

דברי אלוהים חיים

דברי אלוהים חיים

מֶהֶר בַּאבָּא

מֶהֶר בַּאבָּא

"אי אפשר להסביר את אלוהים, ולא להתווכח אודותיו, אי אפשר לפתח תאוריות בקשר אליו, גם לא ניתן לדון עליו או להבינו. את אלוהים אפשר רק לחיות..."

הבנת הממשות-האלוהית האינסופית, הנצחית היא **לא המטרה** הניצבת בפני ישויות אינדיבידואליות הנתונות באשליית הבריאה, מפני שלעולם לא ניתן להבין את הממשות-האלוהית אלא יש **לממש** אותה בדרך של התנסות מודעת.

על כן **המטרה** היא לממש את הממשות-האלוהית ולהשיג את מצב "אני אלוהים" בגוף אדם."

מהר באבא

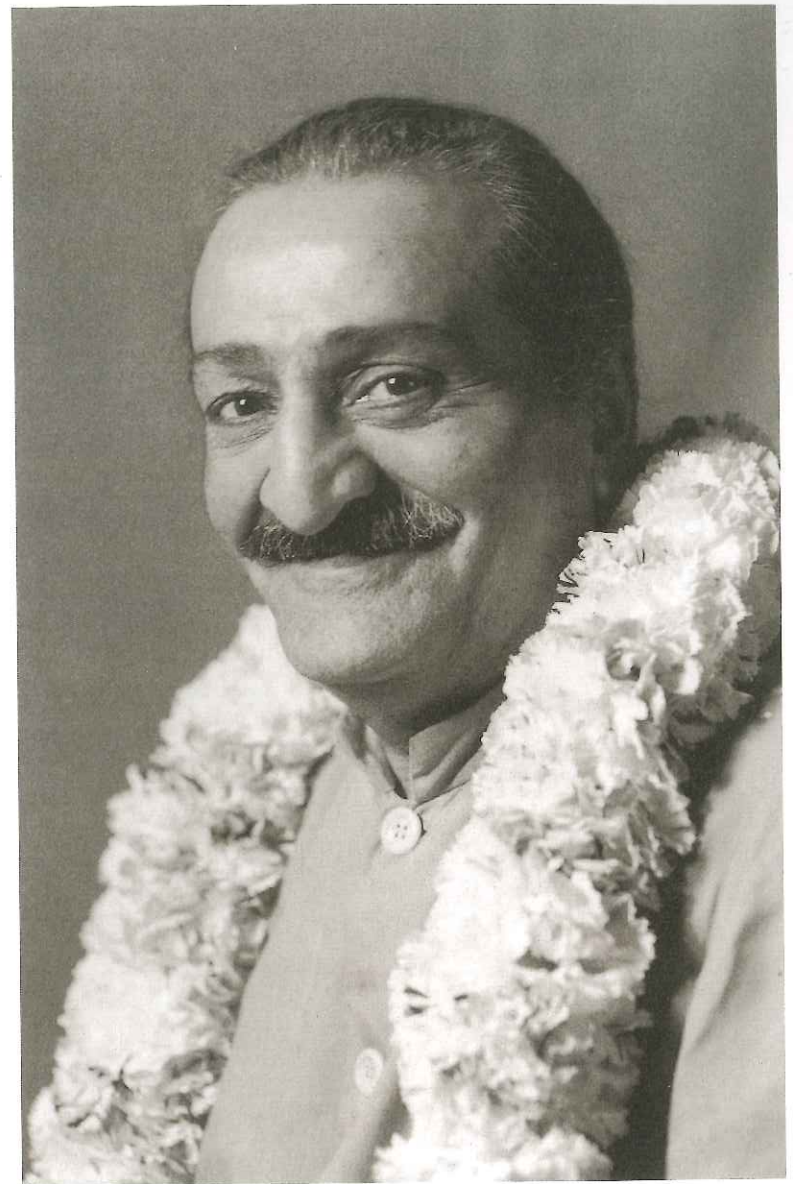
דברי אלוהים חיים

הבריאה ומטרתה

מאת מהר באבא

תורגם לעברית מהמהדורה השנייה
מיכל נמו סיון

מהר באבא, 1956

GOD SPEAKS

By Meher Baba

הקדשה

ליקום –

האשליה שתומכת בממשות-האלוהית

Copyright © Sufism Reoriented Inc.
1300 Boulevard Way, Walnut Creek CA 94595

Copyright © of the Hebrew Edition
Michal Namor Sivan,
Avatar Meher Baba Red Rose Library
P.O.Box 6012, Tel Aviv, Israel

© כל הזכויות למהדורה בעברית שמורות למיכל נמו סיון,
אוואטר מהר באבא, ספריית השושן האדום,
ת.ד. 6012, תל-אביב, ישראל

אין לשכפל, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע,
לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני,
אופטי או מכני או אחר – כל חלק שהוא מהחומר
שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול
בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב
מבעלי זכויות היוצרים

מסת"ב: 978-965-91646-0-8 ISBN:

תרגום והוצאה לאור: מיכל נמו סיון, תל-אביב
עריכה לשונית: תמי אילון-אורטל, ירושלים
עימוד, הדפסה וכריכה, מפעלי דפוס כתר, ירושלים

Printed in Israel

תרשימים

86	מישורים ועולמות	I תרשים
108	הדחף המקורי	II תרשים
121	התעוררות ממשית	III תרשים
137	אבולוציה ואינבולוציה	IV תרשים
149	המסע	V תרשים
158	ארבע המסעות	VI תרשים
170	אלוהים הוא הממשות	VII תרשים
174	עשרת המצבים של אלוהים	VIII תרשים
	בריאה, אבולוציה, גלגולי נשמה, אינבולוציה והמימוש-האלוהי על פי מהר באבא	תרשים VIIIא
200		
229	הנושא האלוהי	IX תרשים
231	הנושא האלוהי	X תרשים
	מונחים ודנטים, מיסטיים וסופים המתייחסים למישורי המודעות ומשמעותם על-פי דברי אלוהים חיים	XI תרשים
	בכריכה האחורית	

תוכן

9	הקדמה למהדורה העברית	
17	מבוא למהדורה הראשונה	
21	הקדמה למהדורה הראשונה	
34	הקדמה למהדורה השניה	
43	מצבי מודעות	חלק 1
	הדחף המקורי ומסע האבולוציה של המודעות	חלק 2
49		
65	מאפיינים של הממלכות השונות	חלק 3
	גלגולי נשמה והמודעות המאוזנת	חלק 4
68	חסרת הרשמים	
76	המישורים	חלק 5
88	סיכום מצבי המודעות האלוהית	חלק 6
98	שבעת קפלי הצעיף	חלק 7
	מצב המעבר-למעבר של אלוהים, הדחף הראשון ומחזור האבולוציה והאינבולוציה של המודעות	חלק 8
105		
173	עשרת המצבים של אלוהים	חלק 9
200	סיכום	חלק 10
201	תוכן הנספחים	
203	נספחים	
278	אחרית דבר	
279	מילון מונחים	
300	תוספת למילון המונחים	
305	מפתח	

האהוב אוואטר מהר באבא קי ג'!

הקדמה למהדורה העברית

הקדמה זו מוקדשת באהבה ובהערכה רבה לקארי רות בן-שמאי (1902-1986) שהיתה הישראלית היחידה שזכתה לפגוש את אוואטר מהר באבא בעודו בגוף בשנת 1956 בארה"ב. קארי בן-שמאי הקימה בירושלים את מרכז באבא הראשון בישראל. בתעצומות הנפש של המסע הרוחני שלה מצעירותה, ובאהבתה הגדולה, והתמסרותה השלמה לאוואטר מהר באבא, חצבה נתיב לכל אוהבי באבא הישראלים. קארי יקרה, ג' מהר באבא לאהבתך ולפועלך! ברכי נא את דרכנו באהבתו של האהוב האלוהי, אוואטר מהר באבא.

אוואטר מהר באבא עזב את גופו ב־31 בינואר 1969 אך הבטיח שיהיה פעיל באופן ישיר בעולמנו עוד 100 שנה לאחר היפרדו מהגוף. לאחר מכן יהיה זמין רק לכל מי שיפנה אליו ישירות. כל מי שבא במגע איתו נוכח שמהר באבא נאמן להבטחתו וכי הוא אכן זמין לקשר הדדי מאתגר ומלא הומור ואהבה גם לאחר שעזב את הגוף הפיזי. המסע בחיים עם הליווי והתמיכה של מהר באבא הופך להרפתקה מופלאה של צמיחה, העמקה ושכלול ביטויי היכולת האישית שלנו בכל רובדי חיינו. יש לאוואטר מהר באבא דרכים רבות ומגוונות ליצור קשר עם כל אחד ואחת בשפה הפנימית והייחודית המובנת לנו, ובכך להעמיק את הקשר, האהבה והאמון ולעודד אותנו להידברות הישירה שאנו זכאים לה ביחסינו עם האוואטר, עם אלוהים, ללא הזדקקות למתווכים כלשהם. תקשורת ישירה זו מסייעת לכל אחד מאיתנו להתקרב עוד יותר אל המקור האלוהי ולהסיר את המכשולים המעכבים אותנו במסע הנשמה לאחדות מודעת עם העצמי-האלוהי. מהר באבא מצא מסילות גם אל ליבי ומשום כך העזתי להתחיל לתרגם את *דברי אלוהים חיים, God Speaks*, הספר היחיד שאוואטר מהר באבא אחראי להכתבתו המדוקדקת ולפיקוח ישיר על כל תהליך הוצאתו לאור.* באבא טרח על ספר זה בתנאים לא פשוטים של תענית שתיקה רבת שנים כשהוא נעזר בלוח האלף-בית שלו** ובדק בדקדקנות כל פסקה שנכתבה לפני שהמשיך להכתיב

* ישנו ספר קודם שמהר באבא כתב בעצמו וגנו אותו עד שתהיה האנושות מוכנה לו.

** מהר באבא התחיל בתענית השתיקה ב־10 ביולי 1925 והתמיד בה 44 שנה, כל עוד היה בגוף. לימים ויתר באבא אף על הנוחיות המעטה שלוח האלף-הבית הקנה לו והשתמש בשפת מחוות ידים מיוחדת למען אוהביו.

הלאה. הספר עוסק במסע הנשמה מתחילת התהוותה כבועה נפרדת לכאורה ממקורה האלוהי, ועד להתאחדותה המודעת עם הווייתה האלוהית. בהקדמה זו אשלב את דברי התודה יחד עם תאור שליבי המטמורפוזה המופלאים שעברה המהדורה העברית של **דברי אלהים חיים** בהשגחתו ונוכחותו הצמודה של אוואטר מהר באבא ובתמיכתם של אנשים טובים שסייעו בדרך.

*

אפתח כמובן עם התודות לך אהובי האלוהי, אוואטר מהר באבא, שאהבתך מטעינה כל תא בתוכי, שידך מובילה אותי בנתיבים מופלאים, להרפתקאות מרתקות של ביטויי היכולת הפנימית בחיי היום יום. חברתך ממלאה את ליבי שמחת חיים ויופי, עצתך מכוונת את חיי. נסכת בי בטחון להתחיל בעבודה זו, ידך כתבה בידי, הדרכתך הובילה אותי בשלבי התרגום השונים ואתה הבאת עבודה זו לידי סיום. תודה אהובי היקר על הזדמנות נפלאה זו לבלות במחיצתך.

*

מה שסייע לי להתגבר על החששות הראשוניים להתחיל במלאכת תרגום עצומה ומכובדת זו היה הסיפור שסיפר לי שנים קודם לכן עציון בקר*, אוהב באבא ותיק, על הדושישי שהיה לו עם מהר באבא משנתבקש על ידו לתרגם את אוצר חכמת האדם, או כשמו במקור – *Discourses*.** עציון מחא שאינו שולט מספיק באנגלית כדי לעשות מלאכה מכובדת וחשובה כזו. באבא שאל אותו האם יוכל לתרגם מילה אחת כל יום. לכך לא יכול היה עציון לענות בשלילה כמובן והוא החל במלאכה. מילה אחת ביום הפכה לשלוש, שלוש הפכו למשפט, משפט הפך לפסקה וכן הלאה.

הסיפור הזה הותיר בי רושם עמוק בגלל הדרך המיוחדת ומלאת ההומור של באבא לפוגג את הפחדים, החסימות והדפוסים שמפריעים לנו לצאת להרפתקה הגדולה והמרתקת של הנשמה. הסיפור הזה עודד אותי כשעמדתי בפני משימת תרגום עצומה ומכובדת זו. הזכרתי לעצמי שכל מה שנחוץ הוא לשבת בחברתו של באבא ולתרגם ולו גם משפט אחד ביום ולא יותר. אפילו אם אני לא יורדת לעומקו של המשפט. אין עלי אלא לעשות כמיטב יכולתי ולדאוג שהתרגום ייכתב

* עציון בקר ירש את מרכז באבא בירושלים מקארי בן-שמאי.

** *Discourses* = אסופת שיחות של מהר באבא עם אוהביו ומקורביו בהן תבהיר נושאים רוחניים שונים. שיחות אלו תועדו, נערכו והוצאו לאור באנגלית בכרכתו של באבא ונחשבים כספר המרכזי השני בחשיבותו המשווית ישירות לאוואטר מהר באבא. הוצא לאור במהדורה האנגלית המחודשת בהוצאת Sheriar Foundation, ארה"ב, ב-1987; ליקוטים מהשיחות תורגמו לראשונה לעברית על ידי מאיר בן-שמאי, בעלה של קארי בן-שמאי, והוצאו על ידה בספרון קטן תחת השם **מהר באבא אומר** בשנת תשכ"ד (4-1963); הספר במלואו תורגם לעברית והוצא לאור על ידי עציון בקר בשני כרכים, תחת השם אוצר חכמת האדם בירושלים בשנת 2007.

בשפה בהירה, יהיה נאמן למבנה ולקצב שהכתיב אוואטר מהר באבא ויכבד את השפה והסגנון המיוחדים לו. לא היו לי ציפיות כלשהן בתרגום ספר זה. הרגשתי שזו הזדמנות לשבת בחברתו של אוואטר מהר באבא מדי יום. דרך שבאבא מצא, בדרכו מלאת ההומור והקלילות, לקרב אותי לספר.

אף שלא ירדתי בתחילה לעומקם של הדברים אותם מתאר מהר באבא בספר החשוב והנדיר הזה, התחלתי להרגיש שתוך כדי עבודת התרגום מתחוללת אצלי תנועה פנימית מפתיעה. בעיני רוחי ראיתי דלת, כמו זו של חדר כספות בבנק, אשר במרכזו מצוי מנעול כספת עגול וגדול שבהיקפו חרוטים מספרים. תוך כדי התרגום חשתי כאילו ידו הנעלמה של באבא מסובבת את המנעול ימינה, ולאחר מכן שמאלה, וחוזר חלילה, אל מספרי הקוד, עד שיפוצח בעתיד צופן המנעול ודלת הכספת תפתח לרווחה ותאפשר גישה אל האוצר. הבנתי שעצם שגרת מלאכת התרגום היומיומית מחישה אצלי גם את הבשלתו של תהליך פנימי נעלם.*

את מחזור התרגום הראשון סיימתי בדצמבר 1991. הרגשתי שבאבא סייע לי בתרגום והייתי מרוצה מהתוצאה. שלחתי קטעים לבדיקה אל סופיזם ריאוריינטד בארה"ב,** המוציאים לאור של המהדורות באנגלית ומי שמחזיקים בזכויות היוצרים, על מנת לקבל אישורם לתרגום העברי. הם חיפשו עורכים בשפה העברית שיתנו חוות דעת על התרגום. לאחר זמן רב הודיעו לי שהתרגום במתכונתו הנוכחית לא נמצא בשל מספיק לאישורם. בדקתי את הערות העורכים ולא הסכמתי עם גישתם לגבי המונחים והבנת הטקסט, אך למען הסר ספק מליבי החלטתי לשוב ולתרגם את הספר מחדש ולבדוק אותו כנגד התרגום הראשון.

במהלך תקופה זו התקבצו מאליהן, במקביל לתהליכים שונים של עבודת התרגום, שתי קבוצות קריאה קטנות שביקשו לקרוא את הספר ולדון בו. לקבוצה הראשונה הגיעו באופן קבוע בעיקר ענבר רימון ושלי סבירסקי. לשניהם היה רקע רוחני קודם מנתיבים שונים. הדיון היה מעניין בגלל האופי המשווה שלו ואימת שוב ושוב את העובדה הנצחית שהאמת אחת היא גם אם מגיעים אליה מנתיבים ומקורות שונים.

* לימים קראתי דברים שדון סטיבנס כתב בהמשך לעבודתו המסורה בעריכה ובסיוע בהוצאה לאור של *God Speaks* ובסמינרים שקיים ברחבי העולם; לדבריו אוואטר מהר באבא אמר לו אישית שהצפין בתוך שורות הספר אנרגיה רוחנית עצומה שתביא ברכה לקוראים גם אם אינם יורדים לעומקם של כל הנושאים שנדונים בספר. (ראו גם: *Lord Meher*, נכתב על-ידי בהאו קלצ'ורי, כרך 19, עמ' 6286-6289).

** לשאלתי כיצד להציג לקורא את סופיזם ריאוריינטד (*Sufism Reoriented*) כתב לי איירה דיטריך, נשיא האגודה: "סופיזם ריאוריינטד, הוא מרכז להתפתחות רוחנית שהוקם ופותח באמריקה תחת חסותו והדרכתו של מהר באבא ב-1952. מהר באבא ייעד את סופיזם ריאוריינטד כדרך רוחנית בין-לאומית המכירה ברעיון המרכזי של האהבה האלוהית המצויה בלב כל הזרמים וההתארגנויות הרוחניות. הוא קבע את הציר המרכזי של סופיזם ריאוריינטד כאהבה ושרות: אהבה פעילה לאלוהים ושרות לזולת בעולמו של אלוהים".

הקבוצה השניה התקבצה לאחר סיום הסבב השני של התרגום ולאחר שילוב חלק מהערות העריכה שעציון בקר הציע. יוזמי המפגשים של הקבוצה השניה היו ג'י מוזס ושרה סמואלוב שרצו להתעמק בספר של אוואטר מהר באבא. אליהם הצטרפו עציון בקר וחברים נוספים. לצד הקריאה והדין בטקסט הסכימו חברי הקבוצה לסייע גם בהגהה משווה של התרגום העברי מול הטקסט האנגלי המקורי על מנת לוודא שלא נשמטו מהתרגום שום פסקה או משפט.

בתום שלוש שנים של פגישות שבועיות סיימנו את הקריאה, הדיונים וההגהה המשווה. יוזמי הפגישות פרשו בשלב מסוים אך מי שהפליאו להתמיד ולהגיע לאורך כל השנים היו חברותי חנה אליהו וג'סיקה מוזס, בתו של ג'י. ג'סיקה גם סייעה לי להגיה את מילון המונחים והאינדקס לאחר שסיימנו את קריאת כל הטקסט. היתה זו חוויה מאוד מיוחדת ויקרה להפגש עם אותן בנות מדי שבוע ולצלול ביחד לתוך ים אהבתו של באבא. לעיתים היינו קוראות בספרים אחרים על החיים עם באבא ואודותיו, חגגנו ימי חג של באבא עם אורחים נוספים, התפללנו ארטי (תפילות של באבא) ואכלנו יחד. עצם ההתמדה לאורך שלוש שנים תמימות אינה דבר מובן מאליו. על החברה הנעימה, החוויה מחממת הלב והמשמחת והעזרה בהגהה אני מודה במיוחד לשתיהן. אני מודה גם לבאבא האהוב שזימן אותנו יחד ודאג להשקות את לבנו ביינו המשובח תמיד.

בשלב זה כבר ויתרתי בליבי על המחשבה להוציא את הספר משום שהנוסח הראשון לא היה שונה בהרבה מהנוסח השני. שיערתי שהסופים יפנו שוב לאותם עורכים והם מצידם יעירו הערות דומות. ובהעדר ידע של הסופים בשפה העברית כיצד אוכל לשכנע אותם שהנוסח והגישה שלי לטקסט נכונים ומדויקים יותר? מלבד זאת לא היתה לי יכולת כלכלית לממן את הוצאת הספר לאור גם אם הייתי מקבלת את אישורם. הגעתי למסקנה שכוונתו של באבא היתה לתת לי ולאחרים את ההזדמנות הברוכה להיות בחברתו בדרך זו ובינתיים גם ללמוד ולהתעמק בידע הזה שהוא עמל, תחת מגבלות לא פשוטות, להעניק לעולם ולפשוט לשפת אנוש ודי לנו בכך. אך התחושה שלא סיימתי בזאת את תפקידי לגבי הבאת התרגום אל מעגלים רחבים יותר של אנשים לא נתנה לי מנוח.

באחד הביקורים שלי במהראבאד*, תוך כדי שיחה מקרית עם אחד מאוהבי באבא, התברר לי שגם הוא תירגם את *God Speaks* ולא קיבל מהסופים את

* מהראבאד, מהראבאד ומהראבאד הם מרכזי באבא בעיר אחמדאגור ובקרבתה, במדינת מהאראשטרה שבמרכז הודו. במרכזים אלה חי ופעל אוואטר מהר באבא עם המנדלי שלו (מעגל מקורביו ואוהביו שעבדו לצידו). במהראבאד מצוי הסאמדה של אוואטר מהר באבא, בו טמון גופו, ומרכז הארחה של מחפשים רוחניים ומתלמידים רוחניים. אוואטר מהר באבא הקים בה גם מוסדות לימוד חינוך ומרפאות שמשרתות את כפרי הסביבה. מפעלי רוחה אלה ממשיכים לפעול ולהתפתח על פי בקשתו.

אישורם לתרגומי. לשאלתי מה עשה עם התרגום, ענה שהעלה את הקבצים על אתר במחשב ובכך איפשר חשיפתו בפני כל מי שיבקש לקרוא בו כטיוטת תרגום. שמחתי לשמוע על פתרון מעולה זה וחשבתי שזה הפתרון שבאבא מכוון אליו. ניתן יהיה להעלות את התרגום באתר מיוחד שיאפשר גישה לקוראים וזימין אותם להעיר הערות לשוניות ואחרות, לשאול שאלות ולקיים דיונים דרך האתר. חשבתי שבכך אשלים את משימתי להביא את הספר למעגל קוראים רחב יותר, אך מסתבר שלא זו היתה כוונתו של אוואטר מהר באבא.

ברצף הארועים המקריים לכאורה שמתרחשים שוב ושוב בתכיפות מופלאה בחיים עם מהר באבא, ישנם ארועים שתחילתם תמימה ורגילה לחלוטין ושיאם בהפתעה מוחלטת. בשובי ארצה נכנסתי למה שנראה בתחילה כקשר דוא"ל רגיל ונעים עם לורנט ווייכברגר. עם הזמן החלה לחלחל אצלי התחושה שלורנט, איתו אני מתכתבת בנושאים שונים, הוא אותו לורנט ששמו עלה שוב ושוב בדיווחים שקראתי על החוגים שדון סטיבנס יזם וכינס ברחבי העולם בנושא *God Speaks*. כשהבנתי זאת סוף כל סוף, סיפרתי לו על צירוף מקרים זה ועל התרגום העברי של *דברי אלוהים חיים* ועל תוכנית ליצור לו אתר במחשב. ללורנט היתה מעורבות ונסיון רב בהוצאת ספרים שהיו פועל יוצא של הסמינרים של דון סטיבנס ברחבי העולם. תגובתו היתה חד-משמעית. אם הגעתי כה רחוק בתהליך התרגום אין ספק שעלי לפנות שוב אל הסופים ולבקש את ברכתם על התרגום. לורנט עודד אותי לפנות לעריכה לשונית מקצועית ולא לתת לדאגות המימון לחסום אותי בשלבים סופיים אלו. יתכן וקהילת באבא ברחבי העולם תסייע במימון הוצאת הספר או שימצא פתרון אחר. הוא אמר שישמח לעזור בתהליכים אלו כפי יכולתו.

מעודדת מתפנית זו החלטתי להשקיע בעריכה לשונית של מבוחר פרקים אותם אשלח אל הסופים לביקורת שניה. בינתיים פתחתי בהתייעצות עם לורנט כדי לוודא שתרגומי כראוי את המונחים המרכזיים שמהר באבא משתמש בהם בספר. ביקשנו גם את עזרתו ועצתו של דון סטיבנס עצמו. תודתי העמוקה נתונה לדון סטיבנס על שהתפנה בכל פעם שפניתי אליו בבקשה לעזרה ותרם מנסיונו העצום בנדיבות רבה. היתה לכולנו התכתבות רחבה ומעמיקה בנדון שבסופה הרגשנו שליבנו את כל הסוגיות החשובות לשביעות רצוננו. בשלב זה דון סטיבנס הציע שאעביר את הפרקים שעברו עריכה לשונית אל עורך לשוני ישראלי שעל חוות דעתו המקצועית הוא סומך לחלוטין גם בתחום הלשוני וגם בתחום הרוחני. הוא הפנה אותי למר מאיר מאיר. בלב רוגש וחושש, מסרתי לו את הפרקים לעיון. לאחר זמן מה קיבלתי את הפרקים בחזרה עם חוות דעת חיובית והערות שוליות מעטות. דון סטיבנס, מסופק מחוות הדעת המקצועית, הציע לי לשלוח לסופים את הפרקים והגדיל והוסיף המלצה מטעמו, תוך הסתמכות על חוות הדעת המקצועית שקיבל.

כשפניתי שוב לסופים הצעתי להם שאולי מוטב הפעם לפנות אל בודקים לשוניים אוהבי באבא, השייכים לקהילת סופים ריאוריינטד, ששפת אמם עברית והם מעורים בטקסטים של באבא ובתכנים שלו. הסופים קיבלו את הצעתי וקישרו אותי עם גיורא פנקס, ישראלי וסופי ותיק, פעיל בקהילה הסופית ואמין עליהם. גיורא ואני התחלנו להתכתב בדואר האלקטרוני וליבנו הלך ושוב את כל המונחים המרכזיים שבהם באבא עושה שימוש. הגענו לידי הבנה ותמימות דעים ברוב המקרים ונוצרו יחסי אמון חמים והנאה משותפת בשמחת העשייה. הוא הניח את דעתם של הסופים לגבי איכות התרגום והטיפול הלשוני הראוי והסופים, לשמחתי הרבה, נתנו הפעם את אישורם להוצאה העברית של הספר *God Speaks*. גיורא הוא זה שהציע את השם ההולם **דברי אלוהים חיים**. בינתיים השלימה העורכת הלשונית, תמר אילון-אורטל, את העריכה של התרגום ואני הקלדתי את השינויים בהתאם. רועי שפרניק, אוהב באבא, התנדב לקרוא את התרגום ולהעיר את הערותיו לגבי שטף הטקסט וסגנונו. שמחתי להיווכח שהערות ההגהה שלו היו ספורות ושוליות.

בשלב זה הציעו לורנט ווייברגר ודון סטיבנס בנדיבותם שאמסור לידם את התרגום והם יוציאו את הספר לאור על פי הזמנת קונה, בהוצאת הספרים Companion Books שדון סטיבנס יזם את הקמתה. אך אני הרגשתי "שהתינוק" הזה חייב להיוולד בארץ. כעת נותרה סוגיית מציאת המימון הנדרש להוצאת הספר. הבנתי מבאבא שרצוי שהמימון יבוא ממני ולא ישען על תרומות ולכן פניתי אל גלית בצלאל. גלית סייעה לי בעבר להוציא חוברת קטנה של באבא ולימים הפכה גם לחברה יקרה, נפש אחות למסע הרוחני – דרכה שלה ברוח היהדות, אך לבה פתוח ללא סייג לדרכי עם אוואטר מהר באבא. התחלנו לעבוד יחד על הספר לקראת הפקתו עד שנפתחה בפני אפשרות מימון שלא צפיתי אותה. דבר זה איפשר לי לפנות לבית דפוס מקצועי וכך הגענו, גלית ואני, אל בית הדפוס כתר בירושלים בו עבדתי זמן מה בעבר. בגלל הכרותי הקודמת עם טל זידאני, מנהלת מחלקת הקדם דפוס, ידעתי שאני נמצאת בידיים בטוחות ואוהדות. ואכן זכיתי ליהנות מקשר נעים עם טל ועם מירי, שעם הזמן קיבלה עוד ועוד תחומי אחריות בעיצוב הסדר, הכנת התרשימים המורכבים והעימוד של הספר. תוך כדי עבודה משותפת העמיקו האמון, ההבנה וההערכה הדדית בינינו ותרמו רבות לכל תהליכי ההוצאה לאור. תודתי והערכתי הרבה על ההתגייסות המיוחדת והמאמץ המשותף שהשקיעו טל ומירי כדי להביא לידי גמר את האינדקס ולוורז את תהליכי הדפוס לקראת נסיעתי למהראבאד ועל שאיפשרו לי לעבוד לצידן במסדרה בשלבים אלו. תודתי גם לסשה ולעמי על תרומתם המקצועית.

תודה לבת-שבע דורי-קרלייה, משוררת מוכשרת ורגישה, שנתנה לי יד ולב בעריכה של הקדמה זו; ולאיה רייס, אוהבת באבא יקרה שסייעה לי בעריכת התרגום האנגלי של הקדמה זו לטובת מי שאינו קורא עברית.

אני מודה גם לכל מי שנוכחותם השפיעה אור ואהבה, עצה טובה ותמיכה במהלך חיי ובמסע שלי עם אוואטר מהר באבא, האהוב האלוהי.

*

תודה מיוחדת לבני היקרים שכניסתם לתוך חיי פתחה קרן שפע של שמחה, אהבה ומרפא ללב. ישי בני בכורי, מאיר ובר לבב; ובונו ז"ל, שזכרון עליונותו וכשרונותיו משמחים את ליבי. ישי, תמי ונכדי המתוקים, יונתן ואלה, מוסיפים אור על אור ושמחה על שמחה לכל המשפחה. שתהיה השמחה והאהבה שוכנת בביתם תמיד – ג' מהר באבא!

תודה לאמי ז"ל, רבקה סיון, על תמיכתה בימים של צמצום. תמיכתה עזרה לי רבות במסע הרוחני שלי אף שלא תמיד הבינה את דרכי. אמי חיה חיים של אשה ללא חת, נבונה, פעילה ועצמאית ובכך השפיעה עלי ועל נשים אחרות. היא נאספה אל חיק אלוהים ברוגע ובאהבה בימים אלו ממשי. שתהיה נשמתה צרורה בצרור החיים.

*

תודה מיוחדת לך בהאו קאלצ'ורי (Bhau Kalchuri) היקר, האריה של באבא ויו"ר ה"Trust" על נדיבותך הרוחנית העצומה. ספריך הרבים הם אוצר בלום על החיים של אוואטר מהר באבא ועל החיים לצדו. התמסרותך המוחלטת מהווה דגם ומופת, שיחות הצ'אט הבינלאומיות השבועיות איתך מזינות לב כל ואהבתך לאוואטר מהר באבא מלבה את אש אהבתנו. תודה מעומק הלב וג' הו! ג' הו!

תודה לך אוואטר מהר באבא האהוב שזכיתי לפגוש במהרה היקרה ואצילת הנפש, במני התוססת והמבריקה, בארוץ' היקר ובאוצר המנדלי (Mandali), מעגל מקורבין המופלאים, שאהבתם אליך מעודדת ומעשירה את אהבתנו ואורחותיהם מעידים על אורחותיך יותר מאלף מילים. אני קדה ומשתחוה לאהבתם, לפועלם ומסירותם ומודה לך שאיפשרת לי לשהות בחברתם המוארת ולבקר בביתך המקודש שוב ושוב.

*

אינני סופרת כבר כמה פעמים שבתי וקראתי את הטקסט בכל תהליכי האבולוציה והאינבולוציה של התרגום, משלב הביצה ועד להמראתו כפרפר קל כנפיים. בכל פעם אני לומדת עוד דבר נוסף, מבינה יותר לעומק דבר אחר ומרגישה שהמסע בטקסט נהיר לי יותר. אני חשה שבאבא הסיט את דלת הכספת הכבדה והוציא אותי מכבדות הכספת אל מישור מואר וקליל יותר. אני עדיין נופלת במהמורות המבוכה בעומדי מול חולשת זכרוני בשינון המונחים

* Avatar Maher Baba Peprpetual Public Charitable Trust – עמותה שלא למטרות רווח
שאוואטר מהר באבא קבע את מטרותיה.

הסופיים ופירושים. לפעמים אני קוראת משפט מסויים או פיסקה ומתפעלת כל כך מיופיים של התוכן והניסוח עד שברור כשמש שלא אנחנו השלמנו את מלאכת התרגום, העריכה וההגהה, אלא אוואטר מהר באבא האהוב עצמו. ליבי מתמלא אז בהכרת תודה ובשמחה רבה על כך שזכיתי לחלוק עם באבא חוויה מדהימה זו במסע הייחודי שבאבא האהוב זימן עבורי.

*

אני מניחה את הספר לרגליך אהובי האלוהי, אוואטר מהר באבא, בתודה ובשמחה ואתם הקוראים מוזמנים עתה לתת יד לבאבא על מנת שיוביל אתכם בשבילי הספר, במסע המבורך בנתיבי הנשמה המתעלה.

האהוב אוואטר מהר באבא קי ג'!

מיכל נמו סיון
נובמבר 2010
י ש ר א ל

מבוא למהדורה הראשונה

מצאנו לנכון להסביר כמה עובדות חשובות הקשורות לכתיבה ולעריכה של כרך זה.

באמצעות לוח האלף-בית שלו הכתיב מהר באבא את החלק הארי של עבודה זו, הכולל את שמונת הפרקים הראשונים.

פרקים IX ו-X, "עשרת המצבים של אלוהים" ו-"סיכום", נכתבו על ידי ארוץ' ב. ג'סאוואלה (Eruch B. Jessawala) כהרחבה של רשימות שהכתיב לו מהר באבא, והם מהווים סיכום מקוצר של הפרקים הקודמים שאותם הכתיב מהר באבא ישירות.

חלק מהערות השוליים נוספו על ידי העורכים, שציטטו דברים שמהר באבא אמר (בין שראו אור או נמסרו בדרך אחרת), וכמו כן הביאו דוגמאות, בציטוט חופשי, מכתבי משוררים מיסטיים גדולים של המזרח. הערות שוליים אחרות וגם הנספחים לעבודה זו מקורם ברשימות של כמה מתלמידיו-הרוחניים* של מהר באבא, וביניהם ד"ר עבדול גהאני מונסיף (Dr. Abdul Ghani Munsiff) ז"ל, תלמיד-רוחני סופי שחי לצדו של מהר באבא למעלה מעשרים וחמש שנה. רשימות אלו מבוססות על הסבריו של באבא והשימוש בהן נעשה ברשותו. תרגום השיר הפרסי, "הנפש המתעלה", שמופיע בעמ' 67 לקוח מספרו של ריינולד א' ניקולסון, רומי, משורר ומיסטיקן (Reynold A. Nicholson's *Rumi, Poet And Mystic*, pub. George Allen & Unwin Ltd. הציטוט מתוך הבהאגואד גיטה (*Bhagavad Gita*) שמופיע בעמ' 26 של ההקדמה לקוח מהנוסח של סיר אדווין ארנולד, השיר השמימי (Sir Edwin Arnold's *The Song Celestial*, pub. Routledge & Kegan Paul Ltd. אנו מודים למוציאים לאור על הסכמתם להדפיס תרגומים אלו כאן. לפני הוצאת הספר *God Speaks* נבדק כל תוכנו, תוקן בקפידה ואושר על ידי מהר באבא.

* תלמידיו-הרוחניים - disciples.

לערך הלוועזי אין למעשה חלופה תרגומית בעברית שיכולה לתאר את מהות מערכת היחסים שנקמת בין מאסטר רוחני למעגל מקורביו. מתוך האפשרויות התרגומיות בחרתי במילה תלמידים (ולא חסידים, למשל) אך חשוב לדעת שבאבא הדגיש כל העת שהוא לא בא ללמד אלא לעורר. מילים אלו חרוטות גם על לוח המצבה שלו, בסמדהי שבמהאבאד (המתרגמת)

עיקר תפקידם של העורכים היה לטפל בפרטים הטכניים המלווים את השלבים האחרונים של הוצאת הטקסט לאור. הם לא היו מעלים על דעתם לבצע אפילו תפקיד פשוט זה, ביחס למסמך רב חשיבות שכזה, לולא התבקשו לעשות זאת על ידי המחבר.

אין קשר בין התכנים בספר להשתייכותם של העורכים ל-Sufism Reoriented. להתבטאויותיו של מהר באבא לא היתה מעולם מטרה דתית או כנתית. שוב ושוב הדגיש שהוא מוקיר את כל ה"איזמים" (סופיזם, וודנטיזם, נצרות, זורואסטריזם, בודהיזם וכו') ואת המפלגות הדתיות והפוליטיות על הדברים הטובים הרבים שהם שואפים להשיג, אך אינו יכול וגם לא יוכל להשתייך אליהם. הוא מתייחס לאמת המוחלטת כמכילה את כל אלה ומתעלה עליהם. מהר באבא אינו משוייך לאף אחד מהנתיבים האלוהיים, אך הוא פועל לעורר את ההולכים בנתיבים אלו לקראת הבנה אמיתית ורוחנית אמת. "אחדות כלל החיים היא שלמה ובלתי ניתנת לחלוקה. אי אפשר לתקוף אותה או לחללה על אף כל ההבדלים האידיאולוגיים".

הקורא יגלה עד מהרה שקטעים רבים *God Speaks* חוזרים על עצמם. אם מטרת עבודה זו הייתה להבהיר כמה הנחות בסיסיות הרווחות בתרבות הנוכחית או לחזור עליהן, אזי היה רצוי לארגן אותה ברצף הגיוני, פשוט ותמציתי. אך *God Speaks* מאגד לא רק הרבה פיסות מידע קודמות על האמת הרוחנית ומארגן אותן באופן מסודר ותואם, אלא גם מקדם את הנושא בכמה רמות יותר ממה שהיה ידוע עד כה בהיסטוריה הרוחנית ומייסד תבניות מחשבה חדשות ומפורטות.

על מנת לאפשר לתהליך זה להתרחש באופן אפקטיבי, מוזמן הקורא לבחון את הנושא שוב ושוב מנקודות מוצא שונות ומתוך תפיסה הולכת ומתרחבת. דוגמאות ואנקדוטות חוזרות על עצמן לעתים קרובות במקומות שונים, כך שכל פרק עומד בפני עצמו והקורא לא נאלץ לחזור ולעיין בפסקאות קודמות ובפרטים שאינם נחוצים לשלב הקריאה הנוכחי.

התוצאה הסופית דומה להשפעה שיש לנושא מתפתח ביצירה מוזיקלית, כמו למשל "בולרו" של רוול או בפוגה של באך מתוך "Well-Tempered Clavichord".

אחת מהבעיות המרכזיות בעריכה של עבודה זו, אף שהיא כביכול שולית, הייתה לקבוע מדיניות עקבית לגבי מילים בעלות אות פותחת גדולה (capitalization). בשפה הלועזית נהוג בדרך כלל להדגיש באות גדולה את האות הראשונה של שמות (פרטיים ומשפחה), של אלוהים ושל תכונות אלוהיות. הדילמה הייתה היכן להשתמש באות פותחת גדולה בעבודה שהנושא המרכזי

שלה הוא אלוהותה של הבריאה כולה. כדי לייצג עובדה כזאת בטקסט נדרש היה מבול של אותיות רישא גדולות שהיו ללא ספק מקשות על הבנת התזה ומפריעות להתקדמותו של הקורא.

הבעיה מורכבת עוד יותר בגלל הצורה המעודנת מאוד שבה מהר באבא מוביל בהדרגה את מודעות הקורא מהרעיון של אלוהים במצבים הלא נגלים שלו, אל השלבים שבהם ההתפתחות של הנשמה האינדיבידואלית נמצאת לכאורה במקום המרוחק ביותר ממימוש אחדותה הנצחית הבסיסית עם אלוהים. בעת תאור תהליך התפתחותי זה, שמסתיים עם החזרה הסופית אל האחדות המוחלטת עם אלוהים, מדיניות קפדנית של אותיות רישא גדולות היא בלתי אפשרית. לפיכך נאלצו העורכים, בבואם לציין את האלוהות על תכונותיה, למצוא פתרון סביר יותר ולכן השתמשו באותיות רישא גדולות בעיקר לצורך הדגשה ועל מנת לסייע לקורא להבדיל בקלות בין הנעלה לגשמי (כגון אנרגיה של המישורים הסבטליים, Energy) לעומת אנרגיה אטומית, energy).

בבעיות דומות נתקלנו גם בנושא שהוא טכני כמו פיסוק. דבקות בחוקים הקלאסיים של פיסוק במקרים של סוגיות מורכבות אלו שמהר באבא מבהיר למעננו הייתה גורמת לערבוביה שלמה של פסיקים, נקודתיים, מקפים וכד'. גם כאן נמנעו העורכים משימוש קפדני בפיסוק בתוך המשפטים, כל עוד לא הופרע שטף הקריאה.

במקרים רבים טבע מהר באבא מונחים בעזרתם ביטא רעיון מסוים. בחרנו לשמר את סגנונו, כדי שניתן יהיה להגיע להבנה מדויקת של כוונתו, על פני החלפת מונחיו במונחים שגורים יותר שיבטאו רק **בקירוב** את תוכן הביטוי. גם משפטים בעלי מבנה הפוך או מורכב שומרו באותם מקרים בהם חששנו שקיצור המשפט יגרום לכפל משמעות או להפרעה בשטף הקריאה.

לסיכום, תפקידו של עורך הוא לדאוג שהתוצר הסופי יותקן בהתאם למקובל ויהיה ערוך ומוכן להפנמה. בכל מקום שהעורכים מצאו שעקרונות העריכה אינם תואמים את התכלית העיקרית של העבודה, הם ויתרו בשמחה על השימושים המקובלים ועל פשטות הסגנון לטובת שימור הכוונה המדויקת.

לפני שאנחנו מניחים לנושאים הטכניים, כדאי להסב תשומת לב הקורא לשני מונחים. רוב הכותבים מבחינים בין "דעת" (knowledge) ל"חוכמה" (wisdom) ומייחסים ערך רב או רוחני יותר לחוכמה. מהר באבא אינו עושה הבחנה כזו ומשתמש במונח "דעת" במובן של "דעת אמיתית" (אלוהית).

לאחר קריאה מעמיקה בספר זה, יהיו ודאי קוראים שירצו להרחיב ידיעותיהם ולדעת מה עוד אומר מהר באבא על הסופי והאינסופי. חומר רב ערך נוסף כלול ב-"Discourses" שיצאו בחמישה כרכים, בהוצאת Meher Publications, Ahmednagar, India, בהקדמה של מהר באבא לספר *The Wayfarer* של ד"ר ויליאם דונקין (Dr. William Donkins), ** ובפרק הראשון שלו.

איו' א' דוס (Ivy O. Duce)
דון א' סטיבנס (Don E. Stevens)

ווינגטון
23 בינואר, 1955

הקדמה למהדורה הראשונה

אלוהים מעולם לא דיבר בנוכחותי, אך אני בטוח שראיתי פועל בגוף אנושי. אין לי דרך אחרת להסביר את הרגישות המדהימה שאפיינה את פעולותיו ותגובותיו של מהר באבא באותן שעות ספורות של שבת אחר הצהריים בניו יורק, כשראיתי אותו לראשונה בפעולה.

הוא סיפר את סיפורו של מחפש אחר האמת שנאלץ לעמוד במצבים שרירותיים ונוקשים ביותר לפני שהמורה שלו קיבל אותו. אצבעותיו של מהר באבא טסו על פני לוח האלף-בית, שהשתמש בו לצורך הידברות, וידיו התרוממו לעתים במחווה קצרה. אני מצאתי את עצמי מרוכז יותר במספר ובאופן בו סיפר את הסיפור מאשר בסיפור עצמו.

ישבתי בצד מחוץ לטווח ראייתו, והרמתי את ידי באופן לא רצוני כמעט, האגודל נוגעת באצבע ויוצרת את עיגול השלמות העתיק. בשעה שהתחלתי לעשות זאת התחמם ליבי למראה מבטו של מהר באבא הפונה אלי במלואו כשהוא מרים את ידו בתנועה זהה. לעתים רחוקות מודעים אנשים לרגשות חבריהם, ולעיתים רחוקות עוד יותר הם מסוגלים להגיב אליהם בתואם מדויק. הופתעתי להיות בנוכחות אדם בעל רגישות כה גבוהה.

שכחתי את הארוע עד שמאחר יותר הוא היה בדרכו למעלית. בשעה שעמדתי בתוך פקעת של אנשים לצד המעבר דרכו חלף, הרמתי שוב את ידי בתנועה דומה, תוהה עתה אם ישים לב לכך למרות שעמדתי במיקום עוד פחות סביר מקודם. גם עתה ברגע שהתחלתי בתנועה הוא פנה אלי עד שמבטו נח על פני ואז חזר על אותה תגובה. הפעם הייתי יותר מופתע מאשר שמח להיווכח במה שקיבל עתה מימד של תופעה שלא ניתן להסבירה. כאשר חלף ויצא למסדרון ולבסוף נכנס בדלת של המעלית הרמתי את ידי במהירות בתנועה של מעגל השלמות בפעם השלישית. הפעם הוא סובב ופנה עם כל גופו אלי ומתוך התכוונות מיוחדת חזר על הסימן המוכר.

איני מרגיש שמדובר במקרה שהוא פשוט מכדי להציג באמצעותו נושא כה חשוב כמו התכלית הבסיסית והמכניזם של הבריאה ואת מחבר המסה הזו. מהר באבא משאיר רישומו ונותן מענה מושלם לא הודות לגאונותו שאינה מוטלת בספק בתחום הפילוסופיה והמכניזם של היקום, אלא הודות ליכולתו לחמם את לבו של אדם כפי שאף יצור חי אחר אינו מסוגל לעשות.

אחר הכל, כולנו מחפשים סיפוק ושלווה עמוקים, כולנו רוצים לחוש מוכלים בתוך נוכחות אמינה ואוהבת, וליזכות בהבנה ובתגובה ספונטנית

* הוצא מחדש בכרך אחד על ידי Sheriar Press, 2007.
הוצא בעברית בשני כרכים תחת השם: אוצר חוכמת האדם,
ע"י עציון בקר, ירושלים, 2007. (המתרגמת)
** הוצא מחדש על ידי Sheriar Press, 1988.

לצרכים הפנימיים ביותר שלנו. מעל לכל אנחנו רוצים להיות מי שאנו ולהתקבל בשלמות כפי שאנו. התגובה העמוקה שמהר באבא מעורר בכל כך הרבה אנשים מקורה ברגישות מופלאה לעצמי העמוק ביותר של האדם.

אפשר לספר על מהר באבא סיפורים רבים שטבעם מדהים עוד יותר. בארבעים השנים מאז השיג את הדרגה הרוחנית הנוכחית שלו הצטבר אוצר בלום של סיפורים כאלה, אך הם רק יטשטשו את הנקודה המרכזית, והיא יכולתו המושלמת לא רק להבין אלא, בדרך כלשהי, להיות העצמי של כל אדם. אל תבקשו ממני לתאר את התופעה או להסבירה. צריך להתנסות בה כדי להאמין בכך.

בכל זאת, אפשר לצפות שתחושות רווחה ואושר כאלה יתפוגגו בהדרגה לאחר שהגורם להן יתרחק. אפילו החוויה האקסטטית ביותר מתפוגגת בדרך כלל והופכת לזיכרון, כמו גם חלום הבלחות. אך המגע עם ישות כזאת היא בבחינת מסתורין בלתי ניתן להסבר. כאשר ישבתי באווירון בדרך חזרה לביתי לאחר סוף שבוע גדוש אירועים, התחלתי לחזור אל המציאות הרגילה שלי, והדאגות המוכרות לי היטב שבו ועלו בי, כשלפתע הבחנתי שאין הן מדאגות אותי יותר.

מאחר שאינני ממחר להסיק מסקנות נמהרות, העברתי במוחי עוד כמה קשיים ונדהמתי לראות שבמקרים מסוימים יכולתי למצוא פתרונות במקום שקודם לכן כלל לא נמצאו, ובמקרים אחרים לא הצלחתי לשחזר את התחושה המציקה המתלווה אליהם. בכנות, ציפיתי לחדש את היחסים המוטרידים הרגילים שלי עם קשיים אלה ברגע שאשוב הביתה, אך הימים, השבועות, החודשים ולבסוף השנים חלפו עברו והתחלתי לתפוס שבחברת אדם כזה אפילו סוף שבוע קצר די בו כדי לבצע ניתוח משמעותי באנטומיה הרגשית שלי שהסיר את הרגל הדאגנות.

תיאירתי מקרים אלה ללא כל גאווה או צורך בהצהרות קולניות. שני אלה הם אירועים שהתרחשו בחיי ויהיה זה בלתי אחראי מצדי אם לא אזכירם במסגרת הקטנה שהוקצבה לי לצד יצירת הפאר שמופיעה בדפים הבאים. אני בטוח שבאופן מודע לא שמעתי את אלוהים מדבר, אך אני בטוח בכך שבמהלך חיי אכן ראיתי אותו בפעולה.

בבחירת שם הספר, *God Speaks*, מבטא מהר באבא באופן תמציתי את נושאו המרכזי של החיבור, כמו גם את סמכותו לדבר על אודות נושאים שרק המתקדמים ביותר בתקופתנו יכולים לדון בהם. לפני שאתייחס לזכותו של המחבר לרמוז למקור כה נשגב לעבודתו, מוטב לציין שמרבית תלמידיו הרוחניים של מהר באבא והנוהרים אחריו רואים בו את האוואטר (Avatar) של התקופה. במונחים מערביים, הם רואים בו את הכריסט של זמננו, את ממשיך המסורות של מוחמד, ישו, בודהה, קרישנה, רמה, זורואסטר, וכן הלאה

הרחק אל מעמקי העבר המעורפל. הם רואים בו את אותה הוויה ששבה והתגלגלה בתוך רצף הדמויות שהוזכרו.

אם מהר באבא אכן מצוי בעמדה כה גבוהה במבנה הרוחני של התרבות שלנו, אזי אין ספק שיש לו את הזכות לדבר כבר-סמכא על המכניזם הפנימי ביותר של הבריאה. אך בענין סוגיה פשוטה זו לכאורה של המקור האלוהי שלו עולה שאלה נוספת והיא האם למיקום שלו בתפקיד מפתח בהיררכיה הדתית יש תוקף לגיטימי, דבר שרבים מפקפקים או לא מאמינים בו.

הצלחנו בשתי פסקאות למקד את גודל הסוגיה והאתגר. אך את הסוגיה לא ניתן לפתור באמצעות הקדמה זו לספר. בסופו של דבר ישנן רק שתי תשובות מהימנות לשאלה הבסיסית אם אדם מסוים הוא משיח. המענה האישי יכול לבוא כתוצאה ממפגש אישי (עם מהר באבא. המתרגמת). בשעה שדברים אלה נכתבים פגישה כזו עדיין אפשרית מבחינה פיזית, ורבים אכן בחרו בדרך ישירה זו. רבים מתוכם הגיעו למסקנה חיובית, חלק מצומצם להפתיע הגיע למסקנה שלילית נחרצת, וחלק אחר התוודה על מבוכה מלווה במידה רבה של עונג ושמחה, ובכל זאת לא הצליחו להכריע לגבי השאלה היסודית.

התשובה בסופו של דבר תעלה מהמסקנות שתסיק החברה במהלך דורות הבאים ביחס לכוחות שנכנסו לפעולה. אם המילים שנאמרו והרעיונות שהוצעו יתעצמו בחיוניותם ובממשותם, אזי במבט לאחור יוכר אדם זה כמי שהיה הפסל הגדול של הצורה האלוהית בעידן שלנו.

שום טיעון, ויכוח או הדגמה כלשהי אין בכוחם לשכנע את החברה. הרעיונות עצמם נושאים עמם את מטען חיוניותם והופכים לנחלת האנושות, למרות כל הניסיונות לסכלם.

בכל זאת לרבים לא תהיה הזדמנות למפגש אישי שיאפשר להם לבחון אם לקבל או לדחות. כיוון שדברים אלה מתרחשים בתקופתנו, עדיין איננו יכולים להסתמך על ההסכמה הכללית שתהיה פועל יוצא של מסקנות החברה בעתיד. לכן לאלו שנמצאים בעמדה זו נותר רק לקרוא בעיון, לחשוב ולהרהר בפתיחות, כי ייתכן שטמון פה אוצר בלום של אמת-אלוהית ושל ממשות-אלוהית שכל אחד מאיתנו מחפש במהלך חייו. אין צורך להחליט נחרצות אם לקבל או לדחות, אלא לאפשר לרעיונות המתוארים פה לבעבע בקדרה המנטלית שלכם. בהדרגה חוש ההבחנה העמוק הנטוע בכל אחד, כמו גם עובדות החיים עצמן, יאששו או יסתרו את הדברים המתוארים כאן.

בכל ענין שנוגע בהיבטים השנויים במחלוקת בחיי של מהר באבא, הרי שבחמש השנים שחלפו מאז נעשיתי מודע לראשונה לעובדה שקיים מישור בשם מהר באבא, ועד לפגישתי הראשונה איתו בניו-יורק, היו לי אינספור הזדמנויות להטיל ספק ולהתנגד ולבסוף לשוב ולחזור לנקודת המוצא הנייטרלית ולהודות בכך ש"אני פשוט לא יודע". הוא אינו אדם שניתן לקבל או לדחות בקלות.

די היה בסוף-שבוע אחד, שבו התאפשר לי לראות אותו בפעולה כמה פעמים, כדי לשכנע אותי שהוא ללא ספק מספר הסיפורים הגדול מכולם שסיפוריו מתובלים בהומור המעודן ביותר שפגשתי מעודי (למרות מגבלת עשותו זאת באמצעות לוח האלף-בית), המוח העיסקי הטוב ביותר שהכרתי בכל שנות עבודתי בעסקים גדולים, הפילוסוף הטוב ביותר שפגשתי, והאדם הרגיש והאהב ביותר שזכיתי אי פעם לחוות.

אין ספק שזהו אוסף מכוּבד ביותר של תכונות, אך ודאי תטענו שחיבור של כמויות סופיות לא יוכל לעולם להניב אינסופיות. האם אכן החלטתי שהוא באמת האוואטר של העידן?

למען האמת אין לי שמץ של מושג, ולגבי ידי שאלה זו היא חסרת משמעות. אני בטוח שאין לי את הכלים לשפוט את הכישורים וההישגים של אוואטר, ועוד יותר מזה, מצאתי שמהר באבא מתעלה מעל לכל רמות ההצטיינות בתחומים שכן חשתי מוסמך לשפוט בהם. מרגע שהטיל עזב את הספירה הארצית שלי כבר אין לי אמצעים קונקרטיים לזהות את מיקומו בחלל. דבר אחד אני יכול להגיד והוא שהאינטואיציות שלי אומרות לי שלעולם לא אפגוש שוב אדם עם יכולות כה מרשימות ועם היכולת המסתורית לספק את פנימיותי כפי שעשה מהר באבא.

אינני יכול אלא לשוב ולהיזכר בדברים שאמר לפני שנים רבות אחד מעמיתי החוקרים לאחר ששמע דיון מבריק על ממשות הכריסט מפי מנהל הכנסייה המורמונית. "אני חושב", הוא אמר, "שאם ישו היה קיים בעולם כיום, מעטים בלבד מאיתנו היו מכירים בו או מאמינים בו".

למילים אלו יש משמעות מיוחדת עבורי מפני שעומקן רב מהציניות לכאורה שמשמעת מהן. רוב רובנו לא היה מכיר בו לא רק בגלל הדעות הקדומות המוטמעות בנו, אלא גם משום שרק מעטים מאיתנו פיתחו אמות מידה פנימיות שיכולות לסייע בהערכת גודלה האמיתי של ישות כזאת. יכולתו ומעמדו ממריאים אל מקומות שלא נוכל להגיע עדיהם ועל כן עלינו להכיר בחוסר יכולתנו להעריך את שיעור קומתו, גם אם עדיין לא נכנענו לפיתוי החזק לדחותו.

אחת הטעויות השכיחות בהערכת שיעור הקומה הרוחני של אדם היא למנות את הנסים שמייחסים לו. ודאי תשאלו "אילו נסים חולל מהר באבא כדי לאשש את מעמדו?" ישנם סיפורים רבים על כך, ואני עצמי, אף שדעתי מיושבת עלי בדרך כלל, הייתי עד לאירועים שגרמו לי לתהות באשר למהלכם הטבעי של האירועים. אך להתחיל לאמוד נסים יהיה לסטות מהעיקר ולעסוק בדברים פעוטי ערך. חשיבות נוכחותה בעולם של נשמה מפותחת רוחנית אינה נמדדת במה שהיא כביכול עושה שלא על פי חוקי הטבע, אלא במי שהיא ובדרך שבה היא פועלת בתוך מסגרת חוקי הטבע. אדם כזה אינו בא על מנת

לערוך מופע קסמים מופלא ולהדהים במעשים שלא ייאמנו. דבר זה רק יותיר את האנושות פעורת פה ונדהמת לפרק זמן קצר, במקום להשפיע על התבנית הבסיסית של החיים האנושיים ולהעניק דוגמה אישית שלאורה ניתן יהיה לאמוד את ההישגים ולחזק את האמונה ביכולתו של כל אדם לחיות כך.

דמויות המפתח בהיסטוריה של החיים הרוחניים מקבלות על עצמן משימה על-אנושית לשמש דוגמה חיה לשלמות, כשהן כפופות לכל תנאי ההגבלות והמגבלות שאנו, בני אנוש רגילים, נאלצים לעמוד בהם. אם הן תעשנה שימוש בכוחות שאינם נגישים לנו, או תהינה חופשיות ממגבלות שאנו מתמודדים איתן, לא תוכלנה לשמש דוגמה אישית שכזו והצדק יהיה איתנו אם נסתייג מתכנית לא מציאותית ולא הוגנת כזאת.

אך כאשר אישיות כזאת באה לידי ביטוי בעולם מחוספס של מציאות קשה, כשהיא כפופה לכל תנאי המציאות, ובכל זאת מצליחה להיות נאצלת מאוד, אז בהחלט יש מקום לתקווה ויש טעם להשקיע מאמצים כדי להשיג שלמות דומה. זה אחד מן התפקידים של דמויות אלה. אחד מהעקרונות הבסיסיים ביותר של הוראה אפקטיבית הוא להדגים באופן מעשי את הנושא הנלמד באמצעות ניסוי בכיתה או בשדה ההתנסות עצמו. העובדה שאלוהים עצמו ישתמש בטכניקה דומה כדי להדגים את האמיתות שלו אינה צריכה להפתיע איש.

דברים אלה מולם אנו ניצבים הם עצומים ואל לנו להיות פזיזים בהערכתם. יתכן שתשאלו בשלב זה מה הם התנאים המביאים להתגלותו של אלוהים-באדם. נראה שהדבר פועל על פי חוק יסוד טבעי הדומה לחוק הכלכלי של היצע וביקוש. אלוהים מגיב לצורך שמתעורר בעולם כאשר היכולת האנושית להבחין ולהכיר באמיתות הרוחניות מתערערת. המענה שהוא נותן הוא היוולדו של מעורר גדול שיעורר מחדש את האנושות. לכן התגלותם של מורים רוחניים גדולים היתה מאז ומתמיד כרוכה בעתות משבר בעולם שבעקבותיהם מגיעה תחייה מחודשת בהתפתחות האנושית בתחום שעד אז היה בבחינת שדה בור. מעודד לדעת שבואו של האוואטר נועד להראות לנו את ממשות העצמי שלנו והוא עושה זאת באמצעות חוקים וטכניקות שבדרך הטבע. טוב להיווכח שדברים אלו אינם מרוחקים, מחוץ-לעולמנו, חיוורים ודו-מימדיים, אלא הם לבביים, ספונטאניים ולכל הפחות תלת-מימדיים. טוב לדעת שכאשר מורה רוחני מוסמך מטיל על מישהו משימה או משמעת כלשהי, הם יעילים שכן הם מבוססים על הבנה מעמיקה של המכניזם בטבע שמביא לשינוי, ושל צרכי טבעו של האדם. רוחניות הופכת אז לאתגר המשולב במארג חיי יום-יום בריאים ומחליף את המשמעת האדוקה של ביקור בכנסייה מדי יום ראשון שהולכת ונשחקת במשך השבוע.

לא יהיה זה הוגן לתאר אירועים מרכזיים בחייו של מהר באבא בלי לדון בכמה היבטים שנויים במחלוקת של טבעו. למשל, לעתים קרובות משנה מהר

באבא את תוכניותיו מן הקצה לקצה, או אומר שהוא מתכוון לעשות דבר מה בזמן מסוים ולאחר מכן משתהה או נדמה שאינו עושה זאת כלל. האם אין בכך משום התנהגות חסרת אחריות וכושר תכנון לקוי, דבר שאינו תואם אישיות כה דגולה?

השינויים הפתאומיים אצל מהר באבא לא תמיד קלים לעיכול אך ניכר שהם מניבים תוצאות בעלות ערך. אלה שחיו שנים רבות עם מהר באבא מוכרים בכל העולם כבעלי כוח עמידות וכושר הסתגלות. בנוסף לכך ישנן סיבות הרבה יותר עמוקות הקשורות גם לדרך פעולתו של הרצון החופשי הלא-עקבי של האדם הממוצע, וגם לפועלו של מאסטר מושלם במישורי קיום אחרים משלנו.

אני סבור שיש קשר ישיר בין לקחי השיעורים הנלמדים בעולם המעשה החומרי והשלכותיהם על תהליכי ההתפתחות הרוחנית. ודאי תסכימו איתי שאדם שאינו פועל בשגרת יומו בקיבעון נוקשה, אלא הוא ערני ומסתגל לשינויים, יוכל להסתגל גם לשינויים הרבים שיש לעשות במסגרת ההתפתחות הפנימית.

מי שאינו מכיר את דרך פעולתו של מהר באבא אינו יכול להבין את משמעות הצומות הרבים והתכופים שלו. באבא צם מאז ומתמיד, לעיתים לתקופות קצרות ולעיתים לתקופות ארוכות. זהו היבט חשוב שמופיע בעבודתו באופן עקבי. יש שפירשו בטעות את הצומות של מהר באבא כדרך מועילה או כמעשה מקודש שנעשה למטרת הסתגפות או כדי להשיג הישג רוחני למען עצמו. אך הצומות לא נועדו לתועלתו, אלא נעשו למען עבודתו בעולם. כפי שאמר קרישנה לארג'ונה בבהאגווד גיטה (Bhagavad Gita):

"בנו של פריטה! באף אחד משלושת העולמות
איני כבול לעמל כלשהו,
אין עוד פסגות שעלי להשיג,
או מתת שנותר לקבל,
ובכל זאת אני פועל כאן!"

השתיקה של מהר באבא, שנמשכת כבר כמעט שלושים שנה, ולוח האלף-בית המשמש לו אמצעי להידברות, מעוררים תמיהה אף הם. ייתכן שיהיו אנשים רבים שיתייחסו לשימוש בלוח האלף-בית כלא יעיל, ואחרים אף ימצאו בכך טעם לפגם.

מהר באבא ואחרים כבר דנו רבות בסיבות לשתיקה מתמשכת זו. אינני מתכוון לעסוק כאן בהסברים השונים, אלא להסב את תשומת הלב לעובדה המדהימה מכל, שלמרות המגבלה הקשה שקיבל על עצמו, בדומה לאדם הקושר יד אחת מאחורי גבו, תכנן מהר באבא באופן אישי, לפרטי פרטים,

משימות מורכבות ביותר, לימד מאות ובירך אלפים, ניהל משימות ועודד אנשים במקומות מרוחקים, כן "הכתיב" בזמן קצר יחסית את הספר המונומנטאלי שלפנינו.

לעיתים מעוררות שיטותיו של מהר באבא רוגז. רבים מן הדברים שהוא עושה אי אפשר להבין, ואילו הוא ממשיך בשלו שמח וטוב-לב ולא טורח כלל להסביר. כשלעצמי אני מעריץ מישוהו שאינו עוצר אחרי כל צעד ושעל וטורח להצדיק את עצמו, אך אין ספק שישנן סיבות מוצדקות מאוד להתנהגות כזאת. אין די זמן להסברים בלתי פוסקים, וודאי גם אין לנו את היכולת להכיל הסברים המתייחסים לרבדים העמוקים יותר, לו ניתנו כאלה.

מהר באבא נולד ב-25 בפברואר 1894, להורים פרסיים בפונה, שבהודו. הם קראו לו מרוואן שריאר ושם המשפחה אירני (Merwan Sheriar Irani). ב-1914 הוא הגיע למימוש-אלוהי* אחרי שהאזרט באבאג'אן (Hazrat Babajan), המאסטר הסופי הדגולה, נשקה לו במצחו. ב-1915 פגש מאסטר נוסף, אופאסני מהאראג' (Upasni Maharaj). ב-1921 הוא עצמו היה למאסטר מושלם. ב-1925 החל את שתיקתו והשתמש לשם הידברות בלוח מלבני קטן שעליו צוירו אותיות האלף-בית. באבא הכתיב את דבריו תוך כדי הצבעה מהירה על רצף של אותיות בלוח. בתקופה זו התקבצה סביבו קבוצה קטנה של תלמידים-רוחניים, והם קראו לו "מהר באבא" (Meher Baba). בשנת 1931 הוא יצא אל העולם המערבי ויצר את הקשר הראשון שלו עם המערב. בשנת 1932 חיזרו אחריו רבים מכוכבי הוליווד הגדולים. ב-1958 שבר רגל ויד בתאונת דרכים קטלנית באוקלהומה. עתה בגיל 61 מהר באבא הוא דינמי, פעיל, וערני מאוד לכל מה שמתרחש סביבו.

אין בכוונתי לפרט את תולדות חייו המוקדמים של באבא משום שהם תוארו היטב בספרו של ס"ב פורדום, *The Perfect Master* (המאסטר המושלם)** ומאוחר יותר בספר של ג'ין אדריאל, *The Avatar* (האווטאר)***. התיאור הביוגראפי שניתן כאן מטרתו לשמש רק כרקע לדיון בחלק מסוגיות המפתח הקשורות לחייו של באבא, שהן מורכבות ביסודן, ויתכן שבסופו של דבר נגלה שלא נוכל לרדת לעומקן.

הסיבות שמניעות את פעולותיו ומסעותיו של באבא עוררו השערות לרוב, אך רוב רובן לוטות במידת מה של מיסתורין. במקרים כאלה נהוג בדרך כלל להכריז על האדם כלא הגיוני ושפעולותיו בטעות מקורן. אך עם באבא אין

* האווטאר הוא למעשה אחד עם אלוהים, אך הוא בא לעולם הפיזי עם מעטה שמאסטר מושלם מסיר בהגיע השעה. האזרט באבאג'אן מילאה תפקיד זה למען באבא.

** C.B. Purdom, *The Perfect Master*, Williams & Norgate, 1937

*** Jean Adriel, *The Avatar*, J.F. Rowny, 1947

הדבר כך מהסיבה הפשוטה שניכר שמספר רב של מאמציו והצעותיו מבוססים על הבחנות שעומקן מעבר להשגתו של אדם ממוצע. לעתים קרובות ניתן להיווכח בתוצאות בתוך שעות ספורות. לעתים יש לחכות שבועות או חודשים ואפילו שנים כדי לראות תוצאות.

אך הבחנות מעמיקות אלה גורמות לכל מי שאכן בודק את הדברים לעומקם להתאזר בסבלנות ולהתכונן למצוא במשך הזמן את הסיבה לכל פעולה של באבא, תמונה ככל שתיראה.

עוד סיבה לתת אמון במעשיו ובהצעותיו של באבא היא שקשה למצוא אפילו מקרה אחד שבו השפעתו גרמה נזק לאדם כלשהו. לעתים קרובות יביא את האדם עד כדי התשה ואפילו לכדי ייאוש, במטרה להגביר את יכולתו של אותו אדם. אך מעולם לא חרג מהגבול הדק של האפשרי.

אחת התקופות החשובות בחייו של באבא, שיש בה נופך של דרמה ורגשות עזים,* היא התקופה שבה ייסד בית-ספר לבנים מכל הכתות והמעמדות. בית הספר הוקם בקיץ 1927, ובשלב מסוים למדו בו 102 ילדים, מתוכם 49 הינדים, 20 מוסלמים, 32 זורואסטרים ונוצרי אחד.

אחד התלמידים האהובים על באבא, עלי (Ali), הוצא מבית הספר על ידי אביו שנבהל מסיפורים ששמע על פרצי בכי בלתי נשלטים שילדים רבים חוו, שהיו קשורים למדיטציות שעשו הילדים מדי יום.

שלוש פעמים הוציא אביו של עלי את הילד מבית הספר והחזיר אותו הביתה לבומבי. שלוש פעמים נמלט הילד, למרות השגחה קפדנית מאוד, ומצא את דרכו חזרה לבית הספר, בדרך כלל במסע רגלי, כה עמוקה הייתה נאמנותו לבאבא. זמן קצר לאחר שהוצא בפעם הרביעית שלח מהר באבא את כל הילדים לבתיהם באופן זמני, ובתחילת 1929 נסגר בית הספר סופית. מיד לאחר מכן החלה תקופה ארוכה של מסעות ברחבי העולם. בפרק זמן קצר יחסית של שבע שנים ביקר באבא שבע פעמים במערב ופעמיים ערך מסעות סביב העולם. ביקורים אלו לוו בפרסום אוהד אך גם בביקורת רבה ואף פוגענית. באבא מעולם לא ניסה לטפח "עיתונות אוהדת". הוא חזר ואמר שהמתקפים תורמים לעבודתו באותה מידה שהמהללים עושים זאת. העמדה העקבית שנקט שלא להגן על עצמו, ולא לתקן ציטוטים שגויים שיצאו מפיו כביכול, או כאלו שפרסומם נבע מחוסר הבנה, היא יוצאת דופן בעולם בו הכל משוכנעים שמן הראוי שהאדם יצדיק את עצמו בעיני הציבור. אפשר להתייחס לשוויון נפש מוחלט זה כאל חוסר יכולת לפעול בדרך מעשית, אך בסופו של דבר גוברת

* מתואר להפליא בפרק *Sobs and Throbs* בספרו של רמג'ו עבדוללה (Ramjoo Abdulla) *Ramjoo's Diaries 1922-1929*, בהוצאת Sufism Reoriented, 1979. ובספר ספרו של עלי, בהוצאת עזיון בקר, ירושלים, 1982. (המתרגמת)

התחושה שבאבא פועל מתוך ידיעה פנימית עמוקה, בטוח בכך שהתוצאות ידברו בעד עצמן, חרף כל הפרשנויות. קבלות פנים גדולות נערכו לכבודו באירופה ובאמריקה, ותורי החדשות הניבו מבול של הצהרות, שאינן בהכרח מתיישבות זו עם זו, על קבלות הפנים שלו בהוליווד.

מסעות אלו במערב היו משופעות באוצר בלתי נדלה של מפגשים אנושיים מרגשים. אחד הסיפורים שתמיד נגע ללבי היה סיפור על פגישה של באבא עם גברת רוסייה, שהייתה מוטרדת מאוד בשל חוסר יכולתה ליצור מערכת יחסים חמה עם בתה, שהייתה אז בשנות העשרים לחייה. באבא ליטף את ידה ואמר שיעזור לה. כעבור כמה ימים התעוררה האישה בבוקר שופעת אהבה חמה ועמוקה לבתה, שמעולם לא חשה קודם. היא מיד ביקשה סליחה מבתה על היחס שהעניקה לה בעבר ומאותו רגע נוצרו ביניהן יחסי אמון עמוקים.

עוד פגישה אנושית קסומה ומרגשת הייתה פגישתו של באבא באיטליה עם פרופסור מבריק ומוטרד מהאוניברסיטה, ששטח בפני באבא את כל הידע שלו בפילוסופיה אזורית. על אף שבאבא האזין לו בסבלנות רבה לא עלה בידו לחבר בין מרכיבי חוכמת החיים שלו ומרוב תסכול הרים את ידיו בייאוש וביקש מבאבא רק לשבת בדממה מדיטטיבית בנוכחותו.

באבא חייד והניח את ידיו על אלו של הפרופסור, והנוכחים בחדר דיווחו על תחושה עמוקה של שלוה שפשטה בחדר ומחקה בהדרגה את כל הייאוש מפניו. לאחר כמה דקות של דממה הוא קרא לפתע בהתרגשות, "אני יודע עתה שהאמת המוחלטת היא האהבה הטהורה".

ישנם סיפורי נסים על שהותו של באבא במערה שפראנסיס הקדוש מאסיסי (St. Francis of Assisi) עשה בה בעבר מדיטציה. יש סיפור על התוועדות של ההיררכיה הרוחנית בפסגת הר באלפים השווייצריים, כשמסביב משתוללות סופות עזות. האנשים שהיו עם באבא נרטבו עד לשד עצמותיהם כשחיוכו לו במרחק מטרים ספורים במורד הפסגה, ואילו באבא נצפה עטוף בקרן אור שהפציעה מבעד לעננים והסופה לא פגעה בו.

השנים הבאות היו שנים בהן יצר באבא קשר עם פגועי נפש ואחר כך גם עם מי שכינה "שיכורי אלוהים". מעין "אשראם פגועי נפש" הוקם ברהורי (Rahuri) בשנת 1939, ובאבא ותלמידיו-הרוחניים הביאו לשם אנשים עם פגיעות נפש עמוקות. מאוחר יותר עבד באבא יותר ויותר עם "שיכורי אלוהים", אנשים שאין להם קשר עם המודעות הנורמאלית של המציאות הגשמית בגלל היותם שיכורי אהבה אלוהית.

בהודו יודעים להבחין בין פגיעת נפש רגילה לבין חוסר קשר עם המודעות הנורמאלית שמקורה באקסטוזה רוחנית, ומסורת היא לטפל ב-"מאסטים" (masts) כאלה, כפי שהם מכונים. עבודתו של באבא בתחום זה מזכירה את התפקיד שמילא עבורו המאסטר המושלם אופאסני מהאראג' שהחזיר אותו

בהדרגה, במשך שבע שנים, למודעות מלאה של הסביבה, לאחר שהמאסטר הסופי באבאג'אן נשקה לו על מצחו ובכך קרעה מעליו את הצעיף. שני מאסטרים מושלמים אלו בחרו במהר באבא כיוורש הרוחני שלהם, תפקיד ייחודי המאגד את תפארת הפריחה של שתי מסורות – ההינדית והאסלאמית. עבודתו של מהר באבא עם המאסטרים באשראם ברהורי הלכה והתפתחה, ובמהלך השנים הבאות יצא למסעות אל לבה של הודו ועד לקצותיה המרוחקים ביותר, ויצר קשר עם כל המאסטרים והקדושים שהמפגש איתם התאפשר, גם אם המפגש ארך דקות ספורות בלבד. סיפורי מסעות אלו היו גדושים בקשיים עצומים וכרוכים במאמצים אדירים מצד כל מי שהשתתף בהם.*

גם במקרים אלו ניתן רק לשער את משמעותו של קשר כזה. אם אני יכול להעז לנחש הייתי אומר שיתכן שהושגה כאן מטרה כפולה. נשמות כה מפותחות מבחינה רוחנית ודאי שולטות, בסוג מסוים של אנרגיה רוחנית או קוסמית, תקראו לה איך שתקראו, או שיש להן נגישות אליה. ניתן לומר שהן פועלות בדומה לדבורה-פועלת, והודו היא מעין חלת-דבש.

באבא כפטריארך המלכותי של הכוורת, יצר את הקשר במטרה להשתמש במחסן האנרגיה העצום הזה, ובתמורה ללא ספק נתן לכל אותם מאסטרים וקדושים דחיפה רוחנית נוספת להמשך דרכם הרוחנית. יצירת הקשר עם המאסטרים הגיעה לשיאה בתקופה שבין 1946–1948, ואחריה החל שלב חדש שבאבא קרא לו "החיים החדשים" (New Life), שהתחיל ב-16 באוקטובר, 1949 ונמשך שנתיים. מכל החידות שאיתן צריך התלמיד-הרוחני להתמודד, זו הגדולה ביותר. לפני שהחל בחיים החדשים, פרק באבא את כל האשראמים שהוקמו עבור המאסטרים ועבור תלמידיו-הרוחניים המקורבים אליו,** כאלה שהיו קבועים יותר או קבועים פחות, אשרמים אליהם הגיע זרם מתמיד של אנשים אשר משך שהותם במקום נע מראיון קצר ועד תקופה של שבועות, חודשים או שנים.

הסדרים נעשו לדאוג לרווחת מי שהיו תלויים בבאבא, ולאחר מכן שאל באבא מי מתנדב להצטרף אליו למסעותיו, מסעות שרבים מהם יהיו ברגל ויהיו כרוכים בקשיים רבים מאוד. חוקים נוקשים של משמעת ופרישות הובאו לידיעת התלמידים-הרוחניים לפני שנשאלו מי מתנדב להצטרף לבאבא לשלב חדש זה של החיים החדשים, חיים של גלות, חוסר אונים ופרישות, מתוכם נבחרו עשרים שיצאו עם באבא.

חיי הנדודים והמשמעת הרוחנית בשנתיים האלה היו מן הקשים ביותר שידעו תלמידיו-הרוחניים של באבא מעודם. בסוף 1951, כאשר הסתיימו הנדודים,

* לפרטים ראו ספרו של וילאם דונקין *The Wayfarers*, William Donkin (בהוצאת: 1988, Sheriar Press, Myrtle Beach SC).

** תלמידים-רוחניים – Disciples

היו המשתתפים עייפים, רזים וחלשים. פרטי האירועים ומשמעותם יתוארו אולי בעבודה נרחבת יותר, אך הצופה מן הצד אינו יכול שלא להסיק שבשלב זה, הלוטה בערפל, הונחו קווי היסוד להתפתחות האינדיבידואלית והחברתית העתידית של האנושות. ב-16 באוקטובר, 1950 הצהיר באבא במהאבאלשוואר (Mahabaleshwar), "חיי הישנים מציבים אותי על מזבח האלוהות והשלמות האלוהית. החיים החדשים גורמים לי לנקוט עמדה של משרת כנוע של אלוהים ואנשיו. בחיי החדשים אני המחפש-הרוחני, האוהב והחבר. שני ההיבטים – אלוהות מושלמת וכניעות מושלמת – הם ביטויי רצונו של אלוהים ושניהם קשורים לעד עם חייו הנצחיים של אלוהים".

ב-13 בפברואר, 1951 החל באבא בתקופת התבודדות במהאבאלשוואר, שארכה כמאה יום. בסופה הצהיר שב-16 באוקטובר יהיה עליו להתחיל בשלב חדש של עבודתו. בהמשך נקרא שלב זה תקופת ה-"מאנונאש" (*manonash*, הכחדת הנפש)*. עבודה זו ארכה ארבעה חודשים והסתיימה ב-16 בפברואר, 1952.

באבא הכריז שבקרוב, יצא לארצות-הברית יחד עם כמה מתלמידיו-הרוחניים וכי מ-21 במרץ ועד ה-10 ביולי 1952, יתחיל בחיים "חופשיים-מורכבים" (*complicated-free*) בהם החולשה תגבר על הכוח. למן ה-10 ביולי ועד ה-15 בנובמבר יחיה חיים "חופשיים-לגמרי" (*full-free*) בהם הכוח יגבר על החולשה, והחל מ-15 בנובמבר והלאה יחיה חיים "חופשיים-בוערים" (*fiery free*), שבהם גם הכוח וגם החולשה יאוכלו באש האלוהית.

ב-20 באפריל 1952 הגיע באבא לניו יורק עם שישה גברים ושש נשים מקרב תלמידיו-הרוחניים שמוצאם הן מהמזרח והן מהמערב. מניו יורק המשיכו הישר למירטל ביץ' שבדרום קרוליינה (*Myrtle Beach, South Carolina*) שם הוקדשה לבאבא חלקת אדמה. לאחר מספר שבועות קיבל מהר באבא את פני תלמידיו-הרוחניים הוותיקים והחדשים במקום זה וב-17 במאי היתה התכנסות רבתי של אנשים שבאו לראותו מכל רחבי ארצות הברית.

לאחר מכן יצאה הקבוצה ברכב לקליפורניה לסדרת פגישות נוספת. בעודה חולפת באוקלהומה (*Oklahoma*), נפגעה המכונית בה נסע באבא. ארבעה מתוך חמשת הנוסעים נפצעו פציעות חמורות בתקרית קורעת לב זו, אירוע שכיח מדי בכבישים שלנו.

קרוב למקום האירוע, בעיירה הקטנה פראג (*Prague*) שבאוקלהומה, היה למרבה המזל בית חולים פרטי קטן אותו ניהל ד"ר בורלסון (*Dr. Burleson*). מאמציו של אדם זה וצוותו הקטן, אל מול מסה של בשר מדמם ובגדים מוכתמים של מאסטר שאינו מדבר ובני לווייתו הפצועים, הם בהחלט פרשה

* הכחדת הנפש = Annihilation of the mind

ראויה לציון במאבק המתמשך של עולם הרפואה להקל על הסבל ולהאריך חיים. כאשר אובחן בהדרגה מקור הסבל התברר שאיש לא היה בסכנה מיידית, אך רב היה מספר העצמות השבורות, הבשר החשוף והפגיעות בעור. במשך ימים רבים קוימה שגרה משעממת ומדכאת של קיבוע, ניקוי, חבישה והחזרה לתפקוד תקין. השברים ברגלו ובידו השמאלית של באבא, והחתכים החמורים בפניו לא היו מהפציעות הקשות ביותר, אך היו מהכואבות ביותר. לאחר שבועיים שבה החבורה באמבולנס לדרום קרולינה לתקופה של התאוששות.

כיצד הסכים מנהיג רוחני כה גדול שתתרחש תאונה כזו שתפגע בו ובתלמידיו-הרוחניים? אין ספק שהיה יכול לחזות את התאונה מראש ולמנוע אותה? אני תוהה כמה פעמים נשאלו שאלות אלו. באבא אכן חזה כבר ב־1928 שיהיה מעורב בתאונה כזאת וידע לשם מה היא נדרשת. הוא אף חזר ואמר מדי פעם שמן ההכרח שדמו "ישפך" באמריקה. אך ההכרזה "שהוא ידע זאת כל הזמן" יש בה כדי להסיט אותנו מהעיקר, והוא שהמנהיגים הרוחניים הגדולים של העידן מעולם לא התחמקו מתלאותיה של האנושות הלא זהירה והחירשת. הם קיבלו על עצמם את מנת האסונות האנושיים וחוו אותם בלי שעשו שימוש שרירותי בכוחות הקוסמיים הנתונים למרותם. פעולתם העיקרית של גדולי הרוח אינה כיצד הם פועלים מחוץ לחוקי העולם הפיזי שלנו, אלא כיצד הם פועלים במסגרת חוקים אלו.

ב־1937 הסביר באבא התנהגות זו של מאסטר מושלם.* "מאחר שמאסטר מושלם מקבל על עצמו לשאת את נטל העולם, לספוג אותו, יהיו לכך בהכרח תוצאות פיזיות, ולכן עליו לסבול באופן פיזי כמו כל אדם רגיל.

"בכניעתם לחוק הפעולה והתגובה, מבססים המאסטרים המושלמים את החוק הזה והם סרים למרותו מרצונם, באורח לא אנוכי. אך למרות שהם כפופים מרצון למרותו של חוק זה, הם נמצאים מעל לחוק ויכולים להתנער מהתגובות הפיזיות, אך איזו משמעות ותכלית יהיו אז ל'פעולה ותגובה'?" "מאסטרים מושלמים סופגים את ההשפעה הדואלית של 'האשליה האוניברסלית' כאשר הם מחלצים את האנושות מתוך האשליה, בדרך של שחרור האנושות מכבלי הפעולה והתגובה.

"המאסטר המושלם סופג לתוך קיום האמת שלו את הדואליות, במטרה לזכך אותה."

לאחר עוד כמה ימים של פגישות עם אנשים בניו יורק טס באבא לאירופה כדי לבקר שם את תלמידיו-הרוחניים הוותיקים והחדשים. הוא חזר להודו

בסוף אוגוסט 1952. כמעט מיד יצא שוב למסעות נוספים ברחבי הודו כדי ליצור קשר עם עוד מאסטרים, אך עתה התמקדו פעולותיו בעיקר בהענקת ברכה רוחנית להמוני האנשים שהגיעו למפגשים שנפתחו בפני הציבור הרחב בעקבות פרסומם. שיאם של הדארשאנים (*darshans*) ההמוניים היה בספטמבר 1954. באבא הזמין את כל הגברים מבין אוהביו ברחבי העולם להתכנס באשראם שלו באחמדנאגאר (Ahmednagar) להתכנסות רוחנית "אחרונה" למקורבים בלבד. קהל של כאלף נשים וגברים הגיעו ממקומות שונים בהודו וממקומות מרוחקים באסיה, אירופה ואמריקה. אלה שהגיעו מוקדם היו עדים ב־12 לספטמבר להתכנסות של שישים אלף נפש מאזור אחמדנאגאר, שבאו לקבל את ברכתו של באבא בצורת פראסאד (*prasad*).

לאחר אירוע צבעוני ומרגש זה הודריך באבא מדי ערב באופן אישי את תלמידיו-הרוחניים שהתארחו אצלו. ב־29 בספטמבר פנה באבא לאותם אלף שנענו לקריאתו, בירך אותם ושלח אותם לדרכם. ב־7 באוקטובר הוא הפסיק להשתמש בלוח האלף-בית שלו, ונעזר רק במחוות ידיים לצורך הידברות. (מעניין לראות שהמחוות בהן השתמש באבא לצורך הידברות אינן מחוות האלף בית - סימני ידיים שסביר שאדם השומר על שתיקה יעשה, גם לא שפת הסימנים של חירשים ואילמים, אלא מחוות חופשיות ונינוחות, גם אם מוגזמות קצת, שהן אופייניות רק לו ומתארות בחיות רבה כל מה שביקש לבטא).

שוב הכריז באבא שסיום שתיקתו, התגלותו ומותו קרבים. באבא אמר שכאשר יפסיק את שתיקתו, הוא יגיד רק מילה אחת, מילת המילים, אשר תחדור ללב כל.

בשיתוף פעולה עם מורשידה דוס (Murshida Duce) ניסיתי להציג כאן באופן עדכני את חייו מלאי הפעלים של אוואטר מהר באבא. ההיסטוריה כבר תמיין ותשקול, מנקודת מבטן של ההתרחשויות המצטברות, את משמעות חייו ופועלו. אנו, השותפים להווה העכשווי, יכולים רק להציע את עומק אהבתנו ואת נאמנותנו האנושית ולהצהיר על הכרת תודתנו לדבר העצום שזכינו לו בחיינו.

דון א' סטיבנס

* [באותה עת באבא עדיין לא הצהיר שהוא אוואטר והיה מוכר לכל כמאסטר מושלם (סאדגורו *Sadguru*). אך בנספח 30 מסביר באבא את ההבדל בין תפקיד האוואטר לתפקיד המאסטר המושלם. העורך.]

הבעיה הסבוכה של מעמדו של מהר באבא כאוואטר (מעמד של כריסט, משיח) התבהרה מאוד במשך שנים אלה. ב-1955 כאשר המהדורה הראשונה של *God Speaks* יצאה לאור, רק מתי מעט, מלבד מעגל המקורבים לו ביותר, החלו להתוודע לעובדת מעמדו של באבא כאוואטר (*Avatar*). לפני תקופה זו ראו בו רוב האנשים קדוש גדול או מאסטר מושלם, בלי ששערו כלל את גודל שליחותו והיקפה.

ב-1954 הצהיר באבא באופן ברור, ולראשונה בפומבי, שהוא האוואטר של התקופה. לאוהביו לא הייתה כל בעיה לקבל את הרחבת האחריות האוניברסאלית מאחר שכבר קיבלו אותו כמאסטר מושלם.

מי שזה עתה הכיר את מהר באבא והתרשם משיעור קומתו, אך טרם הזדמן לו להתמסר אליו כליל, אינו יכול עדיין לאמוד את הפעולות והתוצאות הנגלות לעין של תפקיד האוואטר. באופן מפתיע, רק מעטים מאוד התנגדו בפומבי להצהרתו של באבא כי הוא האוואטר של התקופה. תוך כדי קריאה בספר *God Speaks*, השתכנעו אנשים רבים שרק מי שהגיע למעמד הרוחני הגבוה ביותר מסוגל לכתוב ספר כזה, ולכן מוטב לחכות ולבחון את העובדות ולא למהר לנקוט עמדה כלשהי.

למרבה הפלא, מבין האנשים שלא פגשו את באבא בגוף, הראשונים לקבל אותו כקדמון העתיק-מכל לא באו מהמסורות הרוחניות הרווחות. דווקא הצעירים, המתמרדים, המעזים להתנסות, המחפשים רמז למשמעות בתוך חיים של בלבול ותסכול, הם שהחלו לזהות ולהימשך אל דמותו ודבריו של המאסטר השותק. האינסטינקטים שלהם, שהתחדדו תוך כדי חיפוש עמוק וכנה ואכזבות חוזרות ונשנות שנחלו בדרך, מצאו מענה בתצלום של באבא, בספר שיחות שלו, באמירה קולעת על החיים שהודפסה על כרטיס קטן.

כפי שמהר באבא אמר פעמים רבות, צרכי הבריאה הם שמחישים את התגלות האוואטר ואת קבלת דבריו. האוואטר מגיע כשמתעורר צורך גדול, ודבריו מתקבלים משום שהם הדבר היחיד שמניח את הדעת. החיפוש של האנושות אחר מטרות ערכיות ואמינות הלך וגדל במשך הדורות. בימינו הפך החיפוש כה עיקש ותכוף עד שהדבר בא לידי ביטוי בגל אחר גל של אישקט חברתי.

לתוך תסיסה חברתית זו פוסע מהר באבא עם הסברים מאירי עיניים על תכלית הבריאה ועם אהבה חובקת-כל כה עצומה עד שהיא משככת מיד את כאב שריטות-הנוקקות, משרה שקט ומשחררת דמעות של הקלה. שוב ושוב מתאר באבא את הבריאה ככלי שבעזרתו הדחף של אלוהים לדעת את עצמו נושא פרי ומתממש. בספר *God Speaks* הוא מתאר את הדרך שנפתחה בפני דור המודעות. באבא מתאר בפרטי פרטים את הממשות של האחדות האניסופית ואת המודעות שהתפתחה בעקבות אינספור האתגרים שהציבה

הקדמה למהדורה השנייה

בשמונה עשרה השנים שחלפו מהוצאתה לאור של המהדורה הראשונה של *God Speaks*, שבתה דמותו של מהר באבא לב רבים בכל העולם ושמו הפך לסמל של תקווה ואמונה עבור מיליוני אנשים. לפני ארבע שנים, בסוף ינואר 1969, השיר באבא את גופו, הטמון עתה בקבר במהראבאד (Meherabad), הסמוכה לאחמדנאגר, שבהודו, קבר שהוכן שנים רבות קודם לכן על פי הוראותיו המדויקות של באבא.

בתקופה זו אנחנו עדים להשפעה הניכרת שיש לגישתו האוניברסלית של מהר באבא לבעיות העולם, ולתגובתם האחידה של בני כל האמונות והכתות לאהבתו. כבר בתחילת דרכו ציין באבא שהוא אינו שייך לשום קבוצה דתית ספציפית, וכי מטרתו להפיח חיים באמיתות שהאמונות הגדולות של העולם העבירו מדור לדור. בהצהרות חוזרות ונשנות, בלשון בהירה ותמציתית, הדגיש את פעילותו העצמאית ואת גישתו האוניברסלית:

"אין לי כל קשר לפוליטיקה. כל הדתות שוות בעיני וכל הכתות והאמונות יקרות לי. אף שאני רוחש כבוד לכל ה'איזמים', ולכל הדתות והמפלגות הפוליטיות על הדברים הטובים שהם חותרים להשיג, איני שייך ואיני יכול להשתייך לאף אחד מה'איזמים', הדתות או המפלגות הפוליטיות, משום שהאמת המוחלטת, שאמנם מכילה את כל אלה, מתעלה מעליהם ואינה מותירה מקום כלשהוא לחלוקות נפרדות שמקורן בטעות. אחדות כלל החיים אינה ניתנת להפרדה ואינה ניתנת לחלוקה. למרות כל ההבדלים האידיאולוגיים האפשריים האמת המוחלטת עומדת לעד.

"הדרך אלי פתוחה לכל,

לגדולים ולקטנים,

לקדושים שמתעלים ולחוטאים שנכשלים,

באמצעות כל הנתיבים הרוחניים המזמינים אל האלוהי.

הדרך אלי פתוחה באופן שווה בפני הצדיק שאני מוקיר

והחוטא שעבורו אני קיים,

ובאופן שווה באמצעות הסופים, הוודנטים, הנצרות

הזוראסטריזם הבודהיזם, וכל 'איזם' שהוא

וגם ישירות, בלי תיווך של 'איזם' כלשהוא..."*

* דברים שנאמרו בתקופת "החיים החופשיים הבורחים" (Fiery Free Life), 1952.

הדואליות של הבריאה. הגוף הפיזי, הפועל כאמצעי להתנסות בניגודי הבריאה, הוא תוצר לוואי שהולך ומשתכלל, של רצונו של אלוהים לדעת את עצמו באופן מודע. הכוח הטמון באבולוציה של הצורה אינו עוד הברירה המקרית של המתאימים ביותר, אלא הוא תוצאה הכרחית של מיצוי ההתנסויות שבא לידי ביטוי באמצעות גופים יותר ויותר משוכללים. האבולוציה והליטוש של המודעות מתוארים כתכלית הבריאה:

"ובאשר לתהליך האבולוציוני, כדאי תמיד לזכור שההתחלה היא תחילתה של מודעות, שהאבולוציה היא אבולוציה של המודעות, ושסופה, אם יכול להיות לה סוף, הוא סוף שיש בו מודעות..."*

אל דברים אלה ייחלו הצעירים, כמו גם אל מצבור של הבחנות מעמיקות, מאוזנות ומעשיות על חיי היום יום, שאמר מהר באבא במשך השנים. כתוצאה מניסיון חייהם הם מזהים את באבא כפי שהוא: המענה לדילמה של החיים המודרניים. זה בדיוק מה שאמר באבא שעל האוואטר להיות. כך היד והכפפה מתאימים בדיוק זה לזה. מי שמתבונן בהתאמה זו לא יוכל להטיל ספק בכך שבאבא הוא אכן האוואטר של התקופה, כפי שהוא מצהיר.

אך מה בדבר חייו הפרטיים יותר של מהר באבא בתקופה זו? למרות תאונת הדרכים הקשה ליד פראג, אוקלהומה ב-1952, תאונה אותה חזה הרבה זמן מראש, ותאונה נוספת, קשה עוד יותר, ליד סאטארה (Satara) שבהודו, בדצמבר 1956, שבה התרסק מפרק הירך של באבא וד"ר נילו מת, חלפו חמש עשרה השנים מאז כשהן גדושות בעבודה פנימית וחיצונית יסודית ומרוכזת. באשר לשתי התאונות, יש לזכור שאנו חיים בעולם המושתת על איזונים, עולם שאין בו שרביט קסמים של פיות. האוואטר מאפשר את האיוון המיוחל בכך שהוא לוקח על עצמו סבל מרצון. בשני המקרים שפך באבא את דמו בשתי יבשות למען מה שידע שצריך להיעשות.

ב-1956 נסע באבא לאירופה ולאמריקה והמשיך במסע סביב לעולם בו ביקר את אוסטרליה לראשונה. ביקור זה למערב, השנים עשר במספר, מתועד היטב בספר *The Awakener* (כרך IV, מס' 1 וכרך V, מס' 2) ובעבודות אחרות. מסעו השלוש עשרה למערב ב-1958 כלל הפעם רק את אוסטרליה ואמריקה והניב אווירה עזה של אהבה והדדיות בין האוהבים לאהוב (*The Awakener*, כרך V, מס' 3 ו-4). בביקור זה היה ברור שבאבא בא למען אלה שהיו קשובים לניגון שעולה מלבם. הציבור הרחב היה רשאי לבקש את קרבתה של אישיות מרתקת זאת, אך הביקור לא לוה בכל פרסום שהוא. הייתה זו שהייה רבת

* *The Awakener*, כרך VIII, מס' 4, 1962.

ערך בנוכחותו של האהוב. במבט לאחור אפשר להבין שבאבא ידע שעבור רבים מהנוכחים, זו ההזדמנות האחרונה למגע ישיר. למעשה הוא אף הצהיר על כך, אך אנחנו לא שמענו אותו.

ב-1962 שוב פעל קסם המשיכה של מהר באבא על המקורבים אליו, אך הפעם בדרך חדשה לגמרי. בעבר נהג שלא לערב כמעט בין אוהביו מהמזרח לאוהביו במערב. ב-1962 הביא אותם יחד באופן מכון ובקנה מידה רחב.

מאות אנשים מאירופה, מאמריקה ואוסטרליה זרמו למקום המפגש בפונה (Pune), שבהודו. אלפים רבים אחרים באו מאירן, מפאקיסטן, ומהודו. "התכנסות מזרח-מערב" ב-1962 בגורופראסאד (Guruprasad), מבנה יפהפה בפונה, הייתה נקודת מפגש מרגשת בה חברו יחדיו זרמי אהבה הנובעים ממעיינות תרבותיים שונים ומרוחקים זה מזה. במשך חמישה ימים ישב מהר באבא עם קבוצת מוזמנים מקורבת זו, שמנתה אלפי אנשים, ומיזג יחדיו את יסודות השונות בתמיסה אחת שהניבה את האחדות היחידה: אהבה נעלה.

מפליא כיצד הצליחה ישות יוצאת דופן זו לגייס מגוף, שפעילותו הוגבלה בעקבות שימוש מאומץ ותאונות, את המשאבים הפיזיים הנדרשים כדי לפגוש ולברך את ההמונים במשך שעות רבות מדי יום ועד מאוחר בלילה. ביום השישי הוא עוד הגדיל לעשות. השערים של גורופראסאד נפתחו וההמונים הורשו לבוא בפניו לברכות הרוחניות המיוחלות. מזריחת החמה ועד שקיעתה חלף על פניו זרם החיים בהמוניו, וכאשר נסגרו השערים לבסוף עם חשכה, תור ארוך של בני אדם, ארבעה ארבעה זה לצד זה, עוד נמשך למרחקים, והמתין בתקווה ליכות במבט או במגע.

למן אותו מפגש, למעט מפגשים קצרים ונדירים עם אוהביו ההודיים, החל מהר באבא בהתבודדויות מחמירות שהלכו וגברו. לבסוף, באוגוסט 1966, הורה שאיש לא יורשה לראותו אלא בהזמנה אישית בלבד. הוא זימן אליו מעטים בלבד, ומעטים עוד יותר היו אלה שהתקבלו אצלו אף שלא זומנו אליו. הוא הצהיר שהוא בשלבי השיא של עבודתו האוניברסלית, ובסופה אמר שהעבודה הושלמה 100 אחוז לשביעות רצונו.

דבר זה היה צריך לשמש אות לאוהביו המסורים. אך קשה היה להעלות על הדעת שיגיע יום בו האהוב לא יהיה נוכח באופן פיזי. ב-1 בפברואר 1969 הפיצו אוהביו המסורים במהירות רבה ברחבי העולם את הידיעה שמהר באבא השיר את גופו יום קודם לכן ב-31 בינואר, ב-12:15 בצהריים. במשך שבעה ימים נחה קונכית גופו עדויה זרי פרחים ומעוטרת בעלי שושנים ריחניות בקבר שהוכן מזמן לצורך זה, הראש מורם קמעה נתמך בכרית קטנה "כדי שאוכל להעניק את הדארשאן (*darshan*) שלי לאוהביי בלי שאזדקק לקום". הוא חזה מראש מה יהיה הכרחי, כתמיד, והכין הכל מראש. אוהביו ראו בכך את "מעברו של האינסופי כאינסופי, אל תוך אינסופיותו". לאחר שנקבר הגוף,

הגיעו באפריל, מאי ויוני, קבוצות גדולות מהמזרח ומהמערב אל גורופראסאד, אל מהראזאד (Meherazad) (המקום בו התגורר) ואל מהראבאד (Meherabad) (מקום קבורתו). קשה לתאר את שהתרחש שם. הדרך היחידה לעשות זאת היא לפגוש מישהו שהיה שם. פראנסיס בראבאזון (Francis Brabazon) תאר ארוע זה באופן נפלא בחוברת הנקראת "שלוש שיחות" ("Three Talks") בהוצאת Meher House Publications, סידני, אוסטרליה, 1969.

במהדורה מתוקנת זו של *God Speaks* נוספו כמה נקודות ונערכו תיקונים על פי הנחיותיו של מהר באבא, כמו גם תוספות לנספחים. בחלק מהתרגומים נערכו שינויים קלים אך הכרחיים וצורפו חמישה תרגומים נוספים. אחד התרגומים שבוצע באהבה רבה על ידי לודוויג דימפל (Ludwig Dimpfl) עוסק ב-"מונחים מיסטיים, סופיים ווודנטים המתייחסים למישורי המודעות על פי *God Speaks*. תרגום זה נשלח למהר באבא כמה שנים לפני שהשיר את גופו. ארוץ' ב. ג'סאואלה (Eruch B. Jessawala) סיפר שבאבא עבר בקפידה על התרגום, ערך שניים שלושה תיקונים, הביע את שביעות רצונו המוחלטת ממנו, ואישר את שימושו בספר. התרגום כה גדול שהוא צורף כיחידה לא כרוכה אל *God Speaks*. במהדורה זו נוספו כמה הערות שוליים בעקבות דברים שאמר מהר באבא מדי פעם.

יש לציין שחלק מהמונחים הסופיים, הוודנטים והמיסטיים אינם תמיד המונחים הקלאסיים של דיסציפלינות אלו. השימוש במונחים הללו נעשה כדי לאפשר לקורא למידה השוואתית והבנה טובה יותר של הנושא. את מילון המונחים השלים לודוויג דימפל ובאבא אישר אותו לפני שהשיר את גופו. לסיכום, איננו יכולים להימנע מלשתף את הקורא במסקנתנו שיש תואם בין חייו ודבריו של מהר באבא. באבא חי למען שחרורו של האדם הפנימי מכבלי האשליה של המציאות בהם ככל את עצמו. אולם ההבהרות שנתן באבא חשובות מאוד גם לדיסציפלינות הפיזיות. כאשר קוראים את הכתבים שנתן לנו "הגבוה מכל גבוה" של זמננו, מגלים השלכות חדשניות ומהותיות הנוגעות למדעים הפיזיים. כאשר העוסקים בפיזיקה, בכימיה, בגיאולוגיה, בפסיכולוגיה ובתחומים רבים אחרים ילמדו את חייו והצהרותיו של מהר באבא, אין ספק שהם יישמו אותם תחילה על פי נטיותיהם וצרכיהם הפנימיים. אך, לאחר שדבריו יסייעו להם להשלים את המשימה הראשונית של מציאת כיוון ותכלית בחיים, יחד עם בטחון שתמיד תימצא תמיכה, יתחיל בהכרח להתבסס שלב שני של תחושת משמעות. החיים מתחילים לנוע והם נעים במישורים הפנימי והחיצוני גם יחד. יחד עם הבחנות מהירות ורצופות באמיתות שחודרות לרבדים הפנימיים, עולות תובנות תואמות שמקנות ידע על הדרך בה פועלים הדברים ברבדים החיצוניים.

הצהרותיו הפשוטות והמשתמעות מאליו, של מהר באבא מתחילות להסתעף ולהשתלב יחד בקלידידיוסקופ של השלכות מהותיות ומרגשות. באבא הצטמצם במילים. הוא לא הרחיב. הוא העניק רק הסבר חיוני מחודש על האמת הבסיסית. מתוך כך נובעות אלפי מסקנות בלתי נמנעות. ברגע שהפיזיקאי החל במהלך של גילוי מחודש של העצמי המהותי שלו, הוא יתחיל לגלות את השפעתו החזקה של מהר באבא גם בתחום הפיזיקה.

כזה הוא מהר באבא. הוא זורם בדממה בכל היבטי החיים ולפני שמשיגים, הופכים כל החיים למשחק מופלא שבו רואים כיצד מהר באבא נוהג במהר באבא. זוהי לבטח האוניברסליות האולטימטיבית.

סאן פרנסיסקו, קליפורניה
אפריל, 1973
איו"א' דוס (Ivy O. Duce)
דון א' סטיבנס (Don E. Stevens)

דברי אלוהים חיים

"לא באתי לייסד כת, חברה או ארגון; גם לא לייסד דת חדשה. הדת שאעניק מלמדת את הדעת-האלוהית של האחד שמאחורי הריבוי. הספר שאגרום לאנשים לקרוא בו הוא ספר הלב שם מצוי המפתח למסתרי החיים. אחולל מיזוג משמח בין הראש ללב. אפיח חיים חדשים בכל הדתות והכתות ואקבץ אותן יחדיו כחרוזים השזורים על חוט אחד."

— מהר באבא

חלק 1

מצבי מודעות

כל הנשמות (אטמות, *atmas*) הן ותהיינה בתוך נשמת-העל* (פאראמאטמה, *Paramatma*).

הנשמות (אטמות) כולן אחת הן.

כל הנשמות אינסופיות ונצחיות. אין להן צורה.

כל הנשמות אחת הן; לא קיים הבדל בין נשמות, או בישותן ובקיומן כנשמות. קיים הבדל במודעותן של נשמות.

קיים הבדל במישורי המודעות* של נשמות;

קיים הבדל בהתנסות* של נשמות ולכן קיים הבדל במצבן של נשמות.

רוב הנשמות מודעות לגוף הגשמי (סטול שאריר, *sthul sharir*); חלק מהנשמות מודעות לגוף הסבטלי* (פראן, *pran*) נשמות מעטות מודעות לגוף המנטלי* (נפש *mind** או מאנה, *mana*);

אך מעט מאוד נשמות מודעות לעצמי-האלוהי (*Self*).

לרוב הנשמות יש התנסות של הספירה (עולם) הגשמית; לחלק מהנשמות יש התנסות של הספירה (עולם) הסבטלית; לנשמות מעטות יש התנסות של הספירה (עולם) המנטלית; ולמעט מאוד נשמות יש התנסות של נשמת-העל.

רוב הנשמות מצויות במישור הגשמי (אנה בהומיקה, *anna bhumika*); חלק מהנשמות מצויות במישור הסבטלי (פראן בהומיקה, *pran bhumika*); נשמות מעטות מצויות במישור המנטלי (מאנו בהומיקה, *mano bhumika*); ומעט מאוד נשמות מצויות במישור שמעבר למישור המנטלי (וידניאן, *vidnyan*).

* נשמת-העל = *Over-Soul*; מודעות = *consciousness*; התנסות = *experience*; סבטלי = *subtle*; מנטלי = *mental*; נפש = *Mind*

בסוף הספר ישנו מילון המונחים המקורי של הספר. בסופו תמצאו תוספת למילון המונחים לקורא העברי בו שילבתי ערכים מתורגמים של מונחי יסוד שמהר באבא עושה בהם שימוש, כגון המונחים בהערה זו, ולעיתים גם הסבר לגבי מה שהנחה בחירות תרגומיות אלו. (המתרגמת).

לרוב הנשמות כבלים רבים; לחלק מהנשמות כבלים מעטים; לנשמות מעטות יש מעט מאוד כבלים; ולמעט מאוד נשמות אין כבלים כלל. כל הנשמות האלה (האטמות) בעלות המודעות השונה, ההתנסויות השונות, והמצבים השונים מצויות בנשמת-העל (פאראמאטמה). אם, אכן, כל הנשמות מצויות בנשמת-העל וכולן אחת הן, מדוע קיים הבדל במודעות, במישורים, בהתנסויות ובמצבים? הסיבה להבדל היא שלנשמות יש רשמים (סנסקרות, *sanskaras*) שונים ומגוונים.*

לרוב הנשמות יש רשמים **גשמיים**; לחלק מהנשמות יש רשמים **סבטליים**; לנשמות מעטות יש רשמים **מנטליים**; ולמעט מאוד נשמות אין רשמים כלל. נשמות שיש להן רשמים גשמיים, נשמות שיש להן רשמים סבטליים, נשמות שיש להן רשמים מנטליים ונשמות שאין להן רשמים כלל, כולן נשמות המצויות בנשמת-העל וכולן אחת הן. לנשמות בעלות רשמים גשמיים יש מודעות של הגוף הגשמי (סטול שאריר) והתנסות של הספירה הגשמית. לנשמות בעלות רשמים סבטליים יש מודעות של הגוף הסבטלי (פראן) והתנסות של הספירה הסבטלית. לנשמות בעלות רשמים מנטליים יש מודעות של הגוף המנטלי (מאנה או נפש *mind*) והתנסות של הספירה המנטלית.** לנשמות חסרות רשמים, יש מודעות של העצמי-האלוהי (נשמה, אטמה) ויש להן התנסות של נשמת-העל (פאראמאטמה). כך נשמות עם רשמים גשמיים מתנסות בספירה הגשמית באמצעות הגוף הגשמי; כלומר מתנסות בהתנסויות שונות ומגוונות כגון ראייה, שמיעה, הריחה,

* ראו גם: מהר באבא, "The Formation and Function of Sanskaras", Discourses, בהוצאת Sheriar Foundation, ארה"ב, 1995, עמ' 32-40. (העורך). תורגם גם לעברית בשם: אוצר חכמת האדם, חלק ראשון (משני חלקים), בפרק התהוות הרשומע"ות ותפקודן, עמ' 39-46, בהוצאת עציון בקר, ירושלים, 2007. (המתרגמת)

ספירה	גוף		ספירה
	מיסטיקה	סופי Sufi	מיסטיקה
ספירה גשמית (עולם)	גוף גשמי	גייס-א-קאסיף (Jism-e-Kasif)	סטול שאריר (Sthul sharir)
ספירה סבטלית (עולם)	גוף סבטלי	גייס-א-לאטיף (Jism-e-Latif)	סוקשמה שאריר (Sukshma Sharir) (פראן, <i>Pran</i>)
ספירה מנטלית (עולם)	גוף מנטלי	גייס-א-אלטף (Jism-e-Altif)	קאראן שאריר (Karan Sharir) (מאנאס, <i>Manas</i>)

**

אכילה, שינה, הפרשת צואה ושתן. כל אלו הן התנסויות של הספירה הגשמית. נשמות עם רשמים סבטליים מתנסות בזה אחר זה בשלושה מישורים של הספירה הסבטלית באמצעות הגוף הסבטלי, ובשלושה מישורים אלה הן מתנסות רק בראייה, הריחה ושמיעה. נשמות עם רשמים מנטליים, מתנסות בספירה המנטלית באמצעות הגוף המנטלי או הנפש (*mind*) בראייה בלבד, וראייה זו הנה ראיית אלוהים. נשמות חסרות רשמים, מתנסות באמצעות העצמי-האלוהי בעוצמה אינסופית, בדעת אינסופית ובאושר אלוהי אינסופי של נשמת-העל. נשמה שמודעת לגוף הגשמי **לא** מודעת לגוף הסבטלי, **לא** מודעת לגוף המנטלי, **ולא** מודעת לעצמי-האלוהי. נשמה שמודעת לגוף הסבטלי **לא** מודעת לגוף הגשמי, **לא** מודעת לגוף המנטלי, **ולא** מודעת לעצמי-האלוהי. נשמה שמודעת לגוף המנטלי **לא** מודעת לגוף הגשמי, **לא** מודעת לגוף הסבטלי, **ולא** מודעת לעצמי-האלוהי. נשמה שמודעת לעצמי-האלוהי **לא** מודעת לגוף הגשמי, **לא** מודעת לגוף הסבטלי, **ולא** מודעת לגוף המנטלי. נשמה שיש לה התנסות של העולם הגשמי אין לה התנסות של העולם הסבטלי, או של העולם המנטלי, וגם לא התנסות של נשמת-העל. נשמה שיש לה התנסות של העולם הסבטלי לא מתנסה בעולם הגשמי, או בעולם המנטלי, וגם לא מתנסה בנשמת-העל. נשמה שיש לה התנסות של העולם המנטלי לא מתנסה בעולם הגשמי, או בעולם הסבטלי, וגם לא מתנסה בנשמת-העל. נשמה שיש לה התנסות של נשמת-העל לא מתנסה בעולם הגשמי, או בעולם הסבטלי, וגם לא מתנסה בעולם המנטלי. כלומר נשמה שמודעת לעצמי-האלוהי ויש לה התנסות של נשמת-העל אינה מודעת לגוף הגשמי, לגוף הסבטלי ולגוף המנטלי ואינה מתנסה בספירות (העולמות) של הגשמי, הסבטלי והמנטלי. פירוש הדבר הוא שעל מנת שתהיה מודעות של העצמי-האלוהי והתנסות של נשמת-העל, על הנשמה לאבד מודעות של הגוף הגשמי, של הגוף הסבטלי ושל הגוף המנטלי. אך כל עוד יש לנשמה רשמים גשמיים, סבטליים או מנטליים, יש לה גם באופן עקיף ותואם מודעות של הגוף הגשמי, הסבטלי או המנטלי, והיא בהכרח עוברת ללא הרף התנסויות גשמיות, סבטליות ומנטליות. מובן מאליו שהסיבה לכך היא שכל עוד המודעות של הנשמה מורשמת ברשמים גשמיים, אין מוצא אלא להתנסות ברשמים הגשמיים הללו באמצעות הגוף הגשמי. באופן דומה, כל עוד המודעות של הנשמה מורשמת ברשמים סבטליים, אין מוצא אלא להתנסות ברשמים הסבטליים הללו באמצעות הגוף הסבטלי.

ובאופן דומה, כל עוד המודעות של הנשמה מורשמת ברשמים מנטליים, אין מוצא אלא להתנסות ברשמים המנטליים הללו באמצעות הגוף המנטלי. כאשר רשמים גשמיים, סבטליים ומנטליים נמוגים או נעלמים לחלוטין, ברור שהמודעות של הנשמה תפנה ותתמקד באופן אוטומטי בעצמה. או אז אין לנשמה זו ברירה אלא לחוות כל כולה את ההתנסות של נשמת-העל. יש להבין כי הגוף הגשמי, הגוף הסבטלי והגוף המנטלי אינם אלא **צללים של הנשמה**. הספירות (העולמות) של הגשמי, הסבטלי והמנטלי אינם אלא **צללים של נשמת-העל**.

הגוף הגשמי, הגוף הסבטלי והגוף המנטלי הם סופיים, בעלי צורה וניתנים לשנוי ולהכחדה. העולם הגשמי, העולם הסבטלי והעולם המנטלי מתעתעים*; הם אפס, דמיון וחלומות חסרי ממשות. הממשות היחידה היא נשמת-העל (פאראמאטמה). לכן כאשר הנשמה יחד עם הגוף הגשמי, הגוף הסבטלי והגוף המנטלי, מתנסה בעולם הגשמי, בעולם הסבטלי ובעולם המנטלי, הנשמה מתנסה למעשה בצללים של נשמת-העל בעזרת צלליה שלה.

במילים אחרות, הנשמה עם צורתה הסופית והניתנת להכחדה מתנסה במה שמתעתע, באפס, בדמיון ובחלום חסר ממשות.

רק כאשר הנשמה מתנסה בנשמת-העל באמצעות העצמי-האלוהי שלה, רק אז היא מתנסה בממשות-האלוהית באופן ממשי.

כאשר הנשמה מודעת לגוף הגשמי שלה, הנשמה מזדהה עם הגוף הגשמי ומזהה את עצמה כגוף גשמי.

פירוש הדבר הוא שהנשמה האינסופית, הנצחית וחסרת הצורה רואה את עצמה כסופית, בת-תמותה ובעלת-צורה.

רשמים (סנסקרות) הם הסיבה לבורות זו. בתחילה, הנשמה, השרויה לנצח בנשמת-העל, רוכשת בורות באמצעות הרשמים, במקום לרכוש דעת-אלוהית (Knowledge).

כאשר הנשמה מקבלת צורה כלשהי (גוף או שאריר, *sharir*) התואמת לרשמים מסוימים, היא מרגישה וחווה את עצמה כאילו היא בעלת צורה מסוימת זו.

נשמה בצורת-אבן חווה את עצמה כאבן. באותו אופן, בהמשך, הנשמה חווה ומרגישה שהיא מתכת, צמח, רמש, דג, ציפור, חיה, איש או אישה. יהיה אשר יהיה סוג הצורה הגשמית ותהיה אשר תהיה גזרת הצורה, הנשמה מתחברת באורח ספונטני עם אותה צורה, גוף, וגזרה וחווה שהיא אכן אותה צורה, אותה גוף ואותה גזרה.

* **תעותע** = false. מצאתי שתעותע היא החלופה התרגומית המתאימה ביותר למה שמתואר לנו בספר זה לגבי התופעות החולפות של אשליית הקיום, אף שאינה הבחירה התרגומית השגורה של מילה זו בחיי היום היום. (המתרגמת)

כאשר הנשמה מודעת לגוף הסבטלי, הנשמה חווה שהיא הגוף הסבטלי. כאשר הנשמה נעשית מודעת לגוף המנטלי, הנשמה חווה שהיא הגוף המנטלי. **רק בגלל הרשמים** (סנסקרות או נוקושה-עמל, *nuqush-e-amal*) חווה הנשמה חסרת הצורה, הנשמה האינסופית, שהיא ממש גוף גשמי (סטול שאריר), או גוף סבטלי (פראן) או גוף מנטלי (מאנה או נפש).

בעודה מתנסה בעולם הגשמי באמצעות הצורות הגשמיות, מתחברת הנשמה ומתנתקת מאינספור צורות גשמיות. החיבור עם אותן צורות גשמיות וההתנתקות מהן מכונים **לידה ומוות**, בהתאמה.

רק בגלל רשמים חייבת הנשמה האינסופית והנצחית, הקיימת באופן ממשי ללא לידות וללא מיתות, להתנסות בלידות ומיתות אינספור פעמים.

בעוד הנשמה חייבת להתנסות באינספור לידות ומיתות בגלל הרשמים, עליה להתנסות לא רק בעולם הגשמי, שהוא צל של נשמת-העל ותעותע, אלא יחד עם זאת על הנשמה גם להתנסות בשמחה ובסבל, במידות טובות ובמידות רעות של העולם הגשמי.

רק בגלל רשמים חייבת הנשמה, שהיא חופשייה משמחה ומסבל, ממידות טובות וממידות רעות, ומצויה מעבר להם, לעבור התנסויות של סבל ושמחה, מידות רעות ומידות טובות.

עולה מכך שהתנסויות של לידות ומיתות, שמחה וסבל, מידות טובות ומידות רעות הן התנסויות שנחווות רק על ידי הצורה הגשמית של הנשמה בעודה מתנסה בעולם הגשמי; אך הצורה הגשמית של הנשמה אינה אלא צל של הנשמה, והעולם הגשמי אינו אלא צל של נשמת-העל.

כך כל ההתנסויות של לידות ומיתות, מידות טובות ומידות רעות, שמחה וסבל, שהנשמה מתנסה בהן, אינן אלא התנסויות של הצל. על כן כל מה שמתנסים בו באופן כזה הוא מתעתע.

אטמה היא למעשה פאראמאטמה

כדי להבהיר את היחס "אטמה-פאראמאטמה", אנחנו מדמים פאראמאטמה לאוקיינוס אינסופי, אוקיינוס שאין גבול לו, ואת האטמה לטיפה באוקיינוס זה. האטמה לעולם אינה מצויה מחוץ לאוקיינוס חסר גבולות זה (פאראמאטמה). האטמה לעולם לא תוכל להיות מחוץ לפאראמאטמה משום שהפאראמאטמה היא אינסופית ובלתי מוגבלת. איך ייתכן שהאטמה תצא מאיך-גבולותיו של הבלתי מוגבל או תמצא מקום שהוא מעבר לו? על כן האטמה מצויה בתוך הפאראמאטמה.

אחרי שביססנו את העובדה הראשונית של המצאות האטמה **בתוך הפאראמאטמה**, נתקדם צעד נוסף ונאמר שהאטמה היא הפאראמאטמה. כיצד?

נדמיין לעצמנו למשל אוקיינוס בלתי מוגבל. נדמיין גם שאנחנו מפרידים או דולים חלקיק של האוקיינוס מתוך המרחבים הבלתי מוגבלים של אוקיינוס אינסופי זה. ברור, אם כן, שחלקיק אוקיינוס זה לפני ההפרדה, בעודו מצוי באוקיינוס הבלתי מוגבל, הוא האוקיינוס עצמו, ואינו קיים באוקיינוס חסר חופים זה כחלקיק נפרד מהאוקיינוס, משום שכל חלקיק של אוקיינוס, כאשר אינו מוגבל במגבלותיה של טיפה, הוא אוקיינוס בלתי מוגבל.

רק כאשר מופרד חלקיק האוקיינוס מתוך האוקיינוס הבלתי מוגבל, או כאשר דולים אותו מתוך האוקיינוס הבלתי מוגבל כטיפה, מקבל אותו חלקיק אוקיינוס קיום נפרד משלו כטיפה של אוקיינוס חסר חופים זה, וחלקיק האוקיינוס נתפס אז כטיפה של האוקיינוס הבלתי מוגבל.

במילים אחרות, האוקיינוס האינסופי, הבלתי-מוגבל והאי-גבולי עצמו נתפס עכשיו כאילו אינו אלא טיפה של אותו אוקיינוס אינסופי, בלתי מוגבל ואין-גבולי. ובהשוואה עם האוקיינוס האינסופי, הבלתי מוגבל והאי-גבולי, חלקיק אוקיינוס זה, או טיפה זו שהיא חלקיק האוקיינוס, היא סופית ביותר ומוגבלת ביותר במגבלות אינסופיות. כלומר, החלקיק בעל החירות האינסופית מוצא את עצמו כבול באורח אינסופי.

בדומה, האטמה, שדימינו לטיפה של האוקיינוס האינסופי, מסגלת לעצמה קיום נפרד לכאורה, כאשר למעשה לעולם אין ביכולתה להימצא מחוץ לאותה אין-גבולות בלתי מוגבלת של הפאראמאטמה האינסופית, שדימינו לאוקיינוס אינסופי, בלתי מוגבל ואין-גבולי.

אך בדיוק כשם שחלקיק האוקיינוס מסגל לעצמו את מגבלות הטיפה בקבלו צורה של בועה על פני האוקיינוס, והבועה מעניקה לחלקיק האוקיינוס קיום נפרד לכאורה מהאוקיינוס האינסופי, כך האטמה, המצויה **בתוך** הפאראמאטמה והיא **עצמה** הפאראמאטמה, מתנסה לכאורה בקיום נפרד מהפאראמאטמה האינסופית בשל מגבלות הבועה (של הבורות) שהאטמה עוטה על עצמה. מיד עם פקיעת בועת הבורות, האטמה מוצאת את עצמה שרויה **בתוך** הפאראמאטמה, ולא זו בלבד אלא שהיא חווה את עצמה כפאראמאטמה.

בשל מגבלה זו, שנוצרה על ידי בועת הבורות, והיא פרי בריאתה העצמית של האטמה, האטמה מקבלת כביכול קיום נפרד מזה של הפאראמאטמה. בגלל קיום נפרד זה מהפאראמאטמה האינסופית, שהיא בראה בעצמה, האטמה, אשר במהותה היא אינסופית, בלתי-מוגבלת ואין-גבולית, חווה את עצמה כאילו היא סופית ביותר ובעלת אינסוף מגבלות.

חלק 2

הדחף המקורי ומסע האבולוציה של המודעות

בואו נחשוב עתה על נשמה אחת לא-מודעת.

בתחילה אין לנשמה רשמים (סנסקרות) וגם אין לה מודעות.

על כן בשלב זה או במצב זה, אין לנשמה צורה או גוף גשמי, גוף סבטלי או גוף מנטלי, מפני שרק קיומם של רשמים (סנסקרות) גשמיים, סבטליים או מנטליים יכולים להעניק קיום לגוף הגשמי, הסבטלי והמנטלי, ורק קיומם של גופים כאלו יכול לאפשר קיומם של העולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי.

לכן בתחילה לא הייתה לנשמה מודעות של הגופים הגשמי, הסבטלי והמנטלי והיא גם לא הייתה מודעת לעצמה, ועל כן לא הייתה לנשמה התנסות בעולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי גם לא התנסות בנשמת-העל (פאראמאטמה).

במצב אינסופי, נטול רשמים, לא מודע ושליז זה של הנשמה הדהד הדחף שאנו מכנים **הדחף הראשוני** (הדחף הראשוני לדעת את העצמי-האלוהי).

הדחף הראשוני היה נסתר* בפאראמאטמה.

כאשר אנחנו משווים את הפאראמאטמה לאוקיינוס אינסופי ובלתי מוגבל, וכאשר אנו אומרים שהפאראמאטמה חשה בדחף הראשוני, נוכל גם להגיד בהשאלה שהאוקיינוס האינסופי והבלתי מוגבל חש בדחף הראשוני או בהתעוררות הגחמה האלוהית**.

בתוך האינסופי נכללים גם הסופי וגם האינסופי.

עכשיו נשאלת השאלה אם הדחף הראשוני היה אינסופי או סופי, והאם היה בתחילתו סופי ואחר כך אינסופי או להפך?

* נסתר = latent (ולעומתו: נגלה = manifest)

** גחמה אלוהית = THE WHIM (מופיע במקור באתיות גדולות)

(ראו גם: מחר באבא "The Whim from The Beyond")

Beams from Meher Baba on the Spiritual Panorama

(סאן-פרנסיסקו: Sufism Reoriented, Inc. 1958) עמ' 7-11. (העורך)

הדחף הראשוני היה מאוד סופי, אך דחף ראשוני זה היה של האינסופי. אותו דחף ראשוני מאוד סופי היה של אוקיינוס-הפאראמאטמה האינסופי, וביטוי הנגלה של דחף ראשוני מאוד סופי זה, שהיה נסתר באינסופי, הוגבל לנקודה מאוד סופית באוקיינוס האינסופי, הבלתי מוגבל. אך מאחר שהביטוי הנגלה הנקודתי והמאוד סופי של הדחף הראשוני, שהיה גם הוא מאוד סופי, הופיע בתוך האוקיינוס האינסופי והבלתי מוגבל, הרי שנקודה מאוד סופית זו, שהיא ביטוי הנגלה של הדחף הראשוני, גם היא בלתי מוגבלת.

דרך נקודה מאוד סופית זו, שהיא הביטוי הנגלה של הדחף הראשוני הנסתר (אשר גם הוא מאוד סופי), הצל של האינסופי (אותו צל, אשר בשל השתייכותו לממשות-האלוהית, הינו אינסופי) החל להופיע בהדרגה* והמשיך להתרחב. נקודה מאוד סופית זו, שהיא הביטוי הנגלה של הדחף הראשוני הנסתר, נקראת **נקודת "אום" (Om)**, או **נקודת הבריאה**, ונקודה זו היא בלתי מוגבלת. בעת ובעונה אחת עם הדהודיו של הדחף הראשוני, הרושם הראשון המאוד גשמי צץ ועלה, וגרם לנשמה להתגשם בקיטוב מאוד סופי וגשמי שמנוגד לחלוטין לאינסופי.

בגלל רושם ראשון מאוד גשמי זה של הדחף הראשוני, הנשמה האינסופית **התנסתה** בפעם הראשונה. התנסות ראשונה זו של הנשמה האינסופית הייתה שהיא (הנשמה) התנסתה בהיפוך זהותי למצבה האינסופי הבלתי ניתן להרשמה והלא-מודע.

התנסות זו בהיפוך חוללה שינויים ביציבות הנצחית הבלתי ניתנת לחלוקה של הנשמה האינסופית, ובאופן ספונטני התרחשה מעין התגעשות, אשר הפרה את האיזון הבלתי ניתן לחלוקה, והשלווה הלא-מודעת של הנשמה האינסופית, **ברתיעה או זעזוע עצום** שזרע באי-המודעות של הנשמה הלא-מודעת את המודעות הראשונה של נפרדותה כביכול ממצבה הבלתי ניתן להפרדה מהפאראמאטמה. אך המודעות הראשונה שקיבלה הנשמה האינסופית, מהרתיעה או הזעזוע של הרושם הראשון המאוד גשמי ומנוגד לחלוטין של נפרדות לכאורה, הייתה בהכרח ובאופן טבעי מודעות ראשונה **סופית**.

ברור שמודעות ראשונית זו שקיבלה הנשמה היא מאוד, מאוד-סופית ומצויה ביחס הפוך לחלוטין להתנסות במצבה המקורי האינסופי. פירוש הדבר שבראשית, כאשר הנשמה חסרת הרשמים והאינסופית התרשמה לראשונה, הרושם הראשון שקיבלה היה רושם גשמי לחלוטין. והמודעות הראשונה שקיבלה (הנשמה) כתוצאה מכך הייתה מאוד, מאוד-סופית.

* מה שמבקשים לבטא כאן הוא שהצל של האינסופי לחלל או פיכה דרך נקודה מאוד סופית.

בה בעת אי-המודעות של הנשמה האינסופית התנסתה בפועל במודעות ראשונה מאוד, מאוד-סופית של רושם ראשון מאוד-גשמי. נשמה אינסופית ונצחית זו אמנם קיבלה מודעות, אך המודעות שנבעה מרושם זה, לא הייתה של מצבה **הנצחי** או של העצמי-האלוהי האינסופי שלה, אלא הייתה מודעות מאוד-סופית, שנבעה מרושם מאוד-גשמי. עתה כפי שיוסבר בהמשך, אם הנשמה מודעת לרשמים (סנסקרות) הנשמה **חייבת גם להתנסות ברשמים אלו**, וכדי להתנסות ברשמים, על המודעות של הנשמה להתנסות בהם בעזרת אמצעי-ביטוי (medium) הולם.

בהתאם לרשמים, כך גם ההתנסויות ברשמים, וכך גם צריך להיות אמצעי-ביטוי שבאמצעותו מתנסים ברשמים. כלומר, הרשמים מביאים לידי התנסות, וכדי להתנסות ברשמים יש צורך באמצעי-ביטוי הולם.

לכן, עתה שיש לנשמה האינסופית, הנצחית, חסרת הצורה, מודעות ראשונה מאוד, מאוד-סופית של רושם ראשון מאוד, מאוד-גשמי, מוכן מאליו והכרחי שמודעות ראשונה מאוד, מאוד-סופית זו של הנשמה תעשה שימוש באמצעי-ביטוי ראשון זה שהוא מאוד, מאוד-סופי ומאוד, מאוד-גשמי על מנת להתנסות ברושם הראשון המאוד, מאוד-גשמי.

בשלב זה די להזכיר, לצורך ההבנה האנושית המוגבלת, שהמודעות הראשונה המאוד מאוד-סופית של הנשמה, בעודה מתנסה ברושם הראשון המאוד מאוד-גשמי, מרכזת את עצמה בתוך אמצעי-ביטוי הולם מאוד מאוד-סופי ומאוד, מאוד-גשמי ובכך כמעט בלי משים גרמה לנשמה (חסרת הצורה) לשייך ולזהות את העצמי-האלוהי, האינסופי והנצחי עם הצורה המוגבלת הזאת המאוד, מאוד-גשמית, ומאוד מאוד-סופית כאמצעי-הביטוי הראשון שלה.

המודעות הראשונה של הנשמה הבלתי ניתנת לחלוקה, המתנסה ברושם הראשון דרך אמצעי-הביטוי הראשון, יוצרת בנשמה נטייה לשייך ולזהות את העצמי-האלוהי, הנצחי והאינסופי שהינה עם הצורה הראשונה, המאוד-סופית ומאוד-גשמית, המהווה מעין זרע של קוטביות שנזרע באורח ספונטני על ידי הדהודיו של הדחף המקורי, ואשר באופן לא מוחש כמעט החל לנבט ולהתגלות לראשונה, כדואליות. כאשר המודעות החדשה שהשיגה הנשמה מביאה אותה לשייך ולזהות את עצמה עם הצורה או אמצעי-הביטוי הסופי והגשמי, המודעות של הנשמה למעשה גורמת לנשמה האינסופית, הנצחית, הבלתי ניתנת לחלוקה וחסרת הצורה לחוות כאילו היא אכן צורה סופית וגשמית זו.

כך המודעות שהושגה על ידי הנשמה הלא-מודעת, במקום להתנסות **בממשות** דרך אחדות והזדהות עם נשמת-העל, מתנסה **באשליה** דרך דואליות והזדהות עם הצורה הגשמית, גורמת להתרבותם של אינספור רשמים שונים בסדרה של התנסויות, בעודה משייכת את עצמה אל הצורה הגשמית, ומשיגה או מפתחת בהדרגה עוד ועוד מודעות.

כדי להבין ביתר בהירות ובאופן מוחשי יותר כיצד המודעות שהשיגה הנשמה מתפתחת בהדרגה בתהליך האבולוציוני, עלינו לבחון את מצב הנשמה המודעת שבו המודעות של הנשמה משייכת את עצמה לצורת-אבן כאמצעי-ביטוי מאוד-סופי ומאוד-גשמי, ובהתאם הנשמה מתחילה לזהות את עצמה כאבן.

למעשה המודעות של הנשמה עושה שימוש בצורת-האבן רק אחרי אינספור מחזורים ועידנים של התנסויות שונות דרך מינים שונים של צורות, בהם **שבעה** סוגים שונים **עיקריים** של צורות גז מאוד, מאוד-סופיות, ומאוד, מאוד-גשמיות, שבני אדם רגילים אינם מסוגלים להעלות על הדעת או לתפוס באופן מוחשי. למען הנוחות אנחנו מתחילים עם מצב של נשמה מודעת אשר אך זה החלה לשייך ולזהות את עצמה עם צורת-האבן.

גם בצורת-האבן, ישנם מינים שונים, והמודעות של הנשמה צריכה לעשות שימוש בכל אחד ואחד ממינים אלה, בזה אחר זה, כאמצעי-ביטוי הולמים לרשמי הנשמה השונים, על מנת להתנסות באינספור הרשמים השונים שנצברו בזה אחר זה בצורת-האבן.

אם נתייחס לאבן כאמצעי-ביטוי לרשמים מאוד-גשמיים, נמצא שהנשמה, השרויה לנצח בנשמת-העל, מתנסה עתה עם מודעות מאוד-סופית ברשמים מאוד-גשמיים דרך אמצעי-הביטוי של צורת-האבן.

כך קורה שהנשמה שאינה ניתנת לחלוקה, האינסופית והנצחית (נעדרת הצורה), השרויה לנצח בנשמת-העל, בעודה מתנסה ברשמים גשמיים מאוד-סופיים דרך המודעות המאוד-סופית שלה, עושה שימוש באמצעי-הביטוי הגשמי המאוד סופי של מין האבן המאוד-ראשון ("מאוד-ראשון" במובן הכי, הכי ראשון) והנשמה בלא משים, אך באופן ספונטני, מגיעה לידי כך שהיא מזהה את עצמה כאבן.

אחרי עידנים ומחזורים המודעות הגשמית המאוד-סופית של הנשמה הופכת בהדרגה להרבה יותר מפותחת בשל אינספור ההתנסויות השונות ברשמים סופיים, מאוד-גשמיים, עקב הזדהותה של הנשמה עם המין המאוד-ראשון של אבן. בסופו של דבר, כשהגיעה למיצוי ההתנסויות, הזדהותה של הנשמה עם המין המאוד-ראשון של אבן הולכת ומתנתקת בהדרגה וצורת-אבן זו מושרת.

הנשמה נמצאת עתה לזמן מה ללא אמצעי-ביטוי כל שהוא, אף כי המודעות המאוד-סופית שהתפתחה נשארת צמודה לרשמים הסופיים המאוד-גשמיים של המין המאוד-ראשון של צורת-האבן אשר השילה זה עתה.

הנשמה, שנותרה עכשיו ללא אמצעי-ביטוי או צורה, מודעת לרשמים (סנסקרות) המאוד-סופיים. אך כל עוד המודעות מרוכזת ברשמים, יהיה על הנשמה להתנסות ברשמים אלה.

על כן, כדי להתנסות ברשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-האבן

אשר הושרה, המודעות של הנשמה המרוכזת ברשמים של צורת-האבן אשר הושרה מתחילה לחבר את עצמה עם המין המאוד-הבא של צורת-האבן. הנשמה מזהה את עצמה עם מין אבן זה, והמודעות של הנשמה מתחילה להתנסות, דרך התחברותה לאמצעי-הביטוי החדש של המין המאוד-הבא של צורת-האבן, ברשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-האבן.

הדבר שחשוב ביותר להבין כאן הוא שכאשר המודעות של הנשמה מנתקת את הזדהותה מצורה או אמצעי-ביטוי אחד, ומשמרת רק את הרשמים של הצורה שממנה התנתקה, היא מתנסה ברשמים אלה דרך אמצעי-ביטוי הולם אחר כאשר המודעות של הנשמה מתחברת אל אמצעי-הביטוי או הצורה הבאה. אך אמצעי-הביטוי או הצורה הבאה הזו תמיד נבראים ומעוצבים מהתגבשות הרשמים של צורת המין האחרונה שאיתה התחברה והזדהתה הנשמה, רשמים אשר נשמרו במודעות של הנשמה גם בהיותה מנותקת מכל צורה.

בדרך זו, אינספור התנסויות שונות ברשמים רבים מספור, אשר נחו על ידי המודעות של הנשמה באמצעות מינים שונים של צורת-אבן, בזו אחר זו, הביאו להתפתחות הולכת וגוברת של מודעות הנשמה.

בסופו של דבר, לאחר עידנים ומחזורים של התנסויות, מגיעים למצב שהמודעות של הנשמה נוטה לנתק את הנשמה גם מהמין המאוד-אחרון של צורת-האבן; ואף שהנשמה מתנתקת או משירה את המין המאוד-אחרון של צורת-האבן, המודעות המאוד-סופית שהתפתחה עד כה נותרת עם הרשמים הגשמיים המאוד-סופיים של המין המאוד-אחרון של צורת-האבן אשר הושרה. הנשמה, עתה ללא כל אמצעי-ביטוי או צורה, מודעת לרשמים (סנסקרות) המאוד-סופיים של המין המאוד-האחרון של צורת-האבן. הנשמה חייבת אם כן להתנסות ברשמים אלו.

כדי להתנסות ברשמים של צורת-האבן המאוד-אחרונה, הנשמה מתחברת ומזדהה עם אמצעי-ביטוי נוסף - צורת-המתכת. אמצעי-ביטוי זה של צורת-המתכת אינו אלא תבנית של רשמי המין המאוד-אחרון של צורת-האבן. במילים אחרות, המין המאוד-ראשון של צורת-המתכת נברא ונוצר מרשמי המין המאוד-אחרון של צורת-האבן.

כך קורה שהנשמה הנצחית, חסרת הצורה, השרויה לנצח בנשמת-העל, מתנסה באמצעות המודעות המתפתחת ברשמים הסופיים המאוד-גשמיים של המין המאוד-אחרון של צורת-האבן בעודה מתחברת ומזהה את עצמה עם המין המאוד-ראשון של צורת-המתכת.

ישנם מינים שונים של צורות-מתכת ממש כפי שיש בצורת-האבן, והמודעות של הנשמה עושה שימוש באינספור מינים שונים אלו של צורות-מתכת כאמצעי-ביטוי שדרכם תוכל להתנסות באינספור הרשמים השונים שנצברו. באופן כזה האבולוציה של מודעות הנשמה משיגה ואוספת תאוצה ביחס ישיר

להתנסויות המרובות והשונות באינספור רשמים שונים, דרך אמצעי-ביטוי, או מיני צורות שונים.

כך מחזורי האבולוציה של מודעות הנשמה ממשיכים לפתח מודעות גוברת והולכת בד בבד עם האבולוציה של צורות של מינים נעלים ונעלים עוד יותר, בעוד היא מתנסה וממצה רשמים של מינים נחותים ונחותים עוד יותר אשר התנתקה מצורתם.

המודעות של הנשמה מתנסה וממצה את כל הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-האבן, דרך אמצעי-הביטוי של המין המאוד-ראשון של צורת-המתכת. כאשר כל הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-האבן מוצג, המודעות של הנשמה מנתקת את עצמה מהמין המאוד-ראשון של צורת-המתכת, ומשירה צורה זו. אבל המודעות משמרת עתה את הרשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-המתכת.*

הנשמה המודעת מתנסה עתה ברשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-המתכת דרך התחברות והזדהות עם המין המאוד-הבא של צורת-המתכת. צורה זו אינה אלא תבנית-מכלול רשמי המין המאוד-ראשון של צורת-המתכת, אשר הנשמה המודעת השירה או התנתקה ממנה זה עתה. סדרה של מינים שונים של צורות-מתכת מתהווה בדרך זו והנשמה (או ליתר דיוק, המודעות של הנשמה) מתחברת או מתנתקת מכל מין של צורת-מתכת, כשהיא ממצה וצוברת רשמים שונים. בעודה מתנסה ברשמים אלו, הנשמה מפתחת עוד ועוד מודעות בד בבד עם האבולוציה של צורות של מינים יותר ויותר נעלים. לבסוף, אחרי עידנים ומחזורים, המודעות של הנשמה מתחברת ומזדהה עם המין המאוד-אחרון של צורת-המתכת כדי להתנסות ברשמים של המין האחד לפני המאוד-אחרון של צורת-המתכת אשר הנשמה זה עתה השירה או התנתקה ממנה.

נשמה זו, השרויה לנצח בנשמת-העל, למרות היותה אינסופית וחסרת צורה, מוצאת את עצמה כמתכת.

בד בבד עם הזדהותה עם מינים שונים של צורת-מתכת, הנשמה מתחילה להתנסות בעולם הגשמי בהתאם וביחס ישיר להתנסויותיה של הנשמה בצורת-האבן ובצורת-המתכת.

בדומה לצורת-האבן, המכילה רצף של מיני אבן שונים, גם צורת-המתכת, הכוללת רצף של מיני מתכת שונים, היא אנאורגנית, דוממת ומוצקה.

* (אל לו לקרוא לחשוב שהחזרה התכופה על המונח "מאוד", כגון מאוד-ראשון, מאוד-הבא, מאוד-סופי, הינה מיותרת או עודפת, משום שבכל מין של צורה מסוימת – אבן למשל – יש אינספור חזרות הנבדלות אך מעט זו מזו לפני שממשיכים למין המאוד-הבא של אותה צורה, וההבחנה ביניהם הכרחית. "המאוד-אחרון" מתייחס לצורה המאוד אחרונה שבאים איתה במגע, כלומר, לצורה בהתפתחותה האבולוציונית הנעלה והאחרונה ביותר באותו מין, ואין לטעות ולחשוב שהכוונה לצורה המצויה בקצה התחתון של סולם זה. העורך)

הנשמה, או ליתר דיוק המודעות של הנשמה, בעודה מזהה עצמה עם מינים של צורות-אבן ומתכת, מוצאת את עצמה כמאוחדת עם צורות-האבן או המתכת, ולכן תופסת את עצמה כאנאורגנית, דוממת ומוצקה, ומתנסה במצבים אלה של היותה אנאורגנית, דוממת ומוצקה לאורך כל תהליך האבולוציה של צורות-האבן וצורות-המתכת בעולם הגשמי.

במצב המוצק, הדומם של הנשמה, החיים והאנרגיה עדיין רדומים, למרות התפתחות הולכת וגוברת של המודעות. על כן הצורות במצב מוצק זה אינן יכולות לנוע מכוח עצמן (כלומר, תנועה רצונית אינה אפשרית לגביהן), ועל כן המודעות של הנשמה, המתחברת אל צורות מוצקות אלו שהן דוממות ואנאורגניות ואשר החיים והאנרגיה עדיין רדומים בהן, נוטה להתבטא בעולם הגשמי ביציבה שרועה או אופקית במקום להתבטא ביציבה אנכית או זקופה.

לאחר עידנים ומחזורים של אינספור התנסויות גשמיות שונות דרך מיני צורות-מתכת, המודעות של הנשמה מנתקת את עצמה לבסוף גם מהמין המאוד-אחרון של צורת-המתכת. הנשמה משירה את הזדהותה מהמין המאוד-אחרון של צורת-המתכת, וכרגיל, באופן זמני, אין המודעות של הנשמה מזהה עם כל צורה שהיא (כלומר, לנשמה אין כעת כל צורה).

במצב זה של הנשמה המודעת, אשר אין בו צורה שאפשר להזדהות עמה, המודעות של הנשמה מתרכזת רק ברשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-המתכת, אשר זה עתה הושרה.

כך הנשמה המודעת במצב זה – כשאינן לה צורה איתה ניתן להזדהות – מודעת רק לרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-המתכת.

הנשמה המודעת חייבת למצות רשמים אלו של המין המאוד-אחרון של צורת-המתכת, בכך שהמודעות של הנשמה תתנסה ברשמים אלו דרך אמצעי-ביטוי הולם. אמצעי-ביטוי הולם זה אשר באמצעותו אפשר למצות רשמים אלו של המין המאוד-אחרון של צורת-המתכת הוא המין המאוד-ראשון של צורת-הצומח. מין זה של צורת-צומח אינו אלא תבנית-מכלול רשמי המין המאוד-אחרון של צורת-המתכת.

כאשר המודעות של הנשמה מתחברת עתה עם המין המאוד-ראשון של צורת-הצומח, הנשמה, המודעת באופן כזה, נוטה לזהות את עצמה עם אותה צורה, ואכן רואה את עצמה כאילו היא אותו מין של צורת-צומח, ומשתכחת ממנה לחלוטין הממשות שבה היא (הנשמה) אינסופית, נצחית וחסרת צורה – לנצח שורה בנשמת-העל (פאראמאטמה).

במצב זה, של המין המאוד-ראשון של צורת-הצומח, המודעות של הנשמה מתנסה בעולם הגשמי בהתאם לרשמים שהתנסתה בהם בעבר ומתנסה בהם כעת בצורות-האבן, צורות-המתכת וצורת-הצומח בהתאמה.

בעודה מתנסה כך בעולם הגשמי, מודעות זו של הנשמה, שהזדהותה עם צורת-הצומח, תופסת עתה שהיא צומח ושיש לה תכונות שחציין דוממות וחציין בעלות חיות. הנשמה המודעת מתבטאת עתה בעולם הגשמי דרך צורת-צומח זו ביציבה זקופה וניצבת. אף כי צורה זו אינה יכולה לעמוד בכוח עצמה, היא עושה שימוש בתמיכה של מתווכים אחרים כדי לבטא את זקיפותה. למרות זאת, צורה זו עדיין לא מסוגלת להעניק למודעות של הנשמה התנסות של תנועה רצונית.

לאחר שרשמי המין המאוד-אחרון של צורת-המתכת מוצו על ידי המודעות של הנשמה דרך המין המאוד-ראשון של צורת-הצומח, הנשמה משירה את המין המאוד-ראשון של צורת-הצומח (כלומר, המודעות של הנשמה מנתקת את עצמה ממין מאוד-ראשון זה של צורת-הצומח).

ושוב הנשמה המודעת נוכחת שאין לה צורה, אם כי המודעות שהתפתחה קיימת. מודעות מפותחת זו של הנשמה מרוכזת עתה ברשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-הצומח אשר זה עתה השירה או התנתקה ממנה.

כדי להתנסות ברשמים אלה של המין המאוד-ראשון של צורת-הצומח, המודעות של הנשמה, שאין לה עתה כל צורה, עושה שימוש באמצעי-ביטוי הולם, שהוא המין המאוד-הבא של צורת-הצומח. המין המאוד-הבא הזה של צורת-הצומח אינו אלא תבנית-מכלול הרשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-הצומח.

בעזרת התחברותה אל אמצעי הביטוי המאוד-הבא של צורת-הצומח, המודעות של הנשמה מתנסה בעולם הגשמי ברשמי המין הקודם של צורת-הצומח, אשר זה עתה השירה. כאשר רשמים אלה מוצו דרך התנסויות שונות, המודעות של הנשמה מנתקת את התחברותה מהמין המאוד-הבא של צורת-הצומח ומתנסה שוב בכך שהיא (הנשמה) נעדרת גוף גשמי ומודעותה מרוכזת רק ברשמי המין אשר את צורתו השירה לאחרונה. שוב, כדי להתנסות ברשמים אלה, המודעות של הנשמה גורמת לנשמה להזדהות עם המין הבא של צורת-הצומח. רשמים, התנסויות, מינים של צורות, ומעברים מצורה אחת לשנייה, כרוכים זה בזה בשרשרת שנראה כאילו אין לה קץ; ולמודעות של הנשמה, המבקשת לפתח את עצמה באופן מלא ובשלמות, אין מוצא אלא להסתבך במעגל קסמים זה עד שהמודעות של הנשמה אשר הושגה בדרך זו, גורמת בהכרח לנשמה להיווכח שהיא אינסופית, נצחית ושורה לעד בנשמת-העל, ומביאה את הנשמה להתנסות בעוצמה, בדעת ובאשר אלוהי אינסופיים.

יש לשים לב במיוחד לנקודה החשובה הבאה: בעוד המחזור האבולוציוני של מודעות הנשמה ממשיך להתגלגל עוד ועוד, ובמהלכה מתפתחת מודעות הולכת וגוברת של הנשמה באמצעות התנסות ברשמים הולכים וגוברים, אבולוציה זו של המודעות מפתחת כפועל יוצא סדרת צורות של מינים נעלים יותר ויותר, תוך כדי מיצוי רשמים של המינים הנחותים יותר ויותר, שהיא מתנתקת מהם או משירה או משילה אותם.

כך המרווח בין התחלה וסוף סדרה של מין של צורה מסוימת אחת, כגון צורת-האבן או צורת-המתכת או צורת-הצומח או צורה אחרת – המתחילה עם הצורה הנחותה או הגסה ביותר של אותו מין מאוד-ראשון של סוג מסוים ומסתיימת עם הצורה הנעלה והנשגבת של המין המאוד-אחרון של אותו סוג מסוים – מרווח זה הולך ומתמלא בסדר עולה בהתפתחותן של סוגי צורות נעלות יותר ויותר אשר תואמות לרשמים ומסייעות למודעות של הנשמה להשיג מודעות נעלה יותר ויותר. בקצרה, בין הצורה המאוד-ראשונה לזו המאוד-אחרונה של מין של צורה מסוימת, ישנם סוגים שונים של צורות של אותה צורה, שהתפתחותן עונה לדרישות האבולוציוניות של מודעות הנשמה.

ובחזרה לעניננו, כאשר המודעות של הנשמה מחברת את עצמה עם המין המאוד-אחרון של צורת-הצומח, הנשמה המודעת מזהה את עצמה עם מין מאוד-אחרון זה של צורת-הצומח ומתנסה ברשמים של המין האחד לפני המאוד-אחרון של צורת-הצומח אשר זה עתה השילה.

כאשר מוצו כל הרשמים של המין האחד לפני המאוד-אחרון של צורת-הצומח, המודעות של הנשמה חדלה לזהות את עצמה עם המין המאוד-אחרון של צורת-הצומח, משום שמודעות הנשמה ניתקה את עצמה ממין מאוד-אחרון זה של צורת-הצומח. מין מאוד-אחרון זה של צורת-הצומח מושל גם הוא לבסוף על ידי המודעות של הנשמה, אחרי עידנים ומחזורים של התנסות בממלכת הצומח בכללותה באמצעות העולם הגשמי, על פני האדמה ובמים.

אף כי הנשמה המודעת השילה את המין המאוד-אחרון של צורת-הצומח, והנשמה מצויה כעת ללא כל צורה, המודעות שהתפתחה עדיין קיימת, ובאמצעות מודעות זו הנשמה (אף שאין לה צורה) מודעת לרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הצומח אשר זה עתה השילה.

על רשמים אלה מן ההכרח להתכלות או להתמצות.

המודעות של הנשמה מתחברת עתה אל אמצעי-ביטוי הולם כדי להתנסות ברשמים אלה של המין המאוד-אחרון של צורת-הצומח. על כן, המודעות של הנשמה גורמת לנשמה לזהות את עצמה עם המין המאוד-ראשון של צורת-הרמש*. יש לזכור שצורה זו של המין המאוד-ראשון של צורת-הרמש אינה אלא תבנית-מכלול הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הצומח.

* רמש/רמשים – במקור האנגלי נמצא את המילה **תולעת** = worm, ולא רמש, בגלל שבשפה האנגלית לא קיימת מילה אחת שכוללת את כל סוגי הרמשים. מהר באבא מתאר בהמשך (בעמ' 59 ו-66) את כל סוגי הרמשים והזוחלים שהוא כולל בשלב אבולוציוני זה שהוא מכנה בשם כולל **צורת-התולעת** ואנו בתרגום העברי נכנה **צורת-הרמש**. (המתרגמת)

בעוד הנשמה המודעת מזהה את עצמה בדרך זו עם המין המאוד־ראשון של צורת־הרמש, הנשמה נוכחת שהיא ממש רמש ונעשית מודעת־רמשית. למרות כל המודעות שהתפתחה עד כה, הנשמה עדיין לא מודעת לממשות־האלוהית שלה, למצבה המקורי, האינסופי והנצחי, השורה לנצח בנשמת־העל. אף כי הנשמה שורה לנצח בנשמת־העל והינה אינסופית וחסרת צורה, הרי שבמצב המודעות החלקית נשמה זו חווה את עצמה למעשה כרמש בעולם הגשמי. זוהי הבורות. בורות זו מתמידה כל עוד המודעות של הנשמה לא הגיעה למלוא התפתחותה, אך גם כאשר הנשמה מגיעה למלוא מודעותה, עדיין אומרים שהיא עטופה בבורות משום שהמודעות המפותחת במלואה אינה הופכת את הנשמה לבעלת מודעות־לעצמי־האלוהי בו ברגע. ההפך הוא הנכון, כאשר המודעות של הנשמה התפתחה במלואה, הנשמה מתחילה לזהות את עצמה כבן־אנוש. כאשר המודעות של הנשמה מחברת את עצמה עם המין המאוד־ראשון של צורת־הרמש היא מתנסה ברשמים של המין המאוד־אחרון של צורת־הצומח וממצה אותם. כאשר כל הרשמים של המין המאוד־אחרון של צורת־הצומח מוצו לחלוטין או התכלו באמצעות התנסויות שונות שהנשמה עוברת בעודה מזדהה עם המין המאוד ראשון של צורת־הרמש, אזי היא משילה או מתנתקת ממין מאוד־ראשון זה של צורת־הרמש והנשמה שוב קיימת ללא כל צורה, אף כי היא מודעת לרשמים של המין המאוד־ראשון של צורת־הרמש. מאחר שמן ההכרח להתנסות ולמצות רשמים אלו של המין המאוד־ראשון של צורת־הרמש, המודעות של הנשמה מתחברת אל אמצעי־ביטוי הולם נוסף הגורם לנשמה להזהות עם המין המאוד־הבא של צורת־הרמש. אמצעי־ביטוי זה של המין המאוד־הבא של צורת־הרמש אינו אלא תבנית־מכלול הרשמים של המין המאוד־ראשון של צורת־הרמש. מין אחר מין של צורות־רשמים נוצרות בדרך זו ולאחר מכן מושלות, והמודעות של הנשמה מתפתחת במהירות באמצעות התנסויותיה ברשמים השונים של צורות־הרמש דרך מינים שונים של צורות־רמש. כאשר הנשמה המודעת מצויה במודעות־רמש ומתנסה כרמש בעולם הגשמי, מודעות של הנשמה יש לראשונה גם התנסות בתנועה רצונית, והיא גם מתנסה בכך שהיא יצור חי. נשמה בעלת מודעות־רמש זו, במאמציה להשיג מודעות הולכת וגוברת, מתנסה בעולם הגשמי גם כחסרת חוליות, ובשלב מאוחר יותר היא מתנסה גם במצבים אחרים של מינים שונים של צורות־רשמים בעלי חוליות, חסרי גפיים וזוחלים. במינים שונים אחרים של צורת־רמש, המודעות של הנשמה שהתקדמה עוברת התנסויות שונות של תנועה רצונית באמצעות זחילה ובאמצעות התקדמות בעזרת זוגות רגלים - לעתים באמצעות זוגות רגליים מרובות, ולעתים באמצעות זוגות רגליים וזוגות כנפיים. הנשמה בעלת מודעות־רמש במינים שונים של צורת־רמש נוכחת שהיא לעתים בעלת שטח פנים שעיר,

לעתים חלק ומשיי ולעתים מחוספס, או שטח פנים (עור) בעל קשקשים. הנשמה בעלת מודעות־הרמש גם תופסת באופן חד יותר שעליה להיאבק על קיומה והישרדותה, וכי היא מחוננת בתחושות ובחיים. נשמה בעלת מודעות־רמש זו, עם האבולוציה הגוברת של המודעות באמצעות אינספור ההתנסויות השונות והגוברות ברשמים שונים ומרובים של מיני צורות־רשמים שונות, גם מתנסה ונוכחת שהיא דר־חי (אמפיבי) - כלומר היא בעלת יכולת תנועה רצונית לא רק על פני האדמה אלא גם בעלת חופש תנועה במים. כדי לסייע להבנה בהירה יותר של האבולוציה של המודעות, אנחנו כוללים בצורת־הרמש מינים שונים של רשמים, מינים שונים של חרקים, מינים שונים של זוחלים ומינים שונים של דר־חיים. בקיצור, אנו כוללים בצורת־הרמש את כל המינים הנוטים לזחול או אלה שזוחלים על אף שיש להם גפיים, רגליים וכנפיים, או אלה הנבדלים מציפורים ומהולכי־ארבע באופן אחר. לצורות־האבן וצורות־המתכת לא הייתה יציבה אנכית או זקופה. הן היו צורות שרועות. היציבה שלהם הייתה שטוחה ואופקית. לצורת־הצומח הייתה יציבה אנכית וזקופה. עתה צורת־הרמש היא שוב צורה מהסוג השרוע אשר אין לה יציבה אנכית או זקופה, אלא נטייה ליציבה משתוחרת. כאשר המודעות של הנשמה מחברת את עצמה עם המין המאוד־אחרון של צורת־הרמש לאחר שהתנסתה בכל הרשמים של המינים השונים של צורת־הרמש, וכאשר הנשמה המודעת בבוא העת משירה או משילה את המין המאוד־אחרון של צורת־הרמש לאחר עידנים ומחזורים של התנסויות רבות ושונות בעולם הגשמי, הנשמה המודעת מוצאת את עצמה שוב ללא חיבור או הזדהות עם הצורות. אך המודעות של הנשמה מרוכזת עתה ברשמי המין המאוד־אחרון של צורת־הרמש אשר זה עתה השילה. על רשמים אלו להתמצות באמצעות התנסות, וכדי להתנסות יש צורך באמצעי־ביטוי הולם. על כן המודעות של הנשמה, המרוכזת ברשמים של המין המאוד־אחרון של צורת־הרמש, מתחברת אל אמצעי־ביטוי הולם וגורמת לנשמה לזהות את עצמה עם המין המאוד־ראשון של צורת־הדג, כדי להתנסות ולמצות את הרשמים של המין המאוד־אחרון של צורת־הרמש. מין מאוד־ראשון זה של צורת־הדג אינו אלא תבנית־מכלול הרשמים של המין המאוד־אחרון של צורת־הרמש. ברגע שהרשמים של המין המאוד־אחרון של צורת־הרמש מוצו באמצעות התנסות, המודעות של הנשמה משילה או משירה את המין המאוד־ראשון של צורת־הדג, ובכך מנתקת את עצמה ממין מאוד־ראשון זה וחדלה לזהות עצמה עם אותו מין. אף שהנשמה המודעת היא שוב ללא צורה, באופן זמני, המודעות של הנשמה מרוכזת ברשמים של המין המאוד־ראשון של צורת־הדג.

כדי להתנסות ברשמים אלו של המין המאוד-ראשון של צורת-הדג, המודעות של הנשמה מתחברת אל אמצעי-ביטוי הולם וגורמת לנשמה המודעת לזהות את עצמה עם המין המאוד-הבא של צורת-הדג. מין זה אינו אלא תבנית-מכלול הרשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-הדג.

אחרי עידנים ומחזורים, ולאחר שאינספור רשמים שונים של מינים שונים של צורות-דג מוצו באמצעות התנסויות, המודעות של הנשמה לבסוף מתחברת עם המין המאוד-אחרון של צורת-הדג כדי להתנסות ולמצות את כל הרשמים של המין האחד לפני המאוד-אחרון של צורת-הדג.

כך הנשמה בעלת מודעות-הדג, בהזדהות עם מינים שונים של צורת-הדג, מתנסה בעולם הגשמי כיצור החי במים; בעל חוליות המחונו בחיים, בתחושה ובתנועה רצונית; יצור חי בעל איברים (אם בכלל) שצומצמו לסנפירים; שעליו להיאבק למחייתו ולהישרדותו. נשמה בעלת מודעות-דג זו אינה מתנסה ביציבה אנכית וזקופה, אלא חווה את עצמה כשרועה אשר אין באפשרותה כלל לזקוף את ראשה גבוה ולהתבטא ביציבה אנכית בעולם הגשמי.

הנשמה בעלת מודעות-הדג משילה או משירה בסופו של דבר את זהותה עם המין המאוד-אחרון של צורת-הדג, ברגע שהמודעות של הנשמה התנסתה ומיצתה את כל הרשמים של המין האחד לפני המאוד-אחרון של צורת-הדג. כך הנשמה המודעת שוב מוצאת את עצמה ללא זהות עם צורה כל שהיא. אך המודעות של הנשמה מודעת לרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הדג.

מן ההכרח להתנסות ולמצות רשמים אלו של המין המאוד-אחרון של צורת-הדג, ולפיכך המודעות של הנשמה מתחברת עתה אל אמצעי-ביטוי הולם אחר, ובדרך זו גורמת לנשמה לזהות עצמה עם המין המאוד-ראשון של צורת-הציפור, שאינו אלא תבנית-מכלול הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הדג.

במין המאוד-ראשון של צורת-הציפור המודעות של הנשמה מתנסה וממצה את הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הדג.

כאשר כל הרשמים מוצו בדרך זו, המודעות של הנשמה מנתקת את עצמה מהמין המאוד-ראשון של צורת-הציפור, והנשמה המודעת משירה או משילה את הזהותה עם המין המאוד-ראשון של צורת-הציפור (כלומר, היא משילה את המין המאוד-ראשון של צורת-הציפור).

הנשמה המודעת שוב מצויה ללא צורה, אבל מודעותה מרוכזת ברשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-הציפור שזה עתה השילה.

רשמים אלה מן ההכרח שיבואו לידי התנסות והתמצות, על כן המודעות של הנשמה מחברת את עצמה באופן אוטומטי עם המין המאוד-הבא של צורת-ציפור וגורמת לנשמה המודעת לזהות את עצמה עם המין המאוד-הבא של צורת-הציפור, מין אשר אינו אלא תבנית-מכלול רשמי המין המאוד-ראשון של צורת-הציפור.

שוב ושוב, עידן אחר עידן ומחזור אחר מחזור, שרשרת זו של רצף ההתחברות וההתנתקות ממינים שונים של צורה מסוימת מתמידה בהמשכיותה ובהתפתחותה, ומניבה אינספור רשמים שונים שעל הנשמה המודעת להתנסות בהם. באופן ישיר ובלתי ישיר, ההתחברויות וההתנתקויות של המודעות של הנשמה הם הכרחיים וחיוניים להנעת גלגל האבולוציה של המודעות. האבולוציה של צורות גשמיות אינה אלא תוצר לוואי בבית-החרושת האוניברסלי של האבולוציה של המודעות.

הנשמה בעלת מודעות-הציפור מזדהה עם מין אחד, אחר כך עם הבא אחריו, ואז עם המין הבא של צורת-הציפור, בזה אחר זה, ברצף קבוע עד אשר המודעות של הנשמה התחברה והתנתקה לסירוגין מכל צורות-הציפור, בעודה מתנסה ברשמים שונים בעולם הגשמי, וכך ההתפתחות של המודעות של הנשמה המודעת גורמת לנשמה לתפוס את עצמה כציפור בכל מיני צורות-ציפור. אף שהנשמה שרויה לנצח בנשמת-העל ואין לה צורה, הנשמה בעלת מודעות-הציפור נוכחת שוב ושוב שאין היא אלא ציפור בעולם הגשמי, המתנסה ברשמי ציפור על פני האדמה, על המים ובאוויר. היא תופסת את עצמה כבעלת חוליות ונוצות המסוגלת לעוף באוויר, ואשר בעזרת שתי רגליים מקיימת יציבה זקופה.

לבסוף, לאחר עידנים ומחזורים של התנסויות במינים שונים של צורת-הציפור, המודעות של הנשמה מתנתקת מהמין המאוד-אחרון של צורת-הציפור והנשמה בעלת מודעות-הציפור משילה או משירה את המין המאוד-אחרון של צורת-הציפור. המודעות של הנשמה מתנתקת מהמין המאוד-אחרון של צורת-הציפור ברגע שהתנסתה ומיצתה לחלוטין את כל הרשמים של המין האחד לפני המאוד-אחרון של צורת-הציפור בעודה במין המאוד-אחרון של צורת-הציפור.

הנשמה המודעת שוב חווה את עצמה כחסרת צורה לזמן מה, אף שהמודעות, אשר התפתחותה הלכה וגברה, קיימת כל הזמן. (ברגע שמודעות הושגה על ידי הנשמה, התפתחותה של אותה מודעות הולכת וגוברת ולעולם אינה אובדת או פוחתת). מודעות זו של הנשמה אשר קיימת עתה ללא צורה, מתרכזת ברשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הציפור, אשר זה עתה השירה. המודעות של הנשמה חייבת לכלות או למצות רשמים אלו. על כן המודעות מחברת את עצמה אל אמצעי-ביטוי הולם ובכך גורמת למודעות של הנשמה לזהות את עצמה עם המין המאוד-ראשון של צורת-החי. באמצעות מין מאוד-ראשון זה של צורת-החי, המודעות של הנשמה מתנסה ברשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הציפור אשר זה עתה השירה או אשר ממנה התנתקה. מין מאוד-ראשון זה של צורת-החי אינו אלא תבנית-מכלול הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הציפור אשר הושלה.

אחרי אינספור התנסויות שונות ברשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הציפור, באמצעות הצורה של המין המאוד-ראשון של צורת-החי, המודעות של

הנשמה ממצה לחלוטין את הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-הציפור ואז באופן אוטומטי מנתקת את הזדהותה מהמין המאוד-ראשון של צורת-החיה. בדרך זו משילה הנשמה המודעת את הצורה של אותו מין, או ניתן לאמור שהצורה של אותו מין הושרה או מתה כביכול.

הנשמה המודעת, אשר מודעותה התפתחה עוד, שוב מוצאת את עצמה ללא צורה, אף שהמודעות של הנשמה מרוכזת ברשמים של הצורה (שזה עתה השליכה או השירה) של המין המאוד-ראשון של צורת-החיה.

המודעות של הנשמה חייבת להתנסות או למצות רשמים אלו של הצורה (אשר זה עתה הושרה) של המין המאוד-ראשון של צורת-החיה, כדי שהנשמה המודעת לא תהיה ערה לרשמים כלשהם של צורה כלשהי, אלא מודעת רק **לממשות** של מצבה האינסופי, הנצחי, שאין בו צורות או רשמים, ובאמצעות הדעת-האלוהית תתנסה בנשמת-העל. בכל מאמצי הנשמה להשיג מודעות כזו לעצמה שתביא אותה להיווכח בממשות העצמי-האלוהי שלה, הנשמה המודעת ממשיכה עוד ועוד במה שלכאורה נראה כשרשרת אינסופית שבאמצעותה המודעות חותרת ללא הרף להתנסות ולמצות את כל הרשמים אשר ממקדים אליהם את המודעות של הנשמה, ובכך מסיטים את המודעות מעל ממשות מצבה העצמי-האלוהי, הנצחי והאינסופי (השורה לנצח בתוך נשמת-העל) אל מודעות של האשליה הדואלית של העולם הגשמי. כך המודעות של הנשמה, במאמציה להשיג מודעות של ממשות העצמי-האלוהי, מכוסה כל העת במעטה של בורות.

על כן, כדי שהמודעות של הנשמה תתנסה ובכך גם תמצה את הרשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-החיה, המודעות של הנשמה מתחברת עתה באופן אוטומטי אל אמצעי-ביטוי הולם אשר יאפשר ויסייע לה להתנסות ברשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-החיה. חיבור זה של המודעות של הנשמה גורם בהכרח לנשמה המודעת לזהות את עצמה עם המין המאוד-הבא של צורת-החיה. המין המאוד-הבא של צורת-החיה אינו אלא תבנית-מכלול הרשמים של המין המאוד-ראשון של צורת-החיה.

ברגע שמתנסים וממצים רשמים אלו בעזרת המין המאוד-הבא של צורת-החיה, משירה הנשמה המודעת את המין הזה. הנשמה שוב מתנסה בכך שהיא אינה מזוהה עם צורה גשמית כלשהי של העולם הגשמי.

כאשר אין לנשמה בעלת מודעות-החיה צורה כלשהי, המודעות של הנשמה ממוקדת ברשמים של המין המאוד-הבא של צורת-החיה אשר זה עתה השירה או השילה.

מן ההכרח להתנסות ברשמים אלה כדי שהם ימוצו, ועל כן המודעות של הנשמה מחברת את עצמה באופן אוטומטי אל אמצעי-ביטוי אחר אשר בהכרח גורם לנשמה המודעת לזהות עצמה עם המין המאוד-הבא אחריו של צורת-החיה.

לאחר עידנים ומחזורים של אינספור התחברויות שונות והתנתקויות ממינים שונים של צורת-החיה, המודעות של הנשמה לבסוף מחברת את עצמה אל אותו אמצעי-ביטוי אשר גורם לנשמה המודעת לזהות את עצמה כאילו היא המין המאוד-הכי-אחרון של צורת-החיה.

במשך כל ההתנסויות של הנשמה בעלת מודעות-החיה, הנשמה מזוהה את עצמה (באמצעות המודעות שלה) עם מינים שונים של חיות בעולם הגשמי – במים, על פני האדמה ומתחת לפני האדמה, ועוברת התנסויות של יצור חיה, בדרך כלל יצור הולך על ארבע, המחונן בחיים, בחושים ובתנועה רצונית, ואשר נאלץ להיאבק כל העת על קיומו והישרדותו, לעתים כיצור צמחוני ולעתים כיצור טורף. לצורת-החיה אין יציבה זקופה וישרה אלא נטייה להביט כלפי מטה עם ראש תלוי. הקופים, לעומת זאת, הם הסוג המפותח ביותר בין החיות, והם נוטים לעמוד זקוף כבני האדם.

לבסוף, לאחר עידנים ומחזורים, כאשר כל הרשמים של המין האחד לפני המאוד-אחרון של צורת-החיה נחו ומוצו דרך אמצעי-הביטוי של המין המאוד-אחרון של צורת-החיה, המודעות של הנשמה מנתקת את עצמה מהמין המאוד-אחרון של צורת-החיה, והנשמה המודעת שוב אינה מזדהה עם מין מאוד-אחרון זה של צורת-החיה. המודעות של הנשמה מתנתקת מצורה זו, ומשירה או משילה אותה. בכל זאת, אף שהמין המאוד-אחרון של צורת-החיה הושר או הושל, הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-החיה נותרים או נשמרים, והמודעות של הנשמה מרוכזת או ממוקדת ברשמי המין המאוד-אחרון של צורת-החיה. הנשמה המודעת שוב מצויה ללא צורה.

מן ההכרח להתנסות ולמצות רשמים אלה, ועל כן המודעות של הנשמה מחברת את עצמה עתה אל אמצעי-ביטוי הולם אחר והנשמה בהכרח נוטה לזהות את עצמה באמצעות מודעותה עם צורת-האדם המאוד-ראשונה. צורת-אדם זו אינה אלא תבנית יצוקה של כלל רשמי המין המאוד-אחרון של צורת-החיה.

באמצעות צורת-האדם המאוד-ראשונה, המודעות של הנשמה מתנסה וממצה את הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-החיה.

לאחר התנסות ומיצוי כל הרשמים של המין המאוד-אחרון של צורת-החיה על ידי המודעות של הנשמה, המודעות של הנשמה מנתקת את עצמה מצורת-האדם המאוד-ראשונה, והנשמה המודעת משירה או משילה באופן אוטומטי את הגוף שאליו התחברה. דבר זה מכונה **מוות** של צורת-האדם המאוד-ראשונה. אך המודעות של הנשמה ממוקדת או מרוכזת עתה ברשמי צורת-האדם המאוד-ראשונה והנשמה מצויה עכשיו באופן זמני ללא צורה.

כדי להתנסות ולמצות רשמים אלו של צורת-האדם המאוד-ראשונה, המודעות של הנשמה מחברת את עצמה אל אמצעי-ביטוי הולם אחר, והנשמה

המודעת נוטה אז לזהות את עצמה עם צורת־האדם המאוד־באה, צורה שאינה אלא תבנית יצוקה של כלל רשמי צורת־האדם המאוד־ראשונה, אשר זה עתה הושרה או הושלה. הזדהות זו של הנשמה המודעת עם הצורה הבאה ועם הצורות הבאות אחריה מכונה **לידה** של בן אדם.

ברגע שהמודעות של הנשמה מחברת את עצמה עם צורת־האדם המאוד־ראשונה, האבולוציה של המודעות תמה ונשלמה.* משום שהמודעות¹ של הנשמה הגיעה למלוא התפתחותה בצורת־האדם. עכשיו שהנשמה המודעת מזהה את עצמה עם צורת־האדם המאוד־ראשונה, האבולוציה של הצורה גם היא הושלמה שכן עתה אין צורה נעלה יותר שיכולה להתפתח. בקיצור, בצורת־האדם המודעות של הנשמה מלאה ושלמה. תהליך האבולוציה של המודעות מסתיים. צורת־האדם היא הצורה הגבוהה והנשגבת ביותר שהתפתחה בתהליך האבולוציה של המודעות. על כן המודעות בבן אנוש מפותחת במלואה ותבנית הצורה אשר נוצקה לאחר עידנים ומחזורים היא הצורה או אמצעי־הביטוי המושלם ביותר. המודעות של הנשמה עושה על כן שימוש באמצעי־ביטוי מושלם זה כדי להתנסות ולמצות **לחלוטין** את כל הרשמים כדי שהנשמה המודעת בשלמות תהיה נטולת רשמים לגמרי, וכך היא תוכל לממש את מצבה הממשי, הנצחי והאינסופי בנשמת־העל.

* (מהר באבא אומר שאין להשאיר נושאים אלו בערפל עוד, אף שהוא מאשר כי אמונה או חוסר־אמונה באבולוציה ובגלגול נשמות אין בה כדי לזרז או לעכב בדרך כלשהי את התפתחותו הרוחנית של האדם. הוא מלמד אותנו על המשמעות הרוחנית של אבולוציה וגלגול נשמות במילים הבאות: "המאבק האבולוציוני הוא שמאפשר לנשמה לפתח מודעות שלמה כמו זו המצויה בצורת האדם, ולאחר שתושג מטרה זו, יש להיפטר מתוצרי הלואי של המסע האבולוציוני (הנוקש־א־עמל או סנסקרות), ויחד עם זה לשמר את המודעות בשלמותה. תהליך גלגול הנשמה בא על כן לאפשר לנשמה להפחית את הסנסקרות, כשהיא עוברת בכבשן הכאב וההתנאה." העורך)

1 כל מראי המקום הממוספרים מצויים בנספחים.

חלק 3

מאפיינים של הממלכות השונות

כדי להגיע להתפתחות מלאה של המודעות בצורת האדם, תהליך האבולוציה היה חייב לעבור שבעה דילוגים עיקריים, והם, מאבן למתכת, ממתכת לצומח, מצומח לרמש, מרמש לדג, מדג לציפור, מציפור לחיה ולבסוף מחיה לאדם, ולכל אחת מהן תכונות משלה.

מאפיינים של ממלכת האבנים וממלכת המתכות

בצורות־האבן ובצורות־המתכת, הנשמה חווה את ההתנסויות הראשוניות שלה בעולם הגשמי. ממלכת המתכות, כמו גם ממלכת האבנים, היא מוצקה ואנאורגנית. שתי הממלכות מכילות בתוכן מגוון מינים עשיר. במצבים המוצקים של אבנים ומתכות האנרגיה והחיים רדומים. לכן מתייחסים אליהם כאל דוממים. צורות־האבן וצורות־המתכת אינן יכולות לנוע בסביבה מכוח עצמן, כלומר, אין להן תנועה רצונית. זו הסיבה שהמודעות, שמחברת את עצמה אל הצורות האלו, נוטה לבטא את עצמה בעולם הגשמי באמצעות תנוחה שרועה ואופקית (במקום תנוחה זקופה, או תנוחה אנכית וניצבת).

מאפיינים של ממלכת הצומח

בממלכת הצומח, המודעות מגשימה את עצמה כחצי חיה וחצי דוממת. המודעות ההולכת ומתגברת של צורת־הצומח מבטאת את קיומה בעולם הגשמי באמצעות תנוחה ניצבת או זקופה. על צורות־הצומח להיעזר באמצעים אחרים כגון אדמה או סלע כדי לקיים את התנוחה הזקופה. אין ביכולתן לעמוד מכוח עצמן או לנוע באופן רצוני ממקום למקום מאחר ושילחו שורשים במקום אחד.

מאפיינים של ממלכת הרמשים

במודעות-הרמש הנשמה צוברת התנסויות של תנועה רצונית. היא חווה את עצמה כמחוננת בחיים. במאמציה להשיג מודעות הולכת וגוברת, הנשמה בעלת מודעות-הרמש מתנסה בעולם הגשמי תחילה כחסרת חוליות ואחר כך כבעלת חוליות, וממשיכה לזחול במינים שונים של רמשים. תנועות רצוניות נעשות בזחילה בעזרת זוגות רגליים, לעתים זוגות רגליים רבות, ולעתים זוגות רגליים זוגות כנפיים. לרמשים אפשר שיהיה מעטה שער, חלק, משיי, גס או קשקשי. הרמשים מתמודדים במאבק לקיום והישרדות והם מחוננים בתחושות ובחיים. לעתים הם דו-חיים, כלומר, בעלי תנועה רצונית לא רק על פני האדמה, אלא גם נידות במים. לצורך הסבר זה, צורת-הרמש כוללת את כל הרמשים, החרקים, הזוחלים והדו-חיים, למיניהם. גם כאשר יש להם רגליים וכנפיים, יש להם נטייה לזחול והם שונים מציפורים ומחיות ההולכות על ארבע. לצורת-הרמש אין יציבה ניצבת או זקופה והיא נוטה להיות שרועה על גחונה.

מאפיינים של ממלכת הדגים

הנשמה בעלת מודעות-הדג מזהה את עצמה עם מינים שונים של דגים ומתנסה בעולם הגשמי כיצור חי במים (בעל חוליות המחונן בחיים, בתחושות ובתנועה רצונית), בעל סנפירים, שמתמודד במאבק לקיום והישרדות. הנשמה בעלת מודעות-הדג אינה מבטאת את קיומה בעולם הגשמי ביציבה זקופה, אלא חווה את עצמה כשרועה, ואינה יכולה לשאת את ראשה גבוה וזקוף.

מאפיינים של ממלכת הציפורים

צורת-הציפור מעשירה (מאירה) את המודעות בהתנסויות חדשות מאחר שכבעלת חוליות ונוצות היא מסוגלת לעוף באוויר, ובעזרת שתי רגליה היא מקיימת יציבה זקופה בעולם הגשמי.

מאפיינים של ממלכת בעלי החיים

צורת-בעלי-החיים מרחיבה עוד את המודעות, מאחר שהיא מאפשרת התנסויות חדשות דרך מגוון הסוגים הגדול יותר הקיים בממלכת בעלי החיים. מחוננות בחיים, בתחושות ובתנועה רצונית, חיות אלו בעלות ארבע גפיים חייבות להתמודד במאבק לקיום והישרדות. יש מהן צמחוניות ויש טורפות. מודעות בעל החי אינה מבטאת את קיומה בעולם הגשמי באמצעות יציבה זקופה או ניצבת,

אלא יש לה נטייה להביט כלפי מטה כשראשה תלוי. הקופים, לעומת זאת, הם הסוג המפותח ביותר מבין החיות, והם נוטים לעמוד זקופים כבני האדם.

מאפיינים של ממלכת האדם

מודעות הנשמה שהתפתחה בתהליך האבולוציה מגיעה למלוא התפתחותה בצורת-האדם. תהליך האבולוציה של המודעות מגיע לקצו בצורת האדם. כאן המודעות היא מלאה ושלמה.

כאשר אדם נולד, הוא מסוגל רק לשכב שרוע והוא ממשיך להתנסות במצב זה במשך תקופה ארוכה למדי. אך במהרה יבטא נטייה קודם כל לשבת זקוף ולאחר מכן לעמוד זקוף. המודעות האנושית של הנשמה שהגיעה למלוא התפתחותה מבטאת בסופו של דבר את קיומה בעולם הגשמי ביציבה זקופה*.

* הנשמה המתעלה

"מתתי כמחצב והפכתי לצמח,
מתתי כצמח וקמתי כחיה,
מתתי כחיה והייתי לאדם.
מדוע איראז האם פחתתי בשל מותי?
ועתה, שוב, אמות כאדם כדי לנסוק
עם מלאכים ברוכים; אך גם ממלאכות
עלי לחלוף הלאה;
הכל נכחד מלבד אלוהים.
כאשר אקריב נשמת מלאך שבי,
אהיה למה שנפש האדם לא תוכל להעלות כלל על הדעת,
הו אלוהים, אפשר לי לא להתקיים
שכן אל-קיום מכריז בצלילי עוגב,
"אל אלוהים נשוב!"

Rumi - רומי

מתרחשת בעת ובעונה אחת כדי להכיל, לשמר ולהקריין את התגברות אינספור הרשמים השונים שהושגו ונצברו בעקבות אבולוציה הולכת וגוברת של מודעות של הנשמה.

כאשר הנשמה נוטה לזהות את עצמה עם מינים שונים של צורות-צומח, הצורה הסבטלית הסופית של הנשמה והצורה המנטלית הסופית של הנשמה שהתפתחו תוך כדי האבולוציה, מתחילות להראות סימנים ברורים וניכרים של התחברותה של הנשמה עם צורתה הסבטלית הסופית וצורתה המנטלית הסופית המפותחות יותר. הדבר בא לידי ביטוי במחזוריים מהירים של שינויים שונים המתרחשים בצורת-הצומח, כמו גם בצורות-צומח המתחילות להראות נטיות ייחודיות, מגוונות ומשמעותיות לשימור-עצמי ולשרידה של החזק ביותר.

בצורות-הרמש, צורות-הציפור, וצורות-הדג, מתורגמת נטייה זו של הצורה המנטלית הסופית של הנשמה והופכת בתהליך הדרגתי ועקבי לאינסטינקט, עד שבצורת-החי האינסטינקט בא לידי ביטוי במלואו כאחד מההיבטים הסופיים של הצורה המנטלית הסופית של הנשמה. בהדרגה הופך האינסטינקט באופן מלא לאינסלקט. האינסלקט הוא התגלות ההיבט הסופי הנעלה ביותר של הצורה המנטלית בצורת-האדם של נשמה אנושית בעלת מודעות-גשמית המתנסה בעולם הגשמי.

כך קורה שרק בצורת-האדם הגוף הסבטלי והגוף המנטלי מפותחים בשלמות. על כן ניתן לומר שהנשמה, המחברת את עצמה באופן מודע עם צורת-האדם, מצוידת באופן מלא בגוף אדם, בגוף סבטלי ובגוף מנטלי, יחד עם מודעות מלאה של הגשמי.

אף כי הנשמה השיגה מודעות בצורת-אדם ובדרך זו מתנסה בעולם הגשמי, בכל זאת נשמת האדם בעלת המודעות-הגשמית אינה מודעת לגוף הסבטלי ועל כן אינה יכולה להתנסות בעולם הסבטלי. היא גם לא מודעת לגוף המנטלי ועל כן אינה יכולה להתנסות בעולם המנטלי.

על אף שלנשמה יש רק מודעות גשמית והיא אינה מודעת לסבטלי ולמנטלי, בכל זאת היא פועלת במישור הגשמי דרך הגופים הסבטלי והמנטלי, אם כי באופן עקיף. הנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית אמנם אינה מודעת לגופים הסבטלי והמנטלי ולעולמות הסבטלי והמנטלי התואמים, ועל כן אינה יכולה לממש את האנרגיה של הסבטלי ואת הנפש (mind) של המנטלי, אולם בכל זאת היא יכולה לעשות שימוש באנרגיה באמצעות היבטים גשמיים שונים של אנרגיה כגון אנרגיה אטומית. והיא יכולה לעשות שימוש בנפש באמצעות היבטים גשמיים שונים של הנפש כגון תשוקות, רגשות ומחשבות, שמתוכם

תשוקות הן ההיבט השליט של הנפש.

חלק 4

גלגולי נשמה והמודעות המאוזנת חסרת הרשמים

בעוד הנשמה (אטמה, *atma*), מזהה עצמה **במודע** עם צורות גשמיות שונות וסופיות במהלך האבולוציה של המודעות שלה, בא בעת היא מזהה את עצמה באורח **לא מודע**, עם הצורה הסבטלית הסופית ועם הצורה המנטלית הסופית, אשר התחברו עם הנשמה באופן לא מודע בברית שמאחדת אותם לאורך כל מהלך האבולוציה של המודעות החל מהדחף הראשון.

אף שהנשמה מנתקת את עצמה לעתים תכופות, ובאופן מודע, מצורות גשמיות סופיות אשר שימשו לה אמצעי-ביטוי להתנסות ברשמים שהושגו במהלך האבולוציה של מודעות גוברת ונעלה יותר, אין הנשמה יכולה לנתק את עצמה, במודע או לא במודע, באופן ישיר או עקיף, מצורתה הסבטלית הסופית ומצורתה המנטלית הסופית.

להפך הוא הנכון, בשעה שהנשמה מנתקת את הזהותה מאמצעי-ביטוי כלשהו של צורה גשמית סופית, החיבור הלא מודע של הנשמה עם הצורה הסבטלית הסופית היא שממלאת את הנשמה (נעתה שאין לה אמצעי-ביטוי גשמי כלשהוא) באנרגיה סופית (הכוח המניע) כדי להניע את המודעות של הנשמה להזהות עם אמצעי-הביטוי הבא של צורה גשמית סופית, על מנת שתוכל להתנסות ברשמי הצורה הגשמית הסופית האחרונה שממנה התנתקה, רשמים אותם הצורה המנטלית הסופית של אותה נשמה משמרת ומקרינה.

אין זה אלא טבעי, שבד בבד עם אבולוציה גוברת ונעלה יותר של המודעות של הנשמה, מתרחשת גם אבולוציה של הצורה הסבטלית הסופית של הנשמה, כדי למלא את הנשמה באנרגיה סופית רבה יותר על מנת לאפשר לנשמה בעלת המודעות-הגשמית, המודעת עוד ועוד לגשמי, לזהות את עצמה עם סוגים נעלים יותר ויותר של צורות גשמיות סופיות שהתפתחו בתהליך האבולוציה מתוך רשמי הצורה הגשמית הסופית האחרונה הנחותה יותר.

באופן דומה, האבולוציה של הצורה המנטלית הסופית של הנשמה גם היא

כך, נשמה זו, המצויה בצורה האנושית הגשמית המאוד-ראשונה, ומודעת בשלמות לגשמי אך עדיין לא מודעת לסבטלי ולמנטלי, מתנסה בעולם הגשמי ברשמים של צורת-החיה הגשמית המאוד-אחרונה אשר ממנה התנתקה או השירה מעליה.

כאשר כל הרשמים של צורת-החיה הגשמית המאוד-אחרונה מוצו, אין זה אלא טבעי שהצורה הגשמית האנושית המאוד-ראשונה ניתקת מהנשמה. התנסות זו של הנשמה מכונה באופן אוניברסלי מוות של בן אדם.

כפי שהוסבר קודם, אף כי נשמה זו מתנתקת מהצורה האנושית הגשמית המאוד-ראשונה, **אף פעם** אין היא מתנתקת מהצורות או מהגופים הסבטלי או המנטלי שלה.

כמו כן הוסבר קודם שאף כי נשמה זו מתנתקת מהצורה הגשמית האנושית המאוד-ראשונה, הנשמה משמרת ומתנסה, באמצעות הגופים הסבטלי והמנטלי, ברשמים של הצורה האנושית המאוד-ראשונה אשר הושרה או שממנה התנתקה, והנשמה שוב מחברת את עצמה עם הצורה האנושית המאוד-באה כדי להתנסות ברשמים של הצורה האנושית אשר זה עתה הושרה. למעשה, הצורה האנושית המאוד-באה אינה אלא תבנית מכלול רשמי העבר שנשתמרו מהגוף או הצורה הקודמת אשר ממנה התנתקה הנשמה. כך, התחברות הנשמה עם הצורה האנושית המאוד-באה מכונה באופן אוניברסלי לידה של בן אדם.

פסק הזמן הקיים לכאורה בין מוות ללידה של בן אדם הוא התקופה שבה הנשמה בעלת המודעות הגשמית, בהתחברותה עם הגופים הסבטלי והמנטלי המפותחים במלואם, מתנסה בחלק המכריע מבין צמדי הרשמים המנוגדים אשר נצברו על ידי הצורה האנושית שממנה התנתקה זה עתה. מצב זה של הנשמה, בפסק הזמן שנוצר כביכול בין מוות ללידה, מכונה בדרך כלל גיהינום או גן עדן, ותהליך זה של התחברות והתנתקות לסירוגין של המודעות של הנשמה המודעת בצורת-האדם, שעתה היא מודעת בשלמות, מכונה "תהליך גלגולי הנשמה".

אם החלק המכריע מבין צמדי הרשמים המנוגדים (כגון מידות טובות ומידות רעות, טוב ורע, זכר ונקבה, וכו'), שמתנסה בו הנשמה המחוברת עתה רק עם הסבטלי והמנטלי, הוא של מידות טובות או של טוב (כלומר, ההיבט החיובי מבין הרשמים המנוגדים), אומרים אז על הנשמה שהיא מצויה בגן עדן. אם הוא של מידות רעות או רע (כלומר, ההיבט השלילי מבין הרשמים המנוגדים), אומרים אז על הנשמה שהיא מצויה בגיהינום.

המצבים של גן עדן וגיהינום אינם אלא מצבים של התנסויות עזות של המודעות של הנשמה, המתנסה בחלק המכריע מבין צמדי הרשמים המנוגדים בשעה שהנשמה ניתקת מהגוף או מהצורה האנושית הגשמית. הנשמה עצמה

אינה הולכת לגן עדן או לגיהינום, כפי שנהוג להאמין, משום שהיא אינסופית לעד ושורה לנצח בנשמת-העל. המודעות של הנשמה היא זו שמתנסה ברשמים. ברגע שמתנסים או ממצים את החלק הארי מבין צמדי הרשמים, וכאשר כמעט ונוצר איזון בין הרשמים המנוגדים של צורת-האדם האחרונה שזה עתה הושרה, הנשמה בצומת זה מתחברת באופן אוטומטי עם צורת-האדם המאוד-באה, אשר היא תבנית מכלול הרשמים המנוגדים שכמעט והגיעו לידי איזון.

כך המודעות הגשמית של הנשמה, לאחר שהתנסתה בגיהינום או בגן עדן, מחברת את עצמה עם צורת-האדם הבאה (נולדת שוב) כדי להתנסות ביתרת הרשמים המנוגדים של הלידה הקודמת ולמצות אותם. כפי שכבר נאמר, צורת-האדם הבאה הזו של הנשמה אינה אלא תבנית מכלול יתרת הרשמים המנוגדים של הצורה הקודמת.

בדרך זו, שרשרת בלתי פוסקת של לידה ומוות כביכול של צורות-אדם או ישויות ממשיכה להיווצר ולהתמעט. זהו מסלול התגלגלותה של הנשמה בצורות אדם, לאחר שהשיגה מודעות גשמית מלאה בעוברה את כל שלבי האבולוציה של המודעות הגשמית. החל במצב הלא-מודע של הנשמה (הדומה למצב השינה העמוקה של האדם), ועד להשגת מודעות גשמית מלאה (הדומה לאדם שעיניו פקוחות לרווחה במצב הערות) בעודה מתנסה בעולם הגשמי, הנשמה היא אחת – בלתי ניתנת לחלוקה, אינסופית, וללא צורה – ולנצח שורה בנשמת-העל.

במשך כל תהליך האבולוציה, היה גלגול הנשמה תוצאה ספונטנית לחלוטין של הדחף הראשון שבא לידי ביטוי בנשמה הלא-מודעת, המבקשת להיות מודעת **לעצמי-אלוהי** הנצחי והאינסופי שהיא.

כפי שכבר הוזכר, אנחנו יכולים להבין שמחזור האבולוציה של מודעות הנשמה הביא להתפתחות הולכת וגוברת של **המודעות**, יחד עם אבולוציה של סוגי **צורות** נעלות יותר ויותר, בעודה ממצה רשמים של סוגי צורות נחותות יותר שמהם התנתקה.

כך האבולוציה של מודעות הנשמה גורמת לנשמה כביכול לזהות את עצמה עם צורות של מינים גשמיים נעלים יותר ויותר של העולם הגשמי, ולצבור אינספור רשמים שונים שלהם.

הצורות הגשמיות הראשיות המוחשיות והמובהקות (אחרי שבע הצורות הראשיות המאוד-ראשונות, של צורות הגז המאוד אבסטרקטיות ונטולות) שהמודעות של הנשמה התחברה אליהן (עם כל דילוג של התגברות המודעות) נחלקות לשבעה דילוגים שהם מאבן למתכת, ממתכת לצומח, מצומח לרמש, מרמש לדג, מדג לציפור, ומציפור לחיה ולבסוף מחיה לבן-אדם.

הרושם המאוד-סופי הראשון של הדחף הראשון העניק לנשמה הלא-מודעת מודעות מאוד-סופית ראשונה. בהדרגה העניקו רשמים שונים מודעות סופית

גדולה יותר לנשמה, ולבסוף האבולוציה של המודעות הושלמה כאשר הנשמה זיהתה את עצמה עם צורת-האדם המאוד-ראשונה.

בצורת-האדם הנשמה משיגה מודעות מלאה ושלמה.

על כן הנשמה, עתה לאחר שהשיגה מודעות מלאה ושלמה בצורת-אדם, אין לה עוד כל צורך בצורות אחרות או נעלות יותר כדי לפתח את המודעות. מודעות זו הינה מלאה ושלמה.

אף שנשמה זו השיגה מודעות מלאה ושלמה, אין היא מודעת עדיין כלל לעצמי-האלוהי כאחדות בלתי ניתנת לחלוקה, נצחית ואינסופית, ואינה מתנסה בדעת, עוצמה ואושר אלוהי אינסופיים. בשלב זה היא מודעת באופן מלא אך ורק לזהותה עם צורת-האדם על היבטיו השונים, ומתנסה בעולם הגשמי במלואו. הנשמה, בעלת המודעות המלאה, עדיין אינה מודעת למצבה המקורי האינסופי בגלל המשא הלא רצוי (אף כי הכרחי) של הרשמים הגשמיים של צורת-האדם. המודעות של הנשמה מתנתקת מהצורה הזו כאשר היא נפטרת ומתה, אך הרשמים של צורת-האדם אשר זה עתה מתה נצמדים עדיין למודעות המלאה שהושגה; וכרגיל, המודעות של הנשמה מתרכזת ברשמים גשמיים אלה של צורת-האדם אשר זה עתה הושרה.

בניסיון לפרוק את משא הרשמים מהמודעות, המודעות הגשמית של הנשמה גורמת לנשמה להתנסות ברשמים אלו ולמצות אותם באמצעות אינספור התנסויות מנוגדות במהלך רצף של גלגולי נשמה. בתהליך זה של גלגולי הנשמה, בעוד המודעות של הנשמה מנסה לשחרר את עצמה ממשא הרשמים, היא הולכת ומסתבכת עוד יותר בכל שלב של הגלגול. כאשר איזון מוחלט של התנסויות ברשמים מנוגדים כמעט מושג, בדיוק אז הוא מופר על ידי המודעות של הנשמה המחברת את עצמה עם צורת-האדם החדשה הבאה. לולא התחברות זו, השפעת הרשמים הייתה מתנטרלת על-ידי איזון ההתנסויות המנוגדות זו כנגד זו, דבר שהיה משחרר את המודעות של הנשמה מכל הרשמים המנוגדים.

כאן הדימוי של "איזון מושלם" מתאים. המודעות שהושגה על ידי הנשמה בתהליך האבולוציה דומה ללשון המאזניים המתקרבת לנקודת האיזון המושלמת בשעה ששתי כפות המאזניים מלאות במשקל לא שווה של רשמים מנוגדים, כגון מידות טובות ומידות רעות, וכו'.

באופן דומה המודעות, הפועלת כלשון המאזניים בנקודת האיזון, מנסה להגיע לאיזון, דבר שהוא בלתי אפשרי כל עוד לא קיים שוויון בין הרשמים המנוגדים שעדיין יש להתנסות בהם. על כן המודעות הגשמית של הנשמה מנסה כל העת להתנסות **בחלק המכריע** מבין הרשמים המנוגדים, כדי להגיע לידי לאיזון מוחלט בין הרשמים המנוגדים.

אך הטרגדיה היא, שברגע שהמודעות הגשמית של הנשמה מתקרבת אל נקודת האפס של שיווי-המשקל, על ידי כך שהיא מתנסה בחלק המכריע מבין הרשמים המנוגדים, היא נעשית כה שקועה בהתנסויותיה בחלק המכריע של הרשמים המנוגדים, ומתנסה בהם או ממצה אותם במידה כזו שהחלק המכריע מבין הרשמים המנוגדים התמעט (באמצעות ההתנסות) עד למידה כזו, שאותם רשמים שהיו בתחילה במיעוט, בהשוואה לחלק המכריע מבין הרשמים המנוגדים, הם שמכריעים עתה את הכף; וכעת מתרחשת הפרה גדולה של האיזון או שיווי המשקל, והמודעות, הפועלת כלשון המאזניים, נעה ועוברת אל הצד המנוגד להתנסות המקורית שלה.

בצומת זה המודעות של הנשמה פונה אל התנסות ברשמים המנוגדים **החדשים** שזה עתה הכריעו את הכף, באמצעות צורת-אדם אחרת. אדם נולד או מקבל צורה כדי שדרכה יוכל לספק את תביעות צרכי מודעות הנשמה, המבקשת עתה למצות, לכלות או להתנסות בחלק המכריע של הרשמים המנוגדים. באופן טבעי, החלק המכריע של התכונות המתגלות עתה אצל נשמה אנושית זו יהיו תואמות לחלק המכריע של הרשמים המנוגדים, אשר צורת-אדם זו אינה אלא תבניתם.

כך, בתהליך גלגול הנשמה, הנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית המלאה, מתוגברת בגופים הסבטלי והמנטלי המפותחים במלואם, אף כי אינה מודעת להם, חייבת להתנסות באינספור התנסויות שונות של רשמים מנוגדים – רשמים קוטביים זה לזה לחלוטין – בשרשרת בלתי פוסקת של התנסויות. באמצעות התחברותה אל הגוף הגשמי, הנשמה שואפת למצות את הרשמים המנוגדים שהצטברו עד כה, אך לעתים נדירות מצליחה בכך. אדרבא, בדרך כלל היא צוברת רשמים מנוגדים **חדשים**. כאשר הצורה הגשמית עומדת למצות את הרשמים אשר הביאו לקיומה, היא מושרת. יתרת הרשמים המנוגדים מביאים את הנשמה לגן עדן או גיהנום, לפי מידת הכרעתן של המידות הטובות או הרעות. גם בקיום ללא גוף, כל הרשמים המנוגדים שואפים להתמצות דרך התנסויות סובייקטיביות ברשמים מלאי חיות. אך גם כאן, במצב של גן עדן או גיהנום, כמעט ומגיעים לכדי איזון נעדר רשמים אך ללא הצלחה, ויתרת החלק המכריע מבין הרשמים המנוגדים מדרבן את המודעות של הנשמה להתחבר אל אמצעי ביטוי גשמי חדש. איזון מוחלט אינו קיים במוות ממש כפי שאינו קיים בלידה. אפשר להגיע לאיזון רק בעולם הגשמי. על כן הולכת ונמשכת שרשרת בלתי פוסקת של משכי חיים בספירה הגשמית כתוצאה מיתרת רשמים, עד שהמודעות מצליחה להתבסס באיזון נעדר רשמים.

בכל שלב ובכל מצב של גלגולי הנשמה, המודעות של הנשמה מודעת-האדם במלואה מתמקדת ביתר עוז ברשמים המרוכזים יותר ויותר של צורת-האדם

שאתן היא הזדהות ואשר מהן התנתקה. נראה שאין להיחלץ* מרשמים מרוכזים אלו. מן ההכרח להתנסות ברשמים אלו ולמצות אותם, וככל שמתנסים יותר ברשמים, כך נעשים הרשמים מרוכזים יותר.

הדרך היחידה ל"דלל" ריכוזיות רשמים אלו היא שהמודעות של הנשמה מודעת-האדם במלואה תתנסה ברשמים אלו באופן הולך וגובר, בתכיפות גדולה יותר, ובתדירות גבוהה כל כך שכל התנסות ברשמים, והרשמים שיווצרו כתוצאה מההתנסות הזו, יתאזנו איכשהו כנגד רשמים המנוגדים להם.

במהלך כל תהליך גלגולי הנשמה, נמשך משחק זה של איזון ואיזון-שכנגד של רשמים המנוגדים זה לזה, ומשחק זה הוא שמזין את תהליך גלגולי הנשמה. במשחק זה תלויה בבוא העת הגאולה של הנשמה מודעת-האדם מכבלי הבורות, ששיאה במימוש המודעות האלוהית.

כך, בתהליך גלגולי הנשמה, הנשמה האנושית מודעת-הגשמיות במלואה חייבת בהכרח להתנסות באינספור התנסויות שונות של רשמים מנוגדים – רשמים אשר הם קוטביים זה לזה – במה שנתפס כשרשרת בלתי פוסקת של התנסויות עוקבות.

על כן, בעוד הנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית, המודעת עתה במלואה, מתנסה בהתנסויות **מנוגדות** בעולם הגשמי, המודעות של הנשמה חייבת להזדהות (או להתגלגל) מספר פעמים כזכר, אחר כך כנקבה, וחוזר חלילה, במעמד חברתי, מוצא, לאום, צבע ומקומות שונים; פעמים כעשיר ולאחר מכן כעני; לעתים בריא ולעתים חולה, וכן הלאה, כשהיא כל העת בוחנת מחדש רשמים מנוגדים, מייצרת רשמים מנוגדים ובה בעת ממצה אותם בעזרת התנסויות מנוגדות.

רק באמצעות רשמים מנוגדים ומגוונים אלו וההתנסויות המנוגדות התואמות, יכולה הנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית, בבוא היום, אחרי

* בידועם שהבראה אין יסודה בטעות, ומשמעותה עמוקה מכפי שנגלה לעין, הביאו החוזים בכל התקופות לתשומת לב העולם שוב ושוב את העובדה שאדם יכול אמנם להזדהות באופן מוחלט עם חיי החושים במשך תקופה מסוימת של חייו על פני כדור הארץ, אולם הייעוד הטרגי-נצחי שלו הוא המימוש-האלוהי.

למאולנה רומי (Maulana Rumi), במאסנאווי (Masnavi) שלו, יש משל שמדגים זאת: היו היה גור נמרים שגדל בתוך עדר כבשים. כאשר בגר הגור, הוא פיתח את כל התכונות של הכבשים והוא רעה בשדה ופעה כמותם, לכן מעולם לא עלה בדעתו שהוא שונה מהכבשים. אך יום אחד יצא נמר מהג'ונגל ופנה אל הנמר מעדר הכבשים ואמר לו, "האם אתה יודע שאינך כבש אלא נמר כמוני?" והא שכן את הנמר התנועה להביט בבואתו הנשקפת במי הפלג הסמוך, וכך הצליח לעורר אותו לטבעו האמיתי.

מוסר ההשכל של משל זה הוא שגם האדם מניח לעצמו להזדהות עם עולם החושים ונראה כאילו אין לו דרך להיחלץ מכך. אך ישנה דרך להיחלץ, משום שלבסוף מופיע המאסטר אשר מעיר אותו לטבעו האמיתי. או אז הוא נגאל, ומוצא את עצמו בבוא העת ניצב פנים אל פנים עם מטרותיו הסופיות – המימוש-האלוהי.

מיליוני לידות ומיתות, ובאמצעות ההתנסויות המנוגדות האלו של לידה ומוות, לאזן או לדלל את יתרת הרשמים המנוגדים או את דחיסותם*.

מחזוריות זו של מוות שמתחלף בלידות של צורות-אדם, היא זו שבסופו של דבר מעוררת את המודעות המפותחת במלואה, של הנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית, להתחיל **באינבולוציה**** של המודעות ולהביאה עד לעומק כזה שהמודעות של הנשמה שהשלימה את האינבולוציה במלואה מממשת את המצב האינסופי, הנצחי של העצמי-האלוהי.

תהליך זה של האינבולוציה של המודעות מתרחש בהדרגה כאשר הרשמים הגשמיים המנוגדים נעשים בהדרגה רפים יותר ודחוסים פחות.

בשלב זה המודעות של הנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית הולכת ומתנתקת בהדרגה מהעולם הגשמי, ככל שתהליך האינבולוציה של המודעות מתקדם, ומתנתקת בהדרגה מהתנסות ברשמים של העולם הגשמי.

אינבולוציה זו של המודעות הגשמית אפשרית רק אחרי תהליך מאוד, מאוד ארוך שבו הרשמים המנוגדים הופכים בהדרגה לדלילים בעזרת תהליך מתמשך של גלגולי נשמה שמביא לקץ הרשמים הגשמיים המנוגדים וההתנסויות הגשמיות המנוגדות.

* "משא התשוקות שמכביד עלי מכף רגל ועד ראש הפך אותי לעבד; למעשה עלי להיות אלוהים, לו אך היו לבי ונפשי נטולי תשוקה."

מיר טאקי Mir Taqi

** **אינבולוציה** = Involution.

מטבע לשונית שנטבעה עם כתיבת ספר זה כבת זוג משלימה למילה אבולוציה. האבולוציה של הצורות מתרחשת במישור הגשמי בלבד ושיאה בצורת-האדם. **האינבולוציה** מתרחשת במישורים השונים של הניתי-הרוחני, בד בבד עם התמעטות הרשמים, ושיאה בהשגת היעד הרוחני של מימוש-העצמי-האלוהי. (המתרגמת)

והשישי שייכים לעולם המנטלי. הנשמה, השורה לעד כנשמת-העל היא מעבר לכל המישורים.

המישורים הראשון והשני

כאשר המודעות הגשמית של הנשמה האנושית מודעת-הגשמיות מתחילה בהדרגה באינבולוציה היא מתנסה **באופן חלקי** במישור הראשון³ של העולם הסבטלי באמצעות אמצעי הביטוי של הגוף הסבטלי המפותח במלואו של הנשמה. בשלב זה המודעות הגשמית של הנשמה האנושית מודעת-הגשמיות בתהליך האינבולוציה רואה הבזקים ראשונים של המישור הראשון של העולם הסבטלי ומתנסה בהבזקים או ברשמים אלו באופן חלקי באמצעות הגוף הגשמי ובאופן חלקי באמצעות הגוף הסבטלי. כאן נעשה שימוש גם בחושים הגשמיים וגם בסבטליים בעת ובעונה אחת.

זהו השלב שעליו נאמר שהנשמה האנושית עומדת כביכול על קו הזינוק התוחם את העולם הגשמי והעולם הסבטלי, כפי שמתואר בתרשים.* המודעות של נשמה אנושית זו מתנסה בדברים משונים. עם העיניים הגשמיות היא רואה הבזקים של המישור הסבטלי, עם האוזניים הגשמיות היא שומעת מוזיקה שמימית של המישור הסבטלי, ועם האף הגשמי היא מתענגת על ריחות סבטליים. בקצרה, הנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית, המצויה בחלקה במישור הראשון של העולם הסבטלי, מתנסה ברשמים סבטליים עם חושים גשמיים.

בהדרגה, בהמשך האינבולוציה של המודעות הגשמית, הנשמה האנושית מודעת-הגשמיות מתנסה באופן מלא במישור הראשון של העולם הסבטלי. עתה נשמת האדם בעלת המודעות-הגשמית אינה עוד בעלת מודעות-גשמית אלא בעלת מודעות-סבטלית. נשמת אדם זו בעלת המודעות-הסבטלית נעשית בהדרגה מודעת למישור השני⁴ של העולם הסבטלי. עולם סבטלי זה הוא מחוז האנרגיה האינוסופית, העוצמה האינוסופית של אלוהים, אשר בשעה שהיא מיתרגמת לסופית, מתגלה כאן בצורה של אנרגיה אינוסופית של העולם הסבטלי. כאשר בצורת האדם יש לנשמה מודעות סבטלית, היא לא מודעת לגוף (הגשמי) ולנפש (או הגוף המנטלי); אלא היא פועלת דרך הגוף הגשמי ודרך הנפש (הגוף המנטלי), לא באופן ישיר, אלא במישור הסבטלי.

כך שאף אם הנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית אינה מודעת לגוף הגשמי ולגוף המנטלי ועל כן אינה יכולה לממש את העולמות הגשמי והמנטלי, בכל זאת היא יכולה לעשות שימוש בגוף הגשמי באמצעות היבטים שונים

* תרשים I, מול עמ' 86.

חלק 5

המישורים

אינבולוציה של מודעות משתחררת

כאשר המודעות של הנשמה הגיעה לבשלות² המאפשרת לה להתיר את עצמה מסבך העולם הגשמי, היא עולה על הדרך הרוחנית ופונה פנימה. הרשמים הגשמיים נעשים פחות עמוקים. הם הופכים רפים או סבטליים יותר, כך שהנשמה הופכת עתה לבעלת **מודעות-סבטלית**. זה השלב הראשון באינבולוציה של המודעות, החותרת להשתחרר מעול הרשמים. נחוצים כמה מחזורים של לידות ומיתות בצורת אדם כדי להגיע לבשלות בהתנסות הגשמית, אשר לבסוף מניעה את המודעות של הנשמה לעלות על דרך האינבולוציה המשחררת. תוך כדי האינבולוציה, הרשמים נעשים רפים יותר ויותר ולבסוף נעלמים. רשמים גשמיים הופכים לרשמים סבטליים; רשמים סבטליים הופכים לרשמים מנטליים; ורשמים מנטליים לבסוף נמחים, מותירים את המודעות חופשייה לשקף את האמת-האלוהית.

תהליך האינבולוציה הוא בדרך כלל הדרגתי. צורת האדם ורשמיו הם מורשת מהחי, על כן הרשמים הגשמיים חזקים מאוד. במקרים נדירים ביותר, הרשמים הגשמיים יכולים פתאום להיעלם, והמודעות המשוחררת של הנשמה מתנסה בנשמת-העל. אך בדרך כלל הרשמים הגשמיים נעשים יותר ויותר רפים (ובאופן כזה הם הופכים לרשמים סבטליים ומנטליים) ולבסוף נמוגים לחלוטין. בדרך כלל הנשמה, אשר החלה במסעה הביתה, אינה שבה לעולם הגשמי שתעתה בו כבתוך מדבר שממה. אין פירוש הדבר שהנשמה בעלת המודעות-הסבטלית אינה מסוגלת לעצמה גוף גשמי או שוכנת בתוך העולם הגשמי עם הגוף הגשמי שלה. הכוונה היא שלגוף הגשמי או לעולם הגשמי כבר אין אחיזה על המודעות של הנשמה, והיא בעיקר שקועה בעולם הסבטלי. ככלל על הנשמה קודם לנתק את הקשר עם העולם הגשמי, אחר כך עם העולם הסבטלי ולבסוף עם העולם המנטלי ואז היא נוכחת בממשותה שהיא מעבר לכל אלה. בעודה פוסעת בנתיב זה היא חולפת על פני שישה מישורים, אשר מתוכם שלושת הראשונים שייכים לעולם הסבטלי, הרביעי הוא על הגבול של העולמות הסבטלי והמנטלי, והחמישי

של הגשמי, כגון לאכול, לשתות, לישון, לראות, לחוש, לשמוע וכו'; והיא יכולה לעשות שימוש בגוף המנטלי באמצעות היבטים שונים של הנפש (גוף מנטלי), כגון תשוקות, מחשבות ורגשות.

עם אינבולוציה גדולה יותר של מודעות, הנשמה האנושית, בעלת המודעות הסבטלית במישור השני, משיגה בהדרגה מודעות של האנרגיה האינסופית של העולם הסבטלי והיא מסוגלת לבצע להטוטים, או נסים פעוטים מדרגה נמוכה. למשל, במשאלה אחת תוכל לגרום לעץ יבש לבלב ולחפץ; היא יכולה לעצור רכבות ומכוניות, למלא באר חרבה במים חיים, וכו'. הנשמה האנושית בעלת המודעות הסבטלית במישור השני מתנסה בעולם הסבטלי בעזרת החושים הסבטליים של הגוף הסבטלי שלה. עתה היא אינה מודעת כלל לעולם הגשמי, למרות שמבחינה היצונית נראה כאילו היא קיימת ומתפקדת כאדם רגיל – אוכלת, ישנה, חשה כאב והנאה, וכו'. אולם למעשה המודעות שלה, בשלב זה באינבולוציה, אינה מתנסה בעולם הגשמי אלא בסבטלי ומייצרת רשמים סבטליים חדשים אך ורק של מראות, ריחות וצלילים של העולם הסבטלי.

המישור השלישי

המשך האינבולוציה של המודעות הסבטלית של הנשמה האנושית בעלת המודעות הסבטלית גורמת לנשמה להתנסות במישור השלישי⁵ של העולם הסבטלי. כאן המודעות הסבטלית משיגה מודעות גדולה יותר של האנרגיה האינסופית של העולם הסבטלי והנשמה מתנסה בעוצמה סופית גדולה יותר. כאן היא מסוגלת לבצע נסים גדולים כגון להעניק ראייה לעיוור ולשקם איברים של בעלי מום. כאן הנשמה האנושית בעלת המודעות הסבטלית מסוגלת גם להתנסות במישורים השונים ובעולמות של הספירה הסבטלית, ממש כפי שנשמה אנושית בעלת מודעות גשמית מסוגלת לנסוע מאסיה לאוסטרליה או אמריקה בעזרת כלי רכב גשמיים העומדים לרשותה.⁶

המישורים השני והשלישי של הספירה הסבטלית הם שני המישורים העיקריים המצויים לגמרי בתחום הספירה הסבטלית. המישור הראשון מצוי בחלקו בתחום הספירה הסבטלית ובחלקו בספירה הגשמית. באותו אופן, המישור הרביעי מצוי בחלקו בספירה הסבטלית ובחלקו בספירה המנטלית. מישור רביעי זה ידוע כמפתן הספירה המנטלית.

המישור הרביעי

עם אינבולוציה הדרגתית הולכת וגוברת של המודעות של הנשמה האנושית בעלת המודעות הסבטלית, המודעות של הנשמה גורמת לנשמה להתנסות במישור

הרביעי. במישור הרביעי הנשמה מודעת לחלוטין לאנרגיה האינסופית. זו אותה אנרגיה אינסופית אשר היא היבט הצל של העוצמה האינסופית של אלוהים. כאן הנשמה מצויידת במלוא העוצמה ומסוגלת אפילו להחיות מתים ולברוא צורות ועולמות חדשים* מלאי חיים. במישור הרביעי אין כוחות אוקולטיים. אלה הם כוחות אלוהיים.

כפי שרואים בתרשים שבסוף פרק זה, הנשמה האנושית בעלת המודעות הסבטלית במישור הרביעי, אשר ברשותה מפתח לאוצר העוצמה האינסופית, עומדת במפתן העולם המנטלי. במקום זה היא חשופה למתקפה רבתי של תשוקות ורגשות עזים שהם היבטים של הנפש (Mind) של העולם המנטלי. בשלב זה, הנשמה מתנסה במצב של הלילה האפל ביותר. היא מוצאת את עצמה נתונה בין הפטיש לסדן. תשוקות עזות מנסות להשתלט ולפתות אותה לעשות שימוש באנרגיה אינסופית זו כרצונה, ומהוות מכשול בוגדני בצומת זה, כאשר המודעות של הנשמה האנושית מודעת הסבטלי בתהליך האינבולוציה שלה מתקדמת במהירות ובבטחה לקראת השגת שליטה מוחלטת על כל התשוקות. אם תשוקות אלו בשיאן מצליחות להשתלט על הנשמה המצויה במישור הרביעי, ואם נעשה שימוש לא ראוי בכוחות אלו, אזי ההתנסות בשחרור אנרגיה אינסופית זו מוכיחה את עצמה לבסוף כהרת אסון לנשמה המצויה בצומת זה במישור הרביעי. התוצאה היא שכל המודעות שהושגה על ידי הנשמה מתפוררת באופן אלים, והנשמה משמרת רק את המודעות הסופית ביותר ומזהה את עצמה שוב עם צורת האבן. על נשמה זו לעבור עתה את כל תהליך האבולוציה החל מצורת האבן ועד השגת מודעות מלאה.

לנשמה במישור הרביעי יש רשמים שחלקם סבטליים וחלקם מנטליים. היא נחשפת בפני עוצמת הפיתוי של תשוקותיה העזות, הטובות והרעות, המבקשות לשלוט בה. מאחר שיש בידה עוצמה אדירה, היא נדחפת לעשות בה שימוש טוב או רע. אם היא עושה שימוש שלילי בכוחות כדי לספק תאוה או תשוקה לפרסום ותהילה או למען מטרה פחותה אחרת, חלה נפילה פתאומית במודעות זו של הנשמה, הגורמת לה לשוב לשלב מודעות האבן. אך אם, על ידי כיבוש פיתוי זה, היא עושה שימוש חיובי בכוחות אדירים אלו, או שאינה עושה שימוש בכוחות אלו כלל, היא עוברת אל המישור החמישי, שם היא מוגנת ואין כל אפשרות להידרדר. אם היא עושה שימוש טוב בכוחות, היא עשויה למצוא את עצמה לפעמים אף מקודמת אל המישור השישי על ידי נשמות מודעות

* הנשמות מודעות הוידניאן (vidnyan-conscious) של מצב הקוטוב (Qutub) או המאסטרים המושלמים מפקחים על מעשים כאלו ודואגים ששגיאות חמורות כל כך לא יתמשו אלא אם כן נגזר כך מראש.

וידניאן של מצב הקוטוב או המאסטרים המושלמים (אך לא ג'יוואנמוקטים או מאג'וזבים, *Jivanmuktas, Majzoobs*).

שימוש טוב בכוח בעולם הגשמי אפשר לנתב למטרות שבחומר או ברוח. למשל, עושר שמשתמשים בו למען רווחה חומרית של הזולת, כגון בתי חולים של צדקה, סעד לגוועים ברעב ולאלי המצויים במצוקה, וכו', או למען רווחתם הרוחנית, על ידי מתן הדרכה רוחנית ועל ידי כך שפותחים בפניהם אפשרויות רוחניות. אך במישור הרביעי, שימוש טוב בכוחות משמעו תמיד רתימת הכוחות אך ורק למען רווחה רוחנית לאדם. אף פעם אין לעשות שימוש בכוחות כדי להביא שגשוג חומרי לזולת. שימוש כזה הוא בפירוש רע. בדוגמה הבאה נראה כיצד אפשר לעשות שימוש טוב בכוחות במישור הרביעי: תארו לכם הלך-רוחני (spiritual pilgrim) שעובר במדבר ועומד למות מצמא. נשמה מהמישור הרביעי יכולה להתגלות בפניו בגוף גשמי, לתת לו קנקן של מים להרוות צמאונו, ולהעלים שימוש כזה אפשר לכנות שימוש טוב.

אפשר לעשות שימוש בכוחות למען יחידים או קבוצות. אך **אפילו שימוש טוב כובל ומעכב את המשך התפתחותה של הנשמה**. זו הסיבה לכך שאת המישור הרביעי הכי קשה לחצות והוא כרוך בסכנות הגדולות ביותר. האדם הממוקם במישור הרביעי לומד עד כמה קשה להימנע מהפעלת הכוחות העצומים הנתונים לפקודתו למען סיפוק תשוקותיו המשתלטות.

המישור הרביעי הוא מפתן העולם המנטלי. במישור זה, יותר מכל מישור סבטלי אחר, נתון ההלך-הרוחני לסכנה של הידרדרות לתהום. המשבר העומד בפני הנשמה במישור הרביעי הוא חמור ומסוכן, משום שהיא מקבלת כוחות אלוהיים מדהימים עוד לפני שהצליחה לשלוט לגמרי בנפש. היא אינה יכולה לשלוט בנפש לחלוטין מפני שכל עוד לא עלתה אל המישור החמישי של העולם המנטלי, אין היא יכולה להתנסות באופן ישיר בנפש או לעשות בה שימוש. כמו נשמה אנושית בעלת מודעות-גשמית, כך גם הנשמה בעלת המודעות-הסבטלית של המישור הרביעי עושה שימוש בנפש באופן עקיף. עכשיו במישור רביעי זה, הנפש היא בעלת חיות מלאה. היא פועלת בכל ההיבטים המפותחים במלואם של מחשבות, רגשות ותשוקות, המצויים בשיא עוצמתם המהממת. מצד אחד, הנשמה מנסה להשיג שליטה על הנפש המתקוממת, כדי להכניע את הכוחות החתרניים של תשוקות חסרות רסן. מצד שני, האנרגיה האינסופית של המישורים מצויה לגמרי בהישג ידה ומבקשת כל העת לבוא לידי ביטוי או שימוש כלשהו.

אם הנשמה נענית לפיתויים העזים לעשות שימוש לא נכון בכוחותיה, מתרחשת התרסקות נפשית בסדר גודל שקשה לשער. כוחות ההדף שמשתחררים מביאים להתפוררות מוחלטת של המודעות וגורמים **לנפילה איומה ממרומי המודעות הסבטלית של המישור הרביעי עד למעמקים השפלים ביותר של**

מודעות האבן הראשונית ביותר בה התנסתה הנשמה בראשית האבולוציה. האסון שבהתפוררות הנפשית הזו דומה לנורת חשמל שנשרפה כתוצאה מקצר בלתי ניתן לתיקון במעגל החשמלי. לנשמה שנפלה אין ברירה עתה אלא לשוב ולעלות בדרך הארוכה והמפרכת של התפתחות המודעות, דרך תקופות של אבולוציה וגלגולי נשמה באינספור צורות, ואז שוב בהדרגה ובסבלנות לעלות במעלה המישורים.

התפוררות זו של המודעות מתרחשת רק במקרה של מודעות במישור הרביעי וגם אז רק לעתים נדירות – רק כאשר נעשה שימוש לרעה בכוחות של המישור הרביעי. יש לציין שבדרך כלל כאשר מושגת מודעות אי אפשר לאבדה, פרט למקרה יוצא הדופן היחיד והוא מודעות במישור הרביעי.

אם הנשמה אינה עושה שימוש לרעה בכוחות שברשותה, אלא עושה בהם שימוש לטובה ואיננה נכנעת לתשוקות, אז המודעות של הנשמה האנושית מודעת-הסבטלי, עם המשך האיבולוציה של המודעות, מתנסה לעתים באופן ישיר במישור השישי של העולם המנטלי ומדלגת על ההתנסויות של המישור החמישי של העולם המנטלי.*

אך אם מודעות זו של הנשמה במישור הרביעי של המודעות אינה עושה שימוש לרעה, או שימוש אחר כלשהו, בכוחות של המישור הרביעי אז בהדרגה, עם המשך האיבולוציה של המודעות, הנשמה האנושית מודעת-הסבטלי במישור הרביעי חוצה את מפתן המישור הרביעי ונכנסת אל העולם המנטלי במישור החמישי.

המישורים החמישי והשישי

עם איבולוציה גוברת של המודעות של הנשמה האנושית מודעת-הסבטלי המצויה במישור הרביעי, המודעות של הנשמה האנושית מודעת-הסבטלי מזהה את עצמה עם הנפש (Mind) של המישורים המנטליים ומתנסה בעולם המנטלי. לנפש של המישורים המנטליים יש שני חלקים. בחלק הראשון מצב הנפש הוא חוקר או מהרהר. במצב זה הנפש פועלת כמחשבות – מחשבות נעלות, מחשבות נחותות; מחשבות טובות, מחשבות רעות; מחשבות חומרניות, מחשבות רוחניות, וכן הלאה.

בחלק השני מצב הנפש הוא מתרשם או אוהד. במצב זה הנפש פועלת כתחושות – תחושות של סבל, רגשות; תחושות של תשוקות, געגועים; תחושות של כאב, נפרדות, וכן הלאה.

* אפשר לחשוות את הכניסה אל תוך העולם המנטלי, המורכב מהמישורים החמישי והשישי, לכניסה אל תוך חדר לאחר שחוצים את המפתן. המישור הרביעי של המודעות משול כאן למפתן.

כאשר לנפש של העולם המנטלי יש שתי פונקציות שונות, מן ההכרח שההתנסויות בשדה הנפש (כלומר, בעולם המנטלי) תהיינה משני סוגים שונים גם כן.

ואכן לעולם המנטלי שני תחומים – תחום המישור החמישי של המודעות, **המחשבות**, ותחום המישור השישי של המודעות, **התחושות**.*

על כן המודעות של הנשמה האנושית מודעת-המנטלי במישור החמישי⁷ מזדהה רק עם החלק הראשון של הנפש ומודעת למצב החוקר או המהרהר של הנפש. בדרך זו הנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית של המישור החמישי היא בוראת המחשבות ואדון והיא מסוגלת לשלוט **רק במחשבות** של כל הנשמות מודעות-הגשמי והסבטלי. לעתים קרובות טועים וחושבים שבכך ניתן **לשלוט על הנפש** של כל הנשמות מודעות-הגשמי והסבטלי. (הנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית לא שולטת בנפש ככלל אלא שולטת אך ורק על תחום המחשבות בנפש). בעוד הנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית במישור החמישי של המודעות מזהה את עצמה כנפש חוקרת או מהרהרת, נובעות ממנה רק מחשבות, והיא אינה מזהה את עצמה עם המצב השני של הנפש. על כן אין ביכולתה להגיע לידי שליטה מוחלטת על התחושות, הרגשות והתשוקות.

בכל זאת, עם התגברות האינבולוציה של המודעות, הנשמה האנושית מודעת-המנטלי במישור החמישי משיגה מודעות של המצב השני של הנפש של העולם המנטלי במישור השישי, וכך נוטה לזהות את עצמה כאותה נפש במצב השני – הנפש המתרשמת או האוהדת. כך יש למודעות של הנשמה האנושית מודעת-המנטלי בתהליך האינבולוציה מודעות של המישור השישי של העולם המנטלי. הנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית במישור השישי של המודעות מתנסה בעולם המנטלי באמצעות מודעות מלאה של תחושות ועל כן אין לה מחשבות כלל, אלא חשה באופן ממשי שהיא מודעת לתחושה של ראיית אלוהים פנים אל פנים באופן מתמשך, בכל דבר ובכל מקום. היא "רואה"*** את אלוהים באופן מתמשך, אך אינה יכולה לראות את עצמה בתוך אלוהים כאלוהים. על כן היא אינה יכולה למזג את תחושות-ראיית אלוהים עם זהותה העצמית

* אפשר להשוות את ההבדל בין האינבולוציה של המודעות במישורים החמישי והשישי להבדל בין זוויות ראייה שונות של אדם הנכנס לחדר – הוא העולם המנטלי. אם בעת כניסתו לחדר מביט האדם הישר קדימה, מיד **יראה** את אלוהים פנים אל פנים, וכך ישיג מיד מודעות של המישור השישי; אך אם ראייתו תתמקד במקרה על אחת מפנינת החדר, הוא ישיג בתחילה רק מודעות של המישור החמישי.

** אין לבלבל זאת עם הדרך הרגילה שלנו לראות דברים בעיני הבשר שלנו. "לראות" את אלוהים פנים אל פנים פירושו לתפוס את אלוהים באמצעות החוש האחד והיחיד של המישור המנטלי, קרי חוש ה"ראייה", כאן ההלך-הרוחני מזהה באופן אינטואיטיבי את אלוהים.

כאלוהים; ועל כן היא מתגעגעת אל אלוהים, שהיא "רואה" פנים אל פנים, עורגת אליו ומשתוקקת להתאחד עמו. הזדהות זו עם המצב השני של הנפש – תחושות – היא ההיבט המרכזי של אהבה אלוהית, אשר בסופו של דבר מביאה לאיחוד עם אלוהים.

המישור החמישי של העולם המנטלי הוא המצב של מודעות מלאה של מחשבות, על כן מושגת רק שליטה מושלמת ביכולת לברוא ולפקח על מחשבות, אך עדיין לא הושגה שליטה מושלמת על תחושות או רגשות ותשוקות וגם לא היכולת לפקח עליהן.

המישור השישי של העולם המנטלי הוא מצב של מודעות מלאה של תחושות, וכך מושגת שליטה מושלמת ביכולת לברוא ולפקח על תחושות ולא נותר מרחב שיאפשר אפילו למחשבה אחת לחדור אל תוך תחום התחושות. המודעות של המישור השישי היא נטולת-מחשבות ומושלת על התחושות של הנשמות מודעות-הגשמי והסבטלי. לעתים קרובות טועים לחשוב שהכוונה כאן לשליטה מושלמת על לבן של כל הנשמות מודעות-הגשמי והסבטלי. (נשמה עם מודעות של המישור השישי אינה מושלת או מכוונת את מה שנהוג לכנות לב, אלא שולטת ומושלת על אותו מצב של הנפש במישור המנטלי אשר ממנו נובעות תחושות של רגשות ותשוקות).

האהבה לאלוהים והכיסופים לאיחוד איתו באים לידי ביטוי באופן ממשי ומלא במישור השישי; כאשר מתעלים גם מעל מישור שישי זה של העולם המנטלי, האשליה נמוגה ומגיעים למימוש-אלוהי.

בצורה האנושית, כאשר הנשמה היא בעלת מודעות-מנטלית*, היא אינה מודעת לגוף הגשמי ולגוף הסבטלי; אך היא פועלת דרך הגופים הגשמי והסבטלי, לא באופן ישיר, אלא במישור המנטלי. כך שאף אם הנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית אינה מודעת לגוף הגשמי ולגוף הסבטלי, ועל כן אינה מכירה את העולמות הגשמי והסבטלי, היא מסוגלת באופן לא מודע לעשות שימוש בגשמי באמצעות **היבטים** שונים של הגשמי ולכן אפשר לראותה אוכלת, שותה, ישנה, רואה, שומעת וחשה ככל יצור אנושי רגיל מודע-גשמי, אף כי היא כל העת מודעת אך ורק לעולם המנטלי עם חוש ה"ראייה" המנטלי. באותו אופן, היא יכולה באופן לא מודע לעשות שימוש בסבטלי באמצעות **היבטים** שונים של אנרגיה גשמית בצורה של אנרגיה אטומית, וכו', בעודה כל העת מודעת אך ורק להיותה "רואה" עם החוש המנטלי. לנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית בעולם המנטלי יש עתה רק חוש אחד, חוש ה"ראייה".

* [ראו גם: מהר באבא, "Mental Consciousness", *The Everything and the Nothing*, (1963, Beacon Hill, N.S.W, Australia: Meher Baba House Publications) עמ' 63-65. העורך]

כך הנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית במישור החמישי מתנסה במצב הראשון של העולם המנטלי עם הגוף המנטלי או הנפש ומשיגה מודעות של המצב הראשון של הנפש. כאן הנשמה מסוגלת לשלוט על המצב הראשון של הנפש (כלומר, על מחשבות של נשמות אנוש מודעות-גשמי ומודעות-סבטלי), אך אינה מסוגלת כלל לבצע נסים כלשהם בגלל אי מודעותה המוחלטת לאנרגיה האינוסופית של העולם הסבטלי וכוחותיו. אך, כיוון שהנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית שולטת במצב הראשון של הנפש של נשמות אנוש בעלות מודעות-סבטלית, הפיתוי המתעורר בנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית לחולל נסים נבלם, נשלט או מתעצם בהתאם לחשק ולרצון העולה בנפש של אותה נשמה אנושית בעלת המודעות-המנטלית, המסוגלת לברוא ולשלוט על מחשבות של נפשות אחרות ושהיא עצמה יציבה דיה ואין סיכוי שתידרדר לשלב נמוך יותר של מודעות.

האינבולוציה של המודעות של הנשמה האנושית מודעת-המנטלי מעמיקה בהדרגה עוד ועוד, ואז היא מתנסה בשליטה מושלמת על המצב השני של הנפש (כלומר, תחושות) והיא נעשית עכשיו מודעת בשלמות לנפש או לגוף המנטלי, ומתנסה בגוף המנטלי כולו במישור השישי.⁸ התנסות זו היא של "ראיית" אלוהים פנים אל פנים – היא רואה את אלוהים בכל מקום ובכל דבר.

החל מהמישור הראשון ועד המישור השישי התקדמה האינבולוציה של המודעות באופן הדרגתי ועקבי, והמודעות של הנשמה התנסותה בתכיפות הולכת ופוחתת ברשמים המנוגדים המרובים והשונים שהלכו ונעשו רפים יותר ויותר. על כן, בעוד תהליך האינבולוציה של הנשמה התקדם, הרשמים המנוגדים השונים הפכו בהדרגה נדירים יותר ורפים יותר, עד שהמודעות של הנשמה במישור השישי, תוך כדי תהליך האינבולוציה, נעשית מודעת במלואה לגוף המנטלי ומתנסה במישור השישי, תוך כדי תהליך האינבולוציה, נעשית מודעת בעולם המנטלי באופן מלא, ללא כל רשמים כמעט, פרט לעקבות רפים אחרונים של יתרות רשמים מנוגדים. כלומר, המודעות בשלב זה באינבולוציה מודהה במלואה עם הנפש, והנשמה נוטה להכיר שהיא **אכן** הנפש; ולנשמה זו, כנפש, יש רושם אחרון אחד בלבד, שהיא "רואה" את אלוהים פנים אל פנים בכל, אך אינה יכולה לראות את עצמה באלוהים. נשמה אנושית זו בעלת המודעות-המנטלית במישור השישי, כמעט חסרת רשמים* כלשהם ומודעת רק לנפש, עומדת עתה פנים אל פנים עם אלוהים ורואה את אלוהים בכל אך אינה יכולה לראות את עצמה באלוהים, היות שכל עוד היא מודעת לנפש, היא תופסת את עצמה כנפש. נשמה אנושית זו בעלת

* כמו שן כואבת שמתרופפת בהדרגה זמן רב לפני שהיא נושרת לגמרי, כך גם האגו המתעתע (false ego) נשאר עד השלב האחרון של המסע הרוחני הראשון, והוא הולך ונחלש עם התקדמותה של הנשמה בתיב-הרוחני, כדי להיעלם לעד בפאנה הסופית של המישור השביעי, שם יתחלף באנרגיה האלוהי הממשי והבלתי מוגבל.

המודעות-המנטלית מחברת את עצמה עם הנפש, ומודעת לעצמה כנפש, וחווה את עצמה עדיין כנבדלת מאלוהים. נשמה אנושית מודעת-מנטלי זו במישור השישי "רואה" בפועל את אלוהים פנים אל פנים באופן חי ועז יותר ממה שנשמה אנושית בעלת מודעות-גשמית או מודעות-סבטלית רואה אובייקטים המצויים בעולמות הגשמי או הסבטלי.

בשלב זה המודעות של הנשמה, אשר התנסתה באינספור רשמים מנוגדים שונים, מתנסה עתה בשרידים האחרונים של צמדי הרשמים המנוגדים. נשמה אנושית זו בעלת מודעות-מנטלית במישור השישי עדיין מודעת לדואליות, מזהה את עצמה כנפש ומבדילה בינה לבין אלוהים.⁹

המישור השביעי

ההתנסות הזו בדואליות מתמשכת עוד ועוד עד אשר האינבולוציה הסופית של מודעות הנשמה האנושית מודעת-המנטלי גורמת לנשמה לנתק את עצמה מעל הנפש (המודעות של הנפש הפכה את אלוהים לאובייקט), וגורמת לנשמה לחבר את עצמה עם העצמי-האלוהי (Self)* שלה – הנשמה או האטמה.

כך המודעות של הנשמה מתנסה עתה סוף סוף במודעות של המישור השביעי. כאן במישור השביעי הנשמה האנושית בעלת המודעות-לעצמי-האלוהי מודעת לעצמה כאלוהים ומתנסה בעוצמה אינוסופית, בדעת אינוסופית ובאושר אלוהי אינוסופי.

חציית המישור השישי והתנסות במישור השביעי בכוח מאמציה בלבד היא משימה בלתי אפשרית** לנשמה אנושית בעלת המודעות-המנטלית.¹⁰ בשלב זה, **חסדו** של מאסטר מושלם הוא חיוני והכרחי כדי לעזור לנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית לנתק את עצמה מהמודעות של הנפש ולהביאה לידי מימוש אחדותה עם המצב האינסופי, כדי שתתנסה באושר אלוהי אינוסופי באופן מודע ותכיר שהיא (אטמה) הייתה שרויה **לנצח באושר אלוהי** (Bliss).

כך קורה שהנשמה האנושית בעלת המודעות-לעצמי-האלוהי של המישור השביעי מודעת עתה במלואה לעצמי-האלוהי כאינוסופי ונצחי, והיא עתה גם **מודעת למקור** האנרגיה והנפש, אשר לא היו אלא צללים של עוצמתה האינסופית והדעת האינסופית שלה.

* **עצמי-אלוהי** = Self; ובהמשך גם: **מימוש-העצמי-האלוהי** = Self-realized; **מימוש-אלוהי** = God-realized וכו' – הוספתי במקף מחבר את התוספת – אלוהי לכל מילה שבמקור האנגלי הודגשה באות תחילית גדולה כדי לרמוז על התייחסותה לאלוהי.

** אולם, אלה שמצויים במישור השישי של המודעות מממשים את אלוהותם בשעה שהם משירים את גופם.

נשמה אנושית מודעת-עצמי-אלוהי זו שהגיעה למימוש-העצמי-האלוהי (Self-realized) או למימוש-אלוהותה (God-realized), לא רק מתנסה בעוצמה, בדעת ובאושר אלוהי אינסופיים, אלא בה בעת היא מקרינה אותם. לעתים, במקרים מיוחדים, נשמה אנושית מודעת-עצמי-אלוהי כזו גם עושה שימוש בעוצמה, בדעת ובאושר אלוהי אינסופיים באופן ישיר ומודע למען גאולתן של נשמות אחרות מרשמיהן ומהתחברויותיהן התואמות עם הצורות והעולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי.

האטמה (הנשמה) האינדיבידואלית הנצחית, שאינה מודעת לקיומה הנצחי בפאראמאטמה, צברה והתנסתה באינספור רשמים שונים במהלך מאמציה להגיע למודעות-העצמי-האלוהי, וכל העת התחברה עם קיומים סופיים ובני חלוף, שנפרשו על פני העולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי במהלך **האבולוציה** של המודעות הגשמית בעולם הגשמי ובמהלך **האינבולוציה** של המודעות במישורים הסבטלי והמנטלי של העולמות הסבטלי והמנטלי.

האינבולוציה של המודעות של האטמה (נשמה), ששיאה חסדו של מאסטר מושלם, מביאה את האטמה למימוש-העצמי-האלוהי של מצבה האינסופי בפאראמאטמה*.

כך קורה שכאשר המודעות של האטמה השיגה את מודעות-העצמי-האלוהי והתנסתה בעוצמה, בדעת ובאושר אלוהי אינסופיים, האטמה נוכחה שהיא קיימת - באופן נצחי; שבמהלך כל מאמציה להשגת מודעות-העצמי-האלוהי, הרשמים, ההתנסויות וההתחברויות אל הגופים והעולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי לא היו אלא חלום שווא; וכי ההזדהות עם גופים גשמיים, עם יצורים ועם בני אנוש וכל ההתנסויות בשלושת העולמות וששת המישורים על כל פריטיהם וקיומם היחסי, ניזון והתקיים כל עוד המודעות של האטמה לא הייתה בשלה. בשלות הושגה רק במישור השביעי עם השלמת האינבולוציה של המודעות. דבר זה גרם לאטמה לממש את העצמי-האלוהי, או להיות מודעת במלואה לממשות-האלוהית. במילים אחרות, מצבה האינסופי של האטמה בפאראמאטמה מומש באופן מודע**.

* "מאות פעמים חשתי שאני אוהו היטב בבגדך; כאשר פקחתי את עיני נדהמתי לגלות שאת בגדי שלי אחזתי כל העת."
-אשגאר (Asghar)

** האדם שמימש את אלוהותו הוא אלוהים הכל-יכול, ויש לו עתה גם דעת ומודעות. הוא מצוי במצב הערות המושלם. הוא הדעת, היודע והיודע. הוא האהבה, האוהב והאהוב. הוא יודע שהוא מצוי בכל גיב-אטמה וכי כל אחד מצוי בו. האדם שמימש את אלוהותו יודע שהוא תחילת כל הקיום וסופו, וכי הוא תמיד היה ותמיד יהיה אותו אוקיינוס אינסופי ואחדותי של אמת-אלוהית, ואילו האדם הרגיל אינו יודע מהיכן הוא בא ולאן הוא הולך.

מישורים ועולמות

תרשים I

אלוהים (עוצמה, דעת, ואושר אלוהיים אינסופיים)

מתנסה במודע (עוצמה, דעת, ואושר אלוהיים אינסופיים)

מישור 7

מודעות של העצמי-האלוהי

הנפש (MIND)

העולם המנטלי
(תחום הנפש)

מישור 6

מודע בשלמות למצב השני של
הנפש
ושולט באופן מושלם על הנפשות
של כולם. בורא ומפקח על
תחושות
(תשוקות ורגשות)

מישור 5

מודע למצב הראשון של
הנפש כלומר **מחשבות**
ושולט רק על מחשבות

מישור 4

מודע בשלמות
לאנרגיה
(עוצמה מלאה)
ונמצא בסכנה מפני
השתלטות היבטים
של **הנפש**

(מפתן)

אנרגיה

העולם הסבטלי
(תחום האנרגיה)

מישור 3

משיג מודעות הולכת וגוברת של
אנרגיה

מישור 2

משיג מודעות של
אנרגיה

מישור 1

עם אף, עיניים ואוזניים
גשמיים מתנסה בריחות,
במראות ובמוזיקה **סבטליים**

העולם הגשמי

(הכולל יקומים נגלים ונעלמים מהעין)

(א) קולט אנרגיה מן העולם הסבטלי באמצעות היבטים
גשמיים של אנרגיה כגון אטומית, סולרית וכו'.
(ב) קולט היבטים של הנפש (Mind) של העולם המנטלי
כגון תשוקות, מחשבות ורגשות.

רק אחרי הכחדה מוחלטת של הנפש ושחיקה עד תום של מסך הרשמים המנטליים, מסוגלת המודעות לפעול בחירות מלאה, חופשית מכל הרשמים הכובלים. פירושו של דבר חציית התהום העמוקה המפרידה בין המישור השישי למישור השביעי. המישור השביעי הוא משכנו נטול הצורה של הגבוה מכל גבוה.* את הגבוה מכל, או את אלוהים האינסופי כאמת-העליונה, אפשר לממש רק כשמתעלים מעל לכל מחוזות הדמיון. רק במישור שביעי זה יכולה הנשמה להגשים את הדחף הראשוני שלה לידיעה-עצמית, בכך שהיא מתנסה בעצמי-האלוהי שלה כזהה לנשמת-העל הבלתי-משתנה, הנצחית, שאינה ניתנת לחלוקה וחסרת הצורה, בעלת הדעת האינסופית, הממשות האינסופית (אמת-אלוהית), העוצמה האינסופית והאושר האלוהי האינסופי.

* (הקורא מופנה לאלגוריה סופית ידועה בשם "ועידת הציפורים", במאנטיק-אוט-טאייר של פארידודין אטאר, שם מצוי תיאור משעשע של המסע דרך המישורים. *The Conference of the Birds*, *Mantiq-ul-Tayr*, Faridudin Attar) העורך.

סיכום מצבי המודעות האלוהית

לאחר שהאטמה (הנשמה) התחברה לצורת־אנוש והשיגה מודעות מלאה, אותה מודעות מלאה אליה השתוקקה כדי שתוכל להתנסות כפאראמאטמה (אלוהים, נשמת־העל), עדיין אין היא מתנסה כפאראמאטמה; משום שאפילו לאחר שהשיגה מודעות מלאה, כל עוד מודעות זו מעוגנת ומרוכזת ברשמים הגשמיים, האטמה הופכת בהכרח מודעת לגוף הגשמי, וחייבת על כן להתנסות בעולם הגשמי.

ללא צורת־אנוש אין האטמה מסוגלת להשיג מודעות של הגופים הסבטלי והמנטלי ושל העצמי־האלוהי. בדומה, לא ניתן לצבור התנסות של העולם הסבטלי, העולם המנטלי ושל הפאראמאטמה. למען האבולוציה של המודעות ולמען האבולוציה של הצורה וכדי להתנסות בעולם הגשמי, חייבות להיות סנסקרות (רשמים) גשמיות, וכל עוד ישנם רשמים גשמיים, אין לאטמה מודעות של הגופים הסבטלי והמנטלי.

בצורת־אנוש, בגלל האבולוציה של המודעות המלאה והאבולוציה של הצורה המושלמת, הבאים לידי ביטוי בצורת־אנוש, ומשום השתתפותה באופן מלא בהתנסות בעולם הגשמי, אין לה עוד צורך ברשמים גשמיים. רשמים גשמיים יכולים להפוך לרשמים סבטליים, רשמים סבטליים יכולים להפוך לרשמים מנטליים, ורשמים מנטליים יכולים להיעלם. כך שבצורת־אנוש יכולה להיות לאטמה מודעות של הגופים הסבטלי והמנטלי ושל האטמה עצמה, והתנסות בעולם הסבטלי, בעולם המנטלי ובפאראמאטמה. אך הטרגדיה היא שמיד לאחר שמשגיג מודעות מלאה בצורת־אנוש, אין האטמה משיגה מודעות של הגופים הסבטלי (פראן), ושל המנטלי (מאנה), ושל העצמי־האלוהי, והיא גם אינה מתנסה בעולמות הסבטלי והמנטלי ואין לה התנסות של פאראמאטמה. זאת משום שסנסקרות גשמיות אינן הופכות לסנסקרות סבטליות או לסנסקרות מנטליות וגם אינן נעלמות מיד לאחר שהאטמה השיגה מודעות מלאה בצורת־אנוש. הסיבה לכך היא שכאשר הושרה צורת־האנוש הראשונה, שנוצרה מצורת־החי האחרונה, היא הותירה אחריה מורשת של רשמים של

צורת־האנוש הראשונה. בהמשך, כל אחד מהגלגולים בצורות־האנוש הבאות עשוי מהסנסקרות של צורת־האנוש הקודמת לו. כך שהאטמה, על אף שיש לה מודעות מלאה, ממשיכה ללוש ולפשוט צורות־אנוש נוספות כל עוד הסנסקרות הגשמיות קיימות.

בסופו של דבר, אחד משני דברים מתרחש: קיימות אפשרות שהסנסקרות הגשמיות של האטמה יעלמו לחלוטין לפתע פתאום, והאטמה תאבד מודעות של הגוף הגשמי ותשיג מודעות של העצמי־האלוהי, ובאופן כזה היא תאבד התנסות של העולם הגשמי ותשיג התנסות של פאראמאטמה. האפשרות השנייה, הסבירה יותר, היא שבסופו של דבר הסנסקרות הגשמיות יעלמו בהדרגה ויהפכו סנסקרות סבטליות, הסנסקרות הסבטליות יעלמו עוד ויהפכו סנסקרות מנטליות, ולבסוף הסנסקרות המנטליות יעלמו בהדרגה עד שיעלמו לגמרי. במצב כזה האטמה מאבדת בתחילה מודעות של הגוף הגשמי והתנסויות של העולם הגשמי, ומשיגה מודעות של הגוף הסבטלי ומתנסה בעולם הסבטלי. בהמשך מאבדת האטמה מודעות של הגוף הסבטלי ומשיגה מודעות של הגוף המנטלי, ומאבדת התנסות של העולם הסבטלי ומשיגה התנסות של העולם המנטלי. לבסוף, האטמה מאבדת מודעות של הגוף המנטלי, ובכך משיגה מודעות של האטמה עצמה, ומאבדת התנסות של העולם המנטלי ומשיגה התנסות של פאראמאטמה.

לאחר שהאטמה השיגה את מודעות־העצמי־האלוהי והיא מתנסה בפאראמאטמה, היא יורשת אחד משלושת המצבים (לא שניים או ארבעה מצבים, אלא שלושה בדיוק):

מצב ראשון א': מיד לאחר התנסות זו של הגבוה מכל גבוה, האטמה בדרך כלל משירה את כל גופי הצל שלה (גשמי, סבטלי ומנטלי) ונהנית באופן נצחי מהתנסות אינדיבידואלית של שלמות – העוצמה, הדעת והאושר האלוהי האינסופיים של אלוהים – **מבלי לעשות שימוש בתכונות אלו.**

מצב ראשון ב': ייתכן שהאטמה לא תשיר את שלושת הגופים הללו אלא במועד מאוחר יותר, אף שהיא לחלוטין לא מודעת לגופים אלו. מלבד העובדה שהיא עדיין משמרת את הגופים, מצבה זהה למעשה לגמרי ל"א".

מצב שני: האטמה משמרת את שלושת הגופים, ויחד עם מודעות־העצמי־האלוהי, היא מודעת גם לשלושת הצללים שלה (הגופים הגשמי, הסבטלי והמנטלי) באותה עת היא מתנסה בעוצמה, דעת ואושר אלוהי של אלוהים. היא מתנסה גם בעולם הגשמי, בעולם הסבטלי ובעולם המנטלי כצללים של אלוהים, אך אינה עושה שימוש בעוצמה, בדעת ובאושר האלוהי של אלוהים למען אטמות אחרות מודעות־מנטלי, מודעות־סבטלי ומודעות־גשמי, ועל כן היא עצמאית.

מצב שלישי: דומה לחלוטין למצב השני, פרט לכך שהאטמה עושה שימוש בעוצמה, בדעת ובאושר האלוהי האינוסופיים לשם קידומן של אטמות בעלות מודעות-גשמית למודעות-סבטלית; ואטמות מודעות-סבטלית למודעות-מנטלית; ואטמות מודעות-מנטלית למודעות-לעצמי-האלוהי; ולפעמים אף תקדם אטמות בעלות מודעות-גשמית אל המודעות-לעצמי-האלוהי **בהינף אחד**.

התפתחות מלאה של הגופים הסבטלי והמנטלי בצורת-אנוש והאינבולוציה של המודעות

הגוף הסבטלי (פראן) והגוף המנטלי (מאנה) מפותחים במלואם רק בצורת האנוש. על כן, גם כאשר יש לאטמה מודעות גשמית והיא אינה מודעת לפראן ולמאנה, היא פועלת באמצעות פראן ומאנה, לא באופן ישיר, אלא במישור הגשמי. כך שגם אם האטמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית אינה מודעת לפראן ולמאנה ועל כן אינה יכולה לממש את האנרגיה והנפש האינוסופיים, היא יכולה לעשות שימוש באנרגיה האינוסופית באמצעות היבטים שונים של אנרגיה (כגון אטומית) והיא יכולה לעשות שימוש בנפש האינוסופית באמצעות היבטים שונים של הנפש – כגון מחשבות, תשוקות ורגשות.

בצורת-האנוש, כאשר לאטמה יש מודעות סבטלית, היא אינה מודעת לגופים הגשמי (שאריר) והמנטלי (מאנה), ובכל זאת היא פועלת דרך השאריר והמאנה, לא באופן ישיר, אלא במישור הסבטלי. כך, גם אם האטמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית אינה מודעת לשאריר ולמאנה, ועל כן אינה יכולה לממש את העולמות הגשמי והמנטלי, היא בכל זאת יכולה לעשות שימוש בגשמי, באמצעות היבטים שונים של הגשמי, כגון אכילה, שתיה, שינה, ראייה, תחושה, שמיעה, וכו', והיא יכולה לעשות שימוש בנפש האינוסופית באמצעות היבטים שונים של הנפש, כגון מחשבות, תשוקות ורגשות.

בצורה-האנושית כאשר לאטמה יש מודעות מנטלית, היא אינה מודעת לגופים הגשמי (שאריר) והסבטלי (פראן), אך היא פועלת באמצעות השאריר והפראן, לא באופן ישיר, אלא במישור המנטלי. כך שגם אם האטמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית אינה מודעת לשאריר ולפראן, ועל כן אינה יכולה לממש את העולמות הגשמי והסבטלי, היא יכולה לעשות שימוש בגשמי באמצעות היבטים שונים של הגשמי – כגון אכילה, שינה, ראייה, תחושה, שמיעה, וכו', והיא יכולה לעשות שימוש באנרגיה האינוסופית באמצעות היבטים שונים של אנרגיה, כגון אטומית וכו'.

לשם דוגמה, בואו נתאר לעצמנו למשל, אטמה אנושית בעלת מודעות-גשמית כנשמה על פני האדמה (שאנו משתמשים בה כמייצגת את המישור

הגשמי), המצויה הרחק מהשמש, אשר, לצורך הדוגמה שלנו בלבד, אנחנו רואים בה את מקור האנרגיה האינוסופית של הסבטלי ומקור הנפש האינוסופית של המנטלי. (אין לבלבל דוגמה זו של שמש ואדמה עם השמש וכדור הארץ של מערכת השמש שלנו).

שמש זו, המשמשת אותנו לצורך המשל, שולחת קרני אנרגיה ונפש אינוסופיים בריזמית ובאופן בלתי פוסק אל האדמה (המייצגת למעננו את הגשמי); והנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית על פני האדמה – שמודעת אך ורק לגשמי – קולטת באופן לא מודע מהשמש את קרני האנרגיה האינוסופית של הסבטלי, ועושה בעולם הגשמי שימוש מלא בהיבטים של אנרגיה אינוסופית זו בצורה של אנרגיה אטומית. אותה נשמה אנושית בעלת המודעות-הגשמית על פני האדמה עושה בעולם הגשמי שימוש לא מודע גם בהיבטים של הנפש האינוסופית, כגון מחשבות, תשוקות ורגשות, אשר גם אותן היא קולטת מקרני שמש זו.

כדי להמשיך בדוגמה שלנו נתאר לעצמנו עתה נשמה אנושית בעלת מודעות-סבטלית כנשמה המצויה באוויר ועל כן קרובה עוד יותר לשמש זו מאותה אטמה אנושית בעלת המודעות-הגשמית, המצויה על פני האדמה. נשמה אנושית מודעת-סבטלי זו המצויה באוויר מודעת אך ורק לסבטלי. היא קולטת באופן מודע את האנרגיה במלואה מאותה שמש, שהיא מקור האנרגיה, ועושה שימוש מודע באנרגיה עצומה זו בהתהוותה. כך, נשמה אנושית זו בעלת המודעות-הסבטלית מסוגלת להפעיל עוצמה אדירה ומסוגלת להעניק ראייה לעיוור או איברים לנכה. זהו תחום ההשפעה של שלושת המישורים הראשונים, ויכולתה של נשמה לשחרר אנרגיה בדרגות עוצמה שונות תואמת את שלב המודעות-הסבטלי, שהושג על ידה במישורים השני והשלישי.

בעוד נשמה אנושית זו בעלת המודעות-הסבטלית, במחוז האנרגיה האינוסופית שלה, עושה שימוש מודע באנרגיה בהתהוותה, עדיין אין היא מודעת למנטלי. על כן, היא עושה שימוש לא מודע בהיבטים של הנפש האינוסופית, כגון מחשבות, תשוקות ורגשות. כך, אף כי היא מסוגלת להפעיל עוצמה אדירה באמצעות מודעותה לאנרגיה האינוסופית, היא עדיין עלולה להסתבך מבחינה נפשית בשעה שהיא עושה שימוש לא מודע בהיבטים של הנפש האינוסופית. לכן, אף שיש לנשמה האנושית מודעת-הסבטלי עוצמה רבה, היא מידרדרת לעתים לשלב נמוך יותר של מודעות סבטלית בעשותה שימוש מודע באנרגיה שלה בעזרת כוחות נסיים.

ליתר דיוק, הנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית מצויה במישור הראשון, השני או השלישי על פי רמת המודעות הסבטלית שהשיגה. במילים אחרות, תחום הספירה הסבטלית מורכב מהמישורים הראשון, השני והשלישי. המישור הרביעי הוא מצב של מודעות המשמש כקו תפר בין תחום העולם

הסבטלי לתחום העולם המנטלי. כלומר, האטמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית במישור הרביעי דומה לנשמה אנושית הניצבת על המפתן (של העולם המנטלי) המפריד בין העולם הסבטלי לעולם המנטלי.

על כן הנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית בשלב המודעות של המישור הרביעי מודעת במלואה למישורים הראשון, השני והשלישי ומתנסה במלואה בעולם הסבטלי. משום כך היא מודעת לחלוטין לאנרגיה העצומה של העולם הסבטלי. כך, נשמה אנושית זו על מפתן העולם המנטלי, השולטת באנרגיה בשיאה, היא הקרובה ביותר לתחום הנפש האינוסופית, אשר הוא העולם המנטלי, ועל כן נתונה עוד יותר להשפעתם של הכוחות העזים של היבטי הנפש, כלומר למחשבות, לתשוקות ולרגשות. אף כי נשמה אנושית זו בעלת המודעות-הסבטלית המצוייה במישור הרביעי עושה שימוש מודע באנרגיה של העולם הסבטלי בשיאה, עדיין אין היא מודעת לנפש האינוסופית. על כן היא עושה שימוש לא מודע בהיבטי הנפש האינוסופית, אשר השפעתם עתה עזה ביותר ועל כן הם מהווים פיתוי עצום לנשמה זו שניצבת כביכול פנים אל פנים מול מלוא עוצמת היבטי הנפש בשיאם (מחשבות, תשוקות ורגשות) ואמורה לעמוד בהתמודדות זו.

מצב זה הוא מסוכן ביותר לנשמה האנושית במישור הרביעי, משום שהוא בוגדני במיוחד. כאן הנשמה, בעודה מצוידת באנרגיה הגבוהה ביותר שאפשר לעשות בה שימוש למען מטרות טובות ביותר או רעות ביותר, חייבת לקיים מעין איזון בין שתי עוצמות בשיאן, כלומר, האנרגיה של העולם הסבטלי בשיאה והיבטי הנפש העזים של העולם המנטלי בשיאם. אם נשמה אנושית זו במישור הרביעי, בעשותה שימוש לא מודע בהיבטי הנפש, נכנעת לפיתויים העזים של היבטים אלו (מחשבות, תשוקות ורגשות), אין היא יכולה להימנע מלעשות שימוש שלילי ביותר באנרגיה בשיאה והיא מבצעת נסים בעלי עוצמה כגון החייאת מתים וריפוי עיוורים, חולים, נכים וכו', רק על מנת לספק את תשוקותיה השולטות בה. העוצמה המושגת מהאנרגיה בשיאה, שנשמה אנושית זו בעלת המודעות-הסבטלית מודעת אליה, כה גדולה, עד שהיא מסוגלת לברוא את כל עולם הצורות על כל הנברא בו.

כך, שימוש לא הולם כזה באנרגיה בשיאה, שנעשה תחת השפעתם של הפיתויים העזים והכובשים של היבטי הנפש, גם הם בשיאם, יוצרים קצר עצום, שאינו בר תיקון בין שני הכוחות העל-טבעיים העיקריים – של אנרגיה בשיאה בצורה של עוצמה אדירה, ושל הנפש בשיאה בצורה של תשוקה שאי אפשר לעמוד בפניה. התוצאה היא התנגשות והתפוצצות אדירה מאין כמותה במודעות המפותחת של הנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית של המישור הרביעי. כך נוצרת הפרעה רבתי בתוך המודעות של נשמה זו, שגורמת

להתפוררות מוחלטת של המודעות המפותחת של נשמה אנושית זו. כתוצאה מכך, נשמה אנושית בעלת מודעות-סבטלית זו בהכרח נופלת לשלב הנמוך ביותר של המודעות, שהוא הסוג המאוד סופי של מודעות של הצורה הגסה ביותר. על כן נשמה אנושית זו חייבת לקבל על עצמה את צורת-האבן ולעבור שוב את תהליך האבולוציה.

דוגמה של מדען מודע-גשמיות

הבה ננסה להסביר מצב זה על דרך משל שיתאר דבר שקורה לעיתים, אפילו במישור הגשמי, לאדם רגיל שתחת ידו נתונה עוצמה אדירה והוא מוצא את עצמו לעתים קרובות למדי מוצף בתשוקה עזה להפגין את כוחותיו. בואו נשווה את הנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית במישור הרביעי, כגון זו שתוארה לעיל, למדען דגול בעל שם בעולם הגשמי. המדען, בהיותו מודע במלואו למישור הגשמי, מכוח מאמציו ומחקריו הרבים בתחום מדעי האנרגיה, מבין במלואה את המשמעות של שחרורה של אנרגיה עצומה בעזרת ניסויים מסוימים.

נניח לצורך משל זה שאותו מדען הופך בהדרגה מודע לחלוטין לאנרגיה העצומה שבהישג ידו ואשר בסופו של דבר תהיה נתונה לגמרי לשליטתו. מתעורר בו עתה צורך עז לעשות בה שימוש.

גם כאשר מדען מודע-גשמיות זה בעולם הגשמי מודע להיבט הגשמי הגבוה ביותר של אנרגיה, הוא איננו מודע כלל לאנרגיה זו בהתהוותה, מאחר והיא בתחום העולם הסבטלי בלבד ורק נשמה אנושית בעלת מודעות-סבטלית יכולה להתנסות ולשלוט בה, ואין זה אפשרי כלל, בשום תנאי שהוא, שאדם בעל מודעות-גשמית יערוך בה ניסויים או יתנסה בה.

על כן, כאשר מדען מודע-גשמיות זה בעולם הגשמי על פני האדמה מודע להיבטים הגשמיים הגבוהים ביותר של אנרגיה אטומית, הוא למעשה מודע לחלוטין אך ורק לאחד מהיבטים הגשמיים הגבוהים ביותר של האנרגיה בתחום העולם הסבטלי.

כאשר מדען זה, המודע לאחד מהיבטים הגשמיים הגבוהים ביותר של אנרגיה המצוי עתה לגמרי בשליטתו, נכנע לתשוקה עזה לעשות בו שימוש – תשוקה אשר גם היא היבט גבוה ביותר של הנפש של העולם המנטלי – אז כל הקריירה של אותו מדען תלויה על בלימה, ומצויה בסיכון מתמיד.

בצומת זה של מחשבות סותרות, שמדיחות את המדען להפגין את כוחותיו מחד ומשפיעות עליו להרגע ולהתאפק מאידך, המדען צריך להיזהר מאוד לשמור על איזון – כלומר, לשמור על איזון בין ההיבטים העצומים של האנרגיה

הנמצאים בהישג ידו. קיימת בידו האפשרות לעשות בהם שימוש למען רווחת העולם; לעשות שימוש לרעה, שתוצאותיו יהיו הרות אסון; או לא לעשות בהם שימוש כלל. הוא עומד מול כוח עז שקשה לעמוד בפניו, מול ההיבט השליט של הנפש בצורה של תשוקות עזות, הדוחפות אותו להשיג תהילה, שם ועוצמה, מלטפות עד מאוד את האגו ומדיחות אותו להישגים אנוכיים ולהתעלמות מההרס והחורבן שיוצרות.

על כן אם יכנע המדען לתשוקה יומרנית זו, הנמצאת עתה בשיאה, ויפעל בהתאם למטרותיו האנוכיות בעשותו שימוש לא ראוי בכוח שבשליטתו – שהוא אחד ההיבטים הגבוהים של אנרגיה – או אז הוא יביא את עצמו באופן מודע למצב בו ינסה לפוצץ את כלי הנשק הקטלני ביותר שבשליטתו – שעוצמתו רבה מזו של פצצת המימן החדשה ביותר, למשל.

בשלב זה מגיע הרגע הקריטי ביותר.

המדען מפוצץ את כלי הנשק שזרע הרס וחורבן. האיזון שנשמר עד כה בקושי רב, בין הימנעות משימוש בעוצמה לבין עוצמת התשוקה העזה, מופר לחלוטין. המדען לא היה מסוגל לבלום את עצמו ולא הצליח לשמר את האיזון או שיווי המשקל שבין ההיבט העצום של אנרגיה שהייתה גלומה בכלי הנשק, אשר העניקה לו עוצמה, לבין התשוקה העזה לפוצץ את כלי הנשק באופן מודע, מתוך התעלמות מהתוצאות הרות האסון.

הטרגדיה הייתה שאותו מדען, בהיותו מודע ובעל עניין אישי רב בתוצאות של התפוצצות הפצצה, היה הראשון שנפגע ישירות מהדף הפיצוץ, למרות כל אמצעי הזהירות שנקטו. ההשפעה המיידית הייתה אבדן שליטה מוחלט על הניסוי שלו והלם. לאחר מכן הוא נפל לקרקע ואיבד את הכרתו. מה שהעצים את הטרגדיה היה שהוא אמנם שב להכרתו, אך נאלץ לשלם מחיר כבד. הוא שכח לחלוטין שהיה מדען דגול ומתקדם ואף לא הצליח לזכור את עברו הקרוב, את ילדותו ואת מעשיו כאיש צעיר כולל את קשריו עם אשתו, ילדיו וחבריו. השינוי הגדול ביותר שהתרחש היה שהוא אפילו לא הרגיש שהוא **איבד משהו** – כלומר, את זכרונו ואת המודעות להיותו מדען דגול. הרופאים מכנים מצב כזה אמנזיה, אבדן הזיכרון. הוא היה מודע רק לעובדת היותו אדם מן השורה. הוא החל אז בחייו מחדש, ולא העלה על דעתו כלל שבעבר חי חיים של מדען דגול, ושהיו תחת שליטתו כוחות אנרגיה רבים ועצומים. באופן דומה מתרחשת הטרגדיה של הנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית המפותחת ביותר, במישור הרביעי. בהיותה התגלמות האנרגיה עצמה, היא עושה שימוש לא ראוי באנרגיה בשיאה בעולם הסבטלי, וכתוצאה מכך מאבדת את כל המודעות שלה, פרט למודעות מאוד סופית. על פי חוק האבולוציה, עליה לקבל על עצמה את הצורה הגסה ביותר של אבן כדי להתנסות במודעות מאוד סופית זו.

אחד מהתפקידים של מאסטרים מושלמים הוא לשמור על הנשמה במישור הרביעי מפני נפוח הקריירה הרוחנית על ידי שימוש לא ראוי בכוחות האלוהיים*. לעתים קרובות, אם נשמה במישור הרביעי עומדת לאבד שליטה על נפשה, כוחותיה נחטפים ממנה על ידי מאסטרים מושלמים, אשר יכולים לשלוט בנפשו של כל הנשמות מודעות-הסבטלי ומודעות-הגשמי. מקרים ממשיים של הידרדרות הם נדירים מאוד ומתרחשים רק במקרים יוצאי דופן ואין משייכים אותם לכישלונם של המאסטרים המושלמים לעמוד על המשמר, אלא לדחף המקורי שעולה באלוהים. על כן זה נכון לחלוטין שכל דבר ודבר שמתרחש ביקום, מקטן ועד גדול, מתרחש אך ורק בהתאם לרצונו של הכל-יכול.

כאן חשוב לדעת שאף כי הכלל הוא שמרגע שהושגה מודעות מלאה בצורת-אנוש, אין מאבדים אותה בדרך כלל; בכל זאת, במקרה זה של הנשמה האנושית מודעת הסבטלי במישור הרביעי, ישנה אפשרות לאבד את המודעות שהושגה. דבר זה קורה אם נעשה שימוש לא ראוי בכוחות של המישור הרביעי, ואם האיזון לא נשמר כאשר האנרגיה בשיאה נמצאת בהישג יד וניצבת מול הפיתוי העז של תשוקות אינסופיות, שהן ההיבט הגבוה ביותר של הנפש. אף כי שלושת ההיבטים הבסיסיים של הנפש הן מחשבות, תשוקות ורגשות, התשוקות הן ההיבט הגבוה ביותר של הנפש.

אך אם הנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית במישור הרביעי אינה עושה שימוש לא ראוי באנרגיה שבשליטתה, ומשמרת את האיזון בעשותה שימוש מבחין ומיטיב באנרגיה האינסופית, אז אותה נשמה במישור הרביעי לא רק חוצה את מפתן המישור הרביעי ונכנסת לתחום המישורים החמישי והשישי של העולם המנטלי, אלא אף משיגה מודעות של המישור השישי **ישירות**. זאת משום שאותה נשמה (עם מודעות סבטלית ושימוש מבחין באנרגיה בשיאה) הייתה מסוגלת להתנגד ולהתגבר על הפיתויים העזים של ההיבטים הגבוהים ביותר של הנפש, התשוקות, המחשבות והרגשות, אשר היו בוגדניים ביותר בשיא עוצמתם. כך נשמה אנושית זו בעלת המודעות-הסבטלית משיגה ישירות מודעות של המישור השישי, משום שהתגברה על תשוקות, מחשבות ורגשות בשיאן והפכה לאדונן, והיא שולטת בהן עתה ואפילו מסוגלת לברוא אותן.

* כאשר נשאל על ידי העורכים על "הפיתוי" של ישו השיב מהר באבא: "האמת היא שישו לא פותה על ידי השטן, אלא **ניסה את עצמו** והתגבר על הפיתוי. הייתה בכך כוונה גדולה. היה עליו להתפתות; בכך העמיס על שכמו את משא כל כוחות הפיתוי ששלטו בעולם. ישו התגבר על כל הפיתויים ובדרך זו יצר כוח אדיר, אשר פעל ככוח בולם לכוחות הפיתוי האוניברסליים. דבר דומה קרה עם בודהה, ושב וחוזר בכל תקופה אואטרית. כאשר אלוהים מתגלה על פני האדמה כאואטר (Avatar), אלוהותו נותנת דחיפה ליקום והתוצאה היא אוניברסלית, כלומר, לא רק האנושות נהנית מן הפירות, אלא כל דבר בבריאה כולה נהנה מפירות אותה דחיפה אוניברסלית.

ישנן נשמות אנושיות מודעות-סבטלי אשר לא עושות שימוש כלשהו, חיובי או שלילי, בשטף האדיר של האנרגיה בשיאה, המשתחררת בעולם הסבטלי. כאשר נשמות אלו אינן נופלות טרף לתשוקותיהן, אשר גם הן נמצאות בשיאן, נשמות אנושיות מודעות-סבטלי אלו חוצות את מפתן המישור הרביעי ומשיגות מודעות של המישור החמישי בתחום העולם המנטלי. כאן נשמות אנושיות מודעות-מנטלי אלו אינן משועבדות עוד לנפשן משום שהן מודעות עתה למצב הראשון של הנפש אשר מפקח על המחשבות.

הנשמות האנושיות מודעות-המנטלי במישורים החמישי והשישי מודעות עתה במלואן לנפש ומתנסות בעולם המנטלי בהתאם לדרגת ההתפתחות של המודעות במישורים החמישי והשישי. נשמות אנושיות מודעות-מנטלי אלו של המישורים החמישי והשישי אינן מודעות עוד לדרגות המודעות של המישורים הראשון, השני, השלישי והרביעי של העולם הסבטלי ואף אינן מתנסות עוד בעולם הסבטלי. על כן נשמות אנושיות מודעות-מנטלי אלו אינן מודעות לאנרגיה האדירה של העולם הסבטלי. משום כך, נשמות אנושיות מודעות-מנטלי אלו, אף כי הן שולטות באופן מודע על הנפש, הן לגמרי לא מודעות עתה לעוצמתה של האנרגיה של העולם הסבטלי, וזו הסיבה שאין ביכולתן של אותן נשמות אנושיות מודעות-המנטלי לחולל מעשי נסים כלשהם. הן אינן יכולות להחיות את המתים וגם לא להעניק ראייה לעיוור או איברים לנכים, למרות מודעותן המפותחת שהיא גבוהה ממודעותה של נשמה אנושית מודעת-סבטלי. אך, מאחר ונשמות אנושיות מודעות-מנטלי אלו שולטות באופן מודע על הנפש, הן יכולות לברוא ולפקח על נפשותיהן של נשמות אנושיות מודעות-גשמי ומודעות-סבטלי. עבורן, בריאה ופיקוח על נפשות הם בבחינת משחק ילדים, אם עולה צורך בכך.

נדמה לעצמנו נשמה אנושית בעלת מודעות-מנטלית שממוקמת קרוב לשמש (אשר אותה קבענו כאמת המידה של המשל). נשמה זו בצורת-אנוש קולטת באופן מודע ומפקחת על היבטים של הנפש כגון מחשבות, תשוקות ורגשות, ועושה בעולם המנטלי שימוש מלא בנפש, אשר באה מן השמש (שלצורך ההסבר אנו רואים בה את מקור הכול). כך, נשמה אנושית זו בעלת המודעות-המנטלית, במחוזות של המישורים החמישי והשישי, אינה רק מודעת במלואה לנפש ולהיבטיה, אלא גם מסוגלת לברוא ולפקח על מחשבות, תשוקות ותחושות של כל הנפשות האחרות. הנשמה עתה יציבה לחלוטין ואינה יכולה ליפול או להידרדר כבר לשלב מודעות נמוך כלשהו, כפי שיכלה הנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית במישור הרביעי (משום שהנשמה האנושית בעלת המודעות-הגשמית והנשמה האנושית בעלת המודעות-הסבטלית משועבדות לנפשן (minds), ואילו הנשמה האנושית בעלת המודעות-המנטלית שולטת על נפשה).

לבסוף, הנשמה האנושית המודעת-לעצמי-האלוהי דומה לנשמה בתוך השמש עצמה. (בעודנו מנסים להבין את ההסבר, עלינו לזכור שההתייחסות אל השמש היא רק כאל משל). אין לחשוב ששמש זו היא השמש הארצית, או לחשוב שהשמש הארצית שלנו היא נמשל למקור האינוסופי והנצחי של עוצמה, דעת ואושר אלוהי אינסופיים. כמו כן, אין לשייך כל משמעות שהיא לשמש הארצית שלנו, משום שהשמש הארצית שלנו אינה אלא אחד מהאובייקטים של הבריאה שנבראו על ידי הנשמה עצמה).

הנשמה האנושית המודעת-לעצמי-האלוהי במישור השביעי מודעת לשמש זו (שבה השתמשנו כדוגמה למקור האנרגיה והנפש), ואף על פי שהיא כל העת מתנסה ומקרינה לנצח את העוצמה, הדעת והאושר האלוהי האינוסופיים, הרי שבמקרים אחדים נשמה כזו גם עושה שימוש בעוצמה, בדעת ובאושר האלוהי האינוסופיים באופן ישיר ומודע, למען גאולתן של נשמות מעול הסנסקרות של העולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי.

עוד יותר. אך ההישג הגדול מכולם הוא שריפת כל התשוקות אחת ולתמיד, דבר שרק אהבה אלוהית יכולה לעשות. מאחר שאף פעם לא מפגינים את האהבה האלוהית, אותה "שריפה" שמתרחשת באהבה היא תמיד ללא "עשן", כלומר, ללא החצנה. הביטוי החיצוני של אהבת-אלוהים יכול לפעמים להגיע עד כדי גבורה, אך כל הפגנה של אהבה לאלוהים למען יראו אחרים היא בבחינת עלבון לאלוהים. לכן כביר אומר שבשעת המדיטציה^{14,13} כאשר משהו מתיישב באסאן (תנוחה) כדי לעשות מדיטציה על אלוהים, עליו ללמוד להימנע באותו זמן מכל החצנה שהיא, כגון נענוע הגוף, אפילו אם דבר זה גורם לו עונג.

בהשוואה לחלומותינו החיים הפיזיים הם אמנם ממשיים. באותו אופן, בהשוואה לממשות הנתיב-הרוחני*, העולם וכל החיים הארציים הנם חלום ריק של האדם. אך מאחר שהעולם וכל ההתנסויות בו הן אשלייתיות, כך גם הנתיב-הרוחני אשר מוביל לממשות-האלוהית. לראשון אפשר לקרוא אשליה מתעתעת ולשני – אשליה ממשית. בכל זאת, למרות ההבדל העצום ביניהם, שניהם אשליה, משום שרק אלוהים עצמו הוא הממשות היחידה.

כאשר דעת** מושגת, הבורות מסתלקת. אולם כדי שהבורות תיעלם, מן ההכרח להשיג דעת. מחד, אלוהים והיכולת של האדם לראות ולהיות אחד עם אלוהים קיימים כל העת, ומאידך, האמת-האלוהית נסתרת מהאדם כל עוד לא עלה על הנתיב-הרוחני או הגיע למימוש-אלוהי. דבר זה נראה כסתירה והיא נובעת משתי סיבות: בורות האדם לגבי האמת-האלוהית, והעובדה שהאמת-האלוהית מצויה מעבר ליכולת ההיגיון, והרבה, הרבה מעבר לספירה של השכל. עובדה בסיסית היא שהאדם היה לאלוהים והאדם יכול להיות אלוהים, מהסיבה הפשוטה, שביודעין או שלא ביודעין, האדם הוא אלוהים. אך כל עוד בורותו של האדם נמשכת, נראה כביכול שאין סוף לריבויים השונים של הדברים האשלייתיים. כאשר דעת אלוהית מושגת, הוא נוכח שאין סוף לאחדות הבלתי ניתנת לחלוקה של אלוהים. ההפרדה לכאורה בין האדם לאלוהים, שנובעת מהאשליה של הדואליות הקוסמית, מכונה תמיד בפי המאסטרים "צעף" או "וילון" חוצצים. חאפזי (Hafiz), אשר היה מאסטר מושלם ומשורר דגול, אומר:

"אין כל מחסום בין האהוב לאהוב, חאפזי
סלק את עצמך הצדה, אתה עצמך הוא המעטה
שמכסה על העצמי-האלוהי."

בהתייחסו להסרה של שבעת קפלי הצעיף, אומר כביר:
"פתח את קפלי צעיפך, ומצא את אלוהים."

* נתיב-רוחני = the path
** (במובן של "חכמה" לעומת ידע ארצי. העורך)

חלק 7

שבעת קפלי הצעיף

כביר (Kabir) היה מאסטר מושלם בנוסף להיותו משורר. ספר שיריו, כבירוואני (Kabirwani), מתייחד מספרי שירה אחרים בשל היגדיו המוארים על אלוהים, האהבה לאלוהים, הנתיב-האלוהי והבריאה האשלייתית. מאחר שהיה מאסטר מושלם, דבריו של כביר פונים אל האדם ברחוב ואל החניך-הרוחני* גם יחד. הוא אינו מהסס לגלות, גם בדרך אלגורית וגם במילים ישירות, חלק מהסודות הרוחניים אשר, אף כי הם בהישג ידו של אדם רגיל, ידועים אך ורק למוארים רוחנית אשר רק הם מבינים לאשורה את המשמעות העמוקה המשתמעת מרוב אמירותיו.

ישנם יוגים (אלה שמתרגלים שיטה מסוימת של ידע אוטורי) היכולים מכוח עצמם לגרום לעילוי הגוף הפיזי שלהם כך שירחף באוויר בשעה שהם מצויים בסאמדהי זמני (samadhi, טרנס). ישנם כאלה שיכולים ללכת על פני המים או לעוף באוויר, בלי להיעזר באמצעים חיצוניים, אך כל זה אינו סימן או הוכחה לכך שהתנסו באהבה אלוהית. כאשר שוקלים נסים אלו על המאזניים הרוחניים אין להם כל ערך. למעשה, הסחר בנסים שעושה היוגי הממוצע הוא זר ומנוגד לנתיב-הרוחני, ולא זו בלבד אלא שהוא גורם לעיכוב של ממש בהתפתחותו האישית והתקדמותו הרוחנית.^{12,11} המקרה הבא בחייו של מאסטר הינדי מלמד על אדישותם של מאסטרים מושלמים, שהם האמת-האלוהית בהתגלמותה, לתופעות כאלו: יום אחד חיכה המאסטר ליד גדת הנהר לאחת מהמעבורות הקטנות המעבירות נוסעים לגדה השנייה תמורת תשלום פשוט של אנה אחת. יוגי אחד שראה אותו מחכה כך, ניגש אליו, חצה את הנהר כשהוא פוסע על פני המים הלך ושוב, ואמר, "כך הרבה יותר קל, האם לא כן?" המאסטר השיב בחיך, "כן, אך גם פחות ערך מהתשלום למעבורת – אנה אחת."

היכולת לתרגל שליטה מתמדת על התשוקות הנחותות שלנו אינה הישג פחות ערך. היכולת לעדן באופן קבוע את כל התשוקות היא בהחלט הישג גדול

* חניך-רוחני = initiate

הגונגט (*ghunghat*) אליו מתייחס כביר בשירו הוא החלק של הסארי שבו מכסה האישה את ראשה ופניה במספר קפלים; בלשון הרוחנית הוא מייצג את הקפלים הכבדים של הבורות שמסתירים מפני האדם את זהותו הממשית. הרמתם, קפל אחר קפל, מקביל למסע שעושה ההלך-הרוחני, שלב אחר שלב, מהמישור הראשון עד סוף המישור החמישי של הנתבי-האלוהי.

הצעף המפריד את האדם-השרוי-בבורות מאלוהים שהוא כל-יודע, הוא כה מעודן שאפילו הגבוהה והנאצלת במחשבות אינה יכולה לחדור בעדו. לצעף זה שבעה קפלים בשבעה צבעים עמוקים שונים. כל קפל קשור בקשר נפרד; כך ישנם שבעה קשרים לשבעת הקפלים. שבעת הצבעים מייצגים שבע תשוקות שורש, התואמות לשבעה רשמים בסיסיים, והם, תאוה, חמדנות, כעס, וכו', הקשורים לשבעת הנקבים של החושים בפנים: (1) פה, (2) נחיר ימני, (3) נחיר שמאלי (4) אוזן ימנית, (5) אוזן שמאלית, (6) עין ימנית, (7) עין שמאלית.

בממשות-האלוהית ובאותה ממשות-אלוהית היחידה, הנשמה היא **כל הזמן אלוהים** ללא ראשית וללא אחרית. האשליה המתעתעת מתחילה עם ירידתה של הנשמה בשבעה שלבים חומריים והאשליה הממשית מסתיימת עם עלייתה של הנשמה אל המישור הרוחני השביעי.

אלוהים הוא מאקרוקוסמוס, אלוהים הוא מיקרוקוסמוס ואלוהים הוא **כל הזמן** גם מעבר לשניהם. ביודעין אדם הוא גוף ואדם הוא גם נפש, אבל שלא ביודעין, כמו בעת השינה העמוקה, אדם הוא גם מעבר לשני אלה.

בהקבלה האדם אכן עשוי בצלם אלוהים. קודקודו מייצג את הוידניאן בהומיקה (*vidnyan bhumika*) ארש-א-אלה (*arsh-e-ala*), הוא המצב הרוחני הגבוה ביותר, או מושבו של בראהמן (*Brahman*). המצח מקביל לכניסה אל האלוהי. במרכז המצח, מעל לשתי העיניים החיצוניות מצוי מושב העין השלישית כאשר הצעף על שבעת קפליו מוסר לבסוף, האדם מסוגל אז, באמצעות העין השלישית, לראות את אלוהים פנים אל פנים והוא רואה את אלוהים באופן מוחשי וטבעי יותר ממה שהוא מסוגל בדרך כלל לראות, בעזרת שתי העיניים החיצוניות, את גופו או את העולם. כדי להגיע לכניסה אל האלוהי הממוקמת במצח, על האדם לחלוף דרך שבע הדלתות המיוצגות על ידי שבעת הנקבים הפיזיים בפניו.

הצלחתו של החניך-הרוחני לעלות על הנתבי-האלוהי באופן ממשי דומה להשגת שבעה הישגים במהלך אחד, ומתייחס לראשון מבין שבעת הקפלים של הצעף, כלומר: (1) התרת הקשר הראשון, (2) היעלמותו של הקפל הראשון, (3) דריסתן של תשוקות השורש הראשונות, (4) מחיקת הרשמים הבסיסיים התואמים, (5) לגמור אחת ולתמיד עם הראשון משבעת הצבעים העמוקים, הכהים, (6) כניסה דרך הדלת הראשונה (המיוצגת על ידי הפה), (7) עלייה

אל המישור הראשון בספירה הסבטלית, הפראן בהוואן (*pran bhuvan*) או העלם-א-מלאכות (*alam-e-malakut*).¹⁵

אדם רגיל מסוגל בחלומותיו לעשות שימוש **חלקי** בגופו הסבטלי עם מודעות סבטלית, אך רק בדברים הקשורים בהתנסויות גשמיות ובהתייחסות לאובייקטים גשמיים. כשם שהוא חווה את העולם הגשמי עם מודעות גשמית מלאה באמצעות הגוף הגשמי, כך החניך-הרוחני במישור הראשון מתחיל לחוות את העולם הסבטלי עם המודעות הסבטלית באמצעות הגוף הסבטלי שלו.

אם החניך-הרוחני מסוגל להמשיך הלאה ומצליח להתקדם, הוא ממשיך בספירה הסבטלית עד למישור הרביעי. התקדמות זו כרוכה ברצף השני והשלישי של שבעת ההישגים במהלך אחד, המקבילים לתוצאות שבעת ההישגים שהושגו בפעם הראשונה. המעבר דרך הדלת השנייה והשלישית (המיוצגים על ידי הנחיר הימני והשמאלי) מעצימים עוד יותר את האשליה הממשית, כלומר מגבירים את המודעות בנתבי-הרוחני. אחרי שהחניך-הרוחני חולף דרך הדלת השנייה, הוא מממש עוד יותר את הדברים המופלאים של העולם הסבטלי ובה בעת גובר הסיכון שילך לאיבוד במבוכי נפלאות אלו. הקסם המיסטי של הנתבי-הרוחני המצוי מעבר לדלת השלישית גובר עוד יותר, וכמותו גם הסיכון להיות שבו בקסמו. כשם שבעלי המודעות הגשמית מאמינים שהספירה הגשמית וההתנסות האשלייתית בה הם ממשיים, כך גם ההלך-הרוחני בספירה הסבטלית, כשהוא שקוע בנפלאות המישור בו הוא מצוי, עלול לטעות ולחשוב שזו הממשות-האלוהית המוחלטת. לכן לעתים קרובות נתקע ההלך-הרוחני במישור, מאחר והוא הולך שולל אחר ריגושי המישור ומאמין שהגיע ליעדו הסופי, עד שמאסטר או אפילו נשמות מודעות-מנטלי מסייעות לו על ידי דחיפתו למישור הבא.

ההישג הרביעי של שבעה הישגים במהלך אחד הוא הישג כפול משום שבעת ובעונה אחת (1) הקשרים הרביעי והחמישי מותרים, (2) הקפל הרביעי והחמישי נעלמים, (3) תשוקות השורש הרביעית והחמישית נדרסות, (4) הצבעים הרביעי והחמישי העמוקים, הכהים נעלמים, (5) הרשמים הבסיסיים היחסיים הרביעי והחמישי נמחקים, (6) חולפים דרך הדלתות הרביעית והחמישית (המיוצגות על ידי האוזן הימנית והשמאלית), (7) ההלך-הרוחני מגיע למישור הגבוה ביותר של הספירה הסבטלית, המישור הרביעי.

כפי שנאמר, המישור הרביעי הוא המישור של הזוהר הרוחני ושל הכוחות האלוהיים (אנוואר-אורטאג'אליאט או סידהים). הלך-רוחני* שהתקדם עד כאן מסוגל, בין דברים רבים אחרים, גם להחיות את המתים. הסכנה לעשות שימוש לא ראוי בכוחות אלו גדול מאוד והרה אסון. רק מעטים מאוד יכולים לחצות

* הלך-רוחני = pilgrim

גבהים מסחררים אלו באופן עצמאי, בבטחה וללא סיוע של מאסטר מושלם. עליהם אומר חאפז:

"על מפתן האהוב, היזהר מפיתויי השמיים,

שאם לא כן תמיט על עצמך מפלה

ותצנח ממרומי ההתקדמות והגדולה למעמקי ההשפלה וההרס."

במקרה כזה, נשללת מהאדם ההתקדמות הרוחנית שהשיג בנתיב־הרוחני, ולא זו בלבד אלא שהוא אף מושלך מהמקום שהשיג בתהליך האבולוציה הפיזיולוגית אל המצב של צורת־האבן.

כפי שכל דבר יכול לקרות לאדם המהלך בנתיב לא ידוע בחשכת הלילה, כך גם כל דבר יכול לקרות למי שעובר במישור הרביעי ללא ידו המנחה של המאסטר המושלם. לכן, למרות כל הזוהר המסנוור והעוצמה, פרק הזמן שבו חולפים במישור הרביעי מכונה במיסטיקה הנוצרית "הלילה האפל של הנשמה".*

אם ההלך־הרוחני המתקדם מסוגל בכלל לעמוד בפני הפיתויים והבוגדנות של הלילה האפל של הנשמה, הוא נכנס לספירה המנטלית (מאנו בהוואן או על־מ־א־ג־אברוט, *alam-e-jabrut, mano bhuvan*) בעזרת ההישג החמישי והסופי, שהוא כפל שבעה הישגים במהלך אחד, בדומה למה שהתרחש בהישג הרביעי. כל הקפלים של הצעיף מוסרים יחד עם הקשרים, התשוקות, הצבעים והרשמים התואמים; חולפים דרך הדלתות השישית והשביעית (המיוצגות על ידי עין ימין ועין שמאל) ומגיעים אל המישור החמישי של אור ואהבה.

אלה אשר הגיעו בשלום אל המישור החמישי הם הוואלי אללה (*wali Allah*) (שפירושו המילולי "חברים של אלוהים"). הראייה הפנימית שלהם, או העין השלישית, מפותחת עתה בשלמות, אך למרות שכל שבעת קפלי הצעיף נעלמו, הצעיף עצמו עדיין קיים. על כן ההלך־הרוחני עדיין אינו ניצב פנים אל פנים עם אלוהים ואינו יכול לראות את האהוב.

בגלל אהבתם הטהורה לאלוהים, שאינה מהולה באגו המתעתע, מיקומו של הלך־רוחני כזה במישור החמישי הוא בטוח, ואין כל אפשרות לנסיגה. באופן

* עבור מי שמצוי בנתיב־הרוחני הכוחות של המישור הרביעי משולים ל"שטן" שנהוג לראותו כמי שמדיח אנשים מדרך הישר. לולא העזרה בעתה של הסאדגורו דאניאנשוואר (*Sadguru Dnyaneshwar*), היוגי הגדול צ'אנג דווה (*Chang Deva*) היה נכשל במישור זה ממש. בדומה, כאשר באבא פאריד גאנג־שאקאר (*Baba Farid Ganje-Shakar*) הגיע לשלב זה, לא יכול היה להימנע מלבחון את כוחותיו בכך שגרם לציפורים שעפו לצנוח מתות ואחר כך ניסה להשיבן לחיים. גם הוא ניצל ממש בזמן על ידי אישה באה בימים, אשר הייתה קדושה מן המישור החמישי. לאחר מקרה זה נרקס קשר של קרבה בין באבא פאריד למאסטר שלו, שלבסוף סייע לו להגיע לקוטוביאיט (*qutubiyat*), כלומר להיות מאסטר מושלם.

מודע ולא מודע, וללא כל נזק לעצמם, הם יכולים ואמנם מעניקים עזרה עצומה לאחרים המצויים בספירות הסבטלית והגשמית.

מלבד מקרים נדירים, כמעט בלתי אפשרי להתקדם מכאן באופן עצמאי. בעזרתו או חסדו של מאסטר מושלם אפשר להסיר את הצעיף לחלוטין ובכך להגיע למישור השישי, המישור הגבוה ביותר של הספירה המנטלית, המישור של "הראייה האלוהית", הכניסה אל האלוהי (המיוצגת על ידי המצח), שם אפשר לראות באופן ממשי את אלוהים פנים אל פנים, בכל מקום ובכל דבר. דבר זה ידוע כוודאות (*conviction*) הנובעת מראייה.

הוודאות (יאקין, *yaqin*) של מי שמצויים בספירה הגשמית ומאמינים בקיומו של אלוהים מבוססת על אמונה פשוטה וטהורה. ודאות כזו היא איל־אול־יאקין (*ilm-ul-yaqin*) (ודאות אינטלקטואלית), והיא שונה מוודאות מבוססת יותר הבאה בהמשך:

1. ודאות שנובעת מתפיסה אינטואיטיבית (יאקין־אול־יאקין,

yaqin-ul-yaqin);

2. ודאות שנובעת מראייה (עין־אול־יאקין, *ain-ul-yaqin*);

3. ודאות שנובעת מהתנסות ממשית (האק־אול־יאקין,

Haqq-ul-yaqin).¹⁶

אלה שמצויים בנתיב־הרוחני, עד המישור השישי, יודעים שיש אלוהים, בביטחון אינטואיטיבי מוחלט (יאקין־אול־יאקין); הוודאות שלהם מבוססת על ידיעה בטוחה. אלה שמצויים במישור השישי רואים את אלוהים בכל מקום; הוודאות שלהם מבוססת על ראייה של ממש. לאלה שמצויים במישור השביעי יש ודאות שנובעת מהתנסות ממשית, מאחר שהתאחדו עם אלוהים.

ההלך־הרוחני המאוד מתקדם המצוי במישור השישי עדיין נמצא בתחום הדואליות. אף שהוא מצוי פנים אל פנים עם אלוהים, ה"רואה" וה"נראה" עדיין מופרדים על ידי תהום עמוקה עד מאוד שרק מגעו של מאסטר מושלם יכול לגשר על פניה. האדם יכול להשיג באופן עצמאי את חמשת ההישגים הראשונים, אולם הסרת הצעיף עצמו במישור החמישי מתאפשרת בדרך כלל בחד הנחייתו של המאסטר המושלם. בכל מקרה, הדילוג מהאשליה של המישור השישי אל הממשות־האלוהית של המישור השביעי הוא בלתי אפשרי באופן עצמאי ותלוי לחלוטין במגעו הישיר של אדם מושלם או של מאסטר מושלם (סאדגורו).

במישור השביעי, המישור של דעת, עוצמה ואושר אלוהי אינסופיים, הפרט מתמזג עם אלוהים ונעשה אלוהים, אדם מושלם לנצח המצוי מעבר לזמן. אין משמעות אז אם הגוף הפיזי ממשיך להתקיים או נושר. ככלל, הקליפה הגשמית נושרת זמן קצר לאחר המימוש־האלוהי, אך במקרים אחדים הגוף הפיזי ממשיך

להתקיים זמן רב. אלה שהגיעו למימוש-אלוהי נקראים מאגיוזבים או בראהמי בהוטים.

שוב, רק בעזרתו הישירה והאישית של מאסטר מושלם יכול אחד מאלה שהגיעו למימוש-אלוהי לחזור לשלב של אדם רגיל, שבו ישוב למודעות של כל הספירות (גשמית, סבטלית ומנטלית) כשהוא משמר באותה עת את הממשות- האלוהית בשלמותה. אדם כזה הוא עתה איש-אלוהים, מאסטר מושלם, סאדגורו או קוטוב.

במקום שהאור שורה בו, אין עוד חשכה. במקום שיש בו דעת, הבורות נעדרת. מאחר שהקפלים, הצעיף והתהום המפרידה מצויים כולם בתחום הבורות, המאסטר המושלם – אשר הוא "שמש" הדעת כולה – יכול כהרף עין להעניק מימוש-אלוהי לכל מי שהוא חפץ*.

רק אלוהים ממשי, ומאחר שאנו שוכנים קבע באהוב האלוהי, כולנו אחד.

חלק 8

מצב המעבר-למעבר של אלוהים, הדחף הראשון ומחזור האבולוציה והאינבולוציה של המודעות

מצב המעבר-למעבר של אלוהים

אם נתחיל עם מה שמעבר לבראשית, הרי שקיים שם המצב המקורי של מצב המעבר-למעבר* של אלוהים או פאראטפאר פאראבראהמה (*Paratpar Parabrahma*). זהו המצב המקורי של "אלוהים-הווה". במונחים סופיים נאמר שמצב זה הוא המצב של ווארה-אול-ווארה (*Wara-ul-Wara*).

במצב מקורי זה של "אלוהים-הווה" שורר ריק מוחלט ובלתי מוגבל.

בריק מוחלט זה אין כל התגלות** של מצב מודע או בלתי-מודע של אלוהים, אף אין התגלות של מודעות או חוסר-מודעות של אלוהים. אין גם "אני" בלתי מוגבל – האגו-האלוהי או האגו האוניברסלי – גם אין "אני" מוגבל או אגו אינדיבידואלי. אין נפש אוניברסלית ואין נפש מוגבלת. אין אנרגיה בלתי מוגבלת וגם אין אנרגיה מוגבלת. אין גוף אוניברסלי – מהאקאראנה שארי (*Mahakarana sharir*) – ואין גוף מוגבל. אין יקומים וגם אין עולמות. אין אפילו מודעות למודעות – מהאצייטניה (*Mahachaitanya*) – או להיעדר מודעות.

מצב זה הוא באופן מוחלט מצב הריק המקורי הלא מוגבל והמוחלט של אלוהים, שאינו מצב הנירגונה-ניראקאר (*nirguna nirakar*), אף אינו

* מצב המעבר-למעבר של אלוהים = the Beyond the Beyond State of God

מצב הריק המקורי של "אלוהים הווה".

** התגלות = manifestation; נסתר = latent

בחרתי בתרגום להשתמש בצמד המילים: נגלה ונסתר. המונח manifestation, על כל הטייתו, תורגם למתגלה במובן של התגלות ומימוש ההיבט האלוהי באדם ובכל תופעות הבריאה. מהר באבא אמר שבמהלך 100 שנה מיום עזיבתו את הגוף נהיה עדים להתגלות זו באופן הולך וגובר. המילה latent תורגמה לנסתר ומתייחסת לכלום או לכלומיות הנסתרים בתוך הכוליות האלוהית, מהם נובעים הקיום והיקום האשלייתיים שהם אך צלו של אלוהים ועל כן אין בהם ממש. (מתרגמת)

* [ראו גם: מהר באבא, "The Fabric of the Universe", Beams from Meher Baba on the, Spiritual Panorama, עמ' 13-15.

וגם: מהר באבא, "The Ways to the Path and Its States and Stages", Listen, Humanity, סופר ונערך על ידי ד' א' סטיבנס (ניו-יורק, 1957, Dodd, Mead and Company) עמ' 160-162, העורך]

הסאגונה-סאקאר (saguna-sakar) של אלוהים - שבהם "אלוהים-הווה" "ומודעות נעדרת".

כאשר אומרים "אלוהים הווה", הדבר מתאר את המצב אשר שורר מעבר לתחילת ההתחלה של הבריאה.

מצב זה של אלוהים-הווה מכונה גם "מצב השינה העמוקה המקורית האלוהית של אלוהים" במצב המעבר-למעבר.

מצב אלוהים-הווה הוא מצב של אינסופיות. אינסופיות מעצם היותה אינסופית היא הכל. כלומר "הכל" הוא טבעה של האינסופיות.

כל מעצם היותו הכל כולל בתוכו אפילו את "הכלום", שאלמלא כן לא יכול הכל להיות אכן הכל. כלום זה נסתר* בתוך הכל. אבל הכלום, מאחר שהוא אכן כלום, מעצם מהות היותו כלום הוא ממש לא כלום.

מאחר וכלום זה נסתר בכל, הכלומיות של הכלום חדורה בתוך הכל כמהות נסתרת.

כך, באינסופיות מצב אלוהים-הווה כל מה שנסתר בטבע האינסופיות, אשר היא הכל, הוא הכלום. על כן כל מה שנסתר בתוך הכל הוא של הכלום.

בקצרה, מלבד אינסופיותה של האינסופיות, כל יתר הדברים נסתרים במצב אלוהים-הווה של הכל; וכל הנסתר הוא מן הכלום, על כל היבטיו ככלומיות.

במצב אלוהים-הווה שהכלום נסתר בו, המודעות באופן אוטומטי גם קיימת ככלום בגלל טבע הכלומיות. בהתאם, המודעות במצב המעבר-למעבר של אלוהים היא תמיד לעד נסתרת באלוהים, אשר מטבעו הוא הכל - אינסופי, בלתי מוגבל ולא כבול. כך באופן אוטומטי, מטבע היותו הכל, יש באלוהים במצב אלוהים-הווה עוצמה אינסופית, דעת אינסופית, אושר אלוהי אינסופי וכל אשר הוא מלא הוד או יופי באורח אינסופי ולעולמי עד.

כיוון שאלוהים הוא הכל והאינסוף, הרי שהיפוכו של הכל, שהוא הכלום, חייב להיות מאוד סופי.

על כן הכלום נסתר במצב אלוהים-הווה כסופי ביותר; או במצב האינסופי של אלוהים שהוא הכל, נסתר המצב המאוד סופי של הכלום.

אין זה אלא טבעי שכאשר כלום נסתר ומאוד סופי זה מתגלה, מן הסתם יתגלה כמאוד סופי.

אך הפרדוקס הוא שכאשר כלום מאוד סופי זה מתגלה, התגלותו מתרחבת ומתפשטת בהדרגה עד אינסוף.

הדבר שמעניק אינסופיות לכלום מאוד סופי זה הוא טבע-השילוש הנסתר של אלוהים עצמו של עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי. בשל היותם טבעו של אלוהים, הם בהכרח חדורים באופן נסתר בתוך אינסופיות מצב

* נסתר = latent; נגלה = manifest; ראו הערה מעמוד קודם.

אלוהים-הווה. באופן טבעי טבע-שילוש אינסופי זה עוטר גם את הכלום המאוד סופי כאשר הוא נסתר באינסופיות של הכל.

נקודת "אום" (Om)

על כן, כאשר כלום מאוד סופי זה מתגלה ככלומיות, התגלות הכלום המאוד סופי כרוכה עם ההקרנה הברזמנית של טבע-השילוש האינסופי הנסתר של אלוהים החדור בכל שגורם לכלום להמשיך להתרחב ולהתפשט. כלום מאוד סופי זה מתרחב ומתפשט בהדרגה עד אינסוף וכביכול מתגלה ככלומיות אינסופית או כבריאה; על כן אפשר לכנות את היקום של הכלומיות, אשר הוא אשלייתי, "צלו" של אלוהים, ומאחר שאלוהים הוא אינסופי, גם צלו הוא אינסופי.*

כאשר מתגלה הכלום, אשר הוא סופי ביותר ונסתר בתוך הכל, הוא מוקרן החוצה מתוך הנקודה המאוד סופית המצויה בתוך הכל בו קיים הכלום כמאוד סופי.

הנקודה המאוד סופית שממנה הכלום מוקרן החוצה ככלומיות מכונה נקודת הבריאה או נקודת האום (Om). מטבע הדברים קיימת נקודת בריאה זו גם בכל, כלומר באלוהים במצב המעבר-למעבר.

כך הכלום המאוד סופי מוקרן כבריאה מתוך הכל האינסופי דרך "נקודת הבריאה" המאוד סופית, אל תוך אינסוף האינסופיות של מצב אלוהים-הווה. בקצרה, כאשר הכלום המאוד סופי מוקרן ככלומיות דרך נקודת הבריאה המאוד סופית, אשר גם היא מצויה באינסוף החדור בטבע-השילוש האינסופי של אלוהים, ההקרנה של הכלומיות המאוד סופית - הנתמכת על ידי טבע-השילוש האינסופי השורה בכל של אלוהים וכרוכה בו - מתרחבת ומתפשטת בהדרגה עד אינסוף ומתגלה כביכול ככלומיות אינסופית או כבריאה האינסופית.

הדחף או לאהאר (Lahar)

הסיבה אשר גרמה לכלום המאוד סופי, הנסתר בכל האינסופי, להתגלות ככלומיות אינסופית, היא הסיבה המקורית המכונה "הסיבה".**

* כל הבריאה התגלתה מתוך הכלום. מתוך הכלום הגיחו שני דברים, אבולוציה והתרבות. מתוך הכלום, שבעה מצבים של גז נוצרו. מצב ההתפתחות השביעי הוא מימן. האבולוציה וההתרבות נוצרו מתוך מצב גז שביעי זה.

אפשר לראות את הבריאה כאחת עם האבולוציה משום שהכל בשבעה שלבים: שבעה שלבי התרבות, שבעה שלבי אבולוציה, ושבעה שלבי אינבולוציה. על כן נאמר שאלוהים ברא את היקום בשבעה ימים. מתוך הכלום יצאו בעת ובעונה אחת הצל המאוד סופי והצל האינסופי.

** סיבה = cause. מהצמד סיבה ותוצאה.

סיבה זו אינה אלה הדחף* או לאהאר של אלוהים. דחף מקורי זה יכול גם להקרא "המילה" הראשונה אשר ביטא אלוהים – "מי אני?" האינסופיות של מצב אלוהים-הווה עשתה את אלוהים עצמאי לחלוטין, ומטבע היותו עצמאי לחלוטין אין זה אלא טבעי לאלוהים לפעול על פי הדחף האינסופי שלו כדי להתנסות ולהנות מאינסופיותו. לפעול על פי הדחף הינו תמיד סימן לטבע עצמאי, משום שהיענות לדחף מאפיינת את הטבע העצמאי. הדחף המקורי האינסופי הוא האחראי לסיבה שגרמה לכל-מה-שנסתר ואשר היה של הכלום להתגלות ככלומיות.

אך לפני שאלוהים פעל בהתאם לדחף האינסופי המקורי שלו, שגרם לכל-מה-שנסתר ואשר היה של הכלום להתגלות, דחף זה של אלוהים היה בעצמו נסתר ככלום בתוך הכל של אינסופיות העצמאות המוחלטת של אלוהים במצב אלוהים-הווה.

איך אם כן מתאפשר לדחף האינסופי המקורי הנסתר לעלות באלוהים ולגרום לעצמו ולכל מה שנסתר ואשר הוא של הכלום להתגלות ככלומיות? אחר הכל הדחף אינו אלא דחף; ומעצם טבעו הוא כזה שהשאלות "מדוע-למה-ומתי" אין להן מקום בטבעו. דחף יכול להתעורר בכל רגע; הוא יכול להתעורר עכשיו או אחרי כמה חודשים או שנים, והוא יכול שלא להתעורר כלל. בדומה, הדחף המקורי האינסופי אחר הכל דחף הוא, ויתרה מזו, הוא דחף של אלוהים במצב של אינסופיותו! ייתכן שדחף זה לא יעלה באלוהים כלל; ואם הוא אכן עולה ברגע מסויים או אחרי אלפי שנים או מיליוני מחזורים, אין להתפלא על כך.

כך קרה, שהדחף המקורי האינסופי של אלוהים במצב אינסופיותו עלה פעם; והוא עלה באופן ספונטני ובפתאומיות באלוהים העצמאי לחלוטין אשר הוא נצחי לנצח. על כן דחף זה שעלה פעם הוא שהתחיל את ראשית כל הדברים בבריאה. בקצרה, הדחף המקורי האינסופי הנסתר של אלוהים במצבו האינסופי, ברגע שעלה באלוהים אשר הוא עצמאי לחלוטין, גרם לעצמו להתגלות, ובד בבד עם התגלותו גרם להתגלות כל מה שנסתר ואשר הוא של הכלום ככלומיות. כך שהדחף ברא את הכלום.

בואו נחזור על עיקרי הדברים ונראה כיצד הכלום האינסופי יצא מתוך הכל המאוד סופי:

אלוהים שמעבר הוא הכל האינסופי. את הכל האינסופי אפשר להשוות לאוקיינוס אינסופי, ובלתי מוגבל. על כן אוקיינוס בלתי מוגבל זה הוא הכל האינסופי. משום כך כל טיפה באוקיינוס זה היא הכל המאוד סופי. בקצרה,

* דחף = Whim. (הגחמה האלוהית).

הדחף המקורי

אלוהים מעבר-למעבר

מצב "הווה"

לא מודע לעצמי-האלוהי ולאשליה

אלוהים מעבר

מודע לעצמי-האלוהי ולשלושת ההיבטים האינסופיים

אך

לא מודע לאשליה
(אין תבנית או דגם)
מאחר שקיימת רק
"אחדות"

אלוהים

בורא-משמר-הורס

מודע לאשליה

לא מודע "לעצמי-האלוהי"

הדחף המקורי עלה ואלוהים כבורא, משמר והורס מתגלה עם כל אביריו

הבורא בעצמו הוא נברא
המשמר בעצמו הוא נשמר
ההורס בעצמו הוא נהרס

אם האוקיינוס האיינסופי הוא הכל האיינסופי אזי כל טיפה באוקיינוס היא הכל המאוד־סופי.

לפני שהדחף עלה באוקיינוס הבלתי מוגבל ולפני שהבריאה התגלתה, נקודת הבריאה (נקודת האום), אשר דרכה הבריאה נפלטת, מצויה היתה אף היא באוקיינוס הבלתי מוגבל שהוא הכל האיינסופי, משום שקודם לעליית הדחף שררה שלווה מושלמת שהייתה חדורה באוקיינוס האיינסופי; לא הייתה כל שאלה של "טיפות" של האוקיינוס ולא הייתה כל נפרדות. היה אוקיינוס בלתי מוגבל ככל אינסופי. ברגע שהדחף עלה בכל האיינסופי, נקודת הבריאה או נקודת האום התגלתה (manifested) ככל מאוד סופי.

הכלום האיינסופי היה נסתר בכל האיינסופי, אך כאשר הדחף עלה, הכלום האיינסופי התגלה דרך הכל המאוד סופי, אשר הוא נקודת האום. כך, דרך הכל המאוד סופי, הכלום האיינסופי נפלט בהדרגה, מתגלה ומתרחב עד אינסוף.

בה בעת עם הקרנת הכלום הנסתר ועם התגלות הכלומיות, המודעות אשר הייתה קיימת ככלום ונסתרת באינסופיות מצב אלוהים־הווה, גם היא הוקרנה והתגלתה בהדרגה כמודעות של אלוהים, וגרמה לאלוהים להתנסות בעצמו כאלוהים הבורא של כל הדברים שהוקרנו ככלומיות מתוך מצב היותו הכל. בהמשך, ברוכשו בהדרגה מודעות מלאה, אלוהים במצב הבורא מסתבך במבוך הכלומיות המאוד סופית הנתפסת כאינסופית, שטבע־השילוש האיינסופי שלו עצמו הוא שמרחיב אותה ותומך בה.

הפרדוקס האירוני הוא שהאיינסופיות של אלוהים היא שגורמת קשיים אינסופיים לאלוהים להיחלץ מהתעתוע האיינסופי של הכלומיות אשר ממשיכה להתרחב ולהתפשט עד אינסוף. זאת מפני שהיא כרוכה בטבע־השילוש האיינסופי של אלוהים, אשר הוא עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי.¹⁷ אך הסתבכות זו היא הכרחית לחלוטין כדי שאלוהים באינסופיות מצב אלוהים־הווה ישיג מודעות מלאה ומוחלטת למען עצמו על ממשותו האיינסופית, ובדרך זו יתנסה באופן מודע בטבע־השילוש הבלתי כבול, הבלתי מוגבל, והאיינסופי של עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי.

עובדת יסוד היא שמרגע שהושגה מודעות מלאה שוב לא ניתן לאבדה. היא נשארת לנצח, בין שהמודעות המלאה שהושגה היא מודעות של הכלומיות המתעתעת שחווים אותה כממשית, ובין שהמודעות היא מודעות של הממשות־האלוהית עצמה.

בסופו של דבר המודעות אכן גורמת לאלוהים לממש את ממשות הווייתו אחרי שאותה מודעות מגיעה לבשלות מלאה. המודעות בשלה לגמרי לממש את הממשות־האלוהית רק לאחר שהיא צומחת מתוך המודעות, כביכול, של התעתוע. מודעות זו של התעתוע שנתפס כממשי נעשית כה עזה במהלך האבולוציה של

המודעות, עד שהמודעות, הספוגה כולה במודעות מתעתעת, גורמת לאלוהים להיות מודע רק לתעתוע, אשר נחוה על ידי אלוהים כממשי. כלומר, אלוהים כבורא חוה בטעות את התופעות של הכלום כאילו יש בהן ממש והן הכל.

כדי שהמודעות הנסתרת של אלוהים במצב אלוהים-הוה תאפשר לאלוהים לממש את הממשות הנצחית שלו, ההקרנה של מודעות זו הנסתרת בכל (אשר בזמן שהיא מוקרנת כלפי חוץ היא מתמקדת על האינסופיות המתעתעת של הכלומיות) צריכה להיאסף פנימה. בעזרת היאספות פנימה, מתמקדת המודעות ומתרכזת באינסופיות הכל (שמתוכה הוקרנה החוצה והיא שעוררה התנסות באינסופיות הכלומיות במקום התנסות באינסופיות הכל).

כאמור, כאשר המודעות שהוקרנה נאספת פנימה או משלימה את האינבולוציה שלה במלואה, אותה כלומיות, שפעם נחוותה כממשות, נעלמת באופן אוטומטי מבחינתה של המודעות אשר ממוקדת עתה לחלוטין על הממשות הנצחית של אינסופיותו של אלוהים.

בקצרה, אין כל מודעות חדשה שיש להשיגה כדי לממש את הממשות האלוהית – את הנצחי. אין זו אלא אותה מודעות הנסתרת בכל. כאשר מודעות זו מגיחה מתוך הכלום היא מתפתחת בהתחלה בהדרגה בתהליך האבולוציה, מתחברת אל הכלומיות ולכן חווה את הכלומיות כממשית. כאשר האבולוציה של המודעות נשלמת במלואה, אותה מודעות גורמת לאלוהים להתנסות בכלומיות המתעתעת המתרחבת ומתפשטת עד אין קץ כאילו היא ממשית ואינסופית. שוב, כאשר מודעות מלאה ושלמה זו מגיעה לבשלות מלאה ושלמה באמצעות האינבולוציה שלה, היא מזהה את הממשות האלוהית האינסופית כממשות האחת ויחידה ומעניקה לאלוהים את ההתנסות של מצבו הממשי הנצחי והאינסופי.

אלוהים במצבו המקורי של אינסופיות הוא אינסופי לנצח בגלל טבע-השילוש שלו האינסופי, הבלתי כבול והבלתי מוגבל של עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי. מאחר שאלוהים הוה לעד, ההבדל היחידי למעשה בין המצב המקורי של אלוהים לבין המצבים החדשים שאלוהים רוכש הוא של המודעות שהשיג באופן הדרגתי באמצעות רשמים של הכלומיות שהוקרנה.

אלוהים במצב אלוהים-הוה המקורי שלו אינו מודע לקיומו האינסופי הנצחי וגם לא לטבע האינסופי שלו אף כי הוא קיים באופן אינסופי ונצחי. בשל הדחף האינסופי שלו עצמו אלוהים רוכש מודעות של ממשותו ומממש את העצמי-האלוהי האינסופי, הנצחי והבלתי מוגבל שלו כדי להתנסות בטבע-השילוש הלא כבול, הבלתי מוגבל והאינסופי שלו.

כך אלוהים, עם מצב המודעות הנצחי שזה עתה רכש, מודע ולנצח ער למצבו המקורי המעֲבֵר-למעֲבֵר של אלוהים-הוה, שהוא בלתי-מודע לעולמי עד לאינסופיות מצב אלוהים-הוה שלו. על כן המטרה היא לממש את מצב-אלוהים הנצחי והאינסופי במודע.

כפי שכבר תיארנו, המצב המקורי של אלוהים הוא אותו מצב של ריק בלתי מוגבל ומוחלט שבו אלוהים הוה ומודעות איננה. מצב זה הוא מצב השינה העמוקה האלוהית המקורית של אלוהים מעבר לתחילת בראשית הבריאה.

הדחף המקורי האינסופי של אלוהים כ"סיבה" הוא האחראי לשבירת הקסם של מצב השינה העמוקה האלוהית המקורית של אלוהים. הפועל היוצא ממנו, כלומר הבריאה, מכונה ה"תוצאה".

כדי להבין היטב את מצב השינה העמוקה האלוהית וכדי להבין ביתר בהירות את כל מה שמתרחש מיד לאחר שהדחף המקורי האינסופי עולה באלוהים, ומעורר אותו מתוך השינה העמוקה האלוהית, הבה נשווה את מצב השינה העמוקה האלוהית של אלוהים לשינה העמוקה של האדם.

מצב השינה העמוקה של האדם זהה ממש למצב השינה העמוקה האלוהית המקורית של אלוהים. אלוהים במצב אלוהים-הוה שרוי לנצח במצב השינה העמוקה האלוהית המקורית, ואילו אלוהים במצב האנושי מתנסה מדי יום במצב השינה העמוקה ובמצב הערות לסירוגין.

אלוהים הנצחי, האינסופי, חסר הרשמים וחסר הצורה, חווה את עצמו כצורות או ישויות סופיות, מוגבלות, דוממות או מחוננות חיים רק בגלל התגלות הרושם המאוד-סופי הראשון של הכלום אשר התגלה ככלומיות.

בשלב מסוים באבולוציה של המודעות, הרשמים של הכלום מקנים לאלוהים את ההתנסות של המצב האנושי.

רשמים אלו של הכלום אינם אלא תולדת הרושם הראשון המאוד-סופי המקורי שנקלט על ידי קרן המודעות הראשונה המאוד-סופית של אלוהים. זו התגלתה בשעה שהדחף האינסופי המקורי הנסתר התעורר באלוהים והקרין את כל מה שנסתר בכלום המאוד-סופי ככלומיות.

הרושם המאוד-סופי המקורי הוכפל והתרבה בד בבד עם האבולוציה שהתרחשה בזרם הדק של מודעות מאוד-סופית מקורית

המודעות בתהליך אבולוציוני הולך ומתגבר התנסות באינספור הרשמים השונים אשר נוצרו בדרך זו, באמצעות אינספור אמצעי ביטוי שונים של צורות סופיות או גשמיות, משום שעל המודעות בהכרח להתנסות ברשמים אשר נוצרו, אך כדי שהמודעות תתנסה ברשמים, אמצעי ביטוי הולמים הם הכרחיים.

כך ממשיכה האבולוציה של המודעות לפתח מודעות הולכת וגוברת בהתאמה עם האבולוציה של צורות גשמיות של סוגים יותר ויותר נעלים יחסית, כדי להתנסות ברשמים אשר נצברו בשל החיבור עם סוגים קודמים נחותים יחסית של אמצעי ביטוי גשמיים.

בקצרה, הרושם הראשון המאוד-סופי של הדחף האינסופי המקורי שהתעורר באלוהים הקנה לאלוהים האינסופי הבלתי-מודע את המודעות המאוד-סופית. בהדרגה, הוכפלו הרשמים השונים והתרבו והשיגו מודעות סופית הולכת וגוברת

עבור אלוהים, עד שלבסוף האבולוציה של המודעות הושלמה כאשר הרשמים של המודעות המלאה שהושגה גרמו לאלוהים להזדהות עם הצורה האנושית. עתה משהשיג אלוהים מודעות מלאה בצורת אנוש, אין עוד צורך בצורות נעלות נוספות כדי להמשיך ולפתח את המודעות, מאחר שהמודעות אשר הושגה היא מלאה ושלמה.

המודעות, במהלך האבולוציה שלה, גורמת לאלוהים להזדהות באופן מודע עם צורות גשמיות סופיות שונות – דוממות ומחוננות חיים. באותה עת אך באופן לא מודע היא גם גורמת לאלוהים להזדהות עם הצורה הסבטלית המוגבלת והצורה המנטלית המוגבלת שלו. צורות אלו מחוברות עם הצורה הגשמית המוגבלת של אלוהים בחיבור בלתי מודע, משולב והומוגני לכל אורך תהליך האבולוציה של המודעות, החל מרגע התגלות ההקרנה המקורית הראשונית של הכלום הנסתר בכל.

אין זה אלא טבעי שיחד עם האבולוציה של מודעות הולכת וגוברת של אלוהים, האבולוציה של הצורות הסבטלית והמנטלית המוגבלות והסופיות מתרחשת גם היא בד בבד, עד שבצורה הגשמית האנושית הצורות הסבטלית והמנטלית המוגבלות של אלוהים השלימו את התפתחותן.

אף כי אלוהים השיג מודעות מלאה בצורה האנושית, ואף כי הצורות הסבטלית והמנטלית המוגבלות גם הן הגיעו למלוא התפתחותן בצורה האנושית, בכל זאת המודעות המלאה אשר הושגה באופן כזה היא רק של הגשמי והיא מקנה התנסויות אך ורק של העולם הגשמי. לכן, המודעות המלאה שהושגה עדיין אינה מודעת לצורות הסבטלית והמנטלית ואף אינה מתנסה באופן מודע בעולמות הסבטלי והמנטלי.

בקצרה, אף כי אלוהים במצב האנושי השיג מודעות מלאה ושלמה, עדיין אין הוא מודע לאנרגיה המוגבלת שלו של הצורה הסבטלית ואף לא לנפש המוגבלת שלו של הצורה המנטלית. הוא ער ומודע עוד פחות לעובדת היותו אלוהים שאינו ניתן לחלוקה, נצחי ואינסופי בעל עוצמה בלתי כבולה ודעת בלתי מוגבלת. בשלב זה אלוהים מודע באופן מלא רק לזהותו עם הצורה האנושית על היבטיה הגשמיים השונים, ומתנסה בשלמות רק בעולם הגשמי כבן-אנוש רגיל של העולם בגוף של גבר או אישה.

אך המודעות של האדם יחד עם הצורה המנטלית כנפש, הצורה הסבטלית כאנרגיה והצורה הגשמית כגוף כולם תולדת ההתגלות של הכלום המאוד-סופי ככלומיות אינסופית אשר הייתה נסתרת במצב אלוהים-הווה. במילים אחרות, הנפש המוגבלת, האנרגיה המוגבלת והגוף הסופי הם כולם של הכלום, והמודעות לנפש המוגבלת, לאנרגיה המוגבלת ולגוף הסופי גם היא של הכלום.

הנפש (mind) היא מושב התשוקות והמחשבות באדם, האנרגיה היא מושב הכוח והמרץ, והגוף, המסמל שמחה, הוא מושב השמחה והסבל. על כן תשוקות

ומחשבות אלו, הכוח והמרץ, השמחה והסבל הם באופן תואם ההיבטים הסופיים של הנפש המוגבלת, האנרגיה המוגבלת והגוף המוגבל של האדם.

אף כי היבטים אלה של יסודותיו הסופיים של טבע השילוש של האדם – הנפש, האנרגיה והגוף (המסמל שמחה) – הם סופיים, כיוון שהם פועל יוצא של התגלות הכלום המאוד סופי, בכל זאת אותם היבטים סופיים של נפש, אנרגיה וגוף מביאים לידי ביטוי את יכולותיהם עד אינסוף.

זאת משום שכל אחד מיסודותיו הסופיים של טבע שילוש זה של האדם* – האנרגיה, הנפש והגוף (המסמל שמחה) – כרוך ונתמך על ידי כל אחד משלושת היסודות האינסופיים של טבע-השילוש של אלוהים* (סאט-צ'יט-אננד, sat-chit-anand), עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי.

עובדה היא שכאשר טבע-השילוש האינסופי הנסתר של אלוהים מתגלה באופן הדרגתי מתוך ההקרנה ההדרגתית של הכלום הסופי, ובשעה שההקרנה של הכלום הסופי ככלומיות מתחילה להיראות ומתגלה עד אינסוף, אותו טבע-שילוש אינסופי של אלוהים, בשלב זה של ההתגלות, מוטבע בתוך האינסופיות המתעתעת של הכלומיות ובא לידי ביטוי כטבע השילוש הסופי של האדם עם יכולות שניתן להביאן לידי ביטוי עד אינסוף.

את האופן שבו (1) הנפש, (2) האנרגיה ו-(3) הגוף, כטבע השילוש של האדם, מביאים לידי ביטוי את יכולותיהם עד אינסוף באשליה אפשר לחוות בבהירות באמצעות (1) הנפש בעלת יכולת ההמצאה של המדען, אשר אינסוף תגליותיו והמצאותיות; (2) באמצעות שחרור של אנרגיה אטומית בתוך האשליה. האנרגיה הגיעה לשלב שבו היא מאיימת בעוצמתה האשלייתית להשמיד את עצם הכלומיות אשר מתוכה הגיחה וממנה התפתחה לכדי עוצמה כה איומה; (3) באמצעות הגוף (המסמל שמחה). בזמנים אלו שהגוף מתקדם בקצב הקידמה האבולוציונית של הכלום, הוא רדוף דחף אינסופי לחפש אחר שמחה הולכת וגוברת עד שהשמחה נעשית בסיס חיי האשליה עצמם.

הסיבה היחידה לביטויים אינסופיים כאלה בשדה הכלומיות (אשר היא האשליה) היא משום שטבע השילוש הסופי הבסיסי של האדם – אנרגיה, נפש ושמחה של הכלומיות – נתמכת ומתמשכת עד אינסוף על ידי טבע-השילוש האינסופי הבסיסי של אלוהים – עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי של הכל.

* במקור באנגלית מופיעים:

טבע השילוש = triple nature. כאשר טבע השילוש מופיע ללא מקף הכוונה היא לטבע שילוש סופי המתייחס לאדם.

טבע-השילוש = trio-nature. כאשר טבע השילוש מופיע עם מקף הכוונה לטבע השילוש האינסופי המתייחס לאלוהים. (המתרגמת)

עוצמה אינסופית אינה מוגבלת ולעולם אין היא מתמעטת או ממצה את עצמה, בעוד שאנרגיה סופית, אף שהיא מקושרת עם העוצמה האינסופית, יכולה להתמעט ולהתמצות. זאת משום שאין היא אלא תוצאה של הכלום המתגלה כאנרגיה סופית של הכלומיות.

דעת אינסופית היא נצחית, אחידה ושורה בכל ועל כן היא מתמשכת ללא הפסקה. אך הנפש המוגבלת, אף שהיא מקושרת עם הדעת האינסופית, נכחדת ונעלמת בסופו של דבר משום שהיא תוצאה של הכלום המתגלה כנפש סופית של הכלומיות.

אושר אלוהי אינסופי הוא אושר אלוהי נצחי ומתמשך. מאחר והוא מתמיד לעד, אין לו היבט מנוגד. אך לעומת זאת, שמחה, אף שהיא מקושרת עם אושר אלוהי אינסופי, אינה מתמידה לעד ועל כן יש לה היבט מנוגד של סבל. שמחה סופית זו נעלמת, אף שהיא עצם תשתית חיי האדם, משום שהחיים עצמם הם בני חלוף. מאחר שחיי האשליה הם תוצאה של הכלום המתגלה כחיים של כלומיות, על חיים אלה להיכחד.

מגיע שלב שבמאמציו להגיע למימוש אלוהי האדם מאבד לבסוף את טבע השילוש הסופי הבסיסי שלו, כלומר הגוף (המסמל שמחה), האנרגיה והנפש, ומממש את טבע השילוש האינסופי הבסיסי של אושר אלוהי, עוצמה ודעת. במצב זה אדם מתנסה בכך שטבעו אינו הגוף הסופי (המסמל שמחה) אלא אושר אלוהי אינסופי; לא אנרגיה סופית אלא עוצמה אינסופית; לא נפש סופית אלא דעת אינסופית. כך האדם מאבד את טבע השילוש הסופי הבסיסי שלו ונוכח לדעת שטבע השילוש האינסופי הבסיסי של אלוהים שלו הוא. פרוש הדבר שטבע השילוש הסופי הבסיסי של האדם, אשר נתמך על ידי טבע השילוש האינסופי הבסיסי של אלוהים, ניתק מחיבורו לטבע השילוש האינסופי הבסיסי של אלוהים. אף כי האדם מאבד את טבע השילוש הסופי הבסיסי שלו הוא אינו מאבד את המודעות המלאה אשר השיג במאמציו משום שמודעות מלאה אשר הושגה אינה אובדת לעולם, פרט למקרה חמור של שימוש לרעה בכוחות של המישור הרביעי כפי שתואר קודם.

במצב זה, עם מודעות מלאה ושלמה, הגוף המוגבל והסופי (המסמל שמחה), האנרגיה המוגבלת והסופית והנפש המוגבלת והסופית כולם ניתקים לחלוטין מחיבורם התואם לאושר האלוהי, לעוצמה ולדעת הלא מוגבלים והאינסופיים. זה השלב שבו האדם מודע לגמרי אך כבר אינו מתנסה בכלומיות המתעתעת והסופית כממשית ואינסופית. לגוף (המסמל שמחה), לאנרגיה ולנפש על רשמיהם הסופיים, אשר היו חיוניים להענקת התנסות בכלומיות, אין עוד אחיזה על מודעות האדם. הם מתנתקים עתה מחיבורם פשוט נעלמים ממוקד המודעות. הם חייבים להיעלם משום שמעצם טבעם היו של הכלום הסופי, אשר הוא פשוטו כמשמעו כלום מוחלט.

אך לפני שהגוף, האנרגיה והנפש מאבדים סופית את אחיזתם על מודעות האדם, ישנה התנסות עיקרית אחת שהאדם מתנסה בה מדי יום בחייו, והיא השינה וההתעוררות מדי יום.

התנסות בסיסית זו באדם רגיל באה לידי ביטוי בשלושה מצבים עיקריים בחיי היום יום שלו:

המצב הראשון הוא מצב של שינה עמוקה או מצב של חוסר מודעות מוחלט לעצמי האלוהי באדם.

המצב השני הוא מצב החלימה או מצבי מודעות חלקית או ערות חלקית.

המצב השלישי הוא מצב הערות המוחלט או מצב המודעות המלאה לעצמי האלוהי באדם כאדם.

ועתה, מודעות באדם היא **חיים** באדם, וחיי האדם נעשים מודעים באמצעות **פעולות** האדם. פעולות האדם הן פועל יוצא של רשמי האדם ולהפך. רשמים אלו של האדם נקלטים ומוטבעים בנפשו של האדם על ידי פעולות. רשמים ופעולות תלויים על כן זה בזה משום שרשמים מוזנים על ידי פעולות ופעולות מונעות על ידי רשמים.

כפי שכבר נאמר, ניתן לעקוב אחר מקור הרשמים עד מוצאם הקדום בכלום הנסתר בכל, כלומר באלוהים השרוי במצב אלוהים-הווה. כאשר הכלום התגלה לראשונה ככלומיות בצורה של הבריאה, ההתגלות הבראשיתית של הכלום חוללה את תחילתה של מודעות מזערית באלוהים וכך התגלה הרושם הראשון של הכלומיות. הרשמים בתהליך האבולוציה של המודעות הם תולדת רושם ראשון זה.

בהתאם, כל הרשמים הם של הכלום. מאחר שכלום פשוטו כמשמעו כלום, רשמים אלה הם כמובן רק רשמים ותו לא. אך משום שבאמצעות רשמי כלום אלה עצמם האבולוציה של המודעות הגיעה למלוא התפתחותה באדם, המודעות של האדם כרוכה ברשמי כלום אלה וגורמת לאדם להתנסות במודע בכלום המתעתע כאילו הוא הכל ויש בו ממש.

לרשמים מטבעם יש תפקיד חיוני בחיי האדם עד שהם נמחים כליל ובכך מחלצים ומשחררים את המודעות מההתנסות בכלום המתעתע כאילו הוא הכל ויש בו ממש. המודעות, כאשר היא נחלצת מאחיזתם של הרשמים, לא תתנסה עוד בכלום המתעתע כממשי, אלא תתנסה בממשות האלוהית כעצמי האלוהי הבלתי-מוגבל (כלומר אלוהים).

כל עוד הרשמים מתמידים וממשיכים להרשים את המודעות של האדם, רשמים אלה, המתעוררים לפעולה ונוצרים מכוח האנרגיה של האדם, מוטבעים בנפש האדם ללא הרף ונשמרים או מאוחסנים בתת-המודע שלו.

חלק מרשמים אלה נותרים רדומים בתת-המודע של האדם למשך שעות, ימים, או שנים, ולעתים גם לכמה משכי-חיים. אך רובם מוקרנים דרך התת-מודע של האדם בכל שנייה בחייו, בעודו מתנסה במצבי מודעות-חלקית ומודעות מלאה; כלומר, במצבי חלימה וערות, בהתאמה.

כאשר רשמים אלו נמצאים במצב רדום לחלוטין, האדם נמצא במצב השינה העמוקה. כאשר רשמים אלו מתחילים להיות מוקרנים מתוך התת-מודע של האדם, בשלב הראשוני הם מעורפלים, בהיותם בעלי צורות תת-סבטליות שונות שעוצבו מתוך הכלומיות, ועל האדם נאמר שהוא נמצא במצב מודעות-חלקית ומתנסה בחלימה דרך התת-מודע שלו. כאשר רשמים מעורפלים אלו מתבהרים בשלבי ההקרנה הסופיים או הבשלים, הכלומיות בצורותיהן התת-סבטליות נחוויות כצורות גשמיות ועל האדם נאמר שהוא במצב מודעות מלאה או ערות, מתנסה בעולם הגשמי דרך המודעות המלאה שלו במצב ערות מוחלט.

כאשר אדם מתעורר, ההקרנה של רשמי כלום אלו גורמים לאותו חלום של כלומיות להתגלות בצורה עזה וממשית יותר. במילים אחרות, אותו חלום הוא עכשיו בשיאו במצב הערות של האדם.

על כן מצב הערות של האדם הוא ההתנסות באותו מצב מעורפל של חלומות, אלא שעתה מתנסים בהם ביתר בהירות, מאחר שהם בשיאם ובשלבם הסופיים והבשלים לגמרי שלהם.

חלומי של האדם אינו אלא דרמה שמעלה ההקרנה של רשמיו הרדומים שלו עצמו. כאשר הרשמים מוקרנים דרך התת-מודע של האדם הם בוראים דברים ויצורים של חלום, כצורות תת-סבטליות.

אדם במצב חלימה מעורב בדרמה של חלומי, ומשחק בו תפקיד כפול של בורא החלום וגיבור הדרמה. יתר על כן, האדם גם יוצר בדרמה זו קשר של קרבה עם דברים ויצורים בצורותיהם התת-סבטליות, אשר הם ברואיו שלו עצמו בתוך מצב החלימה שלו. בריאת הצורות התת-סבטליות היא תוצאה ישירה של תהליך התגלותם של רשמיו העבר וההווה של האדם עצמו. כך האדם במצב החלימה שלו מקיים באופן תת-מודע מערכת יחסים עם צורות במצבים תת-סבטליים.

כאשר הוא נזכר במצב הערות באותן צורות עצמן אותן ראה ועמן קיים קשר במצב החלימה, הן מזכירות לו את הקשרים המודעים שיצר עם צורות גשמיות כגון דברים, יצורים וישויות שהוא מקיים עמן קשר בחיי היום יום שלו בהווה, והוא מקשר אותן עם קשרים ומגעים שיצר בחייו בעבר הקרוב והרחוק.

אך לעתים קרובות למדי, אדם גם נזכר במצב הערות המודע שלו בצורה גשמית מסוימת, של דבר, יצור או ישות עמה יצר קשר של קרבה ואשר אותה הוא מבקש לעצמו, והיא מזכירה לו שהיה עד להופעת דבר זה בחלומי בזמן כלשהו בעבר, לפני ימים, חודשים או שנים.

כך אכן קורה שצורה מן העתיד שלה היה עד בחלומי בעבר, מתגלה שוב בפני האדם בצורה גשמית בקשרי חייו בהווה.

לאחר זמן מה אותו דבר, שהאדם שכח לגמרי שכבר ראה בחייו או שיצר איתו קשר קודם לכן, מתגלה בפניו (עתה במצב הערות) בדיוק באותו אופן שלו היה עד בעבר במצב החלימה.

תועדו גם התנסויות בעלות אופי דומה שבהן אדם היה עד בחלומותיו לאירועים מסוימים שנים קודם להתרחשותם הממשית.

כיצד ייתכן שאדם יחזה מראש, בדרמה של חלומי, צורות ואירועים עתידיים כאלה כאשר הדרמה של חלומי אינה אלא תוצר של רשמי העבר וההווה היום יומיים שלו?

האם ייתכן שאדם בחלימה בהווה, יהיה עד ויבוא במגע עם דבר כלשהו שהוא כולו מן העתיד, יקשור איתו קשרים עתידיים מראש, ובכל זאת שהדבר יהיה נעלם מידיעתו עד אותה עת בעתיד הרחוק כאשר ייצור איתו קשר באופן מודע במצב הערות?

אפילו אם דבר זה אפשרי, והאדם חודר בלי משים לעתיד בתוך חלומי, מהיכן מגיע העתיד אל תוך ההווה של האדם?

כיצד ייתכן שאדם שחי בהווה באמצעות רשמי העבר שלו יגע בכלל בעתיד, אפילו במצב חלימה, וייצור קשר מראש עם רשמים של אירועים ודברים עתידיים? מהו הדבר המעניק לאדם את היכולת של ראיית הנולד?

אותם קשרים עצמם עם דברים ואירועים עתידיים, אף שהאדם מתנסה בהם בהווה ללא כוונה תחילה ובלי דעת, מתפתחים אוטומטית והם קיימים בהכרח מכוח היות האדם בורא הדרמה במצב החלימה שלו.

ברגע שהאדם הופך לבורא הדרמה של מצב החלימה שלו על ידי הקרנת רשמיו הרדומים, הרי שאותה הקרנה של רשמיו הרדומים משקפת את העבר כאילו הוא בעצם ההווה שלו, והאדם, המוצא את עצמו מעורב בדרמה זו, שקוע למעשה בעברו בחושבו שעברו הוא ההווה שלו.

בדרך זו, אף על פי שהוא מצוי כל הזמן בהווה, האדם ממשיך לשמר את עברו ללא כוונה תחילה ומבלי דעת, בהאמינו שהוא ההווה שלו. אך כאשר אדם ממשיך לשמר את עברו, הוא (בהיותו בעת ובעונה אחת גם הבורא) הופך בד בבד גם למשמר של בריאתו באמצעות התקשרות ספונטנית עם הדברים בדרמה של מצב החלימה. קשרים אלו עצמם, אף שנוצרו ללא כוונה תחילה, משמרים את המשכיות הדרמה ומעניקים לבורא גם את תפקיד המשמר.

בלא כוונה תחילה ובלי דעת, בכל מעשה של שימור של כל מה שהתרחש ולו הקטן ביותר, האדם בהווה, כמשמר של עברו, מבסס גם בעת ובעונה אחת את העתיד בתוך ההווה עצמו במעשה זה של שימור עברו כאילו הוא ההווה, הווה אשר קיים תמיד כעתיד של העבר.

קחו לדוגמה אדם שמוצא את עצמו חי בהווה של היום ורואה את האתמול כאילו הוא כל עברו, ואת המחר כאילו הוא כל עתידו. ועתה, ברגע שאדם זה טוען שהוא חי בהווה של היום, הוא משמר, ללא כוונה תחילה ובלי דעת, את העבר של אתמול לא רק כהווה של היום אלא גם כעתיד של מחר, ולו רק בכך שהוא טוען שהוא חי היום בהווה. בכל מעשה, ולו הקטן ביותר, של שימור עבר האתמול, האדם, בחושבו שהוא חי בהווה של היום מבסס, ללא כוונה תחילה ובלי דעת, בהווה של היום את היום הזה כעתיד של אתמול.

כך, אף שלעבר ולעתיד יש את המקום המיוחד להם, בכל זאת שניהם בעת ובעונה אחת ובאופן עקבי נשמרים רק בהווה. רק בגלל ההווה מוצאים העבר והעתיד את נקודת ההתמזגות הנצחית שלהם בתוך ההווה. בקיום הנצחי אין זמן.* אין עבר ואין עתיד, ישנו רק הווה הנמשך לעד. על כן בנצח מאומה לא התרחש ומאומה גם לא יתרחש לעולם. הכל מתרחש בהווה הנמשך לעד, אם בכלל מתרחש דבר מה; משום שכל שהתרחש לכאורה, וכל שמתרחש לכאורה וכל אשר אי פעם יתרחש לכאורה ביקום הקוסמי האשלייתי, הוא כל מה שאלוהים כבר חלם ברגע שהדחף המקורי האינסופי עלה כ"מי אני?" כך שלמעשה דבר לא התרחש ודבר לא יתרחש לעולם.

כאשר אדם במצב חלימה מתקשר עם צורות בעבר, בהווה ואפילו בעתיד, הוא פשוט ממציא את התפקידים של יצירת הקשר, ואחר כך את השימור של הקשר הזה ולבסוף את ההריסה של הקשר, בעודו חושב כל העת שהוא העד לכל אלה בהווה של מצב החלימה שלו.

ביסוד הבריאה והשימור של כל הדברים, היצורים, והישויות שנבראו ונשמרו – בין במצב החלימה ובין במצב הערות – לכל צעד בהווה נלווה הרס בלתי נמנע כעתידים של כל הדברים שנבראים ונשמרים.

כל דבר שיש לו התחלה יש לו בהכרח סוף בלתי נמנע; וכל הדברים הנבראים חייבים להיהרס למרות כל הניסיונות לשמרם, כשצופים את העתיד, במודע או שלא במודע, כהרס. בעצם מעשה השימור, האדם בהווה הופך באופן אוטומטי למשמר של כל הדברים שברא בעבר. אדם הופך למשמר, בצפותו את העתיד

* הספירות הגשמיות, הסבטלית והמנטלית קיימות רק בדמיון, על כן זמן ומרחב קיימים רק בדמיון. משום כך אין לזמן ערך מוחלט, ובכל אחת משלוש הספירות יש לו ערך יחסי בלבד שהוא לגמרי עצמאי ומיוחד לאותה ספירה. כך זמן בספירה הגשמית עצמאי מזמן בספירות הסבטלית והמנטלית; זמן בספירה הסבטלית עצמאי מזמן בספירות הגשמית והמנטלית; וזמן בספירה המנטלית עצמאי מזמן הספירות הגשמית והסבטלית. חלום אינו אלא התנסות בדברים גשמיים באמצעות איברים סבטליים, וכולנו יודעים שחלום ארוך ומורכב יכול להתרחש במשך חלקיק שנייה בלבד של אותו זמן דמיוני שאנו אומדים על פי תזזות מחוגי שעון היד שלנו.

הבא לקראתו תמיד בדמות הרס בלתי נמנע הממתין לתורו הוודאי כעתיד. מובן שהאדם עצמו אינו מודע לכך שהוא צופה את העתיד, אבל עצם העובדה שהוא המשמר מראה שהוא ודאי צופה את ההרס; ומאחר שההרס שייך לתחום העתידנות, האדם, אף שאינו מודע לכך שהוא רואה את הנולד, הוא צופה זאת כל עוד הוא עסוק במילוי תפקיד המשמר בהווה.

מעצם ההפיכה לבורא נובע גם שימור כל הדברים שנבראו. לפיכך הבורא חייב למלא בעת ובעונה אחת גם את תפקיד המשמר. ובאותה עת, בעצם ההפיכה למשמר, צופים כבר את הרס כל הדברים שנשמרו. על כן כל הדברים נשמרים, במודע או שלא במודע, ובכך מייסד המשמר בהווה את העתיד של כל הדברים שנבראו ונשמרו, בעודו צופה את ההרס הבלתי נמנע.

אלוהים במצב החלימה האלוהי המקורי האינסופי שלו ממלא לעד את שלושת התפקידים של בורא, משמר והורס בעת ובעונה אחת.

כאשר אלוהים נמצא בתהליך של שימור הבריאה האינסופית שלו, הוא כבר מצוי באותו זמן בעתיד, ומאחר ששימר את מה שברא, אשר חלף עבר, העתיד קיים באופן ודאי לנגד עיניו בתוך ההווה הנצחי שלו, עתיד אשר יהרוס את מה שברא בעבר ומה ששימר בהווה. על כן אלוהים, בהיותו יודע-כל ולנצח בהווה, יודע על העבר אותו הוא משמר לנצח כהווה; וגם, באותו זמן, הוא חווה כל העת מראש, בהווה הנצחי שלו, את כל אשר הוא מן העתיד.

בדרך דומה, אלוהים במצב האדם, כאדם, עד כל הזמן באופן לא מודע במצב החלימה שלו גם לדברים שיתנסה בהם במצב הערות העתידי שלו. כך נוכח האדם שלעתים יש בו יכולת לחזות את העתיד לגבי דברים שיתרחשו לאחר זמן מה.

ולסיכום: – במעשה הבריאה עצמו קיימים גם מעשים של שימור והרס; כך שבבוראו את האשליה אלוהים כביכול גם משמר וגם הורס אותה בה בעת. אך למעשה אין דבר שנברא ושיש לשמרו ולהורסו, משום שהבריאה הנבראת היא של הכלום, וכלום זה פירושו ממש כלום מוחלט בכל המובנים.

אף שכלום זה הוא אכן לא כלום, בכל זאת כאשר נאמר שהכלום נברא על ידי ברהמה (Brahma), נשמר על ידי וישנו (Vishnu) ונהרס על ידי מאהש (Mahesh) או שיבה (Shiva), מדובר רק במונחים של האשליה האינסופית, כלומר, במונחים של מצב החלימה האלוהי האינסופי של אלוהים המתייחס ליקום האשלייתי – הבראהמאנד (brahmand)*.

* מבין שלושת ההיבטים – בורא, משמר והורס – המשמר הוא החשוב ביותר משום ש"ההווה" אשר משמר את העבר ואת העתיד הוא החשוב ביניהם. על כן, פארווארדיגאר (Parvardigar) (וישנו) – המשמר – הוא ההיבט החשוב ביותר של אלוהים.

בנצח של הממשותף-האלוהית בריאה, שימור או הרס אינם קיימים כלל. גם אין חלל ואין כלל מקום ליחסיות, ועוד פחות מכך לגורמי זמן והקשריהם, כגון עבר, הווה ועתיד.

בנצח של הממשותף-האלוהית, הקיום האחד, האינסופי, הנצחי, השורה בכל - הווה.

בקצרה, כאשר מודעותו של אדם גורמת לו להתנסות ברשמי הכלום באופן תת-מודע, נאמר שהאדם חולם חלום. כאשר המודעות של האדם גורמת לו להתנסות באופן יותר ממשי ברשמים של אותו כלום במודעות-מלאה, נאמר שהאדם חולם רק עוד חלום בתוך החלום, או חולם חלום ריק בתוך החלום, מתנסה בכלום בתוך הכלום. על כן הולם ביותר לומר שהעולם וכל ענייניו אינם אלא כלום שבכלום - חלום בתוך חלום. משמעות הדבר היא שאלוהים במצב האדם מתנסה בחיים של אדם כאילו הם חלום ריק בתוך החלום האלוהי, כלומר הבריאה. במילים אחרות, חיינו של האדם אינם אלא עוד חלום של אלוהים כאשר הוא חולם את החלום האלוהי שלו או את הבריאה.

אף שאלוהים במצב האדם השיג מודעות מלאה וחוה באופן מתעתע את אינספור הרשמים של האינסופיות המתעתעת של הכלומיות כאילו הם הממשותף של העולם הגשמי, מודעות מלאה זו ואינספור רשמים אלו כולם נספגים או נגמעים פנימה בשעה שאלוהים במצב האדם חולף אל תוך מצב השינה העמוקה, ומבטא באופן עקיף את מצבו האלוהי המקורי של שינה אלוהית עמוקה. כאשר אלוהים במצב האדם מתעורר לחלוטין ממצב השינה העמוקה שלו מדי יום, המודעות המלאה אשר הייתה רדומה בזמן השינה העמוקה והרשמים הרבים אשר נעלמו (כלומר מחוץ לתחום הראייה ומחוץ לתחום ההתנסות) בזמן השינה העמוקה, נפליטים החוצה בתנופה כדי ליצור שוב את ההתנסויות המתעתעות של הכלום הסופי המתגלה ככלומיות ממשית ואינסופית.

שרשרת בלתי נגמרת זו, של ספיגה ופליטה לסירוגין של מודעות ורשמים במצבים המתחלפים של שינה עמוקה וערות, מתמדה עד שלבסוף כל הרשמים מסולקים או נמחים כליל באמצעות התנסות ברשמים מנוגדים בתהליך גלגולי הנשמה והאינבולוציה של המודעות. כך נותרת מודעות חסרת רשמים המעניקה לאלוהים את ההתנסות המודעת של המצב-האלוהי המקורי, הנצחי, האינסופי והממשי.

מאחר שבסופו של דבר אלוהים מגיע למודעות מלאה נעדרת-רשמים באמצעות צורת-האנוש, ניתן להשתמש בדוגמה של המצבים השונים של האדם ולהשוותם למצבים השונים של אלוהים.

מצב השינה העמוקה של אלוהים במצב האדם לא רק דומה למצב השינה העמוקה האלוהית של אלוהים, אלא הוא ממש אותו מצב שינה עמוקה אלוהית

מקורית של אלוהים במצב המַעֲבֵר־לַמַּעֲבֵר של אלוהים-הווה, מצב אשר שורה בו ריק מוחלט ולא מוגבל.*

כאשר אדם שוקע בתוך מצב השינה העמוקה, שורר ריק מוחלט ללא כל מודעות שהיא. "העצמי" באדם ממשיך אמנם לנשום באופן רגיל, אולם באותו "עצמי" של האדם אין מודעות של "האני" המוגבל או האגו, ואף אין מודעות של הנפש, האנרגיה, הגוף והעולם המוגבלים. העצמי באדם אינו מודע אפילו לעצם קיומו. בקצרה, במצב השינה העמוקה של האדם, "העצמי-הוה" והמודעות "איננה".

כאשר אדם מתעורר מדי יום ממצב השינה העמוקה שלו הוא בדרך כלל מתעורר ללא כל סיבה שהיא מלבד זאת שהמודעות לרשמים הרדומים בו דוחקת או מגרה את התת-מודע שלו לפלוט החוצה את המודעות ולהתנסות ברשמים הרדומים אשר כביכול נעלמו בשינה העמוקה. על כן, ברגע שאדם מתעורר, בהכרח יקבל באותה עת מודעות, תחילה של הסובב אותו ואחר כך בהדרגה של "העצמי" שלו, על כל אביווריו שהם "האני", הנפש, האנרגיה, הגוף והעולם המוגבלים.

בדומה, אין שום טעם, שום סיבה ושום גורם אחר מלבד הדחף המקורי, האינסופי של אלוהים העצמאי באופן מוחלט, אשר הוא הסיבה הממשית – הסיבה המקורית – שבעטייה אלוהים במצב השינה העמוקה האלוהית המקורית מתעורר מתוך הריק הלא מוגבל, המקורי.

כשם שעל אדם, שמתעורר ממצב השינה העמוקה שלו, ** לחלוף תמיד דרך מצב החלימה קודם ורק אחר כך להתעורר לגמרי, בהשיגו מודעות מלאה אחרי מצב המודעות־החלקית של החלימה (אשר יכול להימשך זמן רב או שבריר שנייה בלבד), כך קורה גם עם אלוהים במצב אלוהים־הווה. לפני שהוא מתעורר לגמרי ממצב השינה העמוקה האלוהית המקורית שלו, אלוהים יתנסה בהכרח במצב המודעות־החלקית האלוהית, שהוא מצב החלימה האלוהית או מצב הבורא.

ישנו קשר עמוק וממשי מאוד בין מימוש־אלוהי לשניה עמוקה. התשוקה הנצחית של הנשמה היא להתאחד עם אלוהים, אך כיוון שהמודעות מחברת את עצמה אל הגשמי, נדמה כאילו הנשמה מתאחדת רק עם הגשמי. במצב האבן, למשל, מודעות גשמית גורמת לנשמה לזהות את עצמה עם האבן אף שהנשמה למעשה מאוחדת עם אלוהים כל הזמן. כדי להבהיר את העניין, נניח שאתם משתמשים באפונים או שותים משקה משכר. אתם חשים התעלות או דיכאון, אף שאין שינוי קיצוני בגופכם, ואין זו אלא המודעות אשר הושפעה והיא שמעוררת את הרגשות. כך אתם, כנשמה אינדיבידואלית, שורים בתוך אלוהים ומאוחדים עמו עשרים וארבע שעות ביממה, על אף שאתם חשים רק את המודעות־הגשמית שלכם בלבד. ושוב, נניח שאתם מרגישים עייפים ושנמאס לכם ואתם הולכים לישון. מה בעצם אתם מנסים לעשות? אין זה אלא ניסיון למצוא מקלט באלוהים – המצב הטבעי הפנימי שלכם. לכן כל הבריאה שותפה לנטייה מודעת או לא מודעת זו למצוא מקלט באלוהים, הוא נשמת־העל, בכך שנכנסים למצב השנייה העמוקה לזמן מה.

ראו תרשים III.

תחום השלמות

מצב אלוהים-באדם (God-Man) = מצב איש-אלוהים (Man-God) = שלמות

אטמה מודעת במלואה לממשי ולמתעתע בעת ובעונה אחת

תחום הממשות

מצב מודעות אחדותי אלוהי = אטמה מודעת באופן ממשי ומלא = מצב הערות האלוהי של האטמה

תחום התופעות הרוחניות

הנשמה מתנסה במישורים הסבטלי והמנטלי = אטמה במודעות ממשית-חלקית = מצב החלימה האלוהי של האטמה

המצב המקורי הלא מודע של הנשמה = אטמה בחוסר מודעות מלא = מצב השינה העמוקה הלא-מודעת של האטמה

תחום האשליה

מודעות גשמית יום יומית של הנשמה = אטמה במודעות מתעתעת מלאה = מצב חלימה רגיל של האטמה

מצב ערות רגיל של האטמה

המיתות הרבות כל כך במשך החיים האחד, שמתחיל באבולוציה של המודעות ומסתיים בתום האינבולוציה של המודעות, דומות למשכי השינה הרבים במשך מהלך חיים אחד.

* * *

החי למען עצמו שווה כמת והמת למען אלוהים חי באמת.

- מהר באבא

הדחף המקורי, האינסופי, כסיבה, הוא הגורם להתגלות (manifestation) של הטפטוף הראשון של המודעות המאוד-סופית באלוהים. מודעות מאוד-סופית זו גרמה לאלוהים, השרוי עתה במצב המודעות-החלקית, להתנסות באמצעות התת-מודע ברושם המאוד-סופי של הכלום הנסתר שהתגלה אף הוא ככלומיות. התנסות זו ברושם המאוד-סופי הראשון של הכלומיות התחיל את "החלום האלוהי" – הבריאה של היקום.

כך, הטפטוף הראשון של מודעות במצב אלוהים-הווה יצק באלוהים את התת-מודע האלוהי. הוא בתורו העניק לאלוהים, שהיה במצב השינה העמוקה האלוהית, את מצב המודעות-החלקית האלוהית. במצב מודעות-חלקית אלוהית זו, אלוהים חולם באופן אלוהי ומתנסה בחלום האלוהי, או הבריאה, הרבה לפני מצב ההתעוררות הממשי האלוהי, מצב אשר בהעירו אותו לגמרי, יעניק לו את ההתנסות של אלוהים המודע במלואו לטבעו האלוהי האינסופי, הבלתי כבול והלא מוגבל.

תת-מודע אלוהי זה של אלוהים עלה גם הוא מתוך הכלום אשר היה רדום במצב אלוהים-הווה של הכל, והוקרן מתוך נקודת הבריאה, או נקודת אום, המצויה בריק המוחלט המקורי של הכל.

עצם הרטטים של הקרנת התת-מודע האלוהי של אלוהים, דרך נקודת הבריאה המצויה בריק המוחלט המקורי, גרמו לטלטלה במצב השינה העמוקה האלוהית של אלוהים והביאו להתגלות הנשימה המקורית של אלוהים, או המילה המקורית – הנאד (nad) האלוהי – יחד עם המרחב, הזמן והיקום הקוסמי, על כל אבזיריהם המוגבלים והסופיים, שהם האגו, הנפש, האנרגיה והצורות האינדיבידואליות המרובות.

ככל שההקרנה של התת-מודע האלוהי האינסופי של אלוהים במצב החלימה האלוהי צוברת תאוצה, החלום האלוהי, או הבריאה, מתחיל להתפתח, ואלוהים במצב המודעות-החלקית האלוהית מתחיל להתנסות בחלום האלוהי ולא זו בלבד אלא שהוא נעשה מעורב בו בזמן בחלומו האלוהי בכך שהוא מזדהה ומקשר את עצמו עם כל הדברים שהוא מתנסה בהם בשדה האבולוציה הקוסמית.

כאשר התת-מודע האלוהי האינסופי של אלוהים מוקרן באופן אינסופי דרך נקודת הבריאה המצויה בריק המוחלט, הבריאה כולה מוקרנת בהדרגה ומתפתחת בגודל, בגורה, בצורה, בצבע וכן הלאה, בהתאם לעוצמת ההקרנה של התת-מודע האלוהי.

בשלב זה אלוהים, במצב המעבר-למעבר של השינה העמוקה האלוהית, רק מתחיל להתעורר מהשינה העמוקה האלוהית – לא לגמרי אלא עם מודעות-חלקית – אף שהתת-מודע האלוהי האינסופי אשר היה רדום באלוהים הגיח במלואו.

אלוהים, המצוי עתה במצב מודעות-חלקית אלוהית מפותחת יותר, מתנסה ביתר עוצמה בחלום האלוהי וגם מזדהה ומקשר את עצמו ביתר שאת עם הבריאה שלו.

בהדרגה, אף כי בעוצמה גדולה יותר, אלוהים מתנסה בכל כאילו הוא כל הדברים באבולוציה הקוסמית ומזהה את עצמו עם היקומים, האוויר לסוגיו, הישויות הדוממות ואלו המחוונות בחיים – כגון אבנים, מתכות, צמחים, ציפורים, רמשים, דגים, חיות ובני אדם. בדרך זו מקבל אלוהים תשובות ממשיות לכאורה, שהן למעשה מתעתעות, למילה הראשונה שלו "מי אני?", כגון – "אני אבן", "אני מתכת", וכן הלאה, ולבסוף הוא מגיע לתשובות "אני איש", "אני אישה". כאשר אלוהים מזהה את עצמו עם בני אדם, הוא כבר אינו מודע-חלקית; משום שבשלב זה במצב החלימה האלוהי, ברגע שאלוהים מזהה את עצמו עם צורת האדם הוא משיג מודעות מלאה.

עתה משהשיג מודעות מלאה, מודעות זו צריכה לפזר את כל החלומות ולגרום לאלוהים להתנסות במצב הערות הממשי, המאפשרת לו להיווכח שהוא אלוהים. בשלב זה, אף שאלוהים מזהה את עצמו עם בני אדם ואף שאלוהים מודע מעתה בשלמות, עם תחושה של מודעות גבוהה ביותר*, בכל זאת אלוהים לא מממש את מצב הערות האלוהי הממשי שלו. זאת כיוון שהמודעות המלאה שהושגה עד כה היא של הכלומיות של הכלום, אשר היה נסתר ועתה מתגלה כביכול כהכל בגלל ההקרנה של התת-מודע האלוהי האינסופי שלו. דבר זה גורם לאלוהים לזהות עצמו עם הבריאה שהוא מקרין במקום שיהיה מודע לעצמו כהכל הממשי ולזהות שלו כאלוהים.

בקצרה, זהו השלב שבו אלוהים המזהה את עצמו עם בני אדם בעלי המודעות המלאה, עדיין אינו ער למצבו הממשי המקורי של אלוהים-הווה.

אפילו במצב של מודעות מלאה אלוהים עדיין ממשיך להתנסות בעולם שבא, ועם מודעות גדולה יותר הוא ממשיך לזהות את עצמו בזמנית עם בני אדם. כך הוא מוצא את עצמו לעתים כאיש לעתים כאישה, בהתאם לחלק הארי של רשמים בעלי טבע מנוגד. במילים אחרות, אלוהים במצב האדם, אף על פי שהוא בעל מודעות מלאה לה הוא ער לחלוטין, חווה את עצמו לא כאלוהים במצב אלוהים-הווה אלא כאדם במצב אנושי, לא כאינסופי אלא כסופי.

פרדוקס אירוני טמון בכך שאלוהים, שהוא הממשות, רואה את הבריאה

* לפני שמשיגים צורת אדם יש מודעות אך אין מודעות (awareness) למודעות זו. בשינה העמוקה אין מודעות וגם אין מודעות למודעות. עד למישור השישי יש מודעות למודעות. במישור השביעי יש רק מודעות.

המתעתעת כממשית. הוא מאבד את זהותו הממשית באשליה, וזהותו האשלייתית הופכת לאבן נגף להתנסותו בממשות האלוהית.

כדי שאלוהים המצוי באדם (God-in-man) יתנסה בכך שהוא אלוהים באופן ממש, ההקרנה של המודעות המלאה של אלוהים, הממוקדת עתה באדם, צריכה להימשך פנימה במידה כזו עד שאותה מודעות מלאה, שזיהתה את אלוהים כאדם בשעה שהוקרנה החוצה, תזהה אותו עתה כאלוהים. זהו מימוש המצב האלוהי. מימוש אלוהי זה הוא המטרה האלוהית ורק הוא מביא לקץ החלום האלוהי.

השגת המטרה האלוהית פירושה שבשלב זה אלוהים המצוי באדם (God-in-man), באמצעות תהליך האינבולוציה ההדרגתית של המודעות, יתנסה לבסוף ויחלוף בתוך מצב השינה העמוקה האלוהית המקורית של ריק מוחלט בעודו משמר את מורשת המודעות המלאה אשר הושגה. כך מתאפשר לאלוהים לממש את מצב "אני אלוהים" הנצחי שלו באופן מודע. במצב זה, לאחר שהשיג את מצבו המקורי באופן מודע, אלוהים יתנסה בקיומו האלוהי הנצחי ובטבעו האלוהי אשר הוא הכל, אינסופי וממשי, ויקבל לבסוף את התשובה הממשית למילה או לשאלה הראשונה "מי אני?", והיא "אני אלוהים".

ליתר בהירות, כדי להשיג את המטרה האלוהית עם מודעות שהתפתחה במלואה, אלוהים במודעות אדם מתאמץ, באמצעות התנסויות נוספות בתהליך גלגולי הנשמה, למשוך פנימה אל תוך עצמו את המודעות המלאה שכבר הוקרנה, מודעות שהשיג ברגע שזיהה את עצמו עם צורת האדם הראשונה בחלומו האלוהי (הבריאה).

בשלב זה, כשתחילת הסוף של החלום האלוהי מתקרב, אלוהים בעל המודעות המלאה, שמתנסה בצורת האדם במצב הערות המתעתעת, מתאמץ בכל כוחו, בעזרת תהליך האינבולוציה, למשוך פנימה אל תוך עצמו את אותה מודעות מפותחת במלואה המוקרנת החוצה אל כל הדברים ביקום הקוסמי, במקום אל תוך עצמו.

כדי לתאר את השלבים השונים שבאמצעותם התת-מודע של אלוהים בשלמותו במצב השינה העמוקה המקורית, הקרין בהדרגה מודעות מלאה בעזרת תהליך האיבולוציה של המודעות, וכיצד מודעות מוקרנת זו נמשכה לבסוף פנימה, בעזרת תהליך האיבולוציה של המודעות, אחרי אינספור גלגולי נשמה, עד שהצליחה לבסוף להתנסות במצב הערות האלוהי הממשי של "אני אלוהים", הבה נתאר לעצמנו את השלבים השונים, שלב אחר שלב, ונשווה כל שלב של הישג הדרגתי במודעות של אלוהים עם המצבים היחסיים של אדם בעל מודעות רגילה אשר בתחילה הוא ישן שינה עמוקה, ובסופו של דבר משיג מודעות במידה שמאפשרת לו לממש לבסוף את מצב הערות הרגיל שלו מדי יום.

שלב ראשון

תארו לעצמכם אדם עם עיניים עצומות לגמרי השרוי במצב השינה העמוקה. אדם זה הנו בלתי מודע לחלוטין ואינו ער כלל לסובב אותו. במקביל תארו לכם את מצב השינה העמוקה המקורית האלוהית של אלוהים כאשר הוא מצוי בריק המקורי המוחלט של מצב אלוהים-הווה. בשני המקרים, כלומר, גם במצב חסר הצורה של אלוהים וגם במצב אלוהים בצורת האדם כאיש או כאישה, ישנו העדר מוחלט של מודעות ובשני המקרים שורר ריק מוחלט. בד בבד תארו לעצמכם גם את ההעדר המוחלט של מודעות בשני המקרים האלו כמשול לעינוי העצומות לגמרי של אדם בשינה עמוקה.

שלב שני

תארו לעצמכם את השלב הבא של אדם שבו הוא עדיין ישן אך מתחיל לפקוח את עיניו מאוד מאוד מעט, משום שזה עתה התחיל להתעורר ממצב השינה העמוקה שלו וקסם הריק המוחלט מתנפץ בשל עליית הרשמים הרדומים המתחילים להיות מוקרנים דרך התת-מודע של האדם, אשר גם הוא היה נסתר בו במצב השינה העמוקה שלו. בגלל הקרנתם של הרשמים השונים דרך התת-מודע של אדם זה, הוא מתחיל עתה להתנסות בחלומות בעודו ישן, ואינו עוד במצב השינה העמוקה, משום שהריק המוחלט אינו שורר עוד. כדי שאדם יתחיל להתנסות בחלומות פירוש הדבר שבשלב הראשוני של מצב המודעות החלקית הוא מתחיל להתנסות דרך התת-מודע שלו ברשמים הרדומים של הכלומיות בצורות תת-סבטליות. האדם מצוי עתה לא רק בשלב הראשוני של מצב המודעות החלקית ולא רק מתחיל להתנסות בחלומות, הוא גם מתחיל להיות מעורב בחלומות בכך שהוא מתחיל להתקשר אל היצורים בצורות התת-סבטליות שהוא ברא. כך הקרנתם של רשמים, אשר היו רדומים בתת-מודע של האדם, גורמים לאדם לשחק את תפקיד הגיבור או הבורא בדומה של חלומותיו. כיוון שאדם זה במצב חלימה זה מתחיל רק עתה להתעורר מהשינה העמוקה שלו ורק עתה השיג את מצב המודעות החלקית, תארו לעצמכם את האדם הזה המתנסה בחלומותיו כמי שמתחיל עתה לפקוח את עיניו מאוד, מאוד מעט. תחילת פקחת העיניים דומה להופעת הסימנים הראשונים של מודעות כתת-מודע באדם.

בעודכם מתארים לעצמכם מצב זה של האדם, תארו לעצמכם מצב מקביל בו אלוהים רק מתחיל להתעורר ממצב השינה העמוקה האלוהית המקורית שלו. אלוהים רק מתחיל להתנסות במצב החלימה האלוהי, או מצב הבורא,

ברגע שהרושם המאוד-סופי הראשון של הכלומיות מוקרן דרך התת-מודע האלוהי של אלוהים. שניהם - הכלומיות והתת-מודע האלוהי של אלוהים - היו נסתרים ככלום במצב המקורי של אלוהים כהכל. אלוהים, עתה בשלב הראשוני של מצב המודעות-החלקי האלוהי, רק מתחיל לזהות את עצמו עם יצירי בריאתו (כלומר עם החלום האלוהי שלו עצמו) באמצעות התת-מודע האינסופי האלוהי, אשר זה עתה החל להקרין את הבריאה, כלומר את הרשמים של הכלומיות.

שלב שלישי

תארו לעצמכם את המצב השלישי של אדם כאילו הוא עדיין ישן, אך עיניו פקוחות-למחצה, משום שאדם במצב זה מתנסה עתה במצב המודעות-החלקית באופן מלא. כדי להעלות בעיני רוחכם מצב מלא זה של מודעות חלקית של אדם שעדיין ישן, המשיכו לתאר אותו לעצמכם כשעיניו פקוחות מאוד, מאוד מעט, דבר המייצג את תחילת מצב המודעות-החלקית. במצב זה, כפי שכבר נאמר, הוא מתחיל להתנסות בחלומות בגלל הרשמים המתעתעים והאשלייתיים של הכלומיות, אשר הצטברו באופן תת-מודע ועתה הם נפלטים החוצה באמצעות ההקרנה של התת-מודע ומחוללים את תחילת מצב החלימה של האדם. אך כל עוד החלומות נמשכים, וצוברים תאוצה בגלל עוצמת ההקרנה של אינספור רשמים רדומים שונים דרך התת-מודע של האדם, הוא נעשה יותר ויותר מעורב באופן תת-מודע. כתוצאה מכך הוא קושר קשר איתן עם יצירי בריאתו בחלומותיו והוא מצוי כל כולו במצב של מודעות-חלקית. מצב מודעות-חלקית זה של האדם מייצג את המצב שאינו המצב המלא של שינה עמוקה ללא מודעות וגם אינו המצב המלא של ערות עם מודעות מלאה. אפשר להגדיר מצב זה כמצב ערות-חלקית. עתה תארו לעצמכם מצב שלישי זה של האדם כמצב של מודעות-חלקית, המיוצג על ידי העיניים הפקוחות-למחצה והתנסותו של האדם בחלומות בעוצמה רבה יותר וביתר ריכוז.

בעודכם רואים בעיני רוחכם מצב זה של האדם, תארו לעצמכם מצב מקביל של אלוהים במצב החלימה האלוהי שבו אלוהים מתנסה במצב המודעות-החלקית. בשלב זה, אלוהים כבורא של הבריאה מתנסה במצב הבורא דרך מצב המודעות-החלקית האלוהית האינסופית. כאן התת-מודע האלוהי האינסופי, המקרין בעוצמה את הבריאה לכדי התהוות, ממשיך לאשש את הזדהותו של אלוהים עם היצורים שהוא עצמו ברא. דבר זה מחולל התנסויות אינסופיות בעלות אופי עז יותר בחלום האלוהי של אלוהים, ואלוהים למעשה מוצא את עצמו כברואי בריאתו שלו.

שלב רביעי

תארו לעצמכם את המצב הרביעי של האדם כמצב שבו הוא עדיין ישן אך מנסה בהדרגה לפקוח עוד יותר את עיניו הפקוחות-למחצה בד בבד עם עוצמתם ההולכת וגוברת של הקרנת עוד ועוד רשמים דרך התת-מודע של האדם המצוי עדיין במצב החלימה שלו. כאן האדם לא מצוי רק במצב המודעות-החלקית אלא קרוב מאוד להיות מודע בשלמותו, והוא עומד לממש את מצב הערות שלו.

כעת באופן מקביל, תארו לעצמכם גם את המצב של אלוהים בשלב הרביעי של מצב החלימה האלוהי שלו. השוו בין מצב רביעי זה של האדם במצב המודעות-החלקית לשלב מכריע במצב החלימה האלוהי של אלוהים. כאן ההקרנה של אינסוף רשמים, דרך התת-מודע האינסופי האלוהי של אלוהים, קיבלה עוצמה כה רבה במהלך האבולוציה הקוסמית של המודעות של אלוהים, עד שהקרנה זו עומדת להיות לגמרי מקובעת, או ממוקדת באופן מושלם, בכלומיות האינסופית עד כדי זיהוי אלוהים עם בבואתו המאוד מושלמת בחלום הבריאה האלוהי שלו. כך בשלב זה של מצב החלימה האלוהי, אלוהים הבורא עומד לזהות את עצמו עם צורת אדם אחרי אינספור הזדהויות עם כל הדברים הקיימים בבריאה שלו כולל דברים חסרי חיים ומחונני חיים. אלוהים, במצב המודעות-החלקית האלוהית האינסופית, עומד עתה על סף השגת מודעות מלאה שתתרחש בד בבד עם הזדהותו עם הצורה האנושית.

שלב חמישי

תארו לעצמכם את המצב החמישי של האדם כמצב שבו הוא עדיין ישן אך עיניו פקוחות **כמעט** לגמרי. האדם במצב זה **עדיין** מצוי במצב מודעות-חלקית או ערות-חלקית, מתנסה בחלומות בשיאם בשלב הסופי שלהם, כשהרשמים מוקרנים דרך התת-מודע בעוצמה הגדולה ביותר. השיא מושג הודות לעוצמת ההקרנה של הרשמים בצורות הרבה פחות מעורפלות, או בדרגה גבוהה יותר של ממשות, וגם הודות לחלומות משמעותיים אותם חולמים בדרגה גבוהה יותר של בהירות או בשלב הבשל שלהם. בשלב זה של החלומות הצורות התת-סבטליות של הכלומיות מגיעות לשיאן ומתגלות באופן ברור יותר. החלומות בשיאם צריכים להיפסק עתה, משום שדי בשיא שהשיגה ההקרנה של הרשמים דרך התת-מודע של האדם בנקודה זו כדי לגרות ולהאיץ את העלאת המודעות או התגליתה המלאה בכל רגע נתון. את המצב שבו האדם מודע באופן **כמעט** מלא אפשר לתאר כאדם עם עיניים פקוחות כמעט לרווחה, אך עדיין

ישן. לשלב זה מגיע האדם שבריר שנייה לפני שהוא מתעורר ממצב החלימה אל ערות מוחלטת. זהו מצב המודעות-החלקית הבשלה לחלוטין של התת-מודע. בעודכם מתארים לעצמכם את המצב החמישי של האדם, תארו לעצמכם גם את המצב של אלוהים במצב החלימה האלוהי שלו שבו הוא מתנסה במצב הבשל לחלוטין של מצב המודעות-החלקית האלוהית, האינסופית, וכמעט משיג מודעות מלאה. כאשר העוצמה של הקרנת הרשמים האינסופיים דרך התת-מודע האלוהי, האינסופי של אלוהים מגיעה לשיאה, היא חדלה כמעט לזהות את אלוהים דרך המודעות-החלקית עם אחרון היצורים באבולוציה הקוסמית של הבריאה והצורות. עם תת-מודע אלוהי, אינסופי, אלוהים מצוי במצב המודעות-החלקית האלוהית, האינסופית שלו, אשר בהיותה **כמעט בשלה** היא מזהה את אלוהים עם אינסוף רשמים של צורות בעלי חיים. אך עתה בשלב החמישי של מצב החלימה האלוהי בו אלוהים מצוי במצב המודעות-החלקית האלוהית האינסופית **הבשלה לחלוטין**, אי אפשר עוד לגרום לאלוהים להזדהות עם רשמים של צורות בעלי החיים גם אם הן מוקרנות בעוצמה ובאופן אינסופי דרך התת-מודע האלוהי האינסופי שלו. בנקודה זו במצב החלימה האלוהי מגיעים לשלב שיחד עם הקרנתם הנצחית של רשמים המוקרנים באורח אינסופי דרך התת-מודע האלוהי האינסופי של אלוהים בשיאו, הקרנה אינסופית זו כמעט מזהה את אלוהים עם צורת האדם ואלוהים כמעט מודע במלואו.

שלב שישי

תארו לעצמכם את המצב השישי של האדם כמי שניעור לגמרי משנתו ועיניו פקוחות לרווחה. במצב זה האדם כבר לא נמצא במצב המודעות-החלקית, בו הוא חולם חלומות שאינם אלא הקרנה מעורפלת ועמומה של הרשמים הרדומים של הכלומיות אשר נאגרו בתת-מודע שלו, ובאו לידי ביטוי דרך התת-מודע שלו בצורות התת-סבטליות של הכלומיות. זהו השלב במצבו של האדם שזה עתה התעורר לגמרי והוא מודע במלואו, אך למרות זאת אין הוא מודע עדיין "לעצמי-האלוהי" שלו. האדם כבר אינו מצוי במצבי השינה העמוקה והמודעות-החלקית. עתה משהושגה מודעות מלאה, אפשר לראות שענינו פקוחות-לרווחה. פירוש הדבר הוא קץ החלום, או קץ המצב המתעתע שבו התנסה האדם בכלום הנסתר או הרדום, המתגלה במצב הלא-בשל שלו ככלומיות באופן של צורות תת-סבטליות מעורפלות ועמומות. האדם השרוי עתה במצב הערות, אינו מתנסה או רואה עוד את הכלומיות כמשהו מעורפל או עמום כפי שראה במצב החלימה שלו. בעיניו שנפקחו זה עתה לגמרי, הוא בוהה המום בדברים הנגלים לעיניו באופן ממשי יותר. האדם מביט עתה בדברים הנגלים לעיניו כאילו הוא רואה צורות בשלות, בהירות ומפותחות במלואן של אותה כלומיות שראה בחלומו כלא-בשלה, מעורפלת

ועמומה. במצב זה האדם רואה, כביכול, עוד חלום אחד, אלא שהוא רואה אותו באופן ממשי יותר מאשר את החלום שממנו ניעור שבריר שנייה קודם לכן. זהו השלב השישי במצבו של אדם. האדם במצב זה המום ופשוט מתנסה בראיית הדברים באופן הרבה יותר ממשי, אך עדיין כאילו אין זה אלא חלום ריק בלבד. כלומר, האדם רואה את החלום של מצב החלימה שלו באופן עז וממשי יותר אך עם זאת מרוקן, דבר המעניק לו תחושה של עוד חלום בתוך החלום של מצב החלימה שלו.

מצב זה מקביל לאותן שניות מיד אחרי שאדם התעורר ואינו יכול להימנע מלראות את הדברים הראשונים הנגלים לעיניו במקום לראות את עצמו. זאת משום, שברגע שענינו נפקחות אחרי מצב השינה, פקיחתן הספונטנית של העיניים שהיו עצומות זמן כה רב יוצרת בו מעין מצב המום, ואף שהאדם כבר התעורר והוא מודע במלואו, הוא עדיין אינו מודע לעצמי-האלוהי שלו או למיקומו ביחס לדברים הסובבים אותו. הוא פשוט בוהה בדברים שעליהם נח מבטו.

בעודכם מתארים לעצמכם מצב שישי זה של האדם, ראו בעיני רוחכם במקביל גם את המצב של אלוהים באותה שנייה בה אלוהים **זה עתה** זיהה את עצמו עם צורת האדם **זה עתה** השיג מודעות מלאה. ברגע זה אלוהים כבר אינו במצב המודעות-החלקית האלוהית האינסופית ואינו חולם את החלום המקורי האלוהי, אשר הוקרן דרך הכלום הנסתר ושוחרר מתוך התת-מודע האלוהי האינסופי כבריאה, או ככלומיות מפותחת במלואה.

במצב שישי זה, אלוהים יצא מתוך מצב השינה העמוקה האלוהית המקורית ומצב המודעות-החלקית האלוהית האינסופית, משום שעתה הוא מודע במלואו. כאן אלוהים אינו מודע לעצמי-האלוהי הבלתי מוגבל שלו, גם לא לטבע-השילוש האינסופי, הלא-כבול והלא-מוגבל שלו של עוצמה, דעת ואושר אלוהי אינסופיים, אלא הוא **אך ורק** מודע באופן מלא. אלוהים מודע עתה במלואו במובן שאלוהים מתעמק ושקוע באופן מודע בכלומיות, המתגלה עתה דרך המודעות המלאה שלו כמצבים גשמיים ממשיים, בהירים ומוגדרים היטב, אשר לכאורה מפגינים את היבטיהם האינסופיים עד אינסוף.

שלב שביעי

תארו לעצמכם את המצב השביעי של האדם כשענינו פקוחות לרווחה והוא ער לחלוטין ובאופן מלא, במובן שהוא בא לידי ביטוי דרך האני המוגבל או האגו שלו, ומודע לצורה האנושית או לגוף הגשמי שלו, לסביבתו ולעולם הגשמי. אף כי אדם זה מודע במלואו וער לחלוטין לגשמי ומתנסה בעולם הגשמי במלואו, בכל זאת הוא עדיין לא מודע לאנרגיה ולנפש המוגבלים, בהם הוא עושה שימוש באופן לא ישיר ולא מודע, בהיותו ער להיבטיהם רק דרך מגבלות גופו הגשמי.

במצב זה האדם מודע במלואו, אך מודע-גשמית, והוא ער לגמרי לעצמו כאדם בעולם הסובב אותו.

האדם ער לחלוטין לא רק לעולם הגשמי ולכל הדברים בעולם הנגלים לעיניו, אלא הוא ממש מתנסה בהם בכך שהמודעות המלאה שלו ומצב הערנות המלא של העצמי המוגבל שלו נעשים מעורבים בהם. הוא מזהה עתה את הדברים של העולם הגשמי באמצעות חמשת החושים הגשמיים העיקריים שלו ומבדיל ביניהם, עושה בהם שימוש מבחין או לא מבחין, ועושה שימוש אוטומטי ולא ישיר באנרגיה ובנפש המפותחים עתה במלואם, ביחסו להם את הערך היחסי שלהם כאשר העצמי המוגבל שלו בא לידי ביטוי במצב הערות לפני שהוא שוקע שוב בשינה העמוקה.*

בעודכם מתארים לעצמכם את המצב השביעי של האדם, תארו לעצמכם גם את המצב שבו אלוהים מזהה את עצמו לחלוטין עם צורת האדם ומשיג מודעות מלאה ומוחלטת. אלוהים אינו חולם עוד באופן אלוהי את החלום האלוהי המקורי אלא, עם מודעות מלאה שהושגה עתה לחלוטין, הוא מתנסה באופן מתעתע במודעות מוחלטת. מודעות זו גורמת לאלוהים להיות ער באופן מתעתע לכלום המקורי, אשר היה נסתר במצב הנצחי שלו ואשר, עם השגת המודעות המלאה הנוכחית, גורמת לאלוהים להתנסות באותו כלום כאילו הוא הכל האינוסופי והממשי. במילים אחרות, כאשר אלוהים היה במצב המודעות-החלקית האלוהית האינוסופית, הוא התנסה בכלום הנסתר, שהתגלה ככלומיות בצורת החלום האלוהי שלו. עתה, כאשר אלוהים מצוי במצב המודעות המלא, הוא מתנסה כביכול באותו כלום, לא כחלום האלוהי של הכלומיות, אלא הוא עתה ממש מתנסה במודעות לכלום זה כאילו הוא הכל.

בשלב זה עם התגלות המודעות, אף כי אלוהים במצב של בורא כבר חדל לחלום באופן אלוהי את החלום האלוהי המקורי. עם זאת, כיוון שהשיג מודעות מלאה, אלוהים מודע עתה לחלוטין לחלום האלוהי המקורי שלו לא כחלום אלא כמשהו מציאותי, לא כאשליה אלא כממשות, לא ככלום אלא כהכל, כשהוא משמר את הכלום אשר ברא. כך קורה שאלוהים אמנם השיג מודעות מלאה ומתנסה בה במצב של בורא, אך אותה מודעות עצמה של אלוהים הבורא מוליכה אותו שולל וגורמת לאלוהים להתנסות עתה בחלום האלוהי (או בבריאה) של הכלום כממשי בעודו מזהה את עצמו כבן אדם.

* במצב הערות, הנפש היא שרואה דרך העיניים הגשמיות, שומעת דרך האוזניים הגשמיות, מריחה בעזרת האף הגשמי, אוכלת דרך הפה הגשמי ופועלת דרך האיברים הגשמיים. במצב החלימה (מצב התת-מודע) הנפש היא שרואה דרך העיניים התת-סבטליות, שומעת דרך האוזניים התת-סבטליות, וכו'. במצב השינה העמוקה, הנפש היא ששרויה בשלווה ובמנוחה.

בקצרה, אלוהים הבורא המצוי עתה במצב אלוהים-המצוי-באדם (God-in-man), למרות היותו מודע עתה במלואו ולא נתון עוד במצב החלימה האלוהי המקורי שלו, בכל זאת הוא רואה את עצמו לא כאלוהים אלא כאדם בעל מודעות גשמית מלאה, המתנסה בבריאה של מצב החלימה האלוהי המקורי שלו, כאילו היא הממשות-האלוהית. אפשר לומר שאלוהים-המצוי-באדם (God-in-man) ממשיך להתנסות במצב הערות, עם מודעות מתעתעת של המציאות, בחלום האלוהי הריק כאילו הוא עוד חלום של אלוהים בתוך החלום האלוהי המקורי. זה השלב המתעתע ביותר במצב של אלוהים שהגיע למודעות מלאה. המודעות המתעתעת שהושגה מסיטה את אלוהים לזהות את עצמו לא עם העצמי-האלוהי הבלתי מוגבל והאינוסופי שלו, אלא עם דמותו המושלמת ביותר בצורת בן אדם, בעוד אלוהים ממשיך להתנסות בחלום האלוהי הריק.

על אף שנראה שאין זה אלא פרי דמיון פורה, העובדה היא שחיי האדם עצמם הם הם המעטה המסתיר את הממשות של הקיום הנצחי של אלוהים. האירוניה של הגורל האלוהי היא שאלוהים הולך לאיבוד בתוך אדם על מנת למצוא את עצמו, וברגע שהאדם הולך לאיבוד בתוך אלוהים, אלוהים מממש את הממשות-האלוהית שלו כקיום נצחי, ואינוסופי.

במילים אחרות, אלוהים האינוסופי מתעמק באורח אינוסופי בדמותו המושלמת באינוסופיותה בעודו מחפש בריכוז רב אחר אינוסופיותו. אף כי אלוהים משיג תוך כדי כך מודעות מלאה, הוא אינו מממש את ממשות קיומו הנצחי, האינוסופי בדרך זו. אך ברגע שהמודעות המלאה אשר הושגה בדרך זו חדלה לזהות את אלוהים עם אינוסופי ההשתקפויות של דמותו המושלמת האינוסופית, דמות זו נעלמת מהמודעות של אלוהים, ואלוהים באורח ספונטני, אוטומטי ומודע מממש את זהותו כאלוהים, שהוא הקיום האינוסופי, ומוצא שרק הוא לבדו תמיד היה, תמיד הווה ולנצח יהיה **הממשות-האלוהית היחידה**.

כך אלוהים במצב האדם, מכיר את עצמו בתחילה כאדם, מבטא את ההיבטים המוגבלים שלו דרך העצמי המוגבל או האגו המוגבל, הנפש המוגבלת, האנרגיה המוגבלת והגוף הגשמי הסופי. ובסופו של דבר כאשר הוא מכיר את עצמו כאלוהים, הוא מביא לידי ביטוי את טבע-השילוש הלא מוגבל, הלא כבול, והאינוסופי של דעת אינוסופית, עוצמה אינוסופית ואושר אלוהי אינוסופי באמצעות העצמי-האלוהי הבלתי מוגבל שלו.

תארנו את תהליך התפתחותה של המודעות הנסתרת של אלוהים במצב השינה העמוקה האלוהית המקורית והלא-מודעת בעזרת שבעת השלבים הראשוניים השונים, אותם השוונו לשבעת המצבים הראשוניים השונים של אדם הרוכש מודעות. למן מצב השינה העמוקה הלא-מודעת שלו ועד להשגת מודעות מלאה, התעוררות מוחלטת ופקיחת עיניו לרווחה. תהליך זה הוא תהליך האבולוציה של המודעות של אלוהים, אשר גורם בסופו של דבר, לאלוהים

המודע במלואו להזדהות עם האדם המודע במלואו, אחרי שאלוהים הזדהה עם כלל הדברים הדוממים ומחונני החיים בדרמה של חלום הבריאה האלוהי.¹⁸ החל מהמצב הלא־מודע (המקביל למצב השינה האלוהית העמוקה) ועד שמודעות מלאה ושלמה מושגת במצב האדם (המקבילה לעיניו הפקוחות לרווחה של אדם המתנסה בעולם הגשמי), אלוהים תמיד אחד הוא, בלתי ניתן לחלוקה, אינסופי, חסר צורה ולנצח שורה בכל. אך טבעו האינסופי של אלוהים השורה בכל הוא אשר מבטא במודע ולא־במודע את קיומו הנצחי האלוהי, באופן ישיר ובעקיפין, בכל אותם מצבים וצורות, דרך ביטויי הווייתם.

כל תהליך האבולוציה היה תוצאה ספונטנית לגמרי של הגחמה המקורית האינסופית שעלתה באלוהים הלא־מודע להיות מודע לקיומו הנצחי והאינסופי. תוך כדי תהליך האבולוציה, ועל אף הסתירה למראית עין, הלא־מודע של אלוהים הוא זה שהביא להתפתחות ההדרגתית של המודעות הנסתרת של אלוהים. מודעות זו גדלה והתעצמה בתהליך הדרגתי, שיטתי ומקדם של צבירת אינספור רשמים שונים וההתנסות בהם, תוך כדי הזדהותו של אלוהים עם אינספור צורות גשמיות שונות.

כך קרה שהמודעות המתפתחת של אלוהים בתהליך האבולוציה הביאה להזדהותו של אלוהים עם צורות ומצבים של צורות של סוגים נעלים יותר ויותר. הזדהות זו של אלוהים הביאה בהמשך להיווצרות שרשרת אינסופית לכאורה של התחברויות והיפרדותויות, או מה שמכונה לידות ומיתות, של צורות וישויות אשר המשיכו להיווצר ולהתבטא ואחר כך להתמעט ולהעלם בתוך הכלומיות. אלה הותירו את מורשת רשמיהן אשר בהמשך שוב גורמות למודעות המתפתחת של אלוהים להזדהות עם צורה נוספת אשר נוצקה מתבנית אותם רשמים שהותירה הצורה שהתמעטה ונעלמה.

באמצעות תהליך האבולוציה אלוהים הלא־מודע השיג לבסוף מודעות מלאה, כאשר המודעות של אלוהים שהתפתחה בתהליך האבולוציה זיהתה את אלוהים בסופו של דבר עם צורת האדם. אך מודעות מלאה זו שהושגה הייתה מודעות מורשמת ועל כן לא גרמה לאלוהים לממש את המצב המקורי האינסופי של אלוהים. להפך, אלוהים נוכח שהוא אדם. כך אלוהים, שהגחמה המקורית של המילה הראשונה שלו ("מי אני?") עלתה בו, מוצא את עצמו בשלב זה כאדם ומתנסה בעולם הגשמי, חי בו כביכול כאדם ולגמרי אינו ער לקיומו האינסופי והנצחי עד שהוא מוצא את התשובה האמיתית למילה הראשונה שלו "מי אני?" והיא "אני אלוהים."

כך קרה שהגחמה המקורית בראה את הכלום, והרשמים או הסנסקרות שימרו את הכלום ככלומיות, כלומר, את הבריאה ואת היצורים של הבריאה; ובסופו של דבר רשמים מנוגדים יעקרו מן השורש את הרשמים האלו ויהרסו את הכלומיות הזאת כדי לאפשר את מימוש הממשות־האלוהית.

הגחמה המקורית של אלוהים היא שגרמה לכך שבאלוהים העצמאי לחלוטין יתגלו שילוש התכונות האינסופיות: אלוהים הבורא, אלוהים המשמר ואלוהים ההורס (כלומר, בראהמה - וישנו - מאהש). הגחמה המקורית של אלוהים היא האחראית להענקת תכונות אינסופיות לאלוהים, כגון הבורא, המשמר, ההורס. שילוש תכונות אינסופיות אלו של אלוהים באות לידי ביטוי באופן עקבי ומובהק באמצעות היווצרות, שימור והתפרקות מתמדת של כל הדברים וכל היצורים הקיימים. גם בחיי היום יום של האדם ושל כל היצורים בבריאה, מתמיד היבט שילוש אינסופי זה של אלוהים להתגלות ולבטא את עצמו דרך לידות, התרבות (שימור הקיום) ומיתות חוזרות ונשנות.

המילה המקורית הראשונה בראה, באמצעות הגחמה המקורית של אלוהים, את הרושם המקורי הנסתר הראשון של "מי אני?" מתוך הכלום הנסתר, ורושם ראשון מקורי זה הוליד את הכלומיות הנסתרת כבריאה המקורית. בהמשך, הניבה התולדה של הכלומיות את הרשמים אשר ממשיכים בעקביות לשמר את הכלומיות כבריאה המקורית. לבסוף הורסים רשמים מנוגדים את הכלומיות, תוך כדי תהליכי גלגולי הנשמה והאיבולוציה של המודעות, ומגיעים לתשובה הסופית למילה הראשונה "מי אני?" והיא "אני אלוהים".

האשליה משמרת בעקביות את קיומה האינסופי והמגוון כביכול בתואם עם הרשמים המתרבים של ביטויי המודעות האינדיבידואליים השונים של צורות וישויות דוממות ומחוננות חיים. הבריאה המקורית, שמקורה בגחמה המקורית של אלוהים, מתמידה להתקיים בגלל השרשרת המתמשכת והאינסופית לכאורה של התרבות רשמים אינדיבידואליים שונים ובה בעת היא מתפתחת כך שכל צורה וישות אינדיבידואלית בקיום תוכל להתנסות במודע בתשובות למילה הראשונה "מי אני?" כגון "אני דבר דומם", "אני יצור מחונן חיים", "אני יצור הגיוני", "אני איש" ו"אני אישה".

למשל, כאשר אלוהים במצב האדם, כאדם, מצוי בשינה עמוקה, וכאשר זמן וחלל כגון יום ויקום של האדם נהרסו עבורו כביכול, מהו, אם כן, הדבר אשר מתמיד לברוא עבורו מדי יום ביומו את הבוקר? ושוב, כאשר אדם מתעורר מדי יום, מהו הדבר אשר מתמיד לברוא עבורו את היקום על כל הדברים הכלולים בו? רשמיו הרדומים של האדם אשר נצברו במהלך האבולוציה של המודעות ותוך כדי תהליך גלגולי הנשמה, הם שדוחקים את המודעות הרדומה בזמן השינה העמוקה להעיר אותו בהכרח מדי יום, כדי שלרשמיו הרדומים של האדם יהיה את מרחב הפעולה להתכלות באמצעות התנסות מודעת במהלך מצב הערות שלו. בדרך זו רשמיו של האדם במצב הרדום **בוראים** עבור האדם את הבוקר שלו ואת היקום שלו מדי יום. אף שגם הבקרים וגם היקום של האדם נבראו עבורו בעת ובעונה אחת על ידי הרשמים הרדומים שלו, שניהם גם **נשתמרו** למענו באופן נוח למדי על ידי הרשמים של חיי היום יום

במצב הערות שלו, וגם באמצעות ההתרבות בחיי היום יום שלו, של רשמים או סנסקרות עמוקים יותר ויותר של האשליה הקיימת כבר, או של הבריאה המקורית, אשר נבעה ועלתה מתוך הגחמה המקורית של אלוהים. לבסוף, גם את הבוקר (או היום) ואת היקום של האדם הורסים רשמי המנוגדים של האדם, רשמים בהם הוא מתנסה במצב השינה, שהם קוטביים לגמרי לרשמים של מצב הערות.

על כן, ברציפות קבועה ובלתי פוסקת, אלוהים במצב האדם כאדם, מבטא את עצמו בעקביות כבורא של הבריאה שלו באמצעות הרשמים הרדומים של האדם; כמשמר הבריאה שלו בכך שהאדם מתנהל בחיי היום יום במצב הערות, ובכך גורם להתרבותם של רשמי הבריאה; וכחורס הבריאה שלו באמצעות רשמים מנוגדים של אדם, כאשר הוא שוקע בשינה ולבסוף חולף ועובר במצב השינה העמוקה. מדי יום, אחרי שהרס את הבריאה שעוצבה על ידי מודעותו האינדיבידואלית, אדם שב ובורא, משמר והורס את הבריאה כולה באמצעות משחק הרשמים. וכל העת, דרך עצם הווייתם של כל הדברים וכל היצורים, אלוהים מבטא בעקביות את שילוש התכונות האינסופי שלו כבורא, משמר והורס.

כמו במצב האדם, כך גם בכל אחד ממצבי אלוהים, אלוהים מבטא בעקביות, בצורה ישירה ועקיפה, לכאורה וגם באופן ממש, את שילוש התכונות האינסופיות שלו כבורא, משמר והורס בעת ובעונה אחת. אפילו בפעילות הלב ובתפקוד הריאות, שלושת ההיבטים של שילוש התכונות האינסופי אינם פוסקים מלבטא את עצמם. עם כל פעימה של הלב, הלב מתרחב, מרפה (בשלב הרפקטורי, השהייתי) ומתכווץ. כך הוא בעת ובעונה אחת מבשר את תחילת הלידה של הישות מצד אחד, משמר את חיי הישות מצד אחר, ולבסוף, עם ההתכווצות הסופית, מביא את המוות הפיזי של הישות.

כך קורה ששילוש התכונות של אלוהים, כאלוהים הבורא, אלוהים המשמר ואלוהים ההורס (בראהמה, וישנו, ומאהש או שיבה), באים לידי ביטוי באופן עצמאי ובה בעת גם בכל הדברים ובכל היצורים ובכל הישויות, בכל מצב של אלוהים בכל שלב באבולוציה של המודעות, ובכל מישור באינבולוציה של המודעות, עד שבסופו של דבר הבריאה הקוסמית המקורית, אשר הזינה את העידנים, המחזורים והתקופות, ואשר נשתמרה בגלל משחק הרשמים הקוסמי, נהרסת לבסוף על ידי משחק הרשמים הקוסמיים המנוגדים של אלוהים. הרס סופי זה ידוע בדרך כלל כמהאפראלאייה (mahapralaya), שפירושו "אירוע ההיספוגת הגדול מכולם", בו כל הבריאה הקוסמית ככלומיות נספגת באופן אינסופי על ידי הכל.

בתהליך האבולוציה, אלוהים הלא מודע אכן השיג מודעות מלאה, לא של מצבו המקורי האינסופי אלא של הגשמי והסופי. כל המאבק במהלך האבולוציה ללא ספק השיג מודעות מלאה לאלוהים, אך באיזה מחיר היא הושגה? המחיר

היה נטל מורשת הרשמים שנצברו בצורה הגשמית - שהיא אמצעי הביטוי האחרון אליו התחברה המודעות המתפתחת של אלוהים - ואשר באמצעותה השלימה המודעות המלאה את תהליך האבולוציה ברגע שאלוהים זיהה את עצמו עם צורת האדם. על כן אלוהים במצב האדם עדיין אינו ער למצבו המקורי חרף השגתה של מודעות מלאה. הוא אינו ער למצבו המקורי בגלל הנטל הלא רצוי (אך הכרחי) של רשמים גשמיים, אשר עדיין נצמדים למודעות המלאה שהושגה.

התהליך שבאמצעותו אלוהים במצב האדם נאבק להשתחרר מנטל רשמים סופיים אלו מתרחש באמצעות רשמים מנוגדים ומכונה תהליך גלגולי הנשמה.¹⁹ בניסיון לפרוק מעל המודעות את נטל הרשמים הסופיים, המודעות הגשמית של אלוהים נאלצת להתנסות ברשמים אלו ולמצותם בעזרת אינספור התנסויות מנוגדות במהלך סדרה של גלגולי נשמה. התנסויות מנוגדות הן הכרחיות למיציא הרשמים, משום שרק התנסויות מנוגדות יכולות לנער ולעקור משורש את הרשמים הצפופים שאחיזתם איתנה.

בתהליך גלגולי הנשמה, אלוהים באדם המודע-גשמי במלואו, מתגבר בגופים הסבטלי והמנטלי המפותחים במלואם, שנעשה בהם שימוש תמידי אף כי לא מודע, חייב להתנסות בסדרה של שרשראות אין קץ של אינספור התנסויות שונות, מנוגדות מטבען, כדי שהרשמים המנוגדים יוכלו להתמצות. רשמים אלו מוטבעים תמידית על הגוף המנטלי או נפש האדם, נצברים על ידו ונאגרים או משתחררים על ידי התת-מודע של האדם. כאשר רשמים אלו משתחררים דרך התת-מודע ודרך המודעות המלאה של אלוהים-המצוי-באדם כאדם, הוא מתנסה בהתנסויות שונות בהתאם לסוגים ולעוצמה של הרשמים שהשתחררו. הגוף הסבטלי של האדם, שהוא מושב האנרגיה, מטעין באנרגיה את הרשמים האלו כדי שיגרמו לאדם לפעול בחיי היום יום במצבי חלימה או ערות (לפי המצב הנתון). פעולות אלו גם הן מנוגדות בטבען לאותם רשמים מנוגדים מגוונים ושונים אליהם הן מתייחסות.

כך במצב האדם במישור הגשמי, אף שהאנרגיה והנפש מפותחים במלואם ונעשה בהם שימוש מתמשך ועקבי, בכל זאת הם מתופעלים באופן עקיף ולא מודע. כאשר מצויים במישורים של האנרגיה (כלומר במישורים הסבטליים), נעשה באנרגיה זו שימוש אלוהי ומודע; אך במישורים סבטליים אלה נעשה בנפש שימוש עקיף ולא מודע. במישורים המנטלים, כאשר נעשה בנפש שימוש אלוהי ומודע, באנרגיה נעשה רק שימוש עקיף ולא מודע.*

* ראו גם: מהר באבא, "Control of Mind over Energy and Matter", *Life at its Best*, ערכה אייוי א' דוס (Ivy O. Duce) (סן פרנסיסקו: Sufism Reoriented, Inc., 1957), עמ' 38. העורך

יוצא אם כן שבעוד אלוהים מודע־גשמיות זה במצב האדם מתנסה בניגודים בעולם הגשמי, נשמתו מתגלגלת מספר פעמים, לעתים כזכר, לעתים כנקבה, במעמדות חברתיים, דתות, לאומים וצבעים שונים ובמגוון מקומות שונים ויבשות שונות, תמיד בוחנת מחדש רשמים מנוגדים וממצה אותם על ידי התנסות בניגודיהם.

הרשמים המנוגדים והמגוונים האלו וההתנסות התואמת בניגודיהם הם המאפשרים לאלוהים מודע־גשמיות במצב האדם על פני האדמה, אחרי מיליוני לידות חוזרות, לדלל בבוא העת את הרשמים הצפופים. התהליך המחזורי של מה שמכונה מיתות ולידות של צורות אנוש הוא שדוחף לבסוף את המודעות של אלוהים מודע־גשמיות במצב האדם להתחיל באינבולוציה. תהליך זה של האינבולוציה של המודעות מתרחש בהדרגה כאשר הרשמים הגשמיים נחלשים ומתמעטים בהדרגה.

האינבולוציה של המודעות של אלוהים במצב האדם אפשרית רק כאשר הרשמים המנוגדים, אחרי תהליך מאוד, מאוד ארוך, הופכים בהדרגה דלילים יותר באמצעות תהליך גלולי הנשמה המתמשך, דבר המביא לקצם את הרשמים הגשמיים.

לאחר שהרשמים הגשמיים הגיעו לקצם, מגיע השלב שבו אלוהים מודע־גשמיות במצב האדם מתחיל בהדרגה להתנתק מהעולם הגשמי, והאינבולוציה של המודעות מתחילה **לכנס** את המודעות. בה בעת עם תחילת האינבולוציה של המודעות, אלוהים במצב האדם מתנתק בהדרגה מההתנסות ברשמים מנוגדים של העולם הגשמי.

ראינו שאלוהים הגיע למלוא המודעות באמצעות תהליך האבולוציה של המודעות; אך המודעות המלאה שהושגה הייתה מודעות מורשמת. כדי למחוק את הרשמים ולהסירם מהמודעות המלאה שהושגה, יש להשלים את תהליך גלולי הנשמה והאינבולוציה של המודעות.

השווינו את תהליך האבולוציה של המודעות של אלוהים לפקחתן ההדרגתית של עיני האדם. את פקחתן המוחלטת של עיני האדם השווינו לתום האבולוציה של המודעות, משום שאלוהים השיג אז מודעות מלאה.

את תהליך גלולי הנשמה של אלוהים במצב האדם אפשר להשוות לאדם ער לחלוטין, שמודעותו מלאה ועיניו פקוחות לרווחה, הרוכש התנסויות שונות המנוגדות לרשמים שצבר במשך שנות חייו ועתה הוא מתנסה בהן באורח פעיל במהלכם של הימים כשהוא שוכח את עצמו תוך כדי ביצוע פעילויות רבות ומגוונות.

את הדחף לאינבולוציה של המודעות של אלוהים במצב האדם אפשר להשוות לאדם שהיה שקוע כל כולו בעיסוקיו במשך היום, ורק כאשר יום העבודה כמעט חלף הוא מתפנה לבסוף לשים לב לעצמו במקום לעיסוקיו. הדחף הזה מסיט

באופן אוטומטי את תשומת לבו של האדם מעיסוקיו החיצוניים לתשומת לב נאותה לעצמו.

כשם שמודעות מלאה התפתחה בשבעה שלבים שונים, כך גם המודעות המלאה שהתפתחה משלימה את האינבולוציה באמצעות תהליך של שבעה שלבי אינבולוציה שונים. שבעת שלבי האינבולוציה של המודעות מכונים "שבעה מישורי המודעות". המישור השביעי הוא השלב השביעי והאחרון בתהליך האינבולוציה של המודעות. בשלב זה המודעות משלימה את תהליך האינבולוציה לחלוטין ואלוהים מממש במודע את קיומו הנצחי האינסופי. כלומר אלוהים, שהיה במקור לא-מודע, אינו ער עוד למצב שכיחה עצמית זו.

את שבעת השלבים הללו של האינבולוציה הדרגתית של המודעות של אלוהים במצב האדם אפשר להשוות לעיניו הפקוחות לרווחה של אדם, המביט תחילה היישר קדימה וממנו והלאה. אחר כך, בניסיון לראות את עצמו, הוא מוריד בהדרגה את מבטו כשהוא מסיט עיניו בשבעה שלבים, עד שלבסוף חוג ראיתו כולל את עצמו.

באמצעות גלגולי נשמה רבים ומתמידים מגיעים לקצה גבול ההתנסות הגשמית, וכאשר הרשמים הגשמיים נחלשים וכמעט נכחדים, המודעות הגשמית של אלוהים מודע-הגשמיות במצב האדם מתחילה בהדרגה באינבולוציה, ואלוהים במצב האדם מוכנס בסוד תהליך האינבולוציה של המודעות.

בשלב זה בתהליך האינבולוציה, המודעות הגשמית מתנסה **באופן חלקי** בשלב או במישור הראשון של העולם הסבטלי באמצעות אמצעי הביטוי של הגוף הסבטלי של אלוהים שכבר הגיע למלוא התפתחותו במצב האדם. זהו השלב הראשוני לפני המישור הראשון בו זוכה המודעות הגשמית של אלוהים מודע-הגשמיות, בתהליך האינבולוציה, להצצה ראשונה במישור הראשון של העולם הסבטלי, ומתנסה ברשמים אלה חלקית באמצעות הגוף הגשמי וחלקית באמצעות הגוף הסבטלי. כאן נעשה שימוש בו זמני גם בחושים הגשמיים וגם בסבטליים.

זה השלב שבו אלוהים במצב האדם ניצב כביכול על קו התפר המפריד את העולם הגשמי מן העולם הסבטלי, שבו המודעות של אלוהים במצב האדם חווה דברים מוזרים. עם עיניו הגשמיות הוא זוכה לראות הבזקים מן המישור הסבטלי, עם אוזניו הגשמיות הוא שומע מוזיקה שמימית של המישור הסבטלי, עם אפו הגשמי הוא נהנה מריחות סבטליים. בקצרה, אלוהים מודע-הגשמיות במצב האדם, המצוי בחלקו במישור הראשון של העולם הסבטלי, מתנסה ברשמים סבטליים עם חושי הגשמיים.

בהמשך תהליך האינבולוציה של המודעות הגשמית, אלוהים מודע-הגשמיות מתנסה בהדרגה במישור הראשון של העולם הסבטלי במלואו. עתה המודעות הגשמית של אלוהים במצב האדם אינה עוד מודעת **גשמית**, אלא מודעת **סבטלית**.

אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם נעשה מודע בהדרגה למישור השני של העולם הסבטלי ככל שהאינבולוציה הולכת ומתקדמת ומכנסת את המודעות יותר ויותר.

עולם סבטלי זה הוא מחוז האנרגיה האינסופית. כאשר העוצמה האינסופית והלא מוגבלת, שהיא היבט של טבע-השילוש האינסופי של אלוהים, מוקרנת מהאינסופיות הבלתי מוגבלת אל תוך העולמות הסופיים של האשליה, היא מיתרגמת לתוך הסופי ומתגלה בתחום העולם הסבטלי בצורה של אנרגיה אינסופית של העולם הסבטלי.

כך, במישור השני, אלוהים בצורת-האדם הוא מודע-סבטלי, ועל כן אינו מודע לגוף הגשמי ולגוף המנטלי – הנפש. אך אלוהים בצורת-האדם בכל זאת פועל באמצעות הגוף הגשמי ובאמצעות הנפש (הגוף המנטלי), לא ישירות אלא במישור הסבטלי ומתוכו.

על כן אפילו אם אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם אינו מודע לגוף הגשמי ולגוף המנטלי, ואינו מתנסה ישירות בעולמות הגשמי והמנטלי, אלוהים במצב האדם עדיין עושה שימוש בגוף הגשמי (אף שלא ישירות אלא מתוך המישור הסבטלי) באמצעות היבטים שונים של הגשמי, ועל כן מבחינה חיצונית נוצר רושם של צורת-אדם מודע-גשמיות רגילה אשר אוכלת, שותה, ישנה, רואה, חשה, שומעת, וכן הלאה. בדומה, אלוהים במצב האדם, כאשר הוא מודע למישור השני של העולם הסבטלי, עושה שימוש בגוף המנטלי שלו (כלומר בנפש), לא ישירות אלא באמצעות היבטים שונים היוצרים רושם חיצוני של צורת-אדם מודע-גשמיות רגילה בעלת מחשבות, תשוקות ורגשות.

בשלב זה, עם אינבולוציה גוברת של המודעות, אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם במישור השני, משיג מודעות גוברת של האנרגיה האינסופית של הספירה הסבטלית והוא מסוגל עתה לבצע להטוטים או נסים פחותי ערך באמצעות שחרור אנרגיה אינסופית זו, ויכול להפגין כוחות כגון לגרום לעץ יבש ללבלב ולהפך, לעצור רכבות ומכוניות, למלא באר חרבה במים, וכן הלאה.

אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם במישור השני מתנסה בעולם הסבטלי עם החושים הסבטליים של גופו הסבטלי. הוא עתה לגמרי **לא-מודע** לעולם הגשמי, אף שמבחינה חיצונית הוא נראה ומתפקד כאדם רגיל: אוכל, ישן, חש כאב והנאה וכן הלאה. אך למעשה המודעות שלו בתהליך האינבולוציה חווה לא את הספירה הגשמית אלא את הסבטלית ויוצרת רשמים סבטליים חדשים באמצעות החושים הסבטליים, אשר הם שלושה במספר: חוש הראייה, הריח והשמיעה בלבד.

המשך האינבולוציה של המודעות מאפשרת לאלוהים במצב האדם לחוות את המישור השלישי של העולם הסבטלי. כאן מודעות סבטלית משיגה מודעות גוברת של האנרגיה האינסופית של הספירה הסבטלית, ואלוהים במצב האדם

חווה עוצמה סופית גדולה יותר. בשלב זה הוא מסוגל לבצע נסים גדולים כגון להעניק מאור עיניים לעיוור, לשקם איברים של נכים ולעתים אפילו להקים מתים לתחייה.* במצב זה אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם מסוגל גם להתנסות במישורים ובעולמות השונים של הספירה הסבטלית, ממש כפי שצורת-אדם מודע-גשמיות מסוגלת לנסוע מיבשת אחת לשניה, בעזרת כלי הרכב הגשמיים העומדים לרשותה.

המישורים השני והשלישי של העולם הסבטלי הם שני המישורים העיקריים הנמצאים לגמרי בתחום העולם הסבטלי. המישור הראשון מצוי בחלקו בתחום העולם הסבטלי ובחלקו בעולם הגשמי. בדומה המישור הרביעי שייך בחלקו לעולם הסבטלי ובחלקו לעולם המנטלי. מסיבה זו נאמר על המישור הרביעי שהוא מפתח העולם המנטלי.

עתה, עם התקדמות הדרגתית באינבולוציה של המודעות של אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם, המודעות של אלוהים מתנסה במישור הרביעי של הסבטלי-מנטלי-משולב.

במישור הרביעי אלוהים במצב האדם מודע במלואו לגוף הסבטלי ומתנסה במלואו בספירה הסבטלית, ועל כן הוא ער לגמרי לטבע הסבטלי של הספירה הסבטלית שהיא אנרגיה אינסופית. אנרגיה אינסופית זו היא ההיבט הסופי בכלומיות של העוצמה האינסופית והלא מוגבלת של אלוהים, אשר הייתה נסתרת במצב אלוהים של הכל.

במישור הרביעי אלוהים במצב האדם מצויד במלואו באנרגיה אינסופית ועל כן עתה הוא מסוגל להקים את המתים לתחייה ואפילו לברוא צורות חדשות, בעולמות חדשים, ולהפיח בהם רוח חיים. אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם במישור הרביעי הוא למעשה התגלמות האנרגיה האינסופית.

אנרגיה אינסופית זו של המישור הרביעי של העולמות הסבטלי-מנטלי המשולבים אינה מה שאנו נוהגים לכנות אנרגיה בעולם הגשמי. אנרגיה אינסופית זו מכונה "נשמת כל חי", או "פראן" (*pran*), והיא מסוגלת להפיח חיים בכל הדברים. בצורתה האינסופית יכולה אנרגיה זו לברוא חיים מעפר.

אף שאנרגיה זו היא אינסופית, אין היא שווה כלל לעוצמה האינסופית הממשית של אלוהים. אותה עוצמה אינסופית של אלוהים, כאשר היא מיתרגמת לתוך האשליה, הופכת להיבט הסופי של האנרגיה האינסופית של המישור הרביעי של העולמות הסבטלי-מנטלי-המשולבים.

אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם, שברשותו המפתח למאגר האנרגיה האינסופית של המישור הרביעי, מבוסס עתה היטב במפתח העולם המנטלי אך

* מי שמצוי במישור השלישי של המודעות יכול להקים לתחייה רק מתים של מינים תת-אנושיים בלבד.

הוא ניצב מול מתקפה חזקה של תשוקות, רגשות ומחשבות עזים, שהם היבטי הנפש של העולם המנטלי.

המישור הרביעי הוא שלב של התעלות המודעות. במישור זה אלוהים במצב האדם מתנסה במודע בהיותו האנרגיה האינוסופית בהתגלמותה, אולם זהו גם שלב של התנסויות במצב המכונה "הלילה האפל ביותר", משום שכאן המודעות של אלוהים במצב האדם עוברת התנסות של היותה לכודה כביכול בין "הפטיש לסדן". בוערת בתשוקות ורגשות עזים, הדחף או הפיתוי העז להפעיל אנרגיה אינוסופית זו הנתונה לפקודתה ולעשות בה שימוש, מתגלה כבוגדני ביותר בצומת זה בו האינבולוציה של המודעות של אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם ממשיכה להתקדם במהירות לקראת הספירה המנטלית בה תושג שליטה מלאה על כל התשוקות, הרגשות והמחשבות.

התשוקות בשיאן, הנובעות מן המישור המנטלי, מתעמתות עם המודעות של אלוהים במצב האדם במישור הרביעי. אם הן מכניעות את אלוהים (במצב האדם במישור הרביעי), ואם הוא משחרר את הכוחות אשר בשליטתו הנובעים מהאנרגיה האינוסופית, אז ההתנסות של שחרור האנרגיה האינוסופית בצומת זה מתגלה כהרת אסון, במיוחד כאשר הוא עושה שימוש גם לרעה בכוחות ששחררו מהאנרגיה האינוסופית כדי לספק מטרות אנוכיות באופן לא מבוקר.

בצומת זה במישור הרביעי, אם משחררים באופן לא מבוקר את עוצמת האנרגיה האינוסופית של העולם הסבטלי, המודעות הגשמית אינה יכולה לשער את התוצאה של שחרור מוחלט זה של אנרגיה. בכל זאת, אפשר לקבל מושג כלשהו של תוצאות מעשה כזה מההתנסויות המדהימות של שחרור אנרגיה אטומית, שאינה אלא היבט גשמי אחד של האנרגיה האינוסופית של העולם הסבטלי.

על כן, אם המודעות של אלוהים במצב האדם בתהליך האינבולוציה נכנעת לפיתוי להתנסות בשחרור מוחלט של האנרגיה האינוסופית במישור הרביעי של המודעות, התוצאה הבלתי נמנעת היא כה חמורה עד שהמודעות המלאה שהושגה, והמודעות הסבטלית בה מתנסים, מתפוררות לגמרי עד להיותן מודעות מאוד-סופית, ששבה ומזהה את אלוהים עם הצורה הגשמית המאוד-סופית של אבן. כתוצאה מכך המודעות של אלוהים מודע-האבן צריכה לעבור פעם נוספת את כל תהליך האינבולוציה של המודעות, והיא מזהה את עצמה עם צורות גשמיות עד שהיא מזהה את עצמה שוב עם אדם וזוכה במודעות מלאה.

למעשה ברגע שמושגת מודעות, אי אפשר לאבדה שוב, אך התפוררות המודעות במישור הרביעי היא היוצא מן הכלל היחיד. התפוררות זו של המודעות חלה רק במקרה של מודעות של המישור הרביעי ורק במקרים מאוד מאוד נדירים, כאשר היא נכנעת לפיתוי לעשות שימוש לרעה בכוחות של אותו מישור.

אם אלוהים במצב האדם במישור הרביעי אינו עושה שימוש לרעה בכוחות של האנרגיה האינוסופית אלא עושה בהם שימוש מבחין, ואינו נותן לתשוקותיו

לשלוט בו*, אז עם המשך האינבולוציה של המודעות של אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם, הוא מתנסה ישירות במישור השישי של העולם המנטלי ומדלג על ההתנסויות של המישור החמישי של העולם המנטלי.

אבל אם אלוהים במצב האדם במישור הרביעי אינו עושה כל שימוש לטובה או לרעה בכוחות של האנרגיה האינוסופית, אז בהדרגה, עם המשך האינבולוציה של המודעות, אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם במישור הרביעי של המודעות חוצה את מפתן העולם המנטלי ומתחיל להתנסות במישור החמישי של המודעות.

המישורים החמישי והשישי של המודעות הם בעיקרם מישורים של הספירה המנטלית של הנפש. בעולם המנטלי אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם הוא אדון לנפשו, בעוד שבעולמות הגשמי והסבטלי כשמודעותו גשמית או סבטלית, הוא היה עבד לנפשו.

עם התקדמות האינבולוציה של המודעות של אלוהים מודע-הסבטלי במצב האדם נתפסות ההתנסויות במישור החמישי של העולם המנטלי בעזרת החוש המנטלי היחיד שהוא **ראייה**.

במצב האדם, כאשר אלוהים הוא מודע-מנטלית הוא אינו מודע לגופים הגשמי או הסבטלי אך בכל זאת פועל דרך הגוף הגשמי והגוף הסבטלי, לא ישירות אלא מתוך המישור המנטלי. כך שאפילו אם אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם אינו מודע לגופים הגשמי והסבטלי, ועל כן אינו מחובר להתנסויות של העולמות הגשמי והסבטלי, עדיין הוא מסוגל לעשות שימוש בגוף הגשמי באופן לא מודע באמצעות היבטים שונים של הגשמי. כך אפשר לראותו אוכל, שותה, ישן, רואה, שומע וחש ככל צורת-אדם מודעת-גשמיות רגילה, אך שהוא מודע כל העת רק לגוף המנטלי בעזרת החוש המנטלי האחד של "ראייה". באותו אופן הוא מסוגל לעשות שימוש לא מודע בגוף הסבטלי שלו באמצעות היבטים שונים של אנרגיה אינוסופית, כך שאפשר לראותו נע ופעיל ומבצע מעשים בעודו מודע כל הזמן רק לגוף המנטלי - הנפש - ומתנסה במודע רק בעולם המנטלי עם החוש המנטלי שלו. לאלוהים מודע-המנטלי במצב האדם בספירה המנטלית יש רק חוש אחד, חוש "הראייה". הנפש ממשיכה להתקיים לאורך כל המישור

* [את התשוקות יש למחוק באופן מודע מפני שהן יכולות ליצור רשמים חדשים שמתוכם יצמחו תשוקות נוספות שיכולות להביא לכדי פעולות כובלות נוספות. המודעות עסוקה ברשמים אלו על ביטוייהם הפיזיים, במקום בעצמי-האלוהי. אם ימחקו רשמים אלו באופן מודע, תתחיל הנשמה (אטמה, *Atma*) לחוש את האמת-האלוהית, ותתחיל לשחרר את עצמה מערצותן של תשוקות העולם הזה. האינדיבידואל (גיב-אטמה, *jiv-atma*) מינוס חיים (של תשוקות) הופך נשמה (אטמה), והריהו כל העת הכל-יכול הלא-מודע. בזמן שאנו חיים עלינו לוותר על החיים. מטרת החיים היא ויתור על תשוקות העולם הזה בעודנו משמרים מודעות לא-מודעות. העורך]

החמישי של המודעות. במישור השישי של המודעות, הנפש עצמה הופכת לעין הפנימית ורואה את אלוהים. במישור השביעי של המודעות, הנפש נכחדת. כך אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם במישור החמישי מתנסה ברשמים המתהווים באמצעות חוש "הראייה" המנטלי וכתוצאה מכך הוא מתנסה בעולם המנטלי עם הגוף המנטלי (הנפש). הוא מודע עתה רק לנפש. בשלב זה, אלוהים במצב האדם מסוגל לשלוט בנפשות המצויות במצבי מודעות-גשמית ומודעות-סבטלית של אלוהים השרוי בצורות-אדם בעלות מודעות-סבטלית ומודעות-גשמית.

אך במישור החמישי, אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם אינו מסוגל כלל לבצע נסים כלשהם משום שהוא מצוי עתה בספירה המנטלית וכבר איננו בספירה הסבטלית של אנרגיה אינסופית, שכאשר היא משתחררת היא באה לידי ביטוי בכוחות ניסיים. אך, כיוון שהוא מודע-מנטלית וקרוב להיות "הנפש" בהתגלמותה, הוא שולט בנפשות של אלוהים במצב מודעות-סבטלית והופך למקור המניע את אלה שמצויים במצב מודעות-סבטלית לבצע נסים. הוא זה אשר, במצב המודעות-המנטלית, בהתאם לחשק ולרצון של נפשו, מסוגל לבלום, לשלוט או לכוון את נפשו של אלה שמצויים במישורי המודעות-הסבטלית לחולל נס או להימנע מכך, אף שהוא עצמו במצב המודעות-המנטלית שלו אינו יכול לחולל נס כלשהו.

אלוהים במצב האדם בעל המודעות-המנטלית מסוגל לברוא ולשלוט במחשבות, בתשוקות וברגשות של כל הנפשות במצבי מודעות-גשמית וסבטלית. הוא עצמו יציב מרגע ההתנסות שלו במצב של המישור החמישי, מצב אשר ממנו המודעות בשלב זה של האינבולוציה שלה כבר לא יכולה להידרדר או להתפורר. ככל שהאינבולוציה של המודעות של אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם מתקדמת בהדרגה ומעמיקה עוד ועוד, הוא מתנסה בשליטה על הנפש, ואפשר לומר שהמודעות של אלוהים מודע-המנטלי היא הנפש בהתגלמותה. כך אלוהים במצב האדם הופך עתה מודע במלואו לנפש או לגוף המנטלי ומתנסה בספירה המנטלית או בעולם המנטלי כולו במישור השישי של המודעות המנטלית. זו ההתנסות של "ראיית" אלוהים במצבו המקורי פנים אל פנים. "ראייה" זו היא ראייה של המודעות המנטלית עם חוש "הראייה" המנטלי. במילים אחרות, אלוהים במצב האדם רואה את אלוהים בכל מקום ובכל דבר.

החל במישור הראשון ועד סוף המישור השישי, האינבולוציה של המודעות מתקדמת בהדרגה ובהתמדה ככל שהמודעות של אלוהים עוברת התנסויות מועטות ונדירות יותר של רשמים מנוגדים מגוונים ושונים שהולכים ונחלשים. על כן, במהלך ההתקדמות באינבולוציה של המודעות של אלוהים, הרשמים המנוגדים השונים פוחתים ונחלשים בהדרגה עד שהמודעות של אלוהים בשלב האינבולוציה של המישור השישי נעשית מודעת במלואה לגוף המנטלי ומתנסה בעולם המנטלי במלואו כמעט ללא כל רשמים מלבד השרידים האחרונים והחלשים של יתרת

רשמי הניגודים שנותרו. במילים אחרות, בשלב זה של האינבולוציה המודעות מזהה את עצמה לחלוטין עם הנפש וגורמת לאלוהים להכיר בכך שהוא הנפש. עתה יש לאלוהים במצב האדם כנפש את הרושם הסופי האחרון שהוא כנפש רואה את אלוהים פנים אל פנים בכל הדברים, אך אינו רואה את העצמי-האלוהי שלו. זהו המצב של אלוהים במצב האדם במישור השישי של המודעות.

אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם במישור השישי, כמעט ללא רשמים כלל בנקודה זו ומודע רק לנפש (Mind), ניצב עתה מול אלוהים עצמו ורואה אותו פנים אל פנים, וגם רואה אותו בכל הדברים, אך אינו רואה את העצמי-האלוהי שלו באלוהים, מפני שהוא עדיין מורשם עם מודעות של נפש וסבור שהוא נפש. אלוהים מודע-מנטלי זה במצב האדם, מקשר את עצמו עם הנפש, מודע לעצמו כנפש וחווה את עצמו עדיין כמשהו אחר מאלוהים, משום שהוא רואה באופן ממשי את אלוהים פנים אל פנים עם המודעות המנטלית שלו. בנוסף, הוא רואה את אלוהים בצורה חיה ועזה יותר משהוא יכול לראות, במצבים הגשמיים או הסבטליים של אלוהים, את הדברים הגשמיים והסבטליים בעולמות הגשמיים והסבטליים.

בשלב זה המודעות של אלוהים, אשר התנסתה באינספור רשמים מנוגדים שונים, מתנסה עתה בשריד האחרון של רשמים דואליים מנוגדים. על כן, אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם במישור השישי עדיין מודע לדואליות, כלומר, הוא מזהה את עצמו כנפש ובכך מבדיל בינו לבין אלוהים.

כדי להבין את האינבולוציה של המודעות בספירה המנטלית ביתר בהירות, יש להבין שהספירה המנטלית של המישורים החמישי והשישי של המודעות הם תחום הנפש. לנפש זו של המישורים המנטליים יש שני חלקים.

בחלק הראשון מצב הנפש הוא של חקירה או הרהור. במצב זה הנפש פועלת כמחשבות - מחשבות נעלות, מחשבות נחותות, מחשבות טובות, מחשבות רעות, מחשבות חומריות, מחשבות רוחניות ומחשבות מכל סוג, טיפוס ומצב.

בחלק השני מצב הנפש הוא של התרשמות או אהדה. במצב זה הנפש פועלת כתחושות, תחושות של סבל ושל רגשות, תחושות של תשוקות וגעגועים, תחושות של יסורי נפרדות ותחושות מכל סוג, טיפוס ומצב.

מאחר שלנפש של הספירה המנטלית יש שני תפקידים נפרדים, מתחייב מכך שגם ההתנסויות בשדה הנפש (כלומר, בספירה המנטלית) תהינה משני סוגים שונים.

לכן לספירה המנטלית יש שני תחומים - תחום המישור החמישי של המודעות הוא של מחשבות; ותחום המישור השישי של המודעות הוא של תחושות.

כתוצאה מכך, המודעות של אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם במישור החמישי מזדהה עם החלק הראשון של הנפש, שהיא נפש חוקרת או מהרהרת. אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם של המישור החמישי הוא בורא המחשבות

ואדונן, הוא התגלמות "המחשבות" **עצמן**, ובהתאם לכך מסוגל לפקח רק על החלק של המחשבות של כל הנפשות בכל מצבי המודעות-הגשמית והסבטלית של אלוהים. לעתים מפרשים זאת בטעות כפיקוח על כל **הנפשות** במצבי המודעות-הגשמית והסבטלית של אלוהים, אך למעשה אלוהים במישור החמישי של המודעות אינו מפקח על הנפש בכללותה, אלא אך ורק על מצב הנפש הפועל **כמחשבות**.

אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם במישור החמישי של המודעות, מזהה את עצמו כנפש חוקרת או מהרהרת שרק מחשבות נובעות ממנה, אך אינו מזהה את עצמו עם החלק השני של הנפש ועל כן עדיין אינו מסוגל לבסס שליטה מוחלטת על התחושות (כלומר, על הרגשות ועל התשוקות).

עם אינבולוציה הולכת וגוברת של המודעות, אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם של המישור החמישי מתקדם אל המישור השישי של המודעות. במישור זה הוא משיג מודעות של החלק השני של הנפש של הספירה המנטלית וכך נוטה לזהות את עצמו עם חלק שני זה של הנפש (כלומר, נפש מתרשמת או אוהדת).

אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם במישור השישי של המודעות מתנסה בעולם המנטלי, עם חוש הראייה המנטלי, דרך הזדהות מוחלטת עם התחושות. כך אלוהים במצב האדם אינו מחשבות אלא תחושות בהתגלמותן. משום כך הוא מתנסה במודע בתחושות של ראיית אלוהים פנים אל פנים כל הזמן, בכל הדברים ובכל מקום. הוא חש שהוא רואה את אלוהים בכל מקום וכל הזמן אך אינו חש שהוא רואה את עצמו באלוהים כאלוהים. זו הסיבה שהתחושה של ראיית אלוהים אינה מתיישבת עם זהותו העצמית כאלוהים, משום שהוא עדיין מזהה את עצמו עם תחושות. הוא משתוקק וכמהה עד **כאב להתאחד עם אלוהים**, אשר בשלב זה הוא חש שהוא רואה פנים אל פנים.

הזדהות זו עם החלק השני של הנפש (תחושות) היא מצב של אלוהים במצב האדם בו ההיבט העיקרי של האהבה האלוהית, שמביאה לבסוף לאיחוד עם אלוהים (כלומר, למימוש המצב האלוהי באופן מודע), מתגלה בצורה החזקה ביותר. מן הראוי להבהיר שהמישור החמישי של הספירה המנטלית הוא מצב של מודעות מלאה של מחשבות בלבד. במצב זה מתבססת שליטה בפיקוח על המחשבות ובריאיתן ואין כל שליטה או פיקוח על תחושות של תשוקות ורגשות. אך המישור השישי של הספירה המנטלית הוא מצב של מודעות מלאה של תחושות, ועל כן מתבססת כאן יכולת מושלמת של פיקוח על תחושות ובריאיתן ואין עתה כל אפשרות אפילו למחשבה אחת לחדור לתחום התחושות.

המודעות של המישור השישי היא **נטולת-מחשבות** ומושלת על **התחושות** של כל מצבי המודעות-הגשמית והסבטלית של אלוהים. לעתים קרובות טועים לחשוב שיש בכך שליטה על **לבם** של כל המצויים במצבי המודעות-הגשמית והסבטלית של אלוהים. הוא אינו מושל או מווסת את מה שמכנים הלבבות,

אלא שולט ומושל על החלק השני של הנפש בספירה המנטלית אשר ממנה נובעות תחושות של רגשות ותשוקות.

אהבת אלוהים והגעגועים לאיחוד איתו באים לידי ביטוי מלא וממשי במישור השישי של המודעות. רק כאשר מתעלים מעל המישור השישי של הספירה המנטלית, נעלם שריד הרשמים האחרון ואיתו נמוגה האשליה, והממשות-האלוהית באה לידי מימוש.

אלוהים מודע-המנטלי במצב האדם במישור השישי עדיין מתנסה בדואליות, משום שאלוהים במצב מודעות זה חווה את עצמו כנפש ולא כאלוהים.

התנסות דואליות זו מתמשכת עוד ועוד עד שהאינבולוציה הסופית של המודעות מגיעה למישור השביעי של המודעות. בשלב שביעי ואחרון זה של תהליך האינבולוציה של המודעות, המודעות המלאה של אלוהים במצב האדם נמשכה פנימה במלואה באופן כה שלם עד שעתה היא מרוכזת וממוקדת על העצמי-האלוהי, ולא בדברים שהיא בראה.

עתה משהשלימה המודעות המלאה את תהליך האינבולוציה, הדברים של **הכלומיות**, שנראה כאילו יש להם קיום, נמוגים לחלוטין יחד עם רשמיהם.

עם הכחדתם המוחלטת של רשמים המקושרים עם **הכלום**, המודעות המורשמת של אלוהים במצב האדם הופכת באופן ספונטני למודעות לא מורשמת או נטולת רשמים של אלוהים, דבר שגורם לאלוהים במצב האדם להתנסות ב"לחלוף-בתוך" המצב המקורי שלו של ריק מוחלט. אין זה אלא טבעי שהמודעות המלאה, שהשלימה את תהליך האינבולוציה ועתה היא חופשייה מכל שריד של רושם כלשהו, לא תעניק התנסות כלשהי מלבד זו של מצב הריק המקורי והמוחלט של אלוהים אשר שרר פעם ועתה מתנסים בו **במודע**.

מודעות מלאה זו, שהשלימה את תהליך האינבולוציה, היא מודעות-על או **מהאצייטניה** (*mahachaitanya*). אלוהים הלא-מודע במצב הריק המקורי המוחלט מודע עתה במלואו, או מודע-על, למצבו המקורי כאלוהים במצב **המַעְבָּר־לְמַעְבָּר**.

"לחלוף בתוך" הריק המוחלט של המצב המקורי של אלוהים נקרא השגת **פאנה** (*fana*) של המישור השביעי של המודעות.

במונחים סופיים, **פאנה** פירושה "לחלוף בתוך". **לפאנה** שני שלבים: השלב הראשון של **פאנה** הוא התנסות מודעת של מצב הריק המוחלט, והשלב השני של **פאנה** או **פאנה-פיללה** (*fana-fillah*) הוא התנסות מודעת של מצב "אני אלוהים". השלב השני, כלומר **פאנה-פיללה**, הוא המטרה של אלוהים במצב האדם שבו אלוהים בצורת אדם, כלומר כאדם, מממש לבסוף את מצב "אני אלוהים" עם מודעות מלאה. זה המצב המכונה **המאג'וזביאט הסופי** (*final majzoobiyyat*) במונחים סופיים (*Sufi*).

הרבה לפני שהושג השלב הראשון של **הפאנה**, היתה לאלוהים במצב האדם

כאדם מודעות מלאה של האגו המוגבל, או "האני", נפש, אנרגיה, גוף ועולם, במצב ערות רגיל, משום שהמודעות המלאה של אלוהים במצב האדם כאדם הייתה ממוקדת עליהם באופן ישיר בגלל הרשמים הסופיים (finite impressions). וברגע שהמודעות של אלוהים במצב האדם כאדם החלה באינבולוציה, היא התנסתה בהדרגה בששת מישורי תת-מודעות-העל באמצעות רשמים שנצברו ומוצו בכל אחד מששת המישורים. כאשר תת-מודעות-העל השלימה לחלוטין את האינבולוציה, כלומר, נמשכה פנימה אל תוך העצמי-האלוהי, אז אלוהים במצב האדם כאדם השיג את המישור השביעי של מודעות-על חסרת רשמים כלשהם. זהו השלב האחרון בהשגת המטרה-האלוהית.

יחד עם השלמת האינבולוציה של המודעות והשגת מודעות-על, הנפש סוף סוף נכחדת לחלוטין ונמוגה אחת ולתמיד על כל רשמיה. ההתנסויות המתעתעות של האגו המוגבל, או "האני", נפש, אנרגיה, גוף ועולם, כולם נעלמים לעד, נמוגים לחלוטין, משום שכל ההתנסויות האלו היו בעצם תוצאה של רשמים שנבעו מהכלום, ואינם אלא כלום שבכלום.

כתוצאה מכך, עם התפוגגות האגו המוגבל, או "האני", נפש, אנרגיה, גוף (המסמל שמחה) ועולמות על כל המצוי בהם, המודעות, המתמידה לנצח מרגע שהושגה, חווה באופן ספונטני מצב של ריק מוחלט. בשלב זה אלוהים, במצב האדם כאדם, עם מודעות מלאה שהיא מודעות-על, מודע עתה רק לריק המוחלט – המודעות עתה קבועה וממוקדת "בריק המוחלט" עצמו.

ריק זה הוא מוחלט בכליותו; רק הריק שורר וישנו העדר מוחלט של הכלום כמו גם של הכל. לכן הוא מכונה "הריק האלוהי המוחלט", ואינו תולדת האשליה, אלא תולדת הממשות-האלוהית.

מצב זה של ריק אלוהי שורר מרגע שהכלום נעלם או נמוג, ורגע לפני שהכל ממלא את הריק ומעניק התנסות מודעת של ממשות מצב "אני אלוהים". בשלב ראשון זה של פאנה, כל שהיה של הכלום נמוג לחלוטין ומודעות-העל ממוקדת רק בריק המוחלט, אשר שורר עתה כפי שהוא שורר לנצח במצב אלוהים-הווה המקורי של אלוהים בשינה האלוהית העמוקה והמקורית.

על כן, בשלב הראשון של פאנה המודעות של אלוהים, במצב האדם כאדם, אינה של העצמי או האגו או ה"אני", הנפש, האנרגיה, הגוף והעולמות המוגבלים, אף לא מודעות של אלוהים או של העצמי-האלוהי או האגו-האלוהי או ה"אני" הלא מוגבלים, הנפש האוניברסלית, האנרגיה הלא מוגבלת, הגוף והיקומים האוניברסליים; משום שבשלב ראשון זה של פאנה שוררת רק מודעות של ריק מוחלט. ריק זה הוא גם אלוהי; הוא אינו של האשליה, אלא של הממשות-האלוהית. בשלב ראשון זה של פאנה, מודעות-העל של אלוהים, במצב האדם כאדם, מתנסה ב"לחלוף בתוך" מצב הריק המוחלט של מצב אלוהים-הווה המקורי, ועל כן היא מודעת עתה רק לריק המוחלט.

כפי שכבר נאמר, אותו מצב של ריק מוחלט קיים גם במצב השינה העמוקה היום-יומית של אדם רגיל, שבו האגו או ה"אני", הנפש, האנרגיה, הגוף והעולמות המוגבלים נמוגים אף הם והמודעות שהושגה נשארת רדומה.

ההבדל היחיד, שהוא הבדל עצום, בין מצב הריק המוחלט של מצב השינה העמוקה היום-יומית של אדם לבין ההתנסות בריק המוחלט בשלב הראשון של הפאנה, הוא שאותו ריק מוחלט שורר אמנם גם בפאנה, אולם בפאנה המודעות כבר לא רדומה. בשלב זה המודעות הגיעה למלוא בשלותה והיא מתנסה עתה באופן ממשי באותו מצב ריק מוחלט כמצבו המקורי של אלוהים.

ההתנסות בשלב הראשון של פאנה היא של מצב הנירוואנה (nirvana).

נירוואנה היא מצב שבו "אלוהים איננו" כביכול. זהו המצב היחיד שבו "אלוהים איננו" ו"מודעות ישנה". התנסות זו של השלב הראשון של פאנה היא מה שבדדה הדגיש. מאוחר יותר פירשו זאת בטעות כאילו בודהה הדגיש שאין אלוהים. המציאות היא שאלוהים-הווה; אך במצב הריק המוחלט של השלב הראשון של פאנה קיימת רק מודעות שחוה ריק מוחלט.

מאחר שכלל לא ייתכן שאלוהים אינו קיים, הרי שבמצב הנירוואנה אלוהים משחק את תפקיד המודעות עצמה, מודעות שמכונה לפעמים מודעות-על או מהאצייטניה (Mahachaitanya).

השלב השני של פאנה בא לאחר מצב זה של נירוואנה ובו מתנסים במצב "אני אלוהים" באופן מודע.

אך רק במקרים ספורים בלבד מגיע השלב השני של פאנה, המכונה "פאנה-פיללה", מיד אחרי השלב הראשון של פאנה. בשלב זה האגו או "האני" המתעתע והמוגבל שהוכחד מתחלף ב"אני" הממשי, האינסופי, והבלתי מוגבל עליו מתמקדת עתה מודעות-העל באופן אוטומטי. בה בעת הריק המוחלט מתמלא באופן אוטומטי בהתנסות באינסופיות.

מודעות-העל של אלוהים במצב האדם כאדם, המרוכזת וממוקדת עתה ב"אני" הבלתי מוגבל, באופן ספונטני מזהה את האדם עם אלוהים האינסופי. יחד עם ההזדהות, מתנסה מודעות-העל של אלוהים האינסופי במצב "אני אלוהים". זו המטרה האלוהית.

השגת המטרה האלוהית היא להגיע לנירוויקאלפה סאמדהי (Nirvikalpa Samadhi).

*(Samadhi).

* הנשמה חייבת לעבור דרך מצב הנירוואנה כדי להשיג חירות (מוקטי, mukti). ההיחלצות ממחזורי לידה ומוות מושגת גם בנירוואנה וגם בנירוויקאלפה. משום כך נירוואנה היא המטרה האלוהית כביכול, אך בעצם המטרה האלוהית האמיתית למי שמצוי בצורת אדם היא להגיע לנירוויקאלפה. וישנו הבדל עצום בין נירוואנה כמטרה אלוהית לנירוויקאלפה שהיא המטרה האלוהית.

כשם שאדם נרדם מדי לילה ועליו להתעורר מדי יום במצב האדם, כך גם על השוקע בשינה אלוהית להתעורר בתוך האלוהי. בדומה, השלב הראשון של פאנה הוא מצב השינה העמוקה עם מודעות מלאה, והשלב השני של פאנה, שהוא פאנה-פיללה, הוא מצב ההתעוררות בתוך אלוהים כאלוהים.

כאשר השלב השני של פאנה-פיללה בא מיד לאחר השלב הראשון של פאנה,²⁰ קורה שהמודעות של "האני", "העצמי", הנפש, האנרגיה, הגוף והעולמות המוגבלים לא שבה; אולם המודעות, שהפכה עתה למודעות-על, של "האני" הבלתי מוגבל, מתקיימת רק בזהות עם העצמי-האלוהי האוניברסלי, אלוהים. מודעות-העל מתנסה עתה במצב "אני אלוהים", "אהם בראהמאסמי" (*Aham Brahmasmi*) או "אנאל האק" (*Anal Haqq*). זוהי ההתנסות בנירוויקאלפה סאמדה, שפירושה "אין ספק שאני אלוהים". התנסות זו נחוות משום שהאטמה בפאנה-פיללה מתמזגת לחלוטין ובמודע בפאראמאטמה (*Paramatma*), או הנשמה בפאנה-פיללה משיגה איחוד מוחלט עם נשמת-העל.

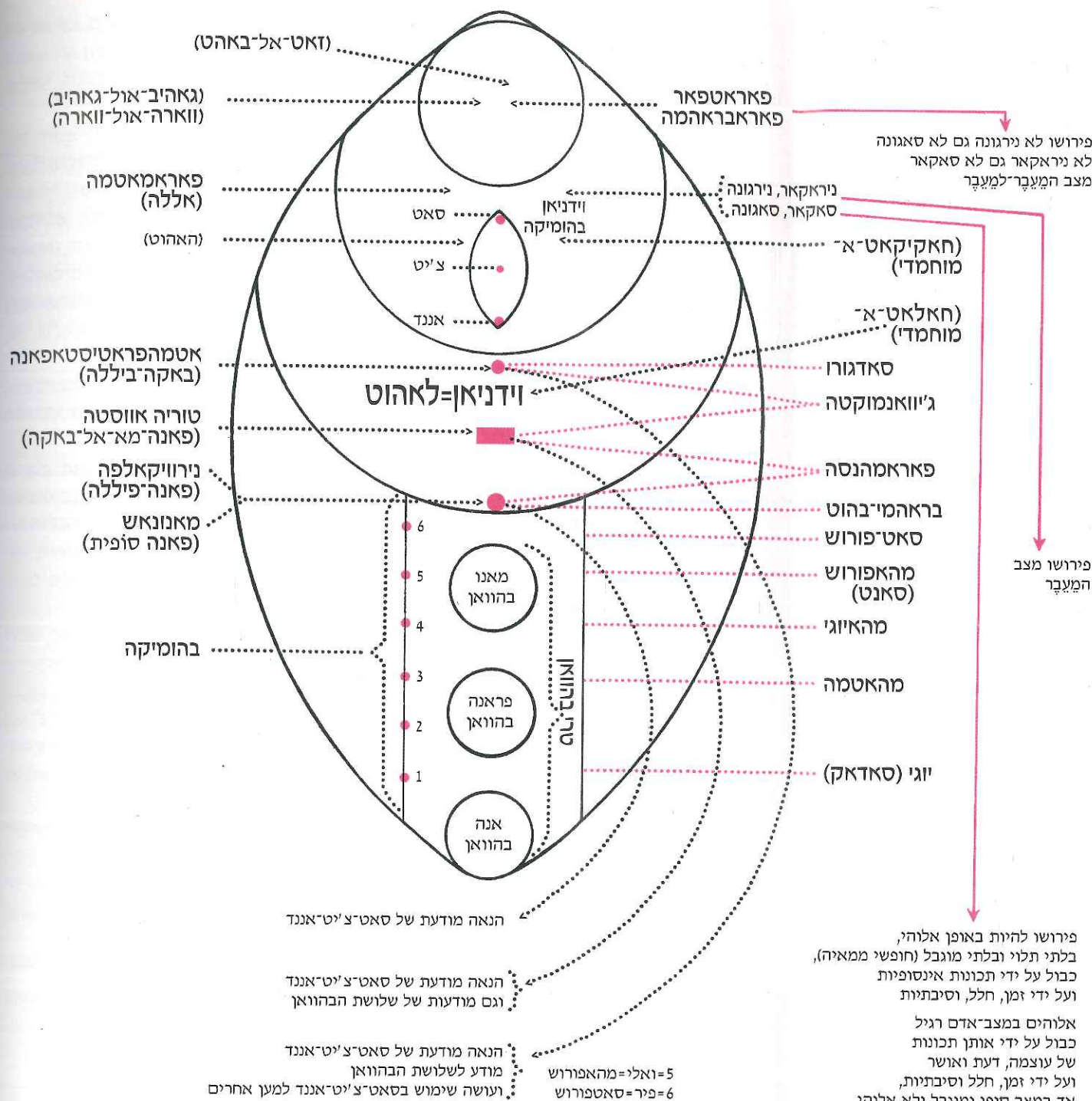
התנסות זו היא המטרה האלוהית והיא הושגה רק לאחר שהאבולוציה של המודעות, הנסתר בכלום, התרחשה כאשר הכלום הסופי הנסתר התגלה ככלומיות אינסופית. כל עוד המודעות בתהליך האבולוציה הסתבכה עד אינסוף בשדה הכלומיות היא התנסה בכלומיות המתעתעת והסופית הזאת כאילו היא ממשית ואינסופית. לבסוף, כאשר המודעות החלה בתהליך האינבולוציה, היא הייתה מסוגלת להיווכח בהדרגה באינסופיות תעתועיה של הכלומיות האינסופית המתעתעת, ובסופו של דבר לממש את הממשות האינסופית של אלוהים-האינסופי ככל הקיים מעל לכל ספק ומעבר לכל מגבלה כקיום נצחי במצב "אני אלוהים" של הפאנה-פיללה.

פאנה-פיללה היא המטרה ובה מתנסים במצב "אני אלוהים", למשל, אלה המכונים "מאג'וזבים" (*Majzoobs*) (מי שנכבש על ידי אלוהים, או שאלוהים שולט בו). אנשים אלה ידועים גם כ"בראהמי בהוט" (*Brahmi Bhoots*). במצב זה ישנה התנסות מתמדת, מתמשכת ומודעת במצב "אני אלוהים" יחד עם התנסות מתמדת ומודעת בטבע-השילוש האינסופי של אלוהים סאט-צ'יט-אננד (*sat-chit-anand*) (כלומר, עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי), כטבע האינסופי שלהם עצמם.

כך קורה שאלוהים בעל המודעות-העצמית, במצב האדם כאדם במישור השביעי, מודע עתה במלואו לעצמי-האלוהי כאינסופי ונצחי. הוא מודע עתה גם למקור האנרגיה והנפש, אשר לא היו אלא היבטים סופיים של העוצמה האינסופית והדעת האינסופית שלו, שבהם הוא מתנסה עתה, בעודו שרוי באופן מתמשך באושר אלוהי אינסופי.

במאמציו להשיג את מודעות-העצמי-האלוהי, אלוהים הבלתי ניתן לחלוקה והנצחי, בהיותו לא-מודע למצבו האינסופי, צבר והתנסה באינספור רשמים

המסע

סופי	מיסטי	ודנטי*
גאהיב-אול-גאהיב (Ghaib-ul-Ghaib) ווארה-אול-ווארה (Wara-ul-Wara)	מצב המעבר-למעבר של אלוהים Beyond-Beyond (State)	פאראטפאר פאראבראהמה (Paratpar Parabrahma)
אללה	אלוהים במצב המעבר (Beyond State)	פאראמאטמה (Paramatma)
לה מחודד (La Mahood)	אינסופי	אננט (Anant)
לה סיפאט (La Sifat)	ללא תכונות	נירגונה (Nirguna)
לה סוראט (La Surat)	ללא צורה	ניראקאר (Nirakar)
קודראט, מוסאראט (Quadrat, Musarat)	עוצמה, דעת, אושר אלוהי	סאט-צ'יט-אננד (Sat-Chit-Anand)
עלם-א-לאהוט (Alam-e-Lahut)	תחום השלמות (Realm of Mastery)	וידניאן בחומיקה (Vidnyan Bhumika)
ארש-אללה (Arsh-e-Ala)	מבוסס בחיים של אלוהים	אטמהפראטיסטאפאנה (Atmapratishthapana)
באקה-ביללה (Baqa-Billa)	בא סיפאט	סאהג' סאמאדי (Sahaj Samadhi)
אחדיאט (Ahadiyat)	המנדעות האלוהית הנבונה ביותר	וידניאן (Vidnyan)
עלם-א-לאהוט (Alam-e-Lahut)	בא סיפאט	סאגונה (Saguna)
בא סיפאט (Ba Sifat)	בא סיפאט	סאקאר (Sakar)
בא סיפאט (Ba Sifat)	בא סיפאט	בראהמה (Brahma)
פארודגאר (Parvargar)	מקיים	וישנו (Vishnu)
פאנאקאר (Panakar)	מפרק	מאהש (Mahesh)
עלם-א-אברוט (Alam-e-Jabrut)	ספירה מנטלית	מאנו בהוואן (Mano Bhuvan)
עלם-א-מלאקוט (Alam-e-Malakut)	ספירה סבטלית	פראן בהוואן (Pran Bhuvan)
עלם-א-נאסוט (Alam-e-Nasut)	ספירה גשמית	אנה בהוואן (Anna Bhuvan)
אירטקה (Irtqa)	אבולוציה	אוטקראנטי (Utkranti)
ריג'אט, או אואגאנאן (Rij'at, or Awagana)	גילגולי נשמה	פונאר ג'אנמה (Punar Janma)
אסמאן (Asman)	מישור	בחומיקה (Bhumika)
ג'אן, או רוח (Jan, or Ruh)	נשמה (Soul)	אטמה (Atma)
ג'אן-א-ג'יסמי (Jan-e-Jismi)	נשמה בגוף	ג'יב-אטמה (Jiv-Atma)
אינסאן (Insan)	בן-אנוש	מאנאו (Manava)
רהארב (Raharv)	שואף-רוחני	יוגי (סאדאק) (Sadhak, Yogi)
מוטאוואסיט (Mutawassit)	נשמה מתקדמת	סאדו (Sadhu)
אחיהאר (Akhyar)	נשמה גדולה	מהאטמה (Mahatma)
אברא-וואלי (Abrar-Wali)	קדוש	מהאפורוש (סאנט) (Sant, Mahapurush)
אפראד-פיר (Afrad=Pir)	הלך-רוחני מנוסה (קדוש)	סאטפורוש (Satpurush)
הפאנה הסופית (final Fana)	הכחדת הנפש (העצמי)	מאנואש (נירוואנה) (Nirvana, Manonash)
פאנה-פיללה (Fana-Fillah)	אחדות עם אלוהים	נירוויקאלפה (Nirvikalpa)
מאז'וב-א-קאמיל (Majzoub-e-Kamil)	שקוע באלוהי	בראמי-בחות (Brahmi Bhoot)
פאנה-מה-אל-באקה (Fana-ma-al-Baqa at)	צומת אלוהי	סוריה אוסטטה (Turiya Avastha)
מאז'וב-סאליק (Majzoub-Salik op)	אדם-עליון אלוהי	פאראמתנסה (Paramhansa)
אזאד-מוטלאק (Azad-e-Mutlaq)	חירות בגוף	ג'יוואנמוקטה (Jivanmukta)
קוטוב (Qutub)	איש-אלוהים	סאדגורו (Saddguru)
סאהב-זאמן (Saheb-e-Zaman)	אלוהים-באדם	אואטר (Avatar)

*מונחים ודנטיים וקרבנים לוודנטיים

שונים, בעודו מקשר את עצמו כל העת עם קיומים סופיים ובני-חלוף, שנפרשו על פני העולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי, תוך כדי תהליך **האבולוציה** של המודעות הגשמית של העולם הגשמי ותוך כדי **האינבולוציה** של המודעות במישורים הסבטלי והמנטלי של העולמות הסבטלי והמנטלי. השלב האחרון של האינבולוציה של המודעות של אלוהים מגיע לשיאו במימוש מודע של העצמי-אלוהי במצבו האינסופי.

כתוצאה מכך כאשר המודעות של אלוהים השיגה מודעות של העצמי-אלוהי והתנסתה בעוצמה, דעת ואושר אלוהי אינסופיים, אלוהים נוכח שהוא קיים לנצח באושר אלוהי אינסופי ושכל מאמציו להשיג את מודעות-העצמי-אלוהי, הרשמים, ההתנסויות, ההתקשרויות וההפרדויות של הגופים והעולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי היו של **הכלום** ולא היו אלא חלומות ריקים. הוא נוכח, גם, שהזהותו עם גופים, יצורים ובני-אנוש גשמיים וכל ההתנסויות של שלושת העולמות וששת המישורים על כל מה שכלול בהם, קיומם היחסי נתמך והתקיים כל עוד מודעותו לא הייתה בשלה. בשלות הושגה רק במישור השביעי עם מודעות שהשלימה את האינבולוציה שלה. דבר זה הביא את אלוהים לממש את העצמי-האלוהי, או גרם לאלוהים להיות מודע במלואו לממשות-האלוהית שלו. במילים אחרות, מצבו האינסופי של אלוהים מומש באופן מודע על ידי אלוהים עצמו כאשר השיג את מצב "אני אלוהים".*

במילים אחרות, אלוהים עובר בתחילה את תהליך ההתהוות בגשמי; כלומר, בתוך הגשמי, אלוהים הופך **לגוף** של האנה בהוואן (*anna bhuvan*) (הספירה הגשמית). אחר כך בסבטלי הוא הופך **לאנרגיה** של הפראן בהוואן (*pran bhuvan*) (הספירה הסבטלית). ואז במנטלי הוא הופך להיות **הנפש** של המאנו בהוואן (*mano bhuvan*) (ספירה מנטלית). מעבר לאלו, בוידיאן (*vidnyan*), אלוהים הופך לאלוהים – מה שכל העת היה הווה ויהיה. על כן אלוהים, אשר במקור היה לא-מודע, שוכח עתה את השכחה עצמה ומקבל את התשובה האמיתית והסופית למילה המקורית הראשונה שלו: "מי אני?", והיא: "אני אלוהים". כך בספירות הגשמית, הסבטלית והמנטלית אלוהים נעשה מה שהוא למעשה **אינו**; ובידיאן הוא נעשה למה שהוא **כן**. במקור אלוהים היה אלוהים; עתה אלוהים נעשה אלוהים.

רק מפני שאלוהים, לאחר שהוא "חלף בתוך" מצב הריק המוחלט המקורי בשלב הראשון של פאנה, מממש את מצבו האינסופי של "אני אלוהים" בשלב

* השמחה שבמימוש-האלוהי היא המטרה-האלוהית של כל הבריאה. השמחה האמיתית שבאה עם המימוש-האלוהי שווה את כל הסבל הפיזי והמנטלי ביקום. כל הסבל היה אז כלא היה. השמחה של המימוש-האלוהי אינה תלויה בדבר, היא רעננה לנצח ואינה מכזבת, בלתי מוגבלת ואינה ניתנת לתיאור; ולמען שמחה זו בא העולם לידי קיום.

השני של פאנה, אותה פאנה (כלומר, פאנה-פיללה) הופכת להיות המטרה עצמה.

השגת מטרה זו משמעה סוף המסע האלוהי הראשון, אשר החל עם רכישת דעת אלוהית (גנוסיס) והסתיים בהאלהה לאחר מסע בכל מישורי המודעות. השלב השני של פאנה הוא האלהה, כלומר האדם נעשה אלוהים. האדם הוא עתה אלוהים ומתנסה בדעת של אלוהים, בכוחות של אלוהים, ובאושר של אלוהים; אך אין זו "שלמות" עדיין, אף שזו המטרה. בשלב השני של פאנה או פאנה-פיללה, שהיא סוף המסע האלוהי הראשון, אדם נכנס לאלוהים ובכך נעשה אלוהים, אך עדיין לא נכנס לחיי אלוהים. אדם בסוף המסע האלוהי הראשון פשוט נוכח שהוא אלוהים ופשוט מתנסה במצב "אני אלוהים" יחד עם התנסויות של עוצמה, דעת ואושר אלוהי אינסופיים, ונהנה ממצב של אושר אלוהי אינסופי.

לאחר שהמטרה האלוהית הושגה בסוף המסע האלוהי הראשון, לעתים מאוד נדירות קורה שאלוהים כאדם, עתה במצב אלוהים, יכול לעזוב את האושר האלוהי האינסופי ולרדת למודעות רגילה ממצב מודעות-העל של "אני אלוהים" ולהתחיל להתנסות במצב של באקה (baqa), ובכך להיכנס למסע האלוהי השני. המונח הסופי "באקה" פירושו "שורה-בתוך".²¹

ירידה למודעות רגילה ממצב מודעות-העל של "אני אלוהים" והתנסות במצב "השורה-בתוך" של אלוהים, משמעה התבססות בתוך חיי אלוהים עצמם. כך בבאקה חיי אלוהים בבן-אנוש מתבססים. משמעות הדבר שבבאקה אדם מבסס את עצמו כאלוהים באופן מודע. מודעות זו מכונה "סולוקייאט" (sulukiya) או המודעות הרגילה של להיות "מבוסס בחיים של אלוהים". יש לראותה בנפרד מהמאגיוזביאט או "טבוע או שקוע באושר אלוהי אינסופי" במצב "אני אלוהים". בהתאמה, אלוהים כאדם, המתנסה במצב באקה, מכונה "סאליק" (Salik) אמיתי במונחים סופיים. באקה זו של הממשות-האלוהית ושל אלוהות מכונה "באקה-ביללה". בודנטה היא ידועה כ"אטמהפראטיסטאפאנה" (atmapratisthapanā).

הסאליק לא רק מתנסה בעוצמה אינסופית ודעת אינסופית בעודו שרוי באושר אלוהי אינסופי, כמו במאגיוזביאט, אלא, עתה שהוא סאליק, הוא צובר באופן מודע את כל העוצמה האינסופית, הדעת האינסופית והאושר האלוהי האינסופי תוך כדי התבססותו בחיי אלוהים עם המודעות הרגילה של היותו סולוקייאט.

אך לפני ש"חולפים בתוך" ממשות מצב הפאנה-פיללה הסופי עם מודעות מלאה ובשלה לחלוטין, ולפני שמתבססים בבאקה-ביללה הסופי של אלוהות, מנקודת המבט של האשליה, רב מספרן של ההתנסויות האינדיבידואליות של הפאנה-באקה כאינספור המינים והמצבים השונים של החיים בבריאה.

עם זאת, שלושה סוגים בסיסיים של פאנה-באקה כוללים את כל ההתנסויות האינדיבידואליות של פאנה-באקה.

הראשון משלושת הסוגים הבסיסיים הוא הבסיסי ביותר. סוג זה הוא פאנה-באקה של תופעות חיי התעתוע באשליה הנחוה על ידי כל מי ש"חולף-בתוך" פאנה ומשיג באקה כדי "לשרות-בתוך" האשליה מדי יום. פאנה-באקה בסיסית זו של תופעות החיים הרגילות, המתעתעות, מורכבת ממצב השינה העמוקה הרגילה ומצב הערות הרגיל.

כפי שכבר נאמר, גם לגבי מי ש"חולף-בתוך" השינה העמוקה עם כל רשמי האשליה, אותו ריק אלוהי מוחלט של מצב אלוהים-הווה מתבסס, שלא התקיים בו דבר בעבר ולא קיים בו דבר מלבד הממשות-האלוהית האינסופית האחת ככל, המכונה אינסופיותו של אלוהים במצב אלוהים-הווה שלו. כאשר רשמי האשליה, שאיתם נרדם האדם, מעוררים אותו, האדם שורה באשליה עצמה במצב הערות ומכונן את חיי היום יום באשליה.

בהתאם, בחיי היום יום הפאנה מתבססת כשהאדם "חולף-בתוך" מצב אלוהים המקורי ללא מודעות בשעה שהוא שוקע בשינה העמוקה מדי יום. וכאשר האדם מתעורר מדי יום, באקה מושגת כדי "לשרות-בתוך" חיי היום יום של האשליה, כל עוד השינה העמוקה אינה שבה להכניע ולגרור את האדם אל תוך מצב הפאנה היום יומי, שהוא מצב הריק המוחלט המקורי, האלוהי של האדם.

הסוג השני של פאנה-באקה הוא של המישורים בנתיב-הרוחני לקראת השגת המטרה והוא שונה מהסוג הבסיסי ביותר של תופעות החיים הרגילות של האשליה המתעתעת, אף שגם סוג שני זה של פאנה-באקה של המישורים הוא אשליה.

בכל מישור בנתיב-הרוחני, החל בראשון וכלה בסוף המישור השישי, המודעות שהשלימה את האבולוציה נמשכת פנימה או עוברת תהליך אינבולוציה הדרגתי. כך הפאנה-באקה של המישורים תואמת את הרשמים הממלאים את המודעות שעוברת תהליך של אינבולוציה והיא שונה מהסוג הראשון של הפאנה-באקה המאוד בסיסית, של מודעות מורשמת שהשלימה את תהליך האבולוציה או שמצויה עדיין בתהליך זה.

לכל מישור בנתיב-הרוחני המוביל אל המטרה של פאנה-פיללה יש פאנה-באקה משלו והמודעות שהשלימה את תהליך האבולוציה עוברת תהליך אינבולוציה הדרגתי בד בבד עם התקדמותה בתוך המישורים.

אך המובן הרחב של המונח הסופי "פאנה" הוא "לחלף-בתוך" הריק המוחלט של המצב המקורי של אלוהים-הווה. על כן, בין שפאנה היא מהסוג הבסיסי ביותר של חיי התופעות הרגילים, המתעתעים, ובין שהיא מהסוג השני של המישורים בנתיב-הרוחני, אין למעשה כל הבדל ביניהם. שני סוגי הפאנה

("לחלוף-בתוך") דומים ביסודם, משום שבמצב השינה העמוקה-היום יומית המודעות המורשמות, בשני המקרים, "חולפת-בתוך" אותו מצב של ריק מוחלט, למרות כל ההבדלים בסוגי הרשמים של האשליה.

אף שהפאנה תמיד זהה הן במודעות שעוברת תהליך **אבולוציה** והן במודעות שעוברת תהליך **אינבולוציה**, הרי שסוג רשמי האשליה שהמודעות מלאה בהן כאשר היא שורה באשליה במשך מצב הערות, היא שקובעת והיא שיוצרת את ההבדל בין "לחלוף-בתוך" במצב השינה העמוקה או במצב הפאנה.

למשל, הפאנה של חיה או יצור "החולף-בתוך" הריק המוחלט במצב השינה העמוקה, עם רשמי האשליה המיוחדים לו, שונה בתכלית מהפאנה של בן אדם "החולף-בתוך" הריק המוחלט במצב השינה העמוקה עם רשמי האשליה המיוחדים לו. בדומה, רשמי האשליה של בן אדם רגיל יהיו שונים בתכלית מרשמי האשליה של בן אדם המצוי במישורים של הנתבי-הרוחני.

בכל המקרים, אף שסוגי הפאנה השונים הם תמיד פאנה, בכל זאת השוני ברשמים הממלאים את המודעות האינדיבידואלית בבאקה של מצב הערות הוא שקובע את הפאנה האינדיבידואלית של כל סוגי המינים ומצבי החיים בבריאה. בניגוד לכך, כאשר הבאקה של החיים האינדיבידואליים מושגת במצב הערות אחרי מצב השינה העמוקה של פאנה, הבאקה, אשר במונחים סופיים פירושה "שורה-בתוך", מבססת באשליה את החיים האינדיבידואליים היום יומיים של האשליה, בהתאם לרוב המכריע של הרשמים שעמם "חלפו" החיים האינדיבידואליים, מתוך מגוון רשמי האשליה שהיו במצב הפאנה האינדיבידואלית במצב השינה העמוקה. ככזו, כל באקה אינדיבידואלית שונה בתכלית מכל באקה אחרת, משום שכאשר באקה אינדיבידואלית זו מושגת במצב הערות, הרשמים של המודעות המורשמת של כל חי אינדיבידואלי הם שאחראים באופן בלעדי לבסס באשליה את חיי האשליה האינדיבידואליים.

כך קורה שתמיד אחרי כל פאנה של האשליה במצב השינה העמוקה תבוא בהכרח באקה של האשליה במצב הערות. זו בתורה נעלמת בפאנה הבלתי נמנעת כדי לשוב לחילופין ולהתבסס שוב ושוב - יום אחר יום, שנה אחר שנה, ומשך חיים אחר משך חיים - בין שפאנה או באקה אלו הן של תופעות החיים הרגילים המתעתעים, או של המישורים בנתיבי-הרוחני. אף פעם אין הן יציבות כל עוד הן של האשליה.

כל עוד החיים האינדיבידואליים אינם "חולפים-בתוך" הפאנה-פיללה של הממשות-האלוהית באופן סופי ומוחלט ומתבססים בבקה-ביללה האלוהי השורה תמיד, ברור מאליו שיהיו אינספור קבוצות וסוגים שונים של פאנה-באקה של האשליה בהתאם לרשמים המתמידים, אשר מרשימים ללא הרף את המודעות תוך כדי תהליכי האבולוציה והאינבולוציה של החיים האינדיבידואליים בבאקה.

כמו כן בכל מישור, החל בראשון וכלה בסוף המישור השישי של המודעות בתהליך האינבולוציה, יהיה בהכרח סוג מסוים של באקה לכל אחד מששת המישורים, התואם את רשמי האשליה המיוחדים של אותו מישור.

כאשר אומרים שאדם מצוי במישור הראשון, משמע שמודעותו המפותחת במלואה מתחילה בתהליך האינבולוציה, ומודעות מלאה זו נשארת ממוקדת במישור הראשון של הספירה הסבטלית, משום שהרשמים של המישור הראשון, הממלאים בהתמדה את המודעות שלו שמצויה בתהליך האינבולוציה, גורמים לו לשרות במישור הראשון וגורמים לו להתנסות באשליה של מישור זה. אף שהגוף הגשמי של אדם המצוי על המישור הראשון דומה לחלוטין לגוף הגשמי של אדם שאינו מצוי על המישור הראשון, ואף שהאדם על המישור הראשון ישן ומתעורר בדיוק כמו אדם רגיל השרוי בחיי התופעות היום יומיות המתעתעות, בכל זאת, כיוון שהמודעות בשלב זה של האינבולוציה ממוקדת ישירות במישור הראשון, הוא "חולף-בתוך" מצב השינה העמוקה של פאנה של המישור הראשון עם רשמי אשליה של המישור הראשון, ומתעורר מדי יום כדי להתבסס בבאקה של המישור הראשון, "לשרות-בתוך" המישור הראשון, ולהתנסות ברשמים של אותו מישור.

ההבדל בין פאנה-באקה של אדם אשר נכנס למישורים של הנתבי-הרוחני לבין זה של אדם אשר איננו במישורים של הנתבי-הרוחני הוא שהראשון דומה לאדם שחי במקום אחד שנים רבות ומנתק לפתע את כל קשריו הקודמים, יוצא למסע סביב העולם, נוסע ממקום למקום וחוצה יבשת אחר יבשת. אדם זה אמנם הולך לישון מדי יום ומתעורר ביום המחרת, כפי שהיה רגיל לישון ולהתעורר מדי יום בביתו הראשון, אך עתה, במהלך מסעו סביב העולם הוא "יחלוף-בתוך" שינה עמוקה וברור מאליו שיתעורר מדי יום עם רשמים שרובם מן הסביבה השונה לגמרי וההתנסויות החדשות.²²

בקצרה, מי שנכנס למישור הראשון של האינבולוציה של המודעות יתנסה בסופו של דבר במישור הראשון במלואו. אותו אדם, המתבסס במישור הראשון, מבסס את חייו במישור הראשון בתוך "עולם משלו" ועל כן הוא ישן במישור הזה ומתעורר מדי יום במישור הזה. ממש באותו אופן, כל התודעות האינדיבידואליות בכל שאר המישורים "חולפות-בתוך" הפאנה של המישורים שלהן כדי להתעורר במישורים אלו ולבסס את הבאקה של חיי היום יום במישורים אלו.

בכל זאת, הפאנה-באקה של כל מישור בנתיבי-הרוחני היא ביסודה של אותו סוג, משום שהיא מתייחסת רק למודעות שעוברת תהליך הדרגתי של אינבולוציה ולא למודעות בתהליך אבולוציה או לכזו שכבר השלימה את תהליך האבולוציה. כל הבחנה שהיא בין פאנה-באקה של מישור אחד לבין זו של מישור אחר תהיה דומה לזו הקיימת בין שני אנשים החיים בשתי יבשות נפרדות על פני אותו כדור הארץ, שלכל אחד מהם רשמים אינדיבידואליים משלו של האזור המסוים

שבו הוא חי. לאדם באמריקה יש רשמים משלו והתנסויות המתייחסות לחייו האינדיבידואליים; לאדם שחי באסיה יש רשמים משלו והתנסויות המתייחסות ליבשת שלו השונה לגמרי מאמריקה.

אך העובדה היסודית נשארת בעינה והיא ששני האנשים חיים על פני אותו כדור ארץ. למרות ההבדל העצום בין הרשמים של שני אנשים אלו וההתנסויות הנובעות מרשמים אלו, בכל זאת כששניהם ישנים, שניהם "חולפים בתוך" השינה העמוקה. ובין שאחד ישן על מיטה של קטיפה והאחר על מיטה של חציר אין בכך כל יתרון שכן שניהם נהנים באופן שווה מאותו מצב שינה עמוקה. באותו אופן, כאשר הם מתעוררים הם יכולים לחיות את חי האשליה האינדיבידואליים שלהם על פני אותו כדור ארץ, לא משנה עד כמה ייבדלו ברשמיהם ובהתנסויות הנובעות מהם עקב חייהם בבישות שונות. כך הפאנות באקות של כל המישורים בנתיב־הרוחני אינן שונות זו מזו באופן בסיסי, אף שלכל אחד ואחד מהמישורים בנתיב־הרוחני יש פאנה ובאקה משלו כאשר מתייחסים לחיים האינדיבידואליים במישורים.

כשם שהסוג הבסיסי הראשון של פאנה ובאקה כולל את כל הפאנות והבאקות האינדיבידואליות של כלבים, סוסים, גמלים, פילים, של כל היצורים ובני האדם החיים חיי אשליה מתעתעים בעולם התופעות הגשמי, כך הסוג השני של פאנה ובאקה של המישורים בנתיב־הרוחני כולל את כל הפאנות באקות האינדיבידואליות של כל מי שמצוי בכל אחד מהמישורים, למן הראשון ועד סוף המישור השישי של העולמות הסבטלי והמנטלי האשלייתיים.

כאשר אדם במישור מסוים, שמודעותו עוברת תהליך הדרגתי של אינבולוציה, נעשה לגמרי המום בהשפעת קסמן של ההתנסויות של המישור, אומרים עליו שהוא מאגוזוב של אותו מישור. * מאגוזוב כזה שקוע כולו ונכבש על ידי רשמי האשליה של המישור, הממלאים את מודעותו ללא הרף. אפילו במצב הערות מאגוזוב זה של המישור מתנהג כאילו הוא שיכור לחלוטין וטובע בקסם המישור. אדם כזה ידוע בכינוי "מאסט" (*mast*), ומשמעותו שהאדם "שיכור־אלוהים" (God-intoxicated).

מצד שני, אדם במישור מסוים שאינו שקוע בתוך קסם ההתנסויות של המישור ואינו נכבש על ידן, אלא ממשיך לשמור על שווי משקלו כל הזמן, בשעה שמודעותו בתהליך האינבולוציה מורשמת ללא הרף ברשמי האשליה של אותו מישור, מכונה "סאליק" של מישור זה. * מבחינה חיצונית סאליק כזה

* אין לבלבל את המאגוזוב והסאליק של המישורים עם מאגוזוב אמת של המישור השביעי הידוע כ"מאגוזוב־א־קאמיל" (מאגוזוב מושלם), גם לא עם סאליק אמת של המישור השביעי (העורך)

מתנהג כאדם לגמרי רגיל של העולם, אך מודעותו ממשיכה להתקדם בתהליך האינבולוציה והיא מנותקת לחלוטין מן העולם הגשמי וממוקדת לגמרי באותו מישור. הסולוקייאט (*sulukiyat*) והמאסטים של כל מישור שונים זה מזה.

ישנם, בכל זאת, מקרים מיוחדים שאדם במישור מסוים טובע לעיתים לגמרי בקסם ההתנסויות של המישור, שקוע בהן ומתנהג כמו מאגוזוב, ובמקרים אחרים הוא חוזר לשווי משקלו ומתנהג כמו סאליק רגיל ונורמלי של המישור. אדם כזה במישור מכונה מאגוזוב־סאליק של המישור, אם ההתנהגות העיקרית שלו היא של מאגוזוב, ואם ההתנהגות העיקרית שלו היא של סאליק, הוא מכונה סאליק־מאגוזוב של המישור. אפשר להשוות מצב כזה באשליה עם טוריה אוואסטה (*turiya avastha*) בצומת האלוהי של הממשות־האלוהית.

הסוג השלישי של פאנה ובאקה הוא של המישור השביעי של האינבולוציה הסופית של המודעות והוא הפאנה־פיללה האמיתי של הממשות־האלוהית והבאקה־ביללה האמיתי של האלוהות. כאשר המודעות המורשמת של החיים האינדיבידואליים משתחררת באורח סופי ומוחלט מכל רשמי האשליה, וכאשר עצמי־אלוהי אינדיבידואלי זה המשוחרר מכל משא, או נטול הרשמים, "חולף" בתוך הריק המוחלט, המקורי, האלוהי, באופן מודע כדי להשיג פאנה־פיללה או את מצב "אני אלוהים", המטרה מושגת סוף סוף. זה המצב של מאגוזוב־אמת²³.

ההבדל היחיד אבל האינסופי בין הפאנות של כל המינים והמצבים האינדיבידואליים השונים של חיי האשליה לבין הפאנה האמיתית והסופית של החיים האלוהיים היא שבסוג הראשון אין מודעות ואילו בסוג השני שוררת מודעות מלאה.

אחרי מצב הפאנה־פיללה, מתבסס המצב של באקה־ביללה אצל יחידי סגולה שחיים את חיי אלוהים כ"איש־אלוהים" על פני האדמה. "איש־אלוהים" כזה חי בעת ובעונה אחת בכל מצבי החיים ובכל המישורים, חיים של אדם באשליה – בודעו שהאשליה הינה אשליה – וחיים של אלוהים בממשות־האלוהית. זהו המצב של סולוקייאט אמיתי.

לאחר השגת מצב הפאנה־פיללה ולפני שמבססים את מצב הבאקה־ביללה, ישנו גם מצב של טוריה־אוואסטה (*turiya avastha*) בצומת האלוהי שבין פאנה־פיללה ובאקה־ביללה. במצב זה לפעמים מתנסים במאגוזוב־אמת אמיתי של הפאנה־פיללה ולעיתים מתנסים בסולוקייאט אמיתי של באקה־ביללה. זהו המצב של מאגוזוב־סאליק או סאליק־מאגוזוב אמיתי, בהתאם למקרה.

המודעות של ה"אני" המתעתע והמוגבל, אשר הייתה קיימת לפני הפאנה, הבשילה באמצעות תהליך האינבולוציה, וה"אני" המתעתע והמוגבל התחלף ב"אני" ממשי ובלתי־מוגבל בפאנה־פיללה. בבאקה־ביללה המודעות שהבשילה

שוב ממוקדת וקבועה ב"אני" כ"אני" ממשי ובלתי-מוגבל, על הנפש כנפש אוניברסלית, על אנרגיה כאנרגיה לא-מוגבלת ועל הגוף כגוף אוניברסלי הקרוי "מהאקארנה שאריר" (*mahakarana sharir*). יש לציין כאן עובדה חשובה: במצב הבאקה-ביללה אותה מודעות ממוקדת וקבועה בעת ובעונה אחת גם על ה"אני", הנפש, האנרגיה והגוף המוגבלים, ועל כן הסאליק מתנסה באופן מודע במתעתע כתעתוע עם המתעתע, וגם בממשות כממשות-אלוהית עם הממשי. כתוצאה מכך, במצב אלוהים של באקה-ביללה, אותה מודעות מתנסה בעת ובעונה אחת בהתנסויות דואליות של "אני אלוהים" ו"אני בן-אנוש". יחד עם התנסות דואלית זו, אותה מודעות גם מתנסה, באופן ספונטני וללא הרף, בדעת, עוצמה ואושר אינסופיים של אלוהים, יחד עם התנסויות בחולשה ובסבל של האנושות.

יוצא אם כן שבמצב אלוהים של באקה-ביללה, אלוהים, בצורה של בן-אנוש רגיל, מבסס את עצמו בחייו האלוהיים, או האדם "שורה-בתוך" חיי אלוהים. בקצרה, באקה-ביללה הוא מצב של אלוהים, שבו ההתנסות של "שורה-בתוך" או מתבסס באלוהי נחוה על ידי אלה המוגדרים כ"סאליקים" (*Saliks*) או "גיוואנמוקטים" (*Jivnmuktas*).^{24, 25} הסאליק מתנסה באופן מתמשך ובמודע בהתנסות הדואלית של מצב "אני אלוהים" ומצב "אני בן-אנוש" בעת ובעונה אחת, וצובר דעת, עוצמה ואושר אלוהי אינסופיים, בעודו מתנסה בה בעת בחולשה ובסבל אנושיים, בידעו שהם מתעתעים ומקורם בהתגלות הכלום הסופי, הנובע מתוך מצב היותו הכל האינסופי.

אחרי שחיי אלוהים-באדם התבססו בבאקה-ביללה, האדם כאלוהים מתנסה בסאהאג' סאמדהי (*sahaj samadhi*). כלומר, לאדם כאלוהים ישנה בעת ובעונה אחת, ללא מאמץ כלשהו, התנסות דואלית מתמשכת ואוטומטית של אלוהים ושל אדם. זהו מצב השלמות.

שלמות בדרך כלל נושאת עמה תחושה של שיא או הישג יוצא דופן מסוגו, ושלמות מעצם טבעה אינה יכולה להיעשות מושלמת יותר. אך כאשר נעשה שימוש במונח "שלמות" ביחס לאלוהי, ישנם שלושה סוגי שלמות במצב הסולוקייאט של באקה-ביללה:

הסוג הראשון ידוע כ"קאמיל" (*Kamil*) – המושלם.

הסוג השני ידוע כ"אקמאל" (*Akmal*) – המושלם ביותר.

הסוג השלישי ידוע כ"מוקאמיל" (*Mukammil*) – מושלם-על.

ללא ספק אין הבדל כלשהו בין התנסותם המתמידה והמודעת בממשות-האלוהית הנצחית, אך דרגות ההשוואה אשר מייחסים לשלמות מקורן בהבדלים

בתפקידי כהונתם של "המושלמים". על כן, בגלל השוני בתפקידיהם, נלוות תכונות שונות לכל סוג של שלמות.

הקאמיל יכול באופן ספונטני להעניק רק לאדם אחד התנסות מודעת של המימוש-האלוהי, ולהפוך רק את אותו אדם שווה לו בהתנסות הנצחית של הממשות-האלוהית. האקמאל יכול להפוך רבים לשווים לו בהתנסות; בעוד המוקאמיל יכול להפוך לא רק כל אחד, אלא גם את הכל בבריאה*, לשווים לו בהתנסות של הממשות-האלוהית הנצחית, ויכול גם להעניק לכל אחד שינוי צורה של גופו הפיזי ואפילו לגרום לגופם הפיזי להידמות, לחיות ולהתנסות כגופו הפיזי של המוקאמיל עצמו בעולם הגשמי, בהעניקו בד בבד התנסות נצחית מודעת של הממשות-האלוהית.

באקה-ביללה הוא סוף המסע האלוהי השני. בין מצב הפאנה-פיללה לבאקה-ביללה, בצומת האלוהי (מוקאם-א-פורוטאט) (*muqam-e-furutat*), ישנו מצב של טוריה אוואסטה (פאנה-מה-אל-באקה) (*fana-ma-al-baqa*). טוריה אוואסטה הוא מצב שבו מודעות-העל מעניקה לעיתים את ההתנסות של מצב "אני אלוהים" ולעיתים את ההתנסות של מצב "אני בן-אנוש" של מודעות רגילה.

אלה שמתנסים במצב זה מכונים "מאג'וזב-סאליק" או "פאראמהנסה" (*Paramhansa*) והם מתנסים במצב של טוריה אוואסטה בו לפעמים מתנסים באופן מודע ב"אני הוא האלוהים של עצמי" ולפעמים מתנסים באופן מודע ב"אני הוא היצור של עצמי".

בצומת האלוהי, בין סוף המסע האלוהי הראשון ותחילתו של השני, ההתנסויות האלוהיות המתחלפות של "אלוהי" ו"אנושי" נחוות לסירוגין עד שמצב "אני אלוהים" של פאנה-פיללה מתבסס בהדרגה במצב באקה-ביללה, שבו מתבסס מצב של "לשרות-בתוך" אלוהים, ובו אדם כאלוהים, חווה באופן אוטומטי את ההתנסות הדואלית של אלוהים ואדם בעת ובעונה אחת וללא מאמץ כלשהו.

ברגע שחוצים את הצומת האלוהי, המאג'וזביאט של פאנה-פיללה מתבסס כסולוקייאט בבאקה-ביללה. המאג'וזב של מאג'וזביאט יכול היה להתנסות

* המוקאמיל יכול להביא את כל הבריאה לכדי מימוש-אלוהי אם כך רצונו. כל הבריאה פירושה כל בני האנוש וכל אשר בבריאה, החל בחלקיק אבק וכלה בפיל. אך המוקאמיל לעולם לא ירצה לעשות זאת משום שמימוש משאלה כזאת פירושו קץ האשליה הקוסמית (הבריאה כולה). לשים קץ לאשליה הקוסמית משמע לשים קץ למשחק האלוהי, ולשים קץ למשחק האלוהי הוא בניגוד לעצם מהות תכונותיו של אלוהים במצבו המקורי II (המתואר בעמ' 177) שבו הוא שרוי במודעות אינסופית ובה בעת בחוסר מודעות אינסופית.

בדעת, בעוצמה ובאושר האלוהי האינסופיים וגם אינו יכול להשתמש בחולשה ובסבל האינסופיים למען אלו השרויים בבורות, משום שבמצב זה אלוהים אינו חי את חיי אלוהים כפי שקורה במצב הקוטוביט.

רק מעטים מאוד מאוד מתחילים ומסיימים את המסע האלוהי השלישי במצב הקוטוב או הסאדגורו והדבר נדיר מאוד מאוד. במצב זה אדם כאלוהים חי עתה חיים אלוהיים. הוא עושה עתה שימוש בדעת, בעוצמה ובאושר האלוהי האינסופיים שבהם הוא מתנסה. הוא "אלוהים ואדם" או איש-אלוהים, אשר הוריד את הקיום האחד והבלתי נחלק אל תוך הריבוי. הוא איש-אלוהים אשר הוריד את הממשותף-האלוהית העצמאית אל תוך האשליה ושולט באשליה מהמשרה האלוהית שלו במצב המעבר של הוידניאן בהומיקה (*vidnyan bhumika*) או מוקאם-א-מוחמדי (*muqam-e-Muhammadi*).²⁷

עצם חייו של איש-אלוהים או מאסטר מושלם זה הם סאהאג' סאמדהי (*sahaj samadhi*). מאסטר מושלם כזה מצוי בעת ובעונה אחת בכל היקומים ובכל העולמות, בכל השלבים ובכל המישורים, חי את חיי "האחד והכל". הוא גם חי את חיי השלבים המסויימים ובמישורים המסויימים, ככל יצור נברא, וכאינדיבידואל של אותו שלב ושל אותו מישור מסוים. בה בעת עם חיי אלוהים שהוא חי, הוא גם חי חיי אדם על פני האדמה.*

במצב זה של קוטוביט אפשר להגיד שיש חפיפה של אלוהים והאלוהות, כלומר שהמודעות של אלוהים אחרי שהיא שורה בכל עדיין נשארת אינסופית, לא מוגבלת ולא כבולה במצב המעבר של אלוהים, ובאותה עת נשארת לנצח מודעת למצב המעבר-למעבר של אלוהים.

המסע האלוהי הרביעי מתייחס להשרת הגוף (שאריר, *sharir*) של הקוטוב. אפילו לאחר השרת גופו יש לקוטוב מודעות וקיום אינדיבידואלי כאלוהים האינסופי לנצח; והמצב האינדיבידואלי והבלתי נחלק של "אני אלוהים", של מצב הפאנה-פיללה, שהיא המטרה, נחוזה לעד. כלומר, אפילו אחרי שהגוף או צורת-האנוש מושרים במסע האלוהי הרביעי, ההתנסות באינדיבידואליות המודעת, האינסופית והבלתי נחלקת נשמרת לנצח כ"אני אלוהים", הכל, האינסופי הבלתי כבול, "אחד שאין שני לו".

בדומה, אלוהים במצב הבאקה-ביללה, שבו התפקיד הדואלי לכאורה של המודעות של "אני אלוהים" ו"אני בן אנוש" בא לידי ביטוי, ממלא תפקיד זה

* [במילים של מהר באבא, "שלמות אינה שייכת לאלוהים כאלוהים, וגם אינה שייכת לאדם כאדם... היצור הסופי, אשר מודע להיותו סופי, בוודאי רחוק הוא משלמות; אך כאשר הוא מודע להיותו אחד עם האינסופי, הוא מושלם... כך יש לנו שלמות כאשר הסופי מתעלה על מגבלותיו ומממש את אינסופיותו, או כאשר האינסופי מוותר על נפרדותו כביכול והופך לאדם; בשני המקרים הסופי והאינסופי אינם מצויים זה מחוץ לזה. כאשר ישנו מיזוג מודע ומשמח של הסופי עם האינסופי אז יש לנו שלמות". העורך]

באופן טבעי עד שהגלימה של האשליה, שעטה בידעין ובמודע, מושרת. כלומר, כאשר צורת האנוש או הגוף מושרים, ההתנסות באינדיבידואליות המודעת, האינסופית והבלתי נחלקת נשמרת לנצח כ"אני אלוהים", הכל, האינסופי והבלתי כבול, "אחד שאין שני לו".

אלוהים הוא קיום נצחי, אינסופי ושורה-בכל. כיוון שאלוהים הוא קיום נצחי ואינסופי, בהכרח יהיו מספר אינסופי של מצבי אלוהים שמתקיימים באופן אינסופי ונצחי. אך באופן בסיסי ישנם רק שני מצבים של אלוהים: המצב המקורי והמצב הסופי.

המצב המקורי הוא מצב המַעֲבָר־לְמַעֲבָר של אלוהים ובו אלוהים לנצח "ישנו" ומודעות "איננה". המצב הסופי הוא מצב המַעֲבָר של אלוהים ובו "ישנה" מודעות נצחית של מצב "אלוהים-הווה" הקיים במצב המַעֲבָר־לְמַעֲבָר של אלוהים.

אותו קיום-אלוהי, כאלוהים, שורה לנצח, בין שזה במצב המַעֲבָר־לְמַעֲבָר של אלוהים או במצב המַעֲבָר של אלוהים. ההבדל היחיד הוא זה של מודעות. במצב המַעֲבָר של אלוהים, הקיום-האלוהי נוכח **במודע** שהוא מתקיים לנצח כמצב המַעֲבָר־לְמַעֲבָר של אלוהים-הווה.

על כן המטרה האלוהית היא לממש את מצב "אני אלוהים" שבו הקיום-האלוהי נוכח באופן מודע שהוא קיים לנצח כמצב המַעֲבָר־לְמַעֲבָר של אלוהים-הווה. זו הממשות-האלוהית, ומרגע שממשות-אלוהית זו מומשה באופן מודע, היא נשמרת לנצח. לעולם אינה מתגלה שוב בצורות אחרות אלא רק בצורות אנושיות על פני האדמה **במצבים אלוהיים שונים** של אלוהים בדרגות אלוהיות שונות של מאג'וזביאט של טוריה אוואסטא (*turiya avastha*) או פאנה-מה-אל-באקה (*fana-ma-al-baqa*), של סולוקייאט ושל קוטוביאט.

כל מצבי הביניים האחרים של אלוהים הם **מצבים אשלייתיים** שבהם הקיום הנצחי, האינסופי, השורה-בכל, האחד, הבלתי נחלק, חסר הצורה, כאלוהים שטרם מימש את ממשות-האלוהית הנצחית, מביא לידי ביטוי את עצמיותו, בלובשו אינסוף צורות של אינספור דברים ויצורים דוממים ומחונני חיים, כמצבים חסרי חיים וחיים של אלוהים, תוך כדי תהליך השגת מודעות מלאה של הממשות הנצחית של הקיום האינסופי.

כל מצבי הביניים האשלייתיים האלה של אלוהים משגשים באשליה של הבריאה הקוסמית בגלל רשמי אשליה גשמיים, סבטליים ומנטליים שונים, רבים ומגוונים; ואף שהבריאה הקוסמית היא כולה אשלייתית, בכל זאת היא משרתת את התכלית של מדגרה אלוהית, שם נדגרת המודעות האלוהית. דגירה זו מניבה את הבשלות המאפשרת לממש את הממשות-האלוהית הנצחית אחרי שהמודעות מוזנת וממשיכה להתפתח באמצעות רשמים והתנסויות מנוגדים, סופיים, מרובים, מגוונים ושונים של הצורות והעולמות הגשמיים, הסבטליים והמנטליים של הבריאה הקוסמית.

במצבים האשלייתיים של אלוהים, אלוהים הנצחי, חסר הצורה, האינסופי, בעודו מורשם על ידי הבריאה הקוסמית שלו, רוכש בתחילה מודעות של צורות גשמיות ומתנסה בעולמות הגשמיים, אחר כך בצורות הסבטליות ומתנסה בעולמות הסבטליים, אחר כך בצורות המנטליות ומתנסה בעולמות המנטליים, ולבסוף, כשהוא משיג מודעות של העצמי-האלוהי הבלתי מוגבל שלו, הוא מתנסה במצב הנצחי שלו.

כתוצאה מכך, כאשר אלוהים מודע לצורתיו הגשמיות הוא מזהה את עצמו עם הגופים הגשמיים ומוצא את עצמו כגוף גשמי מסוים בהתאם לרשמים המיוחדים לאותו גוף גשמי. פירוש הדבר הוא שאלוהים האינסופי, הנצחי, חסר הצורה מוצא את עצמו כבן תמותה סופי בעל צורה גשמית. הסיבה לבורות זו אינה אלא הרשמים - סנסקרות.

כך אלוהים, המצוי לנצח במצב המַעֲבָר־לְמַעֲבָר של פאראטפאר פאראבראהמה (*Paratpar Parabrahma*) או במצב האינסופיות של אלוהים-הווה, רוכש בתחילה בורות בשל היותו מורשם על ידי רשמים במקום שירכוש דעת על הממשות שלו.

על כן כאשר אלוהים רוכש צורה, גוף או שאריר מסוים בהתאם לרשמים מסוימים, הוא מרגיש וחווה את עצמו כאותה צורה, גוף או שאריר מסוים. אלוהים בצורת-האבן שלו מתנסה בעצמו כאבן. ובאותו אופן, בתואם עם הרשמים והמודעות, אלוהים מרגיש וחווה שהוא מתכת, צומח, רמש, דג, ציפור, חיה או בן-אנוש. יהיה סוג הצורה הגשמית אשר יהיה, ותהיה הדמות או הצורה אשר תהיה, המודעות המתפתחת של אלוהים גורמת לאלוהים לקשר את עצמו באופן ספונטני עם אותה צורה, גזרה ודמות הגורמים לו לחוות באמצעות הרשמים שהוא אכן אותה צורה, גזרה ודמות.

בדומה, כאשר אלוהים מודע לגוף הסבטלי (כלומר לפראן, *pran*) אזי אלוהים מתנסה בעולם הסבטלי ומתייחס לעצמו כגוף סבטלי או פראן. באותו אופן, אלוהים נעשה מודע לגוף המנטלי (כלומר למאנה, *mana*, או לנפש), מתנסה בעולם המנטלי ומתייחס לעצמו כגוף מנטלי או מאנה (כלומר נפש).

רק בגלל הרשמים, אלוהים האינסופי, נשמת-העל, חסרת הצורה והאינסופית, מתנסה בכך שהוא גוף גשמי סופי בספירה הגשמית (כלומר, הגיב-אטמה באנה בהוואן) (*jiv-atma in anna bhuvan*), או גוף סבטלי בספירה הסבטלית (כלומר, הגיב-אטמה בפראן בהוואן), או גוף מנטלי בספירה המנטלית (כלומר, הגיב-אטמה במאנו בהוואן). כשאלוהים מתנסה בעולם הגשמי באמצעות הצורות הגשמיות, הוא מתקשר ונפרד מאינספור צורות גשמיות. ההתקשרות וההיפרדות מהצורות הגשמיות מכונה "לידה" ו"מוות" בהתאם.

בגלל הרשמים, אלוהים הנצחי, בן-האלמוות, חסר הצורה, או נשמת-העל שאינה נולדת ואינה מתה, חייב להתנסות בלידות ובמיתות שוב ושוב. בעוד

אלוהים חייב להתנסות באינספור לידות ומיתות אלו בגלל הרשמים, עליו לא רק להתנסות בעולם הגשמי, שהוא סופי ועל כן מתעתע, אלא עליו להתנסות גם בשמחה ובסבל, במידות הטובות ובמידות הרעות של העולם הגשמי. כל הצורות, הגזרות והדמויות, כל העולמות והמישורים, כל הלידות והמיתות, כל המידות הטובות והרעות, כל השמחה והסבל, שאלוהים - אשר הוא נצחי, חסר צורה ואינסופי - מתנסה בהם, הם תוצאה של המודעות המורשמת. כיוון שכל הרשמים אינם אלא תוצר של הכלום שהתגלה ככלומיות, משמע שכל ההתנסויות של אלוהים באמצעות המודעות המתפתחת שלו בעולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי הן התנסויות של הכלום; כיוון שכלום זה מטבעו הוא כלום, כל ההתנסויות במצבי הביניים האשלייתיים של אלוהים אינן אלא אשליה פשוטה כמשמעו, וככאלו, הן מתעתעות וסופיות.

החירות או המוקטי (*mukti*) בצורת האנוש מושגת כנירואנה או פאנה רק כאשר המודעות המורשמת משתחררת מכל הרשמים. אז רק המודעות "ישנה" וכל אשר היה של הכלום, ואשר היה ככלומיות, נמוג לעד. רק במקרה של מי שמשמר את הגוף* שלושה עד ארבעה ימים** אחרי הנירואנה, יכולה מודעותו המשוחררת (או הבלתי מורשמת או חסרת הרשמים) לממש לבסוף את האלוהות הנצחית בשלב השני של פאנה (כלומר בפאנה-פיללה) ולבטא את עצמה כ"אני אלוהים" **ללא כל ספק**. זהו מצב הנירוויקאלפה (*nirvikalpa*) של "ללא ספק אני אלוהים". במצב זה המודעות חסרת הרשמים או הלא מורשמת, המקושרת עם צורת-אנוש, מממשת פשוטו כמשמעו את "אני אלוהים, הייתי אלוהים ולעולם ועד אהיה אלוהים" כקיום, נצחי ומודע. בדרך זו אדם נעשה אלוהים; ונאמר שהאדם מימש את אלוהותו, או שהגייב-אטמה בפאראמאטמה נעשה שיב-אטמה (*Shiv-Atma*) בפאראמאטמה, או נשמת-העל.

הממשות הנצחית היא שפאראמאטמה או נשמת-העל היא אטמה או הנשמה; וממשות זו ממומשת רק כאשר המודעות המורשמת כגייב-אטמה הופכת למודעות חסרת רשמים או לא מורשמת כשיב-אטמה, המתמוגת בפאראמאטמה כדי לבטא ולממש את הזהות של פאראמאטמה.

אם אטמה היא ממש פאראמאטמה, כיצד יתרחש מצב שבו אטמה תתמוג בפאראמאטמה?

* [מהר באבא הסביר: "אלה שאינם משמרים את הגופים שלהם שלושה עד ארבעה ימים אלא משירים את הגופים שלהם מיד אחרי נירואנה, משיגים חירות (מוקטי)."] העורך.

** [זמן אינו קיים עבור מי שמצוי בנירואנה או מי שהשיג חירות. פרק הזמן שהוזכר (שלושה עד ארבעה ימים) משמש כאן רק לצורך ההבנה של אלה המצויים במודעות גשמית והזמן כובלם. העורך]

כדי להבהיר מצב זה ולהבין שפאראמאטמה היא ממש אטמה, אנחנו משווים פאראמאטמה עם אוקיינוס אינסופי, בלתי מוגבל וחסר חופים. על כן אטמה, אשר היא פאראמאטמה, לעולם לא תוכל להיות מחוץ לתחומי האוקיינוס הבלתי מוגבל וחסר החופים (כלומר, פאראמאטמה). אטמה לעולם לא תוכל להיות מחוץ לפאראמאטמה משום שפאראמאטמה, אשר השוונו לאוקיינוס בלתי מוגבל וחסר חופים, היא אינסופית ולא מוגבלת. איך תוכל אטמה לצאת מתוך המרחב הבלתי מוגבל, או למצוא לה מקום מעבר לו, כאשר אטמה היא פאראמאטמה? על כן, אטמה היא בתוך הפאראמאטמה גם כן.

ועתה, כדי להבין שאטמה המצויה בתוך פאראמאטמה היא ממש הפאראמאטמה עצמה, הבה נדמיין שאפשר להפריד או לקחת חלקיק אחד של האוקיינוס מחוץ למרחב אין קץ של האוקיינוס הלא-מוגבל וחסר החופים. יוצא אם כן שאותו חלקיק של אוקיינוס, כאשר היה בתוך האוקיינוס האינסופי, הוא האוקיינוס עצמו לפני ההפרדה, והוא היה בתוך האוקיינוס הלא-מוגבל לא כחלקיק של אוקיינוס אלא כאוקיינוס עצמו (משום שכל חלקיק של אוקיינוס, כאשר אינו מוגבל על ידי מגבלות היותו חלקיק, הוא האוקיינוס הבלתי מוגבל עצמו).

רק כאשר החלקיק של האוקיינוס מופרד מהאוקיינוס הלא-מוגבל, או מוצא מתוך האוקיינוס הלא-מוגבל, כטיפה, רואים את החלקיק הנפרד הזה של האוקיינוס כטיפה מוגבלת של האוקיינוס הלא-מוגבל.

במילים אחרות, דרך טיפה זו האוקיינוס האינסופי, הלא-מוגבל וחסר החופים תופס את עצמו כלא יותר מאשר טיפה מוגבלת של אותו אוקיינוס אינסופי, לא-מוגבל וחסר חופים; ובהשוואה לאוקיינוס האינסופי, הלא-מוגבל וחסר החופים, טיפה זו של אוקיינוס היא סופית ביותר, מוגבלת ביותר, ויש לה עתה אינסוף מגבלות.

באותו אופן, אטמה, בדומה לטיפה של האוקיינוס האינסופי, לעולם לא תוכל להיות מחוץ למגבלות כלשהן של הפאראמאטמה הבלתי מוגבלת והאינסופית שהשוותה לאוקיינוס האינסופי, הלא מוגבל וחסר הגבולות.

אך כשם שחלקיק האוקיינוס מקבל את מגבלותיו כטיפה מהבועה שעל פני האוקיינוס, וכשם שבועה זו מעניקה לחלקיק האוקיינוס את הקיום הנבדל, המוגבל והנפרד לכאורה מהאוקיינוס האינסופי, כך האטמה, שלא רק מצויה בפאראמאטמה אלא היא הפאראמאטמה עצמה, מתנסה ומבטאת עצמה בקיום נפרד לכאורה מהפאראמאטמה האינסופית והלא-מוגבלת באמצעות המגבלות של בועת הרשמים, המעניקים בורות מודעת שהאטמה עוטה על עצמה ועל כן חווה את עצמה כמוגבלת ונפרדת מהפאראמאטמה.

דרך מגבלות אלו, שנוצרו על ידי בועת הרשמים, ונבראו על ידי האטמה בעצמה, האטמה יורשת לכאורה קיום מוגבל ונפרד מהפאראמאטמה. בגלל בריאה עצמית זו של נפרדות מהפאראמאטמה האינסופית, האטמה, שהיא בעצמה אינסופית,

לא מוגבלת ולא כבולה, מעניקה לעצמה את ההיבטים של היותה סופית ביותר ומוגבלת ביותר, עם אינסוף מגבלות שנרכשו באמצעות הרשמים.

מיד עם השלמת אינבולוציה מוחלטת של המודעות פוקעת בועת הרשמים, ובורות מודעת, כמודעות מורשמת, הופכת לידיעה מודעת, כמודעות לא מורשמת, וההתנסויות המוגבלות והסופיות ביותר של האטמה נמוגות. האטמה, שהשתחררה מקיום נפרד וסופי לכאורה, מתמזגת אוטומטית, או מוצאת עצמה בתוך הפאראמאטמה ואחת איתה, לנצח אינסופית, לא מוגבלת ולא כבולה במצב המעבר של אלוהים; ודבר זה נקרא איחוד האטמה עם הפאראמאטמה או אללה. במצב זה של מודעות, האטמה מודעת עתה לחלוטין למצב הפאראטפאר פאראבראמה הלא מודע של המעבר-למעבר של אלוהים, שהוא המצב המקורי של אלוהים עליו נאמר "אלוהים-הווה". במונחים סופיים, אלוהים במצב המעבר מכונה "אללה", ואלוהים במצב המעבר-למעבר מכונה "ווארה-אול-ווארה" (Wara-ul-Wara) או "גאהיב-אול-גאהיב" (Ghaib-ul-Ghaib).

המעמד האלוהי הגבוה והנעלה ביותר של אלוהים בצורה האנושית הוא זה של קוטוביאט. במעמד זה הקוטוב, או הסאדגורו או המאסטר המושלם, מתנסה באופן מודע בדעת אינסופית, בעוצמה אינסופית ובאושר האלוהי האינסופי ובכל-הטוב וכל אשר הוא יופי אינסופי, במובנו כהוד, ולא זו בלבד אלא שהוא גם עושה שימוש מודע בהיבטים אינסופיים אלו עבור אותן גיב-אטמות שעדיין מצויות במצבים האשלייתיים של אלוהים באשליה.

במעמד אלוהי נעלה זה של קוטוביאט, האדם לא רק הופך לאלוהים אלא האדם גם חי את חיי אלוהים. לעבוד איש-אלוהים כזה משמעו לעבוד את אלוהים בעל התכונות האינסופיות.

רק לעיתים נדירות מאוד מאוד מושג מעמד אלוהי גבוה ביותר זה, שחיים בו באופן מודע את חיי אלוהים בצורת-האנוש. מעמד זה מושג על ידי שיב-אטמות מעטות מאוד מאוד, אחרי שהאטמות הלא מודעות חולפות דרך תהליך האבולוציה, גלגולי הנשמה והאינבולוציה של המודעות כגיב-אטמות, ומשיגות נירוואנה, שמיד בעקבותיה מגיע במקרים מסוימים הנירוויקאלפה סאמדהי (nirvikalpa samadhi) של מודעות-העל הבא לידי ביטוי כשיב-אטמות.

על פני האדמה קיימות תמיד בכל הזמנים ובכל התקופות, בעת ובעונה אחת, חמישים ושש שיב-אטמות או אטמות שהגיעו למימוש-אלוהי. מתוך חמישים ושש השיב-אטמות חלק נשארות במצב המאג'וזביאט; חלק נשארות במצב הצומת האלוהי - בטוריה אוואסטה - הידוע במונחים סופיים כ"פאנה-מה-אל-באקה"; מעטות מאוד ביניהן, שחצו את הצומת האלוהי, נשארות במצב הסולוקייאט; ורק חמש מהן מצויות תמיד במצב הקוטוביאט, כל עוד כולן משמרות את צורת-האנוש שלהן.

כך קיימים תמיד, בכל הזמנים ובכל התקופות, חמישה קוטובים (סאדגורואים או מאסטרים מושלמים), החיים על פני האדמה בקרב האנושות, ומפעילים היבטים אינסופיים של אחדיאט (ahadiyat), של הארש-אללה (arsh-e-ala) או וידניאן של הוידניאן בהומיקה (vidnyan bhumika) של מצב המעבר של אלוהים בצורת דעת, עוצמה ואושר אלוהי אינסופיים, למען קידום גאולת כל המצויים בשדה האשליה.

בסוף כל מחזור, על פי החוק האלוהי, חמשת הקוטובים או הסאדגורואים או המאסטרים המושלמים האלה, מחישים את ההתגלות, שהיא ירידתו הישירה של אלוהים עלי אדמות בצורת בן-אנוש ממין זכר. משום כך, בסוף כל מחזור, כאשר אלוהים מתגלה על פני האדמה בצורה של אדם ומגלה את אלוהותו לאנושות, הוא מוכר כאוואטר - כמשיח - כנביא. הירידה הישירה של אלוהים על פני האדמה כאוואטר היא המעמד העצמאי של אלוהים, שבו אלוהים הופך ישירות לאדם* מבלי שהוא עובר את תהליך האבולוציה, גלגולי הנשמה והאינבולוציה של המודעות. כתוצאה מכך, אלוהים הופך ישירות לאלוהים-באדם (God-Man), וחי חיי אדם בקרב האנושות, מממש את מעמדו האלוהי כגבוה מכל גבוה, או הקדמון העתיק מכל, באמצעות הקוטובים או הסאדגורואים או המאסטרים המושלמים של אותה עת.²⁸

אין כל הבדל בסיסי בהתנסות בממשות-האלוהית בין שהשיב-אטמות מצויות במעמד האלוהי של מאג'וזביאט ובין שהן במעמד של טוריה אוואסטה, סולוקייאט או קוטוביאט. ברגע שמושגת המטרה, מתחילות כל השיב-אטמות בכל המעמדות האלוהיות להנות ללא כל ספקות, באופן מודע ולעולמי עד מהמורשת האלוהית של אושר אלוהי אינסופי בעודן מתנסות באורח ספונטני ומתמשך בטבע השילוש שלהן של דעת אינסופית, עוצמה אינסופית ואושר אלוהי אינסופי.²⁹

אף על פי כן, ההבדלים במעמדן האלוהי נובעים לא מעצם התנסותן בטבע השילוש האינסופי שלהן, אלא מההבדלים בהיקף הפעלת העוצמה האינסופית לאחר שביססו את עצמן בוידניאן בהומיקה של דעת אינסופית או סולוקייאט, והחלו לחיות חיים של איש-אלוהים (Man-God), כקוטוב, ולהפעיל את הדעת האינסופית כדי לעשות שימוש בעוצמה אינסופית בעודן נהנות מאושר אלוהי אינסופי.

* פאנה-אול-פאנה (Fana-ul-fana) = מצבו של אלוהים שנעשה אדם (הירידה הישירה של אלוהים על פני האדמה כאוואטר).

באקה-אול-באקה (Baq-ul-baqa) = מצבו של אלוהים שנעשה אלוהים-באדם (אלוהים שידוע שהוא אוואטר).

מצבו של אדם רגיל הוא מצב של אלוהים כאדם.

ההבדל בין המעמד האלוהי של קוטוב או סאדגורו לבין זה של האוואטר של התקופה הוא שהקוטוב, לאחר שעבר את כל תהליך האבולוציה הקוסמית, נכנס וחי חיים אלוהיים כאיש-אלוהים. האוואטר, לעומת זאת, אינו צריך לעבור את תהליך האבולוציה כלל, משום שהאוואטר הוא המעמד הגבוה ביותר של אלוהים. במעמד זה אלוהים הופך ישירות לאדם וחי על פני האדמה כאלוהים-באדם. בחיותם חיי אלוהים, גם הסאדגורו (או הקוטוב) וגם האוואטר (או סאהב-א-זאמאן, *Saheb-e-Zaman*) שווים במובן שיש להם את אותן התנסויות. שניהם חיים חיי אלוהים ושניהם אף מצויים בכל אחד מהשלבים והמישורים של חיי האשליה. שניהם מצויים בעת ובעונה אחת בכל שלב מהנמוך ועד לגבוה ביותר. למרות זאת, ההבדל היחיד והחשוב ביותר הוא שהקוטוב **מציג** על פני אותו שלב ואילו האוואטר **נעשה**³⁰ הדבר עצמו על שלב זה.

על מנת להבהיר במה מדובר כשאומרים "מציג" ו"נעשה", אפשר להביא דוגמאות רבות מספור, אך למען ההבנה האנושית הרגילה נשתמש בדוגמה של מחלה. קוטוב או סאדגורו למשל אינו יכול לחלות ולא **יחלה**, וכאשר נדמה כאילו חלה, אין הוא אלא "מציג" כחולה. כאשר אנשים ממש רואים שהוא חולה, הם למעשה אינם **רואים אותו חולה** אלא **רואים את מחלתו** מוצגת באופן מושלם, משום שהוא מאסטר מושלם והוא השלמות עצמה; הוא מציג כאילו הוא חולה. לעומת זאת, כאשר אנשים רואים את האוואטר חולה, הוא **אכן חלה** והוא **נעשה חולה פשוטו כמשמעו**. אך אף שהאוואטר נעשה חולה ממש, יש לו ברקע בעת ובעונה אחת עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי.

בכל שלב, בכל מצב ובכל המישורים הסאדגורו **מתנהג** בעת ובעונה אחת כיצור או כדבר של אותו שלב ומצב, וכאדם של אותו מישור; בעוד האוואטר **נעשה** בעת ובעונה אחת כמו היצור או הדבר של אותו שלב או מצב וכאדם של אותו מישור. בד בבד הוא נעשה והופך לכל דבר ודבר ולכלל הדברים בכל אחד מהשלבים, המצבים ובכל המישורים, ומעבר לכל השלבים, המצבים, וכל המישורים, האוואטר הוא **האחד והיחיד** המסוגל באורח אינסופי לתת **דחיפה** כלל-אוניברסלית לכל הדברים, לכל היצורים ולכלל האנושות בה בעת, ולהאיץ את הבשלת המודעות.

בממשות-האלוהית אלוהים הוא **הכל** ומצוי בכל אחד ואחד. האוואטר של אלוהים אינו רק **הכל** ומצוי בכל אחד ואחד, אלא הוא ממש נעשה **הכל** וכל אחד ואחד.

מכאן שההבדל הבסיסי והיחיד בין אוואטר לסאדגורו הוא שבכל אחד מהשלבים ובכל המישורים הסאדגורו מציג ואילו האוואטר אינו מציג אלא ממש "נעשה" הדבר עצמו.³¹

בקצרה, תמיד, בכל הזמנים ובכל התקופות ישנן חמישים-ושש נשמות או שיב-אטמות שמימשר-את-אלוהותן בצורת אנוש, על פני האדמה.³²

יש לציין שאת כל החמישים-ושישה שמימשר-את-אלוהותם אפשר לכנות המושלמים; אך לא כל חמישים-ושישה המושלמים הם מאסטרים מושלמים; אף שכל החמישים-ושישה מתנסים באותה התנסות של הממשות-האלוהית הנצחית, ללא הבדל כלשהו בהתנסות, ולמרות שבמודעות של המטרה הסופית, שהיא הממשות-האלוהית, כל החמישים-ושישה אחד הם, מושלמים בכל המובנים ומי שמימשר-אלוהותם, בכל זאת ישנו הבדל בתפקידם. על כן לגבי אותם חמישים-ושישה שמימשר-את-אלוהותם מתאים המונח "מושלמים" אך **לא כולם** מאסטרים מושלמים או סאדגורואים או קוטובים.

מתוך חמישים-ושישה מושלמים אלו או שיב-אטמות בצורת-אנוש, ישנם תמיד, בכל הזמנים ובכל התקופות, חמישה מאסטרים מושלמים או סאדגורואים או קוטובים; ואותם חמישה מפקחים על ענייני היקום כולו.

כאשר התקופה **אינה** תקופה אוואטרית, חמישה מאסטרים מושלמים אלו מטפלים ביחד בענייני היקום, ואחד מתוך חמישה מאסטרים מושלמים אלו, זה שאחראי לפיקוח על ענייני היקום כולו, נקרא בפי הסופים "קוטוב-א-ירשאד" (*Qutub-e-Irshad*).

אך, כאשר התקופה היא תקופה אוואטרית, בסוף כל מחזור*, האוואטר (הקדמון העתיק מכל, גבוה מכל גבוה), הממשות-האלוהית העצמאית (מודעות אינסופית של מצב המעבר של אלוהים), נקרא להתגלות באשליה באופן ישיר על פני האדמה דרך בן-אנוש ממין זכר. התגלות זו של מודעות אינסופית של מצב המעבר של אלוהים, דרך צורת-אנוש ממין זכר על פני האדמה, מכונה בדרך כלל "ירידתו הישירה של אלוהים על פני האדמה" בצורת אנוש. ירידה זו של אלוהים על פני האדמה בדרך כלל ידועה כ"אוואטר".

מכאן ברור שכאשר התקופה היא תקופה אוואטרית וכאשר גורמים לאוואטר (או לממשות-האלוהית, או למודעות-האלוהית של מצב המעבר של אלוהים) להתגלות בתוך האשליה על פני האדמה, בכך שמעניקים לממשות-האלוהית זו צורה אנושית אותה אפשר יהיה להציג בפני החברה האנושית בעולם, אוואטר זה, או אלוהים-באדם זה, אינו כלול בתוך החמישים-ושישה שמימשר-אלוהותם. חמשת המאסטרים המושלמים הקיימים ופועלים באותה עת, בזמן המתאים לתקופה האוואטרית, גורמים באופן אינדיבידואלי, ותוך כדי שיתוף פעולה, לביאתו של האוואטר;³³ ועם הרחמים והאהבה האינסופיים שהם רוחשים לכל השקועים בבורות והחיים חיי אשליה בבריאה, הם עושים שימוש בעוצמה ובחסד האינסופיים כדי להחיש את בואו וגורמים לממשות האינוסופית של

* כל מחזורי הזמן באשליה מסתיימים ומתחילים אחרי 700 עד 1400 שנים, והיו ועוד יהיו מיליוני וביליוני מחזורים כאלו במחזור המחזורים; כך אינסוף לאשליה, אשר תמיד נשאת אשליה.

מודעות־אלוהית נצחית, ואינסופית במצב המעֶכָר, להתגלות על פני האדמה ובתוך האשליה. באמצעות העוצמה, הדעת והאושר האלוהי האינסופיים שלהם מעניקים המאסטרים המושלמים "גלימה" אשלייתית, בדמות צורת אנוש ממין זכר, התואמת ביותר לאותה ממשות־אלוהית, כדי שהאלוהות של הממשות־אלוהית תוכל לבוא לידי ביטוי בצורה הטובה ביותר בתוך עולם האשליה. כך, כאשר הממשות־האלוהית האינסופית (כלומר אלוהים) מתגלה על פני האדמה בצורה של אדם ומתגלה באלוהותה בפני האנושות, היא מוכרת כאוואטר, כמשיח, כנביא. באופן כזה אלוהים נעשה אדם.

בדרך זו, תקופה אחר תקופה, במשך כל המחזורים, אלוהים האינסופי מבקש בגלל רחמיו האינסופיים להשפיע את נוכחותו בקרב האנושות בהשפילו לרדת לשלבים האנושיים בגוף־האנושי, אך משום שהנוכחות הפיזית שלו בתוך האנושות אינה ניתנת לתפיסה, רואים בו אדם רגיל מן העולם. אולם כאשר הוא מבטא את אלוהותו על פני האדמה בכך שהוא מכריז על עצמו כאוואטר של התקופה, אלו שמקבלים אותו כאלוהים עובדים אותו, ואלו שיודעים שהוא אלוהים על פני האדמה מרוממים אותו. אך גורלה של יתרת האנושות הוא לגנות אותו בעודו מצוי בקרבם באופן פיזי.

כך קורה שאלוהים כאדם, מכריז על עצמו כאוואטר ומקבל על עצמו ייסורי רדיפה ועינויים, השפלה וגינוי מהאנושות, אשר בגין אהבתו האינסופית אליה השפיל לרדת כל כך. זאת כדי שאותה אנושות תוכל, בעצם מעשה גינוי התגלותו של אלוהים בצורת האוואטר, לבטא, גם אם באופן לא ישיר, את קיומו של אלוהים במצב האינסופי והנצחי של ממשות־האלוהית.

האוואטר הוא תמיד אותו אחד משום שאלוהים הוא תמיד אותו אחד*, נצחי, בלתי נחלק ואינסופי, שמתגלה ובא בצורת אדם כאוואטר, כמשיח, כנביא, כבודהה, כקדמון העתיק מכל – הגבוה מכל גבוה. אותו אוואטר אחד ונצחי זה חייב לחזור על התגלותו מזמן לזמן, במחזורים שונים, כשהוא מאמץ שמות שונים וצורות־אנוש שונות, במקומות שונים, כדי לגלות את האמת־האלוהית במלבושיה השונים ובשפות שונות, על־מנת להעלות את האנושות משפל הבורות ולעזור לשחררה מכבלי האשלויות.

בתקופה האוואטרית מי ששימש בתור קוטוב־א־אירשאד (Qutub-e-Irshad) מבין חמשת המאסטרים המושלמים שחיים באותה עת, מפסיק להחזיק במשרה האלוהית עם ביאת האוואטר ומוסר את תפקידו ואת מינויו כאחראי הבלעדי לענייני היקום לידיו של אלוהים־באדם, ברגע שזה מסוגל לקחת על עצמו את

תפקידו ככריסט (Christ) – האוואטר של התקופה. מרגע שהעביר את תפקידו לאוואטר, הוא ימלא תפקיד של קוטוב הזהה לזה של ארבעת האחרים, כל עוד ימצא בגוף הגשמי.

למרות ביאת האוואטר, חייבים להיות חמישים ושישה בני אדם שמימשר את־אלוהותם בגוף אנוש, ומתוך חמישים ושישה אלה חייבים להיות חמישה מאסטרים מושלמים החיים עלי אדמות. כאשר אחד מתוך חמשת המאסטרים המושלמים האלו משיר את גופו הפיזי, התפקיד אף פעם לא נותר פנוי; הוא מתמלא בהכרח על ידי מישהו שמימש את אלוהותו בעודו חי ואשר מימש את הממשות־האלוהית הנצחית באותה תקופה. לכן, גם בעת שהאוואטר מצוי על פני האדמה, ישנם חמישים ושישה בני אדם שמימשו את אלוהותם, וביניהם חמישה מאסטרים מושלמים בצורת־אנוש, אך האוואטר הופך לבעל הסמכות הבלעדית.

* [מהר באבא נשאל אם קורה שמאסטר מושלם חוזר אי פעם עלי אדמות לאחר שעזב את הגוף, כלומר האם ישוב אי פעם להיוולד. באבא השיב, "לא, אף פעם לא. רק האוואטר נולד שוב ושוב". העורך]

ההסבר של מהר באבא לתרשים VII בדף ממול

עם אנרגיה מהספירה הסבטלית והארה מהספירה המנטלית, במשך טריליוני טריליונים של שנים בעבר ובעתיד, מתהווה היקום הגשמי ומתפרק לאינספור כוכבים, שמשות, כוכבי לכת, עולמות, ירחים ומטאורים, והוא יוסיף להתהוות ולהתפרק כך גם בעתיד. אך, למעשה, זמן וחלל אינם קיימים כלל. ברגע שהנשמה משוחררת מהאשליה, האשליה לא רק חדלה להתקיים, אלא מתברר שלא התקיימה מעולם.

לאחר אבולוציה הדרגתית דרך ממלכות המינרלים, הצומח והחי של היקום הגשמי, שנמשכת תקופה מוגדרת אך בלתי ניתנת למדידה של מיליוני, ביליוני וטריליוני שנים, מגיעה המודעות לשלמות באדם. מן הראוי שהאדם יהיה אז מודע-אלוהים, אך הוא אינו נעשה כזה בגלל כבלים סנסקריים, שהם תולדת הרשמים של ההתנסויות האשלייות שנצברו במהלך האבולוציה של המודעות. על כן האדם מודע אך ורק לגשמי.

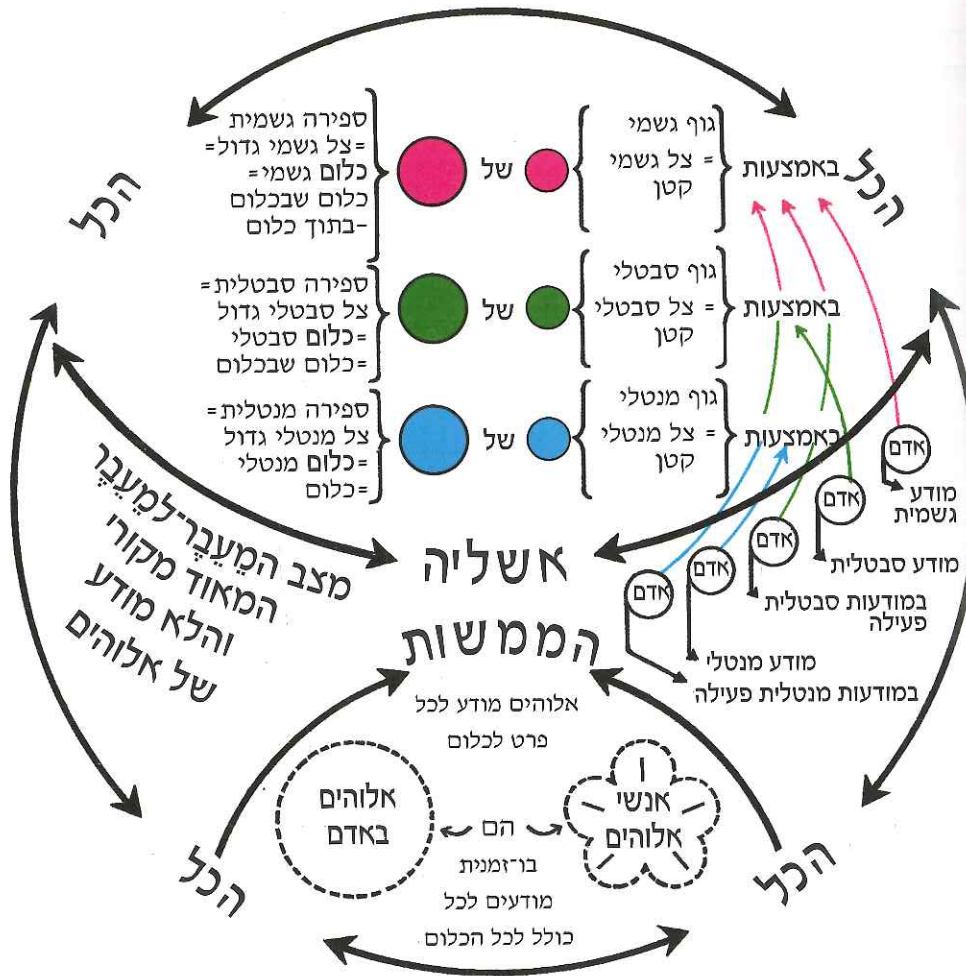
לפני שהמודעות המושלמת אך הגשמית של האדם תוכל להשיג את הממשות של המודעות-האלוהית בעזרת האינבולוציה, עליה להשיג קודם כל מודעות סבטלית בעזרת האינבולוציה, ומהסבטלית להגיע למודעות מנטלית מלאה. לשם כך, על הרשמים הגשמיים להפוך לסבטליים ומסבטליים לרשמים מנטליים כדי לשוב בהדרגה אל הדקות והעדינות הראשונית של הרשמים כפי שנצברו בצורות הצמח והמינרל - כשההבדל המשמעותי הוא במודעות.

שלא כמו במסלול המוגדר של תהליך האבולוציה, אדם כאדם יכול לעשות שימוש מלא וחופשי במודעות שלו. על כן בהתאם לאחיותם המהודקת או הרפויה של כבליו הסנסקריים, יכול האדם שיש לו מודעות גשמית מלאה להיעשות מודע לסבטלי באופן מלא ולאחר מכן מודע למנטלי באופן מלא, אחרי מספר גילגולי נשמה אנושיים מועט או רב בין שני שלבי האינבולוציה של מודעותו. ואם קורה ש"אוהב אלוהים" משפיע ברכת אהבה אלוהית על האדם, או אם ידו של מאסטר מושלם מנחה את האדם, השחרור מכל הכבלים, עצומים ומסובכים ככל שיהיו, מושג בקלות ובמהירות רבה יותר. במקרים יוצאי דופן, יתכן אף שחרור מידי ללא שיהיה צורך בגלגול נשמה נוסף.

אך כדי להתיר לבד את הכבלים באמצעות התנסויות קוטביות בניגודי האשליה, כלומר, כאב והנאה, טוב ורע, איש ואישה, חזק וחלש, וכו', על האדם

תרשים VII

אלוהים הוא הממשות וכל השאר אשליה

אלוהים הוא הכל וכל השאר הוא כלום

להיות מודע לאינספור התנסויות מגוונות במשך שמונים-וארבע לאק (*lakh*) של זמן שהם חמישים קרור (*crore*)* של מחזורי שנת-מוות (*sleepest of death*); אך תמיד, בשל חסדו השורה-בכל של אלוהים, אדם נעשה מודע-סבטלי ומנטלי, ובדרך זו הוא מסוגל לקצר במידה זו או אחרת את מלכוד הישנותן של לידות ומיתות פיזיות.

בסופו של דבר, בחסדו של אלוהים-באדם או איש-אלוהים, בזמן הקצר בהרבה מהרף עין, אדם נעשה לאלוהים המודע במלואו והוא מבין שזמן וחלל הם תולדת נצחיותו ואינסופיותו, בהם זמן וחלל אינם קיימים כלל.**

* כל לאק = 100,000 שנים, וכל קורור = 100 לאק, כלומר קורור = 10,000,000 שנים - ראו מילון המונחים בסוף ספר זה (המתרגמת)

** [כשנתבקש ארוץ' ב' ג'סוואלה (Eruch B. Jessawala) להבהיר ביתר פירוט הוא ענה בכתב:

"חמישים קרורס של מחזורי שנת-מוות הם פחות או יותר מה שכל נשמה צריכה לעבור במשך תהליך האבולוציה של המודעות של הצורות וגלגולי הנשמה בעזרת אמצעי ביטוי משתנים, כלומר, התחברות עם צורות שונות של מינים שונים והיפרדות מהם.

"שמונים-וארבעה לאק של ניעור או גלגולי נשמה מתרחשים בצורת האדם, אך 'חמישים קרורס של מחזורי שנת-מוות' כוללים את ההתחברויות עם אמצעי ביטוי שונים וההיפרדויות מהם בתקופת הצורות הקדם-אנושיות וההתנסויות ברשמיהן.

"אין צורך שאדם ימות יותר פעמים משיוולד! אדם נולד פעם אחת עם לידתה של הנפש, ואדם מת פעם אחת עם הכחדתה של הנפש. משום כך, אין בעצם גלגולי נשמה; אין זה אלא תהליך של קרורס של מחזורי שינה לנפש אשר נולדה פעם אחת ומתה פעם אחת! לידתה של הנפש כרוכה בתהליך האבולוציה, גלגולי הנשמה והאינבולוציה. מותה של הנפש הוא מימוש-העצמי-האלוהי". העורך]

עשרת המצבים של אלוהים

כתב ארוץ' ב' ג'סוואלה

"עשרת המצבים של אלוהים" המפורטים בהמשך נכתבו על ידי ארוץ' ב' ג'סוואלה בפקוחו הישיר של מהר באבא. הם מתארים ומבארים את הדיאגרמה המקורית, "עשרת המצבים של אלוהים", שבוצעה על פי הנחיותיו של מהר באבא.

- העורכים

עשרת המצבים העיקריים של אלוהים

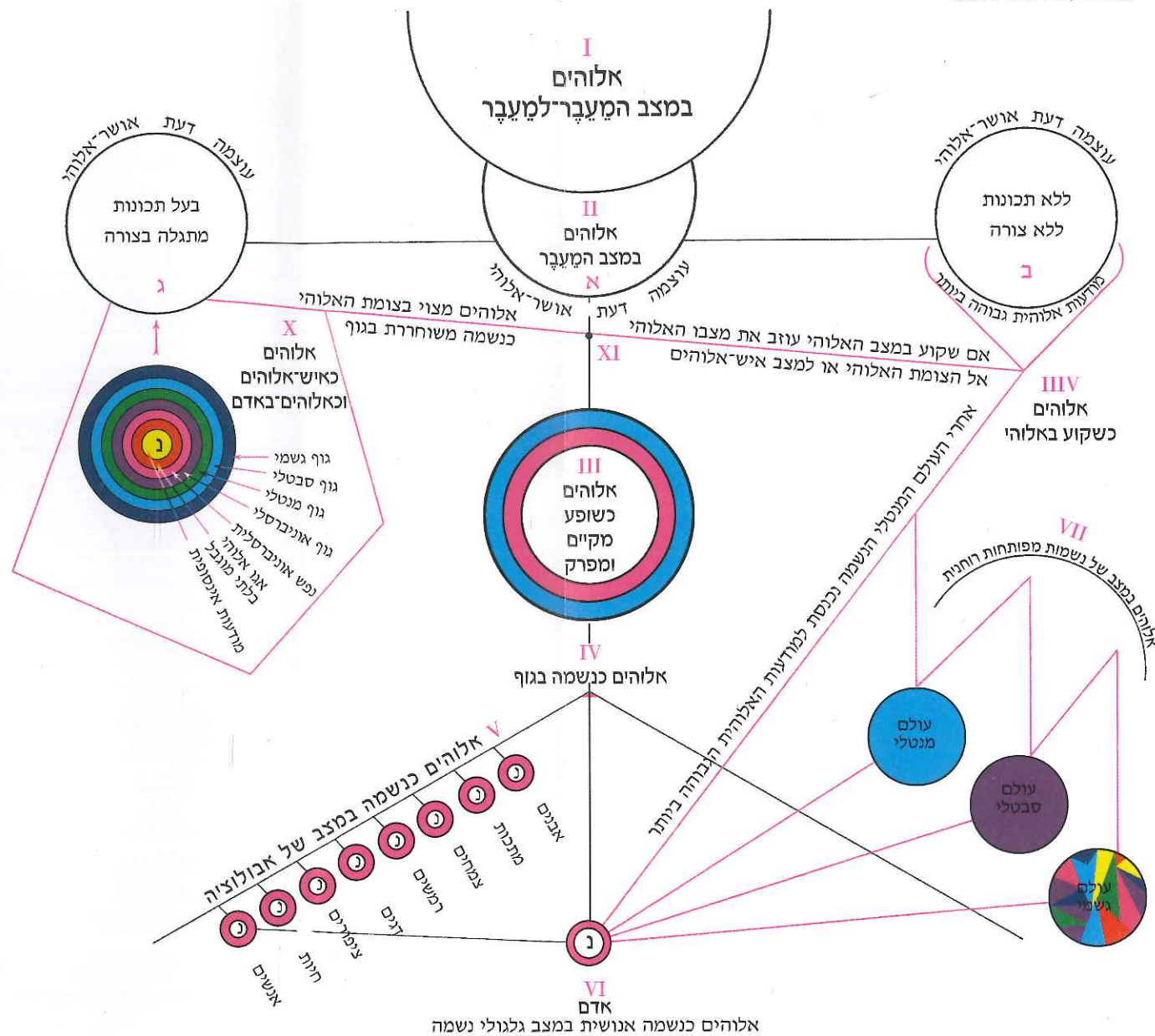
כפי שתוארו על ידי מהר באבא*

176	במצב המעבר-למעבר	אלוהים	I מצב
177	במצב המעבר של תת-מצבים א, ב, ג.	אלוהים	II מצב
182	כשופע, מקיים ומפרק	אלוהים	III מצב
184	כנשמה בגוף	אלוהים	IV מצב
188	כנשמה במצב של אבולוציה	אלוהים	V מצב
191	כנשמה אנושית במצב של גלגולי נשמה	אלוהים	VI מצב
193	במצב של נשמות מפותחות מבחינה רוחנית	אלוהים	VII מצב
195	כשקוע באלוהי	אלוהים	VIII מצב
196	כנשמה בעלת חירות בגוף	אלוהים	IX מצב
197	כאיש-אלוהים וכאלוהים-באדם	אלוהים	X מצב

* ראו תרשים VIII

דונטי*	מיסטי	סופי
פאראטפר פאראב'ראחמה (Paratpar Parabrahma)	מצב המעבר ל־מעבר על אלוהים Beyond-Beyond) (State)	ג'האב־אול־ג'האב (Ghaib-ul-Ghaib) וואר־אול־ווארה (Wara-ul-Wara)
פאראמאטמא (Paramatma)	אלוהים במצב המעבר (Beyond State)	אללה
אננט (Anant)	אינסופי	לה מחדוד (La) (Mahdood)
נירגונה (Nirguna)	ללא תכונות	לה סיפאט (La Sifat)
ניראקאר (Nirakar)	ללא צורה	לה סוראט (La Surat)
אט־צ'יט־אננד (Sat-Chit-Anand)	עוצמה, דעת, אושר אלוהי	קודראט, מארפאט, מסאראט (Qudrat, Marefat, (Musarrat)
וידניאן בהומיקה (Vidnyan Bhumika)	תחום תשלמות (Realm of Mastery)	עלם־אהאט (Alam-e-Hahut) ארש־אלה (Arsh-e-Ala)
אטמהפראטיסטאפאנה (Atmapratisthapanam) סאהאי סאמאדחי (Sahaj Samadhi)	מבוסס בחיים של אלוהים	באקה ביללה (Baqe-Billa)
וידניאן (Vidnyan)	המועצת האלוהית הגבוהה ביותר	אהדיאט (Ahadiyat) עלם־לאהוט (Alam-e-Lahut)
סאגונה (Saguna)	בעל תכונות	בא סיפאט (Ba Sifat)
סאקאר (Sakar)	מתגלה בצורה	בא סוראט (Ba Surat)
בראחמה (Brahma)	ממנו נובעים הדברים	אפרידגאר (Afridgar)
וישנ (Vishnu)	מקיים	פארוארדיגאר (Parvardigar)
מאהש (Mahesh)	מפרק	פאנאקאר (Fanakar)
מאנו בהוואן (Mano Bhuvan)	ספירה מנטלית	עלם־א'אברוט (Alam-e-Jabrut)
פראן בהוואן (Pran Bhuvan)	ספירה סבטלית	עלם־אמלאקוט (Alam-e-Malakut)
אנה בהוואן (Anna Bhuvan)	ספירה גשמית	עלם־אנאסוט (Alam-e-Nasut)
אוטקראנטי (Utkranti)	אבולוציה	אירטקה (Irteqa)
פונאר ג'אנמה (Punar Janma)	ניגמלי נשמה	ר'ג'אט, או אוואגאואן (Ruj'at, or Awagawan)
בהומיקה (Bhumika)	מישור	אסמאן (Asman)
אטמה (Atma)	נשמה (Soul)	ג'אן, או רוז (Jan, or Ruh)
ג'יב־אטמה (Jiv-Atma)	נשמה בגוף	ג'אן־א'ג'יסמי (Jan-e-Jismi)
מאנאוו (Manava)	בן־אנוש	אינסאן (Insan)
יוגי (סאדאק) (Sadhak, Yogi)	שוואר־רוחני	ראחב (Rahrav)
סאדחו (Sadhu)	נשמה מתקדמת	מוטאוואסיט (Mutawassit)
מהאטמה (Mahatma)	נשמה גדולה	אהיאר (Akhyar)
מאפהורוש (סאנט) (Sant, Mahapurush)	קדוש	אבראז־וואלי (Abraiz=Wali)
סאטפורוש (Satpurush)	הקד־רוחני מנסה (קדוש)	אפראד־פיר (Afrad=Pir)
מאנאש (נירוואנה) (Manonash, Nirvana)	החדת הנפש (והצמחי המועצת)	הפאנה סופית (final Fana)
נירוויקאלפה (Nirvikalpa)	אחדות עם אלוהים	פאנה־פיללה (Fana-Fillah)
בראחמי בהוט (Brahmi Bhoot)	שקוע באלוהי	מא'זוב־ע־קאמיל (MajzooB-e-Kamil)
טוריה אווסיטה (Turiya Avastha)	צומת אלוהי	פאנה־מא־אל־באקה מוקווא־א־פּוּרֻט Fana-ma-al-Baqe at (Muqan-e-Furutat)
פאראמתסה (Paramhansa)	אדם־עליון אלוהי	מא'זוב־סאליק או סאליק־מא'זוב MajzooB-Salik or (Salik-MajzooB)
ג'יוואנמוקטה (Jivanmukta)	חירות בגוף	אזאד־א־מוטלאק (Azad-e-Mutlaq)
סאדגורו (Sadguru)	איש־אלוהים	קוטוב (Qutub)
אואטר (Avatar)	אלוהים באדם	סאהב־זאמאן (Saheb-e-Zaman)
*נחמיה דונטיס וקרוינס לודונטיס		

עשרת המצבים של אלוהים

א אלוהים אינו מתנסה במודע בעוצמה, דעת
ואושר אלוהי וגם אינו עושה בהם שימוש.

ב. אלוהים מתנסה במודע בעוצמה, דעת ואושר
אלוהי אך אינו עושה בהם שימוש.

ג. אלוהים מתנסה במודע בעוצמה, דעת ואושר
אלוהי ועושה בהם שימוש.

עשרת המצבים העיקריים של אלוהים

כפי שתוארו על ידי מהר באבא*

176	במצב המַעֲבָר-לַמַּעֲבָר	אלוהים	מצב I
177	במצב המַעֲבָר של תת-מצבים א, ב, ג.	אלוהים	מצב II
182	כשופע, מקיים ומפרק	אלוהים	מצב III
184	כנשמה בגוף	אלוהים	מצב IV
188	כנשמה במצב של אבולוציה	אלוהים	מצב V
191	כנשמה אנושית במצב של גלגולי נשמה	אלוהים	מצב VI
193	במצב של נשמות מפותחות מבחינה רוחנית	אלוהים	מצב VII
195	כשקוע באלוהי	אלוהים	מצב VIII
196	כנשמה בעלת חירות בגוף	אלוהים	מצב IX
197	כאיש-אלוהים וכאלוהים-באדם	אלוהים	מצב X

* ראו תרשים VIII

עשרת המצבים של אלוהים

פרק זה מבוסס על התרשים המתאר את עשרת המצבים של אלוהים. תרשים זה ניתן על ידי מהר באבא עצמו; זו פנינה מהאוצר הבלתי נדלה של הידע הרוחני העילאי שלו. המונחים הרוחניים בתרשים קושרו למונחים המקבילים הרווחים בסופיזם, בוודנטה ובמיסטיקה הנוצרית.

אם נביט בתרשים ממעוף הציפור נמצא שהוא מתאר למעשה את המסע של נשמת-העל כלפי מטה אל הנקודה הנמוכה ביותר של ירידתה כאדם (אינסאן, *insan*; ג'יב-אטמה, *jiv-atma*), ואת המסע שוב כלפי מעלה דרך מישורי המודעות הנפתחים בפניה, חזרה למקור, תחילה כמאגוזב-א-קאמיל השקוע באלוהי וכלה באדם המושלם (אינסאן-א-קאמיל, שיב-אטמה). עשרת המצבים השונים של אלוהים הם השלבים העיקריים במסע זה, מסע שבו אלוהים הלא-מודע נעשה אדם מודע, כדי להיעשות אלוהים מודע.

אף שמצבים אלה של אלוהים מתוארים כאילו הם נפרדים זה מזה, למעשה הם עשרה היבטים של אלוהים האחד אשר הוא הווה, ותמיד יהיה, אחד. הירידה והעליה של נשמת-העל מתרחשת בדמיון בלבד, ועם קץ הדמיון נוכחת הנשמה האינדיבידואלית במודעות מלאה שרק אלוהים קיים וכל שאר הדברים שנדמה כאילו הם קיימים, אינם אלא הצל שלו.

הידע הרוחני שמהר באבא חלק איתנו תומך באופן חד משמעי גם בתיאוריה של הזהות (וואחדאט-אול-ווג'וד, *wahdat-ul-wujud*)³⁴ וגם בתיאוריה של אדווייטיזם*. בתרשים "עשרת המצבים של אלוהים של מהר באבא", מובהר היטב שאין זה אלא אלוהים המשחק את התפקידים השונים, האמיתיים או הדמיוניים. הראשית היא אלוהים והאחרית היא אלוהים; ושלבי הביניים אינם יכולים להיות אלא אלוהים. האימרה הרוחנית של התאולוגיה האסלאמית

* וואחדאט-אול-ווג'וד = קיום אחדות;
אדווייטיזם = אדוויטה = אחדות-מוחלטת.
ראו גם מילון המונחים שבסוף הספר (המתרגמת)

אומרת "הוואל אוואל, הוואל אחר, הוואל זאהר, הוואל באטיק" (*Huwal awwal*), הוואל אחר, הוואל זאהר, הוואל באטיק (*Huwal akher, Huwal zaher, Huwal batin*) (הוא הראשון, הוא האחרון, הוא החיצוני, הוא הפנימי).

מאולאנה שאביסטארי (Maulana Shabistari) בגולשאן-אדאז (*Gulshan-e-Raz*) אומר:

"הוא שב לדלת ממנה יצא בתחילה, אף שבמסעו הלך מדלת לדלת".

ננסה עתה לתאר במדויק כל אחד מעשרת המצבים האלה של אלוהים כפי שהסבירם מהר באבא.

מצב I

אלוהים במצב המעבר-למעבר

מצב זה של אלוהים הוא כה נעלה עד שאי אפשר לתפוס אותו כלל. הוא טהור לחלוטין ללא כל פגם ואין בו ולו חלקיק של "אחרות". מצב זה הוא נסתר מכל דעת נסתרת, ופנימי מכל הממשויות הפנימיות. מצב זה הוא מעבר למילים ועל כן אי אפשר לתארו באופן הולם. הוא לא סופי ולא אינסופי, לא חסר תכונות ולא בעל תכונות. כנפי המחשבה, תהליכי הסקת מסקנות, הבחנה והבנה הנם חסרי אונים ובלתי יעילים בתחום הזה.

"אין הנפש יכולה לתפוס אותו, על כן אל תתאמץ להבין אותו; הוא חופשי מכל כיווניות, על כן אל תנסה לחפשו במקום כלשהו."

- חאפיז

מהר באבא אומר שכאשר **מי שמימש** מצב זה של אלוהים מנסה לתאר אותו לאחרים, יוצא שהוא מתאר לא את המצב הראשון של אלוהים, אלא את המצב השני - אלוהים במצב המעבר.

זהו נצח הנצחים (אזל-אול-אזאל, *Azl-ul-Azal*) מפני ששום נצח לא יכול להיתפס כקודם לו או ככזה שיבוא אחריו. כאן כל הגדרה שהיא מתפוגגת (מונקאטה-אול-אזאהאראט, *Munqata-ul-Izharat*), כיוון שלא קיימת אחרות כלשהי המאפשרת ציון או התייחסות. מהות טהורה זו (זאט-אל-באהט, *Zat-al-Baht*) אינה מודעת לשום דבר, גם לא לעצמה.

מצב זה מכונה על ידי הסופים ווארה-אול-ווארה (*Wara-ul-Wara*) - מצב המעבר-למעבר של אלוהים. בוודטה הוא נקרא פאראטפאר פאראבראהמה. זה המצב שבו אלוהים אינו נירגונה (חסר תכונות) גם לא סאגונה (בעל תכונות), לא ניראקאר (חסר צורה) גם לא סאקאר (בעל צורה).

מכל עשרת מצבי אלוהים העיקריים, המצב הראשון והמאוד-מקורי הוא מצב המעבר-למעבר של אלוהים.

מעבר לתחילתה של בראשית, כאשר לא היו מצבים אחרים של אלוהים, שרר רק המצב המאוד-מקורי האינסופי של אלוהים (כלומר, מצב "אלוהים-הווה") כמצב המעבר-למעבר של אלוהים.

באינסופיותו של מצב המעבר-למעבר הזה של אלוהים מתגלה רק אינסופיותו של האינסופי כריק אלוהי לא מוגבל, מוחלט ואינסופי; וכל שאר המצבים, התכונות וההיבטים של אלוהים, כולל המודעות האינסופית וחוסר-המודעות האינסופית, כולם נסתרים ככלום באינסופיות זו של הריק האלוהי הלא מוגבל, המוחלט והאינסופי ככל (אותו כל הכולל גם את הכלום).

כך, מצב המעבר-למעבר המאוד-מקורי של אלוהים הוא המצב שכל מה שאפשר לומר בו הוא: אלוהים-הווה לנצח; ושבמצב מאוד-מקורי זה, אין אלוהים מודע או לא-מודע באופן אינסופי או סופי לעצמי-האלוהי או למצב אינסופיותו. במצב זה, אלוהים גם אינו מודע או לא-מודע לאשליה או לממשות-האלוהית.

מצב II

אלוהים במצב המעבר

כבר ציינו שאי אפשר לתאר את מצב המעבר-למעבר של אלוהים. כאשר אלה שהגיעו למימוש-אלוהי מנסים לתאר את מצב המעבר-למעבר של אלוהים, הם מצליחים לתאר רק את מצב המעבר של אלוהים, שהוא אללה של הסופים, אהוראמזדה (*Ahuramazda*) של הזורואסטרים, פאראמאטמה של הוודנטים, אלוהים האב של הנוצרים ונשמת-העל של חלק מהפילוסופים. אלוהים במצב המעבר הוא מוחלט, בלתי מוגבל ואינסופי - אחד שאין שני לו.

כאשר מהר באבא הסביר מצב שני זה של אלוהים הוא הדגיש שמצב II אינו שונה מהותית ממצב I של אלוהים; תת-המצבים א', ב' ו-ג' של מצב II של אלוהים הם שיוצרים את ההבדל.

מהר באבא הסביר כיצד, מתי והיכן באים ההבדלים לידי ביטוי: ברגע שהדחף המקורי האינסופי הנסתר של אלוהים האינסופי לדעת את עצמו ("מי אני?") עומד להכות גלים באחידות הבלתי מוגבלת של הריק האלוהי הבלתי מוגבל, המוחלט והאינסופי של מצב המעבר-למעבר המאוד-מקורי של אלוהים, עצם האפשרות שאינסופיות אותו דחף-לדעת מניעה את היציבות השלווה והנצחית של אלוהים בריק האלוהי הלא מוגבל, המוחלט והאינסופי, היא בלתי ניתנת לתפיסה.

אך עצם **עובדת** עלייתו של הדחף האינסופי והיותו בלתי ניתן לתפיסה, יוצרת באופן ספונטני עוד היבט של מצב אלוהים שהוא אחר ממצב המעבר-למעבר

המאוד-מקורי של ריק אלוהי לא מוגבל, מוחלט ואינסופי, בו אין כל אפשרות לקיומם של היבט או תכונה, אף לא למודעות אינסופית או סופית וגם לא לחוסר-מודעות אינסופית או סופית; ובו, פרט לאינסופיותו של אלוהים המתגלה לעד, כל דבר אחר הוא נסתר, כולל הדחף האינסופי ואינסופיות הדחף-לדעת הנובע ממנו.

כך קורה שעצם חוסר היכולת לתפוס את יכולתו של הדחף האינסופי להכות גלים במצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר פותח באופן אוטומטי פתח לאפשרויות, אשר גם הן נסתרות במצב האינסופי; והתגלות זו (של אפשרויות) מעניקה למצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר המאוד-מקורי של אלוהים את האפשרות להיבט אינסופי שונה מזה של המצב הנצחי המאוד-מקורי.

המצב השני של אלוהים מתהווה בהתאם רק כעוד היבט אינסופי של המצב הראשון המאוד-מקורי. מצב שני זה מעשרת המצבים העיקריים של אלוהים מכונה מצב המַעְבֵּר המקורי של אלוהים.

יש לשים לב לכך שבהחלט אין להבין מצב שני מקורי זה של אלוהים, המצוין בתרשים כ-II ומכונה "אלוהים במצב המַעְבֵּר", כמצב אלוהים השונה לחלוטין מהמצב הראשון המאוד-מקורי של אלוהים, המצוין בתרשים כ-I ומכונה "אלוהים במצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר".

ההבדל היחיד בין מצב I ומצב II של אלוהים הוא שמצב I הוא ריק אלוהי בלתי מוגבל, מוחלט ואינסופי, שבו גם האפשרות הקלושה ביותר לכך שהדחף האינסופי יכה גלים היא בלתי ניתנת לתפיסה. על כן, רק בשנייה שהדחף המקורי האינסופי עולה באינסופיות מצב אלוהים-הווה, יכול אלוהים האינסופי לתפוס את הדחף-לדעת האינסופי המקורי, כ-"מי אני?" - כלומר, רק כאשר מצב I חסר ההיבטים של אלוהים במַעְבֵּר-למַעְבֵּר מקבל את ההיבט של מצב II של אלוהים במַעְבֵּר. פארטפאר פאראבראהמה (Paratpar Parabrahma) מקבל בדרך זו את ההיבט האינסופי של פאראמאטמה.

יש להקפיד ולציין גם שמצב המַעְבֵּר, המצוין בתרשים כ-II, הוא באופן בסיסי זהה למצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר של אלוהים המצוין בתרשים כ-I. אלא ששני מצבים אלו, מצב I ומצב II, מתוארים בתרשים בנפרד, משום שלמרות שמצב II של אלוהים במצב המַעְבֵּר הוא אותו מצב מקורי של אלוהים, בכל זאת אין הוא המצב המאוד-מקורי של אלוהים שהוא מצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר. יוצא אם כן שאלוהים יכול לעלות על דעתו את עליתו של הדחף המקורי האינסופי, ויכול לקבל את הרצון האינסופי המקורי של הדחף-לדעת האינסופי המקורי כ-"מי אני?" רק במצב II, כאשר אלוהים באופן נצחי במצב I מקבל על עצמו את ההיבט האינסופי המקורי של מצב II בתוך מצב I הנצחי שלו אשר הוא מצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר המאוד מקורי.

וליתר הבהרה, בשני המצבים של אלוהים (מצבים I ו-II), פרט להתגלות

האינסופית הנצחית של אינסופיות נצחיותו של אלוהים (כריק אלוהי בלתי מוגבל, מוחלט ואינסופי), כל התכונות, כל ההיבטים, כל המצבים, מודעות וחוסר מודעות אינסופיות ומאוד-סופיות של אלוהים, כולל טבע-השילוש האינסופי של אלוהים של עוצמה, דעת ואושר אלוהי וכל שאר הדברים, כולם נסתרים בריק האלוהי הלא מוגבל, המוחלט, האינסופי.

כל מה שנסתר באינסופיות יכול להתגלות רק במצב II של אלוהים, שניתן לומר שהוא שונה ממצב I רק במובן זה שיש בו את האפשרות האינסופית של התגלות כל מה שנסתר באופן אינסופי ומאוד סופי, ככלום בתוך אינסופיותו של אלוהים ככל.

כתוצאה מכך, הדחף המקורי האינסופי של אלוהים, ברגע שכבר עלה, אפשר לו לעלות רק במצב II של אלוהים; וכאשר הוא עלה, הוא עשה זאת באופן אחד באינסופיותו של אלוהים. אך כאשר הדחף עלה, אלוהים לא יכול היה מעולם **להתנסות** בעליתו של דחף זה בעצמאות האינסופית של מצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר I; אלוהים, המצוי לנצח במצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר המאוד מקורי, יכול להתנסות בכך רק באמצעות אינסופיות ההיבט של מצב II שלו כ-"אלוהים במצב המַעְבֵּר".

על כן, אינסופיות עליתו של הדחף האינסופי המקורי וההשלכות האינסופיות הנובעות ממנו באים לידי ביטוי למעשה במצב II של אלוהים במצב המַעְבֵּר.

ברגע שהדחף האינסופי המקורי עלה ולא־אלוהים היה את הדחף-לדעת האינסופי המקורי כ-"מי אני?", האחידות האינסופית של עליתו האינסופית של הדחף גרמה באופן ספונטני להתגלות בוזמנית של המודעות האינסופית הנסתרת וחוסר-המודעות האינסופית הנסתרת של אלוהים במצב המַעְבֵּר המקורי של אלוהים, דבר שאינו סותר את הימצאו לנצח במצב המַעְבֵּר-למַעְבֵּר המאוד מקורי.

התגלות ספונטנית **ובו זמנית** זו של המודעות האינסופית וחוסר-המודעות האינסופית הנסתרות, היא מעבר ליכולת ההבנה והעיכול של האינטלקט האנושי. התגלות זו היא בהחלט פרדוקס השייך לתחום הממשות-האלוהית והיא מביסה כל הבנה אנושית. איך יכול אלוהים להשיג באופן ספונטני את המודעות האינסופית שלו ואת חוסר-המודעות האינסופית בעת ובעונה אחת? מהר באבא, בבואו להסביר זאת, ציין שזו עובדה השייכת לתחום הממשות-האלוהית, אך הנפש (mind) לעולם לא תוכל להבין או לתפוס זאת; ניתן להיווכח בכך רק כאשר מממשים את הממשות-האלוהית. עם זאת, כדי שיהיה לנו מושג כלשהו על עובדה זו הבאה לידי ביטוי בממשות-האלוהית, וכדי שלא נראה בה פרדוקס מסתורי בלבד, מהר באבא מסייע לנו להבין את מה שנתפס כפרדוקס בעזרת דוגמא של ילד ברחם אמו.

כאשר אם מתעברת, הילד מתפתח בתוך רחם אמו; כאשר התפתחותו מגיעה לשלב שענינו של הילד השלימו התפתחותו, לצד התפתחויות אחרות, הילד משיג

יכולת "לראות" ו-"לא-לראות" בעת ובעונה אחת. בין אם הילד, רואה או לא רואה אחרי הלידה, עצם העובדה שענינו השלימו התפתחותן ברחם אמו, מעניקה לילד את ההיבט הדואלי של הראייה. ברגע שהעיניים התפתחו טמונה בהן היכולת לראות או לא-לראות בעת ובעונה אחת. כאשר הילד יפקח את עיניו הוא יראה וכאשר הוא יעצום את עיניו הוא לא-יראה; אך עובדה היא שברגע שהעיניים התפתחו, טמונה בהן היכולת הדואלית לראות ולא-לראות בעת ובעונה אחת.

בדומה, עם עליתו של הדחף המקורי האינסופי באלוהים, התגלו בעת ובעונה אחת גם המודעות וגם חוסר-המודעות האינסופיות, הנסתרות באלוהים. הנפש המוגבלת תתפוס דבר זה כפרדוקס.

כך אלוהים במצב I המאוד-מקורי שלו של המַעְבֵּר-לַמַּעְבֵּר משיג באופן ספונטני, באמצעות מצב II המקורי שלו של המַעְבֵּר, את מצב חוסר-המודעות האינסופי שלו ואת מצב המודעות האינסופי שלו בעת ובעונה אחת, המתוארים בתרשים כמצבים "א" ו-"ב", בהתאמה.

כתוצאה מכך עם ההתגלות הספונטנית של חוסר-המודעות האינסופי, אלוהים במצב המַעְבֵּר האינסופי הלא-מודע שלו, המוצג כ-"א" בתרשים, נשאר לנצח לא רק לא-מודע באופן אינסופי לקיומו הנצחי, האינסופי, כפי שהוא במצב המַעְבֵּר-לַמַּעְבֵּר המאוד-מקורי של אינסופיות-מוחלטת, אלא גם נשאר לנצח לא מודע באופן אינסופי למצב המַעְבֵּר האינסופי המקורי שהוא מולידו, והמופיע בתרשים כ-II.

מצד שני, עם ההתגלות הספונטנית של מודעות אינסופית, אלוהים במצב המַעְבֵּר המודע, האינסופי שלו, המצוין בתרשים כ-"ב", נעשה לנצח לא רק מודע באופן אינסופי לקיומו הנצחי האינסופי, כפי שהוא במצב המַעְבֵּר-לַמַּעְבֵּר המאוד מקורי של אינסופיות-מוחלטת, אלא גם נעשה, כמובן, מודע באופן אינסופי למצב המַעְבֵּר האינסופי המקורי שהוא מולידו, המופיע בתרשים כ-II. במילים אחרות, רק במצב המַעְבֵּר של אלוהים, המצוין בתרשים כמצב II, אלוהים מוליד באופן ספונטני, עם עליתו של הדחף האינסופי המקורי, את מצב חוסר-המודעות הנצחי, האינסופי שלו, המצוין כתת-מצב "א", ואת מצב המודעות הנצחי, האינסופי שלו, המצוין כתת-מצב "ב" בעת ובעונה אחת.

תת-מצב א' הוא של אלוהים במצב המַעְבֵּר, המצוין כמצב II. תת-מצב א' זה הוא של חוסר-מודעות אלוהי אינסופי לעוצמה האינסופית, לדעת האינסופית ולאוושר האינסופי של אלוהים. אלוהים בתת-מצב א' זה לא מתנסה באופן מודע בטבע-השילוש שלו של עוצמה, דעת ואוושר אינסופיים, וגם לא עושה בהם שימוש. תת-מצב ב' גם הוא של אלוהים במצב המַעְבֵּר, המצוין כמצב II. תת-מצב ב' זה הוא חסר תכונות וחסר צורה, אך יש בו מודעות אלוהית גבוהה ביותר לטבע-השילוש האינסופי של אלוהים של עוצמה, דעת, ואוושר אינסופיים. אלוהים בתת-מצב ב' זה מתנסה במודע בעוצמה האינסופית, בדעת האינסופית ובאוושר

האינסופי שלו, אך אינו עושה בהם שימוש. הוא מודע לממשות-האלוהית שלו אך לא-מודע לאשליה.

במונחים וודנטיים, מצב I של פאראטפאר פאראבראהמה הוא שמוליד את מצב II של פאראמאטמה; ובמצב II זה, אלוהים כפאראמאטמה הוא לנצח לא-מודע ובד בבד לנצח מודע למצבו המאוד-מקורי של פאראטפאר פאראבראהמה. היבט דואלי אינסופי זה של מצב פאראמאטמה מסומן בתרשים כמצב א' ומצב ב' בהתאמה.

טבעי הדבר על כן שהמצב הלא-מודע הנצחי של פאראמאטמה המצוין כ-"א", במצב המַעְבֵּר המקורי הנצחי המצוין כ-II, שואף באופן נצחי להשיג את מצב המודעות הנצחי של פאראמאטמה המצוין כ-"ב", שהוא השני מבין ההיבטים הדואליים האינסופיים של מצב המַעְבֵּר המקורי של אלוהים (פאראמאטמה) המצוין כ-II.

לכן, המטרה האלוהית היא שמצב הלא-מודע של אלוהים ב-"א" ישיג את הממשות-האלוהית המודעת של מצב המודעות של אלוהים ב-"ב".

בקצרה, כאשר מצב א' מממש במודע את מצב ב', המטרה האלוהית מושגת. כדי שמצב א' יממש במודע את מצב ב', אין מוצא אלא שמצב א' יתנסה בהדרגה בתהליך של התמרה למצב ב' ובסופו של דבר יהיה מודע במצב ב' בכל המובנים.

תהליך התמרה הדרגתי זה של מצב אלוהים הלא-מודע, האינסופי, אל המצב המודע האינסופי מתואר בתרשים של עשרת המצבים של אלוהים באמצעות מצבים III, IV, V, VI ו-VII כמצבים שונים של אלוהים. במצב VIII, מצב א' של אלוהים נעשה מודע במלואו למצב ב'.

במצב VIII זה, מצב א' הלא-מודע באופן אינסופי של אלוהים לא רק רוכש מודעות אלוהית גבוהה ביותר של מצב ב', אלא אלוהים נעשה שקוע באופן אלוהי בממשות-האלוהית של מצבו המודע האינסופי ובכך מממש את זהותו הנצחית עם מצב ב' המודע באופן אינסופי של אלוהים.

אם אלוהים, השקוע באלוהי, כפי שקורה במצב VIII, יוצא ממצבו וחוזר להחזיק במודעות נורמלית של הספירות המנטלית, הסבטלית והגשמית באמצעות ההיבטים המנטליים, הסבטליים והגשמיים שלו כבן-אנוש מושלם בגוף, אזי מצב IX, בצומת האלוהי שבין מצב VIII ו-X, מושג. לאחר מצב תשיעי זה מתואר בתרשים המצב העשירי של אלוהים, המתקשר למצב אלוהים "ג".

מצב עשירי זה של אלוהים הוא מצב של אלוהים בעל תכונות המתגלה בצורה אנושית במאסטר מושלם. במצב X אלוהים מתנסה באופן מודע בטבע-השילוש שלו של עוצמה אינסופית, דעת אינסופית ואוושר אינסופי, וגם עושה בהם שימוש באמצעות התפקיד האלוהי של מצב-אלוהים X, המצוין בתרשים כ-"ג".

כדאי לשים לב לכך שאלוהים במצב א' האינסופי הלא-מודע אינו נירגונה-

ניראקאר (חסר תכונות וחסר צורה), אף לא סאגונה-סאקאר (בעל תכונות ובעל צורה). אך מצב ב' הוא של נירגונה-ניראקאר (חסר תכונות וחסר צורה), ומצב ג' (אשר גם הוא מצב המַעְבֵּר המקורי של אלוהים) הוא של סאגונה-סאקאר (בעל תכונות ובעל צורה). זה המצב הגבוה ביותר של איש-אלוהים ובו אלוהים מודע באופן אינסופי גם לממשות האלוהית וגם לאשליה.

מצב III אלוהים כשופע, מקיים ומפרק

במצב זה אלוהים מעורר לפעולה את שלושת התכונות העיקריות שלו (סיפאט, *sifat*) של שופע, מקיים ומפרק. מצב שלוש-באחד זה מקביל לשילוש בוודנטה: בראהמה (*Brahma*, בורא), וישנו (*Vishnu*, משמר), מאהש (*Mahesh*, הורס) – המונחים הסיפיים המקבילים הם אפרידגאר (*Afridgar*), פארווארדיגאר (*Parvardigar*), ופאנאקאר (*Fanakar*).

שלוש התכונות של אלוהים באות לידי ביטוי באמצעות שלושה מלאכי-עליון, אישראלפיל (*Israfeel*) (המלאך הבורא חיים), מיכאל (*Mikael*) (המלאך המקיים חיים) ואיזראיל (*Izrael*) (המלאך המשמיד חיים).

שלוש התכונות של מצב III של אלוהים היו נסתרות במצב I המאוד מקורי של אלוהים; שלושתן, הולכות ומתגלות בעת ובעונה אחת ובאופן ספונטני ברגע שהדחף המקורי האינסופי עולה באלוהים וכאשר הוא מקבל במצב II שלו את הדחף-האינסופי-לדעת את עצמו, כ-"מי אני?". ברגע עלייתו של הדחף האינסופי, אלוהים במצב II שלו משיג בעת ובעונה אחת את ההיבטים הדואליים, האינסופיים של היותו לא-מודע באופן אינסופי כפי שהוא במצב א' ובאותו זמן, של היותו מודע באופן אינסופי כפי שהוא במצב ב'.

אף על פי כן ברור מאליו שהדחף-לדעת את עצמו האינסופי והמקורי מתמיד להתקיים במצב א' של אלוהים, שבו הוא באופן אינסופי עדיין לא-מודע לעצמו. הדחף-האינסופי-לדעת את עצמו, המתמיד במצב א' זה הלא-מודע באופן אינסופי של אלוהים, מאפשר את התגלותן של כל התכונות וההיבטים של אלוהים הנסתרים ככלום באינסופיותו של מצב I המאוד-מקורי של אלוהים ככל. אך כל הנסתר ככלום בתוך הכל אפשר לראותו כנסתר רק במצב המַעְבֵּר של אלוהים של מצב II.

על כן, כל הנסתר במצב המַעְבֵּר של אלוהים הולך ומתגלה בהדרגה, מונע על ידי הדחף האינסופי, דבר הגורם להתגלות ספונטנית של כל אשר הוא של הכלום. הכלומיות של הכלום המתגלה היא הבריאה ובריאה זו נובעת מתוך אינסופיות הדחף-לדעת במצב א' האינסופי, הלא-מודע של אלוהים. כתוצאה מכך, אין זה אלא טבעי שמצב א' האינסופי, הלא-מודע של אלוהים מקבל את התכונה

הראשונה של שופע, מתוך שלוש התכונות האינסופיות: אלוהים הבורא, אלוהים המשמר ואלוהים המפרק או ההורס.

על מנת שאלוהים יקבל את תכונות השופע, מובן מאליו שאלוהים יהיה לבורא הבריאה, כפי שהוא במצב III.

אך טבעי הדבר שכאשר אלוהים בורא, הוא באופן ספונטני גם יקיים את שברא. על כן מובן מאליו שהוא יהיה גם למשמר של הבריאה, כפי שהוא במצב III. בעצם פעולת השימור של מה שנברא, אלוהים גם מייסד בעת ובעונה אחת את הפרוק או ההרס הבלתי נמנע של הבריאה. שימור יהיה חסר משמעות אם ההתפרקות או ההרס לא נצפו מראש. בהתאם לכך מובן מאליו שאלוהים יהיה גם למפרק או להורס של הבריאה, כפי שהוא במצב III.

מצב III של אלוהים הוא המצב שבו אלוהים נעשה הבורא ובד בבד הוא גם המקיים או המשמר, והמפרק או ההורס של הבריאה שלו. כך בעת ובעונה אחת, אלוהים נעשה הבורא, המשמר וההורס במצב III.

הדחף האינסופי המקורי שעלה באלוהים, וכתוצאה ממנו הדחף-האינסופי-לדעת את עצמו, גרמו להתגלות שילוש התכונות האינסופי באלוהים של בורא, משמר והורס, ושל כל אביזרי הכלומיות של הכלום הנסתר. כלומיות זו היא ממש כלום, אף שבגלל האשליה (שלפעמים מכונה מאיה, *Maya*²⁵) נראה כאילו היא אכן קיימת כבריאה.

מהר באבא אמר לנו שאין בריאה במובן המילולי של המילה. מה שאנו מכנים בריאה היא התגלות של אינספור צורות של הכלום. כלום זה הוא ממש "לא-כלום" – אלא שהוא קיים בשדה האשליה שלו עצמו. אי אפשר להתכחש לו, אך אין הוא מעבר לכל, כלומר, מעבר לאלוהים. הכל אמנם מכיל את הכלום, אולם הכלום מעולם לא יכול ולעולם לא יוכל להכיל או להיות הכל. רק הכל-יכול לבדו הוא הכל, המכיל את הכלום; ולפני התגלות הבריאה עצמה היה ממש "לא-כלום" מוחלט, מלבד הכל-יכול כהכל.

"רק אללה לבדו היה קיים וכל התופעות היו נסתרות בו;
צליל נצחי אחד שרר, וכל התווים המוזיקליים היו נסתרים בו;
רק הפונדק היה – ללא נושאי הגביעים ולוגמיהן;
היקום הגשמי כלל לא בא בחשבון –
אפילו עולם המלאכים לא היה קיים,
אך עם הציווי האלוהי 'הייה', החיים עלו ופיכו בחיך".

– מונסיף-אשגאר (Munsiff-Asghar)

רק הכל-יכול היה קיים, אך מודעותו הייתה נסתרת, ועל כן הוא לא ידע את עצמו, באותו אופן שהמודעות הייתה נסתרת בו, כך גם הבריאה הייתה נסתרת בו.

את ההבדל בין הבריאה הנסתרת והנגלית אפשר להשוות להבדל שבין זרע לעץ. אך בין שהבריאה היא בבחינת זרע או עץ, נסתרת או נגלית, הבריאה היא תמיד "לא-כלום", משום שהיא הכלום הנסתר אשר מתגלה ומופיע ככלומיות. כל הנסתר ככלום במצב המעבר II של אינסופיותו של אלוהים ככל, בא לידי ביטוי ומתגלה דרך נקודה מאוד סופית באינסופיותו של אלוהים. נקודה זו מכונה "נקודת הבריאה" או "נקודת אום".* דרך נקודה זו הבריאה הנוחשה ויצאה. נקודת בריאה זו הייתה גם היא נסתרת במצב I המאוד מקורי של אלוהים, מצב המעבר-למעבר.

את תהליך השפיעה, הקיום והפרוק, המתרחש באופן מתמיד ואחיד כל העת, אפשר להמחיש באנלוגיה הבאה. בואו נניח שהגוף האנושי הוא אלוהים. את הגוף האנושי הישן בעיניים עצומות אפשר להשוות למצב המעבר של אלוהים, מצב II-A'. את הרגע שבו נפקחות העיניים אפשר להשוות למצב של אלוהים כבורא. את מצב הערות הבא אחרי אפשר להשוות למצב של אלוהים כמשמר, ואת השקיעה המחודשת במצב השינה בעיניים עצומות אפשר להשוות למצב של אלוהים כמפרק. כך אלוהים הוא בורא, משמר ומפרק, כל השלושה באחד בעת ובעונה אחת.

מצב IV אלוהים כנשמה בגוף

"הוא השתוקק לראות את עצמו; על כן אימץ לעצמו היבטים שונים
הכרוכים בשמות וצורות."

- נייאז (Niyaz)

כדי להסביר כיצד מצב א' הלא-מודע באופן אינסופי של אלוהים משתנה בהדרגה למצב ב' של מודעות אינסופית של אלוהים ומגיע למודעות אינסופית מלאה, מהר באבא השתמש באנלוגיה הבאה:

תארו לעצמכם את מצב א' הלא-מודע באופן אינסופי של אלוהים, לפני הבריאה, כאוקיינוס אינסופי שאין בו כל תנועה. משב רוח בא ומערבל את האחידות השלווה של האוקיינוס הזה, וגלים עצומים, אינספור טיפות של מים ואינספור בועות יוצאים מתוך אחידותו הבלתי מוגבלת והאינסופית של האוקיינוס. את משב הרוח שגרם לכל המהומה באוקיינוס אפשר להשוות להתעוררות הדחף-

* [ראו גם: פראנסיס בראבאזון (Francis Brabazon), *Stay with God* (Woombye, Queensland, Australia: Edwards and Shaw for Garuda Books, 1959), עמ' 65-66 העורך].

לדעת, האינסופי, המקורי, שמקורו בדחף האינסופי, המקורי של אלוהים, שעלה באלוהים לדעת את עצמו באמצעות מצב II האינסופי של אלוהים.

הערבול על פני האוקיינוס, שנגרם כתוצאה מהדחף האינסופי, טען כל טיפה של אוקיינוס אינסופי זה בדחף-לדעת את עצמה, האינסופי והמקורי.

כך פאראמאטמה במצב א' הלא-מודע האינסופי, בד בבד עם הדחף-לדעת את עצמה, מערבלת את האיוון השליו של כל אטמה שמצויה בפאראמאטמה עם הדחף לדעת את עצמה. אפשר להבין דבר זה רק כאשר משווים את הפאראמאטמה לאוקיינוס אינסופי ואת האטמות לטיפות של אוקיינוס אינסופי זה. אך יש גם לזכור היטב שעד שטיפות אלו מקבלות קיום אינדיבידואלי בצורת בועות מעל פני האוקיינוס, כל טיפה של האוקיינוס, כאשר היא בתוך האוקיינוס, היא האוקיינוס עצמו. כל בועה שנוצרה בדרך זו מעניקה קיום אינדיבידואלי נפרד וייחודי לכל טיפה. קיום נפרד זה יתקיים בתוך אחידותן הבלתי נחלקת של טיפות האוקיינוס האינסופי כל עוד קיימות בועות כאלו שמקיימות את הנפרדות. ברגע שהבועות פוקעות, הטיפות, אשר מצויות בהווה והיו גם בעבר כל העת בתוך האוקיינוס עצמו, נוכחות שבהווה כמו גם בעבר אחדות אחת להן עם האוקיינוס האינסופי; והן משיגות את המודעות של היותן **אינסופיות ולנצח בתוך האוקיינוס האינסופי** רק אחרי שהן מתנסות בנפרדות בתחילה ואחר כך מפוגגות את בועות הבורות שהיו אחראיות להענקת ההתנסות של היותן נפרדות לכאורה ממהותן הבלתי ניתנת לחלוקה.

כל עוד אינסוף הטיפות הרבות מספור של האוקיינוס אינן מתנסות בנפרדות לכאורה, הן מתקשות להיווכח בקיומן האחדותי הבלתי ניתן לחלוקה, הנצחי, האינסופי כאוקיינוס עצמו. רק באמצעות ההתנסות בנפרדות לכאורה מסוגלת האטמה להיווכח באופן מודע באחדותה הבלתי ניתנת לחלוקה כפאראמאטמה. כדי לתאר את מצב אלוהים IV של "אלוהים כנשמה בגוף", בואו נחשוב על נשמה אחת לא-מודעת באורח אינסופי (אטמה) של פאראמאטמה במצב א'. בתחילה, במצב א', לנשמה (אטמה) אין כל מודעות ואין לה רשמים (סנסקרות) כלל.

על כן, בשלב זה ובמצב זה לנשמה (אטמה) אין כל צורה גשמית, גוף גשמי, גוף סבטלי וגם לא גוף מנטלי, **משום שרק קיומם של רשמים** (סנסקרות) **גשמיים, סבטליים ומנטליים יכול להעניק קיום לגופים הגשמי, הסבטלי והמנטלי**; ורק קיומם של גופים אלו יכול לאפשר את קיום העולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי. על כן לנשמה במצב אלוהים א', בהיותה לא-מודעת באורח אינסופי וחסרת רשמים, אין בתחילה כל מודעות של הגופים הגשמי, הסבטלי והמנטלי, והיא גם לא-מודעת לעצמי-האלוהי האינסופי שלה. טבעי אם כן שלנשמה אין כל התנסות בעולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי, וגם אין לה כל התנסות של נשמת-העל (פאראמאטמה).

המצב האינסופי, חסר הרשמים, הלא-מודע והשליו הזה של הנשמה רטט עתה עם ההתעוררות הראשונית, שקראנו לה הדחף הראשון (הדחף הראשון לדעת את העצמי).

בד בבד עם הרטטים של הדחף הראשון לדעת את העצמי, עלה רושם ראשון **מאוד-גשמי**, שגרם לנשמה לסגל לעצמה זהות מאוד-סופית וקוטבית לחלוטין לאינסופיות המוחלטת של נשמת-העל.

לנשמה, אשר שורה לנצח בנשמת-העל ואחת היא עם נשמת-העל, יש גם את היכולות האינסופיות שיש לנשמת-העל, אף שבמצב הלא-מודע שלה הן נסתרות. על כן גם הנשמה היא בעלת עוצמה, דעת ואורש אלוהי אינסופיים.

על כן, כאשר הנשמה האינסופית חסרת הרשמים מקבלת את הרושם המאוד ראשון, רושם זה אינו יכול להיות אלא רושם מאוד-גשמי, משום שהנשמה עצמה, שהיא בעלת דעת אינסופית, מנסה להשיג דעת של "העצמי-האלוהי" שלה. תפיסה זו, מצידה של בעלת דעת אינסופית, היא כשלעצמה גסה או גשמית באופן אינסופי, ותפיסה גסה או גשמית עד אינסוף זו של הנשמה האינסופית נטעה בנשמה חסרת הרשמים את הרושם המאוד-גשמי הראשון. בד בבד עם הרושם המאוד-גשמי הראשון, הנשמה הלא-מודעת באופן אינסופי גם השיגה מודעות **מאוד-סופית** ראשונית. עם התגברות הרשמים הגשמיים, המודעות התפתחה והאבולוציה של צורות גשמיות קיבלה תנופה.

יוצא אם כן שהאבולוציה של המודעות, האבולוציה של הצורות הגשמיות והאבולוציה של ההתנסויות בעולם הגשמי הן כולן תולדה של הדחף הראשון של אלוהים לדעת את עצמו.

בגלל רושם מאוד-גשמי ראשון זה של הדחף הראשון, הנשמה האינסופית הלא-מודעת השיגה בפעם הראשונה היבט של **התנסות**. התנסות ראשונה זו של הנשמה האינסופית הייתה שהיא (הנשמה, אטמה) התנסתה בניגודיות (שמעצם טבעה היא קוטבית לחלוטין) לזהותה עם מצב א' הלא-מודע, האינסופי, חסר הרשמים של הפאראמאטמה.

התנסות קוטבית זו חוללה מצבי שינוי ביציבות הנצחית, הבלתי ניתנת לחלוקה של הנשמה האינסופית ובאופן ספונטני התרחשה מעין התגעשות, שהפירה את האיזון הבלתי ניתן לחלוקה ואת השלווה הלא-מודעת של הנשמה האינסופית על ידי רתיעה או זעזוע עצום, אשר זרע בתוך הלא-מודע האינסופי של הנשמה (אטמה) הלא-מודעת האינסופית את המודעות הראשונה של נפרדותה לכאורה מהמצב הבלתי ניתן לחלוקה של פאראמאטמה. מאחר שהנשמה היא אינסופית, מובן מאליו שהמודעות הראשונה שהיא הפיקה מהרתיעה או מהזעזוע של הרושם **המנוגד בתכלית**, המאוד-גשמי והראשון של נפרדותה, היתה בהכרח מודעות ראשונה מאוד-סופית.

מובן שהמודעות הראשונה שהושגה על ידי הנשמה הייתה מאוד-סופית

וביחס ישיר להתנסותה בניגודים המוחלטים למצבה המקורי האינסופי כפי שהוא ב-"א".

יוצא אם כן שבתחילה כאשר הנשמה חסרת הרשמים והאינסופית הורשמה לראשונה, הרושם הראשון הזה היה רושם גשמי לחלוטין ומאוד-סופי. המודעות הראשונה שהפיקה מכך הנשמה (האטמה) הייתה מאוד סופית. טבעי אם כן שהלא-מודע של הנשמה האינסופית יתנסה באותו רגע באופן ממשי במודעות מאוד-סופית ראשונה של הרושם המאוד-גשמי הראשון.

אם הנשמה מודעת לרשמים (סנסקרות), אזי על הנשמה **בהכרח להתנסות ברשמים אלו**. וכדי להתנסות ברשמים, על המודעות של הנשמה להתנסות בהם באמצעות אמצעי ביטוי הולם התואם אותם. כמו הרשמים, כך גם ההתנסות ברשמים, וכך גם אמצעי הביטוי ההולם המאפשר התנסות ברשמים. כלומר, הרשמים מביאים להתנסויות, וכדי להתנסות ברשמים, יש צורך באמצעי ביטוי. על כן, מאחר שהנשמה האינסופית, הנצחית וחסרת הצורה קיבלה עתה את המודעות המאוד-סופית הראשונה של הרושם המאוד-גשמי הראשון, ברור מאליו והכרחי שמודעות ראשונה זו של הנשמה תעשה שימוש באמצעי הביטוי המאוד-סופי והמאוד-גשמי הראשון כדי להתנסות ברושם המאוד-גשמי הראשון.

אמצעי ביטוי ראשון זה שאומץ על ידי אלוהים במצב IV שלו (אלוהים כנשמה בגוף) הוא צורה ראשונה גשמית אמנם, אולם כה קשה להעלות על הדעת את סופיותה האינסופית עד שלא ניתן אפילו להגדירה כגשמית. באינסופיותה היא כה חסרת גזרה ותוכן, חסרת חומר וצורה, שאי אפשר אפילו לדמיין שהיא גשמית. ובכל זאת צורה זו היא הצורה הגשמית הראשונה שמתפצלת כביכול בעת ובעונה אחת לשלוש שלוחות, כשלוש הראשונות מתוך שבע הצורות "**דמויות-הגז**" הראשוניות. אם אפשר בכלל לתאר שלוש צורות דמויות-גז ראשונות אלו, אפשר לתארן אך ורק מנקודת המוצא של דחיסותן. דחיסותה של הראשונה אפסית באופן אינסופי; בשלב הבא יש דחיסות אפסית, ובשלב השלישי יופיעו סימנים ראשונים של דחיסות. לשלוש הצורות הראשונות האלו אין אבולוציה. את שלוש הצורות נוכל לדמיין והן ניתנות לתיאור כצורות "גזיות-בחלקן וחומריות-בחלקן". האבולוציה מתחילה בצורה דמוית-הגז הרביעית. ולבסוף, ישנה הצורה דמוית-הגז השביעית, מתוך סדרת שבע הצורות דמויות-הגז הראשוניות, שהיא מימן ויש לה כבר אלקטרון.

יש לזכור היטב שששת הצורות דמויות-הגז הגשמיות אינן דומות כלל לגזים השונים כגון מימן, חנקן, וכו'. הן הרבה יותר מעודנות (לא סבטליות)* מאלו שמדעני הדור מכירים היטב.

* אין לקשר זאת כלל עם צורה או דבר כלשהו בעולם הסבטלי, משום שצורות אלו הן במובהק מן העולם הגשמי.

אלוהים כנשמה במצב של אבולוציה

אלוהים כנשמה בגוף **מתחיל** עתה להיות מודע ו**מתחיל** "לדעת" את הבריאה (את הכלומיות), אף ש"ידיעה" זו של הבריאה בשלב זה היא אינסופית באפסיותה. אך גם מודעות מאוד סופית ו"ידיעה" מאוד מזערית אלו, די בהן כדי ליצור עוד רשמים (סנסקרות) הגורמים "לטיפה" (נשמה, אטמה, עצמי) לעזוב את הבועה או להיפרד מהבועה (הצורה) המקורית הראשונה. עזיבת הבועה שווה להשרה או להיפרדות מהצורה הראשונה.

גם אחרי שהצורה מושרת, הרשמים שנצברו על ידי המודעות המתפתחת של הנשמה אינם נמחים. רשמים אלו נשארים קשורים למודעות שהתפתחה תוך כדי תהליך האבולוציה וגורמים למודעות המתפתחת של הנשמה לקשר את עצמה עם עוד בועה (צורה) הולמת ונעלה יותר. כך מסוגלת הנשמה לדעת או להתנסות בחלק גדול יותר של הבריאה באמצעות הצורה השניה. "חוג הראייה" מתרחב והמודעות של ה"ידיעה" גוברת ביחס ישיר לאבולוציה של הצורה ובד בבד איתה. עם האבולוציה, או התרחבות המודעות הגשמית, גם הרשמים (סנסקרות) מתרבים וגורמים לנשמה לסגל לעצמה או להתקשר לצורה גשמית עוד יותר מורכבת בהתאם לרשמים שנשתמרו במודעות כאשר הצורה הגשמית השניה ננטשה.

בדרך זו האבולוציה של המודעות מתקדמת במשך דורות על דורות יד ביד עם האבולוציה של הצורות המסייעות להתנסות וגם למצות את הרשמים שנצברו, עד אשר אחרי אינספור שינויי צורה, דרך רצף של שלבים הבאים לידי ביטוי באבנים, מתכות, צמחים, רמשים, דגים, ציפורים וחיות, הנשמה מאמצת לעצמה צורת אנוש.

במילים אחרות, המחזור האבולוציוני של מודעות הנשמה ממשיך לפתח מודעות הולכת וגוברת עם האבולוציה של סוגי צורות נעלות יותר ויותר, בעוד הנשמה מתנסה ברשמים של סוגי הצורות הנחותות יותר, שמהן נפרדה לאחרונה, וממצה אותם.

יוצא אם כן שהאבולוציה של מודעותן של הנשמות גורמת לנשמות לזהות את עצמן עם מספר רב של מיני צורות גשמיות נעלות יותר ויותר בעולם הגשמי ולצבור אינספור רשמים שונים. הצורות המובהקות העיקריות שהנשמות מתקשרות אליהן עם כל דילוג של המודעות ההולכת וגוברת, תואמות לדילוגים מאבן למתכת, ממתכת לצומח, מצומח לרמש, מרמש לדג, מדג לציפור, מציפור לחיה, ולבסוף הדילוג השביעי והאחרון מחיה לצורת אנוש.

חשוב ביותר להבין שתהליך האבולוציה של המודעות מתייחס לאבולוציה של הבועות או הצורות בלבד, ולא של "הטיפות" או הנשמות. הנשמות נותרות בלתי ניתנות לחלוקה ואינסופיות כאוקיינוס הבלתי מוגבל (פאראמאטמה) החל

מראשית האבולוציה של המודעות וכלה באחריתה, שמתרחשת עם השלמת האבולוציה של הצורה.

רק באמצעות אבולוציה זו של הצורה יכולה המודעות של הבורות, או "ידיעת" הבריאה, להתרחב צעד אחר צעד הודות לרשמים השונים; ורק בצורת אנוש יכולה הנשמה האינדיבידואלית (אטמה) לממש בסופו של דבר את נשמת-העל או הפאראמאטמה. מאחר שהנשמה היא אינסופית, על המודעות של הנשמה להיות לבסוף אינסופית גם כן; ומאחר שהמודעות יכולה להיות אינסופית רק בצורת אנוש, צורת האנוש היא אם כן השלב האחרון של האבולוציה של הצורה. הנשמה צריכה לפשוט וללבוש שמונה מיליון, ארבע מאות אלף (שמונים וארבע לاکhs) צורות אנוש מרגע שהיא מתחילה בתהליך גלגולי הנשמה בצורה האנושית ועד שהיא מגיעה למימוש-אלוהי. הצורות הקדם-אנושיות שדרךן היא צריכה לעבור לפני שתוכל להופיע בצורת אנוש הן רבות מספור.

למעשה ישנה רק צורה אחת - צורת האנוש - והיא נסתרת בכל הצורות הקודמות. צורות המינרלים, הצמחים והחיות מכילות למעשה את הצורה האנושית במצבה הנסתר, וזו הולכת ומתגלה בהדרגה עד שלבסוף היא באה לידי ביטוי מלא כבן-אנוש בגוף אנושי.

לפני שהצורה האנושית מתגלה במלואה בגוף האנושי, כזו של איש או אישה, הצורה האנושית הנסתרת עוברת סדרה של היפוכים חלקיים. במצב הסלע הגבישי (כגון גרניט), הצורה האנושית הנסתרת מהופכת לחלוטין כשראשה כלפי מטה, והיא כמעט כך גם במצב הצמח. ככל שהצורות מתקדמות או מתפתחות, ציר הגוף מסתובב לאטו, כך שהוא נעשה יותר ויותר אופקי; וכאשר אנחנו מגיעים לבעלי חוליות נעלים יותר, אנחנו מוצאים את הראש מזדקף עוד ועוד ככל שציר הגוף מתקרב למצב אנכי. בגברים ונשים אנחנו מוצאים את הצורה האנושית מתבטאת במלואה ואנכית לגמרי.

פרטי האבולוציה של הצורה הם מורכבים ביותר. ישנם למשל סוגים מסוימים של אבן, מתכת, צומח וחי שיש להם מה שמהר באבא מכנה "מיקום" מיוחד באבולוציה. צורות מפתח אלו של הסוגים השונים הן בעיקרן ציוני דרך במסע האבולוציוני, והן מציינות את הראשונה והאחרונה בתוך מחלקה כללית של סוג מסוים של צורות. למשל, לסוג הראשון של צורת-ציפור שבאה אחרי הסוג האחרון של צורת-דג, ולסוג הראשון של צורת-חיה שבאה אחרי הסוג האחרון של צורת-הציפור יש "מיקום" מיוחד במשמעותו באבולוציה.

מהר באבא מציין שהסביר נושא זה בפירוט בספרו* שעדיין לא הגיע זמנו לצאת לאור.

* [אין הכוונה לספר שלפנינו. מהר באבא כתב ספר נוסף, אשר ייתכן שיצא לאור בעתיד. העורך]

כשם שיש אבולוציה של המודעות ואבולוציה של הצורות, כך ישנה גם אבולוציה של העולמות.

המודעות המתפתחת של הנשמה, אשר מזהה את הנשמה עם הצורות המתפתחות בתהליך האבולוציוני, נעשית מורשמת עוד ועוד. כדי למצות רשמים אלו, היא מוצאת בעקביות כר לביטויים; ומתנסה ברשמים אלה על פני האדמה, אשר גם היא מתפתחת בעת ובעונה אחת עם עולמות אחרים בתואם עם התקדמות האבולוציה של הבריאה הקוסמית כולה.

במהלך האבולוציה של מודעות הנשמה, הנשמה מזהה עצמה באופן מודע עם צורות גשמיות שונות, וסופיות. בד בבד, אף כי באופן לא-מודע, היא גם מזהה את עצמה עם הצורה הסבטלית הסופית שלה והצורה המנטלית הסופית שלה, אשר מקושרים עם הנשמה (אטמה) בקשר אמיץ, אחיד ולא-מודע לאורך כל מהלך האבולוציה של המודעות, למן הדחף הראשון.

במהלך כל האבולוציה של המודעות, כאשר הנשמה מפרידה את עצמה במודע ובתדירות גבוהה מהצורות הגשמיות הסופיות, אשר שימשו לנשמה אמצעי להתנסות ולמיצוי הרשמים בעודה מפתחת מודעות גוברת והולכת, היא מעולם לא הפרידה עצמה, במודע או לא במודע, מהצורה הסבטלית הסופית ומהצורה המנטלית הסופית.

ההפך הוא הנכון, כאשר הנשמה מפרידה את זהותה מאמצעי ביטוי כלשהו של צורה גשמית סופית ונותרת ללא כל אמצעי ביטוי גשמי שהוא, הקשר הלא מודע של הנשמה עם הצורה הסבטלית הוא שמטעין אותה באנרגיה סופית – הכוח המניע – דבר שגורם למודעות של הנשמה לזהות את עצמה שוב עם צורה נוספת אחרת, כלומר, עם אמצעי הביטוי הבא של הצורה הגשמית הסופית הבאה, כדי להתנסות באמצעותה ברשמים של הצורה הגשמית הסופית האחרונה שממנה נפרדה. רשמים אלה נשמרו והוקרנו על ידי הצורה המנטלית הסופית של הנשמה, שגם היא בקשר לא מודע עם הנשמה.

אין זה אלא טבעי שיחד עם אבולוציה של מודעות הולכת וגוברת של הנשמה, האבולוציה של הצורה הסבטלית הסופית של הנשמה תתרחש גם היא כדי להטעין את הנשמה באנרגיה סופית גוברת ולגרום למודעות של הנשמה שמודעתה-הגשמית גוברת, לזהות את עצמה עם סוגים נעלים יותר ויותר של צורות גשמיות סופיות, שהתפתחו בעזרת רשמי הצורה הגשמית הסופית האחרונה הנחותה יותר.

באותו אופן גם האבולוציה של הצורה המנטלית הסופית של הנשמה מתרחשת בעת ובעונה אחת כדי להכיל, לשמר ולהקרין את אינספור הרשמים השונים המתרבים שהושגו ונצברו תוך כדי התפתחות מודעות הולכת וגוברת של הנשמה. כך קורה שרק בצורה האנושית הגוף הסבטלי והגוף המנטלי מפותחים במלואם. על כן אפשר לומר כי הנשמה, המקשרת את עצמה באופן מודע עם

צורת האנוש, מצוידת במלואה בגוף גשמי, בגוף סבטלי ובגוף מנטלי בצורה האנושית, וכמו כן במודעות מלאה של הגשמי שהושגה בצורת אנוש. למרות זאת, אף שהנשמה השיגה מודעות מלאה בצורת אנוש ועל כן מתנסה בעולם הגשמי, בכל זאת הנשמה האנושית מודעת-הגשמי אינה מודעת לגוף הסבטלי ועל כן אינה יכולה להתנסות בעולם הסבטלי; הנשמה מודעת הגשמי גם אינה מודעת לגוף המנטלי ועל כן אינה יכולה להתנסות בעולם המנטלי.

מצב VI

אלוהים כנשמה אנושית במצב של גלגולי נשמה*

הרושם המאוד-סופי הראשון של הדחף הראשון העניק ללא מודע האינסופי של הנשמה הלא מודעת את המודעות המאוד-סופית הראשונה. בהדרגה, אינספור רשמים שונים בהם התנסתה הנשמה באמצעות אינספור אמצעי ביטוי גשמיים שונים, השיגו עבורה מודעות הולכת וגוברת של העולם הגשמי הסופי, ולבסוף הושלמה האבולוציה של המודעות כאשר המודעות של הנשמה זיהתה את עצמה עם הצורה האנושית המאוד-ראשונה. על כן הנשמה, שהשיגה זה עתה מודעות מלאה בצורת אנוש, אינה זקוקה עוד לצורות נעלות אחרות כדי לפתח את המודעות. המודעות שהושגה בהדרגה בתהליך האבולוציה היא מלאה ושלמה בצורת האנוש. אף שהנשמה במצב זה השיגה מודעות מלאה ושלמה, עדיין אין היא מודעת לגופים הסבטלי והמנטלי וגם לא לעצמי-האלוהי הלא-מוגבל כאחדות – בלתי ניתנת לחלוקה, נצחית ואינסופית; היא מודעת במלואה רק לזהותה עם הצורה האנושית, על היבטיה והתנסויותיה השונים בעולם הגשמי.

כתוצאה מכך הנשמה בשלב זה, בעודה מודעת-גשמית במלואה לצורה האנושית הגשמית המאוד-ראשונה בלבד, ועדיין לא-מודעת לסבטלי ולמנטלי, מתנסה בעולם הגשמי בכל הרשמים של צורת-החיה הגשמית המאוד-אחרונה שממנה נפרדה או שאותה השירה המודעות של הנשמה בשלב האחרון ביותר של האבולוציה של המודעות.

כאשר כל הרשמים של הצורה הגשמית של החיה המאוד-אחרונה מוצו באמצעות התנסויות בלתי פוסקות של הצורה הגשמית האנושית המאוד-ראשונה, אין זה אלא טבעי שהמודעות של הנשמה תשיר או תיפרד מאותה צורה אנושית מאוד-ראשונה. בעולם מקובל לראות בהתנסות זו של הנשמה

* [ראו גם: מהר באבא, "גלגולי נשמה וקארמה" (Discourses, Reincarnation and Karma), עמ' 301-338. העורך]

ובתרגומו לעברית ב"אוצר חוכמת האדם", חלק שני, עמ' 93-125, בהוצאת עזיון בקר, ירושלים 2007 (המתרגמת)

המודעות במלואה את מותו של האדם. כפי שהוסבר קודם לכן, אף שהמודעות של הנשמה נפרדת מהצורה האנושית המאוד-ראשונה, בכל זאת לעולם אין היא נפרדת מהקשר הלא-מודע עם הגופים הסבטלי והמנטלי שלה.

המודעות של הנשמה משמרת ומתנסה ברשמים של הצורה האנושית המאוד-ראשונה שהושרה או שממנה נפרדה באמצעות הגופים הסבטלי והמנטלי. כדי למצות רשמים אלו חייבת המודעות של הנשמה להתקשר עם צורה גשמית; על כן היא מקשרת את עצמה עם הצורה האנושית הבאה כדי למצות ולהתנסות ביתרת הרשמים של הצורה האנושית הקודמת שהושרה. למעשה צורת האנוש הבאה הזאת אינה אלא תבנית-מכלול רשמי העבר, אשר נשתמרו מהגוף או הצורה האנושית הקודמת שממנה נפרדה הנשמה המודעת. התקשרות המודעות של הנשמה עם הצורה האנושית הבאה נתפסת בעולם כולו כלידתו של האדם. בקצרה, במצב VI של אלוהים כנשמה אנושית במצב של גלגולי נשמה, הנשמה פיתחה מודעות מלאה בצורת אנוש ועל כן אין לה עוד כל צורך בהמשך האבולוציה של הצורה הגשמית. האבולוציה של המודעות הגשמית מגיעה לסיומה עם השגת הצורה האנושית; וכדי להתנסות ברשמים (סנסקרות) שהתפתחו בצורה האנושית ובצורות התת-אנושיות, הנשמה צריכה להתגלגל שוב ושוב בצורת אנוש.

סוגי הצורות האנושיות שהמודעות של הנשמה צריכה להתקשר אליהן נקבעת על פי טבעם של הרשמים הקודמים (סנסקרות) של מידות טובות או מידות רעות, שמחה או סבל, וכדומה. בעודה מתנסה בעולם הגשמי, הנשמה מזהה את עצמה עם הגוף הגשמי הנדון לכליה, אף כי הנשמה עצמה היא נצחית. התהליך האבולוציוני של הצורה והמודעות בשלב התת-אנושי הוא לא רצוני, אך מתקיים ומתמשך, ללא כל אפשרות של הידרדרות לצורות האבולוציוניות הנחותות יותר. בשלב האנושי, המציין את תום האבולוציה של הצורה ואת השגתה של מודעות מלאה, התקדמותו הרוחנית של האדם באמצעות תהליכי גלגול הנשמה ומימוש הממשות-האלוהית היא רצונית וחופשית לחלוטין מכל סכנת הידרדרות אל המצב התת-אנושי, פרט למקרים של שימוש לרעה בכוחות של המישור הרביעי. ברגע שמודעות מלאה הושגה היא מושגת לעד ולעולם אינה אובדת. האבולוציה של המודעות מושלמת רק כאשר המודעות של הנשמה מקשרת את עצמה עם צורת האנוש. על כן גלגולי נשמה שיש בהם נסיגה אחורנית הם בלתי אפשריים מרגע שהמודעות של הנשמה מזהה את עצמה עם צורת האנוש.

עם התפתחות של מודעות מלאה לעולם הגשמי בגוף הגשמי האנושי, הנשמה מקושרת גם בעת ובעונה אחת עם הגופים הסבטלי והמנטלי המפותחים במלואם. אך כל עוד מוגבלת המודעות לעולם הגשמי בלבד, המודעות של הנשמה אינה יכולה לעשות שימוש בגופים הסבטלי והמנטלי באופן ישיר. הנשמה הופכת מודעת לגופים אלו ומתנסה ברשמים התואמים גופים אלו דרך הספירות התואמות של

העולמות הסבטלי והמנטלי רק כאשר מודעות מלאה, המודעת בשלב זה לגשמי בלבד, פונה פנימה אל העצמי ותהליך האינבולוציה של המודעות מתחיל. דבר זה מתאפשר רק כאשר המודעות של הנשמה האינדיבידואלית מגיעה לכדי שובע מההתנסויות הבלתי פוסקות באינספור הרשמים השונים של החיים החומריים או הגשמיים, ורק לאחר שהתנסתה ביסורי הטלטלות בין ניגודי הכאב והעונג בשרשרת הלידות והמיתות הבלתי פוסקות של תהליך גלגולי הנשמה. בשלב האבולוציה של המודעות מתרחש "תהליך ליפוף" של רשמים (סנסקרות) שנועד לסייע להתפתחות המודעות ולהתפתחות סוגי צורות גשמיות נעלות יותר ויותר. בשלב האנושי, המודעות שהתפתחה במלואה נשמרת, אך אחיזתם האיתנה של הרשמים (סנסקרות) מתחילה להתרופף והם עוברים תהליך דילול כתוצאה מהטלטלות החוזרות ונשנות שמודעות הנשמה מתנסה בהן דרך מה שנתפס כשרשרת אינסופית של לידות ומיתות בתהליך גלגולי הנשמה.

מצב VII

אלוהים במצב של נשמות מתקדמות מבחינה רוחנית

לאחר מאבק ארוך וממושך עם החיים החושיים הגשמיים בעולם הגשמי, מתחילה המודעות של הנשמה להימשך פנימה אל העצמי-האלוהי של הנשמה במקום להישאר ממוקדת בגוף הגשמי ובסביבה הגשמית שלו. לבסוף לאחר מספר לידות ומיתות הנשמה האנושית מודעת-הגשמי נמשכת בעל כורחה להתחיל בתהליך שיביא את האדם בסופו של דבר אל מטרותו, והיא מימוש הממשות-האלוהית בצורת אנוש.

המודעות של הנשמה מתחילה על כן להתנתק מעולם החושים הגשמיים ומוכנה עתה לעבור את תהליך האינבולוציה. הנשמה מתחילה עתה בהתקדמות הרוחנית דרך הספירות הסבטלית והמנטלית.

שלושת המישורים הראשונים של האינבולוציה של המודעות של הנשמה הם בתחום הספירה הסבטלית או העולם הסבטלי; המישור הרביעי ממוקם בין הספירה הסבטלית והספירה המנטלית; והספירה המנטלית מכילה את המישורים החמישי והשישי.

המצב השביעי של האלוהים כולל את התקדמות ההלך-הרוחני בנתיב-הרוחני דרך הספירות הסבטלית והמנטלית. ככל שהתקדמות רבה יותר, האינבולוציה של המודעות רבה יותר.

כאשר הנשמה נעשית מודעת לספירה הסבטלית דרך הגוף הסבטלי, היא מזהה את עצמה עם הגוף הסבטלי; וכאשר היא מודעת לספירה המנטלית דרך הגוף המנטלי, היא מזהה את עצמה עם הגוף המנטלי, ממש כפי שזיהתה את עצמה עם הגוף הגשמי כאשר הייתה מודעת לספירה הגשמית דרך הגוף הגשמי.

ההתקדמות הרוחנית של הנשמה דרך ספירות אלו מתקיימת אך ורק בדמיון. התקדמות ההלך-הרוחני באינבולוציה של מודעותו, החל מהמישור הראשון וכלה במישור השישי של האינבולוציה של המודעות, משמעה החלפת מחוז אחד של דמיון לטובת שלב טוב ונעלה יותר של דמיון. במישור השביעי תהליך האינבולוציה נשלם, הדמיון מגיע לקצו והממשות-האלוהית מתממשת ואינה עוד בגדר רעיון.

אלו שנכנסים לנתיב-הרוחני ופוסעים בו ללא הנחייתו של מאסטר אובדים לעתים קרובות במבוך החזיונות וההארות, והסיכוי שלהם לגאול את עצמם ממצב זה קלוש ביותר. הם כמו ילדים שבדרכם לבית הספר דעתם מוסחת ממראות השוק וקסמו.

כוח קסמו של הנתיב-הרוחני הוא כה גדול והפיתוי כה עז עד שאפילו בשלבים המוקדמים של המסע חש ההלך-הרוחני תחושה מוטעית של מימוש-אלוהי ואין הוא יכול להיחלץ ממנה ללא עזרתו של מאסטר מושלם. עולירגל רבים שהתקדמו בספירה הסבטלית חושבים שהשיגו חירות מוחלטת מלידות ומיתות – אולם לא כן הדבר. האשליה נותרת עד למישור השישי של האינבולוציה של המודעות, אך היא ניכרת ביותר בין המישורים השלישי והרביעי. המישור הרביעי של המודעות הוא השלב הבוגדני ביותר בהתקדמותו של ההלך-הרוחני, משום שבשלב הזה כל כוחות האנרגיה האינסופית של העולם הסבטלי נתונים למרות. שימוש לרעה בכוחות אלו פירושו הידרדרות והתפוררות של מודעות הנשמה. למרות העובדה הבסיסית שמרגע שהושגה מודעות שוב אי אפשר לאבדה, בכל זאת תיתכן חריגה מכלל זה **במישור הרביעי** בלבד, שם קיימת אפשרות סבירה שהמודעות שהושגה על ידי הנשמה תתפורר. למרות שהיא לעולם לא תאבד לחלוטין, היא מתפוררת ומידרדרת עד למודעות של צורת-האבן. במקרה כזה יש לחזור על כל תהליך האינבולוציה של המודעות כדי להשיג מחדש מודעות מלאה וצורת אנוש.

כך קורה שההלך-הרוחני בנתיב-הרוחני יכול להידרדר מהמישור הרביעי כתוצאה מניצול או משימוש לרעה של טאג'אליאט (*tajalliyat*) (סידהים, *siddhis*), או להמשיך באינבולוציה של המודעות ולהתקדם הלאה אל המישור החמישי של המודעות, שם יתנסה בספירה המנטלית או בעולם המנטלי. חציית המישור הרביעי והפסיעה אל תוך המישור החמישי פירושה התקרבות אל השער האלוהי!

במישור השישי ההלך-הרוחני "רואה" את אלוהים פנים אל פנים. ראייה זו היא באמצעות העין המנטלית כאשר המודעות של הנשמה מזהה את הנשמה עם הגוף המנטלי. אך גם כאשר ההלך-הרוחני רואה את אלוהים פנים אל פנים במישור השישי של האינבולוציה של המודעות, ידה של הדואליות עדיין על העליונה, משום שהרואה והנראה עדיין מובחנים זה מזה על ידי הראייה.

הדמיון במישורים פוסק ברגע שההלך-הרוחני חוצה את שדה האשליה ונכנס אל מחוז הממשות-האלוהית במישור השביעי של מודעות שהשלימה את תהליך האינבולוציה, שם הוא חופשי לחלוטין מכל שריד שהוא של רשמים. המודעות של המישור השביעי היא שלמה וגם בשלה, והיא מודעות חסרת רשמים המזהה את הנשמה עם "העצמי-האלוהי" שלה. הנשמה עתה חשה ומתנסה באופן מודע בקיומה הנצחי כאלוהים. "הטיפה" (נשמה), ללא כל בועה (הבורות כצורתה באשליה), מממשת את קיומה הנצחי בתוך האוקיינוס האינסופי, כאוקיינוס עצמו (כפאראמאטמה או כנשמת-העל).

מצב VIII אלוהים כשקוע באלוהי

מצב זה של אלוהים מייצג עבור הנשמה את סוף המאבק האבולוציוני הממושך, סוף תהליך גלגולי הנשמה וסוף תהליך המימוש-האלוהי דרך המישורים. אין לנשמה האינדיבידואלית שלב נעלה יותר לשאוף אליו, משום שהיא השיגה את המטרה בכך שהתאחדה עם אלוהים. הלך-רוחני שהגיע למימוש-אלוהי של שלב זה מכונה בעולם הסופי **מאג'וז** (*Majzoob*) והוודנטים מכנים אותו **בראהמי בהוט** (*Brahmi Bhoot*). למאג'וז אין כל מודעות-גופנית או מודעות של שלושת הספירות: הגשמית, הסבטלית והמנטלית. פירוש הדבר שבמצב VIII זה, אלוהים כמאג'וז **מתנסה במודע** בטבע-השילוש האינסופי שלו של עוצמה, דעת ואושר אלוהי אינסופיים, אך אינו עושה **שימוש** בהיבטים אינסופיים אלו של טבעו.

במצב VIII זה, מצב א' הלא-מודע, האינסופי של אלוהים (פאראמאטמה לא-מודע) לא רק משיג את המודעות האלוהית הגבוהה ביותר של מצב ב' של אלוהים (פאראמאטמה מודע) אלא שבמצב זה אלוהים נעשה שקוע באופן אלוהי בממשות מצבו האינסופי, המודע, ובכך מממש את זהותו הנצחית עם מצב ב' האינסופי, המודע של אלוהים.

מצב VIII זה של אלוהים הוא המודעות האלוהית הגבוהה ביותר, שהיא אחדיאט (*ahadiyat*) (חאלאט-א-מוחמד, *halat-e-Muhammadi*) או וידניאן (*vidnyan*). כל הישויות שהגיעו למימוש-אלוהי – המאג'וז-א-קאמיל (*Majzoob-e-Kamil*) (בראהמי בהוט, *Brahmi bhoot*), מאג'וז-סאליק (*Majzoob-Salik*) (פארמהנסה, *Paramhansa*), אזאד-א-מוטלאק (*Azad-e-Mutlaq*) (גיוואנמוקטה, *Jivanmukta*), קוטוב (*Qutub*) (סאדגורו, *Sadguru*), וראסול (*Rasool*) (אוואטר, *Avatar*) – פורשות למצב ב' זה של אלוהים, מצב המַעֲבָר, לאחר שהן נפרדות מגופן. מהר באבא הסביר שמצב זה של נפרדות מהגוף של המאסטר המושלם מכונה על ידי הסופים חאלאט-א-מוחמד (מצב

של מוחמד), בשונה ממוקאם-א-מוחמדי (*muqam-e-Muhammadi*) (תפקיד של מוחמד), המתייחס להימצאות בגוף הפיזי. חאקיקאט-א-מוחמדי (*Haqiqat-e-Muhammadi*) הוא המצב העשירי של אלוהים בגוף פיזי, ומוקאם-א-מוחמדי (תפקיד של מוחמד) הוא וידניאן בהומיקה (*Vidnyan Bhumika*) (התפקיד של וידניאן), כפי שמצוין בתרשים כ"ג'.

מצב IX

אלוהים כנשמה בעלת חירות בגוף

אם אלוהים, השקוע באלוהי כבמצב VIII, שב להחזיק במודעות רגילה של הספירות המנטליות, הסבטליות והגשמיות באמצעות ההיבטים המנטליים, הסבטליים והגשמיים שלו כהתגלמות בן-אנוש מושלם, המכונה מאגיזוב (שקוע באלוהי), אזי הוא מתנסה במצב IX בצומת האלוהי שבין מצבי אלוהים VIII ו-X.

אם הנשמה שבה למודעות רגילה של הגופים והספירות המנטלי, הסבטלי והגשמי, היא יוצאת מתוך מצב VIII של המאגיזוב וחוצה את הפאנה-פיללה (*fana-fillah*) כדי להתנסות במצב הבאקה-ביללה (*baqa-billah*). אך לפני שהיא מתבססת בבאקה-ביללה, היא עשויה להיכנס למצב הידוע לסופים כ-"פאנה-מה-אל-באקה" (*fana-ma-al-baqa*) של "מוקאם-א-פורוטאט" (*muqam-e-furuta*), שהודנטים מכנים "טוריה אוואסטה" (*turiya avastha*). זהו מצב IX בצומת האלוהי שבין פאנה-פיללה ובאקה-ביללה של האלוהי. הנשמות שהגיעו למימוש-אלוהי בגוף האנושי במצב זה הן פארמהנסה (מאגיזוב-סאליק או סאליק-מאגיזוב) או גייוואנמוקטה (אזאד-א-מוטלאק). ובשני מקרים אלו נהנים מדעת, עוצמה ואושר אלוהי אינסופיים ומודעים למצב "אני אלוהים". עם זאת, הם נבדלים ממאגיזוב-א-קאמיל בכך שביכולתם להיות מודעים לשלושת הגופים ולשלוש הספירות (מנטלית, סבטלית וגשמית). מצב המאגיזוב הוא מצב מתמשך של להיות שקוע באלוהי, ואילו הפארמהנסה לעתים שקוע באלוהי ולעתים חוזר למודעות רגילה של מי שמתנסה בסולוק (*suluk*) של סולוקייאט. ההתנסות המודעת שלו היא לעתים של "אני הוא האלוהים של עצמי" ולעתים של "אני נברא של עצמי". מצב הגייוואנמוקטה הוא של זה שמתנסה בדרך כלל בסולוק של סולוקייאט (כלומר של מי שמבוסס באופן קבוע במצב הבאקה-ביללה). גם הפארמהנסה וגם הגייוואנמוקטה נבדלים מהקוטוב בכך שאינם יכולים להשתמש בדעת, בעוצמה ובאושר האלוהי האינסופיים שהם מתנסים בהם באופן מתמשך.

אין יתרון רוחני ישיר* שצומח לעולם מהפארמהנסה או מהגייוואנמוקטה.

אך, הגייוואנמוקטה, לקראת סוף חייו, הופך נשמה יחידה אחת למושלמת כמותו ואף שאין לה כל תפקיד בשלושת הספירות היא נהנית ממצב הבאקה-ביללה.

מצב X

אלוהים כאיש-אלוהים וכאלוהים-באדם

זהו המצב של אלוהים בגוף האנושי, כמאסטר מושלם (קוטוב, סאדגורו). במצב זה המאסטר המושלם או איש-האלוהים מצוי באופן אלוהי, בלתי תלוי ובלתי מוגבל מעל לחוק האשליה השולט בבריאה הקוסמית בסדר שיטתי אינסופי; ובכל זאת הוא מרשה לעצמו להיות מוגבל במגבלות זמן, מרחב וסיבתיות בעודו מתנסה באופן מתמשך ומודע גם במצב "אני אלוהים" שלו וגם בעוצמה, בדעת ובאושר האינסופיים שלו. הוא לא רק מתנסה בהיבטים אינסופיים אלו, אלא גם **משתמש** בהם למען שחרורן של נשמות אחרות האחויות בצבת הבורות ועדיין אינן מודעות לממשות הנצחית שלהן.

זהו מצב של שלמות מוחלטת; כאן אלוהים הוא עם תכונות ועם צורה (סאגונה וסאקאר, *saguna, sakar*).

על פי הסופים, הקוטוב משמעו הנקודה הגבוהה ביותר במסע כלפי מעלה; הוא נזר הבריאה והפרח היפה ביותר של האנושות. במצב המאגיזוב, הנשמה נהנתה מהאושר האלוהי האינסופי של מצב "אני אלוהים"; אך המאסטר המושלם (קוטוב, סאדגורו) נהנה מאושר אלוהי אינסופי של מצב "אני אלוהים" וגם מהמודעות האלוהית הגבוהה ביותר של "הכל הוא אני" ו"הכל נובע ממני". מצב עשירי זה של אלוהים בגוף האנושי הוא המצב של חאקיקאט-א-מוחמדי. המאסטרים המושלמים (קוטובים או סאדגורואים) והאוואטרים (ראסול) מצויים במצב זה. בין שאלוהים מצוי במצב איש-אלוהים כמאסטר מושלם או במצב של אלוהים-באדם כאוואטר, הוא מצוי במצב עשירי זה ופועל כאיש-אלוהים וכאלוהים-באדם מכוח התפקיד האלוהי מוקאם-א-מוחמדי או וידניאן בהומיקה, המצויינים בתרשים כ"ג". אלוהים בהתגלות הראשונה עם מודעותו האינסופית, קיבל על עצמו את התפקיד האלוהי הזה. תפקיד זה ימשיך להיות פעיל לנצח ולהקרינן עוצמה, דעת ואושר אלוהי אינסופיים שהמאסטרים המושלמים והאוואטרים מתנסים בהם לנצח, וגם משתמשים בהם כדי לשחרר את כל הנשמות האחויות עדיין בצבת הבורות ומנסות להשיג מודעות של מצבן הנצחי האחדותי עם נשמת-העל.

* [למרות זאת, באופן עקיף, כל מי שבא איתם במגע יוצא תמיד נשכר. העורך]

במילים אחרות, אלוהים בגוף האנושי יתגלה לעד במלוא שלמותו רק דרך תפקיד אלוהי זה המצוין "ג" בתרשים "עשרת המצבים של אלוהים". רק דרך תפקיד אלוהי זה אלוהים, כאלוהים-באדם, בצורתו כזוראסטר, רמה, קרישנה, ישו, בודהה, מוחמד ואחרים, מתגלה ומכריז בכל מחזור, דור אחר דור, שהוא המושיע, הנביא, המשיח, בן-אלוהים, האוואטר, הראסול, הבודהה וכו'. רק דרך תפקיד אלוהי זה פועלים חמשת המאסטרים המושלמים או הקוטובים או הסאדגוראים כנזר הבריאה הקוסמית כולה. הסופים מכנים תפקיד אלוהי זה "מוקאס-א-מוחמדי" על שמו של הנביא מוחמד, הראסול של אלוהים, בחאקיקאט-א-מוחמדי שלו. בדומה, ישו מנצח, בן האלוהים, הוא - כמו מוחמד, זוראסטר, קרישנה, רמה ובודהה - אלוהים-באדם; בעוד "כריסט" (Christ), כמו חאקיקאט-א-מוחמדי, הוא המצב האלוהי של ישו.

כאשר אנחנו מנסים לסכם ולתמצת את כל השלבים השונים של אלוהים, חמישה שלבים עיקריים בולטים במאמציו של הפאראמאטמה הלא-מודע להשיג מודעות מלאה.

השלב הראשון

1. בתחילה, אטמה (נשמה) ופאראמאטמה (נשמת-העל) אחת הן "בממשות" האלוהית האחדותית" האינוסופית והבלתי ניתנת לחלוקה.
 2. לפני תחילת כל ההתחלות, פאראמאטמה וכל האטמות לא היו מודעות ולא היו מורשמות.
 3. בתחילה, לא הייתה לאטמה מודעות של הגוף הגשמי, הגוף הסבטלי או הגוף המנטלי, ולכן לא הייתה לה התנסות בעולם הגשמי, בעולם הסבטלי או בעולם המנטלי. אטמה הייתה לא מודעת גם לעצמי-האלוהי שלה ועל כן לא הייתה לה כל התנסות במצב פאראמאטמה שלה.
- זה השלב המצוין כמצב א' בתרשים של עשרת המצבים של אלוהים.

השלב השני

אטמה משיגה מודעות ויש לה רשמים. בשלב זה אטמה מודעת לגוף הגשמי או לגוף הסבטלי או לגוף המנטלי ומתנסה בעולם הגשמי או בעולם הסבטלי או בעולם המנטלי; אך האטמה עדיין לא מודעת לעצמי-האלוהי שלה ועל כן אינה מתנסה עדיין במצב פאראמאטמה.

זה השלב כפי שהוא במצבים III, IV, V, VI ו-VII בהתאם לתרשים.

השלב השלישי

אטמה נעשית נטולת רשמים אך משמרת מודעות מלאה ושלמה. מודעות שלמה זו אינה עוד של הגוף הגשמי, הגוף הסבטלי או הגוף המנטלי, ועל כן האטמה אינה מתנסה עוד בעולם הגשמי, בעולם הסבטלי או בעולם המנטלי. מודעות זו שנשמרה היא של העצמי-האלוהי האינוסופי של האטמה עצמה, ועל כן האטמה מתנסה עתה במודע במצב הפאראמאטמה ומתנסה בעוצמה, דעת ואושר אלוהי אינוסופיים של מצב "אני אלוהים". זה השלב שצוין כמצב VIII בתרשים.

השלב הרביעי

אטמה חוזרת למה שמכונה מודעות רגילה של הגוף הגשמי, הגוף הסבטלי והגוף המנטלי ועל כן שוב מתנסה, בעולם הגשמי, בעולם הסבטלי ובעולם המנטלי בעת ובעונה אחת. בשלב זה, האטמה בה בעת גם מודעת לעצמי-האלוהי האינוסופי ומתנסה בעוצמה אינוסופית, דעת אינוסופית ואושר אלוהי אינוסופי של מצב פאראמאטמה שלה, אך אטמה אינה יכולה לעשות שימוש בתכונות אינוסופיות אלו על אף, שבשלב זה היא מודעת לגופים הגשמי, הסבטלי והמנטלי שלה ומתנסה בעת ובעונה אחת בשלושת העולמות האלו. זה השלב של מצב IX בתרשים.

השלב החמישי

אטמה מודעת באופן מלא ושלם לגוף הגשמי, לגוף הסבטלי ולגוף המנטלי, ומתנסה בעולם הגשמי, בעולם הסבטלי ובעולם המנטלי ובה בעת יש לה מודעות אלוהית גבוהה ביותר של העצמי-האלוהי האינוסופי שלה, וגם מתנסה ועושה שימוש בעוצמה אינוסופית, דעת אינוסופית ואושר אלוהי אינוסופי של מצב פאראמאטמה שלה.

זה השלב של מצב X כמתואר בתרשים של עשרת המצבים של אלוהים.*

* [סיכום מאת מהר באבא לגבי המונחים השונים של מעמד, מצב, שלב או היבט וידע רוחני בספירה הנצחית של הממשות-האלוהית מופיע בטבלא בעמ' 276-277]. הידע הרוחני של "אני אלוהים" משותף לכל אחד מארבעת סוגי השלמות ואינו מסתיים עם המוות הפיזי. העורך].

ראו תרשים VIII, עמ' 174 (המתרגמת)

סיכום

את אלוהים לא ניתן להסביר, אי אפשר להתווכח על אודותיו, לא ניתן לפתח תיאוריות לגביו, גם לא לדון בו או להבינו. את אלוהים יש אך ורק לחיות.³⁶ אף על פי כן, כל שנאמר כאן והוסבר על אלוהים כדי לסבר את נפש האדם על נפתוליה האינטלקטואליים עדיין לוקה בחסר ונדרשות עוד מילים רבות והסברים נוספים, משום שהאמת היא שאת הממשות־האלוהית יש לממש ואת אלוהותו של אלוהים יש להשיג ולחיות.

הבנת הממשות־האלוהית האינסופית, הנצחית **אינה** המטרה של ישויות אינדיבידואליות בתוך אשליית הבריאה, משום שאת הממשות־האלוהית אי אפשר לעולם להבין; יש **לממש** אותה על ידי התנסות מודעת. על כן, המטרה היא לממש את הממשות־האלוהית ולהשיג את מצב "אני אלוהים" בצורת אנוש.

תרשים XVIII

בריאה, אבולוציה, גלגלי הנשמה
אינבולוציה והמימוש האלוהי על פי מהר באבא

תרשים זה, שציירה ראנו גיילי (Rano Gayley) בהנחייתו של מהר באבא, הוא נוסח מאויר של הספר **דברי אלוהים חיים**.

אלוהים במצב המעבר למעבר מייצג את אלוהים כמהות טהורה, אינסופית, מקורית ונצחית, לא מודע לדבר, גם לא לעצמו. אלוהים הווה.

אלוהים במצב המעבר מייצג את נשמת-העל (פאראמאטמה), והוא ביסודו זהה לאלוהים במצב המעבר למעבר פרט לכך שכאן עלה הדחף לדעת את עצמו והוא נעשה מודע לעוצמה, לדעת ולאפשר האינסופיים, ובה בעת מודע לאשליה אשר התגלתה כבריאה. בהשלימו את מסעו דרך העולמות של הצורות, הוא משיר את אשליית היותם ממשיים לכאורה.

אם נקרא נגד כיוון השעון, הצורות הראשונות שהנשמות מסגלות לעצמן והנובעות מנקודת הבריאה הן גזיות. ככל שהמודעות מתפתחת, הנשמות מסגלות לעצמן את אינספור הצורות המופיעות בתרשים ומתנסות ברשמים (סנסקרות), שהולכים ומתרבים. הנשמה משיגה מודעות מלאה בהגיעה למצב האדם ומתגלגלת אינספור פעמים עד שהיא בשלה להתנסות באינבולוציה, כל הדברים האלה מתרחשים כאשר הנשמה מצויה בגוף בעולם הגשמי.

בעת ההשתחררות מהסנסקרות, הנשמה המתעלה נעשית מודעת בהדרגה לשבעת המישורים והספירות העליונות, עד שהיא משתחררת מכל כבליה ומתאחדת עם אלוהים (מממשת את אלוהותה).

שלושת המישורים הראשונים מתארים את המודעות הסבטלית; הרביעי מייצג את הכוחות והאנרגיות העצומים אשר פוגשים שם; החמישי הוא המישור של הקדושים והוא מצוי בספירה המנטלית; השישי הוא המישור של ההארה והשביעי הוא המישור של המימוש האלוהי, כלומר אחדות עם אלוהים.

תוכן הנספחים

203	1.	מודעות מורשמת
204	2.	מיסטיקה מעשית
211	3.	המישור הראשון
212	4.	המישור השני
212	5.	המישור השלישי
212	6.	השלב שבין המישורים השלישי והרביעי
214	7.	הלך-רוחני של הספירה המנטלית
215	8.	המישור השישי
215	9.	הידע האלוהי (גנוסיס) של המישור השישי
216	10.	המישור השביעי
216	11.	סוגים שונים של נסים
222	12.	סוגים של כוחות
224	13.	מדיטציה
225	14.	הנושא האלוהי מאת מהר באבא
232	15.	חמש הספירות כפי שהן מתוארות על ידי מהר באבא
237	16.	סוגים של ודאות ושל דעת-אלוהית
240	17.	הפאראמאטמה היא אינסופית והכל
241	18.	חמש עובדות רוחניות
241	19.	לידה אמיתית ומוות אמיתי
242	20.	פאנה ופאנה-פיללה
243	21.	התפיסה הסופית לגבי פאנה ובאקה
245	22.	אינבולוציה של המודעות
245	23.	חמש הגדרות אלגבראיות
246	24.	ארבעה סוגי מוקטי או חירות
248	25.	סיכום ארבעת סוגי המוקטי
248	26.	סימנים המעידים על שלמות
250	27.	האל ומוקאם (Hal and Muqam)
251	28.	בואו של האוואטר
252	29.	הדעת-אלוהית (גנוסיס) של המישור השביעי
253	30.	האוואטר והסאדגורו
254	31.	פעולה ואי-פעולה
255	32.	מהר באבא על ההיררכיה
258	33.	בואו של אלוהים כאוואטר
259	34.	טאוהיד (Tauhid) או המצב האחדותי של אלוהים
270	35.	מאיה (Maya)
270	36.	מהר באבא אומר
275	37.	העולם האסטרלי

נספחים

1 מודעות מורשמת (64)*

לבקשת העורכים, הוסיף מהר באבא את המידע הבא:
ללא ספק המודעות הושלמה לגמרי ברגע שצורת בן-אנוש ראשון הושגה, אך עדיין אין היא מתחילה באינבולוציה בשלב זה. כאשר המודעות מתחילה את תהליך האינבולוציה לראשונה פירוש הדבר שבן-האנוש רק אז מתחיל לפסוע את צעדיו הראשונים בנתיב-הרוחני.
בין גלגול הנשמה האנושי הראשון ועד לכניסה לנתיב-הרוחני, המודעות השלמה של בן-האנוש, אשר עודנה מודעות מורשמת, נכנסת בהכרח לתהליך שבסופו של דבר יחלץ אותה (את המודעות השלמה) מאחיותם של הרשמים יש לשים לב שתוך כדי תקופה זו, הנמשכת אלפי גלגולי נשמה, הרשמים שנאחזים בעיקשות או הדחוסים עוברים ניעור כה יסודי על ידי תהליך גלגולי הנשמה עד שאחיותם האיתנה על המודעות מתחילה להתרופף. רשמים אלו שאחיותם איתנה (או שהם דחוסים או גשמיים) עוברים תהליך של דילול או נעשים רפים באמצעות אינספור התנסויות שונות בניגודים. גלגולי נשמה מתמידים המעניקים התנסויות בניגודים מביאים לידי כך שהתנסויות אלו יגיעו לקצן.
יש גם לשים לב לכך שכאשר אותם רשמים גשמיים, דחוסים ועיקשים, נעשים רפים או פחות דחוסים, רק אז מגיע הקץ להתנסויות של העולם הגשמי באמצעות הרשמים הגשמיים בגוף האנושי שהוא אמצעי הביטוי הגשמי. כאשר רשמים דחוסים ועיקשים אלו נעשים פחות דחוסים, הם אינם מעניקים התנסויות גשמיות חדשות, משום שרשמים פחות דחוסים (רפים) אלו הם מזוככים או מעודנים ואינם גסים או גשמיים כפי שהיו. מקבץ רשמים מזוככים או מעודנים כזה נקרא רשמים סבטליים. רשמים סבטליים אלו מעניקים התנסויות מהסוג הסבטלי (כלומר, השייכות לעולם הסבטלי) והגוף הסבטלי מתנסה ברשמים סבטליים אלו ומנסה למצותם.

* המספרים בתוך הסוגריים מתייחסים לעמוד בו מופיע איזכור הנספח בספר זה.

כאשר רשמים סבטליים אלו נעשים עוד פחות צפופים ועוד יותר מזוככים, מקבץ רשמים כזה נקרא – רשמים מנטליים. רשמים מנטליים אלו מעניקים התנסות השייכת לעולם המנטלי, והגוף המנטלי מתנסה ברשמים מנטליים אלו ומנסה למצותם.

כאשר שאריות אחרונות של הרשמים המנטליים מתמצים על ידי התנסויות באמצעות הגוף המנטלי, המודעות השלמה של הנשמה (שהייתה אחוזה כל העת בצבת הרשמים, מרגע שזיהתה את עצמה עם הצורה האנושית המאוד-ראשונה ועד לצורה האנושית האחרונה, דהיינו, בן-אנוש מודע-מנטלי), משתחררת ממשא הרשמים. רק מודעות שלמה נטולת רשמים כזו יכולה לממש את ההתנסות הסופית של מצב "אני אלוהים" של הנשמה.

כאשר הרשמים הגשמיים הדחוסים מדוללים בתהליך גלולי הנשמה, הם הופכים לרשמים סבטליים. רשמים סבטליים אלו כבר אינם יכולים להעניק התנסות של העולם הגשמי. בשלב זה מודעותו של בן-האנוש המודע-גשמית באופן אוטומטי מתחילה להיענות להתנסויות של העולם הסבטלי. דבר זה מציין את תחילת תהליך האינבולוציה של המודעות והשואף-הרוחני נכנס לנתיב-הרוחני. מובן מאילו שהרשמים הסבטליים יעניקו התנסויות סבטליות של העולם הסבטלי. את הרשמים הסבטליים האלו ממצה הגוף הסבטלי באמצעות התנסויות בעולם הסבטלי ותהליך האינבולוציה של המודעות ממשיך.

2 מיסטיקה מעשית (76)

הגישה לאמת האלוהית היא אינדיבדואלית

אין כלל או שיטה שינחו את כל מי ששואף להגיע למימוש-אלוהי. כל אדם חייב להתוות את דרכו לגאולה ועליו לבחור בשיטה משלו, אף שאת בחירתו קובעת בעיקר השפעתם של כלל רשמי הנפש (סנסקרות) שנרכשו בגלגוליו הקודמים. עליו לתת לצו מצפוני להנחות אותו ולבחור בשיטה התואמת ביותר את נטיותיו הרוחניות, יכולתו הפיזית ותנאי סביבתו. האמת-האלוהית היא אחת, אך הגישה אליה היא אינדיבדואלית ביסודה. הסופים אומרים, "מספר הדרכים לאלוהים כמספר נשמות בני האדם".

"ליופיו של הטבע אלפי פנים

ואלפי דרכים ואמצעים להפנימו (להבינו);

בנתיב-הרוחני של רכישת הדעת האלוהית, מי יוכל לקבוע

איזה אופן או דרך נועדו

לאדם מסוים?"

– אכבר (Akbar)

פרישות

כאשר הלך-רוחני נמשך לפרישות*, ובהלך-רוחני כוונתנו לשואף-רוחני או לתלמיד-רוחני**, פירוש הדבר שרוח הפרישות כבר הייתה נסתרת בו. מוכנות זו היא פועל יוצא מתנוודות המטולטלת הנוראה, הנעה מכאב לעונג ומעונג לכאב, תנוודות שהנשמה חווה בגלגוליה באינספור צורות באבולוציה ובאינספור הפעמים שהיא נכנסת ויוצאת מבעד לדלתות הלידה והמוות. כיוון שרוח פרישות זו נסתרת, יש צורך רק במניע מעורר כדי להעלותה על פני השטח. רק כשהיא עולה על פני השטח אנו יכולים להבחין בעוצמתה ובטיבה של אותה רוח נסתרת. אם הרוח הנסתרת מתעוררת רק בגלל קושי רוחני לעכל מנה גדושה של כאב זמני בשילוב עם תשוקה מתונה למשהו נעים יותר, הפרישות שתבוא לידי ביטוי תהיה רק מהסוג החולף והרפה, בריחה זמנית בלבד מאי נעימות. אך במיטבה, רוח נסתרת זו היא ברית סודית תקיפה בין סלידה חשוכת מרפא כלפי העולם לבין צמא לוחט ונלהב לאלוהים. כאשר היא עולה אל פני השטח היא מתגלה כהחלטה נחושה לגייס את הישות כולה למען השגת ניצחון על העצמי הנחות ולדחות את כל מה שאינו שייך למאבק הגדול והנורא הזה. שימו לב למילה "לדחות"; פירושה שהלך-רוחני כזה משליך את כל מה שאין לו קשר לעניין. את הפרישות אפשר לראות כפריו של פרח הכיסופים הרוחני, שהופרה על ידי אבקני הסלידה מאינסוף הלידות והמיתות חסרות התוחלת. ברגע שפרישות באה לידי ביטוי יש דרכים רבות לראותה, והפשוטה ביותר היא לחלקה לשני סוגים עיקריים, פנימית וחיצונית.

פרישות חיצונית פירושה לוותר לחלוטין על כל הנאות העולם הזה ועל ההיצמדות הפיזית לדברים חומריים. בשלבים המוקדמים, פרישות כזאת יכולה לסייע בכך שהיא מביאה לפרישות פנימית ולהתמקדות באלוהים. בהודו אפשר למצוא עשרות אלפי סאניאסים כביכול (*sanyasis* = פרושים או מתנזרים), שרבים מדי מהם אימצו לעצמם פרישות חיצונית כזו רק כמקצוע, דבר המאפשר להם להתמכר לחיי בטלה לא יצרניים. אולם פרישות חיצונית יכולה להיות פרישות אמת ולעתים קרובות היא אכן כזאת. כאשר זה קורה היא מביאה בסופו של דבר לפרישות פנימית, שהיא הפרישות המשמעותית. פרישות פנימית פירושה שליטה על מקור התשוקות במידה כזאת שהנפש אינה נופלת טרף לתביעות התשוקה, החמדנות והכעס. הכוונה איננה שמחשבות כאלה יחדלו בבת אחת, זה בלתי אפשרי. מחשבות כאלה ימשיכו להטריד כל עוד הסנסקרות שממן נבעו הן חלק מהאדם. המאבק הוא בהכרח קשה וארוך.

* פרישות = Renunciation

** הלך-רוחני = pilgrim, שואף-רוחני = aspirant, תלמיד-רוחני = disciple.

פרישות חיצונית איננה מומלצת וגם איננה מעשית במיוחד במערב. פרישות צריכה מלכתחילה להיות פנימית ושל הנפש. על האדם להיות בתוך העולם, לבצע את כל תפקידי הליטימיים ויחד עם זאת לחוש ניתוק מנטלי מהכל. על האדם להיות בתוך העולם אבל לא להשתייך אליו. הסופים אומרים, "הלב עם אלוהים; הידיים לעבודה".

האזראט ניזאמודין אוליה (Hazrat Nizamuddin Awliya), המאסטר המושלם של דלהי, נשאל פעם על ידי אורח כיצד יש להיות בתוך העולם. באותו רגע חלפו על פניהם מספר נשים נושאות כדי מים על ראשן, שתוך כדי לכתן הן מהלכות רכיל ומלוות דבריהן בתנועות. ניזאמודין הצביע לעברן וענה, "ראה נשים אלה – כך אתה צריך להיות בתוך העולם". כשנתבקש להסביר את דבריו החתומים, המשיך המאסטר, "נדמה שכל מעייניהן של נשים אלו ששבו מן הבאר עם כדיהן על ראשן, הוא בדברי הרכילות שהן חולקות זו עם זו; אך כל העת הן מרוכזות במשהו חשוב בהרבה, והוא איזון הכד על ראשן. לפיכך, לא חשוב במה עסוקים גופך, חושך או חלק מנפשך (mind), ודא ששורש נפשך יהיה תמיד ממוקד באלוהים".

ואייטאג ואייראגיה

אם נראה את הפרישות כמצב של הנפש, נוכל להבין כיצד מצב נפשי כזה יכול להיות זמני או קבוע. מצב זמני מכונה ואייטאג (vaitag) מצב קבוע נקרא ואייראגיה (vairagya).

ואייטאג (פרישות זמנית) אינה אלא סלידה זמנית מן העולם ואורחותיו, הנובעת מהלם, אכזבה או אבדן, משולבים בתשוקה מעורפלת לאלוהים; היא עשויה גם לבוא מתוך דחף פתאומי. בוואייטאג הנפש מפנה עורף לעולם ומאמצת את דרכי אלוהים; אך גישה כזו אינה מתמשכת והנפש חוזרת לסורה ברגע שהנסיבות משתנות, או ברגע שהדחף גווע.

ואייראגיה (פרישות בלתי הפיכה) לעומת זאת היא נטייה של הנפש, הכרוכה בכיסופים כה עזים לאלוהים ובאדישות כה עמוקה לענייני העולם הזה, שברגע שהיא מתעוררת, אין היא נסוגה עוד והיא עמידה בפני כל פיתוי לוותר עליה. הדוגמה המפורסמת של גאוטמה בודהה (Gautama Buddha) היא דוגמה לוואייראגיה.

כבר הסברנו שפרישות היא הביטוי הנגלה של התשוקה הנסתרת לאיחוד עם אלוהים, החוברת לרוח הנסתרת של סלידה מן העולם, והשתמשנו בדימוי של פרח, אבקנים ופרי. בהפריה, הפרח והאבקנים כשלעצמם הם חסרי אונים, מאחר ששניהם יכולים להתחבר רק בעזרת גורם חיצוני, כגון רוח, דבורה או חרק. ההסתברות שהפריה בטבע אמנם תתרחש תלויה באלפי גורמים לא ידועים, עד שהמדע המודרני כבר חדל לנסות לחזותם והוא מכנה אותם מקריות. אך לא בכך עניננו כרגע, ובדימוי שלנו נתייחס להפריה כאל מתנה.

נחזור שוב לוואייראגיה, ונזכור שביסופים לאיחוד עם אלוהים טמונים בכל יצור חי. אולם כיסופים אלה פורצים למודעות רק כאשר הנשמה מתקרבת לתחילתו של מה שמהר באבא ב"נושא האלוהי" (Divine Theme) מכנה "תהליך המימוש-האלוהי". הסלידה מן העולם מתפתחת גם היא באופן טבעי בכל אחד מאיתנו והיא הולכת וגוברת ככל שאנו מתקרבים לתחילתו של תהליך מימוש זה. כאשר הפרח נמצא בשיא פריחתו והאבקנים בשלים, הרוח או הדבורה מעניקים את מתנת ההפריה המניבה את הפרי. בדומה, כאשר רגע המוכנות הפנימית מגיע, מוענקת המתנה האלוהית לנשמה והיא מפרה את הכיסופים לאלוהים ואת הסלידה או את האדישות לעולם, ובכך מניבה את הפרי יקר המציאות, היא הוואייראגיה. מתנה אלוהית זו עשויה להיות מגע של חסד פנימי מאלוהים השוכן בפנים, או אפשר שתבוא כתוצאה מקשר עם קדוש או מאסטר מושלם. אולם זו תמיד מתנה.

ואייראגיה, כאשר היא מתגלה לראשונה כמעט תמיד תבטא את עצמה למשך זמן מה כפרישות חיצונית. אך ואייראגיה, מאחר שהיא קבועה, תהפוך במוקדם או במאוחר לפרישות אמת שהיא פנימית.

כאשר לשואף-רוחני יש כיסופים כה עזים לאמת-האלוהית, הוא כשיר להכנס לנתיב-הרוחני. מספרים על מאסטר שתלמידו-הרוחני לא חדל להציק לו בשאלה מתי יגיע למימוש-אלוהי. פעם כאשר יצאו לרחוץ בנהר החזיק המאסטר את השואף-הרוחני מתחת לפני המים למספר רגעים. כאשר התלמיד-הרוחני היה על סף חנק, משה אותו המאסטר החוצה ושאל על מה חשב ולמה נכסף ביותר בהיותו מתחת לפני המים. השואף-הרוחני השיב, "אוויר". המאסטר הסביר שכאשר יהיו לתלמיד-הרוחני כיסופים עזים כאלו לאלוהים, אז יגיע לכדי מימוש-אלוהי. מאולנה רומי (Maulana Rumi) אומר:

"בקש פחות לשותות, אך תלבה את הצמא יותר".

ובניסוחו של מהר באבא, "הנתיב-הרוחני מתחיל עם כיסופים מודעים לממשות עמוקה יותר. כמו דג שהוצא מן המים ונכסף לחזור אליהם, כך גם השואף-הרוחני, שחש את המטרה האלוהית, נכסף להתאחד עם אלוהים. "למעשה, הכיסופים לשוב למקור קיימים בכל ישות למן הרגע שמעטה הבורות הפריד בינה לבין המקור, אולם כיסופים אלה נותרים לא מודעים עד שהשואף-הרוחני נכנס לנתיב-הרוחני".*

הסופים מכנים נטייה זו של הנפש "טאובה" (tauba), שפירושה בקשת מחילה והיא מרמזת על פרישה או הפניית עורף לחיי החושים, לטובת חיי הרוח. מי שעשה צעד עצום כזה שוב אינו פונה להביט אל מה שהותיר מאחוריו.

* ראו גם: מהר באבא, "The Stages of the Path", Discourses עמ' 128-134, 1995. העורך]

מהר באבא אומר שאלף מחפשי דרך יכולים ליהנות מהתנסויות רוחניות רבות, אך יש רק נתיב־רוחני אחד של הדעת־אלוהית. זהו נתיב פנימי אך ממשי. אף שאינו נתיב רגיל, עינו הפנימית של הלך־רוחני אמיתי הפוסע בו, יכולה להבחין בו בבירור. אך גם מיסטיקנים שהייתה להם "התנסות" אמיתית יכולים לתאר רק את קטעי הנתיב־הרוחני בו פסעו בעצמם. אלה שהגיעו עד לנקודה הקריטית של המישור השלישי אינם יכולים לדעת דבר על המישור הרביעי, ואף אינם יכולים להוביל איש אל השלב שלהם. הידיעה וההתנסות שלהם מוגבלים לעצמם בלבד. רק מי שמצוי במישור החמישי והשישי יכול להביא אחרים לשלב שלו, וכל מי שהם ירעיפו עליו את חסדם יצא נשכר ביותר.

הנשמות האינדיבידואליות בעולמנו נתונות בתוך מגבלות הספירה הגשמית הכוללת את כל השמשות, הירחים, העולמות והחלל הגשמיים. בתוך גבולות הספירה הגשמית מצויים גם הפרא, שאינו מודע לחוקי המדע הבסיסיים ביותר ואין לו הבחנה בין טוב ורע, וגם הפילוסוף או המדען הדגול. ייתכן שהפילוסוף ייטיב להכיר את הספירה הסבטלית באופן תיאורטי; ויתכן שהמדען יהיה בר־סמכא בנושא ההתפתחויות החדשניות ביותר של הפיזיקה המודרנית; אך מנקודת המוצא של הסבטלי, גם הם וגם הפרא שייכים לספירה הגשמית. כל עוד אין התנסות בפועל בספירה הסבטלית, רכישת הדעת־האלוהית אינה אלא נושא להתפלפלות אינטלקטואלית גרידא בקרב השייכים לספירה הגשמית. זאת משום שב־"סבטלי" אין אנו מתכוונים רק לצורה המעודנת ביותר של הגשמי. במובן המקובל של המילה אפשר לכוונת כ"סבטליים" אותם חומרים שהם מעודנים מאוד כגון אתר, אטום, רטטים, אור וחלל, אך הם ללא ספק גשמיים, אם כי באופן מעודן מאוד.

מבחינה רוחנית, סבטלי פירושו משהו לגמרי אחר מן הפיזי, גם אם הדברים הפיזיים יהיו מעודנים ביותר. על אף שהספירה הגשמית היא תולדה של הספירה הסבטלית ותלויה בה, הספירה הסבטלית עצמאית לחלוטין מן הספירה הגשמית. אפשר לקחת לדוגמה את פעולת האכילה. הפעולה הגשמית היא תולדה של המחשבה והיא תלויה בה; אך המחשבה אינה תלויה בפעולה הפיזית.

שכחה

כל הפילוסופיה העוסקת בהתקרבות אל האמת־האלוהית ובמימושה סובבת סביב הסוגיה שאנו מכנים שכחה. אין לקשר את המילה "שכחה" כמשמעה כאן עם משמעותה השגורה (לדוגמה, לשכוח לשלוח מכתב בדואר, או מצב נפשי עמום או מרוקן). שכחה במובן מיוחד זה היא נטייה של הנפש שמתפתחת בהדרגה לכדי התנסות רוחנית. פרישות חיצונית אינה שכחה, משום שהיא ברובה פיזית

ורק בחלקה מנטלית; אך פרישות פנימית, כאשר היא הופכת מנטלית לגמרי, מסגלת לעצמה את האיכות והאצילות של שכחה. אכן ניתן לפרוש מן העולם, אך כלל לא קל לשכוח אותו.

שכחה במובן מיוחד זה מסבירה את הסוד הטמון בכל שמחה, רוחנית או אחרת, שבני־אדם חווים. המונח הסופי לשכחה זו הוא *ביקהודי* (*bikhudi*), ואין לבלבלו – אף כי לעתים קרובות עושים זאת – עם *ביהושי* (*bihoshi*) (חוסר הכרה).

ההבדל בין שכחה וחוסר הכרה הוא חשוב ומספר דוגמאות של סוגי חוסר הכרה יסייעו להבהיר זאת. בראש ובראשונה יש לזכור ששכחה היא **התנתקות** חלקית או מלאה של הנפש מהעולם הפיזי. חוסר הכרה לעומת זאת דומה למעין **מוות** חלקי או מלא של הנפש ביחס לעולם הפיזי. הראשון מעורר דרגות שונות של אקסטזה רוחנית, ואילו השני מאפשר דרגות שונות של הפוגה מעונג ומכאב. הבה נבחן מספר דוגמאות של חוסר הכרה. כשהאדם בריא לחלוטין הוא אינו נותן את הדעת על תפקודו של איבר חיוני כמו הלב. כלומר האדם שוכח שאיבר זה פועם בצורה מושלמת וללא הרף, ודואג לתחזוקה התקינה והבריאה של הגוף האנושי. הפרעה בקצב הלב לעומת זאת תעורר מיד תחושת אי נוחות, ואוטם בלב יעורר כאב בקדמת הלב. בשני המקרים האדם מקבל תזכורת על כך שיש לו לב. תחושת אי הנוחות או הכאב, אף שמקורה בלב, מורגשת רק בגלל פעילותה של הנפש. ככל שהנפש מרוכזת יותר בלב, כך גוברת תחושת אי הנוחות או הכאב. כאשר הכאב מגיע לשיאו, עשוי להתרחש מצב של חוסר הכרה – קטיעה בזרם התודעה, המאפשרת לאדם לשכוח את הכאב. אך זהו חוסר הכרה ולא שכחה במובן הרוחני. מנתח המבצע ניתוח באונה הקדמית יכול לבצע פעולת התערבות במסלולים עצביים מסויימים שדרכם מתמקדת הנפש בכאבים קשים של מחלה חשוכת מרפא כמו סרטן. הכאב קיים גם לאחר הניתוח, אך החולה חדל לכוון את נפשו אליו, ועל כן מפסיק הכאב להטרידו. במקרה זה מדובר בחוסר הכרה חלקי שמושג באמצעים פיזיים לחלוטין, ולא בשכחה אמיתית במובן הרוחני. שינה היא מצב של חוסר הכרה המאפשר הפוגה זמנית מהשחיקה של החיים; אך שינה אינה שכחה אמיתית במובנה הרוחני.

כל הפילוסופיה של שמחה ועצב אכן סובבת סביב שכחה מסוג זה או אחר, וזכירה מסוג זה או אחר. זכירה היא היצמדות של הנפש לרעיון, לאדם, לחפץ או למקום מסוים, ושכחה היא היפוכה. ברגע שמבינים שזכירה גורמת לכאב, ברור שהתרופה היחידה לכך היא שכחה מסוג כלשהו, ושכחה כזאת יכולה להיות חיובית או שלילית. שכחה חיובית מתרחשת כאשר הנפש עדיין מודעת לגירויים החיצוניים אך מסרבת להגיב אליהם. שכחה שלילית היא חוסר הכרה – עצירה של הנפש כמו בשינה עמוקה – או האצה שלה כמו במצב של שיגעון, שמוגדר

כדרך להימנע מזיכרון הכרוך בסבל. אפשר באופן מלאכותי לגרום לדרגות שונות של מצבי שינה או שיגעון על ידי שימוש בחומרים משכרים או בסמים; אך גם אלו דרכים שליליות להתגבר על זכירה.

שכחה חיובית, אם כן, היא התרופה, וטיפוחה המתמיד מפתח באדם את האיזון הנפשי המאפשר לו לבטא תכונות אציליות כגון נדיבות, סלחנות, סובלנות, חוסר אנוכיות, ושירות לאחרים. אדם שאינו מצויד בשכחה חיובית כזאת הופך לברומטר של סביבתו. הלחש הקל ביותר של דברי שבח או חנופה, או הרמז הדק ביותר של השמצה או ביקורת גורמים להפרת האיזון שלו; נפשו דומה לגבעול דק שנוע עם כל משב קל של רגש. אדם כזה שרוי במלחמה מתמדת עם עצמו ואין לו מנוח.

בתרגול שכחה חיובית כזו, לא רק חוסר תגובה לתנאים שליליים הוא חיוני, אלא גם חוסר תגובה לתנאים חיוביים ונעימים. משני אלה, האחרון הוא הקשה יותר והוא מתואר לעתים רחוקות יותר, אף שהוא חשוב באותה מידה.

על אף ששכחה חיובית קיימת בשורש כל שמחה, קשה להשיגה. אך ברגע שאדם מגיע למצב נפשי זה, הוא מתעלה מעל כאב ועונג; הוא אדון לעצמו. שכחה זו, כדי שתהיה לה השפעה מלאה על חיי הרוח, חייבת להיות קבועה, וקביעות כזו מושגת רק דרך תרגול מתמיד במשך גלגולים רבים. יש אנשים, אשר כתוצאה ממאמציהם להגיע לשכחה בגלגוליהם הקודמים, זוכים בהבזקים ספונטניים וזמניים שלה בגלגולים הבאים, והם האנשים המעניקים לעולם את מיטב השירה, האמנות והפילוסופיה, ואת התגליות הגדולות ביותר בתחום המדע.

ברגעים כאלו של שכחה אמיתית חל ניתוק מנטלי מכל הסביבה החומרית והמשורר מאפשר לדמיונו להמריא. כאשר האמן מעניק צורה לרעיון נשגב ושוכח לחלוטין את עצמו ואת כל הסביבה הלא רלוונטית, או אז הוא יוצר יצירת מופת. מיטב הפילוסופיה נהגתה כאשר אדם בחן את בעיות החיים מבלי להתייחס לעלויות ולמורדות בחייו האישיים; וחלק מהתגליות המדעיות הגדולות ביותר נתגלו בהלך רוח דומה. בטויים כאלו של שכחה ספונטנית אמיתית הם נדירים מאוד, ועל אף שנאמר על משוררים, אמנים ופילוסופים שהם נולדים ולא נוצרים, הרי שרגעים חולפים אלו של שכחה אמיתית הם תוצאה של מאמצים שנעשו בחיים קודמים.

בניסיון להפוך את החיים לנסבלים, חלק מהאנשים מפתחים שוויון נפש סטואי רפה – מעין השקפה של "למי בכלל אכפת" – ואחרים צוללים בפזיזות לרדיפת תענוגות אפיקורסית. הסוג הראשון הוא קבלה אדישה של התבוסה, ואילו הסוג השני הוא ניסיון לשכוח את התבוסה בזרועות העונג. בשני המקרים אין זו שכחת אמת. אך כאשר אדם מגיע לשכחה אמיתית, הוא נכנס לממלכה

הרוחנית וחולף דרך דרגות שונות של שכחה עד שהמטרה האלוהית מושגת. מהר באבא אומר לנו, "שכחת העולם הזה הופכת אדם להלך-רוחני (ראהראב, [rahrav], סאדאק, sadhak); שכחת העולם הבא הופכת אדם לקדוש; שכחת העצמי משמעותה מימוש אלוהי; ושכחת השכחה היא שלמות".

3 המישור הראשון (77)

חאפיז בוודאי מתייחס למישור הראשון כאשר הוא אומר:

"לא ידוע היכן מצוי משכנו האמיתי של האהוב האלוהי; אך דבר אחד ברור והוא ששומע אני את צליל הפעמונים (של השירות שבדרך)".

על נושא זה של צליל ומישורים מהר באבא אומר: "אך, דעו שצליל קיים בכל שבעת המישורים והוא נבדל בביטויי הרגש, ההתלהבות והאוויר."

"את הצליל, המראה או הריח של המישורים העליונים אפשר לדמות למה שאנו מכירים במישור הפיזי בלי לאמץ כלל את הדמיון... האיברים הפיזיים המשמשים לשמיעה, ראייה, והרחה אינם נחוצים להתנסות ולהנאה במישורים העליונים. שם עין אחרת היא הרואה, אוזן אחרת היא השומעת ואף אחר הוא המריח. אתם כבר יודעים שישנם חושים פנימיים, מקבילים לחושים החיצוניים באדם, ואיתם האדם חווה את המישורים העליונים."

"אל תטעו לחשוב שהצליל של המישורים העליונים שונה מזה של המישור הפיזי בעוצמה ובתדר של הרטט בלבד; דעו בוודאות שבשלושת המישורים הראשונים אכן קיים מה שאנו מכנים 'צליל'. את הצורה, היופי, המוסיקה והאוויר של צליל זה אין לשער. הנאד (nad), כלומר המוסיקה השמיעית, אופיינית למישור הראשון, ואליה מתייחס חאפיז בכותבו באנגרזי ג'אראסי (bang-I jarasi) (צליל הפעמונים).

"כפי שכבר הוזכר, אף שיש צליל בכל שבעת המישורים, הריח הוא האופייני למישורים השני והשלישי, ואילו הראייה שייכת למישורים החמישי והשישי... "המישור השביעי נבדל בייחודו. כאן צליל, מראה וריח הם אלוהיים במהותם ולא ניתן להשוותם כלל עם אלה הנובעים מן המישורים הנמוכים. במישור זה אין האדם שומע, מריח או רואה אלא הופך לצליל, לריח ולמראה בעת ובעונה אחת, והוא מודע לכך באופן אלוהי.

* "באבא משיב לשאלות", "Questions Baba Answers", Meher Baba Journal, כרך 1, מס' 3, (ינואר 1939) עמ' 83-84.

4 המישור השני (77)

חאפזי בוודאי מתייחס למישור השני כאשר הוא אומר:

"כיצד אגלה לך שבלי אמש בפונדק, שיכור ולא יציב ככל שהייתי, הגיעוני בשורות גדולות ונצורות בידי מלאך מן העולם הנסתרי?"

5 המישור השלישי (78)

חאפזי מתייחס למישור השלישי במילים הבאות:

"איזו סערת נפש וצער מעורר מוזיקאי זה בעל הידע במצבים ובשלבים (הרוחניים) בשומעיו (אוהביו), כשהוא שורר בהופעתו את מילותיו של האהוב האלוהי".

6 השלב שבין המישורים השלישי והרביעי (78)

המסע בין המישורים השלישי והרביעי הוא קשה ומסוכן גם יחד משום שבין שני מישורים אלה ישנה נקודת קסם (מוקאם-א-האיראט, *muqam-e-hairat*). אם ההלך-הרוחני יתעכב שם יהיה לו קשה מאוד להיחלץ מן המצב הקסום, אך רוב ההולכים בנתיב-הרוחני חולפים ועוברים הישר מן המישור השלישי אל הרביעי. אם ההלך-הרוחני לא נחלץ ממצב זה במהירות ולא ממשיך הלאה אל המישור הרביעי, התקדמותו תעוכב לפרק זמן בלתי מוגבל. ברגע שהלך-הרוחני נכבש בחבלי הקסם הוא יכול להיות במצב זה ימים, חודשים או שנים. הוא אינו יכול להתקדם וגם לא לסגת. הוא אינו מודע-גשמית וגם לא מודע-סבטלית. אך גם אי אפשר להגדירו כלא מודע משום שהוא מודע לחלוטין לקסם, ובגלל מודעותו לקסם חיוו משולים לאלה של חי-מת.

מצבו הפיזי של הלך-הרוחני השקוע כה עמוק בקסם הוא מוזר לא פחות. אם הוא יישב בתנוחה מסויימת הוא יישאר בתנוחה זו במשך חודשים או שנים; ובדומה, אם הוא נשבה בקסם בהיותו עומד, הוא ימשיך לעמוד עד שיפוג הקסם. בקצרה, הוא יישאר ללא תנועה בתנוחה שהיה בה כשנשבה בקסם לראשונה, ואף שייראה אולי כפסל חסר חיים, למעשה הוא חי עוד יותר מכל אדם רגיל בעולמנו. בעולם הסופי יש סיפור ידוע על עלי אחמד סאביר (Ali Ahmed Sabir) מפיראן קאליאר (Piran Kalyar), שעמד ליד עץ מסוים במשך שנים. באותה

עת הייתה נפשו של סאביר, שהפך לימים למאסטר מושלם, שקועה בקסם של מוקאם-א-האיראט זה והוא שוחרר ממצבו על ידי קוטוב. רק מוות טבעי או עזרה אלוהית ממאסטר חי יכולים לסייע להלך-הרוחני ההלום להיחלץ מהקיפאון הרוחני שלו. מאסטר יעזור להלך-רוחני כזה על ידי החזרתו למישור השלישי או דחיפתו קדימה.

חאפזי ללא ספק חושב על שלב זה של ההלך-הרוחני כאשר הוא אומר:

"עשה אותי כה הלום ושיכור עד שבגלל מצב שכחה זה לא אדע את נפשי ומה נכנס ויוצא בה".

מהר באבא מסביר שההלך-הרוחני עלול להיקלע למוקאם-א-האיראט (מצב של קסם) כאשר הוא עובר מהמישור השלישי אל הרביעי. הוא אומר שמצבים של קסם מתרחשים גם בחלקים אחרים של הנתיב-הרוחני, אך החשוב מביניהם הוא זה שבין המישור השלישי לרביעי. ההאיראט (הקסם) יכול להיות חזק או חלש. אם אין תקלה או גורם שיפריע או יסיח את הדעת בשעה שההלך-הרוחני נשבה בקסם, אז ההאיראט יהיה עמוק, או חזק. אם ישנו גורם מפריע באותה שעה אז ההאיראט יהיה חלש. אם ההלך-הרוחני מתנסה בהאיראט חזק או חלש בין המישורים השלישי והרביעי ובאופן מקרי מקבל דחיפה שמקדמת אותו למישור גבוה יותר, הוא יגיע תמיד למקום שבין המישורים החמישי והשישי כשהוא באותו האיראט חזק או חלש. אולם מקרים כאלה הם נדירים מאוד. עלי אחמד סאביר מקאליאר ובאבא אבדור רחמן (Baba Abdur Rahman) מבומבי קודמו מהאיראט חזק מאוד בין המישורים השלישי לרביעי אל האיראט חזק מאוד בין המישורים החמישי והשישי, הראשון כמתת חסד מקוטוב והאחרון כמתת אלוהים בדרך של תאונה.

רק בקרב מחפשי-הרוחניים המצויים בהאיראט חזק מאוד אפשר למצוא קיבעון מוחלט. קיבעון פיזי זה נמשך עד המוות או עד שנוצר קשר עם מאסטר מושלם. מאסט (*mast*) (שיכור-אלוהים) שהיה עם מהר באבא שנים רבות היה במוקאם-א-האיראט כזה בין המישורים השלישי והרביעי כאשר הובא אל מהר באבא בראהורי (Rahuri) בשנת 1936; אך ההאיראט שלו היה חלש, ואף שעמד בתנוחה אחת במשך שעות רבות בציפות, לא התמיד בתנוחה זו לאורך זמן. אך ריתוקו של עלי אחמד סאביר לקסם היה חזק, והוא נשאר בתנוחה אחת עד שלבסוף שוחרר ממצב קסם זה על ידי קוטוב.

אין בשום אופן לבלבל מצב קסם זה עם קהות חושים קטטונית של חולי סכיזופרניה, גם אם הם נראים דומים. שניהם מצבים של קסם, אך ההבדל ביניהם עצום ורב.

7 הלך־רוחני של הספירה המנטלית (82)

מהר באבא אומר שאם הלך־רוחני (pilgrim) של הספירה המנטלית נמצא בהודו ועולה בדעתו לראות את אמריקה, בה בעת עם המשאלה, ובאופן מנטלי או פיזי לפי בחירתו, הוא יהיה שם. נשאלת השאלה כיצד הוא יכול לנוע במהירות המחשבה. התשובה היא שהנפש מצויה בכל מקום, ועל כן ההלך־הרוחני של הספירה המנטלית אינו צריך לנוע. הוא יכול להימצא היכן שהוא רוצה בלי לעשות שימוש באיברים הגשמיים או הסבטליים שלו. אם אך ירצה יוכל לדעת הכל על הספירות הגשמיות, הסבטלית והמנטלית כולל הספירה השישית. והחשוב מכל, הוא יכול לסייע לנשמות מפותחות פחות וגם לבני אנוש רגילים להגיע עד לדרגת ההתקדמות שלו. כאשר הוא רוצה לעזור למישהו באופן ישיר, ההלך־הרוחני של המישור החמישי יכול "לאחוז בידו" של השואף־הרוחני (aspirant) ולהוביל אותו לאורך הנתבי־הרוחני. כאשר הוא עושה זאת, גם השואף־הרוחני עצמו חש באופן פנימי את נוכחותו המתמדת של המאסטר מן המישור המנטלי (הידוע לסופים כ"וואלי", wali), והוא חש גם שהמאסטר מוביל אותו בנתיב־הרוחני לקראת השלמות. בשורות הבאות חאפזי משחזר ככל הנראה את התחושה המיוחדת שיש למי שמובילים אותו באופן כזה.

"הו מאסטר נעלה, אחוז בידי והובילני משום שאני פוסע (חסר ישע) בנתיב־הרוחני בעוד רעיי רוכבים בו"

בדרך כלל וואלי (מהאפורוש, mahapurush) מביט עמוק לתוך עיניו של השואף־הרוחני ובכך הוא קורע ומסיר את המעטה הפנימי מעל העין הפנימית האמיתית. את ההשפעה הרוחנית של וואלי בעזרת מבט מכנים הסופים טאוואג'ו (tawajjoh). המונח טאוואג'ו אינו מתאים במקרה של מאסטרים מושלמים. במקרה שלהם "רצון" הוא המונח המתאים משום שהם יכולים לעזור גם ללא הקשר הפיזי, שאצל מאסטרים של המישורים הוא הכרחי.

מהר באבא מסביר שההלך־הרוחני במישור החמישי משתוקק לעתים לנוכחות האלוהית ולעתים עסוק בתפקידיו בעולם. למעשה, כאשר לנוכחות האלוהית במישור החמישי, אלוהים תמיד נוכח, אך ההלך־הרוחני לא תמיד משתוקק לנוכחות זו כאשר הוא מפנה את תשומת לבו לתפקידיו בעולם. במישור השישי ההלך־הרוחני תמיד משתוקק, בכל מאת האחוזים, לנוכחות אלוהים. חאפזי בודאי מתייחס להתנסות זו של המישור החמישי כאשר הוא אומר:

"הו חאפזי, אם משתוקק אתה לנוכחות האלוהית, אל תרשה לעצמך להעדר".

8 המישור השישי (84)

ההלך שמצליח להגיע למישור זה ראוי להיקרא פיר (Pir) או סאטפורוש (satpurush). אין תרגום הולם למילים אלו. המילה "קדוש" יכולה אולי להתאים כאן, אך היא לוקה בחסר בגלל שימוש נדוש מדי. חאפזי זוכר מישור שישי זה במילים הבאות:

"ראינו את פני האהוב נשקפים אלינו בגביע (של נפשנו או לבנו). הו הנבער מדעת, אין לך כל מושג על האושר ששאבנו מכך".

9 הידע האלוהי (גנוסיס) של המישור השישי (85)

על הידע האלוהי (gnosis) של המישור השישי מהר באבא אומר: "רק אלוהים קיים, ואם בגלל הבורות קיים דבר מה, עצם קיומו הוא אשליה. הוא מתקיים אז כצל של אלוהים, ופירוש הדבר שאלוהים קיים גם במצב של הדעת וגם במצב הבורות. ארבע נקודות ההשקפה הבאות על ההתנסות האחת, הכתובות במונחים סופיים של הידע האלוהי, הן היבטים שונים של הידע האלוהי של נשמות במישור השישי הניצבות פנים אל פנים עם אלוהים, אך מצויות עדיין בתחום הדואליות. ההתנסות היא בעת ובעונה אחת בכל ההיבטים האלה גם יחד.

(1) חמה אוסט
(Hama ust)	פירושו 'הכל הוא'. למי שמתנסה בידע אלוהי זה, רק אלוהים קיים.
(2) חמה אז אוסט
(Hama as ust)	פירושו 'הכל ממנו'. למי שמתנסה בידע אלוהי זה, כלל התופעות, המשתנים והריבויים קיימים כאשליה כאשר הבורות גוברת.
(3) חמה בא אוסט
(Hama ba ust)	פירושו 'הכל איתנו'. למי שמתנסה בידע אלוהי זה, אלוהים הוא גם חסר תכונות וגם בעל תכונות. תכונותיו הן בלתי מוגבלות כאשר הדעת גוברת ומוגבלות כאשר הבורות גוברת. גוף, נפש ושלושת העולמות אינם קיימים; אך אם נדמה שהם קיימים, הם קיימים כצללים.
(4) חמה דאר אוסט
(hama dar ust)	פירושו 'הכל בתוכו'. למי שמתנסה בידע אלוהי זה, אפילו לבורות אין קיום משלה. קיומה, כאשר היא באה לידי ביטוי, נובע מתוך הדעת הלא־מודעת והאינסופית של אלוהים; ועל כן כל מה שקיים בדואליות בגלל הבורות נובע מאלוהים, שבו הכל קיים מאז ומעולם".

10 המישור השביעי (85)

יש להבין שברגע ההתמזגות עם המישור השביעי, כל הקשרים עם הגופים הגשמי, הסבטלי והמנטלי ועם היקום מתנתקים בהכרח. בקיום גשמי רגיל אין כל מקבילה לניתוק קשרים מלאי חיות ומתמשכים כאלו הכובלים את הפרט לשלושת גופיו וליקום. בהשוואה לכך, מוות פיזי הוא דבר פעוט ערך, שערכו כניתוק חתיכת חוט. בדרך כלל ברגע המוות נפרדים הגוף הסבטלי וכוח החיים מהגוף הגשמי לחלוטין. אך הנפש משמרת את הקשר עם הגוף הגשמי בארבעת הימים הראשונים לאחר המוות, ובמידה פחותה יותר, במשך עוד שבעה ימים נוספים. אך בהכחדה (פאנה) הסופית, ההפרדה אינה בין גוף לנפש, אלא הכחדתה של הנפש עצמה על כל הנוקוּש־א־עמל (סנסקרות).

11 סוגים שונים של נסים (98)

מהר באבא מסביר לנו על ההבדלים בין נסים של:

1. מושיע (אנואטר)
2. מאסטר מושלם (סאדגורו)
3. פיר וואלי (כלומר מי שנמצא במישור השישי או החמישי, בהתאם)
4. המצויים במישורים הנמוכים (כלומר הראשון, השני, השלישי והרביעי)

מהר באבא מתייחס לארבעת הסוגים השונים:

1. **הנסים של המושיע** הם בעלי אופי אוניברסלי ומבוצעים כאשר הם נחוצים מבחינה אוניברסלית. כאשר מושיע מתכוון לבצע נס, הוא מציב את עצמו באותה שעה במישור השישי, החמישי או הרביעי, לפי הנסיבות. אך, כאשר יש צורך בנסים בעלי עצמה רבה, הוא מציב את עצמו באותה עת במישור הרביעי.

2. **הנסים של המאסטר המושלם** הם רחבי היקף מאוד אך אינם משפיעים על היקום כולו. אולם, כמו הנסים של המושיע, המאסטר מחולל אותם רק למען התעוררותם הרוחנית של בני האדם. כמו המושיע, גם המאסטר המושלם המבקש לחולל את הנס מציב את עצמו במישור השישי, החמישי או הרביעי באותה שעה; ועל מנת לבצע נס בעל עוצמה הוא מציב את עצמו באותה עת במישור הרביעי. אך מאג'וזב־א־קאמיל של המישור השביעי לעולם אינו מחולל נסים, מהסיבה הפשוטה ששלוש הספירות, המנטלית, הסבטלית והגשמית, אינן קיימות עבור נשמה כמו שלו.

3. **הנסים שמבצעים פיר או וואלי** הם בסדר גודל מוגבל. למעשה הם אינם מחוללים מעשי נסים באופן ישיר. הנסים שכן ניתן לייחס להם נובעים מההשפעה המנטלית שיש להם על מחשבות ותחושות של הזולת, ונסים אלה מניבים יתרונות רוחניים וחומריים. הם אינם יורדים למישור הרביעי – המישור של הכוחות הרוחניים הכל־יכולים.

4. **עול־רגל של המישורים הראשון, השני והשלישי** יכולים לעשות שימוש או להפגין כוחות של המישור שלהם, כמו למשל לקרוא מחשבות של אחרים, לברוא דברים יש מאין, להקריא מילים או קטעים מתוך ספרים שהם לא רואים, לעצור רכבות, לאפשר שיקברו אותם חיים למשך שעות, לרחף, וכו' וכו'. אלו כוחות ממשיים שההלך־הרוחני רכש במישורים השונים, וככאלה, לא ניתן לפטור אותם כאחיזה עיניים גרידא. המאסטרים המושלמים והאנואטר יכולים לחטוף את יכולותיו של ההלך־הרוחני שעושה שימוש בכוחות מן המישורים הנמוכים, כלומר הראשון, השני והשלישי, ויכולים גם לחטוף את הכוחות הכל־יכולים של מי שמצוי במישור הרביעי. מחטף כזה של כוחות מההלך־רוחני שמצוי במישורים הנמוכים נקרא אצל הסופים סאלב־א־וילאייאט (salb-e-wilayat).

כל הכוחות הכל־יכולים* מאוחסנים במישור הרביעי. שימוש שלילי בכוחות אלה מצד ההלך־הרוחני ימיט עליו אסון. אך נסים כאלה אינם משפיעים על העולם באופן שלילי, משום שהקוטוב־א־אירשאד – ראש ההיררכיה הרוחנית של התקופה – דואג לנטרל את השפעתן של פעולות כאלה.

מהר באבא ממשיך להסביר שאם ההלך־הרוחני בשלושת המישורים הראשונים מפגין כוחות באופן בלתי מבוקר הוא חושף את עצמו לסכנות חמורות, אולם מי שעושה שימוש שלילי בכוחות של המישור הרביעי מידרדר עד השלב הנמוך ביותר של האבולוציה – מצב האבן. בדבריו הבאים מתייחס כביר לסכנות אלה:

"בית האל גבוה, כמו צמרתו של הגבוה בדקלים. אם יטפס אליו, יטעם את נקטר האהבה; אם יפול, ישבור את מפרקתו".

* מי שנמצא במישור הרביעי מכונה מהאיוגי (mahayogi) (יוגי נעלה).

נסים שמתרחשים באופן מודע ובאופן לא מודע

הנסים שמושיעים ומאסטרים מוחללים נובעים ממניע אלוהי והם יכולים להיות רצוניים או לא רצוניים. נסים רצוניים של מושיע או מאסטר מושלם הם אלה שהוא מבצע ביוזמתו והם ביטוי לכוח רצונו. נסים לא רצוניים מתרחשים ללא קשר ישיר לרצונו של המושיע או המאסטר המושלם והם פועל יוצא של הכוח הפעיל ללא הרף המצוי סביב ישויות כבירות אלו. בנס מהסוג השני המושיע או המאסטר המושלם אינו מודע להתרחשות הנס שהוא מקורו וסיבתו העיקרית. גם נסים רצוניים וגם נסים לא רצוניים של ישויות מושלמות אלו יהיו מכוונים תמיד להתעוררות הרוחנית של העולם.

מודע מושיעים ומאסטרים מושלמים מחוללים נסים?

אנשים ששקועים בחיי העולם הזה הם קהי רגש מבחינה רוחנית, ולפעמים הם נזקקים לנסים כדי להציל את עצמם או אנשים תמימים אחרים מתוצאות הנובעות מחוסר רגישות זו. הדוגמה הבאה תסביר למה הכוונה. בואו נניח שילד אוזח בידו ציפור דרור בחוסר זהירות רבה כל כך עד שהוא כמעט חונק אותה. לא רצוי לנסות לחטוף את הציפור כדי להציל אותה מידי הילד, כיוון שסביר להניח שאחיותו בדרור רק תתהדק, והדבר יהרוג את הציפור. אך אם יציעו לילד מטבע, קרוב לוודאי שירפה מאחיותו ובדרך זו ישתחרר הדרור. כך נמנע מהילד, שהוא בור מוחלט לתוצאות מעשיו, להרוג את הציפור. הנסים שמחולל מאסטר מושלם מכוונים לאותה מטרה; הם מונעים מאנשים הפועלים מתוך בורות מוחלטת לערכים רוחניים לגרום נזק לעצמם או לאחרים. אם נקח זהב כמסמל נס, הרי שהיוג מהמישורים הנמוכים מסנוור את עיניהם של אנשים חומרניים בהניפו זהב זה לנגד עיניהם עד שהם נדהמים מיכולותיו. אם יתמסרו ליוג כזה, הם עתידים לנחול אכזבה מרה. אך כאשר מושיע או מאסטר מושלם מניף זהב זה לנגד עיניהם של אנשים חומרניים, הוא עושה שימוש בצורה אחת של מאיה כדי להרחיק אותם מצורות משעבדות יותר של מאיה, ובכך מושך אותם אל הנתבי-הרוחני, המוביל אותם ליעודם האמיתי, כלומר למימוש-האלוהי. הבה נעיין בדוגמה אחרת. נדמה לעצמנו אדם בעל ראייה חד-גונית שרואה את העולם רק בכחול. עיניו פועלות כעדשות כחולות וכאשר הוא מביט דרכן הכל נראה לו כחול. מבחינה רוחנית העולם הוא אשליה ועל כן אין לו צבע כלל. הוא חסר צבע. יוגי המפגין את יכולותיו הנסיות רק מחליף את "העדשות" הכחולות של אותו אדם בעדשות ירוקות או אדומות, כך שהאדם רואה את העולם בירוק או באדום. לעיניו הבורות, הרגילות לראות את העולם בכחול, שינוי פתאומי זה לירוק או אדום הוא מדהים והוא יראה בכך ביטוי לגדולתו, כביכול, של היוג.

מאסטר מושלם, ביוזמתו שלא כחול אף לא אדום או ירוק הם הצבע האמיתי, אלא שהכל חסר צבע (כלומר, כלום), אינו טורח כלל להחליף את "העדשות", ועל ידי כך מאפשר לאדם לראות את העולם כפי שהוא באמת: חסר צבע, או כלום. היוגי והמאסטרים הפחותים שטרם השיגו שלמות רק מחליפים אשליה אחת באחרת. אך מאסטר מושלם קורע אחת ולתמיד את צעיף האשליה ומגלה את האמת והיא שהבריאה היא דמיונית ורק אלוהים ממשי. עבודה זו של מאסטר מושלם היא תהליך איטי וכואב, שאין בו את אותה צבעוניות מרהיבה ומטעה המאפיינת את שיטת היוגי, וזו הסיבה שפעולתו של המאסטר המושלם היא בלתי ניתנת לתפיסה.

למי ש"כים הכוחות שבעזרתם מחוללים נסים?

נדמה שהכוחות הניסיים של מאסטר מושלם זהים לאלו של יוגי מהמישור הרביעי, אך ישנו הבדל משמעותי ביניהם והוא שהכוחות של מאסטר מושלם הם שלו, כיוון שהוא התגלמות העוצמה. אין עליו אלא לרצות והדבר נעשה. "היה והוא נהיה" (*Kun faya kun*) מתייחס, על פי הסופים, להתגלותו של הכוח האלוהי. הכוחות של היוגים לעומת זאת אינם שלהם ועליהם להסתמך על מקורות כוח חיצוניים כדי לחולל נסים. הכוחות המפכים במאסטרים מושלמים שופעים כל הזמן, והיוגים ועולי-הרגל של המישורים הנמוכים שואלים מכוחות שופעים אלו ובעזרתם הם מחוללים נסים. זה תואם לחלוטין את האמונה הסופית שוואלים (*walis*) הם עדי הנביא מוחמד, וכי כל הנסים שלהם, כמו טיפות הנוטפות מעור מלא דבש, נובעים ממנו. אמונה זו, אף שהיא מקובלת על המוסלמים הדתיים היא מוגבלת בתפיסתה, משום שהיא מתייחסת לישותו של הנביא מוחמד בלבד. אולם תימוכין ליישום האוניברסלי שלה ניתן למצוא באמונה הסופית שעל פיה כבר מבראשית היה ראסול אחד בלבד והוא מתגלה מעת לעת בארצות שונות ובשמות שונים.

כדי להבהיר נקודה זו עוד יותר מהר באבא הסביר: "בפאנה-פיללה (מצב המאגיוז) אין כלל נסים, לא ישירים ולא עקיפים. בצומת האלוהי (טוריה אוואסטה או מוקאם-א-פורוטאט) לגיוואנמוקטה (אזאד-א-מוטלאק) אין כל תפקיד והוא אינו מחולל נסים. אך תמיד ייתכן שנס יתרחש באמצעות הגיוואנמוקטה מבלי שיהיה מודע לכך. באי-הכח-הרוחניים או עולי-הרגל של המישורים הנמוכים שואלים את כוחותיו לעיתים קרובות ומחוללים בעזרתם נסים, אך כוחות הגיוואנמוקטה אינם פוחתים כתוצאה מכך".

* באי-הכח-הרוחניים = *agents*
עולי-הרגל = *pilgrims* (ביחיד) הלך-רוחני

כאשר אלוהים הופך לאדם, הוא נעשה מושיע (ראסול או אוואטר) וכאשר אדם הופך לאלוהים הוא נעשה מאגיזוב, ואם יש לו תפקיד לבצע למען האנושות, הוא עובר את המסע האלוהי השני והשלישי והופך למאסטר מושלם (סאדגורו). גם המושיע וגם המאסטר המושלם מושלמים מבחינה רוחנית, משום ששניהם מאוחדים עם אלוהים, ואף כי שניהם ממלאים תפקיד למען האנושות, זה של מושיע הוא מיוחד במינו.

על פי הסופים, למושיע ולמאסטר המושלם "יחסים" (קורבאט, *qurbat*) שונים עם אלוהים. את אלה של המושיע הם מכנים קורב-א-פאראייז (*qurb-e-farayiz*) (קרבה הכרחית שאין בה אפשרות בחירה) ואת אלה של המאסטר הם מכנים קורב-א-נאוואפיל (*qurb-e-nawafil*) (קרבה מתוך בחירה). קורב-א-פאראייז מאפיינת את המושיעים וקורב-א-נאוואפיל את המאסטרים המושלמים.

הסופים מסבירים שכאשר ראסול (אוואטר) מחולל נסים, אלוהים הוא הפועל והאדם הוא האמצעי; אצל מאסטר מושלם לעומת זאת, המצב הפוך – האדם הוא הפועל ואלוהים הוא האמצעי. הסיפור המפורסם על הנביא מוחמד שהביס את אויביו בקרב באדר (Badr) כאשר השליך חופן עפר לעברם היא דוגמה למושגי המחולל נס. למראית עין היה זה מוחמד כאדם שהשליך את העפר, אולם למעשה היה זה אלוהים כמוחמד שהשליך את העפר ומוחמד כאדם שהביס את האויב. נס כזה הוא דוגמה לקורב־א־פ־א־איי.

אולם נסים שמחוללים מאסטרים מושלמים הם דוגמה לקורב־א־נאוואפיל, ודוגמה טובה לכך היא הנס של שאמסי טאבריו (Shamsi Tabriz) – שהקים לתחייה את המת. כאשר הגה שאמס את המילים "קום בי איזניללה" (קום בשם אלוהים), הנסיך לא קם לתחייה; אך כאשר אמר "קום בי איזני" (קום בשמי), הנסיך קם מיד לתחייה. במקרה הזה, שאמסי טאבריו כאדם נתן את ההוראה, ואלוהים כשאמסי טאבריו עטף את עצמו בתכונותיו – במקרה זה תכונת החיים – ובכך הקים לתחייה את הנסיך. בקורב־א־נאוואפיל האדם הוא הפועל ואלוהים הוא האמצעי.

בואו נדון לרגע בהבדלים בין היחס של מזרח ומערב לנשים. במזרח, בה יש היסטוריה ארוכה של היכרות קרובה עם מאסטרים מושלמים ונשמות מתקדמות, למדו לקבל שאי אפשר לתפוס את אלוהים שהוא אינסופי בעזרת הנפש (mind) שהיא סופית. במזרח מבינים שהאינטלקט האנושי מוגבל ביכולתו ומסוגל לפתור בעיות מטפיזיות רק עד שלב מסוים. הפילוסוף ד"ר איקבאל (Dr. Iqbal) כותב בשירו:

"אף שהאינטלקט אינו רחוק ממפתנו (של האהוב-האלוהי) אין זה גורלו להינות מהנוכחות האלוהית".

במזרח יודעים שרק האהבה מסוגלת להמשיך מהמקום שבו האינטלקט נכשל במאמציו להתמודד עם הטורנסנדנטי. במערב מעניקים חשיבות רבה לגישה האינטלקטואלית. כל מה שלא ניתן להסביר בכלים של האינטלקט יזכה להכחשה או ללעג. גישה מערבית זו באה לידי ביטוי בשימוש המשובש לחלוטין שעושים במילה "מיסטיקה" בשיח האמריקני הרווח כיום. הלהט הדתי של אירופה בימי הביניים הומר כמעט לחלוטין בלהט גדול לתרבות ומדע.

למרות שהתורות המדעיות הן גמישות במידת מה, והמדען הכנה אכן מיישר את מבטו לעובדות, מהר באבא אמר לא אחת כי חרף ההתקדמות העצומה, המדע עדיין רחוק ממקור החומר, ורחוק עוד יותר מלרדת לעומקם של הדברים הרוחניים השוליים ביותר. על הלב לשתף פעולה עם הראש.

ההישגים הפיזיים גרידא של היוגים, שההמון תופס כנסים, ניתנים בחלקם להסבר בעזרת מדע הרפואה. אך נסים אמיתיים, בייחוד נסים של מאסטרים מושלמים, אינם ניתנים כלל להסבר מדעי. רבים מהנסים שחוללו מושגים, מאסטרים מושלמים וקדושים מתועדים באגדות וביצירות מופת רוחניות של כל העמים וכל הדתות, וההיררכיה הרוחנית הפועלת כל העת מוסיפה מדי יום לנסים אלו. העובדות שרירות וקיימות; ישו וישויות מושלמות אחרות הקימו את המתים לתחייה וריפאו מחלות. אך אפילו אם אדם יראה נס מתרחש לנגד עיניו ממש, ואפילו אם יהיה משוכנע שזה נס ולא אחיזת עיניים, לעולם לא יוכל לגבש הסבר הגיוני לתופעה, משום שנסים הם לחלוטין מעל ומעבר ליכולת ההסבר האינטלקטואלי. הם חידה שעומקה כעומק החיים עצמם.

אך לא רק בכך טמונה הבעיה, שכן העולם בכללותו זוכה לעתים רחוקות בלבד להיות עד לדרך עבודתם של מאסטרים מושלמים, ולמען האמת, מרבית פעולות אלו אצורות בלבם של מתי מעט חברים אינטימיים ותלמידים-רוחניים ראויים, חבויות היטב מפני סקרנים. הסופי המפורסם עבדול חסן חארקני (Abdul Hasan Kharqni) אומר על כך, "אם מבין שפתיו של מאסטר מושלם יצאו אך טיפות מעטות של מה שמצוי מתחת לעורו, כל היצורים בשמים ובארץ יהיו אחוזי בהלה". אמנם יש בכוחם של נסים ודבריהם של מאסטרים רוחניים למשוך את לב החמונים, אך גם במזרח, כמו במערב, מתייחסים אליהם בזהירות רבה. יש לזקוף לזכות המזרח שהאנשים שם למדו מנסינום הרב לא **להתנחש** לפעולות ההיררכיה הרוחנית גם אם אינם יכולים לקבל או להאמין בהם. אחד מהסופים הראשונים הצהיר, "נסים הם רק שלב אחד מתוך אלפי השלבים בדרך לאלוהים". האוואטר של מחזור זה, מהר באבא, מאשר שהנס הגדול ביותר שמאסטר מושלם מסוגל לחולל הוא להפוך אדם אחר למושלם רוחנית כמותו.

12 סוגים של כוחות (98)

רוחניות וספיריטואליזם הם שני דברים שונים. רוחניות אינה עוסקת בכוחות מכל סוג או צורה שהם. רוחניות היא נתיב האהבה לאלוהים וצייתנות והתמסרות למאסטר המושלם.

כאשר אדם הולך בנתיב־הרוחני, הוא נתקל בכוחות של מישורי המודעות. אלה המצויים בארבעת המישורים הראשונים מתפתים לפעמים להפגין כוחות כאלה.

ישנם שלושה סוגי כוחות:

1. הכוחות האלוהיים של המישור הרביעי.
2. הכוחות האוקולטיים של שלושת המישורים הראשונים של המודעות. אלה מכונים הכוחות המיסטיים.
3. כוחות אוקולטיים אחרים.

1. **הכוחות האלוהיים** של המישור הרביעי הם כוחותיו הכל־יכולים של אלוהים. הם מקור כל הכוחות, בין שהם כוחות מיסטיים או כוחות אוקולטיים אחרים.

הכוחות המיסטיים וכוחות אוקולטיים אחרים הם באופן אינסופי חסרי ערך בהשוואה לכוחות האלוהיים.

הכוחות האלוהיים אינם משתנים משום שמקורם באותו אלוהים אחד שאין שני לו. הכוחות האוקולטיים, בין שהם של המישורים ובין שאינם, שונים בסוגם ובביטויים.

הנסים שמחוללים האוואטר והקוטוב באמצעות התגלות כוחותיהם האלוהיים נקראים מוג'זאט (*mojezat*). הם מבוצעים לרווחתם של הכל - בהיקף מוגבל על ידי קוטוב ובהיקף אוניברסלי על ידי האוואטר. אך אפשר שיבוצעו עבור יחידים שהם בעלי קרבה מיוחדת לאוואטר או לקוטוב.

הנסים שמחוללים באופן עקיף אלה המצויים במישורים החמישי והשישי בעזרת הכוחות האלוהיים נקראים קארמאט (*karamat*).

הפגנת הכוחות המיסטיים מצד אלה שנמצאים במישורים הראשון, השני והשלישי אינה יכולה להיחשב לנסים. אין בכך אלא הפגנת כוחות שאיתם באו במגע בעוברים במישורים; הפגנת כוחות כזו נקראת שובאדה (*shobada*). כאשר מי שמצוי במישור הרביעי עושה שימוש טוב בכוחות האלוהיים האלה ומחולל נס, אפשר לכנות זאת קארמאט־א־מוג'זה; כאשר הוא עושה בהם שימוש לרעה, כלומר, שימוש שלילי בכוחות האלוהיים של המישור הרביעי, הדבר מכונה מוג'זה־א־שובאדה.

נהוג לראות במישור הרביעי את "מפתן" הספירה המנטלית. שימוש

שלילי בכוחות האלוהיים במישור הרביעי מסתיים "בנפילה" עצומה עד למצב־האבן וסופה התפוררות המודעות.

2. **כוחות אוקולטיים.** השואפים־הרוחניים בשלושת המישורים הראשונים אינם יכולים לעשות שימוש שלילי בכוחות האוקולטיים, הנקראים הכוחות המיסטיים, של מישורים אלו אף שלעתים הם מתפתים להפגין אותם. כוחות מיסטיים אלו שונים וביטוייהם רבים, כגון: קריאת מחשבות של אחרים; הקראה של מילים או פסקאות מתוך ספר מבלי להביט בו; היכולת להיקבר חיים למשך שעות, וכו'.

את הכוחות של המישורים לא ניתן לסגל לעצמנו. כוחות אלה זמינים כל העת למי שנמצא במישורים, במגבלות המיקום שלהם, וככאלה אין צורך במאמץ מרוכז כדי להפגין אותם. אין לבלבל הפגנת כוחות מסוג זה עם הפגנת יכולות של קוראי מחשבות, ואחרים כמותם, המעלים הופעות כגון אלו על הבמה.

מי שנמצא במישור השלישי של המודעות יכול להקים לתחייה יצורים טרום־אנושיים אך אינו יכול להקים לתחייה אדם מת. הוא יכול לעשות זאת בגלל הקרבה אל הכוחות האלוהיים של המישור הרביעי "והחום" המוקרן מהם.

אך מי שנמצא במישור הרביעי יכול להקים מתים לתחייה, כולל בני־אדם, בעזרת הכוחות האלוהיים של המישור הרביעי.

מי שנמצא במישור השלישי יכול לשנות את צורתו הפיזית כרצונו, והעושה כן נקרא עבדל (*abdul*). גם מעשה זה הוא הפגנה של כוחות מיסטיים, אך אין בכך משום שימוש שלילי בכוחות. אין לבלבל בין מעשה זה לבין העלמתם או התגשמותם של צורות אנוש על ידי טנטרים (*tantriks*).

3. **לכוחות אוקולטיים אחרים** אין כל קשר לרוחניות או לכוחות המיסטיים של המישורים.

כוחות אוקולטיים אלה הם משני סוגים:

א. כוחות אוקולטיים נעלים.

ב. כוחות אוקולטיים נחותים.

מי שיש לו כוחות אוקולטיים כאלה יכול לעשות בהם שימוש טוב או רע. שימוש טוב בכוחות אוקולטיים עוזר לאדם להביא את עצמו אל המישורים של הנתיב־הרוחני ויכול אף להפוך אותו למהאיוגי (*mahayogi*). שימוש לרעה בכוחות אוקולטיים יביא על האדם סבל עצום בצורתו האנושית הבאה. שימוש טוב בכוחות אוקולטיים נעלים מביא את האדם למישור החמישי של המודעות אחרי ארבעה מחזורי חיים (גלגולי נשמה).

א. סוגים נעלים של כוחות אוקולטיים נובעים מתרגולים טנטריים כגון צ'ילה־נאשיני (*chilla-nashini*) או חזרה על מנטרות מסוימות וכו'.

מי שיש לו כוחות כאלה יכול לחולל את מה שנתפס כנסים, כגון כוח עילוי, תעופה וריחוף באוויר, היעלמות והתגשמות וכו'.

ב. סוגים נחותים של כוחות אוקולטיים אינם זקוקים לתרגולים טנטריים או תרגולים מיוחדים. הם קיימים בגלל סנסקרות של חיים קודמים. למשל: אם מישהו עשה הרבה מעשים טובים מסוימים בעבר, הגלגול הבא שלו יכול להעניק לו יכולות של כוחות אוקולטיים נחותים בלי שיצטרך לעבור תרגול מאומץ. הסנסקרות שלו מעניקות לו את היכולת של כוחות אוקולטיים נחותים כגון ראייה על-חושית, שמיעה על חושית, יכולות ריפוי, הגשמת ממתקים או כסף שנבראו כביכול יש מאין, ועוד. יכולות אלה מהוות חלק מהסוג הנמוך או הנחות של הכוחות האוקולטיים.

אם אדם יעשה שימוש טוב בסוג הנחות של הכוחות האוקולטיים, הוא יקבל סוג נעלה של כוחות אוקולטיים בחיים הבאים שלו בלי שיצטרך לתרגל תרגולים טנטריים כלשהם. באותו אופן גם העושה שימוש טוב ביכולתו להפנט ישיג סוג נעלה של כוחות אוקולטיים בחיים הבאים שלו.

13 מדיטציה (99)

תכנית למתחילים המבוססת על עיון בנושא האלוהי מאת מהר באבא

טעות רווחת היא לחשוב שמדיטציה היא תהליך מכני שבו כופים על הנפש להיצמד לרעיון או לאובייקט כלשהו. אין זה אלא טבעי שרוב האנשים נתקלים בקושי רב כאשר הם מנסים לכפות על הנפש כיוון מסוים או מיקוד בדבר אחד. כל תפעול מכני של הנפש אינו רק מייגע, אלא אף נידון בסופו של דבר לכשלון. העקרון הראשון שעל השואף-הרוחני לזכור הוא שאפשר לשלוט בנפש ולהנחות אותה במדיטציה רק בעל פי החוקים הטבעיים בנפש עצמה, ולא במעשים שיש בהם הפעלת כוח רצון גרידא.

אנשים רבים שבאופן טכני אינם "מודטים" שקועים לעתים קרובות באופן מעמיק ואינטנסיבי בחשיבה בהירה ושיטתית על אודות בעיה פרקטית או נושא תאורטי. במובן מסוים התהליך המנטלי שלהם דומה מאוד למדיטציה, שכן הנפש שלהם שקועה כל כולה בחשיבה אינטנסיבית בנושא מסוים עד שכל מה שאינו שייך לנושא נעלם ואיננו. בתהליך מנטלי מסוג זה מדיטציה היא לעתים קרובות קלה וספונטנית והסיבה לכך היא שהנפש עסוקה בנושא שהיא מתעניינת בו ומבינה אותו במידה הולכת וגוברת. אך הטרגדיה הרוחנית הטמונה בתהליכי מחשבה רגילים היא שאין הם מכוונים לדברים החשובים באמת. חשוב על כן

שהתכנים של המדיטציה יבחרו בזהירות ויהיו בעלי חשיבות רוחנית. כדי להצליח במדיטציה עלינו לא רק לעניין את הנפש בנושאים או באמיתות האלוהיות, אלא גם להתחיל בכך שננסה להבין ולהעריך אותם. מדיטציה אינטליגנטית היא תהליך טבעי של הנפש, והיא רחוקה מהנוקשות המונוטונית והקביעות המאפיינת את המדיטציה המכנית. על כן היא הופכת לא רק ספונטנית ומעוררת השראה, אלא גם קלה ומצליחה.

כיוון שמדיטציה אינטליגנטית משמעה חשיבה מעמיקה בנושא מסוים, ברור שהדרך הטובה ביותר לעשות מדיטציה היא לבחון באופן תמציתי ובהיר נושא ראוי. למטרה זו אין טוב מהנושא האלוהי, המובא שוב בחלק הבא יחד עם תרשימו.

תהליך המדיטציה עליו ממליץ מהר באבא מורכב משלושה שלבים:

1. בשלב הראשון השואף-הרוחני יקרא את הנושא האלוהי כולו מדי יום, יעיין בתרשימים ויחשוב עליהם לעומק בשעה שהוא עושה זאת.
2. בשלב השני כאשר השואף-הרוחני בקיא בנושא, כבר אין צורך בקריאה עצמה, והנושא ישוחרר באופן מנטלי כשהשואף-הרוחני נעזר בתרשימים במידה ויש צורך.
3. בשלב השלישי, שיתפתח באופן טבעי מתוך השלב השני, לא יהיה עוד כל צורך לשחזר את המילים ואת הרעיונות של הנושא באופן נפרד ובסדר רציף, או אפילו להתייחס לעובדות, וכל תהליך בחינת הנושא מכל צדדיו יסתיים. בשלב זה של המדיטציה הנפש לא תהיה עסוקה עוד בתהליכי מחשבה, אלא תתגבש בה הבנה בהירה של האמיתות הנשגבות הבאות לידי ביטוי בנושא שהועלה.

14 הנושא האלוהי (99) מאת מהר באבא

אבולוציה, גלגולי נשמה והנתיב-הרוחני למימוש-האלוהי (הקדמה לתרשימים)

נשמה נעשית מושלמת* לאחר שהיא עוברת את האבולוציה, גלגולי הנשמה ותהליך המימוש-האלוהי. כדי להשיג מודעות מלאה, היא צוברת סנסקרות במידה הולכת וגוברת תוך כדי תהליך האבולוציה, עד שבצורה האנושית היא משיגה מודעות מלאה, כמו גם את כל הסנסקרות הגשמיות.

* ראו תרשים IX בעמ' 229. נשמה "א" נעשית נשמה "ת".

תוך כדי תהליך גלגולי הנשמה, נשמה זו משמרת את המודעות המלאה שלה ומחליפה (כלומר, מתנסה לחלופין) את הסנסקרות השונות שבתוכה. בתהליך המימוש האלוהי נשמה זו משמרת את המודעות המלאה שלה, אך הסנסקרות נחלשות יותר ויותר עד שהן נעלמות ורק המודעות נותרת. בשעה שהן נחלשות, הסנסקרות הגשמיות נעשות סנסקרות סבטליות, סנסקרות סבטליות נעשות סנסקרות מנטליות ולבסוף כולן נעלמות.

עד לצורה האנושית הולך ומתחזק תהליך הליפוף של הסנסקרות תוך כדי תהליך האבולוציה. בצורה האנושית, המצויה בתהליך גלגולי הנשמה, משמר הליפוף את כוחו המלא; בתהליך המימוש האלוהי, לעומת זאת, מתרחש תהליך הדרגתי של התרת הליפוף הסנסקרי, עד שבמצב אלוהים מותר הליפוף לחלוטין. רק אלוהים, נשמת-העל, הוא ממש. דבר אינו קיים מלבד אלוהים. הנשמות השונות מצויות בנשמת-העל והן אחת איתה. תהליך האבולוציה, גלגולי הנשמה והמימוש האלוהי הכרחיים כדי לאפשר לנשמה להשיג מודעות עצמית. בתהליך הליפוף, תורמות הסנסקרות לאבולוציה של המודעות, אף שהן גם כובלות בכבלים סנסקריים; ובתהליך ההתרה הקשרים הסנסקריים נכחדים, בעוד המודעות שהושגה נשמרת במלואה.

בתהליך ליפוף הסנסקרות, עוברת הנשמה שבעה שלבים של **ירידה**; ובתהליך ההתרה, עוברת הנשמה שבעה שלבים של **עלייה**. אך גם הירידה וגם העלייה הן תופעות אשלייות. הנשמה מצויה בכל והיא אינסופית ובלתי ניתנת לחלוקה; והיא אינה נעה, או יורדת, או עולה.

הנשמות של כל הגברים והנשים, מכל הלאומים, הכתות והאמונות, למעשה אחת הן; התנסויותיהם בטוב וברע, במחלוקות ובהגשת עזרה, במלחמה ובחיים של שלום כולן חלק מהאשליה והתעתוע, משום שכל ההתנסויות האלה הושגו דרך גופים ונפשות, שהם כשלעצמם אינם אלא כלום.

בטרם בא עולם הצורות והדואליות לידי קיום, לא היה דבר מלבד אלוהים, כלומר, אוקיינוס בלתי-נחלק ונעדר גבולות של עוצמה, דעת ואושר אלוהי. אך אוקיינוס זה היה לא מודע לעצמו. תארו לעצמכם אוקיינוס זה כשקט ורגוע לחלוטין, לא מודע לעוצמה, לדעת ולאשר האלוהי שלו ולא מודע להיותו האוקיינוס. לביליוני הטיפות הנמצאות באוקיינוס אין כל מודעות; הן אינן יודעות שהן טיפות, אינן יודעות שהן מצויות באוקיינוס ואף לא שהן חלק מן האוקיינוס. תיאור זה מייצג את המצב המקורי של הממשות האלוהית.

מצב מקורי זה של הממשות האלוהית מופר על ידי הדחף לדעת את עצמו. דחף זה היה טמון באוקיינוס מאז ומעולם; וכאשר הוא מתחיל לבטא את עצמו, הוא מעניק אינדיבידואליות לטיפות. כאשר דחף זה גורם למים השוקטים לנוע, מיד נוצרות סביב הטיפות בועות או צורות רבות; ואותן בועות הן המעניקות אינדיבידואליות לטיפות. למעשה אין ביכולתן של הבועות לגרום לחלוקתו של

האוקיינוס הבלתי נחלק ואף אינן עושות זאת; הן אינן יכולות להפריד את הטיפה מן האוקיינוס; הן רק מקנות לטיפות אלו תחושת נפרדות או אינדיבידואליות מוגבלת.

הבה נעקוב אחר השלבים השונים בחייה של טיפת-נשמה אחת. הודות להופעת הבועה מוענקת אינדיבידואליות (או תחושה של נפרדות) וגם מודעות מאוד מזערית לטיפת-הנשמה אשר הייתה לחלוטין לא-מודעת. מודעות זו, אשר התעוררה בטיפת-הנשמה, אינה של עצמה גם לא של האוקיינוס; אלא היא של הבועה או הצורה, שהיא כשלעצמה אינה אלא כלום. בועה לא מושלמת זו בשלב זה מיוצגת על ידי צורת-אבן. לאחר זמן מה, בועה או צורה זו פוקעת ובמקומה מופיעה בועה או צורה אחרת. עתה, כאשר בועה או צורה זו פוקעת, מתרחשים שני דברים: (1) ישנה התרחבות של המודעות, וגם (2) ישנו ליפוף או התגבשות של רשמים או סנסקרות שנצברו במהלך חייה של הבועה הקודמת. המודעות של טיפת-הנשמה התרחבה מעט; אך טיפת-הנשמה עדיין מודעת רק לבועה או לצורה החדשה שלה ולא לעצמה או לאוקיינוס. בועה חדשה זו מיוצגת על ידי צורת-המתכת. בועה או צורה חדשה זו גם היא פוקעת בהגיע זמנה; ובה בעת ישנה התרחבות נוספת של המודעות וליפוף חדש נוסף או התגבשות של סנסקרות, הגורמים להופעת עוד סוג של בועה או צורה.

תהליך זה ממשיך במהלך כל האבולוציה, הכוללת שלבים של אבנים, מתכות, צמחים, רמשים, דגים, ציפורים וחיות. כל פעם שבועה או צורה קודמת פוקעת, היא משיגה עוד מודעות ומוסיפה עוד ליפוף לסנסקרות שכבר הצטברו, עד שהיא הופכת לבועה או לצורה האנושית, שם מגיעה המודעות ההולכת וגוברת למלוא שלמותה. תהליך הליפוף של הסנסקרות כולל ליפופים חוזרים ונשנים כאלה; אותם ליפופים הם שגורמים למודעות, שהושגה על ידי טיפת-הנשמה, להיות מכוונת וממוקדת על הבועה או הצורה במקום על העצמי האלוהי שלה, אף שהמודעות כבר הגיעה למלוא התפתחותה בצורת האנוש.

בהשיגה צורת אנוש, מתחיל התהליך השני, תהליך גלגולי הנשמה. בנקודה זו, תהליך הליפוף של הסנסקרות מגיע לסיומו. טיפת-הנשמה מקבלת צורות אנושיות רבות בזו אחר זו, ומספרן מגיע לשמונים וארבע *לאק* (*lakhs*) * בדיוק. צורות אנושיות אלו הן לעתים של איש ולעתים של אישה. הן משנות לאום, הופעה חיצונית, צבע ואמונה. טיפת הנשמה חווה את עצמה בגלגולי הנשמה האנושיים לעתים כקבצן ולעתים כמלך. בדרך זו היא צוברת התנסויות בניגודים של שמחה או סבל בהתאם לסנסקרות הטובות או הרעות שלה. במהלך גלגולי הנשמה (כלומר, במספר צורות אנושיות הבאות בזו אחר זו) משמרת טיפת-הנשמה את המודעות המלאה שלה אך ממשיכה להתנסות לחלופין בסנסקרות

* לאק = 100,000. (המתרגמת)

מנוגדות, עד שתהליך המימוש-האלוהי מתחיל. תוך כדי תהליך המימוש-האלוהי נפרם הליפוף הסנסקרי. בגלגולי הנשמה, מתרחש תהליך של התכלות הסנסקרות, אך התכלות זו שונה לחלוטין מההתרה של הליפוף הסנסקרי, אשר מתרחשת תוך כדי תהליך המימוש-האלוהי. התכלות הסנסקרות עצמה יוצרת סנסקרות חדשות, ואלה כובלות את הנשמה, אך התרת הליפוף הסנסקרי אינה יוצרת סנסקרות חדשות ומטרתה להשתחרר מצבת הסנסקרות, שטיפת-הנשמה לכודה בהן.

עד לצורה האנושית, ליפופן של הסנסקרות הולך ומתחזק תוך כדי תהליך האבולוציה. בצורות האנושיות של גלגולי הנשמה, הליפוף ממשיך לפעול כגורם מגביל; אך עם כל שינוי בבועה או בצורה האנושית, במהלך שמונים-וארבע לאק של ניעור,* מתרופפים הפיתולים החזקים שנוספו תוך כדי תהליך הליפוף, עד שהם מוכנים להתרה בתהליך המימוש-האלוהי.

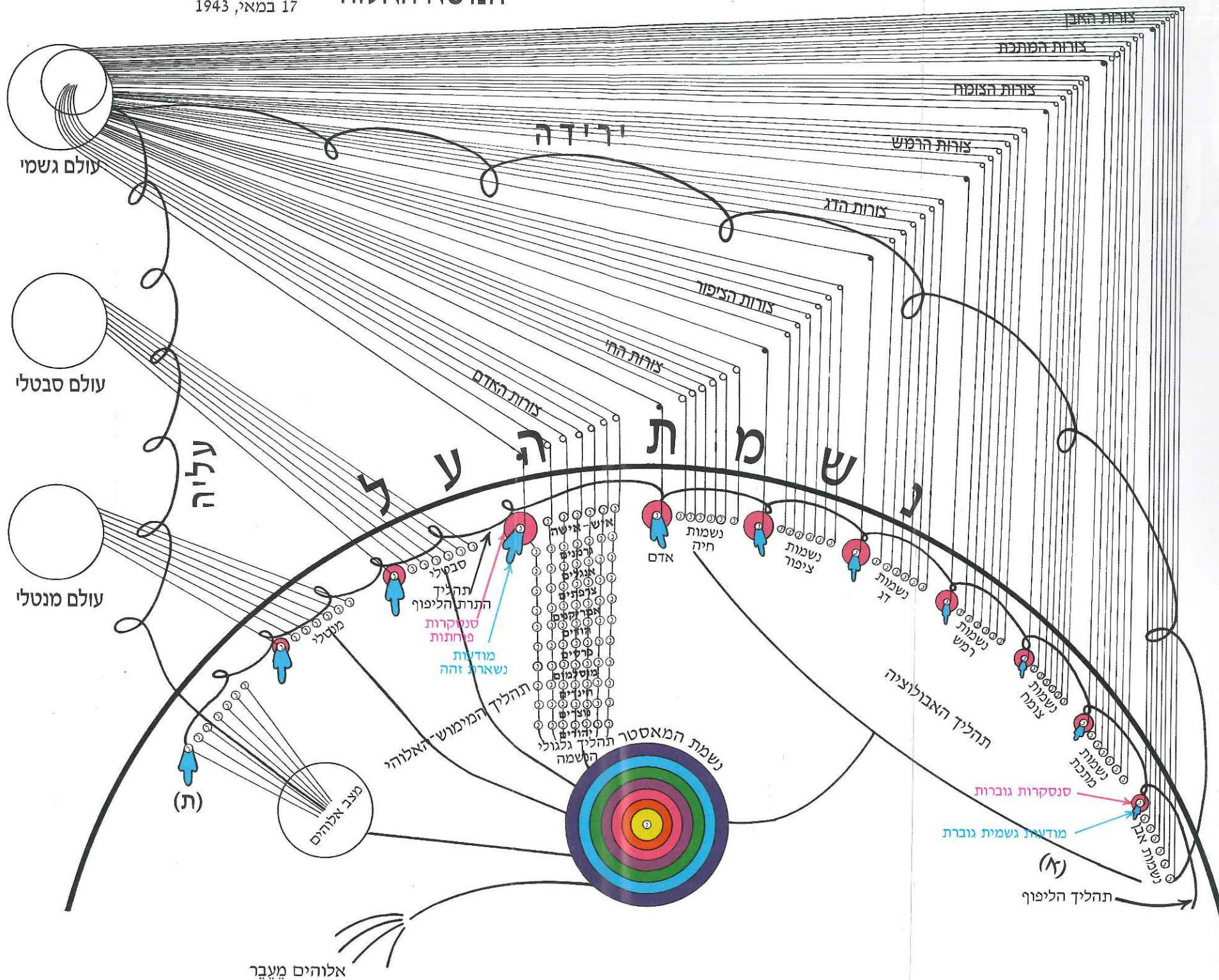
עתה מתחיל התהליך השלישי של המימוש-האלוהי, שהוא תהליך של עלייה. כאן, טיפת-הנשמה עוברת תהליך הדרגתי של התרת הסנסקרות. בתהליך ההתרה, הסנסקרות הולכות ומתפוגגות; ובאותה עת, מוסבת המודעות של טיפת-הנשמה עוד ועוד אל עצמה וכך היא חולפת דרך המישורים הסבטלי והמנטלי עד שכל הסנסקרות נעלמות לחלוטין, דבר המאפשר לה להיעשות מודעת לעצמה כאוקיינוס.

באוקיינוס האינסופי של נשמת-העל, אתם הטיפה או הנשמה. אתם הנשמה במצב הרגיל ואתם משתמשים במודעות שלכם כדי לראות ולהתנסות בבועה או בצורה. באמצעות השכבה הגשמית של הבועה, אתם מתנסים באותו חלק של הבועה הגשמית הענקית שהיא כדור הארץ. אתם שוכנים לעד בתוך נשמת-העל ואחדותכם עמה אינה ניתנת לחלוקה; אך אינכם מתנסים בכך. בשלב המתקדם, עד המישור השלישי, אתם משתמשים במודעותכם כדי לראות ולהתנסות בבועה הסבטלית הענקית שנקראת העולם הסבטלי, באמצעות הבועה או הצורה הסבטלית הנקראת הגוף הסבטלי; אך אינכם רואים או מתנסים בנשמת-העל שבה אתם מצויים, מפני שמודעותכם אינה מכוונת אל נשמת-העל. בשלבים המתקדמים מהמישור הרביעי ועד השישי, אתם משתמשים במודעותכם כדי

* [קוראים רבים אינם שמים לב שמהר באבא בדרך כלל מתאר את מחזור החיים בדרך הבאה: אבולוציה, גלגולי נשמה, איבולוציה והתהליך של המימוש-האלוהי.

מחשש שמא הדברים שלעיל יובנו כסתירה לכתוב בפסקה השנייה (בעמ' 189), ביקשנו מארוץ' ב. ג'סאוואלה הבהרה.

הוא השיב: "מרגע שאדם נמצא על מישורי המודעות, אפשר לומר שתהליך גלגולי הנשמה הסתיים. בנתיב-הרוחני המוביל לאלוהים האהוב, קוצר הרוח 'לראותו' ולהתאחד עמו הוא עז. אותם גלגולי נשמה שעדיין חיוניים, בגלל הרשמים המעיקים על המודעות, נתפסים כאין וכאפס לעומת שמונים-וארבע לאק של ניעור." העורך]

לראות ולהתנסות בבועה המנטלית הענקית, הנקראת העולם המנטלי, באמצעות הבועה או הצורה המנטלית הנקראת הגוף המנטלי, אך אפילו עתה אינכם מתנסים בנשמת-העל. רק במצב השגת המימוש-האלוהי, אתם משתמשים באופן מתמשך במודעותכם כדי לראות ולהתנסות בנשמת-העל; ואז יודעים שכל הצורות אינן אלא בועות.

עכשיו תארו לעצמכם שאתם טיפת-הנשמה השוכנת בנשמת-העל, מאחורי חמש השכבות שהחיצונית שבהן היא הגוף הגשמי. אתם, טיפת-הנשמה, מביטים עתה בגוף הגשמי ודרכו בעולם הגשמי. כאשר אתם מביטים בשכבה השניה ודרכה, השכבה הראשונה תיראה לכם כשכבה בלבד, וכך, בהביטכם דרך כל אחת מהשכבות, תמצאו שכל אותן שכבות אינן אלא כיסויי צללים שלכם; ולבסוף, כאשר אתם (כלומר טיפת-הנשמה) מביטים בנשמת-העל ומתמזגים איתה, אתם נוכחים בכך שרק אתם הייתם ממשיים וכל מה שראיתם והתנסיתם בו עד עתה היה אך צל שלכם ותו לא.

הסבר לתרשימים מס' IX ומס' X

תרשים IX

חצי העיגול הגדול בתרשים IX מייצג את נשמת-העל אשר מכילה הכל ביקום. חיי נשמה אינדיבידואלית אחת מיוצגים בשלושה שלבים עיקריים והם: אבולוציה, גלגולי נשמה ותהליך המימוש-האלוהי. "נ" מייצגת את הנשמה האינדיבידואלית. לפני שהנשמה משיגה צורה אנושית, היא עוברת שבעה שלבים של צורות הקיום הבאות, והן, אבן, מתכת, צומח, רמש, דג, ציפור וחיה. בשלב השביעי, כלומר לפני שהיא נכנסת לצורת קיום חדשה, תבחינו בתיאור גרפי של פיתול או קשר, שמייצג את התגבשות הסנסקרות שנצברו קודם לכן. העיגול האדום המקיף את הנשמה האינדיבידואלית "נ" מייצג את הסנסקרות שנצברו במשך תהליך האבולוציה; והתוספת הכחולה ל-"נ" מייצגת את המודעות, אשר מתפתחת בד בבד איתן. נשמה "א" הופכת לנשמה "ת" לאחר שהיא עוברת אבולוציה, גלגולי נשמה ואת תהליך המימוש-האלוהי. רק במצב-אלוהים, חופשייה המודעות מסנסקרות.

עיגול גדול בצד ימין מייצג כל אחד מהעולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי (כלומר, אנה בהומי, פראן בהומי, ומאנו בהומי). כיוון שמודעות של העולם הגשמי אינה מפותחת במלואה במצבים טרום-אנושיים של האבולוציה, הקווים המחברים את נשמות האבן, המתכת, הצומח, הרמש, הדג, הציפור והחיה, ואת צורותיהם התואמות של אבן, מתכת, צומח, רמש, דג, ציפור וחיה, מוצגים כנוגעים בעולם הגשמי רק באופן חלקי. לעומת זאת מאחר שהמודעות מפותחת

במלואה בצורת אדם, היא מיוצגת (באמצעות קווים תואמים) כמי שמסוגלת להבין את העולם הגשמי במלואו על כל היבטיו השונים.

בתהליך גלגולי הנשמה, הנשמה יכולה לקבל צורת זכר או נקבה; והיא יכולה להשתייך לכל לאום, אמונה או דת שהם. מבחינת ידיעה-עצמית, התהליך עד להשגת הצורות האנושיות מייצג למעשה ירידה, אף שהוא נראה כמו עלייה; ותהליך המימוש-האלוהי מייצג למעשה עלייה, אף שהיא נראית כמו ירידה. שני תהליכים אלה מיוצגים בהתאמה על ידי קו (המייצג ירידה) של קשרים מלופפים של סנסקרות, אשר מתחיל **לעלות** משלב האבן אל העולם הגשמי, ועל ידי קו (המייצג עלייה) של התרת הקשרים הסנסקריים, **היורד** מהעולם הגשמי אל מצב-אלוהים. תהליך גלגולי הנשמות הרגיל מתחיל לאחר השלמת הליפוף; ונמשך עד תחילת ההתרה.

בתהליך המימוש-האלוהי, נשמות מפותחות בשלושת המישורים הראשונים מודעות רק לעולם הסבטלי, באמצעות הגופים הסבטליים. הן מודעות לנשמות רגילות שהן מודעות-גשמית ויכולות לפעול עליהן בעולם הסבטלי; אך כל זה נעשה על ידן באמצעות הגוף הסבטלי ובתוך העולם הסבטלי; ואין להן כל קשר עם העולם הגשמי באמצעות הגוף הגשמי. באותה דרך, נשמות מתקדמות מהמישור הרביעי, החמישי והשישי מודעות לנשמות מודעות-גשמית כמו גם לאלה שמודעות-סבטלית; אך הן פועלות עליהן בעולם המנטלי באמצעות הגוף המנטלי; ואין להן כל קשר עם העולם הגשמי באמצעות הגוף הגשמי, או עם העולם הסבטלי באמצעות הגוף הסבטלי. על כן הקווים בתרשים מחברים את הנשמות מודעות-הסבטלי רק עם העולם הסבטלי; והקווים התואמים מחברים את הנשמות מודעות-המנטלי רק עם העולם המנטלי.

במצב-אלוהים, כאשר כל הסנסקרות הותרו, פונה המודעות רק לאלוהים; זה מצב המאג'וזבים-א-קאמיל (*Majzoobs-e-Kamil*), ואין להם כל קשר עם העולמות הגשמי, הסבטלי והמנטלי. אך אחדים מאלה שנהנים מהמצב-האלוהי גם יורדים ושבים למודעות כלל הבריאה. אלו הן נשמות המאסטרים. את הנשמה של המאסטר מייצגות שבע טבעות צבעוניות בעלות מרכז משותף.* יש לשים לב במיוחד לנקודות הבאות (שמהן נמשכים קווים מקשרים): (1) הנשמה של המאסטר מחוברת עם אלוהים-שְׁמֵעָר, שהוא וידניאן או מקום המנוחה של המאסטרים (2) היא מחוברת עם המצב-האלוהי (3) היא לא רק מחוברת עם כל שלושת העולמות, אלא עם כל הנשמות, בין שהן מודעות-מנטלית, מודעות-סבטלית או בני-אדם בתהליכי גלגולי הנשמה (שהם מודעים-גשמית), ובין שהן נשמות שנמצאות בשלב האבולוציוני הטרנס-אנושי.

* על משמעותן ניתן ללמוד מתרשים X בדף הבא.

תרשים X

תרשים X מפרט את כל המתרחש בתהליך האבולוציה עד לצורה האנושית ובתהליך המימוש האלוהי עד למצב של אדם שמימש את אלוהותו. המעגל הפנימי הקטן ביותר המסומן באות "נ" מייצג את הנשמה האינדיבידואלית. הנשמה מתוארת כבעלת מספר הולך וגדל של מעגלים הסובבים אותה עד לשלב האנושי וכמי שמשמרת כל אותם מעגלים גם בהמשך. המעגל השני, הצמוד לנשמה, מייצג מודעות, אשר הולכת וגוברת עד לצורה האנושית; אך אחר כך היא נותרת קבועה. בתהליך האבולוציה יש לצמחים אינסטינקט שהוא הכי פחות מפותח ואין להם גוף סבטלי*. הגוף הסבטלי מתחיל להופיע בצורתו הלא מפותחת ברמשים וזוחלים. גוף סבטלי זה ממשיך להתפתח עד שהוא מפותח במלואו בצורה האנושית. בד בבד עם ההתפתחות של הגוף הסבטלי, מתרחשת התפתחות של האינסטינקט. האינטלקט, בהתפתחות החלקית שלו, מתגלה לראשונה בשלב של החיות; אך הגוף המנטלי מתגלה רק בשלב האחרון המיוצג על ידי הצורה האנושית.

בצורה האנושית, המעגל הראשון הפנימי ביותר מייצג את הנשמה האינדיבידואלית; המעגל הבא מייצג מודעות מלאה; והמעגלים הבאים (לפי סדר הופעתם) מייצגים בהתאמה את (1) מושב האינדיבידואליות, (2) סנסקרות או תשוקות לא מבוטאות, (3) אינטלקט, (4) תשוקות של הגוף המנטלי שנשארות בגדר הרגשה בלבד, (5) גוף סבטלי (שהתשוקות באות בו לידי ביטוי באופן חלקי), (6) הגוף הגשמי (שהתשוקות באות בו לידי ביטוי במלואן). פרט למעגל הראשון של המודעות, כל המעגלים שסובבים את המעגל הפנימי ביותר של הנשמה הם שכבות של מודעות. מתוך שכבות אלה, המעגל החיצוני ביותר וזה הצמוד לו מייצגים בהתאמה את הגופים הגשמי והסבטלי, ואילו ארבע השכבות האחרות שסובבות סביב המודעות מייצגות ארבעה תפקודים של הגוף המנטלי האחד. מתוך ארבעה תפקודים אלו של הגוף המנטלי, שניים (כלומר, תשוקות שנשארות בגדר הרגשה בלבד והאינטלקט) משתייכים בדרך כלל לנפש ושני האחרים (כלומר, סנסקרות או תשוקות לא מבוטאות ומושב האינדיבידואליות) נכללים באגו. כך, בשלב האנושי, הנשמה עם המודעות שלה היא בעלת שלושה גופים, אך שש שכבות (הכוללות את השכבה הגשמית הידועה כגוף גשמי). כאשר (אחרי גלגולי נשמה) הנשמה האנושית מתחילה בתהליך המימוש האלוהי, האינטלקט מתחלף בהשראה, שבאה לידי ביטוי בשלושת המישורים הראשונים. במישורים הרביעי, החמישי והשישי, השראה זו הופכת להארה.

* ככל זאת, בצורות הגז, האבן, המתכת והצומח הנשמה מזהה את עצמה עם הצורה הסבטלית המאוד-סופית שלה ועם הצורה המנטלית המאוד-סופית שלה, אם כי באופן לא מודע. (ראו חלק 4, עמ' 68. העורך)

הטבעות או המעגלים הצבעוניים בעלי המרכז המשותף מייצגים את הנשמה של אדם שמימש את אלוהותו, על כל מרכיביו. בתרשים זה יש לשים לב היטב לנקודות הבאות: (1) שלוש הטבעות החיצוניות מייצגות את הגופים הגשמי, הסבטלי והמנטלי בהתאמה. אנחנו מוצאים את כל הגופים האלו גם באדם רגיל. (2) באדם שמימש את אלוהותו מתגלה גוף רוחני חדש, המכונה גוף אוניברסלי או מהאקאראנה שאריר (*mahakarana sharir*), שהוא מושב הנפש האוניברסלית. כפי שגביע מכיל מים, כך מכיל הגוף האוניברסלי את הנפש האוניברסלית. על כן, את הגוף האוניברסלי והנפש האוניברסלית מייצגים אמנם שני מעגלים שונים, אך אין להפרידם זה מזה. (הנפש האוניברסלית של המאסטר, הפועלת דרך הגוף האוניברסלי, נמצאת בקשר ישיר עם הגופים המנטליים של כל הנשמות האינדיבידואליות בבריאה; והיא יכולה, דרך גופים מנטליים אלה, לחולל כל שינוי שהוא בעולמות המנטלי, הסבטלי או הגשמי. אף שלמאסטר יש גוף מנטלי כמו לבני אדם רגילים, הוא פועל תמיד רק באמצעות הנפש האוניברסלית שלו). (3) בנשמה של המאסטר, האגו המוגבל של השלב האנושי משתנה לאגוראלוהי בלתי מוגבל, כלומר התחושה של נפרדות ואינדיבידואליות צרה מוחלפת במימוש הקיום הלא מוגבל, הבלתי ניתן לחלוקה והחובק כל. (4) לנשמה של המאסטר יש מודעות אינסופית. בשלב האנושי המודעות המלאה אינה מתגלה או מבטאת את אינסופיותה של הנשמה, בגלל מגבלת הסנסקרות; אך באדם שמימש את אלוהותו אין המודעות המלאה מוגבלת על ידי סנסקרות כלשהן ולכן אינסופיות הנשמה יכולה להתגלות או לבוא לידי בטוי.

15 חמש הספירות כפי שהן מתוארות על ידי מהר באבא (101)

מהר באבא אומר שישנן חמש ספירות: (1) גשמית (2) סבטלית (3) מנטלית (4) מורכבת (5) ממשית. ארבע הראשונות מתייחסות לקיומים יחסיים והחמישית מורכבת מהקיום הממשי האחד והיחיד.

כשיש נושא שהוא מעבר להתנסות האנושית הרגילה מתעורר צורך בהסברים מפורטים. אך בעוד ריבוי בפרטים יכול לגרום לבלבול, מיעוט בפרטים ממעט גם להבהיר. משום כך אנו מוצאים מגוון של מונחים וביטויים בהם עושים שימוש בהקשרים שונים ומתוך נקודות השקפה שונות. בהעדר ההתנסות עצמה, תיאורים של אותה אמת נשמעים לעתים קרובות כסותרים, אך לאור ההתנסויות היחסיות או מימוש-האמת האלוהית הסופית, נוכחים שאותן סתירות עצמן הן למעשה ביטויים משלימים המתארים את אותה אמת-אלוהית אחת. העובדות, והעובדה המרכזית שביסוד חמשת הספירות, הן שמצביעות על כך.

אף שקיומה של הספירה הראשונה, הגשמית, תלוי לחלוטין בסבטלי, היא שונה ממנה במובהק ובמובנים רבים. הספירה הגשמית כוללת אינספור עולמות,

שמשות, ירחים, כוכבים, ולמעשה כל דבר חומרי, החל בגס ביותר וכלה במעודן ביותר. יש עולמות בספירה הגשמית שמכילים מחצבים וצמחייה בלבד; אחרים מכילים גם אינספור יצורים בעלי גוף ובאחדים ישנם גם בני אדם. העולם שלנו (כדור הארץ) הוא המקום החשוב ביותר בספירה הגשמית. כאן, בין כל שאר היצורים המודעים לגשמי במידה רבה או פחותה, האדם נעלה מכל שאר היצורים של העולמות הגשמיים מאחר והוא בעל מודעות מלאה.* אך כל עוד האדם לא התעורר כאן לסבטלי, המודעות המלאה שלו עסוקה כל כולה בגשמי, אפילו כאשר הוא קורא וחושב על נושאים רוחניים כגון זה שאנו דנים בו כעת. הספירה השניה, הסבטלית, היא ספירה של אנרגיה, ועל אף שהיא מחולקת לשבעה חלקים, היא עולם אחד העומד בפני עצמו. קיומה תלוי בספירה המנטלית, אך היא קיימת באופן עצמאי לחלוטין מהספירה הגשמית. במונחים של זמן וחלל, תחום הספירה הגשמית, על כל החלל האינוסופי שלו, המורכב מיקומים של אינספור שמשות, כוכבי לכת ועולמות, כולל כדור הארץ, אינו אלא חלקיק קטן בהשוואה לספירה הסבטלית.

הנתיב של המימוש האלוהי, ראח-א-טאריקאט (*rah-e-tariqat*) של הסופים והאדהיאטמיק מארגה (*adhyatmic marga*) של הוודנטים, הכולל שבעה מישורים (מוקאמים, *muqams* או סטאנים, *sthans*), הוא הגשר האחד והיחיד בין הספירה הראשונה הגשמית לבין הספירה החמישית, הממשית. שלושת המישורים הראשונים של הנתיב-הרוחני מצויים בספירה השניה, הסבטלית.

בשעה שהספירה הסבטלית מחלחלת לספירה הגשמית באמצעות האנרגיה שלה, באמצעות המלאכים שלה, ומעל לכל באמצעות המודעות הסבטלית החלקית והמודעות הסבטלית המלאה של האדם (מודעות אנושית המשוחררת באופן חלקי או מלא מהגשמי, בתוך הגשמי), היא מחלחלת גם לחלל האינוסופי על השמשות, הכוכבים, וכוכבי הלכת שלו, ולמעשה היא מחלחלת לכל דבר ולכל יצור בכל העולמות המצויים בספירה הגשמית.

* הכוונה היא שהוא גם נעלה מבחינה רוחנית על כל היצורים האנושיים של הספירה הגשמית. מהר באבא אומר שמתוך שלושת העולמות בספירה הגשמית המיושבים בבני אדם, האדם על פני כדור הארץ שלנו הוא הנעלה ביותר מבחינה רוחנית. הוא מסביר שבאישיותו של האדם על פני כדור הארץ קיימת מידה שווה של ראש ולב (50% ראש ו-50% לב), אך לאדם בשני העולמות האחרים יש 100% ראש, או 75% ראש ו-25% לב. במהלך גלגולי הנשמה שלו, יכול האדם להיוולד בכל אחד משלושת העולמות האלו, אך בסופו של דבר עליו לקחת צורה ולהתגלגל בכדור הארץ כדי לממש את יעודו האלוהי, שהוא הממשות האלוהית. בספירה הגשמית, כדור הארץ הוא הצעד האחרון והקרוב ביותר לנתיב-הרוחני. שני העולמות האחרים דומים מאוד לכדור הארץ במרקם האוכלוסייה. בסך הכל ישנם 18,000 עולמות שיש בהם חיים, אך שני עולמות אלו וכדור הארץ דומים זה לזה במרקם החיים האנושי.

לעוצמה ולגיוון הבלתי מוגבלים של המראות, הצלילים, התחושות והכוחות הסבטליים אין אח ורע בספירה הגשמית, מלבד האנרגיה שהופכת למוגבלת בתוך מגבלות המודעות האנושית, הגשמית, המוקפת במגבלות גשמיות. הספירה השלישית, המנטלית, היא ספירת הספירות. היא עצמאית לחלוטין מהספירה הסבטלית ומהספירה הגשמית וניזונה ישירות מהאלוהות. הספירה המנטלית היא משכן הנפש עצמה, האינדיבידואלית, הקיבוצית והאוניברסלית. הנפש (mind) שורה בתוך הספירה שלה כמו גם בספירות הסבטלית והגשמית.

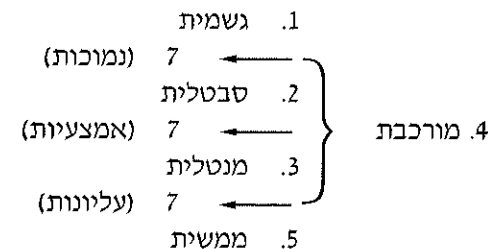
ספירה זו של הנפש כוללת את כל המשתייך לאינטלקט, לאינטואיציה, לתבונה ולהארה. כאן מצויים גם המישורים החמישי והשישי שהם המישורים הנעלים של הנתיב־הרוחני. המישור הרביעי אינו אלא חוליה מחברת בין המישור השלישי בספירה הסבטלית לבין המישור החמישי בספירה המנטלית. ובכל זאת, הספירה המנטלית אינה מסוגלת לגעת בספירה הממשית, כיוון שאין דבר שיכול לגעת בה פרט לממשות־האלוהית, המודעת לעצמה במצב "אני אלוהים" הנצחי של אלוהים.

על הספירה הרביעית, המורכבת, מרבים לדבר אך ממעטים להבין. היא מורכבת מעשרים ואחת תת־ספירות, ומשום כך היא גם ספירה וגם אינה ספירה בפני עצמה.

עשרים ואחת החוליות המחוברות מורכבות משבע ספירות תת־גשמיות ותת־סבטליות בין הספירה הגשמית לספירה הסבטלית; שבע ספירות תת־סבטליות ותת־מנטליות בין הספירה הסבטלית למנטלית; ושבע ספירות תת־מנטליות ותת־מנטליות־עליונות בין הספירה המנטלית לספירה הממשית.

את האופי והמיקום המיוחדים של הספירה המורכבת נוכל להבין ביתר קלות בעזרת הלוחות הבאים:

לוח I

לוח II

1. הספירה הגשמית (הספירה הראשונה)
שבע תת־ספירות **נמוכות**
של
4. הספירה המורכבת (הספירה הרביעית).
2. הספירה הסבטלית (הספירה השנייה)
שבע תת־ספירות **אמצעיות**
של
4. הספירה המורכבת (הספירה הרביעית).
3. הספירה המנטלית (ספירה שלישית)
שבע תת־ספירות **עליונות**
של
4. הספירה המורכבת (הספירה הרביעית).
5. הספירה הממשית (הספירה החמישית).

שבע תת־הספירות הנמוכות הן נעלות יותר מבחינה רוחנית מהספירה הגשמית וגם נוגעות בגשמ, ואילו שבע תת־הספירות העליונות אינן נעלות יותר מבחינה רוחנית מן הספירה המנטלית ולעולם לא תוכלנה לגעת בספירה הממשית כפי שיתברר בהמשך.

מצד אחד, הנתיב־הרוחני שחשיבותו מירבית, הגשר האחד והיחיד בין אדם לאלוהים, חולף דרך שתי הספירות, הסבטלית והמנטלית. מצד אחר, ישנם אינספור דברים ויצורים בשתי ספירות אלו, כמו גם בין שבע תת־הספירות הנמוכות ושבע העליונות, וכל אחד מהדברים והיצורים הוא חיוני באופן ישיר או עקיף לנתיב־הרוחני.

בין שבע תת־הספירות הנמוכות לשבע האמצעיות, כולל הספירה הסבטלית, מצויים בין היתר גם מקומות בהן שוכנות נשמות נטולות גוף (הרוחות) ונשמות אל־גופניות (מלאכים). בין שבע תת־הספירות האמצעיות לשבע העליונות, כולל הספירה המנטלית, מצוי בין היתר משכן מלאכי־עליון.

הרוחות (נשמות נטולות גוף), הטובות והרעות כאחד, חייבות להיות "במצב המתנה", גם לפני וגם אחרי שהתנסו במצבים של עונג וכאב – מצבים שנהוג לכנות גן עדן וגיהנום.³⁷

המלאכים (נשמות אל־גופניות) אינם אלא כלי שרת אוטומטיים לרצונו של אלוהים והם אינם עושים דבר שאינו רצוי או מונע על ידי אלוהים. משאלותיו הן ביטויים לעוצמה ולפעילות האלוהית השורה בכל. בקצרה, מלאכים הם

טהורים ואינם נגועים בגוף פיזי. בכך הם נעלים מן האדם אשר מודעותו לא התרחבה מעבר למגבלות הגשמי (כלומר אדם שטרם נכנס לנתיב־הרוחני). באופן פרדוקסלי, האדם, הנחות, אשר הצליח להיות נגוע בגוף פיזי, הוא למעשה נעלה בשל הכוחות הפוטנציאליים הטמונים בו. כאשר האדם מתנסה בחסרונותיו, במגבלותיו ובחולשותיו, מבשילה בו היכולת להיווכח בכוח ובטוהר הממשיים שלו, שהם נעלים יותר ונמצאים מעבר להשגתם של מלאכ־עליון.

מלאכ־עליון הם אמצעי לביטוי התכונות האלוהיות העיקריות של אלוהים שהם בריאה, שימור והשמדת חיים מוגבלים במידה בלתי מוגבלת, ולהעברת דעת־אלוהית בלתי מוגבלת במידה מוגבלת. מלאכ־עליון הם ישויות שנהנות תמיד ולעולם אינן סובלות.

משכן מלאכ־עליון מצוי בספירות התת־מנטליות העליונות של הספירה הרביעית, המורכבת, שאנו דנים בה כאן. ספירות תת־מנטליות עליונות אלו באות אחרי הספירה השלישית – המנטלית – והן הקרובות ביותר לספירה החמישית, הממשית. דבר זה נכון, אך לא לגמרי נכון; מפני שלמרות הקירבה אין הן יכולות לגעת בספירה הממשית. מלאך עליון, מהספירה התת־מנטלית העליונה ביותר, לעולם לא יוכל לראות את אלוהים. לעומת זאת האדם במישור השישי של הספירה השלישית, המנטלית, מסוגל ואכן רואה את אלוהים פנים אל פנים בכל מקום ובכל דבר. בקצה הספירה האחרונה מבין הספירות התת־מנטליות העליונות יש נקודה שהסופים מכנים סאדראט־אול־מונטאהא (*sadrat-ul-muntaha*) (הגבול האחרון), שמעבר לו, כפי שמאמינים בצדק מוסלמים רבים, אפילו המלאך העליון גבריאל אינו יכול להגיע.

רק האדם לבדו מסוגל לקפוץ מעל שבע החוליות האחרונות של כל ארבע הספירות, אשר קיומן היחסי אין בו ממש, ולהגיע אל הספירה החמישית, הממשית, שהיא קניינו. בקצרה, על המלאכים לחדול להיות מלאכים ולהעשות אדם כדי שיוכלו לממש את אותה הממשות־האלוהית הנמצאת בהישג ידו של האדם. וכאשר אדם חדל להיות אדם ונכנס למצב "אני אלוהים", הוא נוכח שמלאכים ומלאכ־עליון הם למעשה תכונותיו שלו במובן כזה או אחר.

לבסוף, התמוססות שבע תת־הספירות העליונות של הספירה הרביעית – המורכבת – היא התופעה המכונה קייאמאט (*qiyamat*) או מהאפראלאייה (*mahapralaya*), כאשר תהליך זה מתרחש, כל קיומה של הבריאה שאין בה ממש, על כל הספירות ותת־הספירות שלה, המתגלה לעינינו כמו עץ שהסתעף, נסוגה חזרה למצב הזרע הלא נגלה של אי־קיום לא־קיים, אך ורק כדי לשוב ולהתגלות מחדש ברגע הנצח הבא.

הספירה הרביעית, המורכבת, נכללת בדרך כלל בשלושת הספירות הראשונות כלהלן:

1. הספירה הגשמית ועוד חלק מן הספירה הרביעית, המורכבת, היא על־א־נאסוט (*alam-e-nasut*) אצל הסופים ואנה בהוואן (*anna bhuvan*) אצל הוודנטים.
 2. הספירה הסבטלית ועוד חלק מהספירה הרביעית, המורכבת, היא על־א־מלאכות (*alam-e-malakut*) אצל הסופים ופראן בהוואן (*pran bhuvan*) אצל הוודנטים.
 3. הספירה המנטלית ועוד חלק מן הספירה הרביעית, המורכבת, היא על־א־ג'אברוט (*alam-e-jabrut*) אצל הסופים ומאנו בהוואן (*mano bhuvan*) אצל הוודנטים.
- הוודנטים מכנים גם את כל שלושת הספירות (כולל הרביעית) טריבהוואן (*tribhuvan*) (הספירה המשולשת), והסופים מכנים את שלושתן ביחד דו עלם (*do alam*) (שתי ספירות) כשכוונתם לספירה הגשמית מצד אחד, ולספירה הסבטלית והמנטלית (כולל הספירה המורכבת) מצד שני.
- הספירה החמישית, הממשית, היא גם המישור השביעי של הנתיב־הרוחני, המישור של מודעות־העל המלאה אשר, במילים פשוטות, פירושה מודעות אנושית מלאה וחופשית לחלוטין מכל שריד ושמצ של הדואליות הטבועה במידה זו או אחרת בכל ארבע הספירות של הקיום היחסי. לא נטעה אם נאמר שהספירה החמישית או המישור השביעי אינם ספירה או מישור אלא הם הממשות של העצמי־האלוהי – שהאנושות מכנה אללה, פאראמאטמה, אלוהים הכל־יכול, יזדאן ועוד. ישנם מונחים שונים לשלבים או להיבטים השונים של הספירה הממשית – כגון על־א־האהוט (*alam-e-hahut*) ועל־א־לאהוט (*alam-e-lahut*) של הסופים או ודיניאן בהומיקה (*vidnyan bhumika*) ווידניאן (*vidnyan*), התואמים את המצבים השונים של האל האחד – מאלוהים־הווה ועד "אני אלוהים", ומ"אני אלוהים" ועד "אני הכל",

16 סוגים של ודאות ושל דעת־אלוהית (103)

החיים הרוחניים על פי הסופים כוללים ארבעה שלבים, וחיייו של אדם עלי אדמות, על כל היבטיהם, אינם אלא הכנה מודעת או לא מודעת למחוזות ההולכים ונפתחים בפניו כל העת של דעת והארה המובילים למימוש־האלוהי. ארבעה שלבים אלו הם שאריאט (*shariat*) (דהארמה שאסטר, *dharma shastra*), טאריקאט (*tariqat*) (אדהייאטמה מארגה, *adhyatma marga*),

חאקיקאט (*haqiqat*) (המימוש-האלוהי או אייקיה, *aikya*) ומארפאט-א-חאקיקאט (*marefat-e-haqiqat*) (דעת-אלוהית, גנוסיס; או סאטיאנובהוטי, *satyanubhuti*).

האימאם מוחמד גאזאלי (Ghazali) השווה ארבעה שלבים אלו לאגוז מלך, המורכב מארבעה חלקים: העור החיצוני או הקליפה, העור הפנימי או הציפוי הפנימי, הגרעין, והשמן שבתוכו. כדי שהדימוי יהיה ברור יותר, נאמר ששאריות היא הקליפה החיצונית, טאריקאט הציפוי הפנימי, חאקיקאט הגרעין, ומארפאט-א-חאקיקאט השמן.

עם התקדמותו של השואף-הרוחני דרך ארבעה שלבים אלו, הוא רוכש מידה הולכת וגדלה של ודאות ביחס לאמת-האלוהית. את הוודאות הזו העומדת במבחן הזמן מכנים הסופים:

1. אילם-אול-יאקין (*Ilm-ul-yaqin*)
2. יאקין-אול-יאקין (*Yaqin-ul-yaqin*)
2. עין-אול-יאקין (*Ain-ul-yaqin*)
3. האק-אול-יאקין (*Haqq-ul-yaqin*)
4. אורף-אול-יאקין (*Urf-ul-yaqin*)

1. **אילם-אול-יאקין**, או ודאות אינטלקטואלית (אמונה איתנה), נובעת מאמונה חזקה כסלע.
2. **יאקין-אול-יאקין**, ודאות חושית הבאה דרך מודעות לאלוהים הנובעת מתחושות פנימיות, חזיונות או התנסויות רוחניות בנתיב-הרוחני. זו האמונה האיתנה שחשה הנשמה בחמשת המישורים הראשונים.
2. **עין-אול-יאקין**, או ודאות חזותית (כלומר, אמונה איתנה הנובעת מראייה), היא ההתנסות הממשית בראיית אלוהים בכל מקום ובאופן מתמשך; זהו אנטאר דרישטי (*antar drishti*).
3. **האק-אול-יאקין**, או ודאות הנובעת מהמימוש-האלוהי (כלומר אמונה איתנה הנובעת מהתנסות ממשית), מושגת על ידי הנשמה במישור השביעי של המסע הרוחני, שהוא חאקיקאט. כאן הנשמה מכירה את עצמה דרך עצמה. מצב זה הוא אייקיה (*aikya*) (איחוד עם אלוהים).
4. **אורף-אול-יאקין**, או ודאות הנובעת מהידע-האלוהי (גנוסיס), המתייחסת לשלמות האלוהות באדם. באמצעות שלמות זו, אדם החי חיי אלוהים יודע את כל מסתרי העצמי-האלוהי והיקום. היכולת שבאה לידי ביטוי כאן היא הנפש האוניברסלית (סארוואבהומיק מאנאס, *sarvabhaumic manas* או עקל-א-כל, *aql-e-kull*) שהיא מושב יכולת ההבחנה האלוהי.

כדי להיטיב להמחיש את הסוגים השונים של ודאות, נניח שנודע לאדם שיש חלב במיכל מסוים. אמון מוחלט בידיעה זו דרך התפיסה האינטלקטואלית והאינטואיטיבית היא אילם-אול-יאקין ויאקין-אול-יאקין. אם הוא אינו מסתפק בוודאות האינטלקטואלית והאינטואיטיבית הזו ומשום כך טורח לגשת אל המיכל כדי לראות את החלב במו עינו ובדרך זו משתכנע שהמציאות אכן תואמת את הידיעה האינטלקטואלית והאינטואיטיבית שלו, הוא מתנסה בוודאות המכונה עין-אול-יאקין. שתיית החלב, שמשמעה איחוד איתו, מעניקה לו התנסות של האק-אול-יאקין. למצוא בתוך עצמו את הידיעה לגבי כל מה שמבטא ומייצג חלב, כמו סוכר, מים, שומן, ויטמינים וכו', ולהיות מסוגל לתאר אותם ואת השימושים השונים של חלב בפרוטרוט לאחרים, היא ודאות הידיעה או הגנוסיס, כלומר, אורף-אול-יאקין שהוא השלב של מארפאט-א-חאקיקאט.

חמישה סוגים של ידיעה

על פי הסופים, ישנם חמישה סוגים של ידיעה שמשפיעים על בני אנוש:

הראשון הוא ידיעה של העולם, המוגבלת להשגת רוחה חומרית.

השני הוא ידיעה של שאריאט, אלה שרכשו אותה משתמשים בה בעיקר כדי להביס את יריביהם בלוחמה מילולית של לוגיקה וויכוח. ידיעה זו היא של הרוחניות החיצונית.

הסוג השלישי של ידיעה הוא של הנתיב-הרוחני; אפשר למצוא אותו בקרב אלה שפנו ברצינות לדרך של משמעת פנימית והתרחקו מחברתם של בעלי הרוחניות החיצונית. בידיעה זו האגו עדיין קיים, והמודעות של טוב ורע עדיין דבקה בנשמה. הידיעה של פילוסופים והוגי דעות נמצאת על הגבול שבין סוג הדעת השני לשלישי.

הסוג הרביעי של ידיעה הוא של אלוהים – העצמי-האלוהי (חאקיקאט). מי שמשיג ידיעה זו לא נותר בו אפילו שמץ של אגו מתעתע ושרידי הדואליות נעלמים ואינם.

הסוג החמישי של ידיעה הוא הדעת-האלוהית הממשית – המארפאט של החאקיקאט, שהוא, כפי שמסביר מהר באבא, ידיעה מושלמת של אלוהים וידיעה מושלמת של היקום. זו ידיעת השלמות-האלוהית, שהראסול (אנואטר) והקוטוב (סאדגורו) ניחנו בה.

רק אם הנשמה עוברת את כל שלבי הידיעה השונים היא יכולה להשיג את השלב הגבוה ביותר של טאסאווף (*tasawwuf*) (חוכמה-אלוהית) שהיא סולוק (חזרה למודעות רגילה). מי שמגיע לשלב זה של דעת-אלוהית (גנוסיס) זכאי להיקרא סופי מושלם (מאסטר מושלם). אולם קורה גם שאנשים מגיעים לשלב הידיעה הרביעי בלי שעברו את שלבי הביניים, אך אלה מקרים יוצאים מן הכלל שקורים רק בקרב אנשים שמאסטר מושלם מוביל אותם.

מהר באבא מחלק את כל הנשמות המתקדמות רוחנית לחמישה סוגים יסודיים: מי שהתמזג באלוהים (מושלם), שיכור-אלוהים, שקוע באלוהים, דבק באלוהים ומשוגע-אלוהים. ראו פרק I, עמ' 12-73 בספרו של ד"ר ויליאם דונקין (*The Wayfarers* (Dr. William Donkin) ובו הסברים של באבא בנושא זה.

17 הפאראמאטמה היא אינסופית והכל (109)

הפאראמאטמה היא אינסופית והיא הכל.
כל האטמות מצויות בתוך הפאראמאטמה.
חלק מהאטמות מתנסות בעולם הגשמי, חלקן מתנסות בעולם הסבטלי וחלקן בעולם המנטלי, וחלק מתנסות בפאראמאטמה.

כיוון שכל האטמות מצויות בתוך הפאראמאטמה, הרי שכל ההתנסויות השונות שלהן גם הן בתוך הפאראמאטמה. אלה שיש להן התנסות (המתנסות) וגם ההתנסויות עצמן כולן בתוך הפאראמאטמה. על אף שהמתנסות וגם ההתנסויות הן בתוך הפאראמאטמה, אין הן של הפאראמאטמה! הן של הכלום. פאראמאטמה היא הכל, והכלום הוא בתוך הכל.

על כן, האטמות המודעות רק לשארי, לפראן או למאנאס אינן מודעות לעצמי-האלוהי. במילים אחרות, אטמות כאלה מודעות לכלום ולא לכל. אטמות כאלה מתנסות בעולם הגשמי, הסבטלי או המנטלי ואינן מתנסות בפאראמאטמה. כלומר, הן מתנסות בכלום ואינן מתנסות בכל. לכן נאמר שאטמות המצויות בתוך הפאראמאטמה אינן מודעות לעצמי-האלוהי ואינן מתנסות בפאראמאטמה; אלא הן מודעות לכלום, הן של הכלום והן מתנסות בכלום.

אטמות אלה מזדהות עם הכלום באופן כה ממשי עד שהן הופכות כביכול לכלום.

כל ישות היא התגלמות הכלום.

כל הישויות והדברים הם התגלמויות של הכלום – המצוי בתוך הכל.

18 חמש עובדות רוחניות (132)

1. בן-אדם רגיל: אדם, כאדם, רואה עצמו בכל אחד ובכל דבר.
2. פיר (*Pir*) במישור השישי: אדם, כאדם, רואה את אלוהים בכל אחד ובכל דבר.
3. מאג'וזב במישור השביעי: אלוהים, כאלוהים, רואה עצמו בכל אחד ובכל דבר.
4. קוטוב: אלוהים, כאדם, רואה עצמו בו זמנית בכל אחד ובכל דבר.
5. מושיע: אלוהים, כאלוהים ואדם, רואה עצמו בו זמנית בכל אחד ובכל דבר.

- מהר באבא

19 לידה אמיתית ומוות אמיתי (135)

יש לידה אמיתית אחת ומוות אמיתי אחד. אתם נולדים פעם אחת ורק פעם אחת אתם באמת מתים.
מהי לידה אמיתית?
זו לידה של טיפה באוקיינוס-הממשות-האלוהית. מה הכוונה שטיפה נולדת באוקיינוס-הממשות-האלוהית? זו הופעת האינדיבידואליות, שנולדה מהבלתי נחלק באמצעות ניצוץ המודעות המאוד-סופית הראשונה אשר החדירה בבלתי-מוגבל הכרה במוגבלויות.
למה הכוונה כשאומרים מוות אמיתי?
הכוונה היא למודעות שמשתחררת מכל המגבלות. חירות מכל המגבלות היא מוות אמיתי. זהו אכן מותן של כל המגבלות. זוהי חירות. בין הלידה האמיתית והמוות האמיתי, אין כלל מציאות ממשית כגון זו המכונה לידות ומיתות.
מה שלמעשה מתרחש בשלבי הביניים הידועים כלידות ומיתות הוא שמגבלות המודעות נשחקות בהדרגה עד שהמודעות נותרת חופשית מכל מגבלות. בסופו של דבר המודעות, משוחררת לחלוטין מכל המגבלות, מתנסה לנצח בממשות-האלוהית הבלתי מוגבלת. מוות אמיתי שווה לחיים אמיתיים. על כן אני מדגיש: מותו למען אלוהים ותחיו כאלוהים.

בתחילה אתם ילדים. אחר כך אתם מזדקנים ומשירים את הגוף, אך לעולם אינכם מתים ומעולם לא נולדתם. הוודנטים במזרח מאמינים בגלגולי נשמה ובמספר של לידות ומיתות עד להשגת אלוהות. המוסלמים מאמינים בלידה אחת בלבד ובמוות אחד בלבד. הנוצרים והזוראסטרים מחזיקים באותה אמונה. כולם צודקים. אך כוונתם של ישו, בודהה, מוחמד וזוראסטר בענין לידה אמיתית ומוות אמיתי זהה לכוונתי. אני אומר שאתם נולדים פעם אחת ומתים פעם אחת. כל מה שמכונה לידות ומיתות כביכול אינן אלא מחזורי שינה והתעוררות. ההבדל בין שינה למוות הוא שלאחר השינה אתם מתעוררים ומוצאים את עצמכם באותו גוף, אך לאחר המוות אתם מתעוררים בגוף אחר. אינכם מתים לעולם. רק המבורכים מתים ומתאחדים עם אלהים.

20 פאנה ופאנה־פיללה (148)

פאנה הוא מצב של מודעות־אלוהית לא מודעת. בפאנה־פיללה הנשמה לא מודעת לדבר מלבד לך שהעצמי* הוא אלהים. לפני שהנשמה מאבדת את המצב האנושי ומשיגה את המצב האלוהי של נירוויקאלפה (nirvikalpa), עליה להתנסות במצב הריק של נירוואנה. נירוואנה היא הריק האינוסופי. במצב זה הנשמה מודעת במלואה לכלום הממשי, ואם במצב הנירוואנה מושר הגוף האנושי, האדם חולף לתוך מצב האושר האלוהי האינוסופי.

יש מקרים שמיד בהמשך לנירוואנה מתחיל מאליו הנירוויקאלפה או הפאנה־פיללה, מצב בו הנשמה מודעת במלואה לכל הממשי. נירוואנה ונירוויקאלפה כל כך מקושרים עד שכל אחד מהם יכול להיות המטרה האלוהית;

כלום מתעתע = כל מתעתע

כלום ממשי = אינו הכל גם אינו כלום

כל ממשי = אלהים האינוסופי

כלום מתעתע מוביל לכל מתעתע; וכלום ממשי מוביל לכל ממשי. כלום מתעתע מקושר לכל מתעתע; וכלום ממשי מקושר לכל ממשי. בסופו של דבר כלום מתעתע מסתיים בכל מתעתע, וכלום ממשי מסתיים בכל ממשי. בדואליות כלום מתעתע הוא כל מתעתע ואילו באחדות כלום ממשי וכל ממשי אחד הם. מהר באבא ציין גם את הנקודות הבאות:

1. המטרה האמיתית היא להגיע למימוש־אלוהי בעודנו בצורה האנושית; אך אלה שמשירים את הגוף לפני המימוש־האלוהי (כלומר, אלה המשירים את

* הכוונה לעצמי־האלוהי = Self (המתרגמת)

גופם במצב הנירוואנה לפני שהשיגו את מצב הנירוויקאלפה), מטרתם היא שחרור (מוקטי) ממחזור הלידה מחדש. הם מתנסים באושר אלוהי אינוסופי בלבד.

2. אלה שהשיגו את מצב הנירוויקאלפה ייחודם האינדיבידואלי נשמר כאינוסופי ובלתי־מוגבל גם לאחר שהשירו את הגוף האנושי ויש להם התנסות מתמשכת של "אני אלהים". אך אלה שהשיגו מוקטי (חירות), מתנסים ב"אני אנאנד" (אני אושר אלוהי אינוסופי); ודבר זה מגביל את ההתנסות האינדיבידואלית הבר־זמנית והבלתי־מוגבלת של "אני עוצמה־דעת־ואושר אינוסופיים".

3. לגבי האינדיבידואל שמגיע למימוש־אלוהי בעודו בצורה האנושית, הדעת האינוסופית היא ההיבט החשוב ביותר של טבע־השילוש של אלהים, ואילו האושר האלוהי האינוסופי נשאר ההיבט החשוב של ההתנסות של מי שמשיר את הגוף במצב נירוואנה ומשיג מוקטי, כלומר חירות, כמטרה.

4. מאגיזוב־א־קאמיל מתנסה בעת ובעונה אחת בדעת־עוצמה־ואושר אינוסופיים וכאשר הוא חוזר ויורד למודעת נורמלית, כלומר כאשר הוא גם מודע־דואליות ואינו עוד במצב מאגיזוב־א־קאמיל, הוא לא רק מתנסה בדעת־עוצמה־ואושר אלוהי אלא גם עושה בהם שימוש בעודו בגוף האנושי.

21 התפיסה הסופית לגבי פאנה ובאקה (150)

זו סקירה קצרה של המונחים פאנה ובאקה כפי שהסופים מבינים אותם. לכל מישור יש פאנה ובאקה משלו. יש לזכור שפאנה של המישורים אינה פאנה של המישור השביעי, ובאקה של המישורים אינה באקה של מצב הקוטב - מצב השלמות.

ההגדרות הבאות הן כמה מנקודות ההשוואה המרכזיות על פי התפיסה הגנוסטית של הסופים. ההסברים מתייחסים בעיקר למישור השביעי, והמונחים מתייחסים, כמובן גם לטרנסנדנטי.

פאנה הפירוש המילולי הוא מחיקת העצמי או הכחדה. זהו מצב שאינו קבוע. באקה הפירוש המילולי הוא קביעות והיא מצב השורה לעד. פאנה מציינת את סוף המסע אל אלהים. באקה מציינת את תחילת המסע בתוך אלהים.

פאנה אינה נחשבת לתכונה; היא אינה דומה להתמוססות הסוכר במים. על פי חוג'וירי (Hujwiri), היא איננה מציינת את היעלמות המהות.

באקה מייצגת את מה שלא היה לא־קיים בתחילה, ולא יהיה לא־קיים אחר כך, כמו מהות האלוהים.

פאנה היא היעלמות התפיסה של הגאהיר (ghair) (האחר, כלומר, דואליות).

באקה היא ידיעת אלוהים אותה משיגים לאחר היעלמות הגאהיר.

פאנה על פי מחמוד שאביסטארי (Shabistari) בגולשאן־א־דאו (Gulshan-e-Raz), היא מות התשוקה, הרצון־העצמי והאגו, דבר המביא להתעוררות רוחנית לחיי נצח (באקה). משמעה גם שכחת האגו המתעתע (חודי, khudi), שהסתיר במשך זמן כה רב מפני האדם את ממשותו (האלוהית). אם יעלה בדעתו של שואף־רוחני שעצמיותו אכן נמחקה, יש בכך פגם. המצב הגבוה ביותר הוא להיות לא מודע לעצם המחיקה.

פאנה היא משני סוגים, חיצונית ופנימית:

פאנה חיצונית. זו פאנה של מעשים והתפארת של המעשים האלוהיים. מי שמצוי בפאנה כזו נעשה כה שקוע במעשים אלוהיים עד שהוא שוכח את עצמו ואת הכל וקשוב רק לתשוקה ולרצון של אלוהים. שואפים רוחניים קדושים שהשיגו מוקאם (muqam) זה, היו כה אדישים לצרכיהם הפיזיים עד שאלוהים מינה מישוהו שיטפל בהם.

פאנה פנימית. זו פאנה של יכולות בזאט (zat) (הממשות־האלוהית). מי שמצוי בהאל (hal) (התנסות) בשעה שמתגלות תכונותיו של אלוהים, שקוע לעתים בפאנה של יכולותיו הוא, ולעתים בהתגשמויות של ההשפעה (אסאר, asar) והתפארת (טאג'אלי) של אלוהים.

פאנה חיצונית מורכבת בחלקה מאדוני הלב ומרעי ההאל (hal).

פאנה פנימית ייחודית לאצילי הנפש, שנגמלו מתנוודות ההאל, וניקבו את הצעיף שחצץ על הלב, ומחבורת אנשי הלב הם עברו לחבורת מתמיר הלבבות (אלוהים).

באקה המתייחסת לפאנה חיצונית היא זו: אחרי פאנה של תשוקה ורצון, אלוהים הופך את העבד לאדון על התשוקות והרצון ומעניק לו שליטה מוחלטת על מושכות ההדרכה.

באקה המתייחסת לפאנה פנימית היא זו: הנשמה מגיעה למצב שבו איננה אלוהים שהוא כצעף שמסתיר את הבריאה ואף לא הבריאה, שהיא כצעף שמסתיר את אלוהים. בפאנה אלוהים הוא הצעיף שמסתיר את הבריאה, ולא לה שטרם הגיעו למצב של פאנה, הבריאה היא הצעיף שמסתיר את אלוהים.

22 אינבולוציה של המודעות (153)

מהר באבא מוסיף ומציין:

"מודעות מלאה, אשר הושלמה ברגע שאומצה צורת אנוש ראשונה, פורשת בהדרגה, ממישור אחר מישור. אינבולוציה זו של המודעות (מודעות שהיא כבר שלמה) מתחילה לראשונה כאשר הרשמים הגשמיים הנטועים בחזקה מתחילים להיות דלילים. המודעות מתנסה אז במישור הראשון. ככל שהרשמים נעשים דלילים יותר ויותר המודעות פורשת עוד (האינבולוציה מתקדמת) ומתנסה במישור השני, וכן הלאה עד שמגיעים למישור השביעי.

"פרישתה של מודעות פירושה שבתחילה המודעות, אשר הייתה שלמה, התמקדה על הרשמים הגשמיים והייתה רחוקה מלהתמקד בעצמי־האלוהי. בהמשך, תוך כדי תהליך האינבולוציה, ככל שהרשמים נעשים בהדרגה יותר ויותר דלילים בעזרתן של התנסויות שונות בניגודים, גם המודעות מסיטה בהדרגה את המיקוד שלה אל העצמי־האלוהי. במישור השביעי המודעות כבר אינה מודעות מורשמת, ולכן באופן טבעי היא מתמקדת בעצמי־האלוהי. כלומר המודעות מזהה את עצמה עם העצמי־האלוהי משום שכל הרשמים נעלמו כליל."

23 חמש הגדרות אלגבראיות (155)

1. אלוהים = קיום אינסופי + דעת אינסופית + אושר אלוהי אינסופי מינוס חוסר מודעות
 = סאט + צייט + אננד מינוס חוסר מודעות
 = סאטצייטאננד מינוס חוסר מודעות
- (2) מאסטר מושלם = קוטוב = סאדגורו
 = קיום אינסופי + דעת אינסופית + אושר אלוהי אינסופי + מודעות
 = מודעות להיותו אינסופי ומודעות לסופי בעת ובעונה אחת.
- (3) מושיע = אדם מושלם = אינסאן־א־קאמיל (Insan-e-Kamil) = פוראטאן פורוש (Puratan Purush) = בודהה = סאהב־א־זאמאן (Saheb-e-Zaman) = ראסול = אוואטר = הכריסט החי
 = קיום אינסופי + דעת אינסופית + אושר אלוהי אינסופי + מודעות
 = מודעות להיותו אינסופי ומודעות להיותו סופי בעת ובעונה אחת.
- (4) אדם
 או
 גייב־אטמה (jiv-atma)
 או
 אינסאן (insan) = גוף + אנרגיה + נפש + מודעות + נשמה

(5) מאג'זוב-א-קאמיל (*Majzoob-e-Kamil*) = "אני" אלוהי
= מודעות אלוהית – מודעות סופית

24 ארבעה סוגי מוקטי' או חירות (156)

נביא כאן בקצרה מספר מונחים ידועים המתארים סוגים שונים של שלמות. בדרך זו יוכל המחפש-הרוחני למקם אותם בהתייחסו לכלל הנושא של המימוש-האלוהי. כדי לתאר את סוגי השלמות נשתמש במילת המפתח מוקטי, שפירושה המילולי הוא "חירות", והיא מגדירה ארבעה סוגי חירות. בטבלה הבאה כל ארבעת סוגי החירות (מוקטי) של הנשמה שייכים למישור השביעי.

1. מוקטי רגיל (מוקשה, *moksha*) רגיל
2. וידה מוקטי (*Videh mukti*)
3. גיוואנמוקטי (*Jivanmukti*)
4. פאראם מוקטי (*Param mukti*)

1. **מוקטי רגיל** (מוקשה). את המוקטי הרגיל (נאג'אט, *najat*) משיגות מספר נשמות המצטיינות ביראת-אלוהים, באהבת-האמת-האלוהית ובטוב לב, וזאת רק לאחר מותן; מוקטי זה מתרחש בדרך כלל שלושה עד חמישה ימים לאחר שהנשמה עזבה את הגוף. מאחר שמוקטי זה מושג לא בגוף, הנשמה האינדיבידואלית נהנית רק מאושר אלוהי (אננד); ואף שעוצמה ודעת קיימים כאן מוקטה (*Mukta*) כזה אינו יכול להתנסות בהם. נשמה בעלת חירות כזאת מודעת רק לאושר אלוהי שבאחדות, והבריאה אינה קיימת עוד עבורה. בכך בא הקץ למחזורי הלידה והמוות החוזרים ונשנים.

אין לבלבל נירוויקאלפה סאמדהי עם מצב מוקטי או מוקשה רגיל זה. אם נשמה משיגה את מצב המוקטי, היא עושה זאת **לאחר** מות הגוף הפיזי. נשמה כזאת מגיעה לאלוהים, אך דבר זה מתרחש רק לאחר המוות. על כן ישנה הבחנה משמעותית בין מוקטי רגיל מחד גיסא ונירוויקאלפה סאמדהי מאידך גיסא, משום שההתנסות בשני מתרחשת בשעה שהנשמה משמרת את הגוף ובכך הופכת לווידה מוקטה.

2. **וידה מוקטי**. חלק מן הנשמות שהגיעו למימוש-אלוהי ומכונות וידה מוקטה משמרות את הגוף עוד שלושה או ארבעה ימים לאחר המימוש-האלוהי. המודעות שלהן מתמזגת לחלוטין עם העצמי-הממשי שלהן (אלוהים), ועל כן אינן מודעות לגופן או לבריאה. הן מתנסות באופן

מתמשך באושר, בעוצמה ובדעת האינסופיים של אלוהים, שהוא העצמי-האלוהי שלהן עתה, אך אינן יכולות לעשות בהם שימוש מודע בבריאה, אף לא לסייע לאחרים להשיג חירות. אף על פי כן, הקיום שלהן על פני האדמה, במשך הימים המעטים שהן עדיין נמצאות עליה, הוא מקור להקרנת העוצמה, הדעת והאושר האינסופיים של אלוהים; הבאים במחיצתם, המשרתים אותם והסוגדים להם, יוצאים נשכרים ביותר. יש המשמרים את הגוף במשך שנים בהתאם ליתרת ה"פראאבדה" (*prarabdha*) שהולכת ומתכלה מעצמה. הווידה מוקטה הוא הבריאהמי בהוט (*Brahmi Bhoot*), או המאג'זוב-א-קאמיל של הסופים, והוא מתנסה באופן אוטומטי בטבע-השילוש של אלוהים – סאט-צ'יט-אננד.

3. **גיוואנמוקטי**. הגיוואנמוקטה (אזאד-א-מוטלאק, *Azad-e-Mutlaq*) בטוריה אוואסטה (*turiya avastha*) (פאנה-מה-אל-באקה, *fana-ma-al-baqa*) נהנה מכוליות-אושר, כוליות-דעת וכוליות-עוצמה. המודעות שלו היא של מצב "אני אלוהים", ושל שלושת הספירות – הגשמית, הסבטלית והמנטלית – גם יחד; אך כיוון שאין לו תפקיד, הוא אינו עושה שימוש באושר, בדעת ובעוצמה למען אחרים.

4. **פאראם מוקטי**. הפאראם מוקטה, הידוע כמאסטר מושלם, קוטוב או סאדגורו, חוזר למודעות רגילה לאחר שהגיע למימוש-אלוהי, והוא מודע בעת ובעונה אחת למצב "אני אלוהים" ולשלושת הקיומים היחסיים והספירות התואמות להם. הוא לא רק נהנה מכוליות-עוצמה, כוליות-דעת וכוליות-אושר, אלא עושה בהם שימוש בכל מישורי הקיום באמצעות הנפש האוניברסלית והגוף האוניברסלי.

פאראם מוקטה אלה מודעים לעצמם כאלוהים בהיבטיו הנגלים והלא נגלים גם יחד. הם מכירים את עצמם כמהות האלוהית הבלתי משתנה (זאט) וגם כאינסוף ההתגלויות השונות (סיפאט, *sifat*). יש להם התנסות של אלוהים כנפרד מהבריאה; כאלוהים הבורא, המשמר וההורס; וכאלוהים אשר קיבל על עצמו את מגבלות הבריאה והתעלה מעליהן. פירוש הדבר שמי שהגיע לכך מודע לכל אחד מעשרת המצבים של אלוהים, המוצגים בתרשים שמול עמוד 174.

3 מוקטה מתנסה כל העת בשלווה ובשלמות המוחלטת של טבע-השילוש של אלוהים – סאט-צ'יט-אננד ועושה בהם שימוש. הוא נהנה וסובל באופן מלא במשחק האלוהי של הבריאה. הוא מכיר את עצמו כאלוהים בכל דבר ודבר ועל כן מסוגל להגיש עזרה רוחנית לכל ולגרום לנשמות אחרות להגיע למימוש-אלוהי של כל אחד מארבעת סוגי המוקטה. הוא ללא ספק זה שעוזר לאנושות בפרט ולבריאה בכלל.

25 סיכום ארבעת סוגי המוקטי (156)

מהר באבא מסכם ארבעה סוגי מוקטי אלה בדרך הבאה:

סוגי מוקטי	מודעות	תפקיד בדואליות
מוקטי רגיל	אנגד (אושר אלוהי) בלבד; אין מודעות של "אני אלוהים" או של דואליות.	לא
וידה מוקטי (Videh Mukti)	"אני אלוהים" (סאט-צ'יט-אנגד או דעת, עוצמה ואושר אלוהי) ללא מודעות של דואליות.	לא
גיוואנמוקטי	"אני אלוהים" (סאט-צ'יט-אנגד) עם מודעות של דואליות.	לא
פאראם מוקטי	"אני אלוהים" (סאט-צ'יט-אנגד) יחד עם דואליות ואלוהות בפעולה בעת ובעונה אחת	כן

[ראו גם סיכום, עמ' 276-277. העורך]

26 סימונים המעידים על שלמות (158)

בתשובה לשאלתו של תלמיד-רוחני, שביקש שיטה בדוקה לזיהוי של מאסטר מושלם, הסביר מהר באבא: "יתכן שאדם רגיל לא יוכל להבחין כהלכה בין שלבים שונים של הישגים רוחניים עד למישור השישי. הוא מסוגל לדעת שנשמות כאלה הן מתקדמות, אבל לא את מידת התקדמותן. אך כאשר מחפש רוחני רציני וסבלני תר אחר האמת האלוהית ובא במגע עם מי שהגיע לשלמות רוחנית, הוא יוכל להבחין בסימונים חיצוניים מסוימים הקשורים באורח בלתי נפרד עם שלמות רוחנית פנימית.

"שלושה מבין הסימונים הם החשובים ביותר: הראשון, שלמות-אלוהית אינה רק 'אחדות עם אלוהים', אלא התנסות מתמשכת ובלתי פוסקת של 'אחדות עם הכל'. מאסטר מושלם מתנסה בעצמי-האלוהי שלו כעצמי-האלוהי המצוי בכל, וזאת באורח מתמשך וללא הפסקה. התנסות פנימית זאת מתגלה באופן מעשי באהבה ספונטנית שהוא חש או מבטא כלפי כל הבריאה. אין דבר שמושך או דוחה אותו. טוב או רע, קדוש או חוטא, יופי וכיעור, חכמה וטיפשות, בריאות וחולי - כולם בטוים של התגלותו. כאשר שלמות-אלוהית בגוף אדם אוהבת,

מלטפת, או מאכילה יצור חי כלשהו, היא חשה ונהנית כאילו היא אוהבת, מלטפת ומאכילה את העצמי-האלוהי שלה. בשלב זה לא נותר שמץ של 'נבדלות'. "הסימן השני היא אווירת האושר-האלוהי שמקרינה השלמות-האלוהית על סביבתה, אווירה שזר המחפש זאת אינו יכול שלא לחוש בה. מאסטר מושלם לא רק נהנה מאושר-אלוהי אינסופי אלא גם מתנסה בסבל אוניברסלי. אך עוצמת הסבל מתבטלת או מתמתנת על ידי תחושה כובשת של אושר-אלוהי. על כן שלמות-אלוהית יכולה להפגין כלפי חוץ שלמות אושר-אלוהי לנוכח כל סוגי הסבל והרדיפה.

"הסימן השלישי של שלמות-אלוהית היא היכולת להתאים את עצמה לכל רמה אנושית. היא יכולה להיות שוות נפש להיותה בכסא מלכות או בביבים. היא יכולה להיות חסכנית בין העניים, פזרנית בין העשירים, מלכותית עם מלכים, חכמה עם המלומדים ומהלכת בפשטות עם אנאלפביתים ובורים. כשם שמאסטר של השפה ילמד אותה בדרכים שונות למתחילים או לבוגרי אוניברסיטה, כך גם המאסטר המושלם מתאים את עצמו לכל רמה של מי שהוא מבקש לרומם מבחינה רוחנית. גהאוס עלי שאה קאלאנדר (Ghaus Ali Shah Qalandar) אמר פעם בשעת דרשה על שלמות רוחנית (פאקירי, *faqiri*): "הענקת שלמות לתלמיד-רוחני היא ענין של שבריר שנייה. די במילה אחת באוזנו של אדם כדי לרוממו באחת מסופיות לאינסופיות. טרנספורמציה כזאת אינה תלויה בתפילות או בצומות".

מאולנה רומי (Maulana Rumi) אמר:

"החסד האלוהי אינו מוגבל על ידי רמת היכולת,
אלא החסד האלוהי מעלה את היכולת לרמתו".

בשומעו זאת, העיר אחד התלמידים-הרוחניים, "אדון, אם כה קל לממש את הממשות-האלוהית, מדוע נאלצים תלמידים-רוחניים לעבור תקופה כה ארוכה של מבחנים וסיגופים?" בתשובה, סיפר גהאוס עלי שאה את המעשייה הבאה: "אדם אחד שהיו לו שני כלים שחלודה ולכלוך של שנים רבות הצטברו עליהם החליט למוסרם לניקוי. הוא מסר כלי אחד לבעל מקצוע שהבטיח לנקות אותו בתוך ארבעים יום, ואת השני לאדם שלקח על עצמו לבצע את העבודה ביום אחד. בעל המקצוע החל לעבוד על הכלי באופן מדעי. הוא חשף אותו לתהליכים רבים ושונים במשך ארבעים יום. הכלי יצא לא רק נקי ומצוחצח אלא גם תקין לשימוש.

"האדם השני, אשר הבטיח לסיים את עבודתו ביום אחד, בחר בשיטה הקיצונית של שריפת הכלי באש גדולה. כך ניקה את הכלי במהירות ובשלמות, אך הפך אותו פריך וחסר ערך. אפשר לראות, אם כן, ששני הכלים נוקו, אך רק זה שעבר תהליך ממושך היה בר שימוש".

המאסטר המשיך ואמר שזו הסיבה שרק לעתים רחוקות בלבד יעניק המאסטר המושלם לשואף-הרוחני את הממשות-האלוהית בו במקום. בדרך כלל הוא יוביל אותו לאט, כך שיהפוך לכלי חסין ובר שימוש לעבודת האל. מהר באבא אמר פעם לתלמידיו-הרוחניים באותו הקשר כי, "את הממשות-האלוהית אפשר להעניק לכל אחד בשנייה. במקרה כזה היא תשמש רק את היחיד ולא תביא כל תועלת לאחרים. תקופת הסיגוף, הביטול-העצמי והקשיים שעובר אדם עם מאסטר, הם שמעניקים עוצמה ומקנים את הסמכות לעשות שימוש במימוש-האלוהי, לאחר שהושג, למען ההתעוררות הרוחנית של אחרים".*

27 האל ומוקאם (Hal and Muqam) (159)

והרי עיקרם של האל (התנסות) ומוקאם (שלב) לאור הגנוסיס (דעת אלוהית) הסופי. חלק מהסופים מאמינים שאין הבדל משמעותי בין האל למוקאם; הם סבורים שכל מוקאם מתחיל בהאל ומתפתח בסופו של דבר למוקאם. דבר זה נכון לכל המישורים הכלולים בספירות הסבטלית והמנטלית. אך ישנם רבים המבחינים בין האל למוקאם.

על פי עבדוללה חאריס מוחסיבי (Abdullah Haris Muhasibi) מבצרה: האל הוא מתת אלוהים; הוא מהיר כברק, ומתבסס בעזרת תרגול (מוג'אהידה, *mujahida*).

מוקאם הוא תוצאה של חרטה ומתבסס על ידי התחזקות מתמדת על ההאל.

הסופר של אוואריף-אול-מעריף (*Awarif-ul-Maarif*) מציין זאת כך: האל מציין ארוע נסתר שיורד מהעולם העליון אל לבו של הלך-הרוחני, והוא מופיע ונעלם לסירוגין, עד שמכוח המשיכה האלוהית נמשך ההלך-הרוחני ועולה מהשלב התחתון ביותר אל הגבוה ביותר.

מוקאם הוא תחנה על פני הנתיב-הרוחני אליה מגיע ההלך-הרוחני. שם הוא שוהה עד שהוא מתקדם הלאה.

האל אינו בשליטת ההלך-הרוחני אלא הוא שולט בהלך-הרוחני.

מוקאם כפוף להשפעתו של ההלך-הרוחני.

האל הוא מתנה (מאוהיב, *maohib*).

מוקאם נרכשת (קאסב, *kasb*).

* [ראו גם: מהר באבא, "שלמות-אלוהית" (*Discourses, (Perfection)*, עמ' 78-82, להבנת ההבדל בין שלמות רוחנית לשלמות יחסית השייכת לתחום הדואליות. העורך] ובתרגום העברי, "אוצר חוכמת האדם", חלק ראשון, עמ' 80-83, בהוצאת עזיון בקר, ירושלים 2007. (המתרגמת)

האל אינו יכול להתקיים בנפרד ממוקאם.
מוקאם אינו יכול להתקיים בנפרד מהאל.

שיח' מוחמד איברהים, (Mohammed Ibrahim) הידוע גם בשם גאזור-א-אילהי (Ghazur-e-Ilahi) אומר באירשאדאט (*Irshadat*) שלו: כאשר האל ממשיך, הוא הופך למוקאם. מי שמקבל האל פעם אחת הוא בבחינת מתחיל, והממשיך לקבל אותה הופך לבעל נסיון רוחני (*adept*).

מהר באבא מסביר:

במובן הרחב של המילה, האל הוא התנסות פנימית (הכוללת אקסטזה, נשלטת ובלתי נשלטת גם יחד) המתרחשת בקיומים היחסיים של ששת המישורים (השלבים) הראשונים של הנתיב-הרוחני. במובן הספציפי של המילה, האל הוא מצב של אקסטזה אלוהית והוא תמיד נחוה בדרגות עוצמה התואמות את המוקאם היחסי שלו. בוודנטה האל מכונה בהאב (*bhav*) ומוקאם נקרא סטאן (*sthan*).

מוקאם היא משך שהייתו של ההלך-הרוחני על פני מישור נתון, בהאל המסוים.

האל ומוקאם מתקדמים יחד למישור השישי ובתוכו. ההאל תמיד שולט על המוקאם.

האל ומוקאם אינם קיימים במישור השביעי.

כשיש האל יש דואליות. כאשר מישור מן המישור השביעי יורד למודעות רגילה ומבסס את עצמו על מישור כלשהו לצורך תפקידו, אותו מישור הופך להיות המוקאם שלו. כך שעבור הקוטוב (סאדגורו) לא קיים כל האל, ישנו רק מוקאם. אנשים רגילים, שהנם רגשנים מטבעם, יכולים להנות מהאל רגיל בשעה שהם מאזינים למוסיקה, אך אין להשוות דמוי-האל כזה להאל הרוחני של ההלך-הרוחני המצוי בנתיב-הרוחני.

28 בואו של האוואטר (165)

כשמהר באבא נשאל אם האוואטר הוא אכן הנפש האינדיבידואלית הראשונה לממש-את-אלוהותה, השיב:

"אלוהים הוא הראשון שנעשה מודע באופן אינסופי (ראו הסבר במצב אלוהים II-ב). כלומר אלוהים מימש את אלוהותו תחילה. יחד עם זאת, אלוהים במצב II-א הוא לא-מודע באופן אינסופי (ראו הסבר במצב אלוהים II-א). שאר המצבים של אלוהים וכל הדרגות האלוהיות נובעים ממצב II-א של אלוהים השואף לנצח להשיג מודעות אינסופית.

"כתוצאה מכך, אנו מוצאים שאדם נעשה אלוהים.

"הסאדגורו הוא איש-אלוהים (כלומר, אדם שנעשה אלוהים) והיה עליו לעבור את תהליך האבולוציה והאינבולוציה. האוואטר לעומת זאת הוא אלוהים-באדם; כלומר, אלוהים הופך ישירות לאדם בלי לעבור את תהליך האבולוציה והאינבולוציה.

"חמשת הסדגוראים (קוטובים, מאסטרים מושלמים) גורמים לביאת האוואטר (ראסול, כריסט, בודהה) על פני האדמה ועל כן התגלות האוואטר הראשון על פני האדמה לא הייתה אפשרית בלי שקודם לכן יהיו חמישה סאדגוראים שיגרמו לבואו. על כן חמשת המאסטרים המושלמים הגיעו למימוש-אלוהי תחילה ורק אז התרחשה התגלותו הראשונה של האוואטר על פני האדמה.

"בין שהיו עשרים ושישה אוואטרים מאז האדם הראשון, או לאק (lakh = 100,000) ועשרים וארבעה אלף נביאים כפי שטוענים לפעמים, או שמא ישו היה המשיח האחרון והיחיד או מוחמד היה הנביא האחרון – כל זה חסר משמעות וחשיבות כאשר מדובר בנצחיות ובממשות-האלוהית. אין שום משמעות לוויכוח אם היו עשרה או עשרים ושישה או מיליון אוואטרים. למעשה האוואטר הוא תמיד אותו אחד וחמשת הסדגוראים גורמים להתגלות האוואטר על אדמות. דבר זה מתרחש מחזור אחר מחזור, ומיליוני מחזורים כאלה ודאי חלפו ועדיין יחלפו מבלי שהם ישפיעו על הנצח שהוא זה".

29 הדעת-האלוהית (גנוסיס) של המישור השביעי (165)

מהר באבא מתאר את הידיעה האלוהית (גנוסיס) של "אני אלוהים" שיש למאג'וזוב, לאזאד-א-מוטלאק (Azad-e-Mutlaq), לקוטוב, ולראסול במישור השביעי באופן כזה:

1. מאג'וזוב (בראמהמי בהוט, Brahma Bhoot)

אנאל האק (Anal Haqq) – שפירושו "אני אלוהים" (לעד).

2. אזאד-א-מוטלאק (גיוואנמוקטה)

אנאל האק, עם

חמה בא מאן אסט (Hama ba man ast) – שפירושו "הכל איתי".

3. קוטוב (סאדגורו)

אנאל האק, בעת ובעונה אחת עם

חמה מאן עם (Hama man am) – שפירושו "הכל הוא אני".

* לאחר השתחררות מהגוף (מוות פיזי), ממשיך הידע האלוהי שלהם להיות "אני אלוהים" לעד.

חמה דאר מאן אסט (Hama dar man ast) – שפירושו "הכל נמצא בתוכי".

חמה אז מאן אסט (Hama az man ast) – שפירושו "הכל בא ממני".

4. סאהב-א-זאמאן (saheb-e-zaman) (אוואטר)*

אנאל האק, בעת ובעונה אחת עם

מאן חמה עם (Man hama am) – שפירושו "אני הכל".

מאן דאר חמה עם (Man dar hama am) – שפירושו "אני נמצא בכל".

חמה אז מאן אסט (Hama az man ast) – שפירושו "הכל בא ממני".

חמה דאר מאן אסט (Hama dar man ast) – שפירושו "הכל נמצא בתוכי".

30 האוואטר והסאדגורו (166)

בנושא זה מבקש מהר באבא להבהיר לנו: "כאשר נאמר שסאדגורו בריא או חולה, כל זה נאמר, נצפה ומורגש על ידי בני-אנוש רגילים. האמת היא שמנקודת מבטו של הסאדגורו אין למחלה, לבריאות או לכל דבר אחר השפעה כלשהי (נגיעה) בישותו (האינסופית) שהוא זה, משום שהוא מודע בשלמות (ער לחלוטין) לאשליה כאשלייתית ועל כן מודע במלואו לכך שבריאות ומחלה שניהם אשלייתיים (כלומר הם תוצר של הכלום).

"הכלום אינו יכול להשפיע עליו כלל. הסאדגורו התגבר על כל רשמי הכלום באמצעות תהליך האבולוציה, גלגולי הנשמה והאינבולוציה, ונוכח שהוא הכל (הכולל כמובן את הכלום). אף שהסאדגורו מצוי בתחום חוק הבריאה, החוק עצמו אינו חל עליו.

"סאדגורו פירושו שאדם נעשה אלוהים. על כן כאשר אדם נעשה אלוהים הוא אינו יכול עוד להיות אדם, ואם עליו לחיות כאדם עליו לשחק את התפקיד, להתנהג או להיראות כמו אדם ולשחק, כלומר להפגין באופן ספונטני את כל הנטיות הטבעיות של האדם.

"מאחר שהוא מאסטר מושלם, הסאדגורו ממלא את התפקיד (או משחק את התפקיד, או חי את התפקיד) באופן כה מושלם בכל השלבים והמישורים כך שבכל הנסיבות ומכל הבחינות, הוא נראה לבני-אדם רגילים כאילו הוא איש ככל האנשים בעולם הגשמי. לנמצאים במישורים הסבטליים, הוא נראה כמו אחד מהאנשים במישורים הסבטליים ולמצויים במישורים המנטליים הוא נראה כאילו הוא אחד מהם.

* בצינו את ההבדלים הדקים בין הידיעה האלוהית של קוטוב ושל סאהב-א-זאמאן (אוואטר), מהר באבא מרחיב:

הידיעה האלוהית (הגנוסיס) של קוטוב היא "אני אלוהים ואלוהים הוא הכל", ואילו הידיעה האלוהית של סאהב-א-זאמאן היא "אני אלוהים ואני הכל". העורך

"הסאדגורו מצוי בעת ובעונה אחת במישור הנמוך ביותר והגבוה ביותר. מצד אחד הוא מבוסס באינסוף (בממשות האלוהית) ומצד אחר הוא אדון האשליה. כך מושל הסאדגורו בשני ההיבטים המקוטבים, וההשלמה בין שני הקצוות מתאפשרת ומתקיימת בכל השלבים ומצבי הביניים בכך שהסאדגורו **משחק את תפקידו** בכל המישורים ובכל השלבים בעת ובעונה אחת.

"במקרה של האוואטר, הסיפור הוא אחר לגמרי. ההבדל טמון בעובדה שסאדגורו משמעו אדם שנעשה אלוהים, ואילו אוואטר משמעו אלוהים שנעשה לאדם. קשה מאוד לתפוס את מלוא משמעות המילה 'אוואטר'. לאנושות קל ופשוט להכריז שאוואטר הוא אלוהים וכי משמעות הדבר היא שאלוהים נעשה אדם. אך אין זה מבטא את כל מה שמשמע מהמילה 'אוואטר'.

"מתאים יותר לומר שאוואטר הוא אלוהים ושאלוהים נעשה אדם עבור כלל האנושות ובעת ובעונה אחת אלוהים גם נעשה דרור עבור כל הדרורים בבריאה, נמלה עבור כל הנמלים בבריאה, חזיר עבור כל החזירים בבריאה, חלקיק אבק עבור כל האבק שבבריאה, חלקיק של אוויר עבור כל האוויר שבבריאה, וכן הלאה עבור כל דבר ודבר בבריאה.

"כאשר חמשת הסאדגוראים גורמים להבאת אלוהותו של אלוהים אל תוך האשליה, אלוהות זו שוררת באשליה ומופיעה באינספור צורות שונות – גשמיות, סבטליות ומנטליות. על כן בתקופות אוואטריות אלוהים מתערה באנושות כאדם ובעולם הנמלים כנמלה וכו'. אך איש העולם הזה אינו יכול לקלוט זאת ועל כן הוא פשוט אומר שאלוהים נעשה אדם ומסתפק בהבנה זו במסגרת עולמו האנושי.

"תהיה אשר תהיה הבנתו של האדם, העובדה שהאוואטר **נעשה** והסאדגורו **משחק תפקיד** נשארת בעינה.

"למחלתו של אוואטר אין כל קשר עם לקיחת קארמה של אחרים על עצמו. כיוון שהאוואטר הוא אלוהים שנעשה אדם בכל המובנים, אין שום סיבה שהוא לא יהיה חשוף לכל הנטיות הטבעיות של בני האדם. אחר הכל, אלוהים נעשה אדם והוא **אכן** אדם. על אף שהאוואטר נעשה חולה בפועל ככל האדם, עלינו לזכור שבעת ובעונה אחת יש לו ברקע עוצמה, דעת ואושר אלוהי אינסופיים. "האוואטר לעולם אינו לוקח על עצמו קארמה של אחרים, אלא אלוהותו פועלת באופן אוניברסלי".

31 פעולה ואי־פעולה (166)

1. במצב המַעֲבֵר־לַמַעֲבֵר של אלוהים יש חוסר־פעולה לא־מודע.
2. במצב המימוש־האלוהי יש חוסר־פעולה מודע. זה מצב של שלמות אך **לא** של מאסטר מושלם.

3. במצב הביניים (בין 1 ל־2) יש פעולה מודעת. פעולות יוצרות סנסקרות (רשמים). סנסקרות בתורן מניבות עוד פעולות ויוצרות כבלים. במצב זה קיים שעבוד.
4. במצב המאגוזב של המישור השביעי יש פעולה לא־מודעת.
5. במצב המאסטרים המושלמים יש חוסר פעולה **פעיל** ומודע. מאסטרים מושלמים חופשיים מסנסקרות. אין להם כל רשמים. ככאלה, אין להם אפשרות לפעול מטעם עצמם. חייהם הם חיים של חוסר־פעולה, אך הם פעילים בגלל התנאים הסביבתיים. את פעולות המאסטרים המושלמים מניעה הסביבה בהתאם לאווירה השוררת באותה עת.

דוגמאות:

1. את מצב המַעֲבֵר־לַמַעֲבֵר של אלוהים אפשר להשוות לילד השקוע בשינה עמוקה בעריסה. זו דוגמה לחוסר־פעולה לא־מודע.
2. את מצב האדם שמימש־את־אלוהותו (שאינו מאסטר מושלם) אפשר להשוות לילד ער לחלוטין שנמצא עדיין בעריסה. זו דוגמה לחוסר־פעולה מודע.
3. את המצב שבין 1 ל־2 אפשר להשוות לילד ער מחוץ לעריסתו. זו דוגמה לפעולה מודעת.
4. את מצב המאגוזב של המישור השביעי אפשר להשוות למצב של הסהרורי. הסהרורי הולך ומבצע פעולות שונות תוך כדי שינה ואינו ער למעשיו. בדומה, המאגוזב של המישור השביעי מבצע פעולות ואינו ער להן. הוא פועל באופן לא־מודע: הוא אוכל, שותה, מדבר וכו', אך כל אלה פעולות לא־מודעות שלו.
5. את מצב המאסטר המושלם אפשר להשוות לילד ער לחלוטין שנמצא בתוך העריסה והאנושות מנדנדת אותו ללא הרף. זה חוסר־פעולה **פעיל** ומודע. חוסר־פעולה הוא היותו בתוך העריסה וחוסר־פעולה פעיל הוא נדנודה של העריסה בידי אחרים.

32 מהר באבא על ההיררכיה (166)

מהר באבא אומר, "בכל מחזור של זמן*, שאורכו בין 700 ל־1,400 שנה, יש אחת־עשרה תקופות של 65 עד 125 שנה כל אחת. מראשיתו של כל מחזור ועד

* בוודנטה מחזור הזמן מכונה *יוגה* (yuga), והתקופה מכונה *קאל* (kal); הסופים קוראים למחזור דאור (daor) או זמאן ולתקופה וואקט (waqt).

לסופו יש 55 מאסטרים מושלמים בסך הכל. פירוש הדבר הוא שבכל תקופה* יש רק חמישה מאסטרים מושלמים. בתקופה האחת עשרה, שהיא האחרונה בכל מחזור, נוכח גם האוואטר (סאהב־א־זאמאן). מלבד 55 המאסטרים המושלמים והאוואטר ישנם גם 56 מאג'וזב־א־קאמיל בכל מחזור. מאג'וזבים אלו, החווים את מצב הפאנה־פיללה, הם שותפים 'רדומים' או 'לא־פעילים' בניהול הספורט האלוהי (לילה, lila) של הבריאה".

מאסטרים מושלמים (סאדגורואים)	מושלמים (מאג'וזב־א־קאמיל)		
1 תקופה	5	7	(מתוכם 4 עוזבים את הגוף מיד לאחר המימוש־האלוהי)
2 תקופה	5	3	
3 תקופה	5	7	(מתוכם 4 עוזבים את הגוף מיד לאחר המימוש־האלוהי)
4 תקופה	5	3	
5 תקופה	5	7	(מתוכם 4 עוזבים את הגוף מיד לאחר המימוש־האלוהי)
6 תקופה	5	3	
7 תקופה	5	7	(מתוכם 4 עוזבים את הגוף מיד לאחר המימוש־האלוהי)
8 תקופה	5	3	
9 תקופה	5	7	(מתוכם 4 עוזבים את הגוף מיד לאחר המימוש־האלוהי)
10 תקופה	5	3	
11 תקופה	5	6	(מתוכם 3 עוזבים את הגוף מיד לאחר המימוש־האלוהי)
אוואטר	1	-	
	56	56	

כאשר מעיינים בטבלה זו יש לזכור את הדברים הבאים:

- משך מחזור אחד בין 700 ל־1400 שנה והוא מורכב מ־11 תקופות. משך כל תקופה בין 65 ל־125 שנה. אורכה, כמו גם אורכו של המחזור, תלוי בתנאים חומריים, רוחניים ואוניברסליים.
- בכל תקופה ההיררכיה הפעילה כוללת 7,000 ישויות רוחניות (מהן מתקדמות ומהן מושלמות). הישויות המתקדמות נמצאות על פני ששת

* ראו הערה בעמ' קודם.

המישורים הראשונים או ביניהם והמושלמות הן סאדגורואים או מאג'וזבים. בכל אחת מעשר התקופות, מלבד האחרונה, ישנם חמישה סאדגורואים (קוטובים), שאחד מתוכם הוא קוטוב־א־אירשאד (Qutub-e-Irshad).

3. בתקופה האחת עשרה והאחרונה של המחזור, הקוטוב־א־אירשאד חדל לפעול ככזה ברגע שהאוואטר (סאהב־א־זאמאן, Saheb-e-Zaman או מושיע) נוטל לידיו בפועל את תפקיד הכריסט (מוקאם־א־מוחמדי, muqam-e-Muhmmadi). כך נשאר המספר של חמישה סאדגורואים קבוע בכל תקופה.

4. מספר המאג'וזבים המושלמים משתנה לסירוגין מתקופה לתקופה, בתקופה הראשונה ישנם שבעה, בתקופה השנייה שלושה, בשלישית שבעה, וכן הלאה. אך בתקופה האחת עשרה ישנם שישה מאג'וזב־א־קאמיל. בתקופות בהן יש יותר משלושה מאג'וזבים, כלומר בתקופה הראשונה, השלישית, החמישית, השביעית, התשיעית והאחת עשרה, השאר עוזבים את גופם מיד עם המימוש־האלוהי (מאג'וזב־א־קאמיל). כלומר בתקופה הראשונה, השלישית, החמישית, השביעית והתשיעית, ארבעה מתוך שבעת המאג'וזבים מתים מיד לאחר המימוש־האלוהי, ובתקופה האחת עשרה והאחרונה, שבה יש שישה מאג'וזבים מושלמים, שלושה מתים מיד לאחר המימוש־האלוהי.

כתוצאה מכך בכל תקופה נתונה יש רק שלושה מאג'וזבים שמצויים בגוף. כך מנקודת המבט של ההיררכיה הפעילה יש למעשה רק שלושה מאג'וזבים בכל תקופה.

מהר באבא מחלק את 7,000 חברי ההיררכיה הפעילה של תקופה מסוימת שמצויים בתוך שבעת המישורים הרוחניים או ביניהם כלהלן:

במישור הראשון, וגם בין המישור הראשון לשני,	
בין השני לשלישי, בין השלישי לרביעי, בין הרביעי לחמישי,	
בין החמישי לשישי ובין השישי לשביעי	5,600
במישור השני	666
במישור השלישי	558
במישור הרביעי	56
במישור החמישי	56
במישור השישי	56
במישור השביעי (כלומר, מאג'וזבים בגוף)	3
מאסטרים מושלמים (סאדגורואים)	5
.....	7,000
יחד עם האוואטר, בתקופה האחת עשרה של כל מחזור, יהיו	7,001

בכל הזמנים ובכל התקופות תמיד יש חמישים ושש נשמות שמימשו את-אלוהותן או שיב-אטמות בגוף אדם על פני האדמה; ומתוך חמישים ושישה אלה רק שמונה ידועים לציבור ופועלים כחברים פעילים בהיררכיה הרוחנית **הפעילה**, הכוללת 7,000 חברים, המבצעים את עבודתם הרוחנית על פני מישורי התודעה השונים, על פי התקדמותם הרוחנית או שלמותם.

ארבעים ושמונה הנותרים שמימשו את-אלוהותם אינם נמנים על 7,000 חברי ההיררכיה הרוחנית הפעילה. הם מתרחקים מהכרה ציבורית ואנשים אינם מודעים לאלוהותם, אף שלכל הארבעים ושמונה יש אותה התנסות והם נהנים מאותו מצב אלוהי של "אני אלוהים" כמו שמונת האחרים. אפשר לומר שארבעים ושמונה אלה נמצאים ברשימת המתנה ומוכנים לסייע במקרה שאחד או יותר מהחברים הפעילים משיר את גופו.

מתוך שמונה הנשמות שמימשו את-אלוהותן ונמצאות בראש ההיררכיה הרוחנית הפעילה המונה 7,000 חברים, חמישה הם מאסטרים מושלמים אשר, בנוסף להיותם מוכרים בציבור הרחב, קיבלו על עצמם את התפקיד לתרום מבחינה רוחנית ולשרת את כלל האנושות. שלושת הנותרים הם מאגיזובים, שמימשו את אלוהותם ונשארו בגוף הפיזי, אך אין להם כל תפקיד רוחני לבצע למען האנושות. בכל זאת הם מקור לברכה רוחנית לכל הבאים במגע איתם.

כך, חמשת המאסטרים המושלמים משרתים מבחינה רוחנית את כלל האנושות; **המעטים** שבאים במגע עם שלושת המאגיזובים ומשרתים אותם, יוצאים נשכרים באופן רוחני מכך; ארבעים ושמונה הנותרים שמימשו את-אלוהותם מתרחקים מהכרה ציבורית ומפעילות, עד אשר נוצר מקום פנוי בהיררכיה הפעילה בעת שאחד או יותר מהשמונה שמימשו את-אלוהותם משירים את הגוף הפיזי.

33 בואו של אלוהים כאוואטר (167)

היקום יצא מתוך אלוהים. אלוהים לא יצא מתוך היקום. האשליה יצאה מתוך הממשות-האלוהית. הממשות-האלוהית לא יצאה מתוך האשליה. רק אלוהים ממשי; היקום כשלעצמו הוא אשליה.

חיייו של אלוהים באשליה כאוואטר וכמאסטרים מושלמים אינם אשליה; בעוד שהחיים שחי אלוהים בבריאה ככל הישיות החיות והדוממות הם גם אמת וגם אשליה. האשליה, חיים של אשליה וחיי אלוהים באשליה, אינם וגם לא יוכלו להיות זהים. לאשליה אין חיים ולא יכולים להיות לה חיים. האשליה היא אשליה ואינה קיימת בפני עצמה. חיי אשליה פירושה חיים בתוך אשליה, עם האשליה, מוקפים באשליה, ואף שאכן חיים הם (כפי שחוהו אותם נשמה

בבריאה) הרי הם חיי אשליה. אך חיי אלוהים באשליה אינם אשליה, משום שעל אף שהוא חי את חיי האשליה, אלוהים מודע כל העת לממשות-האלוהית שלו. אלוהים הוא עצמאי לחלוטין והיקום תלוי לחלוטין באלוהים. ובכל זאת כאשר המאסטרים המושלמים גורמים לירידתו של אלוהים על פני האדמה כאוואטר, הם גורמים לממשות-האלוהית ולאשליה להיות ביחסים של תלות הדדית. וכך קורה שאלה השקועים באשליה מושכים אליהם לעד את חסדו האינסופי ואהבתו הבלתי-מוגבלת.

החסד האינסופי והאהבה הבלתי-מוגבלת פועלים כחוליה מקשרת חשובה בין אלוהים ליקום והאנשים אשר נעשו אלוהים (סאדגורואים, מאסטרים מושלמים או קוטובים), ואלוהים שנעשה אדם (אוואטר, כריסט, ראסול) עושים בה שימוש לנצח. כך נעשה היקום חבר המשחקים הנצחי של אלוהים. באמצעות חוליה מקשרת חשובה זו ייסד האוואטר לא רק חיים בתוך המשחק האלוהי שלו, אלא גם ייסד את החוק באשליה. חוק זה, מהיותו נוסד על ידי אלוהים-באדם או אוואטר, הוא החוק של האינסופי שאין שום חוק חל עליו והוא ממשי לנצח ובאותה עת אשלייתי. חוק זה הוא השולט ביקום – על עליותיו ומורדותיו. בניה והרס מונחים על פי חוק זה.

בתקופה מחזורית, עצמאותו המוחלטת של אלוהים פועלת על חוק זה באמצעות אלוהים-באדם כמייצג את רצון אלוהים, כלומר כל דבר ודבר שהאוואטר רוצה נגזר מאת אלוהים.

34 טאוהיד (Tauhid) או המצב האחדותי של אלוהים (175)

העיקרון עליו מבוסס הטאוהיד, או המצב האחדותי של אלוהים, אינו נתון לוויכוח. הוא הבסיס לכל הדתות הידועות ומטרת המשמעת הרוחנית בסופיזם ובוודנטה. ההמונים זוכים להכיר בטאוהיד באופן תיאורטי, אך רק נבחרים מעטים מסוגלים לרדת לעומקו. הדבר קל וקשה גם יחד. הטאוהיד כה פשוט לכאורה עד שמדברים עליו בעולם כולו מעל דוכני מטיפים ומעל במות, אך הוא כה קשה להשגה עד שגם מיטב המאמצים אינם מניבים דבר מלבד תדהמה ומבוכה.

אחדותו של אלוהים, בהיבט הטרנסנדנטי, הוא טאוהיד-א-טאנזיה (tauhid-e-tanzihi) (אחדות מוחלטת) של הסופיזם, והאדווייטה (advaita) של הוודנטה. הבעייתיות הכרוכה בטאוהיד באה לידי ביטוי בריבוי פנוי, כפי שמדגים הסיפור הישן על העיורים שמיששו פיל. כל אחד מהם נגע בחלק אחר של החיה וגיבש לעצמו דעה אחרת עליו. מנקודת המוצא האינדיבידואלית תפיסתם נכונה ובלתי ניתנת לערעור, אך הפיל כמכלול הוא בכל זאת משהו אחר לגמרי ובלתי ניתן

לתפיסה על ידי העיוורים. להלן נביא מדבריהם של כמה סופים בולטים על אודות טאוהיד וההיבטים השונים המעניינים אותם:

"טאוהיד הוא אותה מציאות בה נמחים הרשמים (נוקושה), והידיעה מתגלה ואלוהים נשאר טהור וללא רב כפי שהיה".

- ג'ונאייד מבגדד (Junayd of Baghdad)

"טאוהיד הוא הידיעה של אלוהים וידיעה זו מאפשרת לבעל הידיעה האלוהי להבחין בין הקיום המקורי (קאדים, qadim) לבין המקרי (האדאס, hadas). המצב הטרינסנדנטי של טאוהיד כרוך בהכחשת הטאוהיד".

- ג'ונאייד מבגדד

"טאוהיד הוא התבטלות האוהב בתכונות האהוב".

- ג'האנגיר סאמנאני (Jehangir Samnani)

לטאוהיד שני היבטים: האחד הוא המצב עצמו והשני הוא התיאור שלו. ההיבט התיאורי של טאוהיד שייך לשליחות הגשמית של הנביאים, ואילו המצב משתייך לאוקיינוס האינסופי והבלתי מוגבל. ההיבט התיאורי תלוי ביכולות הביטוי, הראייה, השמיעה וההבנה, לכל היבט נחוץ אימות נפרד. אימות על סמך הוכחות חיצוניות משמעו דואליות, אולם הטאוהיד חופשי מכל שמץ של

* הסתירות לכאורה שאנו מוצאים אצל הסופים נובעות מקוצר ידה של השפה לבטא את ההתנסות באמיתות שנחו ולתאר את האמת האלוהית אשר מומשה בהקשרים השונים, בתנאים השונים ומנקודות ההשקפה השונות, אשר משתלבים יחדיו בהתנסות החד פעמית או במימוש האלוהי בשלמותו. מהר באבא מציין שהבדלים בהתבטאויות אינם סותרים אלא משלימים את תיאור ההתנסויות והאמיתות שמומשו, אשר מצויות בלב לבה של הסתירה. בהקשר זה יש לזכור את ההסברים שכבר ניתנו בעמודים הקודמים, כלומר: עמ' 204: הגישה לאמת האלוהית היא אינדיבידואלית, כך שבעניין פרטיה הרבה תלוי בנטיית הרוחניות, ביכולת הפיזית ובתנאים החיצוניים של כל אדם. עמ' 208: אלף מחפשים רוחניים יכולים ליהנות מהתנסויות רוחניות רבות, אך יש רק נתיב רוחני אחד של הדעת אלוהית. עמ' 215: למרות ההיבטים השונים של ההתנסויות בהתנסות האלוהית, כל ההיבטים נחווים ביחד בעת ובעונה אחת. עמ' 232: בעוד ריבוי בפרטים גורם לבלבול, מיעוט בפרטים ממעט גם להבהיר. זו הסיבה שיש מגוון של מונחים וביטויים בהם עושים שימוש בהקשרים שונים ומתוך נקודות השקפה שונות. בהעדר ההתנסות עצמה, תיאורים של אותה אמת נשמעים לעתים קרובות כסותרים, אך לאור ההתנסויות היחסיות או מימוש האמת האלוהית הסופית, נוכחים שאותן סתירות עצמן הן למעשה ביטויים משלימים המתארים את אותה אמת אחת.

דואליות. דרכה של האמונה באדם עוברת בכביש המהיר והעמוס של הדואליות, ולא ניתן לוותר לגמרי על שלב זה.

טאוהיד תיאורי הוא כמו מנורה, ואילו הטאוהיד כשלעצמו הוא השמש. כאשר השמש זורחת, אור המנורה נעלם ואיננו. טאוהיד תיאורי משתנה כל העת, ואילו מצב הטאוהיד הוא בלתי משתנה ונצחי. המילים היוצאות מן הפה מתבטלות בפני הלב. כאשר האדם המצוי במסע הרוחני ממוקד בלב, הלשון נאלמת דום. מאוחר יותר גם הלב מתבטל בפני הרוח (ג'אן, jan), ובשלב זה ההלך הרוחני מדבר עם אלוהים. דיבור זה אינו מתייחס למהות, אלא לתכונותיה. התכונות משתנות אך לא המהות (אין, ayn). השמש מחממת את המים, ובדרך זו משתנות התכונות אך לא המים. כך, "עצם הניסיון לבטא טאוהיד פוגם בטוהר הדין של טאוהיד". טאוהיד מסתיר מפני השואף לאחדות (מאוואהיד, mawahid) את יופייה של אחדות מוחלטת (ג'אמאל-א-אחדיאט, jamal-e-ahadiyat). משום כך טאוהיד נחשדת, משום שאתה מבקש אותו מעצמך.

"הכותב על טאוהיד הוא מולהיד (mulhid) (רציונליסט); המצביע לעברו הוא דואליסט; המסיק על קיומו הוא עובד אלילים; המדבר עליו הוא חסר אחריות; השותק בקשר אליו הוא בור; זה שסבור שמימש אותו מוליך את עצמו שולל; המדמה שהוא קרוב, מרוחק ממנו; השוקל אותו במאזני השכל, ומגבש על סמך זה דעות, עוסק ב"כאילו"; והמוצא אותו בלי שחיפש אחריו הוא האבוד".

- אבו באקר שיבלי (Abu Bakr Shibli)

"כאשר מדברים על טאוהיד ביחס למוחלט (טאנזי, tanzeeh) מעניקים לו בכך תכונות, ואם מתייחסים אליו כבעל תכונות (טאשבי, tashbeeh) הרי בכך מגבילים והופכים אותו לסופי. איזון בין שני הקטבים הוא המושלם והרצוי".

- מוהידין איבן ערבי (Muhyuddin Ibn Arabi)

"טאוהיד הוא ביסודו שיכחה של טאוהיד. למי ששב למודעות רגילה יש בוודאי עבודה במישורים החומריים. על כן ניתן להשוות את הטאוהיד למלווה בריבית שאף פעם לא ניתן להחזיר לו את החוב במלואו במשך החיים".

- קודונטול-קוברא (Quduntul-Kubra)

בטאוהיד, השלב האחדותי של אלוהים, אין מקום לשפה, כיוון שבמצב הטרינסנדנטי אין את האחר אליו אפשר לפנות.

הסופים סיווגו את הטאוהיד לחמש קטגוריות עיקריות, התואמות את השלבים השונים של ההתפתחות הרוחנית של האדם כך:

1. טאוהיד-א-אקוואלי (*Tauhid-e-aqwali*) - האחדות המילולית של אלוהים.
2. טאוהיד-א-אפא'עלי (*Tauhid-e-afa'ali*) - האחדות הפעילה של אלוהים.
3. טאוהיד-א-אחוואלי (*Tauhid-e-ahwali*) - האחדות הרגשית של אלוהים.
4. טאוהיד-א-סיפאטי (*Tauhid-e-sifati*) - האחדות של אלוהים בתכונות.
5. טאוהיד-א-זאטי (*Tauhid-e-zati*) - האחדות של אלוהים במהות.

1. **טאוהיד-א-אקוואלי** היא נחלת רוב האנושות המאמינה בנביא אחד (אוואטר) ובשורה שלו. בשלב זה אפילו קבלה באופן מילולי בלבד של אלוהים או של אחדותו של אלוהים, וקיום המצוות המשתמעות מכך והנקבעות על ידי קובעי ההלכה, נחשבת הכנה מספקת לשלבים הבאים של החיים הרוחניים. דבר זה נקרא גם טאוהיד-א-שאריאט (*tauhid-e-shariat*).

2. **טאוהיד-א-אפא'עלי** קשורה לאלה שעברו חניכה ונכנסו לנתיב הרוחני. הביטוי לאחדות של אלוהים אצל חניכים אלה של הספירה הסבטית (עלם-א-מלאכות, *alam-e-malakut*) דומה ביסודו לחיים של הנשמות הטהורות, המלאכים. בשלב זה האמונה הרוחנית הצומחת מבפנים היא שמאחורי הכל, טוב או רע, נמצא הכוח המניע של אלוהים.

3. **טאוהיד-א-אחוואלי** מתעוררת בנשמות המתקדמות מהמישור החמישי בספירה המנטלית. בשלב זה הנשמה מוצאת את עצמה מקבלת ושופעת קרינה אלוהית ישירה והיא מעניקה, במודע או שלא במודע, עזרה רבה לאלה שמצויים בספירות הסבטית והגשמית.

4. **טאוהיד-א-סיפאטי** שייכת למישור השישי באותה ספירה (מנטלית). כל ההיבטים החומריים והסבטליים מהמישורים הגשמי והסבטלי, שעדיין דבקים בנשמה, מוסרים לחלוטין ומתפוגגים, כשם שזוהר הכוכבים נעלם באור החמה. גם טאוהיד (3) וגם (4) שייכים לאותה ספירה מנטלית (עלם-א-ג'אברוט, *alam-e-jabrut*) וכל השלושה (2), (3) ו-(4) נקראים ביחד טאוהיד-א-טאריקאט (*tauhid-e-tariqat*).

5. **טאוהיד-א-זאטי** הוא המימוש האלוהי בספירת הממשות האלוהית החמישית של חאקיקאט, הכוללת את השלבים השונים או ההיבטים של מארפאט-א-חאקיקאט (*marefat-e-haqiqat*), כלומר חאלאט-א-מוחמדי (*halat-e-Muhammadi*) בשלב של לאהוט (*lahut*), וחאקיקאט-א-מוחמדי (*haqiqat-e-Muhammadi*) בשלב של האהוט (*hahut*) של ספירת הממשות האלוהית.

הסופים תמימי דעים על כך שבין ההיבטים השונים המאפיינים את הממשות האלוהית או טאוהיד-א-זאטי, המושלם מביניהם הוא זה שמדגיש את הבדלי העובדיאט (*ubudiyat*) (משרת *serventship*) של אדם לאלוהים. הכנסיה פירשה עובדה רוחנית זו באורח מוטעה בהסיקה שאדם הוא אדם ואלוהים הוא אלוהים, וכי האדם לעולם לא יוכל להיות אלוהים ואלוהים לא יוכל להיות אדם. אך האמת היא שאחרי המימוש האלוהי של טאוהיד-א-זאטי הדגש על עובדיאט (משרת) מתייחס למסע השלישי של סאליקים (*Saliks*), המכונה סייר-א-מה אללה (*seyr-e-ma Allah*), והוא החזרה למודעות רגילה יחד עם מודעות-אלוהית.

בטבלא הבאה מוצגים השלבים וההיבטים השונים של טאוהיד בהם דנו עתה:

שלבים	היבטים	ספירות
טאוהיד-א-אקוואלי	וואקיף (<i>Waqif</i>) (בעל מודעות גשמית)	עלם-א-נאסוט (ספירה ראשונה)
טאוהיד-א-אפא'עלי	וואסיף (<i>Wasif</i>) (מהלל)	עלם-א-מלאכות (ספירה שנייה)
טאוהיד-א-אחוואלי	עריף (<i>Arif</i>) (יודע)	עלם-א-ג'אברוט (ספירה שלישית)
טאוהיד-א-סיפאטי	אשיק (אוהב)	
טאוהיד-א-זאטי	(1) אשיק-א-מאשוק (<i>Ashiq-o-Mashuq</i>) (אוהב ואהוב באחד)	(1) עלם-א-לאהוט
	(2) אשיק (אוהב) ומאשוק (אהוב) בעת ובעונה אחת	(2) עלם-א-האהוט (ספירה חמישית)

ווג'ודיה (*Wujudiyyah*) ושוהודיה (*Shuhudiyyah*)

מבין מגוון התפיסות השונות של המאמינים באחדות (אחל-א-טאוהיד, *ahl-e-tauhid*), החשובות והשנויות ביותר במחלוקת הן שתי האסכולות הידועות כווג'ודיה ושוהודיה.

מוהידין אבן ערבי (*Muhyuddin Ibn Arabi*) הוא התומך הגדול באסכולה של הווג'ודיה. אסכולה זו מאמינה בואחאדאט-אול-ווג'וד (*wahdat-ul-wujud*) (אחדות הקיום) אשר בוודנטה מכונה אדווייטיזם על ידי פרשניה שנקאראצ'דיה (*Sankaracharya*). על פי גאזור-א-איליה (*Ghazur-e-Ilahi*) אבן

ערבי טען שהקיום (existence) (ווג'וד) הוא אחד ואין בו ריבוי, הוא אותו דבר עצמו, הוא מתגלה לעצמו כעצמו, כמו מים המתגלים בצורתם המוגבלת כקרח. כאשר נמצאים במצב של פאנה, ההגבלה (הצורה) נעלמת והמוחלט-האלוהי נותר ונעשה הוא הוא (Hu, Hu).

שיח' שאהאבודין סוראווארדי (Sheikh Shahabuddin Suhrawardi), אחד מתומכיה העיקריים של אסכולת השהודיה, מגדיר את הפילוסופיה שלה כוואחדאט-אול-שהוד (*wahdat-ul-shuhud*) (התופעות לכאורה), המקבילה לווישיסטאדוויטה (*Vishistadvaita*) של הוונטה. הוא טוען שבפאנה, הופך הבאנדה (*bandah*) (המוגבל) לכאנאהוא (*kaanahu Hu*) (כמותו) ולא הוא הוא. הדבר דומה לברזל המותך באש, אשר נעשה כמו האש אך אינו האש עצמה – כיוון שממשות הברזל שונה לחלוטין מזו של האש. השהודיה מגדירים שני קיומים שונים (זאט) ומבחינים בשני דברים נפרדים באופן ברור – הברזל והאש. הברזל הופך לאש באורח זמני ולאחר מכן הברזל הוא ברזל והאש היא אש.

מירזה ג'אן ג'אנאן (Mirza Jan Janan) אומר שהיחסים בין ההיבט הבלתי נגלה של אלוהים להיבט הנגלה של אלוהים הם כמו אלה שבין האוקיינוס, הגלים והבועות. ריבוי זה אינו מפריע בכל דרך שהיא את אחדות הממשות-האלוהית או משפיע עליה. זה נקרא וואחדאט-אול-ווג'וד (זהות). לעומתו קיימת השקפה אחרת המתייחסת ליחסים בין אלוהים לנברא כמו ליחסים בין המקור לצלו או בין השמש לקרניה, השקפה זו נקראת וואחדאט-אול-שהוד (התופעות לכאורה).

וואחדאט-אול-ווג'וד של מוהיודין אבן ערבי היא מפסגת האחדאט (אחדות מודעת), והידע-האלוהי (הגנוסיס) המתייחס לשלב זה הוא, על כן, "חמה אוסט" (הכל הוא).

וואחדאט-אול-שהוד של שיח' שאהאבודין סוראווארדי, הנקרא גם מוג'אדיד (*Mujaddid*), מגיע מאותה ממשות-אלוהית גבוהה (חאקיקאט), אך הידע-האלוהי (הגנוסיס) בא לידי ביטוי כ-"חמה אז אוסט" (הכל ממנו).

שתי האסכולות וחילוקי הדעות הנובעים מהן הן התפתחות מאוחרת של ראשית התקופה הנוכחית של הדאור-א-קאלאנדארי (*daor-e-qalandari*) (מחזור השלמות) ולכן לא היו במהלך חייו של הנביא הערבי. התפיסה של הווג'ודיים (*Wujudiyahs*) מבוססת על התנסות יחד עם הגיון, וזו של השהודיים (*Shuhudiyyahs*) מבוססת על התנסות ועל היבטים דומים בקוראן.

אבן ערבי טוען כנגד טרנסנדנטיות ששורה בכל וטוען כי הדואליות משתמעת ממנה. הוא סובר שאלוהים הוא אחד ורק הוא בלבד קיים. מלבד אלוהים, כל מה שמתקיים לכאורה הוא ההתגלויות שלו, או מה שנקרא טאג'אליאט (*tajalliyat*).

כך, אלוהים זהה לסיפאט (תכונות), וכל השמות האלוהיים זהים למושא השם, שהוא אללה. עיני הקדושים הנמנים על אסכולת הווג'ודיה נשואות אל אחדות הקיום (וואחיד-אול-ווג'וד, *wahid-ul-wujud*), הטאג'אלי (*tajalli*) (ההתגלות) הראשונה של אלוהים, מהשלב של אחדאדיאט; וכל ההתפתחויות המשתלשלות בהמשך (כלומר, העולמות המנטלי, סבטלי וגשמי) הן כמו צל (זיל) שהוא כלום וככזה הוא היטל בלבד של זאט (המהות האלוהית). אך הצל (זיל) חייב את קיומו לאלוהים, שהוא אינסופי ונצח, ותלוי בו. כך שגם הצל קיים במובן שהווג'ודיים רואים את הכל כאלוהים, אפילו את הצללים (העולמות המנטלי, הסבטלי והגשמי), שאין להם כל קיום עצמאי.

השהודיים, כפי שאמרנו קודם, מאמינים בשני זאט, האחד של הממשות-האלוהית והאחר שאינו-ממשי, האחד של אלוהים והאחר של באנדה (*bandah*). הזאט של באנדה הוא אפס (אדום, *adum*) ואדום (כלום) זה הוא יחסי (איזאפי, *izafi*), ואינו ממשי (חאקיקי, *haqiqi*). אם מתייחסים לכלום (אדום) כאל מהות (ממשות-אלוהית), הרי שיהיו שני זאט, והתוצאה תהיה דואליזם. האדום-א-איזאפי הוא רק אדום (כלום) באופן יחסי. הוא אינו אלא אפס. ערכו של אפס לא ישתנה גם אם יוסיפו לו עוד אפסים רבים. כך גם אדום הוא בבחינת סמל בלבד בידיעה של אלוהים. כיוון ששלמות מיוחסת לזאט, אלוהים הוא השלמות עצמה. חוסר שלמות מיוחסת לאדום ועל כן "רוע" הוא התגלות של אדום (קיום לא-קיים). המוג'אדיד רק מאששים ומדגישים את תורת הוואחדאט-אול-שהוד (התופעות לכאורה), שבמקור נוסדה על ידי עבדול כארים אל-ג'ילי (*Abdul Karim al-Jili*), שכתב את אל-אינסאן-אול-קאמיל (*Al-Insan-ul-Kamil*).

אך, מבחינה רוחנית, עובדה היא שתורת הווג'ודיה נעלה יותר ואינה מותירה מקום לשיקולי נוחות או פשרה. את הידע-האלוהי (גנוסיס) של מהר באבא אפשר ליישם בשתי גישות אלו לאמת-האלוהית. כדי לעקוב אחר מה שהסביר ב"עשרת המצבים של אלוהים" דרושה היכרות כלשהי עם התיאור הסופי של הטאנאזולאט (*tanazzulat*) – השתלשלות המוחלט – דרך רצף השלבים של ההתגלויות, הידועות כחמשה ווג'ודאט (*khamisa wujudat*) (חמשת הקיומים). דבר זה יסייע למחפשי הדרך.

הידע-האלוהי (הגנוסיס) של כל הסופים המושלמים מורה שאלוהים במצב המַעְבֵּר-לַמַעְבֵּר אינו ניתן לידיעה או להגדרה. כנפי המחשבה והדמיון אינן יכולות לסייע להבנת מצב המַעְבֵּר-לַמַעְבֵּר (ווארה-אול-זוארה) של אלוהים, אלוהים המוחלט (ווג'וד-א-מוטלאק) הווה.

הסופים תארו מצב טרנסנדנטי זה של אלוהים בדרכים רבות, כגון: גאהיב-אול-גאהיב (*Ghaib-ul-Ghaib*) (הנסתר מכל).

מאגיהול-און-נאט (*Majhul-un-Nat*) (שאינו ניתן לידיעה ואינו ניתן להגדרה). במצב זה אין לזאט כל ידיעה של העצמי-האלוהי.
מונקאטה-אול-איזהאראט (*Munqata-ul-Izharat*) (המצב שכל האפיונים לגביו אינם תופסים).
אל אמה (*Al Ama*) (הערפל האפל) שמרמו על המצב הפוטנציאלי הנסתר באלוהים המתייחס להיבט הפנימי של מעבר-למעבר ולהיבט החיצוני של אחאדיאט (אחדות מודעת) שבו הזאט מודע לאחדותו הטרנסנדנטית.
מהר באבא מסביר שלמרות שאלוהים במצב המעבר (אחדות מודעת) אינו יכול לשוב למצב המעבר-למעבר, הוא יודע שהוא היה והוא קיום אינסופי, דעת אינסופית ואושר אלוהי אינסופי ומתוך כך הוא יודע שמצבו המקורי היה מצב המעבר-למעבר (זאט-אל-באהט, *Zat-al-Baht*).
כדי לסייע למחפשי הדרך להבין את הנושא, הציגו הסופים את הנושא האלוהי במונחים של חמש השתלשויות או התגלויות באופן הבא:

חמשה ווג'ודאט או חמישה סוגים של קיום

1. וואחיד-אול-ווג'וד (*Wahid-ul-wujud*) (קיום אחדותי) הוא ההתגלות הראשונה או הטאג'אלי-א-אוואל (*tajalli-e-avval*) בעלם-אל-אהוט (*alam-e-lahut*) של הספירה הממשית הכלולה בשלב האחאדיאט (אחדות מודעת).
2. עריף-אול-ווג'וד (*Arif-ul-wujud*) (קיום יודע) הוא השלב המתקשר לחאקיקאט-א-מוחמדי (הממשות-האלוהית של מוחמד) או נור-א-מוחמדי (אורו של מוחמד),* השלב של האהוט (*hahut*) בספירה של הממשות-האלוהית. זה השלב של וואחדיאט (*wahdiyat*) המודע לוואחדיאט (*wahidiyat*) (אחדות מודעת שמודעת לאחדות-שבריו). זו ההתגלות השנייה, הטאג'אלי-א-דובום (*tajalli-e-dovvom*).
3. מומטאן-אול-ווג'וד (*Mumtan-ul-Wujud*) (קיום שלילי) הוא השלב השלישי של ההתגלות (טאג'אלי-א-סבום, *tajalli-e-sevvom*). זה העלם-א-ג'אברוט (הספירה המנטלית) ממנו מתחיל השלב של וואחדיאט (אחדות בריבוי).

* חאקיקאט-א-מוחמדי: מימוש המילה המקורית של אלוהים.

נור-א-מוחמדי: ביטוי המילה המקורית של אלוהים.
חאקיקאט-א-מוחמדי: כולל את נור-א-מוחמדי, אך נור-א-מוחמדי אינו כולל את חאקיקאט-א-מוחמדי.

4. מומקין-אול-ווג'וד (*Mumkin-ul-wujud*) (קיום אפשרי) כולל בין היתר את עולם המלאכים והרוחות, וידוע כעלם-א-מלאכות (הספירה הסבטלית), שהיא הספירה של האנרגיה. הוא מייצג את טאג'אלי-א-צ'אחארום (*tajalli-e-chaharom*), השלב הרביעי של ההתגלות.
5. וואג'יב-אול-ווג'וד (*Wajib-ul-wujud*) (קיום הכרחי) כולל כל מה שקשור לקיום הגשמי. הוא נקרא עלם-א-נאסוט (הספירה הגשמית) אצל הסופים שהוא ההיבט החמישי של ההתגלות, הטאג'אלי-א-פאנג'ום (*tajalli-e-panjom*).
אלה מייצגים את חמש ההשתלשויות של אלוהים ממצב המעבר, הידועים כטאג'אליאט-א-חמשה (*tajalliyat-e-khamsa*) (חמש ההתגלויות) או חמשה ווג'ודאט (חמשת הקיומים).
עתה נטפל בכל אחד מהם בסדר עולה החל בוואג'יב-אול-ווג'וד (קיום הכרחי) וכלה בוואחיד-אול-ווג'וד (קיום אחדותי).
בתחום השאריאט (*shariat*) (ההלכה הדתית), משמעות הוואג'יב-אול-ווג'וד (קיום הכרחי) לתיאולוג היא אלוהים המוחלט, שממנו נובעות ומקבלות את קיומן כל רמות הקיום. אך הסופים משתמשים במונח זה לציון כל דבר שהוא גשמי וחומרי. כאן ווג'וד פירושו גוף, כיוון שהנשמה המתפתחת בצורת-האבן, הצומח, החי והאדם אינה יכולה להתפתח ללא אמצעי גשמי המורכב מחמשת היסודות. קיום גשמי זה בשלב של וואג'יב-אול-ווג'וד הוא מתת אל כבירה, משום שבלעדיה לא ניתן כלל להשיג שלבים של שלמות, קדושה והנהגה.
הגוף הגשמי הוא מכניזם מופלא ומיוחד המכיל את כל ארבעת הקיומים היחסיים והממשיים, הסבטלי, המנטלי התת-סופרמנטלי ואלוהים עצמו. על כן הסופים מכנים את הגוף האנושי עלם-א-סאג'יר (*alam-e-saghir*) (מיקרוקוסמוס), שהוא דגם בועיר אנפין של עלם-א-כביר (*alam-e-kabir*) (מאקרוקוסמוס). האחרון כולל את כל חמשת הקיומים, המסתורין שאיש אינו יכול לרדת לעומקו ללא עזרה של הנפש האוניברסלית של מאסטר מושלם או מושיע.
וואג'יב-אול-ווג'וד (קיום הכרחי, או הספירה הגשמית) שואב את קיומו ממומקין-אול-ווג'וד (הספירה הסבטלית) והוא בבואה שלו. היחסים בין אלוהים לבריאה בשלב זה הם יחסי אדון ועבד. המודעות המתפתחת או הנפש בשלב זה מכונה נפס-א-אמארה (*nafs-e-ammara*) (העצמי הרע) ויש לה את הנטייה הטבעית ליהנות מכל דבר שהוא גשמי. כאן תפיסת יחסי אלוהים ואדם מכונה טאוהיד-א-אקוואלי (האחדות המילולית של אלוהים), בה ישנה הכרה מילולית בקיומו של אלוהים.
מומקין-אול-ווג'וד (קיום אפשרי, או ספירה סבטלית), שואב את קיומו

ממוטאן-אול-ווגיד (הספירה המנטלית). כאן היחסים בין אלוהים ותכונותיו המתגלות הוא זה הקיים בין אב לילדיו. כאן אלוהים הוא מיטיב, רב חסד ומגונן על ילדיו חסרי הדאגה, שאינם חושבים על עונש או פרס ואינם משתוקקים לדעת או כמהים להשיגים רוחניים. ישויות כאלו ידועות לכל כמלאכים. המודעות של ספירה זו (עלם-אמלאכות) מקבלת צורה של נפס-אלאוואמה (*nafs-e-lawaama*) (האני המצטער) וההכרה באלוהים בשלב זה מכונה טאוהיד-א-אפא'עלי (אחדות של פעולה), שפירושו כי ישויות העולם הזה עסוקות אך ורק במטלה שהוטלה עליהן והיא לזכור את אלוהים.

מומטאן-אול-ווגיד (קיום שלילי או ספירה מנטלית) מכיל את המישורים החמישי והשישי של הנתבי-הרוחני שבשלב זה הגיע לוואחידאיט (אחדות שברביבו). וואחידאיט מתחיל מהמישור החמישי ומגיע לשיאו בשישי וקיימים בו בצורה מדויקת כל פרטי הבריאה הכלולים בספירות הסבטלית והגשמית. זהו עלם-א-ג'אברוט השואב את קיומו מעריף-אול-ווגיד (השלב של חאקיקאט-א-מוחמד) והוא בבואה שלו. הוא מכונה מומטאן-אול-ווגיד, או קיום שלילי, מהסיבה הפשוטה שווגיד פירושו הצורה או הגוף של הקיום ומומטאנה פירושו זה אשר אינו קיים, ועל כן מומטאן-אול-ווגיד פירושו שהצורה אינה קיימת בו. שלב זה דומה לזרע המכיל בתוכו שורשים וענפי עץ כיכולת גנוזה. כשאלה יתפתחו במלואם ויתגלו, הם יסמלו את המישורים הסבטלי והגשמי. הסופים קוראים לכך לא-מאקאן (*la makan*) מצב בו כל מושגי הזמן והחלל מתלכדים לנקודה.

המודעות של הספירה המנטלית במישור החמישי נקראת אצל הסופים נפס-א-מוטמאינה (*nafs-e-mutmainna*), שפירושו העצמי המבורך או המרוצה, והמודעות במישור השישי נקראת נפס-א-מולהימה (*nafs-e-mulhima*), שפירושו העצמי בעל ההשראה. כאן היחסים בין אלוהים לבריאה הם יחסי אוהב ואוהב, ותפיסת אלוהים בשלבים אלה נקראת אצל הסופים טאוהיד-א-חוואלי (אחדות של רגש). זה השלב הידוע כחאקיקאט-א-אינסאני (הממשות-האלוהית של האדם). בשלב זה האדם ניצב פנים אל פנים עם אלוהים, אך עדיין לא השיר את האגו שלו והוא עדיין נמצא בתחום הדואליות.

וואחיד-אול-ווגיד (קיום אחדות) בשלב עלם-אלאהוט של ספירת הממשות-האלוהית הוא מצב שבו אלוהים נעשה לראשונה מודע לאחאדיאט שלו (אחדות מודעת). עריף-אול-ווגיד בשלב של עלם-אלאהוט של אותה ספירה של הממשות-האלוהית הוא המצב של וואחידאיט-א-וואחידאיט (אחדות מודעת לאחדות-שברביבו), המכונה גם חאקיקאט-א-מוחמד.

על פי הסופים אלוהים במצב ווארה-אול-ווארה היה אוצר חבוי שרצה להיות גלוי. בו ברגע ש"האוצר החבוי" ביטא את התשוקה לדעת את עצמו, הוא

נעשה מודע לעצמו כאור (נור) או נור-א-מוחמד, שמכיל בתוכו באופן נסתר את הקיום של כל הבריאה והעולם הנגלה. על כך אמר הנביא מוחמד, "אלוהים ברא את האור שלי תחילה, ומתוך האור שלי נברא היקום". זה ההיבט של ג'אמאל (*jamal*) (יופי) בידיעת אלוהים והוא נכלל בטאוהיד-א-זאטי (אחדות המהות). כאן היחסים בין אלוהים לבריאה הם יחסי אוהב ואוהב, האוהב הוא אלוהים ומוחמד הוא האוהב. לאלוהים כאן יש מודעות שלמה של עצמו ושל הבריאה גם יחד.

וואחיד-אול-ווגיד (קיום אחדות) הוא ההגבלה הראשונה של אלוהים במצב המעבר-למעבר והוא אחד משלבי הספירה החמישית, המכונה לאהוט (*lahut*). זהו שלב של שלמות מודעת, שבעת שנעשה בו שימוש על ידי עריף-אול-ווגיד (קיום יודע), מוענקת לו התנסות של פאנה ובאקה גם יחד. שלב זה, ככל השלבים האחרים של הנתבי-הרוחני, הוא מעבר לנפש ולאינטלקט ואי אפשר להכילו במילים והוא כולל את טאג'אלי-א-ג'אמאלי (*tajalli-e-jamali*) (התגלות היופי) וטאג'אלי-א-ג'אלאלי (*tajalli-e-jalali*) (התגלות האושר האלוהי). טאג'אלי-א-ג'אלאלי מעניקה לנשמה את ההתנסות של פאנה (הכחדה מוחלטת), וטאג'אלי-א-ג'אמאלי מעניקה לנשמה מחדש את המודעות הרגילה, מה שהסופים מכנים באקה (קביעות). טאג'אלי-א-ג'אלאלי היא גם אשקייאט (*ashqiyyat*), מצב שבו אלוהים הוא האוהב והאדם הוא האוהב; וטאג'אלי-א-ג'אמאלי היא מאשוקייאט (*mashuqiyyat*) בה אלוהים הוא האוהב והאדם הוא האוהב. המצב השני הוא ההתגלות הרוחנית הגבוהה ביותר, הנקאת פאקר (*faqr*) או פאקירי (*faqiri*).

כך בעלם-אלאהוט ובעלם-אלאהוט של הספירה החמישית, היא הספירה הממשית, מצויים השלבים של שלמות-אלוהית בהיבטים התואמים של אשיק-אר-מאשוק (*ashiq-o-mashuq*) (אוהב ואוהב בלתי נפרד) ואשיק (אוהב-אלוהי) ומאשוק (אוהב-אלוהי) בעת ובעונה אחת. בעלם-א-ג'אברוט (הספירה המנטלית) מצויים השלבים של אשיק (אוהב) ועריף (הגנוסטי, בעל הידע האלוהי). במלאכות (ספירה סבטלית) מצוי השלב של מונה התכונות, ובנאסוט (הספירה הגשמית) מצוי השלב של וואקף (בעל מודעות-גשמית). נתאר שלבים אלה בסדר עולה. כאשר וואקף, המודע, נעשה מודע יותר, הוא נכנס אל שלב הוואסוף (תכונות). מוואסוף הוא מגיע לשלב האירפאן (גנוסטי, ידע אלוהי) ומאירפאן הוא מגיע לתחום המסתורין של אלוהים (מעריף). משלב המעריף הוא זוכה לחזות באלוהים, דבר המעניק לו מעמד של אוהב, וכאשר הוא לבסוף נעשה אוהב, הוא מוצא שהוא עצמו היה הסיבה והמסובב של הכל. בשלב זה של הוויאט (*Huyat*), הכל מתמוסס במצב "אני אלוהים" של אלוהים.

35 מאיה (Maya) * (183)

הכוח המותיר את האדם בעיוורון ובחירשות רוחניים היא בורותו שלו, הנשלטת על ידי עקרון הבורות הקוסמית הנקראת מאיה.**

להבין את מאיה משמע להבין את היקום. כל הערכים המסולפים והאמונות המסולפות הן פועל יוצא מאחזתה של מאיה. האינטלקט הוא זה שנופל בשבי המאיה במיוחד, משום שהאינטלקט אינו מסוגל להגיע למודעות ולהכרה בכך שאלוהים הוא האמת. אל האמת-האלוהית אפשר להתודע רק לאחר שמתעלים מעל לאשליה הקוסמית הנתפסת כממשית בגלל המאיה.

השואף-הרוחני יכול להתעלות מעל למאיה, עקרון הבורות, רק כאשר הוא מסוגל להכיר בכך שמאיה היא הצל של אלוהים וככזו היא כלום. החידה של מאיה מתפענחת מאליה רק לאחר מימוש הממשות-האלוהית.

36 מהר באבא אומר (200)

פרדוקס רוחני

"לפני שמסירים את הבורות ורוכשים דעת-אלוהית (הדעת-האלוהית שלאורה חיים ומתנסים באלוהי), כל מה שנוגע לרוחני מתפרש כפרדוקס - אנו אומרים שאלוהים, אותו איננו רואים, הוא ממש; וכי העולם, אותו אנו רואים, אינו ממש. בהתנסות שלנו, מה שקיים עבורנו אין לו קיום ממש; ומה שלא קיים עבורנו, קיים באופן ממש.

"כדי למצוא את עצמנו עלינו לאבד את עצמנו, ולכן האבדה היא הזכייה. העצמי המוגבל חייב למות כדי שנחיה באלוהים; ולכן המוות פירושו חיים. עלינו להתרוקן לחלוטין בפנים כדי להתמלא לגמרי באלוהים; ולכן ריקנות מוחלטת פירושה מלאות מוחלטת. עלינו להיות עירומים מעצמיות ולהיות לכולם על מנת להיספג באינסופיותו של אלוהים; לכן הכולם פירושו הכל."

* [מהר באבא, "מאיה", כפי שמצוטט ב-Irene Conybeare, *In Quest of Truth*

(Kakinada, A.P., India: Swami Satya Prakash Udaseen), עמ' 274-275. העורך]

** [ראו גם: מהר באבא, "מאיה", 387-370 *Discourses*, העורך]

קיום-אלוהי הוא יסוד הכל והחיים הם צל

"קיום-אלוהי" הוא נצחי, ואילו החיים מתכלים.

"בדומה, קיום-אלוהי הוא בבחינת גופו של אדם, והחיים הם בבחינת הבגד העוטף את הגוף. אותו גוף מחליף בגדים בהתאם לעונות, לזמן ולתנאים, ממש כשם שהקיום-האלוהי האחד והנצחי מתקיים תמיד בכל אינספור ההיבטים השונים של החיים.

"עטוף עד לבלי היכר בגלימת החיים על אינספור קפליה וצבעיה, מצוי הקיום-האלוהי הבלתי-משתנה. מעטה החיים על צעיפי צורות הנפש, האנרגיה והגשמיות, הוא שמשליך 'צלליו' על הקיום-האלוהי ומציג את הקיום-האלוהי הנצחי, הבלתי ניתן לחלוקה והלא משתנה כחולף, מגוון ומשתנה-כל העת.

"הקיום-האלוהי שורה-בכל והוא המהות בבסיס כל הדברים, בין שהם חיים או דוממים, ממשיים או לא ממשיים, שונים או אחידים במין או בצורה, קולקטיביים או אינדיבידואליים, מופשטים או מוחשיים

"בנצחיות הקיום-האלוהי אין כלל זמן. אין עבר או עתיד; רק ההווה הנמשך לעד. בנצח דבר לא התרחש וגם לא עתיד להתרחש. הכל מתרחש בעכשיו הנמשך לעד.

"הקיום-האלוהי הוא אלוהים; בעוד החיים הם אשליה.

"הקיום-האלוהי הוא הממשות-האלוהית; בעוד החיים הם דמיון.

"הקיום-האלוהי נמשך לעד; בעוד החיים ברי-חלוף.

"הקיום-האלוהי לא משתנה; בעוד החיים משתנים כל העת.

"הקיום-האלוהי הוא חירות; בעוד החיים כובלים.

"הקיום-האלוהי בלתי ניתן לחלוקה; בעוד החיים הם ריבוי.

"הקיום-האלוהי לא ניתן לתפיסה; בעוד החיים מתעתעים.

"הקיום-האלוהי הוא עצמאי; בעוד החיים תלויים בצורות של הנפש, האנרגיה והצורות הגשמיות.

"הקיום-האלוהי הווה; בעוד החיים קיימים כביכול.

"על כן הקיום-האלוהי אינו החיים.

"לידה ומוות אינם מציינים את תחילתם או סופם של החיים. אינספור השלבים והמצבים של החיים, המרכיבים את מה שנקרא לידות ומיתות כביכול, נשלטים על ידי חוקי האבולוציה וגלגולי הנשמה, אך החיים למעשה מתחילים רק פעם אחת בלבד, עם התגלות קרני האור העמומות הראשונות של המודעות המוגבלת, והם נכנעים למוות רק פעם אחת בלבד בהשיגם מודעות בלתי-מוגבלת של הקיום-האלוהי האינסופי.

* קיום-אלוהי - Existence

"הקיום־האלוהי, אלוהים הכל־יודע, רב־העוצמה, הנמצא־בכל, הוא מעבר לסיבה ומסובב, מעבר לזמן ולחלל, מעבר לכל הפעולות.

"הקיום־האלוהי נוגע בכל, בכל הדברים ובכל הצללים. דבר אינו יכול לגעת בקיום־האלוהי. אפילו עצם עובדת היותו אינה יכולה לגעת בקיום־האלוהי.

"כדי לממש את הקיום־האלוהי, יש להשיל את החיים. החיים הם שמעניקים מגבלות לעצמיה־האלוהי הבלתי־מוגבל. חיי העצמי המוגבל ניזונים מן הנפש המייצרת רשמים; מן האנרגיה המספקת את הדחף לצבור ולכלות רשמים אלו על ידי הוצאתם מהכח לפועל; ומן הצורות והגופים הגשמיים, הפועלים כאמצעים שדרכם רשמים אלה באים לידי ביטוי, מתחזקים ולבסוף מתכלים, באמצעות פעולות.

"החיים והפעולות כרוכים אלה באלה. את החיים חיים באמצעות פעולות. את החיים מעריכים באמצעות פעולות. ההישרדות בחיים תלויה בפעולות. חיים מתוך הכרה הם פעולות – פעולות מנוגדות מטבען, פעולות מאששות או שוללות, פעולות בונות והורסות.

"על כן, כדי לאפשר לחיים להיכנע למוות הסופי שלהם יש לאפשר לכל הפעולות להיגמר. כאשר הפעולות נגמרות לחלוטין, העצמי המוגבל מתנסה באופן ספונטני בחיים של הקיום־האלוהי של העצמיה־האלוהי הבלתי מוגבל. כשמממשים את הקיום־האלוהי, משמע שהאבולוציה והאינבולוציה של המודעות הושלמו, האשליה נמוגה וחוק גלגולי הנשמה אינו כובל עוד.

"הימנעות מביצוע פעולות לעולם לא תשים קץ לפעולות. הימנעות כזאת אינה אלא הפעלת פעולה אחרת – זו של אי־פעולה.

"בריחה מביצוע פעולות איננה הפתרון לעקירתן מן השורש. להפך, דבר זה רק יגרום לעצמי המוגבל להיות מעורב יותר בעצם הבריחה מפעילות, ובכך לייצר עוד פעולות. הפעולות, הרעות והטובות גם יחד, הן כמו סבך קשרים בפקעת החיים. ככל שהמאמץ להתיר את קשרי הפעולות עיקש יותר, כך מתהדקים הקשרים וגדלה ההסתבכות.

"רק פעולות יכולות לבטל פעולות, בדיוק כשם שרעל יכול לנטרל השפעות של רעל. כדי להוציא קוץ שננעץ עמוק אפשר להעזר בקוץ אחר, או בכל חפץ חד הדומה לו כגון מחט, כאשר עושים בהם שימוש מיומן וזהיר. בדומה ניתן לעקור את הפעולות משורש באמצעות פעולות אחרות – כאשר נעזרים במתווך פעיל שאינו העצמי.

"קארמה יוגה, דניאן יוגה, ראג' יוגה, ובאקטי יוגה משרתים את המטרה בהיותם ציוני־דרך חשובים בנתיב לאמת־האלוהית. הם מכוונים את המחפש־הרוחני אל היעד שהוא הקיום־האלוהי הנצחי. אך האחיזה של החיים בשואף־הרוחני, שמוזנת על ידי פעולות, היא כה איתנה עד שחרף עזרתם רבת ההשראה

של ציוני־דרך אלה, הוא אינו מצליח להיעזר בהם ולפנות לכיוון הנכון. כל עוד העצמיה־האלוהי כבול על ידי פעולות, אין ספק שהשואף־הרוחני, ואפילו ההלך־הרוחני המצויים בנתיב האמת־האלוהית, יוליכו את עצמם שולל וילכו לאיבוד.

"סאדהואים (*sadhus*) ומחפשי־רוחניים, קדושים וצדיקים, מונים (*munis*) ונזירים, טאפאסאווים (*tapasavis*) וסאניאסים (*sanyasis*), יוגים, סופים וטאליבים (*talibs*), בכל הדורות נאבקו במהלך חייהם וחוו קשיים בל יתוארו במאמציהם להיחלץ ממבוך הפעולות ולהתגבר על החיים כדי לממש את הקיום־האלוהי הנצחי.

"הם נכשלים במאמציהם משום שככל שהם נאבקים יותר עם 'העצמי' שלהם, האחיזה של החיים על העצמי מתחזקת יותר כשהיא נעזרת אפילו בעוצמת פעולות ההתנזרות והסיגופים, ההתבודדות והעלייה־לרגל, המדיטציה והריכוז, הבטויים המחזקים וההתבוננויות מתוך דומיה, הפעילות האינטנסיבית וחוסר הפעולה, השתיקה והדיבורים, הג'אפאס (*japas*) והטאפאס (*tapas*), וכל סוגי היוגה והציילה (*chillas*).

"שחרור מהאחיזה האיתנה של החיים וחירות ממבוך הפעולות הם אפשריים לכל, אך הם נחלתם של המיעוט הפונה אל מאסטר מושלם, סאדגורו או קוטוב ומבקש להיעזר בחסדו והדרכתו. עצתו החוזרת ונשנית של המאסטר המושלם היא להתמסר לו באופן מוחלט. מעטים מתמסרים לו בכל – נפש, גוף, רכוש. יחד עם התמסרותם המוחלטת הם מוסרים באופן מודע גם את 'העצמי' שלהם למאסטר המושלם. ישותם המודעת נותרת אך איתה הם מבצעים פעולות אך ורק על פי הוראות המאסטר.

"פעולות כאלה, אחרי התמסרות 'העצמי', אינן עוד פעולותיו של האדם עצמו. על כן, פעולות אלו מסוגלות לעקור משורש את כל שאר הפעולות שמוזנות ומשמרות את החיים. החיים נעשים אז בהדרגה נטולי חיים ולבסוף נכנעים, בחסדו של מאסטר מושלם, למוות הסופי. החיים, שמנעו פעם מהשואף־הרוחני המתמיד לממש את הקיום־האלוהי הנצחי, שוב אינם יכולים לתעתע בו.

"הדגשתי כבר בעבר, אני אומר לכם עתה, ואשוב ואומר דור אחר דור לעולמים: השילו את גלימת החיים וממשו את הקיום־האלוהי שהוא שלכם לנצח.

"כדי לממש אמת זו של הקיום־האלוהי הבלתי־משתנה, הבלתי ניתן לחלוקה והשורה בכל, הדרך הפשוטה ביותר היא להתמסר לי לחלוטין; להתמסר בשלמות כה רבה עד שאינכם מודעים כלל להתמסרות, אלא מודעים רק לכך שאתם מצייתים לי ופועלים על פי מצוותי.

אם הנכם שואפים לחיות לעד, השתוקקו למותו של העצמי המתעתע בדרך של התמסרות מוחלטת אלי. יוגה זו היא תמצית כל היוגות באחת."

ארבע המסעות

"אלוהים הוא אינסופי וגם צלו אינסופי. הצל של אלוהים הוא החלל האינסופי המכיל את הספירה הגשמית האינסופית, היא הבריאה, שיחד עם התהוותם של מיליוני יקומים הנמצאים בתחום הידיעה של האדם או מחוצה לה, יצאה מתוך נקודת הסופיות בתוך הקיום האלוהי האינסופי שהוא אלוהים. "בתוך מיליוני יקומים אלה ישנן מערכות רבות עם כוכבי לכת. חלקם נמצאים במצב של גז, חלקם במצב מוצק, חלקם מאבן ומתכת, בחלקם יש גם צמחייה. בחלקם ישנן גם צורות חיים מפותחות כגון רמשים, בחלקם גם דגים, בחלקם גם ציפורים, בחלקם גם חיות, ובמעטים גם יצורי אנוש.

"כך קורה שבין רבבות היקומים ישנם כוכבי לכת שמתגלים בהם שבע ממלכות האבולוציה, והאבולוציה של המודעות והצורות מגיעה לידי השלמה. "אך רק על כדור הארץ יכולים בני האדם לעבור גלגולי נשמה ולהכנס לנתיב הרוחני של האינבולוציה, המוביל למימוש העצמי האלוהי.

"כדור הארץ הוא מרכז הספירה הגשמית האינסופית של מיליוני היקומים. הוא הנקודה המרכזית אליו צריכות להגר כל הנשמות מודעות האנושיות כדי להכנס לנתיב הרוחני של האינבולוציה.

"בנתיב הרוחני זה של האינבולוציה יש שבע תחנות. כשמגיעים לתחנה השביעית נשלם המסע הראשון אל אלוהים.

"אף שהשלמת מסע זה היא המטרה העיקרית של כל הנשמות האנושיות, רק מעטות מאוד יוצאות אליו בכל זמן נתון. סוף המסע הוא כאשר האינדיבידואליות טובעת באוקיינוס המודעות האינסופית, והשלמת המסע היא השתקעותה של הנשמה במצב "אני אלוהים", תוך כדי מודעות מלאה, והתנסותה כאלוהים בעוצמה, בדעת ובאושר אלוהי אינסופיים.

"מתוך כל הנשמות שמסלימות את המסע הראשון, מעטות מאוד ממשיכות למסע השני. במסע זה אין תחנות. זהו מסע בהרף עין – מסע של נייעור המודעות האינסופית השקועה ב"אני אלוהים" כדי שתשרה באלוהים כאלוהים. במצב זה האינדיבידואליות חוזרת, אך אינדיבידואליות זו היא עתה אינסופית ואינסופיות זו כוללת מודעות גשמית. כך כאדם ואלוהים היא מתנסה בעוצמה, בדעת ובאושר אלוהי אינסופיים בתוככי הסופיות המוחלטת – הנשמה האינסופית מכירה את אימוגבלותה בתוך המוגבלות עצמה.

"אל המסע השלישי יוצאים רק אלו שהשלימו את המסע השני, אלה שנפל בחלקם לשאת את משא הפעלת העוצמה, הדעת והאושר האלוהי האינסופיים ובכך לחיות את חיי אלוהים כאדם ואלוהים גם יחד.

"רק חמישה מאסטרים כאלה חיים על פני האדמה בכל זמן נתון. הם שולטים בתנועת היקומים ובכל ענייני העולמות המאוישים. רק כאשר אחד מחמשת

המאסטרים המושלמים משיר את גופו יכול אחד מתוך השורים באלוהים כאלוהים לנוע הלאה ולהשלים את המסע השלישי על מנת למלא את התפקיד שהתפנה.

"מחובתם של חמשת המאסטרים המושלמים האלה להחיש את בואו של הקדמון העתיק מכל (אוזאטר) ולמסור בידינו את האחריות על הבריאה שלו.

"כאשר כל אלה שחיים חיי אלוהים על פני האדמה וכל אלה ששורים באלוהים כאלוהים על פני האדמה משירים את גופם, הם משירים לעד גם את כלי הרכב הסבטלי וכלי הרכב המנטלי שלהם וחולפים מהעולם כאלוהים מוחלט. בזמן זה הם משמרים את האינדיבידואליות האינסופית שלהם ומתנסים בעוצמה, בדעת ובאושר אלוהי אינסופיים. זהו המסע הרביעי.

"למעשה ארבעת המסעות הללו אינם מתרחשים לעולם, משום שלא אלוהים אין לאן לצאת למסע. אין ראשית לו ואין אחרית. וכל דבר, אשר מתגלה לכאורה, מתגלה מתוך מה שאין לו ראשית ושב חזרה אל מה שאין לו אחרית."

37 העולם האסטרלי (235)

למעשה אין עולם אסטרלי בפני עצמו. העולם האסטרלי אינו חלק מן העולם הסבטלי. עם זאת, בין העולם הגשמי לסבטלי, נמצאים שבעה מעטים היוצרים את מה שמכונה העולם האסטרלי, והם החוליה המחברת בין שני עולמות אלו. אפשר להגיד שלנשמה מודעת הגשמיות יש גוף אסטרלי, המחבר בין הגשמי לסבטלי. אפשר לראות את האסטרלי כחותם של הסבטלי המוטבע על הגשמי, חותם שאינו גשמי ואינו סבטלי.

בזמן השינה, במצב החלימה הרגיל, האדם מתנסה באופן לא מודע ברשמים של העולם הגשמי באמצעות הגוף הסבטלי ולא באמצעות הגוף האסטרלי. כל ההתנסויות בעולם האסטרלי, שהאדם מתנסה בהם באמצעות הגוף האסטרלי, הן חסרות ערך כמו החלומות עצמם.

לאחר שהנשמה עוזבת את הגוף היא מתנסה בעולם האסטרלי בגוף האסטרלי. אפשר לכוונת זאת המסע האסטרלי של הנשמה. כאשר הנשמה מקבלת גוף גשמי חדש, הגוף האסטרלי מושר ועם הגוף הגשמי החדש היא מקבלת גוף אסטרלי חדש. אך כל עוד לא קיבלה גוף גשמי, הגוף הסבטלי והגוף המנטלי עוברים התנסויות של מצב גן עדן או גיהנום באמצעות הגוף האסטרלי, בהתאם לרשמים שהצטברו בזמן היותה נתונה בתוך הגוף הגשמי.

הנתיב הרוחני מתחיל רק עם האינבולוציה של המודעות כאשר הנשמה מתחילה להתנסות במישור הראשון של העולם הסבטלי, ולא כאשר יש לה גישה לתופעות האסטרליות בהיותה בעולם הגשמי. בשלב שבו הנשמה מתנסה במלואה במישור הראשון של העולם הסבטלי, המעטה האסטרלי שקישר את הסבטלי עם הגשמי ניתק אחת ולתמיד.

המונח האלוהי על ידי האדם
 (האדם נעשה אלוהים לנצח)
 ספירת הממשותף האלוהית
 הידע האלוהי (נוניסיס) של "אני אלוהים" זהה בכל אחד מהמצבים האלו
 ואינו מסתיים עם המוות הפיזי שלהם

מונח	מדרגה רוחנית	מצב	שלב או היבט	נוניסיס
סופי	מאג'יזם-אקאמיל	ג'אם או האלאטס-א'מוחמדי	עלם-א'לאהוט	אנאל האק
וודנטי	בראהמי ברוט	נירוויקאלפה סאמדהי	וידניאן	אדם בראהמאטמי
מיסטי	המושלם	מתמוג באלוהים	מודעות-על	אני אלוהים
סופי	מאג'יזם-סאליק או סאליק-טאג'יזם	ג'אם לסירונגן עם או בלי פארק	פאנה-מה-אל-באקה	"אנאל האק" לסירונגן עם או בלי "חמה בא מאן אסט" שיברהאם לסירונגן עם או בלי ג'יברהאם
וודנטי	פאראמורנסה	נירוויקאלפה סאמדהי לסירונגן עם או בלי המודעות של טריבהוואן	טוריק אוואסטח	ג'יברהאם
מיסטי	אדם-על אלוהי	מודעות-אלוהית לסירונגן עם או בלי מודעות-הבראה	הצומת האלוהי	"אני אלוהים" לסירונגן עם או בלי "הכל אתי"

סופי	אואד-א'מוטלאק או סאהב-א'ג'אמור- פארק	ג'אם עם פארק	פאנה-מה-אל-באקה	"אנאל האק" עם "חמה בא מאן אסט"
וודנטי	ג'וואנגמוקסה	סאהאג' סאמדהי עם מודעות של טריבהוואן	טוריק אוואסטח	שיברהאם עם ג'יברהאם
מיסטי	חירות בגוף	מודעות-אלוהים עם מודעות- הבראה	הצומת האלוהי	"אני אלוהים" עם "הכל אתי"
סופי	קוטוב	ג'אם-אול-ג'אם או באקה-ביללה או פארק-באדול-ג'אם	מוקאם-א'מוחמדי וידניאן בהומיקה	"אנאל האק", "חמה מאן עם", "חמה דאר מאן אסט" וגם "חמה או מאן אסט" בעת ובעונה אחת
וודנטי	סאדגורו	סאהאג' סאמדהי או אטמה-פראטיסאפאנה יחד עם תפקיד של טריבהוואן	מודעות-אלוהים ומודעות-הבראה בעת ובעונה אחת	שיברהאם וסאברהאם בעת ובעונה אחת
מיסטי	מאסטר מושלם	איש-אלוהים		"אני אלוהים" וגם "הכל אני, בתוכי ומני" בעת ובעונה אחת

הערה: ג'אם (Jām) הוא מודעות של אחדות עם אלוהים.
 פארק (Fāq) הוא מודעות של נפרדות מאלוהים. על כן פארק מרמז על מודעות של אחד משלושת הספרות או של כולן
 ביחד – הגשמיית, הספטיקלית והמנטלית.

האל (Hād) (וההנחיות הפנימית של קיום יחסי) רק בששת המישורים הראשונים. במישור השביעי אין האל.

* מונחים ודגשים וקרוניים-לודגטיים.

אלוהים נמצא בכל מקום ועושה הכל.
אלוהים נמצא בתוכנו ויודע הכל.
אלוהים נמצא מחוצה לנו ורואה הכל.
אלוהים נמצא מעבר לנו והוא הוויית הכל.
רק אלוהים בלבד הוה.

מילון מונחים זה הוא אסופה של מונחים בהם השתמש מהר באבא כאשר הכתיב את *God Speaks**. כמעט כל המונחים הלא-אנגליים מקורם במסורת הסופית והוודנטית ולקוחים מהשפות ערבית, פרסית או סנסקריט. בעת הכתבת *God Speaks* בעזרת לוח האלף-בית, בעודו שרוי בשתיקה, השתמש מהר באבא לעתים בארבע שפות שונות במשפט אחד כדי להבהיר במדויק את כוונתו. עם זאת, לעתים עשה שימוש שונה במקצת מהפירוש המדויק שיש למילה בהוראתה הוודנטית. במקרים כאלה, הוא הגדיר אותה בעזרת ההקשר שבה היא הוזכרה. ההגדרות במילון מונחים זה מסבירות את המונחים כפי שמהר באבא השתמש בהם. האות (ס) אחרי המילה מסמנת לנו שמקורה סופי והיא לקוחה מהשפה הערבית או הפרסית. האות (ו) מסמנת שהמילה לקוחה מסנסקריט, והגדרתה תואמת בדרך כלל את שימושה על פי המסורת הוודנטית אך לא תמיד. במקרים בהן המילים לקוחות משפות אחרות (כגון הינדי או מראטי) הדבר צויין. מילים שמקורן אנגלי אינן מופיעות בדפוס נטוי.

איות המילים הלא-אנגליות בטקסט של *God Speaks* נקבע על פי השימוש המקובל אצל מהר באבא והמנדלי שלו. הן סודרו במילון המונחים בהתאם לאיות הזה. למזלנו הרב, לפני שהשיר את הגוף, עבר מהר באבא על מילון מונחים זה, ששלחתי אליו בדאר, ואישר אותו.**

לאחר כל ערך במילון המונחים יש תעתיק אנגלי שנערך על פי השיטה הנהוגה בספריית הקונגרס האמריקאי. השיטה מתוארת ב-Cataloging Service Bulletin 64, מפברואר 1964***.

לודוויג ה' דימפלפ *Ludwig H. Dimpfl*, 5 באפריל, 1971

* בעמ' 300 תוכלו למצוא גם תוספת למילון המונחים לקורא העברי ובו תרגום מונחי יסוד שאוואטר מהר באבא עושה בהם שימוש בספר זה. (המתרגמת)

** פסקה זו והבאה אחריה מתייחסות למילון המונחים האנגלי בלבד ומסבירות את הגישה על פיה פעלו העורכים של הספר באנגלית. הם אינם מתייחסים כמובן לתרגום העברי של המילון. (המתרגמת)

*** במילון המונחים שלפנינו תוכלו למצוא לצד כל מונח בעברית את מקבילתו האנגלית המקורית בסוגריים. (המתרגמת)

אבן ערבי, מוהידין (Ibn Arabi, Muhyuddin): מאסטר מושלם, נולד בספרד, יולי 1165; נפטר בדמשק, אוקטובר 1240. ההסבר שלו על סופיות מצוי בעבודה המרכזית שלו, אל־פוטוהאט־אל־מאקיייה (*Al-Futuh al-Makkiyya*).
 אבראר (abrar) (ס): קדוש מהמישור החמישי. ו: מהאפורוש (סאנט).
 אדהייאטמה מארגה (adhyatma marga) (ו): התיב־הרוחני. ס: טאריקאט, רח־א־טאריקאט.
 אדהייאטמיק מארגה (adhyatmic marga) (ו): = אדהייאטמה מארגה.
 אדווייטה (advaita) (ו): אחדות מוחלטת. אחד שאין שני לו. ס: טאוהיד־א־טאנויה.
 אדווייטיזם (Advaitism) (ו): האסכולה הודנית ה"לא־דואליסטית" שישד שאנקאראצ'ריה (Sankaracharya). השקפה דומה ניתן למצוא אצל הסופים הווגידיים (*Wujudiyah*).
 אדום (adam) (ס): כלומיות.
 אדם: הנשמה הראשונה שהשלימה את מחזור האבולוציה (מאבן לאדם), והאינבולוציה (מאדם חזרה לאלוהים). לפי המסורת, האדם הראשון, גם, האנואר הראשון.
 אהוראמזדה (Ahuramazda) (זורואסטריזם): אלוהים הכל יכול. ס: אללה. ו: פאראמאטמה.
 אהם בראהמאסמי (Aham Brahmasmi) (ו): "אני אלוהים". ס: אנאל האק.
 אוואגאואן (awagawan) (הינדי): ראו: ריג־אט.
 אוואטר (Avatar) (ו): הכריסט, המושיע, הקדמון העתיק מכל. ס: ראסול, סאהב־א־זאמאן.
 אוואריף־אול־מעריף (Awarif-ul-Maarif) (ס): מתנות הגנוסים (הידע האלוהי).
 חיבור של שיח' סוראווארדי, סופי מן המאה השלוש־עשרה.
 אוטקראנטי (utkranti) (ו): אבולוציה. ס: אירטקה.
 אום (Om) (ו): אלוהים. גם המילה הראשונה, הצליל הראשוני בראשיתה של בראשית הבריאה. ראו גם: נאד.
 אורף־אול־יאקין (urf-ul-yaqin) (ו): ראו: יאקין.
 אזאד־א־מוטלאק (Azad-e-Mutlaq) (ס): מי שהשיג חירות בעודו בגוף. אלוהים במצב התשיעי. ו: גיוואנמוקטה.
 אזל־אול־אזאל (Azl-ul-Azal) (ס): נצח הנצחים. תיאור של מצב: המַעְבֵּר־לַמַעְבֵּר של אלוהים.
 אחדיאט (ahadiyat) (ס): כפשוטו, אחדות. אחדות מודעת. המודעות הגבוהה ביותר. ס: חאלאט־א־מוחמד. ו: וידניאן.
 אחייר (akhayar) (ס): הלך־רוחני מתקדם המצוי בנתיב־הרוחני. ו: מהאטמה.
 אחל־א־טאוהיד (ahl-e-tauhid) (ס): חברים באסכולות המיסטיות העוסקות בטאוהיד, האחדות של אלוהים. ווגידיה ושוהודיה.

אטאר, שיח' פארידודין (Attar, Sheikh Fariduddin): מניסהאפור. מחבר מאנטיק־אוט־טאיר (ועדת הציפורים). נהרג כשהמונגולים בזזו את ניסהאפור ב־1229 לספירה.
 אטמה (atma) (ו): (גם, אטמאן; atman) הנשמה. ס: ג'אן או רוח.
 אטמהפראטיסטאפאנה (atmapratisthapana) (ו) = סאהאג' סאמדה. ראו: באקה־ביללה.
 איזאפי (izafi) (ס): מתייחס אל, או יחסי. השווה לחאקיין.
 איזראיל (Izrael) (ס): המלאך ישראל.
 אייקיה (aikya) (ו): אחדות. ס: חאקיין, ואסל.
 אינסאן (insan) (ס): בן־אנוש. האינדיוידואל. ו: מאנאוה.
 אינסאן־א־קאמיל (Insan-e-Kamil) (ס): האדם המושלם (כלומר מי שמימש את אלוהותו). ו: שיב־אטמה.
 איקבאל, ד"ר מוחמד (Iqbal, Dr. Muhammad): משורר ופילוסוף פקיסטני, נולד ב־1873 בסיאלקוט, פונג'אב.
 אירטקה (irteqa) (ס): אבולוציה. ו: אוטקראנטי.
 אירפאן (irfan) (ס): ידע אלוהי (גנוסיס). הידע של עריף; גם הידע של אלה שמצויים במישורים השישי והשביעי. ו: דניאן.
 איש־אלוהים (Man-God): מאסטר מושלם. ס: קוטוב. ו: סאדגורו. ראו גם: אלוהים־באדם (God-Man).
 איזראפיל (Israfeel) (ס): המלאך רפאל.
 אל־אינסאן־אול־קאמיל (Al-Insan-ul-Kamil) (ס): האדם המושלם, חיבור של עבדול קארים אל־ג'ילי (Abdul Karim Al-Jili), סופי מן המאה הארבע־עשרה.
 אל־אמה (al Ama) (ס): הערפל האפל. כינוי למצב המַעְבֵּר־לַמַעְבֵּר של אלוהים.
 אל־ג'ילי, עבדול קארים (al-Jili, Abdul Karim): מחבר אל־אינסאן־אול־קאמיל (האדם המושלם), ומייסד בית המדרש הסופי התופעת (ווחדאט־אול־שוהוד). נפטר בערך ב־1408 לספירה.
 אלוהים־באדם (God-Man): הכריסט. המשיח. ס: ראסול. ו: אוואטר.
 אללה (Allah) (ס): אלוהים במצב המַעְבֵּר. אלוהים כליכול. ו: פאראמאטמה.
 זורואסטריזם: אהוראמזדה, יזדאן.
 אל־פוטוהאט־אל־מאקיייה (*Al-Futuh al-Makkiyya*) (ס): ראו: אבן ערבי.
 אנאל האק (Anal Haqq) (ס): "אני אלוהים". ו: אהם בראהמאסמי.
 אנה (ana) (הינדי): מטבע קטנה, אחד חלקי שש־עשרה של רופי.
 אנה בהוואן (anna bhuwan) (ו): הספירה הגשמית. ס: עלם־א־נאסוט.
 אנה בהומי (anna bhumii) (ו): העולם הגשמי. ס: עלם־א־נאסוט.
 אנה בהומיקה (anna bhumika) (ו): המישור הגשמי.
 אנוואר (anwar) (ס): רבים של נור, עיין גם בערך טאג'אל.

אנטאר דרישטי (antar drishti) (ו): כפשוטו, "ראייה" פנימית (ראיית אלוהים).
השתכנועו בדרך של ראייה. ס: עין-אל-יאקין. ראו: יאקין.
אננד (anand) (ו): אושר אלוהי. ס: מוסאראט.
אננט (anant) (ו): אינסופי. ס: לא מאחדוד.
אסאן (asan) (ו): תנוחה, כמו לשם מדיטציה.
אסאר (asar) (ס): ההשפעה (של אלוהים כפי שמתנסה בה זה המצוי בהאל).
אסמאן (asman) (ס): מישור. ו: בהומיקה.
אפראד (afraad) (ס): הלך-רוחני מתקדם המצוי במישור השישי. ו: סאטפורוש.
אפרידגאר (Afridgar) (ס): הבורא. ו: בראהמה.
אקמאל (Akmal) (ס): אדם מושלם ביותר. סאליק בבאקה-ביללה מהסוג הנדיר ביותר, שמימש-את-אלוהותו ויש לו תפקיד בדואליות, אך אין לו מעגל של תלמידים-רוחניים. מכונה גם סאליק-א-אקמאל.
ארש-אלה (arsh-e-ala) (ס): כפשוטו, כס מלכות רם. המצב הרוחני הגבוה ביותר, כלומר, של אוואטר ומאסטרים מושלמים. ו: וידניאן בהומיקה.
אשיק (ashiq) (ס): כפשוטו, אוהב. נשמה במישור השישי של המודעות.
אשיק-ארמאשוק (ashiq-o-mashuq) (ס): אוהב ואהוב כאחד, ההיבט של אלוהים בספירה של השלמות, עלם-אל-אהוט.
אשקייאט (ashqiyyat) (ס): המצב של היות אוהב. חווית ההוד בהתגלות הראשונה, שבה אלוהים הוא האהוב והאדם הוא האוהב.
באנדה (bandah) (ס): כפשוטו, עבד; משרת. הנשמה המוגבלת הכבולה באשליה.
בא סיפאט בא סוראט (ba sifat ba surat) (ס): מתגלה בצורה ובעל תכונות. ו: סאגונה סאקאר.
באקה (baqa) (ס): שורה (abiding). ראו: פאנה-באקה.
באקה-אל-באקה (baqa-ul-baqa) (ס): המצב של אלוהים כשהוא נעשה אלוהים-באדם (אלוהים היודע את עצמו כאוואטר).
באקה-ביללה (baqa-billah) (ס): שורה בתוך אלוהים בסוף המסע האלוהי השני. ו: אטמהפראטיסטאפאנה, סאהאג סאמדהי.
בהאב (bhav) (ו): אקסטזה. צורה של דבקות (ביחס לאלהות). טרנס. ס: האל (hal).
בהומיקה (bhumika) (ו): מישור. שלב. ס: אסמאן.
בודהה (Buddha): האוואטר שתורתו מגיעה אלינו באמצעות הדת הבודהיסטית.
נולד במאגאדה (ביהאר, הודו) בערך 568 לפנה"ס ומת בערך 477 לפנה"ס.
בורות (Ignorance): ידע על האשליה, ללא ידע רוחני גבוה. מצב הידיעה של הנשמה מודעת-הגשמיות.

ביהושי (bihoshi) (ס): כפשוטו, חוסר-הכרה. איבוד לא רצוני של עניין בעולם שנגרם עקב קשיים או טרגדיה אישית. בעל חשיבות רוחנית מועטה.
ביחודי (bikhudi) (ס): שכחה עצמית. בין הצעדים הראשונים בנתיב-הרוחני.
בראהמאנד (brahmand) (ו): הקוסמוס. היקום האשלייתי.
בראהמה (Brahma) (ו): הבורא. ס: אפרידגאר.
בראהמי בהוט (Brahmi Bhoot) (ו): נשמה שהתמזגה באלוהים. אלוהים במצב VIII. ס: מאג'וזב-א-קאמיל.
בראהמן (Brahman) (ו): הממשות-האלוהית. ס: האק.
גאהיב-אול-גאהיב (Ghaib-ul-Ghaib) (ס): הנסתר מכל נסתר. כינוי למצב המעבר-למעבר של אלוהים.
גאהיד (ghair) (ס): כפשוטו, האחר. דואליות.
גאזאלי, אימאם מוחמד (Ghazali, Imam Muhammad): תיאולוג איסלאמי ידוע שכתב גם על הסופיזם. נולד בטוס (חוראסאן) בערך ב-1059 לספירה ונפטר ב-1111.
ג'אלאל (jalal) (ס): הוד. אושר עלאי.
ג'אלאלודין רומי, מאולנה (Jalaluddin Rumi, Maulana): מאסטר מושלם מן המאה השלוש-עשרה. מייסד הדרווישים המוולווים (Mevlevi ("המסתחררים"). מחבר המאסנאווי.
ג'אם (jam) (ס): כפשוטו, גביע. איחוד מודע עם אלוהים. המימוש-האלוהי.
ג'אם-אול-ג'אם (jam-ul-jam) (ס): = עיין ערך באקה-ביללה.
ג'אמאל (jamal) (ס): יופי.
ג'אמאל-א-אחדיאט (jamal-e-ahadiyat) (ס): היופי של אחדות מוחלטת.
ג'אן (jan) (ס): הנשמה. ו: אטמה, או אטמן.
ג'אן-ג'יסמי (jan-e-jismi) (ס): ראו: גייב-אטמה.
ג'אפאס (japas) (ו): (ביחיד - ג'אפה) שינון, בדרך כלל של מנטרות או תפילות.
גולשאן-א-ראז (Gulshan-e-Raz) (ס): המסתורין של גן השושנים, שיר סופי מהמאה השלוש-עשרה שחיבר מאולנה שאביסטארי (Maulana Shabistari).
ג'ונאייד מבגדד (Junayed of Baghdad): שיח' סופי מפורסם מן המאה התשיעית. נפטר בערך ב-910 לספירה.
גונגאט (ghunghat) (הינדי): כפשוטו, רעלה של אשה. מסמל את צעיף הבורות.
גונה (guna) (ו): ראו: סיפאט.
גייב-אטמה (jiv-atma) (ו): נשמה בגוף. האינדיווידואל. ס: ג'אן-ג'יסמי.
גייבנהאם (jivoham) (ו): "אני אינדיווידואל".
גייבראיל (Jibraeel) (ס): (פרסית: jibra'il קוראן: jibril) המלאך גבריאל.

גיוואנמוקטה (jivanmukta) (ו): המושלם. ס: אזאד-א-מוטלאק, סאהב-א-ג'אמו-
פארק סאליק-א-קאמיל. ראו גם: מוקטה.

גיוואנמוקטי: ראו: מוקטי.

גייס-א-אלטף (jism-e-altaf) (ס): הגוף המנטלי. ו: קארן שאריר.

גייס-א-לאטיף (jism-e-latif) (ס): הגוף הסבטלי. ו: סוקשמה שאריר.

גייס-א-קאסיף (jism-e-kasif) (ס): הגוף הגשמי. ו: סטול שאריר.

דאור (daor) (ס): = זאמאן: מחזור של זמן, של 700 עד 1400 שנה, המתחיל כאשר
האוואטר מתגלה. ו: יוגה (yuga).

דאור-א-קאלאנדארי (daor-e-Qalandari) (ס): מחזור השלמות (Mastery).

דארשאן (darshan) (ו): כפשוטו, ראייה, ראיון. נוכחותו של מאסטר באירוע
מסוים, על מנת להשפיע ברכה על תלמידיו-הרוחניים, לפעמים בצורה של
פראסאד (עיין ערך).

דהארמה שאסטר (dharma shastra) (ו): הנהיג-הרוחני הנגלה. אדיקות. ס:
שאריאט.

דוניה (duniya) (ס): ראו: דו עלם.

דונקין, ד"ר ויליאם (Donkin, Dr. William): (1911-1969) רופא בריטי, תלמיד-
רוחני ותיק של מהר באבא. פגש אותו לראשונה בלונדון בשנת 1933. מחבר
הספר *The Wayfarers*.

דו עלם (do alam) (ס): שתי ספירות: הגשמית (דוניה) והסבטלית/מנטלית
(עוקבה), הכוללות גם את הספירה הרביעית (המורכבת) ו: טריבהוואן.

דיוואן (divan) (ס): סגנון מרכזי בשירה הפרסית. משוררים רבים כתבו בסגנון
זה. אסופה של שירי משורר בסגנון זה קרויה הדיוואן שלו. ראו: חאפז.

דוגמאות לסגנונות חשובים אחרים הם המאסנאווי (עיין ערך), והרובייאט.
דיסקורסים (Discourses): אסופה של שיחות של מהר באבא מהשנים 1938 עד
1944. (תורגם לעברית על ידי עציון בקר תחת השם "אוצר חכמת האדם",
2007. המתרגמת)

דניאן (dnyan) (ו): גנוסיס (ידע אלוהי). ס: אירפאן.

האדאס (hadas) (ס): דבר המותנה במשהו, או נגזר ממנו. השווה לקאדים.

האהוט (hahut) (ס): שלמות (Mastery).

האיראט (hairat) (ס): קסם.

האל (hal) (ס): טרנס רוחני המביא לאקסטזה, נחוה בעת שנכנסים לתחנה או
מישור רוחני חדש. ו: בהאב.

האק (Haqq) (ס): כפשוטו, אמת. הממשות-האלוהית. אלוהים. ו: בראהמן.

האק-אול-יאקין (Haqq-ul-yaqin) (ס): ראו: יאקין.

האשליה (Illusion): הבריאה של מאיה, היקומים, שהנשמה מודעת-הגשמיות
מזהה בטעות כממשיים.

הוא (Hu) (ס): כפשוטו, הוא. אלוהים.

הוואל אוואל (Huwal awwal) (ס): הוא הראשון.

הוואל אחר (Huwal akher) (ס): הוא האחרון.

הוואל באטין (Huwal batin) (ס): הוא הפנימי.

הוואל זאהר (Huwal zaher) (ס): הוא החיצוני.

הויאט (Huyat) (ס): כפשוטו, הוויה. אלוהים יודע את עצמו כעצמו. אלוהות.

הכל (Everything): אלוהים האינסופי. הכל, מעצם היותו הכל, כולל את הכלום.
הנושא האלוהי (Divine Theme): תיאור תמציתי של מהר באבא לנושא הנדון
ב"דברי אלוהים חיים" (God Speaks), שפורסם לראשונה ב-1943. מופיע כעת
גם כתוספת 14 בדברי אלוהים חיים.

ואייטאג (vaitag) (מאראטי = אחת מהשפות בהודו): פרישות זמנית שנובעת
מתיסכול.

ואיראגיה (vairagya) (ו): פרישות קבועה (בלתי הפיכה).

ואסל (vasl) (ס): ראו: אייקיה.

ודנטים (Vedantist) (ו): אלה שחיים על פי הפילוסופיה של הוודנטה, המבוססת
לא רק על מהות ארבע הוודות אלא גם על הספרים הקדושים שנכתבו לאחר
הוודות, כולל האופנישאדות.

וואג'יב-אול-ווג'וד (wajib-ul-wujud) (ס): ראו: ווג'וד.

וואחדאט-אול-ווג'וד (wahdat-ul-wujud) (ס): כפשוטו, אחדות הקיום. זהותיות.

וואחדאט-אול-שוהוד (wahdat-ul-shuhud) (ס): כפשוטו, אחדות העד. תופעתיות.

וואחדיאט (wahdiyat) (ס): אחדות מודעת.

וואחדיאט-א-וואחדיאט (wahdiyat-e-wahidiyat) (ס): אחדות מודעת המודעת
לאחדות שברבי. זו המודעות של חאקיקאט-א-מוחמדי בעלם-א-האחוט
(ספירת השלמות).

וואחד-אול-ווג'וד: ראו: ווג'וד.

וואחדיאט (wahidiyat) (ס): אחדות מודעת לריבוי. הטאוהיד של האשליה.

וואיפררס, ה (The Wayfarers): ספר שנכתב על ידי ויליאם דונקין (William
Donkin), המתאר את עבודתו של מהר באבא עם המאסטים. הוצא לאור
ב-1948 על ידי עדי ק' איראני (Adi K. Irani), בהודו.

וואלי (wali) (ס): כפשוטו, חבר. זה שיש לו וילאיאט, עיין ערך. לעתים קרובות
נעשה במונח זה שימוש במובן מפורט יותר שמשמעו קדוש במישור החמישי.
ו: מהאפורוש.

וואלי אללה (wali Allah) (ס): כפשוטו, חבר של אלוהים. וואלי.

וואסיף (wasif) (ס): כפשוטו, מהלל. נשמה מודעת-סבטלי.
 וואקט (waqt) (ס): תקופה שמשכה 125-65 שנים. ישן אחת-עשרה תקופות
 כאלה בכל מחזור. ו: קאל.
 וואקיף (waqif) (ס): כפשוטו, היודע. נשמה מודעת-גשמיות.
 ווארה-אול-ווארה (Wara-ul-Wara) (ס): אלוהים במצב I. מצב המעבר-למעבר
 של אלוהים. ו: פאראטפאר פאראבראהמה.
 ווג'וד (Wujud) (ס): כפשוטו, קיום.
 וואג'יב-אול-ווג'וד (wajib-ul-wujud): קיום הכרחי, של הפרט בעל המודעות-
 הגשמית הרגילה בספירה הגשמית (עלם-א-נאסוט). מקביל להתגלות
 החמישית (טאג'אלי-א-פאנג'וס).
 וואח'יד-אול-ווג'וד (wahid-ul-wujud): קיום אחדותי, אחדות מודעת
 (אחדיאט) שבה המאג'יזם מתנסה בספירת השלמות (עלם-א-לאהוט).
 מקביל להתגלות הראשונה (טאג'אלי-א-אול).
 מומטאן-אול-ווג'וד (mumtan-ul-wujud): קיום שלילי (negative), של
 נשמה בספירה המנטלית (עלם-א-ג'אברוט). מקביל להתגלות השלישית
 (טאג'אלי-א-סבוס).
 מומקין-אול-ווג'וד (mumkin-ul-wujud): קיום אפשרי, של נשמה בספירה
 הסבטלית (עלם-א-מלאכות). מקביל להתגלות הרביעית (טאג'אלי-א-
 צ'אחארום).
 עריף-אול-ווג'וד (arif-ul-wujud): יודע את הקיום (קיום מודע), מתאר את
 הקוטב בספירת השלמות (עלם-א-אהאוט). מקביל להתגלות השניה
 (טאג'אלי-א-דובוס).
 ווג'ודאט (wujudat) (ס): קיום.
 חמשה ווג'ודאט (khamsah wujudat) חמשת סוגי הקיום. ראו: ווג'וד.
 ווג'וד-א-מוטלאק (Wujud-e-Mutlaq) (ס): קיום מוחלט.
 ווג'ודיה (Wujudiyah) (ס): האסכולה הסופית של זהותיות, שתפיסתה דומה
 לזו של אסכולת האדוויטה (Advaita) של הוודנטה.
 וילאיאט (wilayat) (ס): כפשוטו, חברות (עם אלוהים). מצבה של נשמה
 במישורים החמישי והשישי.
 ווישיסטאדוויטה (Vishistadvaita) (ו): בית המדרש הוודנטי המחזיק בדעות
 הדומות לשהוודיה. התופעתיות.
 וידה מוקטה: ראו: מוקטה.
 וידה מוקטי: ראו: מוקטי.
 וידניאן (vidnyan) (ו): אחדות מודעת. המודעות האלוהית הגבוהה ביותר. ס:
 אחדיאט. שלב מודעות-העל של המושלם. ס: עלם-א-לאהוט.

וידניאן בהומיקה (vidnyan bhumika) (ו): מצב של מודעות-אלוהית
 ומודעות-בריהא בעת ובעונה אחת: המודעות של המאסטרים המושלמים.
 (המאג'יזם-א-קאמיל מצוי במצב מודעות-אלוהית רק בוידניאן בהומיקה).
 ס: מוקאם-א-מוחמדי.
 וישנו (Vishnu) (ו): המשמר. ס: פארווארדיגאר.
 זאט (zat) (ס): המהות האלוהית של אלוהים.
 זאט-אל-באהט (Zat-al-Baht) (ס): המהות הטהורה. תיאור של מצב המעבר-
 למעבר של אלוהים.
 זאמאן (zaman) (ס): = יוגה (yuga).
 זורואסטר (Zoroaster): (גם זרטוסטרה - Zarathustra) האוואטר הקדום שחי
 באירן, בין הראשונים שיש לנו תיעוד עליהם.
 זיל (zil) (ס): כפשוטו, הערת שוליים; נספח, זנב. ההתגלות האשלייתית של אלוהים.
 חאלאט-א-מוחמדי (halat-e-Muhammadi) (ס): = אחדיאט: האחדות המודעת
 של נשמות שמימשור-אלוהות.
 חאפיז, שאמסודין מוחמד (Hafiz, Shamsuddin Muhammad): מאסטר מושלם
 בשיראז של המאה הארבע-עשרה. ידוע בזכות הדיוואן שלו. המשורר האהוב
 על מהר באבא.
 חאקיקאט (haqiqat) (ס): האמת-האלוהית. הממשות-האלוהית.
 חאקיקאט-א-אינסאני (haqiqat-e-insani) (ס): הממשות-האלוהית של האדם.
 במצב זה הקדוש של המישור השישי רואה את אלוהים פנים אל פנים.
 חאקיקאט-א-מוחמדי (haqiqat-e-Muhammadi) (ס): הממשות-האלוהית של
 מוחמד. שלמות מוחלטת (Perfect Masterhood). המצב העשירי של אלוהים.
 חאקיקי (haqiqi) (ס): ממשי. השווה לאיזאפי.
 חוג'וורי, עלי בן אוטמאן (Hujwiri, Ali ben Uthman): מחבר קאשף-אל-
 מחגיב (הסרת הלוט מעל המסתורין). נולד בגאזנה בערך ב-1000 לספירה,
 נפטר בערך ב-1075.
 חודי (khudi) (ס): האגו המתעתע.
 חמה אוסט (hama ust) (ס): הוא הכל.
 חמה אז אוסט (hama az ust) (ס): הכל ממנו.
 חמה אז מאן אסט (hama az man ast) (ס): הכל ממני.
 חמה בא אוסט (hama ba ust) (ס): הכל איתו.
 חמה בא מאן אסט (hama ba man ast) (ס): הכל איתי.
 חמה דאר אוסט (hama dar ust) (ס): הכל בתוכו.

חמה דאר מאן אסט (hama dar man ast) (ס): הכל בתוכי.
חמה מאן עם (hama man am) (ס): אני הכל.
חמשה ווגידאט (khamsha wujadat) (ס): חמשת סוגי הקיום. חמש השתלשויות של אלוהים במצב המעבר למעבר עד לאדם. ראו: ווגיד.

טאג'אלי (tajalli) (ס): (רבים - טאג'אליאט: tajalliyat) כפשוטו, התגלות. ההוד של אלוהים כפי שחווה אותו שוחר-רוחני בנתיב-הרוחני.
1. ההתגלות של אלוהים כבריאנו האשלייתית.
2. הכוחות של שלושת המישורים הראשונים של העולם הסבטלי.
3. הכוחות האלוהיים של המישור הרביעי (אנואר-א-טאג'אליאט).
טאג'אלי-א-אול (tajalli-e-avval) (ס): ההתגלות הראשונה, וואחיד-אול-ווגיד.
טאג'אלי-א-ג'אלאלי (tajalli-e-jalali) (ס): התגלות ההוד, המעניקה לנשמה התנסות של פאנה, אשקייאט.
טאג'אלי-א-ג'אמאלי (tajalli-e-jamali) (ס): התגלות היופי, השבה ומעניקה מודעות רגילה לנשמה שמימשה את-אלוהותה, מאשוקייאט.
טאג'אלי-א-דובום (tajalli-e-dovvom) (ס): ההתגלות השניה, עריף-אול-ווגיד.
טאג'אלי-א-סבום (tajalli-e-sevvom) (ס): ההתגלות השלישית, מומטאן-אול-ווגיד.
טאג'אלי-א-פאנג'ום (tajalli-e-panjom) (ס): ההתגלות החמישית, וואג'יב-אול-ווגיד.
טאג'אלי-א-צ'אהארום (tajalli-e-chaharom) (ס): ההתגלות הרביעית, מומקין-אול-ווגיד.
טאג'אליאט (ס): רבים של טאג'אלי, עיין ערך.
טאג'אליאט-חמשה (tajalliyat-e-khamsha) (ס): חמש ההתגלויות = חמשה ווגידאט, חמשת סוגי הקיום. ראו: ווגיד.
טאובה (tauba) (ס): בקשת מחילה (repentance). עזיבת חיי החושים ופנייה לאלוהים, מתוך כמיהה ספונטנית. הראשון בשלבים הרוחניים, או מוקאמאט.
טאוהיד (tauhid) (ס): המצב האחדותי של אלוהים.
טאוהיד-א-אחואלי (tauhid-e-ahwali) (ס): האחדות הרגשית של אלוהים; אחדות המושגת על ידי נשמה הנמצאת במישור החמישי.
טאוהיד-א-אפא'אלי (tauhid-e-afa'ali) (ס): האחדות הפעילה של אלוהים; אחדות שמישיגה נשמה הנמצאת במישורים הסבטליים.
טאוהיד-א-אקואלי (tauhid-e-aqwali) (ס): האחדות המילולית של אלוהים; אחדות המושגת על ידי רוב בני האדם, שטרם עלו על הנתיב-הרוחני.

טאוהיד-א-זאטי (tauhid-e-zati) (ס): האחדות של אלוהים במהות. הטאוהיד של נשמה שמימשה את-אלוהותה.
טאוהיד-א-טאניז'י (tauhid-e-tanzih) (ס): אחדות מוחלטת. ו: אדוויטה.
טאוהיד-א-טאריקאט (tauhid-e-tariqat) (ס): האחדות של אלה הנמצאים בנתיב-הרוחני. כולל את טאוהיד-א-אפא'אלי, אחואלי, וגם את סיפאטי.
טאוהיד-א-סיפאטי (tauhid-e-sifati) (ס): האחדות של אלוהים בתכונות; אחדות שמישיגה הנשמה במישור השישי.
טאוהיד-א-שאריאט (tauhid-e-shariat) (ס): אחדות החוק = טאוהיד-א-אקואלי.
טאוואג'ו (tawajjoh) (ס): כפשוטו, השפעה. קריעת הצעיפים מעל העין הפנימית של השוחר-הרוחני (aspirant), המתרחשת כאשר וואלי מביט אל תוך עיניו הפיזיות של השוחר-הרוחני.
טאליב (talib) (ס): מחפש-רוחני (seeker).
טאנאזולאט (tanazzulat) (ס): הירידה של המוחלט דרך חמשת סוגי הקיום.
טאנז'י (tanzeeh) (ס): מוחלט. טרנסנדנטי.
טאסאווף (tasawwuf) (ס): חוכמה רוחנית.
טאפאס (tapas) (ו): (יחיד - טאפה) סיגופים.
טאפאסאווים (tapasavis) (ו): (יחיד - טאפאסווי) סגפן.
טאריקאט (tariqat) (ס): הנתיב-הרוחני. הנתיב האוטורי של התקדמות רוחנית.
ו: אדהיאטמיק מארגה.
טאשבי (tashbeeh) (ס): דומה. בעל תכונות. כמו. מושווה.
טוריה אוואסטה (turiya avastha) (ו): המצב של הצומת האלוהי. ס: פאנה-מה-אל-באקה במוקאם-א-פורוטאט.
טנטריקים (tantriks) (ו): (יחיד - טנטריקה) אנשים שרכשו מיומנות בכוחות אוקולטיים בעקבות תרגול טנטרי. תרגולים טנטריים מבוססים על כתבים הידועים בשם טנטרה. בטנטרה ניתן למצוא תרגולים (שלפי המסופר נכתבו במקור על ידי האל שיבה) המביאים להשגת כוחות כאלו.
טריבהוואן (tribhuvan) (ו): הספירה המשולשת. היקום הנברא, המורכב מהספירות הגשמית, הסבטלית והמנטלית, וכולל את הספירה הרביעית (המורכבת). ס: דו עלם (דוניה ועוקבה).

יאקין (yaqin) (ס): ודאות. אמונה איתנה.
אורף-אול-יאקין (urf-ul-yaqin): ודאות הנובעת מהידע האלוהי (גנוסיס), של האנואר והמאסטרים המושלמים, העושים שימוש בדעת שלהם כדי לסייע לנשמות הכבולות.
אילם-אול-יאקין (ilm-ul-yaqin): ודאות אינטלקטואלית המבוססת על אמונה איתנה.

האק-אול-יאקין (Haqq-ul-yaqin): ודאות הנובעת מהמימוש-האלוהי.
 יאקין-אול-יאקין (yaqin-ul-yaqin): ודאות שיש לנשמות בחמשת המישורים הראשונים.
 עין-אול-יאקין (ain-ul-yaqin): ודאות הנובעת מראייה, כשרואים את אלוהים פנים אל פנים במישור השישי. ו: אנטאר דרישטי.
 יוגה (yoga) (ו): כפשוטו, איחוד. מצב שבו חיי הפעולה והמחשבה של הפרט נמצאים בהרמוניה מוחלטת עם עצם מהותו.
 ישנם סוגים שונים של יוגה, כגון:
 בהקטי יוגה (bhakti yoga): יוגה של אהבה או מסירות.
 דניאן יוגה (dnyan yoga): יוגה של דעת.
 קארמה יוגה (karma yoga): יוגה של פעולה.
 ראג' יוגה (raj-yoga): יוגה בדרך של מדיטציה והתבוננות.
 יוגה (yuga) (ו): מחזור של זמן, שנמשך 700 עד 1400 שנה, ומתחיל עם התגלות האנואטר. ס: דאור, זאמאן.
 יוגי (yogi) (ו): = סאדאק: מי שהולך בנתיב-הרוחני. ס: ראהראב.
 יזדאן (Yezdan) (זורואסטרית): אלוהים הכל-יכול. ו: פאראמאטמה. ס: אללה.
 ישו (Jesus): מנצרת, הכריסט.
 כאנאהוא הוא (kaanahu Hu) (ס): כפשוטו, בדיוק הוא. כמותו. על פי בית מדרש השוהדייה, לכך מגיעה הנשמה בפאנה הסופית.
 כביר (Kabir): מאסטר מושלם מן המאה הארבע-עשרה שחי בבנוס, 1435-1518 לספירה.
 כלום, ה (Nothing, the): הצל האינסופי של אלוהים, שהוא הכל.
 לאהאר (lahar) (הינדי, מארטי): כפשוטו, אדווה, גל, נטיית לב, דחף. הדחף של אלוהים, אשר חולל את הבריאה.
 לאהוט (lahut) (ס): שלמות.
 לא מאחדוד (la mahdood) (ס): אינסופי. ו: אנאנט.
 לא מאקאן (la makan) (ס): כפשוטו, חסר מקום; נקודת "אין". ה"זרע" בספירה המנטלית בה כל הרעיונות של זמן וחלל מתלכדים לנקודה, ואשר ממנה נובעים העולמות הסבטלי והגשמי.
 לא סיפאט לא סוראט (la sifat la surat) (ס): חסר תכונות וחסר צורה. ו: נירגונה ניראקאר.
 לאק (lakh) (הינדי): 100,000. ו: לאקשה.
 לילה (lila) (ס): "הספורט האלוהי" של הבריאה. "המשחק" שאלוהים משחק, אשר גורם ליקום להתגלות.

מאניהול-און-נאט (majhul-un-Nat) (ס): בלתי ניתן לידיעה ובלתי ניתן להגדרה. תיאור מצב המעבר-למעבר של אלוהים.
 מאגזוב (majzooob) (ס): כפשוטו, שקוע בתוך. מי שתועדתו שקועה במישור כלשהו של האינבולוציה של המודעות.
 מאגזוב-א-קאמיל (majzooob-e-Kamil) (ס): נשמה שהתמזגה באלוהים (במישור השביעי). ו: בראהמי בהוט.
 מאגזוביאט (majzooobiyat) (ס): המצב השמיני של אלוהים, זה של מאגזוב-א-קאמיל.
 מאגזוב-סאליק (majzooob-Salik) (ס): המושלם, זה שתכונות המאגזוב שלו הן הבולטות. ו: פאראמהנסה.
 מאהש (Mahesh) (ו): = שיבה: ההורס. ס: פאנאקאר.
 מאוהיב (maohib) (ס): ניתן; מתנה. השווה לקאטב.
 מאוואהיד (mawahid) (ס): אדם המאמין באחדות; שייך לאהל-א-טאוהיד.
 מאיה (Maya) (ו): כפשוטו, אשליה. התקשרות מטעה. מה שגורם לכלום להתגלות כהכל. שורש הבורות. צלו של אלוהים. ס: מג'א.
 מאנאוה (manava) (ו): רא: אינסאן.
 מאן דאר חמה עם (man dar hama am) (ס): אני בכל.
 מאנה (mana) (מארטי או הינדי): כפשוטו, הנפש (mind), גם הגוף המנטלי. ס: גייס-א-אלטף. ו: מאנאס.
 מאנו בהוואן (mano bhuvan) (ו): הספירה המנטלית. ס: עלם-א-ג'אברוט.
 מאנו בהומי (mano bhumi) (ו): העולם המנטלי. ס: עלם-א-ג'אברוט.
 מאנו בהומיקה (mano bhumika) (ו): המישור המנטלי.
 מאנונאש (manonash) (ו): הכחדת הנפש (העצמי). ס: הפאנה הסופית.
 מאן חמה עם (man hamah am) (ס): אני הכל.
 מאנטיק-אוט-טאייר (Mantiq-ut-Tayr) (ס): ועידת הציפורים, סיפור אלגורי שכתב השיח" פארידודין אטאר, סופי מן המאה השתי-עשרה.
 מאסט (mast) (ס): נשמה שכורת-אלוהים על הנתיב-הרוחני.
 מאסנאווי, ה (Masnavi, The) (ס): העבודה הספרותית החשובה ביותר של מאולנה ג'אלאלודין רומי. ראו גם: דיוואן.
 מארפאט (marefat) (ס): דעת אלוהית. ו: צייט, דניאן.
 מארפאט-א-חאקיקאט (marefat-i haqiqat) (ס): הידע האלוהי (גנוסיס) של המימוש-האלוהי. הידע האלוהי (גנוסיס) של מאסטר מושלם או אנואטר, שהוא בעל תפקיד בדואליות. ו: סאטיאנובהוטי.
 מאשוק (mashuq) (ס): אהוב.
 מאשוקיאט (mashuqiyyat) (ס): המצב של היות אהוב. התגלות היופי בהתגלות הראשונה (טאג'אלי-א-אנוול), שבה אלוהים הוא האהוב והאדם הוא האהוב.

מג'אז (mejaz) (ס): = מאיה.
 מהאטמה (mahatma) (ו): נשמה גדולה. ס: אחיאר.
 מהאיוגי (mahayogi) (ו): יוגי מן המישור הרביעי.
 מהאפורוש (mahapurush) (ו): קדוש מן המישור החמישי. ס: וואלי, אבראר.
 מהאפראלאיה (mahapralaya) (ו): ההתפרקות הגדולה של היקום בסוף העידן הקוסמי. ס: קייאמאט.
 מהאצייתניה (mahachaitanya) (ו): מודעות-על. מודעות מלאה שהשלימה את תהליך האינבולוציה כמודעות מודעת.
 מהאקאראנה שאריר (mahakarana sharir) (ו): הגוף האוניברסלי.
 מוג'אדיד (mujaddid) (ס): התופעתיים. תלמידי דוקטרינת וואחדאט-אול-שוהוד.
 מוג'אהידה (mujahida) (ס): תרגול, התאמצות; השתדלות. ו: סדהנה.
 מוג'זה (mojeza) (ס): (רבים: מוג'זאט) נס שמחולל אוואטר או קוטוב.
 מוולוי (Mevlevi) (ס): ראו: ג'אלאלודין רומי.
 מוחמד (Muhammad) (ו): הנביא, 570-632 לספירה.
 מוחסיבי מבצרה, עבדוללה חאריס (Muhasibi of Basra, Abdullah Haris): מראשוני הכותבים על האל ומוקאם. נפטר ב-857 לספירה.
 מוטאוואסיט (mutawassit) (ס): נשמה מתקדמת. ו: סאדהו.
 מולחיד (mulhid) (ס): אתאיסט. ו: נאסטיק.
 מומטאן-אול-ווג'יד: ראו: ווג'יד.
 מומקין-אול-ווג'יד: ראו: ווג'יד.
 מוניס (munis) (ו): (יחיד - מוני) כפשוטו, אדם המתרגל שתיקה. אדם קדוש, נזיר, מסתגף.
 מונסיף, ד"ר עבדול גהאני (Munsiff, Dr. Abdul Ghani): תלמיד-הרוחני מקורב וותיק של מהר באבא. נפטר ב-20 באוגוסט, 1951.
 מונקאטה-אול-איזהאראט (Munqata-ul-Izharat) (ס): המצב ששום מאפיין אינו תופס לגביו. תיאור של מצב המַעְבָּר-לַמַעְבָּר של אלוהים.
 מוסאראט (musarrat) (ס): אושר אלוהי. ו: אננד.
 מוקאדאר (muqaddar) (ס): ראו: פראראבדה.
 מוקאם (muqam) (ס): (רבים: מוקמאט) תחנה או מישור בנתיב-הרוחני.
 מוקאם-א-האייראט (muqam-e-hairat) (ס): המקום הקסום. תחנת ביניים בנתיב-הרוחני בין המישורים השלישי לרביעי, בה עשוי שוחר-רוחני להתעכב זמן רב בהתקדמותו הרוחנית.
 מוקאם-א-מוחמדי (muqam-e-Muhammadi) (ס): מצב של מודעות-אלוהית ומודעות-בריאה בעת ובעונה אחת. ו: וידניאן בהומיקה.

מוקאם-א-פורוטאט (muqam-e-furutat) (ס): הצומת האלוהי. ו: טוריה אוואסטטה.
 מוקאמיל (Mukammil) (ס): המושלם ביותר. המאסטר המושלם. מכונה גם סאליק-א-מוקאמיל, קוטוב. ו: סאדגורו.
 מוקטה (Mukta) (ו): אדם שהשיג חירות (ממחזור הלידה מחדש).
 גיוואנמוקטה (Jivanmukta): חירות בתוך גוף. ס: אזאד-א-מוטלאק, סאליק-א-קאמיל.
 וידה מוקטה (Videh Mukta): נשמה שהתמזגה באלוהים = בראהמי בהוט. ס: מאג'יזב-א-קאמיל.
 פאראם מוקטה (Param Mukta): המאסטר המושלם = סאדגורו. ס: קוטוב, סאליק-א-מוקאמיל.
 מוקטי (mukti) (ו): חירות. חירות ממחזור הלידות והמוות (כלומר, גלגולי הנשמה). מוקטי רגיל: = מוקשה. חירות המושגת על ידי רוב הנשמות. ס: נאג'אט.
 וידה מוקטי (videh mukti): מצב "אני אלוהים" ללא מודעות של דואליות.
 גיוואנמוקטי (jivanmukti): מצב "אני אלוהים" עם מודעות של דואליות.
 פאראם מוקטי (param mukti): מצב "אני אלוהים" עם מודעות-אלוהית ומודעות-בריאה בה בעת.
 מוקשה (moksha) (ו): ראו: מוקטי.
 מיכאיל (Mikael) (ס): המלאך מיכאל.
 מנדלי (mandali) (הינדי): מעגל הנשים והגברים המקורבים ועובדים עם מהר באבא. ו: מנדלה = מעגל.
 מעריף (maarif) (ס): תחום המסתורין של אלוהים (תחום הדעת האלוהית).
 נאג'אט (najat) (ס): חירות. ו: עיין ערך, מוקטי רגיל.
 נאד (nad) (ו): צליל. המוזיקה השמימית. המילה המקורית.
 נאסטיק (nastik) (ו): אתאיסט. ס: מולחיד.
 נוקוש-א-עמל (nuqush-e-amal) (ס): כפשוטו, רשמים הנובעים מפעולות. ו: עיין ערך סאנסקריות.
 נור (nur) (ס): (רבים אנוואר) זוהר.
 נור-א-מוחמדי (nur-e-Muhammadi) (ס): האור שאלוהים היה מודע לו לראשונה כתוצאה מהתשווקה (הדחף) לדעת את עצמו.
 ניראקאר (nirakar) (ו): ללא צורה. ס: לא סוראט.
 נירגונה (nirguna) (ו): ללא תכונות. ס: לא סיפאט.
 נירואנה (nirvana) (ו): השלב הראשון של פאנת הממשות-האלוהית. בחלק מהמקרים השלב השני, הפאנה-פיללה, יבוא מיד אחריה.
 נירויקאלפה סאמדהי (nirvikalpa Samadhi): ראו: סאמדהי.

נפס (nafs) (ס): העצמי; האגו המתעתע.

נפס-א-אמארה (nafs-e-ammara) (ס): העצמי החושק. מודעות של העולם הגשמי או של הספירה הגשמית.

נפס-א-לאוואמה (nafs-e-lawama) (ס): העצמי המצטער. המודעות של הספירה הסבטלית.

נפס-א-מוטמאינה (nafs-e-mutmainna) (ס): העצמי המבורך. המודעות של הנשמה במישור החמישי.

נפס-א-מולהימה (nafs-e-mulhima) (ס): העצמי בעל ההשראה. המודעות של הנשמה במישור השישי.

סאגונה (saguna) (ו): עם תכונות, איכויות. ס: בא סיפאט.

סאדאק (sadhak) (ו): מי שהולך בנתיב-הרוחני. ס: ראחראב.

סאדגורו (Sadguru) (ו): מאסטר מושלם. ס: קוטוב.

סאדהו (sadhv) (ו): הלך-רוחני. נשמה מתקדמת. ס: מוטאנואסיט.

סאדהנה (sadhana) (ו): ראו: מוג'אהידה.

סאדראט-אול-מונטאהא (sadrat-ul-muntaha) (ס): המחסום האחרון. נשמה שאינה בגוף (כגון מלאך או מלאך-עליון) יכולה להתקרב לאלוהים רק עד לנקודה זו המצויה בספירה הרביעית (המורכבת).

סאהאבס (sahavas) (הינדי): כינוס שעורך המאסטר כדי שאוהביו יוכלו להנות מחברתו, כלומר, מנוכחותו הפיזית.

סאהאג' סאמדהי (sahaj Samadhi): ראו: סאמדהי.

סאהב-א-ג'אמ-פארק (Saheb-e-jamo-farq) (ס): = אזאד-א-מוטלאק: חירות בגוף; המושלם. נשמה במצב התשיעי של אלוהים. ו: ג'יוואנמוקטה.

סאהב-א-זאמאן (Saheb-e-Zaman) (ס): = עיין ערך, ראסול.

סאט (sat) (ו): עוצמה אלוהית. ס: קודראט.

סאטיאנובהוטי (satyanubhuti) (ו): הידע האלוהי (גנוסיס) של הממשות-האלוהית. ס: מארפאט-א-חאקיקאט.

סאטפורוש (satpurush) (ו): קדוש מן המישור השישי. ס: פיר, אפראד.

סאלב-א-וילאייאט (salb-e-wilayat) (ס): כאשר מאסטר מושלם או אוואטר שוללים מנשמה המצויה באחד מארבעת המישורים הראשונים את היכולת לחולל ניסים.

סאליק (Salik) (ס): בעל התנסות אלוהית מודעת של כל אחד מששת המישורים. סאליק ממשי = אדם כאלוהים מתנסה במצב של באקה-ביללה.

סאליק-א-אקמאל (Salik-e-Akmal) (ס): אדם מאוד מושלם.

סאליק-א-מוקאמיל (Salik-e-Mukammil) (ס): שלמות-על = קוטוב. ו: סאדגורו.

סאליק-א-קאמיל (Salik-e-Kamil) (ס): אדם מושלם. ו: ג'יוואנמוקטה.

סאליק-מאג'וזוב (Salik-Majzoob) (ס): ראו: פאראמהנסה.

סאמדהי (samadhi) (ו): טרנס, המתרחש בעקבות מדיטציה רוחנית.

נירוויקאלפה סאמדהי (nirvikalpa samadhi) (ו): מצב "אני אלוהים" של המושלם. אלוהות בביטוי. ס: פאנה-פיללה.

סאהאג' סאמדהי (sahaj samadhi) (ו): מצב השלמות חסרת המאמצים והמתמשכת של מאסטר מושלם ואוואטר. אלוהות בפעולה. ס: באקה-ביללה.

סאנט (sant) (הינדי): קדוש. ס: ארבאר, וואלי. ו: מהאפורוש.

סאניאסים (sanyasis) (ו): (יחיד - סניאסי) הפורשים מחיי העולם הזה.

שאנקאראצ'ריה (Sankaracharya): מאסטר מושלם הינדי, מייסד בית מדרש האדוויטה של הודו. 686-718 לספירה.

סאקאר (sakar) (ו): עם צורה. ס: בא סוראט.

סארבהאם (Sarvoham) (ו): "אני הכל". ס: חמה מאן עם.

סארוואבהומיק מאנאס (sarvabhaumik manas) (ו): הנפש האוניברסלית. ס: עקל-א-כל.

סולוק (suluk) (ס): בשונה ממאסטי. החזרה למודעות רגילה (של הבריאה) אחרי המימוש-האלוהי, אשר נחוות במלואה על ידי סאליקים שמימשר את-אלוהותם ומצויים בבקה-ביללה.

סולוקייאט (sulukiya) (ס): הסולוקייאט הסופי הוא המצב של סאליק שמימשר את-אלוהותו בבקה-ביללה.

סופים (Sufis) (ס): (יחיד - סופי) מיסטיקנים שמקורותיהם במזרח התיכון ותחילתם הרחק בעת העתיקה. הם התקיימו בתקופתו של זורואסטר וחודשו על ידי מוחמד. כיום אפשר למצוא סופים בכל העולם.

סוקשמה שאריר (sukshma sharir) (ו): הגוף הסבטלי. ס: ג'יסס-א-לאטיף.

סוראווארדי, שיח' שאהאבודין (Suhrawardi, Sheikh Shahabuddin): 1145-1234 לספירה. מחבר אוואריף-אול-מעריף. פרשן של התופעות (וואחדאט-אול שוהוד).

סטאן (sthan) (ו): תחנה. ס: מוקאם.

סטול שאריר (sthul sharir) (ו): הגוף הגשמי. ס: ג'יסס-א-קאסיף.

סידהים (siddhis) (ו): (ביחיד - סידהי) כוחות אלוהיים, גם כוחות אוקולטיים. ס: טאג'אליאט.

סייר-א-מה אללה (seyr-e-ma Allah) כפשוטו, סיור עם אלוהים. המסע האלוהי השלישי.

סיפאט (sifat) (ס): תכונותיו של אלוהים, בשונה ממהותו האלוהית (זאט). ו: גונה.

סנסקרות (sanskaras) (ו): (ביחיד - סנסקרה) רשמים. גם רשמים שנתרו בנשמה כזיכרונות מחיים קודמים, רשמים שקובעים את התשוקות והפעולות של האדם בחייו הנוכחיים. ס: נוקש-א-עמל.

עבדל (abdāl) (ס): מאסטר שאחת מתכונותיו היא היכולת להחליף את אחד מהגופים הפיזיים שלו בגוף אחר על פי רצונו. עובדיאט (ubudiyat) (ס): משרת. התפקיד של סאליק בממשות-אלוהית שחזר למודעות רגילה כדי לסייע לאנושות הכבולה.

עוקבה (uqba) (ס): ראו: דו עלם. אילם-אול-יאקין (ilm-ul-yakin) (ס): ראו: יאקין. עין (ayn) (ס): המהות, זהה עם זאת. גם העין, או ראייה. עין-אול-יאקין (ain-ul-yakin) (ס): ראו: יאקין.

עלם-א-ג'אברוט (alam-e-jabrut) (ס): הספירה המנטלית, הכוללת את מישורי המודעות החמישי והשישי. ו: מאנו בהוואן.

עלם-א-האהוט (alam-e-hahut) (ס): ספירת השלמות (Mastery) ההיבט של הספירה החמישית (הממשית) ממנה מנהלים הקוטוב והאוואטראת היקום. ו: וידניאן בהומיקה.

עלם-א-כביר (alam-e-kabir) (ס): המאקרוקוסמוס, הכולל את חמשת סוגי קיום, חמשה ווג'ודאט.

עלם-א-לאהוט (alam-e-lahut) (ס): ספירת השלמות (Perfection). ו: וידניאן. עלם-א-מלאכות (alam-e-malakut) (ס): הספירה הסבטלית, הכוללת את ארבעת מישורי התודעה הראשונים. ו: פראן בהוואן.

עלם-א-נאסוט (alam-e-nasut) (ס): הספירה הגשמית. עולם החומר. מרבית בני האדם מודעים רק לספירה זו. ו: אנה בהוואן.

עלם-א-סאג'יר (alam-e-saghir) (ס): המיקרוקוסמוס. הגוף האנושי. עקל-א-כל (aql-e-kull) (ס): הנפש האוניברסלית (Universal Mind). שהושגה על ידי מאסטרים מושלמים. ו: סארוואבהומיק מאנה.

עריף (arif) (ס): כפשוטו, יודע. נשמה במישור החמישי של המודעות. עריף-אול-ווג'וד (arif-ul-wujud) (ס): ראו: ווג'וד.

פאנאקאר (Fanakar) (ס): ההורס. ו: שיבה, מאהש (האל הבודהי). פאנה-אול-פאנה (fana-ul-fana) (ס): המצב של אלוהים שנעשה אדם (ירידה ישירה של אלוהים על פני האדמה כאוואטר).

פאנה-באקה (fana-baqa) (ס): הכחדה כהופעתה בשלושה סוגי התנסויות שיש ביניהן קווים מקבילים: (1) ההירדמות וההתעוררות מחדש מדי יום של האדם הרגיל, (2) ההכחדה (פאנה) של היבט כלשהו של העצמי המתעתע, המקדימה

את הכניסה לכל אחד מהמישורים בנתיב-הרוחני ואת החיים (באקה) באותו מישור, (3) הפאנה-פיללה האמיתי של מאג'וזב-א-קאמיל, ובאקה-ביללה של ג'יוואנמוקטה וסאדגורו.

פאנה, הסופית (fana, the final) (ס): הכחדת הנפש (העצמי). ו: מאננאש (נירוואנה). פאנה-מה-אל-באקה (fana-ma-al-baqa) (ס): המצב התשיעי של אלוהים בצומת האלוהי. ו: טוריה אוואסטרה.

פאנה-פיללה (fana-fillah) (ס): מצב ה"אני אלוהים" של המושלם. ו: ניווריקאלפה סאמדהי.

פאקירי (faqiri) (ס): כפשוטו, עוני. חיים של דרוויש. גם: ההתגלות הרוחנית הגבוהה ביותר. שלמות.

פאקר (faqr) (ס): = פאקירי.

פאראטפאר פאראברהמה (Paratpar Parabrahma) (ו): מצב המַעְבֵּר-לַמַּעְבֵּר (הראשון) של אלוהים. ס: ווארה-אול-ווארה, גאהיב-אול-גאהיב.

פאראמאטמה (Paramatma) (ו): (או פארמאטמן) אלוהים הכל-יכול. ס: אללה. זורואסטרי: אהוראמזדה, יזדן.

פאראמהנסה (Paramhansa) (ו): המושלם, שלעתיים "שקוע כולו" באלוהים, ואז הוא מכונה מאג'וזב-סאליק; ולעתיים הוא גם מודע לבריאה, ואז הוא מכונה סאליק-מאג'וזב.

פאראם מוקטה (Param Mukta) (ס): ראו: מוקטה.

פאראם מוקטי (param mukti) (ס): ראו: מוקטי.

פארווארדיגאר (Parvardigar) (ס): המשמר או המקיים. ו: וישנו.

פארק (farq) (ס): נפרדות מודעת מאלוהים.

פארק-בא-דול-ג'אם (farq-ba-dul-jam) (ס): = באקה-ביללה, עיין ערך.

פונאר ג'אנמה (punar janma) (ו): גלגול נשמה. ס: ריג'אט.

פוראטאן פורוש (Puratan Purush) (ו): אדם מושלם. ס: אינסאן-א-קאמיל.

פיר (pir) (ס): מאסטר מהמישור השישי. ו: סאטפורוש.

פראן (pran) (ו): כפשוטו, אנרגיה חיונית. הגוף הסבטלי. גם, נשמת כל חי.

פראן בהוואן (pran bhuvan) (ו): הספירה הסבטלית. ס: עלם-א-מלאכות.

פראן בהומי (pran bhumī) (ו): העולם הסבטלי. ס: עלם-א-מלאכות.

פראן בהומיקה (pran bhumika) (ו): המישור הסבטלי.

פראסאד (prasad) (ו): מתנה קטנה, בדרך כלל דבר מאכל, שנותן מאסטר כביטוי מוחשי של אהבתו. כאשר אוכלים אותה היא פועלת כזרע שצומח בבוא העת ויגיע לפריחה מלאה של האהבה. מתנת חסד של המאסטר.

פראראבדה (prarabdha) (ו): הקשרים הסנסקריים שקובעים את משך הזמן בו יהיה אדם שרוי בגוף, ואף את מהלך החיים עצמם. הגורל הבלתי נמנע. ס: מוקאדאר.

ציט (chit) (ו): דעת אלוהית. ס: מארפאט.
 צילה (chilla) (ס): תקופה של 40 יום (של סיגופים).
 צילה-נאשיני (chilla-nashini) (ס - הינדי): תרגול של סיגופים במשך 40 יום.

קאדים (qadim) (ס): המקורי (הקדום). השווה להדס.
 קאל (kal) (ו): תקופה שאורכה בין 65 ל-125 שנה. ישנן אחת-עשרה תקופות בכל מחזור. ס: וואקט.

קאמיל (Kamil) (ס): = סאליק-א-קאמיל: ראו: סאליק.
 קאסב (kasb) (ס): רכישה, כמו בקנייה או מסחר למשל. השווה מאוהיב.
 קאראמאט (karamat) (ס): נס שמחוללים מי שמצויים במישורים החמישי והשישי.

קאראן שאריר (karan sharir) (ו): הגוף המנטלי. ס: גייס-א-אלטף.
 קארמה (karma) (ו): כפשוטו, פעולה. גורל. ההתרחשויות הטבעיות וההכרחיות בחיי האדם, שהן פועל יוצא מחייו בגלגולים קודמים.

קארמה קאנדה (karma kanda) (ו): ראו: שאריאט.
 קאשף-אל-מאחג'וב (kashf-al-mahjub) ראו: חוג'וורי.
 קודראט (qudrat) (ס): עוצמה אלוהית. ו: סאט.

קוטוב (Qutub) (ס): כפשוטו, מרכז האופן, ציר מרכזי. מאסטר מושלם. ו: סאדגורו.
 קוטוב-א-אירשאד (Qutub-e-Irshad) (ס): העומד בראש חמשת הקוטובים החיים שמנהלים את ענייני היקום. בתקופה אוואטרית, האוואטר ממלא תפקיד זה.

קוטוביאט (qutubiyat) (ס): מצב המאסטר המושלם. המצב העשירי של אלוהים.
 קורבאט (qurbat) (ס): כפשוטו, קרבה. היחס לאלוהים.

קורב-א-נאוואפיל (qurb-e-nawafil) (ס): קרבה מתוך בחירה: היחס של מאסטר מושלם לאלוהים.

קורב-א-פאראייז (qurb-e-farayiz) (ס): קרבה שאין בה אפשרות בחירה (הכרחית): היחס של האוואטר לאלוהים.

קורור (crore) (הינדי): 100 לאק (lakhs). עשרה מיליון (10,000,000).
 קייאמאט (qiamat) (ס): ההתפרקות הגדולה (הסופית) של היקום. ו: מאהאפראלאייה.

קרישנה (Krishna): האוואטר שתולדותיו מסופרים במאהאבראטה, האפוס ההינדי. הדברים שנשא בפני הלוחם ארג'ונה לפני הקרב מסופרים בבהאגוואד גיטה (Bhagavad Gita).

ראח-א-טאריקאט (rah-e-tariqat) (ס): ראו: טאריקאט.
 ראחראב (rahrav) (ס): מי שהולך בנתיב-הרוחני. ו: סאדאק.

ראסול (Rasool) (ס): המושיע, הכריסט. ו: אוואטר.
 רוח (ruh) (ס): = ג'אן. נשמה. ו: אטמה.
 ריג'אט (rij'at) (ס): גלגולי נשמה. ו: פונאר ג'אנמה, אוואגאוואן.
 רמה (Rama): האוואטר שאת תולדותיו מספר האפוס ההינדי הרמאיאנה (Ramayana).

שאביסטארי, מאולנה מחמוד (Shabistari, Maulana Mahmud): סופי מן המאה השלוש-עשרה, מחבר גולשאן-א-דאז.

שאמסי טאברזי (Shamsi Tabriz): מאסטר מושלם, דרוויש נודד ומאסטר רוחני של ג'אלאלודין רומי. נפטר ב-1246 לספירה.
 שאקטי (sakti) (ו): עוצמה.

שאריאט (shariat) (ס): הנתיב-הרוחני החיצוני, דתיות. ו: דהארמה שאסטר, קארמה קאנדה.

שאריר (sharir) (ו): כפשוטו, גוף. הגוף הגשמי.
 שובאדה (shobada) (ס): הפגנת כוחות על ידי אלה שמצויים בשלושת המישורים הראשונים.

שוהודייה (Shuhudiyyah) (ס): האסכולה התופעתית של הסופים. האסכולה המקבילה לה בוודנטה היא ווישיסטאדוויטה.

שיב-אטמה (Shiv-Atma) (ו): (גם שיבאטמן). נשמה מושלמת, שמימשה-את-אלוהותה. ס: אינסאן-א-קאמיל.

שיבה (Shiva) (ו): = מאהש: ההורס. גם, אלוהים. ס: פאנאקאר.
 שיבוהאם (Shivoham) (ו): "אני אלוהים". אהם בראהמאסמי. ס: אנאל האק.

שיבלי, אבו באקר (Shibli, Abu Bakr): תלמיד-רוחני של ג'ונאייד מבגדאד. נפטר ב-946 לספירה.

אושר-אלוהי = Bliss.

אינבולוציה = Involution. מטבע לשונית שנטבעה בעת כתיבת דברי אלוהים חיים (God Speaks) באנגלית כבת זוג משלימה למילה אבולוציה. האבולוציה של הצורות מתרחשת במישור הגשמי בלבד. תחילתה בצורות הגז ושיאה בצורת-האדם. האינבולוציה מתרחשת במישורים השונים של התיב-הרוחני, בד בבד עם התמעטות הרשמים, ושיאה בהשגת היעד הרוחני של מימוש-העצמי-האלוהי.

גחמה אלוהית/הדחף האלוהי = THE WHIM. בדרך כלל בחרתי במילה דחף, ששימושה שגור יותר בלשונונו על פני המילה גחמה.

דחף = Whim (ראו גם: גחמה אלוהית).

הלך-רוחני = spiritual pilgrim.

הלך-רוחני-מתקדם = adept pilgrim.

וגם: חניך-רוחני = initiate.

מחפש-רוחני = seeker.

שוחר-רוחני = aspirant.

תלמיד-רוחני = disciple.

הקדמון העתיק מכל = The Ancient One.

התגלות = manifestation; נגלה = manifest. נסתר = latent. לגבי מונחים אלו בחרתי בצמד המילים: נגלה ונסתר.

אצל אוואטר מהר באבא המונח התגלות = manifestation, על כל הטייתו מתייחס להתגלות והתגשמות הולכת וגוברת של ההיבט האלוהי באדם ובכל תופעות הבריאה. בעוד המילה נסתר = latent, מתייחסת לכל התופעות האשלייתיות של הקיום והיקום שמקורן בכלום או בכלומיות. אנחנו תופסים את הקיום והיקום כמציאותיים אך הם אינם אלא צלו של אלוהים ועל כן אין בהם ממש ("צל חולף"; "הבל הבלים הכל הבל" קהלת א').

התנסות = experience. התנסותה של הנשמה בקיומה ובוהותה התואמת את מידת המודעות שלה לדרגותיה.

חניך-רוחני = Initiate.

מודעות = consciousness. חוג המודעות הולך וגדל בהדרגה בתהליך האבולוציוני, עד לקבלת גוף אדם. לאחר מכן המודעות של הנשמה עוברת תהליך של הסקת מסקנות ודילול רשמים בעת גלגולי הנשמה דבר שמכין

תוספת למילון המונחים לקורא העברי

תוספת זו למילון המונחים מטרתה לסייע לקורא העברי להבין ולהתמצא גם באותם מונחי יסוד אשר אינם מופיעים במילון המונחים המקורי.

ההחלטות התרגומיות לגבי ערכים אלו גובשו תוך כדי התייעצות עם לורנט וייכברגר ובהמשך גם עם דון סטיבנס, העורך הלשוני והמגיש לדפוס של ההוצאה המקורית של God Speaks שעבד תחת השגחתו ובהוראתו הישירה של אוואטר מהר באבא (ראו הקדמותיו בספר), ועם גיורא פנקס שסופיזם ריאוריינטד מינה אותו לכך. נעזרתי לפעמים בתרגומיו של עציון בקר ובהערות ההגהה שלו, כמו גם בהערות הגהה של רועי שפרינק ובהמלצותיה של העורכת הלשונית*.

בספרות הרוחנית מוכרת התופעה של תרגום מונחים מסויימים בדרכים שונות, בספרים של זרמים שונים. על המתרגם לבחור לא אחת בין כמה אפשרויות תרגומיות לגבי אותו מונח – כמו במקרה של Mind אותו בחרתי לתרגם כנפש על פני שכל, מחשב, הכרה ועוד (ראו הסבר בהמשך), או כמו במקרה של Pilgrim אותו תרגמתי כהלך-רוחני ולא צליין או עולה-רגל, מאחר ואלה מתייחסים בעיקר לעליה לרגל למקומות הקדושים, בעוד שבספר זה הכוונה למי שמהלך בתיב-הרוחני.

את מונחי היסוד הלועזיים שמוכרים לקורא העברי מהספרות הרוחנית שימרתי כפי שהם, כדי לאפשר יצירת גשר לשוני בין הקורא העברי והקוראים הלועזיים של הספר ברחבי העולם.

הוספתי במקף מחבר את התוספת – אלוהי למרבית המילים שבמקור האנגלי הודגשו באות תחילית גדולה שבאה לרמז על התייחסותה לאלוהי.

יתכן שהקוראים לא יהיו תמימי דעים איתי לגבי כל הבחירות התרגומיות שעשיתי, אך במקרה כזה התוספת למילון המונחים, והערות השוליים בגוף הטקסט, ישמשו לקוראים מפתח עזר תרגומי לגבי אותם מונחים כפי שהם מופיעים בספר זה.

המתרגמת

* ראו פרוט נרחב יותר של תהליכים אלו בהקדמה למהדורה העברית בעמ' 13-14.

אותה לכניסה לנתיב־הרוחני. במסע האינבולוציוני בנתיב־הרוחני היא עוברת המשך של דילול רשמים שמאפשר הסטה הדרגתית של חוג המודעות חזרה אל העצמי־האלוהי שנשלמת בעת המימוש־האלוהי.

מחפש־רוחני = seeker.

מימוש־אלוהי = God-realized.

מימוש־העצמי־האלוהי = Self-realized.

ממשות־אלוהית = Reality.

ממשי = Real. במובן של הממשות־האלוהית.

מנטלי = mental. מאחר ומילה זו שגורה ושלובה באופן טבעי בשפה העברית, לא מצאתי לנכון לתרגם אותה באופן שיכביד על הקורא. בנוסף לכך, השמירה על המונח המקורי הלועזי מקל על יצירת גשר לשוני בין הקורא העברי והלועזי של הספר. אך יש לזכור שלגבי המישורים המנטליים עליהם מדבר אוואטר מהר באבא אין הכוונה למישורים של יכולות אינטלקטואליות משוכללות, אלא הם שני המישורים האחרונים בנתיב־הרוחני בהם מתנסה ההלך־הרוחני ומשיג תחילה שליטה על המחשבות ואחר כך שליטה על הרגשות, התחושות והתשוקות לפני המימוש־האלוהי המוחלט (ראו בהמשך גם את המונח נפש).

נסתר = latent. נגלה = manifest. מתוך צמד המילים latent ו-manifest בהם משתמש אוואטר מהר באבא רבות. (ראו גם: התגלות = Manifestation לעיל).

נפש = Mind, mind. על פי אוואטר מהר באבא ה־Mind מורכב משני חלקים: אחד הוא תחום המחשבות לסוגיהן, והשני הוא תחום התחושות, הרגשות והתשוקות למיניהן (ראו עמ' 81-85 ועמ' 143). על כן סברתי שהמונח נפש ייטיב לבטא את מכלול מורכבותו של ה־Mind מהחלופות האחרות המוכרות בספרות הרוחנית – כגון שכל, רוח, הכרה, מחשב ועוד – המדגישות בעיקר את ההיבט החשיבתי של ה־Mind. (ראו גם את המונח מנטלי לעיל).

נשמת־העל = Over-Soul.

נתיב־רוחני = the path.

סבטלי = subtle. בחרתי להשאיר את המונח הלועזי בתעתיק עברי במקום לתרגמו בתרגום שעשוי להטות את הקורא מכוונתו של אוואטר מהר באבא ומאופן שימושו במונח בספר זה. מהר באבא מדגיש שאין הכוונה למשהו

דק או מעודן יותר, אלא לעולם, מישור וקיום שאין לתפסם כלל בחושים הגשמיים או למוצאם בעולם הגשמי (ראו: עמ' 208). תעתיק לועזי זה, בהטיות שונות, אפשר למצוא גם אצל מתרגמים אחרים בספרות הרוחנית. שימור מונח יסוד זה בתעתיק צלילי מאפשר יצירת גשר לשוני בין הקורא העברי והקורא הלועזי של הספר (כמו במקרה של המונח מנטלי לעיל).

סיבה = cause. מהצמד סיבה ותוצאה.

סנסקרות (samskaras) = רשמים = impressions.

עצמי־אלוהי = Self; ובהמשך גם: מימוש־העצמי־האלוהי = Self-realized; מימוש־אלוהי = God-realized וכו'.

פרישות = renunciation.

רמש/רמשים = worm. במקור האנגלי נמצא את המילה תולעת = worm. מהר באבא מתאר בעמ' 58-59 את כל סוגי הרמשים והזוחלים שהוא כולל בשלב האבולוציוני זה, אותו הוא מכנה בשם כולל צורת־התולעת, ובתרגום עברי זה יכונה צורת־הרמש.

רשמים = impressions = סנסקרות (samskaras).

שוחר־רוחני = aspirant.

תעתוע, מתעתע = false. מצאתי שתעתוע היא החלופה התרגומית המתאימה ביותר למה שמתואר בספר זה לגבי התופעות החולפות של אשליית הקיום, אף שאינה הבחירה התרגומית השגורה של מילה זו בחיי היום יום.

תלמיד־רוחני = disciple. לערך הלועזי אין למעשה חלופה תרגומית בעברית שמייצגת לאשורה את מהות מערכת היחסים שנקמת בין מאסטר רוחני לבין מי שמתמסר לחיים בהדרכתו. מתוך האפשרויות התרגומיות בחרתי לתרגם את המילה disciple לתלמיד־רוחני (ולא חסיד, למשל) אך חשוב לדעת שבאבא הדגיש כל העת שהוא לא בא ללמד אלא לעורר. מילים אלו חרוטות גם על לוח המצבה שלו, בסאמדהי שבמהראבאד, הודו.

מפתח

- אבולוציה, 49 ובהמשך, 65, 67 ובהמשך, 88, 105 ובהמשך, 109 ובהמשך, 111 ובהמשך, 166, 170-171, 186 ובהמשך, 188 ובהמשך, 252
 אבן, 46, 52 ובהמשך, 65, 71, 93, 123, 140, 141, 188, 189, 229
 אבן ערבי, מוהידין, 263 ובהמשך
 אבן, צורת, 46, 52 ובהמשך, 65, 79, 93, 161, 227
 אגו, 84, 94, 102, 105, 122, 129, 131, 146 ובהמשך, 231 ובהמשך, 239, 244
 אגו אלוהי, ה, 84, 105, 146, 232
 אדהייאטמה מארגה/אדהייאטמיק מארגה, 233, 237
 אדווייטה, 175, 259
 אדווייטיזם, 175
 אדום, 265
 אדום-א-איזאפי, 265
 אדם/אישה/איש, 46, 112 ובהמשך, 123 ובהמשך, 133, 170, 189, 227
 אדם/אנוש, מודעות, 67, 114 ובהמשך, 124, 233, 237
 אדם/אנוש, צורת, 63 ובהמשך, 65, 67 ובהמשך, 72 ובהמשך, 88 ובהמשך, 90, 95, 112, 123, 127, 138 ובהמשך, 162, 167 ובהמשך, 171, 188 ובהמשך, 191 ובהמשך, 200, 227, 245
 אדם הראשון, ה, 252
 אהוב, ה, 89, 99, 102, 104, 211, 212, 216, 221, 228, 263, 268 ובהמשך
 אהוראמזדה, 177
 אהם בראהמאסמי, 148, 276
 אוהב, 86, 99, 170, 263, 268 ובהמשך
 אוואטר, 95, 165 ובהמשך, 195 ובהמשך, 216 ובהמשך, 220 ובהמשך, 239, 245, 251 ובהמשך, 253 ובהמשך, 256 ובהמשך, 258 ובהמשך, 262, 275
 אוואריף-אול-מעריף, 250
 אווליה מדלהי, האזראט ניזאמודין, 206
 אום, נקודת, 50, 107 ובהמשך, 122, 184
 אוניברסלי, גוף, 105, 156, 232 ובהמשך
 אוניברסלית, נפש, 105, 146, 232 ובהמשך, 247, 267
 אורף-אול-יאקין, 238 ובהמשך
 אושר אלוהי אינסופי, 85, 114 ובהמשך, 148 ובהמשך, 158, 166, 197, 243, 249
 אזאד-א-מוטלאק, 195-196, 219, 247, 252, 277
 אזל-אול-אזאל, 176
 אחדות בריבוי, 266
 אחדות מודעת/מודעות אחדותית, 264, 266 ובהמשך, 268
 אחדותי, מצב, 259
 אחדיאט, 165, 195, 264
 אחל-איטאוהיד, 263

אטאר, פארידודין, 87
 אטמה, 44, 48 ובהמשך, 68, 85-86, 88
 ובהמשך, 148, 162 ובהמשך, 185
 ובהמשך, 198 ובהמשך
 אטמהפראטיסטאפאנה, 150, 277
 איברהים, שיח' מוחמד, 251
 איזאפי, 265
 איזראיל, 182
 אייקה, 238
 אילם-אולי-יאקין, 103, 238, 239
 אינבולוציה, 75 ובהמשך, 76 ובהמשך,
 81 ובהמשך, 85 ובהמשך, 90,
 105, 110, 120, 133 ובהמשך,
 142 ובהמשך, 149 ובהמשך, 154
 ובהמשך, 164, 193 ובהמשך, 245
 ובהמשך, 274 ובהמשך
 אינסאן, 175, 245
 אינסאן-אקאמיל, 175, 245
 איקבאל, ד"ר מוחמד, 220
 אירפאן, 269
 אירשאדאט, 251
 אישה, 46, 100, 102, 112, 123 ובהמשך,
 133, 170, 189, 227
 אישראפיל, 182
 אכבר, 204
 אל-אינסאן-אולי-קאמיל, 265
 אל אמה, 266
 אל-גילי, עבדול קארים, 265
 אלוהים-באדם, 135, 156, 165-168,
 171, 174, 197 ובהמשך, 252, 259
 אלוהים האב, 177
 אלוהים הווה, מצב, 105 ובהמשך, 107,
 108 ובהמשך, 121 ובהמשך, 146
 ובהמשך, 160 ובהמשך, 177, 237
 אלוהים הכל-יכול, 86, 237
 אלוהים-המצוי-באדם, 124, 131, 135
 אללה, 164, 177, 183, 237, 263, 265
 אנאל האק, 148, 252-253, 277-276
 אנה בהוואן, 149, 161, 237

אנה בהומי, 229
 אנה בהומיקה, 43
 אנואר-אויטאגיליאט, 101
 אנוש, ראו: אדם
 אנטאר דרישטי, 238
 אני אלוהים, 124, 132-133, 148-149,
 156, 158 ובהמשך, 160 ובהמשך,
 199, 237, 243, 248, 252 ובהמשך,
 274, 277
 אני אלוהים, מצב, 124, 145 ובהמשך,
 150 ובהמשך, 160 ובהמשך, 196
 ובהמשך, 200, 234, 247, 258, 269,
 274
 אננד, 113, 148, 246, 248 ובהמשך
 אנרגיה, 55, 68 ובהמשך, 77 ובהמשך,
 84-85, 92 ובהמשך, 135 ובהמשך,
 156 ובהמשך, 190, 233 ובהמשך
 אסאן, 99
 אסאר, 244
 אסטירלי, 275 ובהמשך
 אפרידגאר, 182
 אקמאל, 156-157
 ארש-אללה, 100
 אשגאר, 86, 183
 אשיק, 263, 269
 אשיק-אר-מאשוק, 263, 269
 אשליה, 51, 83, 199 ובהמשך, 113
 ובהמשך, 133, 145 ובהמשך, 151
 ובהמשך, 157 ובהמשך, 160, 165
 ובהמשך, 181-182, 197, 226, 254,
 258 ובהמשך, 270, 272
 אשלייתי, יקום/הבריאה, ה, 107, 118,
 160
 אשקיאט, 269
 באנדה, 264-265
 באקה, 150 ובהמשך, 243-244, 269
 באקה-אול-באקה, 165
 באקה-ביללה, 150, 155-159, 196-197,
 277

בהאב, 251
 בודהה, 22, 95, 147, 168, 198, 206,
 242, 245, 252
 בורא, 109, 117 ובהמשך, 125 ובהמשך,
 130, 133 ובהמשך, 182 ובהמשך,
 247 ראו גם: בראהמה
 בורות, 46 ובהמשך, 58, 74, 99 ובהמשך,
 104, 158 ובהמשך, 168, 185, 189,
 195, 197, 207, 215 ובהמשך, 270
 ובהמשך
 ביהושע, 209
 ביקהודי, 209
 בן אלוהים, 198
 בעל צורה, 161, 176, 182
 בעל תכונות, 176 ובהמשך, 181
 ובהמשך, 215, 261
 בראהמאנד, 119
 בראהמה, 133-134, 182
 בראהמי בהוט, 104, 148, 195, 247,
 252, 276
 בראהמן, 100
 בריאה, 106 ובהמשך, 111 ובהמשך,
 122 ובהמשך, 126 ובהמשך, 133
 ובהמשך, 160, 183 ובהמשך, 197
 ובהמשך, 200, 219, 230, 236, 259,
 274
 ג'אם, 276-277
 ג'אם-אול-ג'אם, 277
 ג'אמאל, 269
 ג'אמאל-א-אחדיאט, 261
 ג'אן, 261
 ג'אנאן, מירזה ג'אן, 264
 ג'אפאס, 273
 ג'ונאיד מבגדד, 260
 ג'יב-אטמה, 86, 141, 161 ובהמשך, 175,
 245
 ג'יבוהאם, 276-277
 ג'יוואנמוקטה, 80, 156, 195 ובהמשך,
 219, 247, 252, 277

ג'יוואנמוקטי, 246 ובהמשך
 ג'יסם-אל-אלטף, 44
 ג'יסם-אל-לאטיף, 44
 ג'יסם-אל-קאסיף, 44
 גאהיב-אול-גאהיב, 164, 265
 גאהיר, 244
 גאזאלי, אימאם מוחמד, 238
 גאזור-אל-אילהי, 251, 263
 גאנג'שאקאר, באבא פאריד, 102
 גבוה מכל גבוה, 87, 89, 165, 167-168
 גולשאן-א-דאז, 176, 244
 גז, צורות/דמוי, 52, 71, 107, 187
 ובהמשך, 274
 גיהינום, 70-71, 73, 235, 275
 גלגולי נשמה, 68, 72 ובהמשך, 74,
 89, 120, 124, 135 ובהמשך, 165,
 171, 189, 191 ובהמשך, 203, 225
 ובהמשך, 210, 225 ובהמשך, 229
 ובהמשך, 233, 274
 גנוסטי, 243, 269
 גנוסיס/ידע-אלוהי, 150, 208, 215
 ובהמשך, 238 ובהמשך, 250, 252
 ובהמשך, 264 ובהמשך, 276-277
 גן עדן, 70-71, 73, 235, 275
 גשמי, גוף, 89, 101, 131, 138, 141,
 153, 161 ובהמשך, 185, 192, 198
 ובהמשך, 216, 229 ובהמשך, 267,
 275
 גשמיים, רשמים, 44 ובהמשך, 52, 72,
 88, 135, 203
 גשמי, מישור, ה, 43, 69, 75, 90-91, 93,
 135
 גשמי, עולם, 43, 45 ובהמשך, 54
 ובהמשך, 65 ובהמשך, 69 ובהמשך,
 77 ובהמשך, 86 ובהמשך, 101
 ובהמשך, 120, 132, 136 ובהמשך,
 161, 188, 191 ובהמשך, 193, 198
 ובהמשך, 203, 229 ובהמשך, 240,
 253, 275

גשמית, הספירה, ה, 44, 73, 78, 101,
103, 118, 138, 149, 161, 193, 208
ובהמשך, 232 ובהמשך, 235, 267,
274, 269
גשמית, מודעות, 69 ובהמשך, 77
ובהמשך, 83, 190 ובהמשך, 130,
142, 170, 204, 212, 230, 269, 274
דאור, 255
דאור-א-קאלנדארי, 264
דאניאשוואר, סאדגורו, 102
דג/דגים, 46, 59 ובהמשך, 69, 71, 123,
161, 188 ובהמשך, 227
דג, צורת-, 59 ובהמשך, 69, 189
דהארמה שאסטר, 237
דואליות, 51, 85, 99, 156, 226, 237,
248
דונקין, ד"ר ויליאם, 240
דו עלם, 237
דחף, ה, 49 ובהמשך, 68, 71, 87, 95,
105, 107 ובהמשך, 111 ובהמשך,
118, 121 ובהמשך, 177 ובהמשך,
185, 191
דחף הראשון, ה, 49 ובהמשך, 68, 71, 87,
105, 186 ובהמשך, 191
האדאס, 260
האהוט, 262, 266
האייראט, 213 ובהמשך
האל (hal), 244 ובהמשך, 250 ובהמשך
האק-אול-יאקין, 103, 238 ובהמשך
הוא (Hu), 264
הוואל אוואל, 176
הוואל אחר, 176
הוואל באטין, 176
הוואל זאהר, 176
הויאט, 269
הורס, 119 ובהמשך, 133-134, 182-183,
247, ראו גם: שיבה/מאהש
היררכיה רוחנית, 217, 221, 255-258

הכחדה, מוחלטת/סופית, 87, 216, 269
הלך-רוחני, ה, 80, 101, 195, 205
ובהמשך, 208, 211 ובהמשך, 214
ובהמשך, 250
הרס, 119 ובהמשך, 134, 183
התנסות, 43 ובהמשך, 50 ובהמשך, 72,
150, 242, 248, 159 ובהמשך
ואייטאג, 206 ובהמשך
ואייראגיה, 206 ובהמשך
ודאות, 103 ובהמשך, 237-239
ודנטה, 44, 150, 175 ובהמשך, 182, 251,
255, 259, 263
וואגיב-אול-ווגיוד, 267 ובהמשך
וואחדאט-אול-ווגיוד, 175, 264
ובהמשך
וואחדאט-אול-שוהוד, 264 ובהמשך
וואחיד-אול-ווגיוד, 265 ובהמשך
וואחידאט, 266 ובהמשך
וואלי, 214 ובהמשך, 216 ובהמשך
וואלי אללה, 102
וואסיף, 263, 269
וואקט, 255
וואקיף, 263, 269
ווארה-אול-ווארה, 105, 164, 176, 265,
268
ווגיוד, 264, 267, 268
ווגיוד-א-מוטלאק, 265
ווגיודיה, 263 ובהמשך
ווישיסטאדוויטה, 264
וידה מוקטה, 246 ובהמשך, 248
וידניאן, 43, 79, 80, 149, 165, 195, 196,
230, 237, 276
וידניאן בהומיקה, 100, 159, 165, 196,
237, 277
וישנן, 119, 133, 134, 178, 182,
ראו גם: משמר
זאט, 244, 247, 264 ובהמשך
זאט-אל-באהט, 176, 266

זאמאן, 255
זהות (identityism), 175, 264
זורואסטר, 22, 198, 242
זורואסטרים, 18, 34, 177, 242
זיל, 265
חאלאט-א-מוחמדי, 195, 262, 276
חאפיז, שאמסודין מוחמד, 99, 102, 176,
211-215
חאק, ראו: אנאל האק
חאקיקאט, 238-239, 262, 264
חאקיקאט-א-אינסאני, 268
חאקיקאט-א-מוחמדי, 196, 262, 266,
268
חאקיקין, 265
חארקני, עבדול חסן, 221
חברים של אלוהים, 102
חוג'וירי, עלי בן אוטמאן, 244
חודי, 244
חוכמה, 19, 240
חולף-בתוך, 124, 145, 151 ובהמשך,
242
חיה, חיות, 46, 65-66, 70, 123, 161,
188 ובהמשך
חי, צורת-, 61 ובהמשך, 69, 88, 189
חירות, 147, 162, 194, 196, 241, 243,
246 ובהמשך, 277
חלום אלוהי, ה, 120, 122 ובהמשך, 130
חלומות, 46, 116, 125-126
חמה אוסט, 215, 264
חמה אז אוסט, 215, 264
חמה אז מאן אוסט, 253, 277
חמה בא אוסט, 215
חמה בא מאן אוסט, 252, 276-277
חמה דאר אוסט, 215
חמה דאר מאן אוסט, 253, 277
חמה מאן עם, 252, 277
חמשה ווגיודאט, 265 ובהמשך
חסר צורה, 132, 162, 176, 180, 182

חסר תכונות, 176, 180, 215
טאגיאלי, 244, 265
טאגיאלי-א-אוואל, 266
טאגיאלי-א-גאלאל, 269 ובהמשך
טאגיאלי-א-גאלאל, 269 ובהמשך
טאגיאלי-א-דובוס, 266 ובהמשך
טאגיאלי-א-סבוס, 266
טאגיאלי-א-פאנגוס, 267
טאגיאלי-א-ציאחארוס, 267
טאגיאליאט, 101, 194, 264
טאגיאליאט-א-חמשה, 267
טאובה, 207
טאוהיד, 259-269
טאוהיד-א-אוואל, 262 ובהמשך, 263,
268
טאוהיד-א-אפאיעלי, 262 ובהמשך, 263,
268
טאוהיד-א-אקוואלי, 262 ובהמשך, 263,
267
טאוהיד-א-זאטי, 262 ובהמשך, 263,
269
טאוהיד-א-טאנייה, 259
טאוהיד-א-טאריקאט, 262
טאוהיד-א-סיפאטי, 262 ובהמשך, 263
טאוהיד-א-שאריאט, 262
טאוואגין, 214
טאליב, 273
טאנאזולאט, 265
טאניז, 261
טאסאוף, 240
טאפאס, 273
טאפאסאווים, 273
טאקי, מיר, 75
טאריקאט, 237 ובהמשך
טאשבי, 261
טוריה אוואסטה, 155 ובהמשך, 164,
196, 219, 247, 276-277

מאגוזיב-א-קאמיל, 154, 175, 195,
216, 243, 247, 256-257,
276
מאגוזיבאיט, 145, 150, 155 ובהמשך,
160, 164-165
מאגוזיב, מצב, 196 ובהמשך, 219, 255
מאגוזיב-סאליק, 155 ובהמשך, 195-196
מאהש, 119, 133-134, 182,
ראו גם: שיבה
מאוהיב, 250
מאוואהיד, 261
מאיה, 183, 218, 270
מאן דאר חמה עם, 253
מאנה/מאנאס, 43, 44, 47, 88, 90
ובהמשך, 161, 238, 240
מאנו בהוואן, 102, 149, 161, 237
מאנו בחומי, 229
מאנו בחומיקה, 43
מאנטיק-אוס-טאיר, 87
מאסט, 154, 213
מאסטר מושלם, 85, 98, 102 ובהמשך,
158 ובהמשך, 164, 167, 170, 181,
194, 197 ובהמשך, 216 ובהמשך,
219, 220 ובהמשך, 245 ובהמשך,
248 ובהמשך, 253 ובהמשך, 255,
273, 277
מאקרוקוסמוס, 100, 267
מארפאט-א-חאקיקאט, 238 ובהמשך,
262
מאשוק, 263, 269
מאשוקיאט, 269
מהאיוג, 217, 223
מהאפורוש, 214
מהאפראלאייה, 134, 236
מהאצייטניה, 105, 145, 147
מהאקאראנה שאריר, 105, 156, 232
מוגאדיד, 264-265
מוגאיהידה, 250
מוגזיה, 222

טנטרי, 223 ובהמשך
טריבהוואן, 237, 276-277
טרנס, 98
יאקין, 103
יאקין-אול-יאקין, 103, 238 ובהמשך
יוגה, 255
יוגה, 272 ובהמשך
יוג, 98, 102, 217, 218 ובהמשך, 119
ובהמשך, 223, 273
יזדאן, 237
ישו, 95, 198, 221, 252
כאנאהוא הוא, 264
כביר, 98 ובהמשך, 217
כבירוואני, 98
כוחות אוקולטיים, 79, 222 ובהמשך
כוחות אלוהיים, 79, 80, 95, 288
ובהמשך
כל, ה, 106 ובהמשך, 122 ובהמשך,
159, 166, 177, 182 ובהמשך, 240
ובהמשך, 252 ובהמשך
כלום, ה, 106 ובהמשך, 115 ובהמשך,
145 ובהמשך, 156, 162 ובהמשך,
177, 179, 182 ובהמשך, 240
ובהמשך, 253 ובהמשך, 270
כריסט, 22, 24, 35, 198, 245, 252,
257, 259
כריסט, תפקיד, ה, 169, 257
לאהאר, 107-108
לאהוט, 262, 269
לא מאקאן, 268
לאק, 171, 189, 227-228, 252
לידה, 47, 64, 70 ובהמשך, 147, 161,
205, 241 ובהמשך, 246, 271
לילה, 256
לילה האפל, ה, 79, 102, 140
מאגיהול-און-נאט, 266
מאגוזיב, 80, 104, 148, 154 ובהמשך,
158, 195 ובהמשך, 220, 241
ובהמשך, 252, 255-257, 258

מודעות, 43 ובהמשך, 49 ובהמשך, 65
ובהמשך, 68 ובהמשך, 76 ובהמשך,
88 ובהמשך, 101, 105 ובהמשך,
115 ובהמשך, 121 ובהמשך,
136 ובהמשך, 160 ובהמשך,
178 ובהמשך, 184 ובהמשך, 197
ובהמשך, 203 ובהמשך, 223,
ובהמשך, 248
מודעות-לעצמיהאלוהי, 34, 58, 85, 90
מודעות-על, 145 ובהמשך, 276
מוות, 47, 63, 70 ובהמשך, 73, 136, 161,
205, 216, 246, 270 ובהמשך
מוחמד (הנביא), 196 ובהמשך, 198
ובהמשך, 219 ובהמשך, 242, 252,
266, 269
מוחסיבי מבצרה, עבדוללה חאריס, 250
מולהיד, 261
מונטאן-אול-יוגיד, 266, 268 ובהמשך
מומקיין-אול-יוגיד, 267 ובהמשך
מונים, 273
מונסיף, ד"ר עבדול גהאני, 17
מונקאטה-אול-איהאראט, 176, 266
מוסלמים, 219, 236, 242
מוקאם, 244, 250 ובהמשך
מוקאם-א-האייראט, 212 ובהמשך
מוקאם-א-מוחמדי, 159, 196-198, 257,
277
מוקאם-א-פרוטאט, 157, 196, 219
מוקאמיל, 156 ובהמשך
מוקטה, 246-247
מוקטי, 147, 162, 243 ובהמשך, 246
ובהמשך, 248
מוקשה, 246 ובהמשך
מושיע, 198, 216 ובהמשך, 241, 245,
257, 267
מושלם ביותר, אדם, 156
מושלם ביותר, ה, 156
מושלם, ה, 103, 156, 175, 181, 196,
245, 276

מחזור, מחזורים, 52 ובהמשך, 57, 61,
71, 76, 105, 134, 165, 167, 198,
221, 246, 252, 255 ובהמשך
מי אני, 108, 118, 123, 132 ובהמשך,
149, 177 ובהמשך, 182; ראו גם:
מילה הראשונה, ה
מיכאל, 182
מילה ראשונה, ה, 108, 123, 132, 133,
149; ראו גם: מי אני?
מימוש-אלוהי, 74, 85 ובהמשך, 99, 103
ובהמשך, 114, 124, 149, 164, 177,
189, 194, 195 ובהמשך, 204, 207,
225 ובהמשך, 233, 237 ובהמשך,
242, 246 ובהמשך, 256 ובהמשך
מימוש-העצמיהאלוהי, 86, 171, 274
מיקרוקוסמוס, 100, 267
מישור הראשון, ה, 77 ובהמשך, 84, 91,
100, 137, 139, 153 ובהמשך, 194,
211, 245, 257, 275
מישור חמישי, 79-81 ובהמשך, 96
ובהמשך, 100, 102, 141 ובהמשך,
194, 208, 214 ובהמשך, 223, 234,
257, 262, 268
מישור/מישורי, 44, 76-87, 91 ובהמשך,
96, 135 ובהמשך, 139, 141, 143, 149
ובהמשך, 151 ובהמשך, 154-155,
159, 162, 166 ובהמשך, 195-211,
216, 222 ובהמשך, 228, 233, 243,
253 ובהמשך, 257 ובהמשך, 268,
277; ראו גם: גשמי, סבטלי, מנטלי
מישור רביעי, 78 ובהמשך, 91 ובהמשך,
93 ובהמשך, 101 ובהמשך, 114, 139
ובהמשך, 193, 194, 208, 212, 216,
217, 222 ובהמשך, 257
מישור שביעי, 85 ובהמשך, 97, 103
ובהמשך, 137, 142, 145 ובהמשך,
155, 194 ובהמשך, 211, 216, 237,
238, 241, 243, 246, 252, 255, 257,
277

מישור שישי, 79, 81 ובהמשך, 93
 ובהמשך, 103 ובהמשך, 141 ובהמשך,
 145, 151, 194 ובהמשך, 215-216,
 236, 241, 251, 257, 261, 268
 מישור שלישי, 78 ובהמשך, 91 ובהמשך,
 138-139, 208, 212 ובהמשך, 223
 ובהמשך, 257
 מישור שני, 77 ובהמשך, 91 ובהמשך,
 138-139, 212, 245, 257
 מלאכים, 67, 183, 233, 235 ובהמשך,
 262, 267-268
 מלאכי עליון, 182, 235-236
 ממשות-אלוהית, ה, 46, 50, 58, 100
 ובהמשך, 103, 109 ובהמשך, 110,
 115, 120, 131-132, 145-146, 155
 ובהמשך, 159 ובהמשך, 166 ובהמשך,
 181 ובהמשך, 193 ובהמשך, 198, 200
 ובהמשך, 233, 236, 237, 252, 258
 ובהמשך, 271, 276
 מנדלי, 12, 279
 מנטלי, גוף, ה, 43 ובהמשך, 49, 69
 ובהמשך, 78, 89, 90, 141 ובהמשך,
 161, 185, 193 ובהמשך, 204, 229
 ובהמשך, 231 ובהמשך, 275
 מנטלי, מישור, 43, 82 ובהמשך, 90, 140,
 214
 מנטלי, ספירה, 43 ובהמשך, 87, 102,
 118, 140 ובהמשך, 149, 170, 193,
 214, 233 ובהמשך, 262, 266, 268
 ובהמשך
 מנטלי, עולם, 43 ובהמשך, 76 ובהמשך,
 80 ובהמשך, 89, 92, 93, 96
 ובהמשך, 139 ובהמשך, 161, 194,
 198 ובהמשך, 204, 229
 מנטלי, רשמים, 44 ובהמשך, 76, 87, 88,
 170, 204 ובהמשך
 מנטלית, מודעות, ה, 82 ובהמשך, 90,
 96, 142 ובהמשך, 170, 230

מנטלית, צורה, ה, 68 ובהמשך, 112, 190
 ובהמשך, 229
 מסנאוו, 74
 מסע אלוהי: ראשון: 150 ובהמשך,
 157, 274; שני: 150, 157, 220, 274;
 שלישי: 158 ובהמשך, 220, 274;
 רביעי: 159, 275
 מעבר-למעבר של אלוהים, מצב, 105
 ובהמשך, 107, 121 ובהמשך, 160,
 164; ראו: עשרת המצבים של
 אלוהים, 173-199, 254-255, 265
 ובהמשך, 269
 מעבר של אלוהים, מצב, 160 ובהמשך,
 164 ובהמשך, 167 ובהמשך, 230;
 ראו: עשרת המצבים של אלוהים,
 173-199, 266 ובהמשך
 מעריף, 269
 מצבים של אלוהים, ראו: עשרת
 המצבים של אלוהים; מצב הוויה-
 אלוהית; מצב אני אלוהים; מצב
 שינה; מצב ערות
 משיח, 165, 168, 198, 252
 משמר, 117 ובהמשך, 119, 133 ובהמשך,
 182 ובהמשך, 247
 מתמוג ב/עם אלוהים, 103, 276
 נאגיאט, 246
 נאד, 122, 211
 נביא, נביאים, 165, 168, 198, 219, 252,
 260, 262, 264, 269
 נוצרים, 102, 175, 242
 נוקש-א-עמל, 47, 64, 216, 260
 נור, 269
 נור-א-מוחמדי, 266, 269
 נושא האלוהי מאת מהר באבא, ה, 207,
 225-231
 נייאז, 184
 ניראקאר, 105, 176, 182
 נירגונה, 105, 176, 181-182

נירוואנה, 147 ובהמשך, 162 ובהמשך,
 242 ובהמשך
 נירוויקאלפה, מצב, ה, 162, 243
 נירוויקאלפה סאמדהי, 147, 148, 164,
 246, 276
 נסים, 78, 84, 92, 96, 98, 142, 216
 ובהמשך, 220 ובהמשך
 נפס-א-אמארה, 267
 נפס-א-לאוואמה, 268
 נפס-א-מוטמאיינה, 268
 נפס-א-מולהימה, 268
 נפש, 43, 44, 69 ובהמשך, 78 ובהמשך,
 80 ובהמשך, 81 ובהמשך, 85
 ובהמשך, 90 ובהמשך, 105, 112
 ובהמשך, 121 ובהמשך, 129
 ובהמשך, 141 ובהמשך, 156, 171
 ובהמשך, 204 ובהמשך, 214, 216,
 220, 224 ובהמשך, 226, 231
 ובהמשך, 251, 271 ובהמשך
 נקודת הברואה, 50, 107 ובהמשך, 109,
 122, 184
 נשמה/נשמות, 43 ובהמשך, 46
 ובהמשך, 49 ובהמשך, 54 ובהמשך,
 63 ובהמשך, 68 ובהמשך, 74
 ובהמשך, 76 ובהמשך, 85 ובהמשך,
 100, 120, 133 ובהמשך, 141, 162,
 171, 184 ובהמשך, 188 ובהמשך,
 191 ובהמשך, 193 ובהמשך, 195,
 196, 197, 207, 225 ובהמשך, 242
 ובהמשך, 245, 246 ובהמשך, 274,
 275 ובהמשך
 נשמות נטולות גוף, 235
 נשמת-העל, 43 ובהמשך, 49, 51 ובהמשך,
 56, 64, 71, 76-77, 87, 88, 121,
 148, 161 ובהמשך, 175, 177, 185
 ובהמשך, 198, 226, 228 ובהמשך
 נתיב/נתיבי-רוחני/נתיבי-אלוהי, ה, 76,
 84, 98 ובהמשך, 100 ובהמשך,
 151 ובהמשך, 193 ובהמשך, 203

ובהמשך, 207, 212, 214, 222,
 225, 233 ובהמשך, 262, 269, 272,
 274 ובהמשך
 סאביר מפיראן קאלאאיר, עלי אחמד,
 212-213
 סאגונה, 106, 176, 182, 197
 סאדאק, 211
 סאדגורו, 103 ובהמשך, 158 ובהמשך,
 164 ובהמשך, 195 ובהמשך, 216
 ובהמשך, 220, 239, 245 ובהמשך,
 252, 253 ובהמשך, 255 ובהמשך,
 273, 277
 סאדה, 273
 סאדראט-אול-מונטאהא, 236
 סאהאגי סאמדהי, 156, 159, 277
 סאהב-א-ג'אמו-פארק, 277
 סאהב-א-זאמאן, 166, 245, 253,
 256-257
 סאט-ציט-אננד, 113, 148, 245 ובהמשך,
 248
 סאטיאנובהוטי, 238
 סאטפורוש, 215
 סאלב-א-ווילאייאט, 217
 סאליק, 150, 154 ובהמשך, 263
 סאליק-מאג'וז, 155 ובהמשך, 196, 276
 סאמדהי, 12, 98, 147, 148, 156, 159,
 164, 246, 276-277
 סאמנאני, ג'האנגיר, 260
 סאניאסים, 205, 273
 סאקאר, 106, 176, 182, 197
 סארבוהאס, 277
 סארוואבהומיק מאנאס, 238
 סבטלי, גוף, 43 ובהמשך, 69 ובהמשך,
 77 ובהמשך, 90, 101, 135, 137
 ובהמשך, 161, 191, 193 ובהמשך,
 198 ובהמשך, 203, 216, 228
 ובהמשך, 275
 סבטליים, רשמים, 44 ובהמשך, 49, 76
 ובהמשך, 88, 137, 185, 203 ובהמשך

סבטלי, מישור, ה, 43, 77, 137 ובהמשך, 253
 סבטלית, מודעות, 76 ובהמשך, 84
 ובהמשך, 90 ובהמשך, 101, 142
 ובהמשך, 170, 230
 סבטלית, ספירה, ה, 44, 78, 91, 101
 ובהמשך, 118, 138 ובהמשך, 149, 153, 170, 193 ובהמשך, 208
 ובהמשך, 233 ובהמשך, 262, 267
 סבטלית, צורה, ה, 68 ובהמשך, 112, 190 ובהמשך, 228
 סולוק, 196, 240
 סולוקייאט, 150, 155 ובהמשך, 165
 ובהמשך, 196 ובהמשך, 195, 177-176, 167, 11, 167, 177-176, 195 ובהמשך, 204, 206, 214, 219, 220 ובהמשך, 233, 236 ובהמשך, 243, 250, 255, 260, 265, 268 ובהמשך, 273
 סוקשמה שאריר, 44
 סוראורדי, שיח' שאהאבודין, 264
 סטאן, 233, 251
 סטול שאריר, 43 ובהמשך
 סידהי, סידהים, 101, 194
 סייר-אמה אללה, 263
 סיפאט, 182, 247, 262 ובהמשך
 סנסקרות, 44 ובהמשך, 49 ובהמשך, 64, 88 ובהמשך, 97, 132 ובהמשך, 161, 185 ובהמשך, 192, 204, 216 ובהמשך, 255 ובהמשך
 ספירה מורכבת, ה, 234-235, 237
 ספירה ממשית, ה, וגם ספירת הממשות, 234 ובהמשך, 262, 266, 269, 276
 ספירה משולשת, 237
 ספירות, חמש, 232, 236 ובהמשך, 263
 עבדל, 223
 עובדיאט, 263
 עולמות, שלושת, 26, 86, 149, 199, 215, 230

עולם סבטלי, ה, 43, 45 ובהמשך, 69, 77 ובהמשך, 89, 92 ובהמשך, 101, 137 ובהמשך, 161, 187, 193, 203 ובהמשך, 228, 230, 275 ובהמשך
 עוצמה-דעת-ואושר אלוהי אינסופיים, 97, 129, 149, 186, 195, 199, 243, 254
 עידנים, 52-64, 134
 עין-אול-יאקין, 103, 238-239
 עלם-א-גאברוט, 102, 237, 262-263, 266, 269-268
 עלם-א-האחוט, 237, 263, 268-269
 עלם-א-כביר, 267
 עלם-א-לאהוט, 237, 263, 266, 268-269
 עלם-א-מלאכות, 101, 237, 262, 263, 267-269
 עלם-א-נאסוט, 237, 263, 267
 עלם-א-סאגיר, 267
 עצמאית, הממשות-האלוהית, ה, 159, 167
 עקל-א-כל, 238
 עריף, 263, 269
 עריף-אול-יוגיוז, 266, 268-269
 ערפל האפל, ה, 266
 עשרת המצבים של אלוהים, 17, 173-199, 247, 265
 עתיק מכל, ה, 165, 167-168, 275
 פאנאקאר, 182
 פאנה, 84, 145 ובהמשך, 216, 242 ובהמשך, 269
 פאנה-אול-פאנה, 165
 פאנה-באקה, 150 ובהמשך
 פאנה-מה-אל-באקה, 157, 160, 164, 196, 247, 277
 פאנה-פיללה, 145 ובהמשך, 150
 ובהמשך, 196, 219, 242, 256
 פאקירי, 249, 269

פאקר, 269
 פאראטפאר פאראבראהמה, 105, 161, 164, 176, 181
 פאראמאטמה, 43 ובהמשך, 47
 ובהמשך, 49 ובהמשך, 88 ובהמשך, 148, 162 ובהמשך, 177-178, 181, 185 ובהמשך, 195, 198 ובהמשך, 237, 240 ובהמשך
 פאראמהנסה, 157, 195, 276 ובהמשך
 פאראם מוקטה, 247 ובהמשך
 פאראם מוקטי, 246 ובהמשך
 פארווארדיגאר, 119, 182
 פארק, 276-277
 פארק-בא-דול-גיאם, 277
 פוראטאן פורוש, 245
 פיר, 215, 216, 217, 241
 פראן, 43 ובהמשך, 47, 88, 90 ובהמשך, 139, 161, 240
 פראן בהוואן, 101, 149, 161, 237
 פראן בהומי, 229
 פראן בהומיקה, 43
 פראראבדה, 247
 צ'אנג דוה, 102
 צייט, 113, 148, 245, 247, 248
 ציילה, 273
 ציילה-נאשיני, 223
 צומח, צורת, ה, 55 ובהמשך, 59, 65, 69
 צומת אלוהי, 155 ובהמשך, 164, 181, 196, 219, 276-277
 ציפור, 46, 59, 61, 66, 71, 123, 161, 188
 ציפור, צורת, ה, 60 ובהמשך, 66, 69
 ציל, 78, 134, 183, 211 ובהמשך
 צמח, צמחים, 46, 123, 170, 188, 231
 קאדים, 260
 קאל, 255
 קאלאנדר, גהאוס עלי שאה, 249
 קאמיל, 156-157

קאסב, 250
 קאראמאט, 222
 קאראן שאריר, 44
 קארמה, 254
 קדוש (Saint), 102, 207, 211, 215, 221, 248, 273
 קודונטול-קובר, 261
 קוטוב-א-אירשאד, 167-168, 217, 257
 קוטוביאט, 102, 158 ובהמשך, 165
 קוטוב/קוטובים, 104, 158 ובהמשך, 159 ובהמשך, 165 ובהמשך, 195, 197 ובהמשך, 222, 239, 241, 245, 247, 252 ובהמשך, 257, 273, 277
 קוטוב, מצב, ה, 79, 80, 159, 243
 קורבאט, 220
 קורב-א-נאוואפיל, 220 ובהמשך
 קורב-א-פאראייז, 220 ובהמשך
 קיום אחדות, 175, 266 ובהמשך
 קיומים, חמשת, ה, 265 ובהמשך
 קייאמאט, 236
 קסם, 101, 154, 212 ובהמשך
 קרישנה, 198
 ראהראב, 211
 ראח-א-טאריקאט, 233
 ראסול, 195 ובהמשך, 219, 220 ובהמשך, 239, 245, 252, 259
 רוחות, 235, 267
 רומי, מאולנה, ג'אלאלודין, 67, 74, 207, 249
 רחמן מבומבי, באבא אבדור, 213
 רמה, 22, 198
 רמש, 46, 57 ובהמשך, 65, 66 ובהמשך, 71, 123, 161, 188, 227, 229, 274
 רמש, צורת, 57 ובהמשך, 59 ובהמשך, 66 ובהמשך
 רשמים, 44, 47 ובהמשך, 50 ובהמשך, 63 ובהמשך, 70 ובהמשך, 75, 76 ובהמשך, 86 ובהמשך, 100 ובהמשך, 110 ובהמשך, 115 ובהמשך, 120

- ובהמשך, 132, 133 ובהמשך, 134
ובהמשך, 142 ובהמשך, 146, 149,
151 ובהמשך, 162 ובהמשך, 185
ובהמשך, 188 ובהמשך, 193, 195,
203-204, 246, 255, 272, 275;
ראו גם: סנסקרות; גשמי, רשמים;
סבטלי, רשמים; מנטלי, רשמים
שאביסטארי, מאולנה מחמוד, 176, 244
שאמסי טאבריו, 220
שאנקאראצ'ריה, 263
שאריות, 237 ובהמשך, 262, 267
שאריר, 43, 44, 46, 90 ובהמשך, 105,
156, 159, 232
שובאדה, 222
שוהודיה, 263 ובהמשך
שורה-בתוך, 150, 152, 156
שיב-אטמה/אטמות, 162, 164 ובהמשך,
175, 258
שיבה, 119, 134, ראו גם: מאהש
שיבוהאם, 276-277
שיבלי, אבו באקר, 261
שימור, 117 ובהמשך, 133, 183, 236
- שינה, מצב, 71, 106, 111 ובהמשך, 116,
120 ובהמשך, 125 ובהמשך, 131,
134, 147, 151 ובהמשך, 184
שליבים, 100, 107, 124, 131, 137,
159, 166 ובהמשך, 175, 198, 226
ובהמשך, 229, 237, 254, 263, 276
שלושת הספירות, 195, 237, 247, 277;
ראו גם: ספירות, חמש
שלמות, 89, 150, 156 ובהמשך, 159
ובהמשך, 166, 197, 221, 234-238,
243, 246 ובהמשך, 248 ובהמשך,
254, 256 ובהמשך, 265 ובהמשך
תופעות לכאורה, 264 ובהמשך
תקופות, 134, 164 ובהמשך, 254-258
תת-גשמיות, ספירות, 234, 236 ובהמשך
תת-מודעות-העל, 146
תת-מנטליות, ספירות, 236
תת-מנטליות-עליונות, ספירות, 234, 236
תת-סבטליות, צורה, 116 ובהמשך, 125,
127, 128
תת-סבטלית ספירות, 234
תת-ספירות, 234 ובהמשך